Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling:
Europa investerar i landsbygdsområden

Program för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2007–2013

CCI 2007 FI 06 RPO 001

Gödkänd10.8.2007
Omgjord 14.4.2008

PROGRAM FÖR UTVECKLING AV LANDSBYGDEN I FASTLANDSFINLAND 2007–2013

1 LANDSBYGDSUTVECKLINGSPROGRAMMETS TITEL 4
2 MEDLEMSSTAT OCH ADMINISTRATIVA REGIONER 4
2.1 GEOGRAFISKT OMRÅDE SOM TÄCKS AV PROGRAMMET 4
2.2 KONVERGENSREGIONER 4
3 ANALYS AV SITUATIONEN I FRÅGA OM STARKA OCH SVAGA SIDOR, STRATEGIN FÖR ATT HANTERA DESSA SAMT FÖRHANDSBEDÖMNING 4
3.1 ANALYS AV SITUATIONEN I FRÅGA OM STARKA OCH SVAGA SIDOR 4
3.1.1 Allmänt om Finland och den finländska landsbygden 4
3.1.2 Socioekonomiskt sammanhang 5
3.1.3 Miljöprofil 16
3.1.4 Jordbruk 32
3.1.5 Livsmedelsproduktion och livsmedelsindustri 42
3.1.6 Skogsbruk 44
3.1.7 Bioenergi 46
3.1.8 Övriga landsbygdsnäringar 49
3.1.9 Styrkor och svagheter 54
3.2 STRATEGI SOM VALTS MED TANKE PÅ STARKA OCH SVAGA SIDOR 56
3.3 FÖRHANDSBEDÖMNING 58
3.4 RESULTAT FRÅN TIDIGARE PROGRAMPERIODER SAMT ÖVRIG INFORMATION 59
4 MOTIVERING FÖR VALDA PRIORITERINGAR OCH FÖRVÄNTAT RESULTAT I ENLIGHET MED FÖRHANDSBEDÖMNINGEN 62
4.1 MOTIVERING TILL VALET AV PRIORITERINGAR 62
4.2 FÖRVÄNTAD MÅLUPPFYLLELSE UTIFRÅN FÖRHANDSBEDÖMNINGEN AVSEENDE DE VALDA PRIORITERINGARNA 66
4.2.1 Sammanfattning av förhandsbedömningen 66
4.2.2 Rekommendationer som ingår i förhandsbedömningen och beaktandet av dem vid programberedningen 68
5 INFORMATION OM AXLARNA OCH DE ÅTGÄRDER SOM FÖRESLÅS UNDER VARJE AXEL SAMT BESKRIVNING AV DEM 73
5.1 ALLMÄNNA VILLKOR 73
5.2 VILLKOR FÖR ALLA ELLER FLERA ÅTGÄRDER 74
5.2.1 Förbindelser som överförs från de föregående programperioderna 74
5.2.2 Tvärvillkoren 76
5.2.3 Övriga villkor för flera åtgärder 80
5.3 BESKRIVNING AV ÅTGÄRDERNA AXEL FÖR AXEL 81
5.3.1 Axel 1: Att förbättra jord- och skogsbrukets konkurrenskraft 81
5.3.1.1 Villkor i anslutning till åtgärder för att främja kunskap och höja den mänskliga potentialen 81
Åtgärd 111: Yrkesutbildning och information 81
Åtgärd 112: Startstöd för unga jordbrukare 85
Åtgärd 113: Förtidspension 92
5.3.1.2 Villkor i anslutning till åtgärder i syfte att omstrukturera och utveckla den fysiska potentialen samt främja innovation 92
Åtgärd 121: Modernisering av jordbruksföretag 93
Åtgärd 123: Högre värde på jord- och skogsbruksprodukter 96
Åtgärd 124: Samarbete om utveckling av nya produkter, processer och tekniker inom jordbruks- och livsmedelssektorn samt inom skogsbrukssektorn 101
5.3.2 Axel 2: Att förbättra miljön och landsbygden 105
5.3.2.1 Villkor i anslutning till åtgärder för ett hållbart utnyttjande av jordbruksmark 105
Åtgärd 211: Ersättning för naturbetingade svårigheter till jordbrukare i bergsområden 115
Åtgärd 212: Ersättningar för jordbrukare i områden som inte är bergsområden men där det finns andra svårigheter 115
Åtgärd 214: Stöd för miljövänligt jordbruk 120
Åtgärd 215: Stöd för djurens välbefinnande 173
Åtgärd 216: Icke-produktiva investeringar 187
Åtgärd 221: En första beskogning av jordbruksmark 189
5.3.3 Axel 3: Livskvalitet och diversifierad ekonomi på landsbygden 190
5.3.3.1 Villkor i anslutning till åtgärder för diversifiering av näringslivet på landsbygden 190
Åtgärd 311: Diversifiering till annan verksamhet än jordbruk 191
Åtgärd 312: Stöd för etablering och utveckling av mikroföretag 196
Åtgärd 313: Främjande av turistverksamhet 201

5.3.3.2 Villkor i anslutning till åtgärder för bättre livskvalitet på landsbygden 204
Åtgärd 321: Grundläggande tjänster för ekonomin och befolkningen på landsbygden 205
Åtgärd 322: Förnyelse och utveckling av byarna 209
Åtgärd 323: Bevarande och uppgradering av natur- och kulturarvet på landsbygden 212
Åtgärd 331: Utbildning och information 216
5.3.4 Axel 4: Leader 219
5.3.4.1 Aktionsgruppernas lokala planer för utveckling av landsbygden 219
Åtgärderna 411, 412 och 413: Åtgärder under axlarna 1, 2 och 3 224
Åtgärd 421: Interterritoriellt och gränsöverskridande samarbete 227
Åtgärd 431: Driva den lokala aktionsgruppen, satsa på kompetensutvecklings- och informationsinsatser 231
6 FINANSIERINGSPLAN 235
6.1 ÅRLIGA BIDRAG FRÅN EJFLU 235
6.2 FINANSIERINGSPLAN EFTER AXEL 235
7 PRELIMINÄR FÖRDELNING AV FINANSIERINGEN PER ÅTGÄRD 236
8 YTTERLIGARE NATIONELL FINANSIERING 236
9 KONKURRENSREGLER OCH STATLIGT STÖD 237
10 KOMPLEMENTARITET MED INSATSER SOM FINANSIERAS AV DE ÖVRIGA INSTRUMENTEN FÖR DEN GEMENSAMMA JORDBRUKSPOLITIKEN, SAMMANHÅLLNINGSPOLITIKEN SAMT EUROPEISKA FISKERIFONDEN 239
10.1 GODKÄNNANDE AV OCH MEDEL FÖR KOMPLEMENTARITET MED 239
10.2 INSATSER INOM RAMEN FÖR DE ANDRA FONDERNA I FÖRHÅLLANDE TILL ÅTGÄRDER INOM AXLARNA 1, 2 OCH 3 241
10.3 INSATSER INOM RAMEN FÖR DE ÖVRIGA FONDERNA I FÖRHÅLLANDE TILL ÅTGÄRDER INOM AXEL 4 247
10.4 I FÖREKOMMANDE FALL KOMPLEMENTARITET MED ANDRA FINANSIELLA INSTRUMENT INOM GEMENSKAPEN 247
11 BEHÖRIGA MYNDIGHETER OCH ORGAN 247
12 BESKRIVNING AV ÖVERVAKNINGS- OCH UTVÄRDERINGSSYSTEMEN SAMT ÖVERVAKNINGSKOMMITTÉN 250
12.1 BESKRIVNING AV ÖVERVAKNINGS- OCH UTVÄRDERINGSSYSTEMEN 250
12.2 PLANERAD SAMMANSÄTTNING AV ÖVERVAKNINGSKOMMITTÉN OCH DESS UPPGIFTER 252
13 INFORMATION OCH PUBLICERINGSINSATSER 253
13.1 KOMMUNIKATIONSPRIORITERINGAR 253
13.2 INFORMATIONEN TILL OLIKA MÅLGRUPPER 254
13.3 ANSVARSFRÅGOR SOM GÄLLER INFORMATIONEN 255
13.4 TEKNISKA KÄNNETECKEN FÖR INFORMATIONS- OCH PUBLICERINGSINSATSER 256
13.5 PRINCIPIELLT TIDSSCHEMA FÖR KOMMUNIKATIONEN 257
14 SAMRÅD OCH RESULTATET AV DET 257
14.1 INTRESSENTGRUPPER MED VILKA SAMRÅD HAR SKETT 257
14.2 RESULTATET AV SAMRÅDET 258
15 JÄMSTÄLLDHET MELLAN KVINNOR OCH MÄN SAMT ICKE-DISKRIMINERING 259
15.1 JÄMSTÄLLDHET MELLAN KVINNOR OCH MÄN 259
15.2 ICKE-DISKRIMINERING I FRÅGA OM OLIKA BEFOLKNINGSGRUPPER 260
15.3 PROGRAMMETS VIDARE JÄMLIKHETSPRINCIP 261
16 TEKNISKT BISTÅND 261
16.1 ANVÄNDNING AV TEKNISKT BISTÅND VID BEREDNING, ADMINISTRATION, ÖVERVAKNING, UTVÄRDERING, INFORMATION OCH KONTROLLER AVSEENDE PROGRAMMET 261
16.2 DET NATIONELLA LANDSBYGDSNÄTVERKET 262

Kommissionens beslut K(2007) 3779 av 10.8.2007 om godkännande av landsbygdsprogrammet i Fastlands-finland för programperioden 2007–2013 följer som bilaga till programdokumentet.

1 LANDSBYGDSUTVECKLINGSPROGRAMMETS TITEL

Program för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2007–2013

2 MEDLEMSSTAT OCH ADMINISTRATIVA REGIONER

2.1 Geografiskt område som täcks av programmet

Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland, nedan programmet, omfattar finska staten med undantag för Åland.

2.2 Konvergensregioner

Finland har inte klassificerats som konvergensregion.

3 ANALYS AV SITUATIONEN I FRÅGA OM STARKA OCH SVAGA SIDOR, STRATEGIN FÖR ATT HANTERA DESSA SAMT FÖRHANDSBEDÖMNING

3.1 Analys av situationen i fråga om starka och svaga sidor

3.1.1 Allmänt om Finland och den finländska landsbygden

Finland ligger mellan den 60 och den 70 breddgraden. En fjärdedel av landets yta är belägen norr om polcirkeln. Finland har gemensamma landgränser med Ryssland, Norge och Sverige. I väster och söder gränsar Finland till Östersjön: Bottniska viken, Skärgårdshavet och Finska viken.

Finlands totala areal är 390 920 km². Landarealen är 304 112 km² (78 %) och vattenarealen (hav och insjöar) 86 808 km² (22 %). Av landarealen är 86 % täckt av skog medan 8,9 % utgör jordbruksmark. Områdena utanför skogarna, åkrarna, bosättningen, vägarna och vattendragen består närmast av trädlösa myrar och klippterräng. På grund av klimatförhållandena finns det gott om myrar och kärr i Finland (ca 29 % av landarealen). Den byggda miljön i Finland är inte stor (ca 3 % av totalarealen). Det till Finland hörande självstyrande landskapet Åland med sina omkring 6 500 öar och skär har en yta av 1 527 km^2 och 26 530 invånare (Statistikcentralen 2005a).

Finland är i många avseenden ett mycket landsbygdspräglat land. Med befolkningstätheten mätt är det den allra glesast befolkade medlemsstaten i EU. Enligt OECD:s på befolkningstätheten baserade landsbygdstypologi är alla områden i landet antingen utpräglade landsbygdsregioner eller områden som huvudsakligen är att betrakta som landsbygdsregioner. I Finland tillämpas en på kommunindelningen baserad uppdelning av områden i städer, landsbygd i närheten av städer, egentlig landsbygd och glest bebyggd landsbygd, och denna uppdelning gör det möjligt att studera och jämföra skillnaderna i utveckling mellan de olika typerna av områden. I regionklassificeringen har man steg för steg avgränsat först städer och landsbygden i närheten av städer samt därefter med hjälp av multivariabelanalys och separata utredningar den egentliga landsbygden och den glest bebyggda landsbygden (bilaga 1). Enligt denna tredelning av landsbygden klassificeras mer än 90 % av Finlands territorium som landsbygd, och där bor ca 42 % av befolkningen. Av arbetsplatserna ligger bara ca 32 % på landsbygden. Indelningen av landsbygden i tre olika typer används i denna analys för att beskriva olikheterna inom landet med avseende på särskilda faktorer.

Landsbygden i närheten av städer, den egentliga landsbygden och den glest bebyggda landsbygden kan karakteriseras på följande sätt:

Landsbygden i närheten av städer har de bästa förutsättningarna att utvecklas. Invånarna har chansen att pendla till arbetsplatser i de näraliggande städerna. Företagarna, bland dem lantbruksföretagarna, har en mångsidig närmarknad. Landsbygden i närheten av städer ligger i södra och västra Finland, där betingelserna för bedrivande av jordbruk och diversifiering av näringsstrukturen på landsbygden är gynnsammast. Många av kommunerna i området är inflyttningskommuner. I synnerhet barnfamiljer gynnar området. Tack vare inflyttningsöverskottet kan många kommuner i närheten av städer, bland dem också små städer, bredda sina tjänster och göra investeringar men ändå bibehålla sitt ekonomiska svängrum. Välståndet ligger på landets högsta nivå.

Den egentliga landsbygden är ett starkt primärproduktionsområde. Ställvis finns där också industrikluster och områden där specialiserad primärproduktion har koncentrerats, t.ex. svin-, fjäderfä- och pälsdjursskötsel samt växthusproduktion. I närheten av den egentliga landsbygden finns det flera medelstora centrum. Kommuncentrumen i området erbjuder mångsidiga funktioner och de flesta byar är livskraftiga. Kommunerna på den egentliga landsbygden ligger i södra och västra Finland.

Den glest bebyggda landsbygden befinner sig i en ond cirkel: de unga flyttar bort, tjänsterna försvinner, jordbruket avtar, de nya arbetsplatserna är inte tillräckligt många för att ersätta bortfallet av traditionella arbetsplatser, de äldre blir allt fler och kommunernas ekonomiska bärkraft klarar inte av förändringen. Det faktum att vegetationsperioden är kort och naturbetingelserna medför ytterligare restriktioner begränsar primärproduktionens utvecklingsmöjligheter. Största delen av kommunerna på den glest bebyggda landsbygden ligger i östra och norra Finland. Största delen av den glest bebyggda landsbygden har under Finlands hela EU-medlemskap omfattats av antingen mål 6 eller mål 1.

3.1.2 Socioekonomiskt sammanhang

Befolkningen

Det finns omkring 5,2 miljoner invånare i Finland. Landet är mycket glesbefolkat; i medeltal är befolkningstätheten 17 invånare/km² (EU-25 = 117 invånare/km²). Över 80 % av landarealen och framför allt landets östra och norra delar utgör områden som är obebodda eller mycket glest befolkade (0–5 invånare/km²). I Lappland är befolkningstätheten 2 och i Kajanaland 3,7 invånare/km², men i Nyland 193 invånare/km² (Statistikcentralen).

Ett särdrag som gäller befolkningen i Lappland är samerna, den enda ursprungsbefolkningen i hela gemenskapen. I finska Lappland bor det omkring 7 000 samer. I samernas hembygdsområde (sameområdet) längst norrut i Lappland, dvs. kommunerna Enontekis, Utsjoki och Enare samt den nordliga delen av Sodankylä kommun, bor det ca 4 000 samer. I Finlands grundlag ingår bestämmelser om samernas rätt att utveckla den egna kulturen. I Finland talas tre samiska språk: nord-, enare- och skoltsamiska. Alla språkområden har sina egna kulturella särdrag.

Befolkningsmängden på den glest bebyggda och den egentliga landsbygden har varit vikande en längre tid, men den relativa minskningen har planat ut. Befolkningen har koncentrerats till regionala tillväxtcentrum med omgivande landsbygdsområden. Avfolkningen är ett betydande problem och hot för landsbygdsområdena. De unga bildar den största gruppen av bortflyttare. Den senaste tidens utflyttningsöverskott på den egentliga och den glest bebyggda landsbygden beror till stor del på att en synnerligen stor andel unga i åldern 15–29 år flyttar bort, något som ökar nativiteten i områdena med inflyttningsöverskott och minskar den i områdena med utflyttningsöverskott. Dessutom är männen fler än kvinnorna, och därför blir könsfördelningen på landsbygden ännu skevare. Problem som är relaterade till ett avsides läge och en gles bosättning har tilltagit i de glesbefolkade områdena i östra och norra Finland. På landsbygden i närheten av städer har befolkningstillväxten varit rentav kraftigare än i städerna, eftersom särskilt barnfamiljer vill bo rymligare än vad som är möjligt i stadsmiljö.

Tabell 3.1. Befolkningen och förändringar i den åren 2000–2005 enligt tredelningen av landsbygden (Malinen m.fl. 2006).

Regionklassificering	2005 andel % av arealen	invånare	befolkn.täthet inv./km^2	befolkningens andel % av hela landet	2000–2005 netto-flyttning %	befolknings-förändring %
Den glest bebyggda landsbygden (inkl. skärgården)	62,4	555 248	2,9	10,6	-0,60	-5,5
Den egentliga landsbygden	19,6	792 255	13,3	15,1	-0,09	-1,6
Landsbygden i närheten av städer	11,8	836 927	23,3	15,9	0,82	6,1
Städerna	6,2	3 071 150	161,2	58,4	0,18	2,6
Hela Finland	100,0	5 255 580	17,3	100,0	0,16	1,5

Nettoflyttningens inverkan i hela landet är blygsam (nettoflyttningsgraden 1,1/1000 invånare år 2004). Flyttningsrörelsens nettoverkningar i fråga om befolkningsmängden i landskapen är på väg att avta och den på nativiteten baserade befolkningstillväxten är på väg att minska. Befolkningen ökar i landskapen Nyland, Birkaland, Östra Nyland, Egentliga Finland, Norra Österbotten, Mellersta Finland, Egentliga Tavastland och Päijänne-Tavastland samt på Åland. Tillväxten beror främst på inflyttningsöverskott, men i Norra Österbotten också på hög nativitet. I östra och sydöstra Finland samt i Kajanaland är befolkningen ålderstigen och befolkningsmängden skulle fortsätta att avta även om flyttningsrörelsen upphörde helt och hållet. Under de senaste åren har befolkningsförändringens volym planat ut såväl i de ekonomiska regioner där inflyttningsöverskottet är störst som i de ekonomiska regioner där utflyttningsöverskottet är störst.

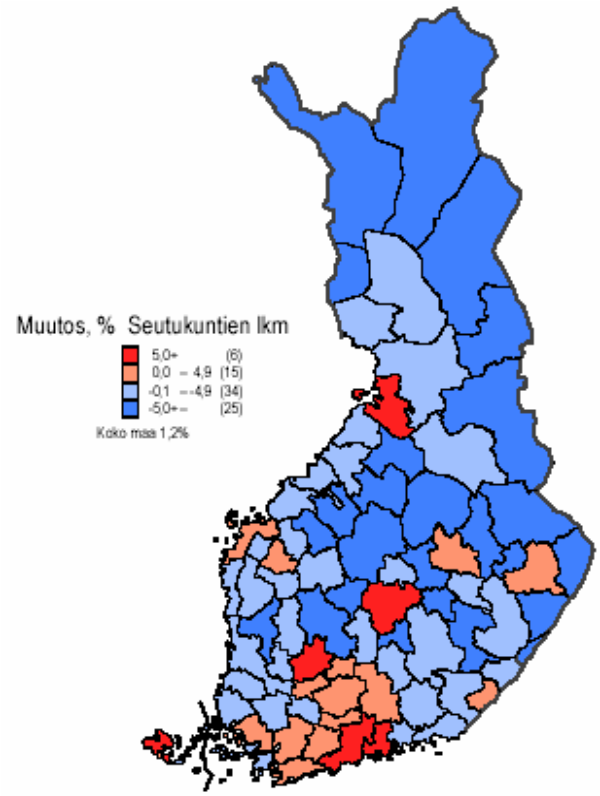

Figur 3.1. Förändringen i befolkningsmängd (%) i de ekonomiska regionerna 1998–2003 (Kommunförbundet 2004). (Muutos, % = Förändring, %; Seutukuntien lkm = Antal ekonomiska regioner; Koko maa = Hela landet)

Befolkningens åldrande är ett faktum i hela Finland, men den glest bebyggda och den egentliga landsbygden är i sämre ställning än resten av landet, eftersom befolkningen i dem är äldre än genomsnittet. Av kvinnorna på den glest bebyggda och den egentliga landsbygden är en fjärdedel över 65 år. Särskilt i små kommuner vållar åldersstrukturen stora problem när det gäller att tillhandahålla tjänster och trygga näringsverksamhetens kontinuitet. På landsbygden finns det avsevärt färre unga än i städerna, men mellan de olika landsbygdsområdena existerar det inga tydliga statistiska skillnader i fråga om andelen unga.

Tabell 3.2. Andelen kvinnor och olika åldersgrupper (%) i befolkningen i Fastlandsfinland 31.12.2004 enligt tredelningen av landsbygden (Statistikcentralen 2005a).

Regionklassificering	Kvinnor	Barn (0–14 år)	Unga (15–29 år)	Personer i arbetsför ålder (30–64 år)	Åldringar (65 år –)
Den glest bebyggda landsbygden	49,1	15,9	14,5	47,7	21,9
Den egentliga landsbygden	49,9	17,9	16,0	46,5	19,6
Landsbygden i närheten av städer	50,0	21,2	15,8	49,6	13,4
Städerna	52,0	16,6	21,0	47,9	14,5
Fastlandsfinland	51,1	17,4	18,8	47,9	15,9

Åldersstrukturen på landsbygden är redan skev. Även om flyttningsrörelsen skulle avstanna helt och hållet sänks nativiteten av att de kvinnor som är unga eller i arbetsför ålder är få jämfört med männen. De som flyttar bort från landsbygden är i genomsnitt bättre utbildade än de som stannar kvar där. Det för med sig att kompetensen koncentreras till vissa delar av landet, vilket kommer att inverka också på näringsstrukturen. Landsbygdsområdena hotas mer än andra regioner också av att tjänsterna inom social- och hälsosektorn samt undervisningsväsendet minskar drastiskt.

Prognoserna visar att skillnaderna mellan olika regioner kommer att tillspetsas, om trenden inte bryts med hjälp av balanserande åtgärder. Den befolkning på landsbygden som är i pensionsåldern förblir så gott som oförändrad till antalet, men barnen och de som är i arbetsför ålder blir avsevärt färre. Förändringen i åldersstrukturen inverkar på försörjningskvoten, som anger hur många icke sysselsatta (arbetslösa och personer utanför arbetskraften) det finns per en sysselsatt. Inom alla regioner väntas försörjningskvoten förbli nästan oförändrad till år 2010 om trenden inte bryts, men efter det börjar skillnaderna tillta, och särskilt markanta blir de på den glest bebyggda landsbygden. Även om de ekonomiska regioner där nettoutflyttningen är störst ligger i norra Finland kan också många längre söderut belägna ekonomiska regioner betraktas som problemområden.

Enligt jämställdhetsbarometern (2004) uppskattas kvinnor mer och mer på ledande poster i samhället. Likaså har attityden att könen är olikvärda gått tillbaka i alla de delar av samhället som barometern omfattar. Män på landsbygden som inte har bildat familj och bor ensamma eller tillsammans med föräldrarna utgör däremot en grupp som det i fortsättningen är skäl att ägna uppmärksamhet åt för att marginalisering ska motverkas. Också det faktum att arbetsplatserna inom jord- och skogsbruket blir färre berör männen mer än kvinnorna. Likabehandlingen gäller alla befolkningsgrupper, de etniska grupperna inberäknade, fastän personer med utländsk bakgrund fortfarande är sällsynta bland befolkningen på landsbygden.

Ekonomin

Finlands bruttonationalprodukt (BNP per capita = 114, medan EU-25 = 100) har under de senaste åren stigit något kraftigare än i gemenskapen i övrigt (ökningen jämfört med det föregående året var 3,5 % år 2004 och 2,1 % år 2005). Den totala ekonomiska tillväxten har till stor del varit beroende av hushållens konsumtion och de privata investeringarna på sistone. De regionala skillnader i fråga om ekonomisk utveckling och välstånd som råder inom Finland avspeglas i att bruttonationalprodukten på Åland och i Nyland (BNP per capita = 156) är dubbelt så stor som i Kajanaland (BNP per capita = 78). Det är bara i södra Finland och delar av västra Finland (Österbotten och norra Österbotten) samt på Åland bruttonationalprodukten ligger över gemenskapens genomsnitt. Med inkomsterna mätt ligger städerna och landsbygden i närheten av städer på nästan samma nivå, medan inkomstnivån bland dem som bor på den glest bebyggda landsbygden och den egentliga landsbygden är lägre än genomsnittligt på grund av ålders-, utbildnings- och yrkesfördelningen.

Också bruttoförädlingsvärdet per invånare är en tredjedel mindre på landsbygden än i hela landet i genomsnitt (Tabell 3.3.).

Tabell 3.3. Bruttoförädlingsvärde enligt löpande priser i Fastlandsfinland år 2001 enligt tredelningen av landsbygden (Statistikcentralen 2005a)

Regionklassificering	Bruttoförädlingsvärde, löpande priser/invånare år 2001 (hela landet = 100)
Den glest bebyggda landsbygden	62,56
Den egentliga landsbygden	66,28
Landsbygden i närheten av städer	63,66
Städerna	125,71
Fastlandsfinland	99,73

Den totala ekonomiska tillväxten har återspeglats i en relativt gynnsam utveckling för handeln, tjänstesektorn och byggbranschen. Däremot har produktionen och sysselsättningen minskat inom nästan alla industrisektorer. Den ekonomiska omstruktureringen har återspeglats också i yrkesstrukturen.

Tabell 3.4. Bruttonationalprodukt efter näringsgren (%) år 2005 (Statistikcentralen 2005a).

	*2005	Förändring %-enheter 2000–2005
Jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske	2,9	-0,7
Tillverkning	23,9	-4,3
Byggverksamhet	5,7	0,2
Handel	11,1	1,4
Hotell- och restaurangverksamhet	1,4	0,1
Transport, magasinering och kommunikation	10,5	0
Finansiell verksamhet	2,7	-1,6
Fastighetsverksamhet, företagstjänster	18,8	2,6
Offentlig förvaltning, obligatorisk socialförsäkring	5,1	0,3
Utbildning		
Hälso- och sjukvård, sociala tjänster	17,9	2,0
Övriga tjänster		
Bruttonationalprodukt till baspris	100	0,0
Primärproduktion	2,9	-0,7
Sekundärproduktion	29,6	-4,1
Tjänster (övriga näringsgrenar)	67,5	4,8
– offentliga (år 2004*)	18,0	0,7
– privata (år 2004*)	47,4	1,9

*förhandsuppgift

Jordbrukets betydelse inom Finlands samhällsekonomi är i avtagande, vilket tar sig uttryck i att jordbrukets, skogsbrukets, jaktens och fiskets andel av bruttonationalprodukten går ner (Tabell 3.4.). År 2002 utgjorde primärproduktionens andel av bruttoförädlingsvärdet 3,5 %, vari ingår jordbrukets andel 1,2 %. Från regionalekonomisk synpunkt är primärproduktionens betydelse störst i östra Finland (9,7 % av hela bruttoförädlingsvärdet) och minst i södra Finland (1,6 % av hela bruttoförädlingsvärdet). Ser man däremot till hela samhällsekonomin är västra Finland det främsta primärproduktionsområdet: mätt i absoluta tal är bruttoförädlingsvärdet där nästan dubbelt så stort som i norra Finland. Mängden köpta tjänster och förnödenheter inom jordbruket ökar hela tiden, så en allt mindre del av jordbruksproduktionens värde stannar kvar inom jordbruket. Det fasta kapitalet (investeringarna) inom jordbruket uppgick till 959,3 miljoner euro år 2003. Av denna mängd fanns 70 % i södra och västra Finland. Jordbrukets investeringsvolym har stigit i absoluta tal till följd av den snabba omstruktureringen, men jordbruksinvesteringarnas andel av samtliga investeringar har förblivit nästan konstant under åren 1998–2003 (Statistikcentralen 2005).

Rennäringens regionalekonomiska betydelse accentueras i de nordliga delarna av landet. Rennäringen spelar en framträdande roll också när det gäller att bevara bosättningen i de avsides belägna trakterna längst i norr.

Sekundärproduktionens (förädlingssektorns) andel av bruttoförädlingsvärdet uppgick till 30,9 % år 2002. I resultatet ingår livsmedelsindustrins andel om 1,7 %. Regionalekonomiskt sett är förädlingens andel störst i västra och norra Finland (36–37 % av hela bruttoförädlingsvärdet), men ur samhällsekonomiskt perspektiv är det södra Finland som är den avgjort viktigaste landsändan; där står bruttoförädlingsvärdet i absoluta tal för mer än hälften av bruttoförädlingsvärdet i hela Finland.

Livsmedelsindustrin kommer på fjärde plats bland industrisektorerna efter metall- och skogsindustrin samt den kemiska industrin. Produktionens bruttovärde är 8,7 miljarder euro och förädlingsvärdet för produktion 2,1 miljarder euro. Det fasta kapitalet (investeringarna) inom livsmedelsindustrin uppgick till 391 miljoner euro år 2003. De största branscherna är kött- och mjölkförädlingsindustrin, bageri- samt bryggeri- och läskedrycksindustrin.

De största utmaningarna för livsmedelsindustrin i Finland och samtidigt för hela livsmedelskedjan är livsmedelspriserna, hemmamarknadens ringa storlek, de stigande produktionskostnaderna och den intensiva importkonkurrensen. Det görs ansträngningar för att förbättra konkurrenskraften genom omstruktureringar, internationalisering och teknisk samt logistisk utveckling. Som en styrka uppfattar branschen också kvaliteten och säkerheten, vilka befästs av den för livsmedelsekonomin gemensamma kvalitetskedjan från jord till bord.

Skogsindustrin indelas i massa- och pappersindustri, träproduktindustri samt kemisk och mekanisk industri. I synnerhet massa- och pappersindustrin består av globalt sett höggradigt koncentrerad storindustri. I Finland är hela skogssektorns betydelse för både samhällsekonomin och landsbygdsbefolkningen större än någon annanstans i hela Europa och världen. Skogsbrukets och skogsindustrins andel av bruttonationalprodukten var 7 % år 2004. Av industrins hela bruttoförädlingsvärde stod skogsindustrin för 17 %. Bruttovärdet av skogsindustrins produktion var ca 19,9 miljarder euro, av vilket träindustrin stod för en knapp tredjedel. Skogsindustrins betydelse för samhällsekonomin i Finland framhävs speciellt inom exporten, eftersom skogsindustriprodukternas andel av den finska varuexporten var 24 % år 2004. Massa- och pappersindustrins andel av exporten inom branschen är ca 80 %. Vid en regional och lokal betraktelse framträder skogsbrukets betydelse och dess stora variation med ännu större skärpa. Regionalt sett är de nästan 200 industrisågarna och de andra tillverkarna av träprodukter synnerligen viktiga för sysselsättningen på landsbygden, men branschen är ytterst konjunkturkänslig. År 2003 uppgick det fasta kapitalet (investeringarna) inom skogsbruket till 344 miljoner euro.

År 2002 stod tjänsternas andel av bruttoförädlingsvärdet för 65,6 %. Uppgången för tjänsternas del märks också regionalt; deras andel av det sammanlagda bruttoförädlingsvärdet varierar från 58 % i västra Finland till 69 % i södra Finland. Också när man ser till tjänsternas andel i hela samhällsekonomin är södra Finland det klart viktigaste området, eftersom bruttoförädlingsvärdet där utgör mer än 60 % av bruttoförädlingsvärdet i hela landet.

Produktionsökningen mattades av åren 2001–2003, men de regionala tillväxtskillnaderna avtog medan den ekonomiska tillväxten var långsam. I stället steg företagens sammanräknade omsättning snabbare år 2004 än åren 2002 och 2003, enligt Statistikcentralens regionalräkenskaper. Enligt Näringslivets forskningsinstituts (ETLA) färskaste prognos förblir de regionala skillnaderna i produktionstillväxten små under åren 2005–2009, och den årliga tillväxten varierar mellan 2 och 4 % (Inrikesministeriet 2005).

Förändringar som gäller produktionen, sysselsättningen och befolkningen i landskapen jämförs med utvecklingen i hela landet med hjälp av en s.k. BSB-indikator som mäter den allmänna utvecklingen i regionerna genom att förändringarna i den regionala produktionen, sysselsättningen och befolkningen ställs i proportion till utvecklingen i hela landet. Vid en jämförelse som omfattar åren 2000–2004 har Norra Österbotten och Birkaland, två av de stora landskap som klarat sig bra tidigare, hållit positionerna, medan Egentliga Finland och Nyland inte längre befinner sig i tätgruppen (Figur 3.2). Etta i hela landet är Östra Nyland tack vare att produktionen ökat kraftigt. I Östra Nyland har också sysselsättnings- och

befolkningsökningen varit på toppnivå. Tätgruppen omfattar också Egentliga Tavastland och Åland. Utvecklingen för produktionens, sysselsättningens och befolkningsmängdens del har varit svagast i många industriellt präglade landskap såsom Södra Karelen, Satakunta och Kymmenedalen. Den traditionella industrin har haft en stabil ställning också i de svagt utvecklade landskapen, t.ex. Lappland, Kajanaland och Österbotten.

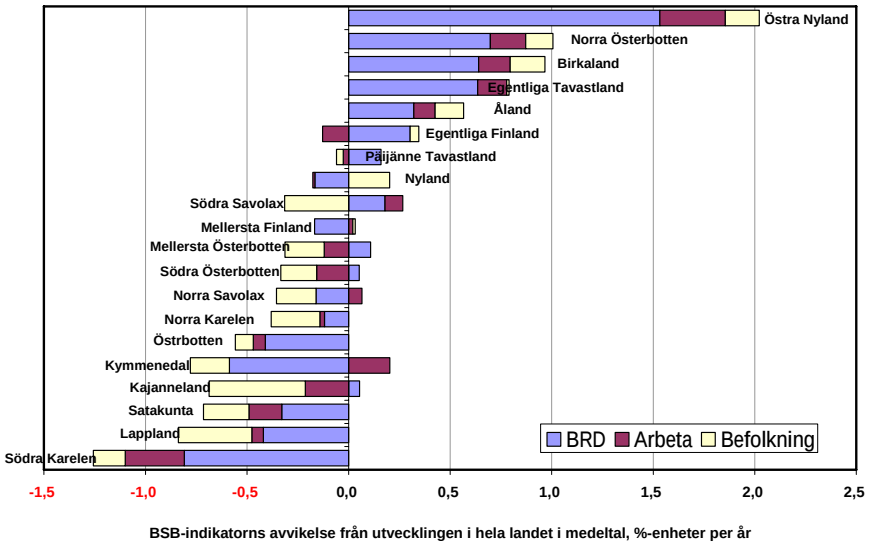

Figur 3.2. BSB-indikatorn efter landskap åren 2000–2004 (Statistikcentralen).

Sysselsättningen

Finland är till sin näringsstruktur framför allt ett tjänstesamhälle: 69 % av arbetsplatserna finns inom tjänstesektorn. Jord- och skogsbruket står för 4 % av arbetsplatserna och förädlingen för 25 %.

Tabell 3.5. Arbetsplatser efter näringsgren år 2004 enligt tredelningen av landsbygden (Malinen m.fl. 2006).

Regionklassificering	primär-prod.	%	förädling	%	tjänster	%	okänd	%	arbetsplatser totalt	%
Den glest bebyggda landsbygden	29 195	16	41 543	23	105 218	58	6 799	4	182 755	8
Den egentliga landsbygden	37 159	13	86 647	30	155 297	54	8 122	3	287 225	13
Landsbygden i närheten av städer	14 341	6	82 707	33	150 831	60	5 675	2	253 554	11
Städerna	10 958	1	362 207	23	1 165 028	75	22 186	1	1 560 379	68
Hela Finland	91 653	4	573 104	25	1 576 374	69	42 782	2	2 283 913	100

Näringsstrukturen på landsbygden har blivit mycket mångsidigare på senare tid, men arbetsplatserna har blivit färre till följd av att produktiviteten inom jord- och skogsbruket har stigit och den offentliga sektorn, dvs. staten och kommunerna, samt industrin omstrukturerats. Under åren 2000–2004 ökade det sammanlagda antalet arbetsplatser i genomsnitt med 2,5 %; endast på den glest bebyggda landsbygden minskade antalet arbetsplatser med 3 %. Under samma period minskade arbetsplatserna inom primärproduktionen med 19 % och arbetsplatserna inom förädlingen med 4 % (minst minskade de på den egentliga landsbygden, dvs. med sammanlagt 20 %), medan andelen arbetsplatser inom tjänstesektorn steg med 6 % (uppgången var 11 % på landsbygden i närheten av städer och 2 % på den glest bebyggda landsbygden). Av arbetsplatserna ligger bara ca 32 % på landsbygden i närheten av städer, den egentliga landsbygden och den glest bebyggda landsbygden. År 2004 fanns det nästan 724 000 arbetsplatser på landsbygden och av dem fanns 11,2 % inom primärproduktionen, 29,2 % inom förädlingen och 56,9 % inom tjänstesektorn (Tabell 3.5). Primärproduktionens andel av arbetsplatserna är stor på den glest bebyggda och den egentliga landsbygden; visserligen motsvarar den också där bara en tredjedel av arbetsplatserna inom tjänstesektorn, av vilka en stor

del är välfärdstjänster som den offentliga sektorn tillhandahåller. På landsbygden i närheten av städer finns det ett relativt stort antal arbetsplatser både inom tjänstesektorn och inom industrin.

Förändringarna i sysselsättningsgraden har varit små (sysselsättningsgraden var 67,6 % år 2004). Högst var sysselsättningen i södra Finland (70,8 %) och lägst i östra Finland (60,5 %). Den ojämna fördelningen mellan landets olika delar i fråga om efterfrågan på arbetskraft ökar flyttningsrörelsen. Även om det sammanlagda antalet sysselsatta personer år 2004 var detsamma som det föregående året så inträffade förändringar inom de olika branscherna. Antalet sysselsatta personer minskade mest inom tillverkning och jord- och skogsbruk, och det ökade kraftigast inom de privata tjänsterna och handeln. Tillverkning, service, handel samt finansiering och försäkring var de främsta sysselsättande branscherna i Finland (Tabell 3.6). Inom dem arbetade 1 921 000 personer (81 % av alla sysselsatta) (Arbetsministeriet 2005a).

Tabell 3.6. Sysselsatta per bransch år 2004 (Arbetsministeriet 2005a).

Bransch	Sysselsatta	% av alla sysselsatta
Jordbruk	93 000	3,9
Skogsbruk	23 000	1,0
Tillverkning	458 000	19,4
Husbyggnad	115 000	4,9
Mark- och vattenbyggnad	33 000	1,4
Handel	367 000	15,5
Transport och kommunikation	172 000	7,3
Finansiering och försäkring	315 000	13,3
Service	781 000	33,0
Okänd	8 000	0,3
Alla branscher totalt	2 365 000	100,0

Inom primärproduktionen fanns det 116 000 sysselsatta år 2004 (123 900 sysselsatta år 2002). Jordbrukets sysselsättande verkan har förändrats kraftigt under de senaste årtiondena i takt med att gårdarna blivit färre och specialiserat sig regionalt eller gårdsvis och produktionen har mekaniserats och effektiviserats. Jordbrukets (inkl. fiske och jakt) andel av hela arbetskraften var 3,9 % år 2004 (tabell 3.6.).

På grund av att husdjursproduktionen är arbetskraftsintensiv är antalet arbetstimmar som de sysselsatta inom jordbruket utför proportionellt sett större än jordbrukets andel av arbetsplatserna. Jordbruket har också kopplingar till andra näringsgrenar, och därför är jordbruksproduktionens multiplikatoreffekt klart större än enbart jordbrukets andel. Inom jordbruket är arbetsproduktiviteten nästlägst vid en jämförelse mellan EU:s gamla medlemsstater (13 545 euro/årsverke inom jordbruket (AWU); index 79, medan EU-25=100). De regionala skillnaderna i arbetsproduktivitet är ansenliga (som lägst 7 400 euro/AWU i norra Finland, som högst 23 500 euro/AWU i västra Finland), vilket på samma gång återspeglar skillnaderna i både jordbruksstruktur och naturförhållanden mellan olika regioner.

Tabell 3.7. Antalet årsverken inom jordbruket i Finland (Annual Working Units[1)], Eurostat 2006).

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Finland	126,5	118,1	111,1	108,9*	106,6*	106,4*	103,3	100,7*

1) 1 AWU (Annual Working Unit) motsvarar 1800 timmar per år
*) uppskattning

Antalet personer som arbetar inom livsmedelsindustrin har hela tiden minskat, fastän 100–150 nya livsmedelsförädlingsföretag har startats årligen på 00-talet. Livsmedelsindustrin sysselsatte 37 780 personer år 2004, dvs. 1,6 % av hela arbetskraften (42 000 personer år 2003, dvs. 1,8 % av hela arbetskraften). Den största sysselsättande effekten inom livsmedelsindustrin har köttförädlings-, bageri- och mjölkförädlingsindustrin. Inom livsmedelsindustrin är den finländska arbetsproduktiviteten på gemenskapens medelnivå (50 200 euro/arbetstagare).

Finland uppvisar gemenskapens högsta arbetsproduktivitet inom skogsbruket (119 300 euro/arbetstagare). Skogsbrukets andel av sysselsättningen, 1 % av hela arbetskraften år 2004 (tabell 3.6.), har förblivit relativt

konstant under 00-talet, trots att mekaniseringsgraden vid avverkningar har stigit kraftigt under de senaste decennierna. Tillgången på kunnig arbetskraft och den allt mindre självverksamheten bland skogsägare utgör tilltagande problem inom skogsbruket. Skogsindustrin sysselsatte 65 300 personer år 2004 (2,8 % av hela arbetskraften). Antalet sysselsatta inom skogsindustrin har minskat markant till följd av att arbetsproduktiviteten har stigit, de industriella processerna har automatiserats och hjälpuppgifter har lagts ut på entreprenad. År 2006 varslade skogsindustrin om uppsägning av ca 3 500 personer av lönsamhetsskäl. Också träproduktindustrin har haft en rätt stor sysselsättande verkan, eftersom sågindustrin år 2004 sysselsatte ca 9 200 personer och snickeriindustrin 15 300 personer.

År 2004 utgjorde männen 52 % av arbetskraften och kvinnorna 48 % (Statistikcentralen 2005b). Kvinnornas andel av arbetskraften på landsbygden har varit i stigande. Internationellt sett har de finländska landsbygdskvinnorna deltagit aktivt i arbetslivet; på landsbygden har det dock av hävd funnits fler arbetstillfällen för män. Kvinnorna har varit särskilt beroende av arbetsplatserna inom den offentliga sektorn, vars andel av sysselsättningen har minskat hela tiden. Internationellt sett har också de kvinnor som arbetar inom jordbruket en relativt stark ställning. I Finland är det sedan länge brukligt att båda makarna deltar i jordbruksarbetet, och båda betraktas som självständiga företagare. Inkomstskillnaderna har utjämnats efter det att delning av inkomsterna 50-50 godkändes vid beskattningen. Till en del har den progressiva beskattningen bidragit till detta. Det lönearbete som männen utför utanför jordbruket består till stor del av industriarbete av olika slag.

Under de kommande åren medför befolkningens stigande medelålder och de stora åldersklassernas (de som är födda 1945–1948) utträde ur arbetslivet problem som hänför sig till tillgången på arbetskraft. De främsta orsakerna till problemen är att de nya åldersklasser som kommer ut på arbetsmarknaden är mindre och att studietiden blivit längre.

Om man bortser från den positiva utvecklingen år 2005 har uppgången i fråga om antalet arbetsplatser varit liten på 00-talet, men trots det har arbetslöshetsgraden sjunkit något, utom i sydligaste Finland. Arbetslöshetsgraden i hela landet var 8,4 % år 2005 (8,8 % år 2004). I motsvarighet till sysselsättningsgraden var arbetslösheten år 2004 lägst i södra Finland (7,3 %) och högst i östra Finland (12,5 %). Unga har svårare att få arbete på landsbygden än i städerna, vilket gör att bortflyttningen från landsbygden ökar på grund av dels studier, dels inträde i arbetslivet efter studierna. År 2004 var 9,2 % av männen och 8,9 % av kvinnorna arbetslösa, så statistiskt sett råder det ingen betydande skillnad mellan könen när det gäller möjligheterna att få arbete. Andelen långtidsarbetslösa var 2,3 % av hela den aktiva befolkningen år 2003. Regionalt sett fanns det mest långtidsarbetslösa i östra Finland (3,2 %). Arbetslösheten har gått ned med 2 % i hela landet från år 2000 till år 2005. På den glest bebyggda landsbygden har arbetslösheten minskat mest, men den är fortfarande betydligt högre där än i de andra landsbygdsområdena (Tabell 3.8.).

Tabell 3.8. Arbetslösheten (%) under åren 2000–2005 enligt tredelningen av landsbygden (Malinen m.fl. 2006).

Regionklassificering	2005 %	2000–2005 Förändring %
Den glest bebyggda landsbygden	14,8	-2,9
Den egentliga landsbygden	9,5	-1,9
Landsbygden i närheten av städer	9,0	-2,0
Städerna	11,0	-1,8
Hela Finland	10,8	-2,0

Företagsamhet ligger till grund för uppgången i sysselsättningen på landsbygden. År 2004 fanns det i Finland 290 800 personer som sysselsatte sig själva, och av dem arbetade 74 % i södra och västra Finland. Andelen kvinnor bland företagarna är högre i Finland än någon annanstans i gemenskapen (35 % av landsbygdsföretagarna år 2000), om jordbruket inte beaktas. Av lantbruksföretagarna var 12,3 % kvinnor år 2004. Av alla kvinnoföretagare på landsbygden arbetar 60 % inom primärproduktionen, 30 % inom tjänstesektorn och 5 % inom förädlingen.

Cirka 40 % av de finländska företagen är belägna på landsbygden. Landsbygden präglas av små företag, och ofta verkar företagen i anslutning till en gård. På 35 % av gårdarna bedrivs annan företagsverksamhet vid sidan av jordbruket (TIKE 2006). Tjänstesektorn är den största enskilda näringsgrenen på landsbygden (40 % av landsbygdsföretagen), och den växer alltjämt, vilket medför möjligheter framför allt för kvinnor och unga. Landsbygden har långa traditioner i fråga om oavlönat frivilligarbete som utförs av kvinnor, så uppgifter inom den s.k. tredje sektorn såsom frivilligarbete i organisationer och föreningar samt omsorg om andra hushåll i landsbygdssamhället intresserar kvinnorna på landsbygden. Eftersom befolkningen åldras kommer behovet av välfärds- och omsorgstjänster att öka. Landsbygdskvinnorna har också starka sidor inom bl.a. olika slag av husbehovsproduktion, småskalig förädling av matprodukter, turism och hantverk samt informationsarbete. Nya arbetstillfällen uppkommer också genom olika kultur- och företagstjänster samt det tilltagande distansarbetet. Typiskt för många av de tjänstenäringar på landsbygden som är stadda i utveckling är att deras verksamhetsbetingelser är beroende av att företagarna har mångsidiga kunskaper och färdigheter, vilket gör att både utbildningen och deltagandet i nätverk är av central betydelse.

Tjänsterna på landsbygden

Tillgången på tjänster utgör en väsentlig del av förutsättningarna för boende och företagande på landsbygden. I Finland är det främst kommunerna som ansvarar för att basservicen tillhandahålls. Befolkningsminskningen och den samtidiga försvagningen av kommunernas ekonomi har lett eller är på väg att leda till att det under de närmaste åren blir nödvändigt att se över kommunernas servicestrukturer. Nya slag av lösningar för tryggande av tillgången på tjänster har utvecklats bl.a. genom att bygga s.k. multiservicecentraler eller genom att med hjälp av informationsteknik organisera mobila och ambulerande tjänster samt telematiska tjänster.

Landsbygdens avfolkning har lett till att ett stort antal byskolor har dragits in under de senaste årtiondena. På 1990-talet drogs mer än 500 lågstadieskolor in, och en liknande trend har fortgått också efter millennieskiftet. År 2004 fanns det 634 bybutiker på landsbygden och deras försäljning uppgick till 237 miljoner euro. Bybutikerna hade blivit 4,5 % färre sedan år 2003 (Dagligvaruhandeln rf 2005). Med hjälp av prövningsbaserat statsbidrag för investeringsprojekt som bybutiker företar har man försökt förbättra betingelserna för bybutiker i glesbygden. Antalet postkontor har minskat till en tredjedel på senare år och är just nu drygt 560. De indragna postkontoren och kundtjänsterna har ersatts av ombudsposter i olika företagares regi och av tjänster som kopplats ihop med postdistributionen.

I Finland fanns det år 2002 nästan en halv miljon sommarstugor; antalet steg med ca 20 % under 1990-talet (Statistikcentralen). De sommarboende är viktiga för bevarandet av tjänsterna på landsbygden, eftersom de är en beaktansvärd kundkrets för t.ex. bybutikerna. År 2002 fanns det över en halv miljon sommarboende i hela landet. Antalet steg med ca 10 % på 1990-talet.

Infrastrukturen på landsbygden

Infrastrukturen på landsbygden varierar kraftigt från region till region. Det är nödvändigt för produktionsverksamheten och för de tjänster som bosättningen behöver att vägarna är framkomliga året om. I de glest bebyggda områdena i norra Finland är det besvärligt att underhålla vägnätet eftersom avstånden är långa, medan det i de tätbebyggda områdena i södra Finland i regel är möjligt att hålla vägarna i skick. En särskilt stor utmaning är det att upprätthålla ett vittförgrenat lokalt vägnät på landsbygden, och det hotas av försämringar i brist på medel för iståndsättning och underhåll.

Virkesdrivning året om, virkestransporter samt skogsvårdsarbeten och grundförbättringsarbeten i skogarna förutsätter fungerande skogsbilvägar. Förutom nätverket av skogsbilvägar är också upprätthållandet av det sekundära vägnätet väsentligt för skogsvården, drivningen, det skogliga mångbruket och landsbygdens livskraft. År 2004 byggdes 831 kilometer nya skogsbilvägar, medan 2 046 kilometer gamla skogsbilvägar grundförbättrades (Metla 2005).

Nedtrappningen av den offentliga trafiken har lett till att det har blivit nödvändigt för landsbygdsinvånarna att använda egna bilar och att taxiverksamheten blivit viktigare. Med taxitrafikens hjälp är det möjligt att kompensera nedlagda tåg- och busslinjer. En ny och tilltagande trafikform är servicetrafiken från byarna till byacentrumen. Taxitrafiken är en fungerande lösning i kommuner med ett glest befolkningsunderlag där det inte finns tillräckligt med kunder för busstrafik eller där det inte är möjligt att jämka bussarnas tidtabeller så att de skulle passa invånarna.

På olika håll på landsbygden finns det outnyttjade byggnader, tomter och lantgårdar som skulle kunna hyras ut eller säljas. Genom olika projekt har det samlats uppgifter om dem för att påskynda utflyttningen till landet och för att underutnyttjade gårdar och lokaler ska kunna utnyttjas effektivare.

Det är viktigt för företagsverksamheten och för de offentliga och de privata tjänsterna på landsbygden att datakommunikationsförbindelserna är tillräckligt utbyggda. Jämför man med gemenskapsnivån är möjligheterna att utnyttja bredband redan goda i Finland, eftersom bredbandsnätet år 2004 omfattade 92 % av hela landet, men byggandet av heltäckande byavisa bredbandsförbindelser pågår ännu (bredbandsnätet omfattar 80 % av landsbygden). Landskapsförbunden spelar en central roll vid utvecklingen av bredbandsnätet; under deras ledning har regionala bredbandsstrategier beretts i samråd med kommunerna. Också de i bruk varande bredbandsanslutningarna ger en likartad bild av hur stor del av landet dataöverföringsförbindelserna täcker (12,7 % av befolkningen i hela landet har bredbandsuppkoppling, på landsbygden är motsvarande andel 9,1 %).

I februari 2006 hade 62 % av de finländska hushållen en internetuppkoppling. Av dem var 4/5 bredbandsanslutningar (över 1,2 milj. hushåll). Extra viktigt för landsbygdsinvånarna är det att de trådlösa bredbandsförbindelserna ökar. Enligt ett mål som kommunikationsministeriet har ställt upp ska 90 % av internetförbindelserna i Finland vara bredbandiga och förbindelsehastigheten för den allmännaste bredbandstjänsten vara minst 8 Mbit/s. I fortsättningen betonas förbindelsernas användbarhet och utvecklingen i fråga om utbudet av tjänster.

Utmaningarna för vattenförsörjningen och avloppshanteringen i glesbygden består i att bosättningen glesas ut och gårdarna blir färre och större. Å andra sidan ökar åretruntboendet i fritidsbostäder, och semesterbostäderna används under en längre tid av året än förr. Tillgången på hushållsvatten av god kvalitet, korrekt hantering av avloppsvattnet och ordnande av avfallshanteringen är faktorer som är väsentliga med tanke på livskvaliteten, näringarna och fritiden för dem som bor på landsbygden.

Kompetensen

Kompetens är en viktig konkurrensfaktor i dagens samhälle. Regionernas konkurrenskraft och uppkomsten av nya arbetsplatser har en stark koppling till både individernas utbildningsnivå och tillgången till kompetenshöjande tjänster. På grund av den tekniska utvecklingen och förändringarna i arbetet har företagsverksamhetens lägesfaktorer blivit gynnsammare för landsbygden.

Utbildningsnivån för de finländare som är i arbetsför ålder (77,6 % har avlagt examen på mellanstadiet eller genomgått högre utbildning, EU-25=69,8 %) liksom också nivån på den ständiga utvecklingen av de mänskliga resurserna (22,8 % av befolkningen i arbetsför ålder deltar i livslångt lärande, EU-25=7,7 %) är hög även om man ser till hela gemenskapen. Det oaktat är det på den glest bebyggda och den egentliga landsbygden färre än genomsnittligt som har avlagt examen.

Också jordbrukarnas utbildningsnivå är hyfsad eftersom 41 % av jordbrukarna har skaffat sig allra minst grundutbildning inom jordbruk (TIKE 2006). Det för primärproduktionens utveckling viktiga nätet av läroanstalter inom jord- och naturbruk är fortfarande tätt. År 2004 tillhandahöll 43 läroanstalter med 64 verksamhetsställen grundutbildning inom naturbruk och miljö (Utbildningsstyrelsen 2005). På landsbygden intar speciellt utvecklingen av yrkeshögskole- och yrkesskolnätet en nyckelställning. Det har ännu inte varit möjligt att utnyttja den till läroanstalterna koncentrerade sakkunskapen i tillräckligt stor utsträckning i

samband med utvecklingen av landsbygdsområdena. Framtida problem är i sikte genom att åldersklasserna minskar och nätet av läroanstalter därför glesas ut. Sameområdets utbildningscentral verkar i norra Lappland och har den entydiga uppgiften att tillhandahålla utbildning på andra stadiet inom regionen.

Landsbygdsforskningen har stärkts avsevärt. Egentlig landsbygdsforskning pågår vid omkring 30 forskningsinstitut i Finland. Utmärkande för den är en starkt tilltagande involvering i utvecklingsarbete som riktar sig till olika landskap och regioner. Dessutom har det i Finland inrättats nio professurer i landsbygdsforskning. Den tvärvetenskapliga studiehelheten Rural Studies (RS) inrättades år 2002. Jordbruksforskning bedrivs i Finland vid Helsingfors universitets agrikultur-forstvetenskapliga fakultet och vid Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi (MTT). Skogsforskningsinstitutets (Metla) uppgift är att genom forskning främja en ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar skötsel och användning av skogarna.

Kompetenscentrumen sammanför lokala, regionala och nationella resurser. Av dem har företagen på landsbygden under åren 2000–2006 betjänats särskilt av kompetenscentrumet för livsmedelsbranschen (ELO), kompetenscentrumet i Seinäjokiregionen och det riksomfattande kompetenscentrumet inom träbranschen samt av nätverkskompetenscentrumet för turismen.

Verksamheten inom många rådgivningsorganisationer (landsbygdscentralerna samt lantbruks- och hushållningssällskapen, fiskerihushållningscentralerna, skogscentralerna och nyföretagarcentralerna) omspänner alla landskap. Rådgivningsorganisationerna deltar aktivt i det regionala utvecklingsarbetet i sin egenskap av tillhandahållare av enskilda rådgivningstjänster. Organisationerna betjänar tusentals landsbygdsföretagare årligen genom dels individuella konsulttjänster, dels utbildning. Organisationernas starka sida är att de verkar nära kunderna samt har en stor kundkrets och vittförgrenade landsomfattande nätverk. Jordbruksrådgivningen anlitas av ca 40 000 kunder årligen. Rådgivningen spelar en viktig roll för uppnåendet av programmets mål.

Social samverkan

En del områden på landsbygden har goda förutsättningar att utvecklas, medan andra inte har det. Ambitionen har varit att jämna ut skillnaderna med hjälp av administrativa åtgärder och regional utveckling. Landsbygden karaktäriseras också av social samverkan och verksamhet i sammanslutningar av olika storlek. I detta avseende har helt väsentliga förändringar skett under årens lopp. Det faktum att informationsförmedlingen har intensifierats, den yrkesmässiga segregationen har tilltagit, samfärdseln har underlättats, utbildningsnivån har stigit och internationaliseringen har blivit allt större har gjort att medborgarna inte längre är fast rotade i sin närmiljö. Dessutom har ett stort antal uppgifter som ger landsbygdsbefolkningen inkomster överförts från landsbygden till centrumen. Även om pendlingen inte är lika omfattande i alla regioner är det överallt så att en stor del av landsbygdsbefolkningen arbetar i centrum.

Den sociala samverkan har stärkts på nytt genom att bildandet av byaföreningar som bär ekonomiskt ansvar och lokala aktionsgrupper, dvs. organisering av medborgarverksamheten, har uppmuntrats. I Finland finns det ca 3 900 bya- och invånarföreningar eller byaråd. Antalet byaföreningar stiger oavbrutet och uppskattas vid programperiodens ingång uppgå till 2 650.

De lokala aktionsgrupperna förenar kommunerna, lokalförvaltningen, föreningarna, företagen och de aktiva medborgarna. Leadermetoden introducerades i Finland 1995, då Finland blev medlem i EU. Under programperioden 1995–1999 fanns det 22 LEADER II-aktionsgrupper i Finland. De inledde sin verksamhet år 1997. År 1997 beslöts det att Leadermetoden skulle spridas (mainstreaming) så att den sträckte sig över vidare områden än LEADER II-verksamheten. I slutet av år 1997 inledde 26 nationellt (av Gårdsbrukets utvecklingsfond) finansierade POMO-aktionsgrupper sin verksamhet (POMO = Programmet för lokala initiativ). LEADER II-aktionsgrupperna och POMO-aktionsgrupperna omfattade två tredjedelar av landsbygdsområdena i Finland.

Målet för programperioden 2000–2006 var att Leadermetoden skulle spridas så att den omfattade alla landsbygdsområden i Finland. Sammanlagt 25 aktionsgrupper finansierades via gemenskapsinitiativprogrammet LEADER+, medan 7 aktionsgrupper finansierades via det nationella programmet POMO+. Via ALMA-programmet (det regionala utvecklingsprogrammet för landsbygden) finansierades 19 aktionsgrupper, och 5 finansierades via mål 1-programmen. En aktionsgrupp finansierades via både ALMA- och mål 1-programmet.

År 2006 fanns det i Fastlandsfinland 58 lokala aktionsgrupper som har befäst sin ställning som regionutvecklare. Aktionsgruppernas verksamhetsområden omspänner nästan alla de 2,4 miljoner landsbygdsinvånarna, dvs. 47 % av befolkningen i hela landet. Aktionsgrupperna omfattar 419 kommuner. Aktionsgrupperna har i genomsnitt 1,8 anställda. Under programperioden 2000–2006 finansierade aktionsgrupperna ungefär 7 000 projekt.

Landsbygdskulturen

Landsbygdskulturen är en utvecklingsresurs. En kulturmiljö och ett kulturlandskap som vårdas väl inverkar på landsbygdsbefolkningens välbefinnande. Landsbygdskulturen stärker invånarnas identitet samtidigt som den skapar förutsättningar för företagsverksamhet och produktutveckling med unika drag. Detta framgår särskilt inom turism samt hantverk och konstindustri, vilka har utvecklats till viktiga utkomstkällor på landsbygden.

Kulturens roll och betydelse stärks allt mer. Kulturen befäster samhällenas sociala kapital, dvs. den på förtroende och sociala nätverk baserade förmågan att arbeta för gemensamma mål. Samhällenas livskraft och den inbördes samhörigheten stärks med kulturens hjälp, något som kan öka också regionens ekonomiska framgångar och medföra chanser för företagarna. Genom att kompetensen, kreativiteten och det särpräglade i kulturen upptäcks kan ny näringsverksamhet uppkomma på landsbygden, vilket betyder att arbetsplatser skapas och regionernas livskraft stärks. Bland annat hantverk och konstindustri, arrangerande av tillställningar, kultur-, natur- och upplevelseturism samt innehållsproduktion är områden där kulturföretagsamheten på landsbygden är stark. I den kulturrelaterade företagsverksamheten kombineras kulturkompetens med företagsverksamhet.

3.1.3 Miljöprofil

Vattenresurser

Den ymniga förekomsten av vatten och skärgård i Finland är unik i europeiskt perspektiv. Insjöarna omfattar 33 500 km^2, vilket är ca 10 % av Finlands totala yta. Det finns nästan 200 000 sjöar och tjärnar som är mer än 5 ar stora, och omkring 56 000 av dem är över en hektar stora. Vattenresurserna är av stor betydelse ekonomiskt och socialt sett, och de är särskilt viktiga för fritidsaktiviteterna och turismen. Inlandsvattnets andel är störst i landets mellersta och östra delar. Sjöarna är huvudsakligen små och grunda, så vattenvolymen i dem är liten. I kustområdena finns det inte mycket vatten i åarna och älvarna om sommaren, men vid snösmältningen på våren och under höstregnen är flödet stort och översvämningar inträffar ofta. Åarna och älvarna mynnar ut i grunda havsvikar. I havsområdet finns det gott om kustområden som är slutna på grund av den vidsträckta skärgården.

Den allmänna kvalitetsklassificeringen av vatten ger en bild av den genomsnittliga vattenkvaliteten och vattnets lämplighet för vattenförsörjning och rekreationsbruk samt för användning som fiskevatten. På basis av uppgifterna om vattenkvaliteten åren 2000–2003 var 80 % av den klassificerade insjöarealen och 73 % av havsområdet av utomordentlig eller god kvalitet (figur 3.3.). Vattenkvaliteten var svagare i åarna och älvarna än i insjöarna. Flödena i många åar och älvar är också mycket små, och därför är känsligheten för belastning mycket stor. Vattenstatusen påverkas inte bara av belastningen utan också av variationer i väderförhållandena

och vattenmängderna. Om sjöarna fryser till tidigt och vattenståndet under isen är lågt om vintern uppstår tidvis syreunderskott. Den rikliga förekomsten av blågrönalger (cyanobakterier) under de senaste åren har hindrat tagandet av vatten ur vattendrag och rekreationsbruket samt varit till förfång för fisket.

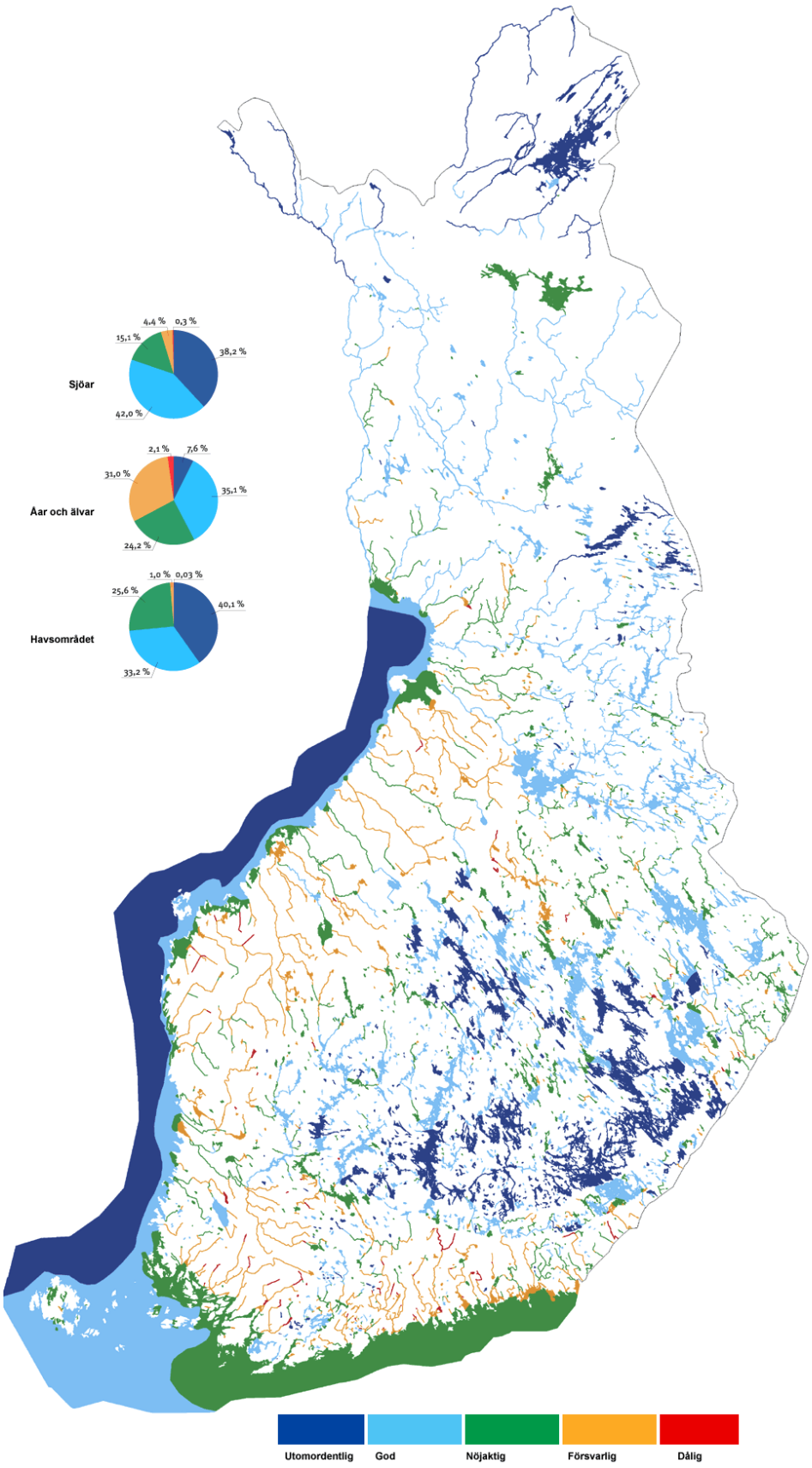

Copyright De regionala miljöcentralerna och Finlands miljöcentral (SYKE)

Figur 3.3. Vattenkvaliteten i insjöar, åar, älvar och havsområdet år 2003 (Finlands miljöcentral 2006)

Vattentillgångarna i Finland är rikliga, men mängden i proportion till behovet varierar från region till region. Utanför bosättningscentrumen tas hushållsvatten också ur egna brunnar med varierande vattenkvalitet. Den största tillåtna nitrathalten i vatten är 25 mg/l i Finland, medan rådets dricksvattendirektiv (98/83/EG) tillåter en dubbelt så hög halt. Bara i 0,4 % av de undersökta proven har nitrathalten överstigit den tillåtna 25 mg/l. Förhöjda halter har konstaterats i ett litet antal fall och problemen är lokala. Jord- och skogsbruket kan ha en viss inverkan på de förhöjda halterna men anses inte utgöra något särskilt viktigt hot mot kvaliteten hos de klassificerade grundvattentillgångarna i Finland.

Östersjön är närmast ett slutet, grunt och kallt brackvattenmagasin. Av den anledningen är Östersjön sårbar, och dess allvarligaste problem är eutrofieringen. Belastningen på Finska viken påverkas i väsentlig grad också av utsläpp från grannländerna, men insjöarnas och kustvattnets tillstånd påverkas av belastningskällorna i den egna regionen. Den inverkan som belastningen från jordbruket har märks tydligast i Skärgårdshavet, älvarna och åarna i södra Finland och Finska viken (figur 3.3). De labyrintartade och grunda kustvattnen i de norra delarna av Finska viken är ytterst känsliga för eutrofiering jämfört med de branta och öppna stränderna i de södra delarna som tål tiofalt mer eutrofiering än kustvattnen på den finska sidan. Den största utmaningen under de närmaste åren består i att minska den belastning som glesbebyggelsen och jordbruket står för. Skärgårdshavets tillstånd påverkas dessutom av den tämligen utbredda fiskodlingen.

Förutom eutrofieringen har det i avrinnings- och deltaområdena för åar och älvar i Finlands jordbruksdominerade kustzon förekommit exceptionellt surt vatten som har lett till bl.a. fiskdöd. Den ursprungliga orsaken till surheten är att markområdena i Östersjöns kustzon innehåller höga halter av reducerat svavel (sulfider). Detta är en följd av att lösligt järn och svavel i sulfatform har ansamlats i strandvattnet i Östersjön under årtusenden. Landhöjningen för med sig att de metallhaltiga reducerade sulfidskikten i den sedimenterade gyttjeleran oxideras när de kommer i kontakt med luft och då uppstår synnerligen sura jordar, allmänt kallade sura sulfatjordar. Ur dem frigörs surhet och metaller när de genomströmmas av vatten. Torrläggning, t.ex. dikning, intensifierar fenomenet.

Jordbruket belastar vattendragen i stor utsträckning, särskilt när det gäller fosfor och kväve. Jordbruket står för 63 % av fosforbelastningen och 51 % av kvävebelastningen när man ser till den belastning som är relaterad till mänskliga aktiviteter (Finlands miljöcentral 2005). Situationen håller långsamt på att förbättras, till en del tack vare miljöstödet för jordbruket. Dikesrenarna och skyddsremsorna har blivit fler och miljöstödet har också bidragit mycket kraftigt till att skyddszoner har anlagts. I små avrinningsområden och i fråga om sådana åar och älvar som belastas av jordbruket har näringsflödena emellertid inte minskat. Fosfor ur handelsgödsel och spillning har ansamlats i odlingsjordarna eftersom gödslingen ökat ända sedan 1980-talet. De stora mängderna fosfor i stallgödsel ger på gårdsnivå upphov till problem med var stallgödseln ska placeras.

I programmet Målen för skydd av vattnen fram till år 2005, som statsrådet godkände år 1998, angavs som mål att tillståndet i Östersjön och i ytvattnen i inlandet inte försämras till följd av mänsklig aktivitet och att tillståndet i de skadligt förändrade vattnen förbättras. Målet har inte nåtts till alla delar. Eutrofieringen har tilltagit i många inlands- och kustvatten, och detta medför olägenheter särskilt för användningen av vattnet i Finska viken och Skärgårdshavet och för vattennaturen där. Förutom det ovan nämnda målprogrammet godkände statsrådet år 2002 Finlands program för skydd av Östersjön, och det därtill anknutna åtgärdsprogrammet för skydd av Östersjön och inlandsvattnen godkändes år 2005. I statsrådets principbeslut Riktlinjer för vattenskydd fram till år 2015 intar minskningen av näringsbelastningen från jordbruk en nyckelposition. Principbeslutet har utarbetats i syfte att styra vattenskyddet så att de redan uppställda målen ska kunna nås och för att möta de nya utmaningar för vattenskyddet som har framträtt efter de tidigare programmen. Målet för principprogrammet är att den belastning som jordbruket står för ska minskas före slutet av år 2015 med en tredjedel jämfört med nivån för åren 2001–2005. Ett centralt instrument när det gäller detta består i att systemet med miljöstöd för jordbruket genomförs. Det är nödvändigt att i högre grad än nu rikta insatserna i samband med miljöstödet till sådana områden som är problematiska ur vattenskyddssynpunkt. Näringsutsläppen från åkerbruket reduceras genom insatser som minskar erosionen och genom utveckling av odlingsmetoderna. Användningen av gödselmedel minskas och gödslingen utförs med större precision särskilt på sådana åkrar som har en hög näringsnivå. Växttäckets andel samt skyddszonerna och våtmarkerna i odlingsområdena ökas och riktas rätt. Utnyttjandet av stallgödsel effektiveras och det utreds hur lagringen och behandlingen av stallgödsel kunde förbättras. Man fortsätter

med utbildningen och rådgivningen om jordbruksmetoder som är bra med tanke på vattenskyddet och utvecklar dem vidare. Behoven i fråga om hur tillgängliga metoder ska tillämpas och riktas rätt och nya styrmedel bör utredas och samordnas med miljöstödssystemets metoder.

Jordbrukets belastning på vattendragen kan undersökas så, att man som mätare använder kväve- och fosforbalansen. Dessa mätare indikerar snabbast sådana förändringar i jordbruksmetoderna och användningen av näringsämnen som på längre sikt påverkar jordbrukets belastning på vattendragen.

Kvävebalansen är skillnaden mellan det kväve som tillförs respektive förs bort från åkern. Den anger mängden kväve som stannar kvar i jorden efter vegetationsperioden och riskerar att läcka ut i vattendragen. Åkrarnas kvävebalans på riksnivå har sjunkit med 46 % på tio år. Under de tio senaste åren har det förekommit regionala variationer i kvävebalanserna. Balanserna har minskat allra tydligast i områden som koncentrerat sig på växtproduktion och allra minst i områden som koncentrerat sig på husdjursproduktion; i de senare inverkar kvävet i stallgödseln kraftigt på balansen.

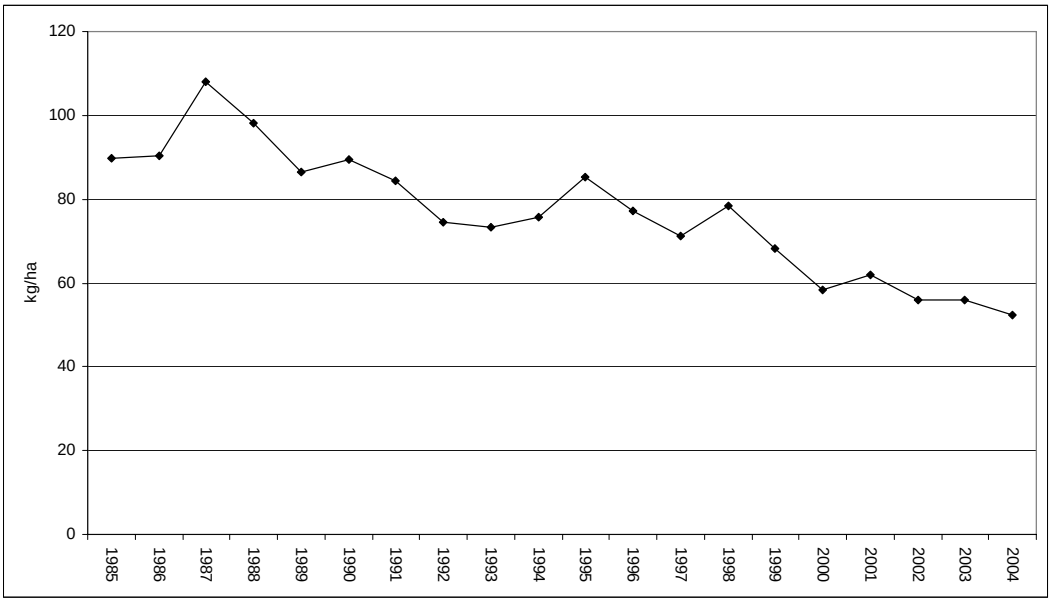

Figur 3.4 Kvävebalansen (åkerbalansen) i hela Finland år 2005. (MTT)

Risken för fosforbelastning påverkas av halten av lättlöslig fosfor i odlingsjorden och av erosionen. Erosionshämmande åtgärder har minskat bortförseln till vattendrag av sådan fosfor som frigörs ur erosionsmaterial.

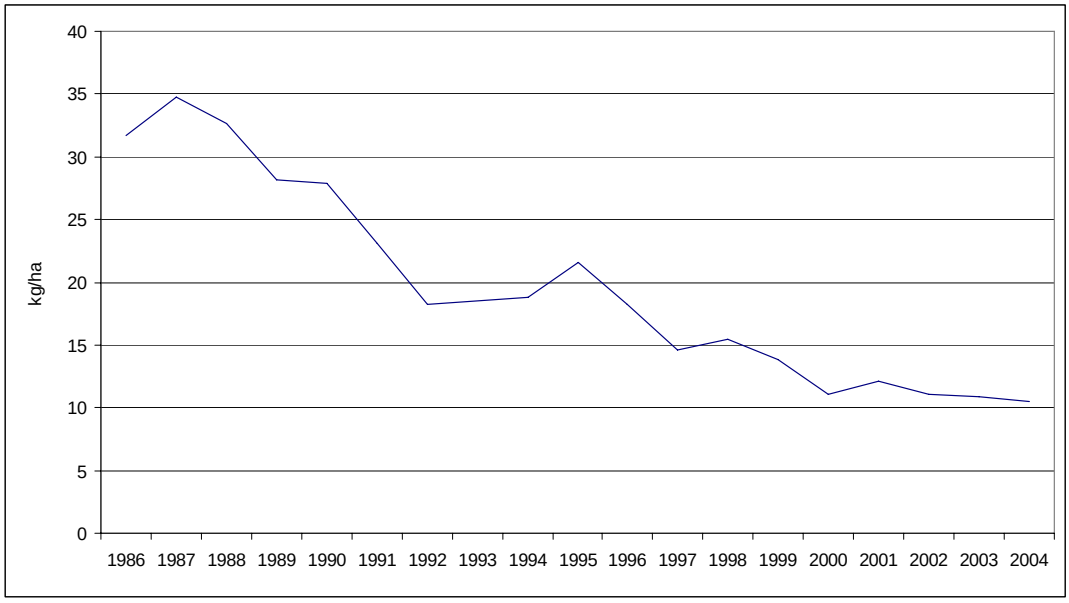

Figur 3.5 Fosforbalansen (åkerbalansen) i hela Finland år 2005. (MTT)

Skogsbruket står för ca 8 % av fosforbelastningen på vattendrag och ca 5 % av kvävebelastningen. Den fosforbelastning som skogsbruket ger upphov till har minskat från 1993 års nivå med 30–56 %, medan motsvarande nedgång för kvävebelastningens del är 8–24 %. Inom skogsbruket har man huvudsakligen avstått från radikala markberedningsmetoder, men vissa metoder såsom anpassad plogning och högläggning kan medföra verkningar för vattendragen. Hälften av torvmarksarealen i Finland har dikats med avseende på skogsbrukets behov. I de södra delarna av Uleåborgs län är dikningsgraden ca 80 % (Hilden m.fl. 2005). Nu för tiden inriktas dikningen främst på iståndsättning av gamla dikningsområden. Med rätt valda metoder är det möjligt att se till att den fasta substansen inte lämnar det område som iståndsättningsdikas. Sådana metoder är t.ex. slamgropar i torrläggningsdiken, grävnings- och rensningsavbrott, sedimenteringsbassänger, översilningsområden, bottendammar, bräddammar och våtmarker som har dimensionerats utgående från hur stort iståndsättningsdikningsprojektets avrinningsområde är eller mängden avrinningsvatten. Dessutom beaktas områdets topografi och benägenhet för erosion.

EU:s nitratdirektiv (91/676/EEG) syftar till att skydda vattendragen mot nitratföroreningar från jordbruket. Hela Finland klassificeras som nitratkänsligt område enligt direktivet. Statsrådet har 9.11.2000 utfärdat en förordning (931/2000) genom vilken kraven i nitratdirektivet genomförts.

Växtskyddsmedel som används inom jordbruket har ytterst sällan påträffats i vattendragen i Finland. Enligt undersökningar som utförts av Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi sköljs i genomsnitt 0,1–1 % av de använda medlen ut i vattendragen via ytavrinning. När största delen av utsköljningen sker om våren då vattenmängderna är stora är det svårt att upptäcka små halter. Användningen av växtskyddsmedel minskade fram till år 1999 och efter det har de sålda mängderna ökat. Orsaken har varit bl.a. att vallareal har ersatts med spannmål. Också den reducerade bearbetningen och direktsådden har ökat till följd av att odlingsmetoderna förändrats, och detta har ökat förekomsten av fleråriga ogräs och behovet av att använda bekämpningsmedel. Likaså har användningen av lågdosmedel ersatts med preparat där dosen uttrycks i liter/hektar (lågdosmedel: gram/hektar), t.ex. MCPA-preparat. Den omständigheten att priserna på glyfosatpreparat har sjunkit har ökat användningen av dem. Om dikesrenar och skyddsremsor inte slås sprider sig fröogräs till andra delar av skiftet. Kvalitetskraven för foder har ökat användningen av bekämpningsmedel i fodersäd under år med sämre väderförhållanden, då det är svårt att producera handelsduglig fodersäd utan bekämpningsmedel. Användningen av växtföljd som ett led i bekämpningen har varit blygsam på konventionella växtodlingsgårdar.

Syftet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område, vilket trädde i kraft år 2000, är att harmonisera vattenvården i Europa. Målet är att fram till år 2015 uppnå god ekologisk status för ytvattnet och god kemisk och kvantitativ status i

grundvattnet inom hela EU. För genomförande av ramdirektivet för vatten och uppgiftsinsamlingen, planeringen och rapporteringen har det inrättats fem vattenförvaltningsområden i Finland. Dessutom är landskapet Åland ett separat vattenförvaltningsområde. Lagen om vattenvårdsförvaltningen (1299/2004) innebär nya utmaningar för jord- och skogsbrukets vattenvård som ett led i den avrinningsområdesvisa planeringen av vattenvården. För varje vattenförvaltningsområde utarbetas en vattenförvaltningsplan och ett åtgärdsprogram före utgången av år 2009.

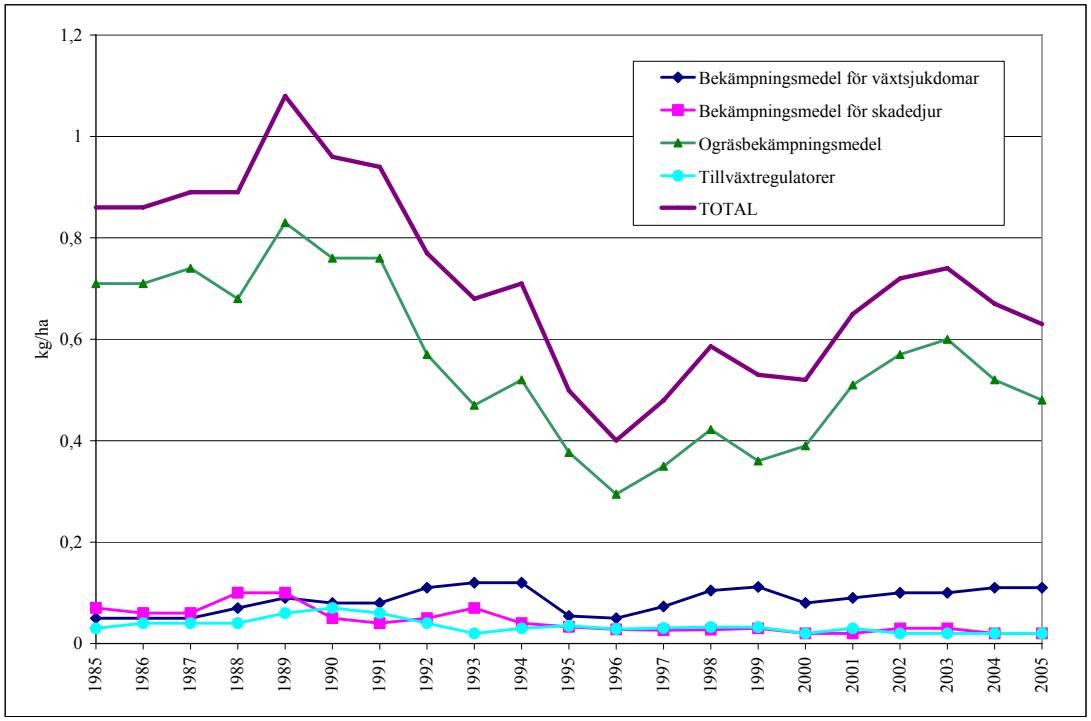

Figur 3.6. Användningen av växtskyddsmedel i förhållande till hela odlingsarealen (kg/ha) (Livsmedelssäkerhetsverket 2006).

Luften

Jordbruket påverkar luftkvaliteten lokalt via ammoniakutsläpp. Under de senaste 25 åren har ammoniakutsläppen emellertid minskat på grund av att stallgödseln börjat hanteras på andra sätt än tidigare och djuren blivit färre. Den totala utsläppsmängden väntas alltjämt sjunka till följd av att djurantalet går ner ytterligare. Finlands ammoniakutsläpp var år 2004 sammanlagt ca 33 000 ton, där jordbrukets andel var 32 000 ton. År 2010 är Finlands utsläppstak 31 000 ton, där jordbrukets andel är ca 30 000 ton. Dessutom förutsätter EU:s tematiska strategi för luftförorening från år 2005 att utsläppen av ammoniak från jordbruket år 2020 har minskats med 27 % från år 2000.

Jordbrukets viktigaste växthusgaser är dikväveoxid, metan och koldioxid. Utsläpp uppkommer i jordbruksjorden, till följd av hanteringen av stallgödsel och i husdjurens matsmältningskanal. Utsläppskällor för koldioxid i jordbruksjord är odling av mineraljordar och organogena jordar samt kalkning. Det har uppskattats att ungefär en tredjedel av de nuvarande jordbruksutsläppen i Finland härrör från organogena odlingsjordar. Omkring 60 000 hektar organogena jordar och 240 000 hektar mulljordar är i odling. Röjning av skog och torvmarksområden till åker ger också upphov till koldioxidutsläpp.

Enligt en kalkyl som Statistikcentralen preciserat (våren 2006) uppgick utsläppen av växthusgaser i Finland år 1990 till sammanlagt 71,1 miljoner ton koldioxidekvivalenter (CO_2 ekv.), av vilket jordbruket stod för 7,1 Tg CO_2, dvs. 10 % (siffran innehåller inte utsläppen av koldioxid från jordbruksmark). Jordbrukets utsläpp av växthusgaser har minskat de senaste åren. De uppgick år 2005 till 5,6 Tg CO_2 (siffran innehåller inte

utsläppen av koldioxid från jordbruksmark). Finlands totala utsläpp uppgick år 2005 till 69,3 miljoner ton koldioxidekvivalenter (CO_2 ekv.) Näst efter energisektorn och de industriella processerna var jordbruket år 2005 den största källan till utsläpp av växthusgaser i Finland.

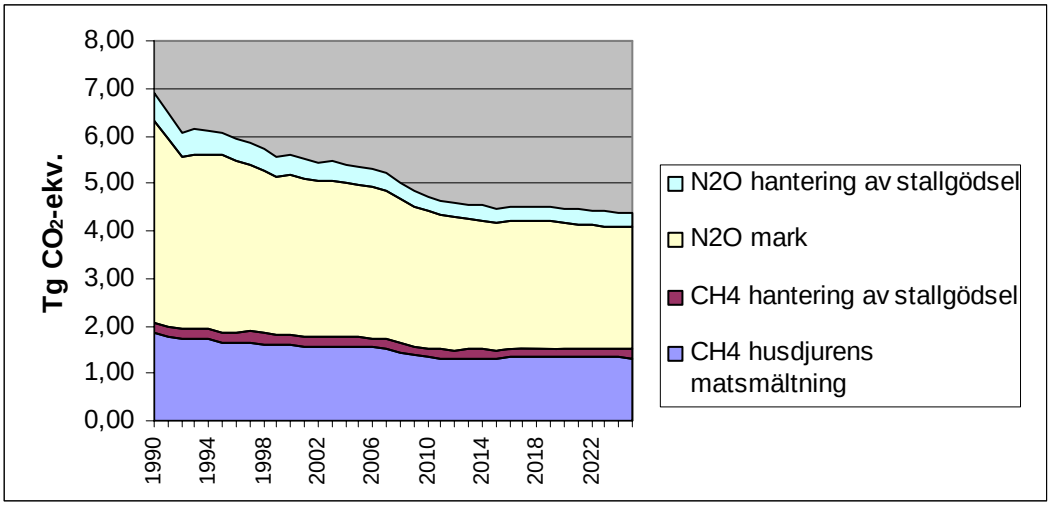

Figur 3.7. Den uppskattade utvecklingen i fråga om jordbrukets utsläpp av växthusgaser [1]

I Finland har minskningen av utsläppen av växthusgaser och ammoniak avpassats till olika handlingsplaner och initiativ. Verkställandet av planerna bidrar till att Finland når internationella mål och EU-målen (konventionen om långväga gränsöverskridande luftföroreningar FördrS 15/1983 och dess bästa praxis i fråga om ammoniakutsläpp samt åtagandena i Kyotoprotokollet).

Markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (den s.k. LULUCF-sektorn) utgör en nettosänka för växthusgaser, eftersom den mängd växthusgaser som tas upp ur atmosfären överskrider utsläppen. Största delen av de växthusgaser som binds åtgår till skogens tillväxt, när ökningen av virkesförrådet överstiger den årliga avverkningen och den naturliga avgången. Virkesförrådets tillväxt har ökat i Finland under de senaste åren. Den årliga variationen är ansenlig, men nu för tiden binder LULUCF-sektorn ca 20 % av de andra sektorernas årliga utsläpp av växthusgaser.

Klimatförändringens inverkan på jordbruket

Klimatförändringen väntas förändra bedrivandet av jordbruk till en del. Den stigande temperaturen och den ökande nederbörden kan förändra markens näringshushållning och struktur. När temperaturen stiger och det blir fuktigare bryts organisk substans ner i snabbare takt. Risken för erosion och för att näringsämnen ska frigöras och utlakas stiger. Lerjordarna som är allmänna särskilt i södra Finland kan packas allt mer och odlingen försvåras, om tjälperioden blir kortare. Klimatuppvärmningen kan öka den stress växterna utsätts för under vegetationsperioden i samband med torka och hetta, och grödorna kan få det svårare att övervintra i södra Finland när snötäcket inte är lika tjockt som tidigare.

Skadeinsekter drar nytta av ett varmare klimat och en längre vegetationsperiod. Risken för växtsjukdomsepidemier, främst angrepp av olika svampar och mögel samt potatisbladmögel/brunröta kan öka. Vidare kan ogräs förekomma i större utsträckning. Gränsen för det område som lämpar sig för spannmålsodling kan förskjutas längre norrut. Kvaliteten på skörden av stråsäd, vallväxter och rotfrukter kan försvagas på grund av väta under skördetiden, något som ger upphov till axgroning och liggsäd hos

[1] Den uppskattade utvecklingen i fråga om jordbrukets utsläpp av växthusgaser i det s.k.With Measures-scenariot fram till år 2025 (inbegriper inte CO_2-utsläpp från mark), (Perälä m.fl. 2004). Det s.k. With Measures-scenariot för jordbruket (CAP-reformscenariot) är förenligt med den reform av EU:s gemensamma jordbrukspolitik som genomfördes i juni 2003.

stråsäden. Tröskningen kan försvåras på våta åkrar. Trädgårdsproduktionen väntas dra avsevärd nytta av klimatförändringen.

Betessäsongen kan bli längre. Detta skulle öka djurens välbefinnande om betesgången utomhus ökades, men en ökad betesgång kan komma att öka belastningen på vattendragen. Risken för djursjukdomar skulle möjligen öka.

Klimatförändringen väntas också få följder för biodiversiteten. Allra tydligast inverkar den på arter som klarar av att förflytta sig snabbt. I Finland har förändringar som gäller utbredningsområdena redan konstaterats bl.a. i fråga om många fjärilsarter. Utbredningsområdet för många arter som hittills har påträffats i södra Finland breddas i riktningen norr och nordost. Om temperaturen fortsätter att stiga tillräckligt kraftigt regredierar en del av arterna i norra Finland oundvikligen då de för dem lämpliga livsmiljöerna krymper, och en del arter riskerar att försvinna helt och hållet. De nordliga ekosystemen är njuggare än många sydligare områden med avseende på biodiversiteten och artrikedomen. De anpassar sig sämre och är enklare till sin uppbyggnad och mångfald, vilket betyder att deras buffertförmåga är mindre än hos de sydligare ekosystemen med större artrikedom. Också det stränga klimatet påverkar deras anpassningsförmåga och de är sårbara när det gäller oregelbundna variationer i naturfenomenen och förändringar i artsammansättningen. Ekosystemens och organismsamhällenas förmåga att anpassa sig till klimatförändringen kan främjas bl.a. genom att ursprungliga mångformiga livsmiljöer bevaras och återskapas.

Anammandet av ny teknik och nya odlingsmetoder samt utvecklingen av jordbruket i en mångsidigare riktning behöver stödjas. För att den belastning på vattendragen som jordbruket utgör ska kunna bemästras i föränderliga förhållanden bör de vattenvårdande åtgärderna bedömas med avseende på ett tilltagande läckage av växtnäring, och det gäller att vara beredd på att förebygga skadedjur och växtsjukdomar. Särskilt viktigt i samband med klimatförändringen är det att se till att åkrarnas allmänna kulturtillstånd förblir gott. Det är möjligt att minska klimatförändringens negativa inverkan på marken genom att utveckla odlingsmetoderna. Så kan t.ex. läckaget av näringsämnen ur mark hindras genom odling av fleråriga växter, vintertida växttäcke på åkrarna och fånggrödor samt skyddszoner. Markstrukturen kan förbättras genom att halmen plöjs in, bearbetningen reduceras och direktsådd tillämpas.

Marken

Utmärkande för jordbruksmarken i Finland är att mängden organisk substans är stor, näringshalten är låg och surheten är hög. Organiska jordarter såsom torv och mull är allmänna i Finland. Av de odlade åkrarna består en tredjedel av lerjordarter. De största hoten som är relaterade till marken är erosion, jordpackning, en sjunkande andel organisk substans och minskad biodiversitet.

Vinderosion är inte något framträdande problem i Finland, eftersom en stor del av landarealen ständigt är täckt av växtlighet. Åkrarnas andel av landarealen är liten (skogsarealen är ca 25–26 miljoner hektar medan åkerarealen är 2,2 miljoner hektar, dvs. bara 8,9 % av hela landets yta). Erosion orsakas närmast av vatten och gäller främst jordbruket. Den genomsnittliga åkererosionen är 600 kg/ha årligen. Mängden påverkas särskilt av fältlutningen, bearbetningstidpunkten och bearbetningens intensitet, förekomsten av växttäcke samt växt- och jordarten. Allra minst är erosionen på plana åkrar som är täckta av vallväxtlighet (100 kg/ha årligen) och allra störst på branta höstplöjda åkrar (3000 kg/ha årligen). Erosionen är i synnerhet ett vattenvårdsproblem eftersom det med de fasta partiklarna forslas näringsämnen, speciellt fosfor. De för Finland typiska grova mineraljordarna är särskilt erosionsbenägna. De fasta partiklar som sköljs bort vid snösmältningen och vid rikliga höstregn innehåller näringsämnen, kalcium och magnesium, som forslas bort från åkrarna eller sjunker ner i skikten under bearbetningsskiktet, och dräneringsvattnet transporterar slutligen bort dem helt och hållet från markprofilen. Erosionsfrågan har konstaterats vara av betydelse också för lerjordarnas del även om lerjordar tidigare inte har ansetts vara lika erosionsbenägna som grövre jordar. De viktigaste praktiska åtgärderna vid bekämpning av jordbrukserosionen är att bearbetningen reduceras och den areal som har ett växttäcke utanför vegetationsperioden (från höst till vår) ökas samt att skyddszoner och våtmarker anläggs. Den erosion som drabbar jordpartiklarna i lerjordar kan minskas genom kalkning.

Kalkning gör dessutom markfosforn mera tillgänglig för växterna, vilket innebär att fosforn antar en labilare form i marken och utsläppen till vattendrag minskar.

Marken i Finland är naturligt sur. Ytskiktets pH-tal är lågt i hela Finland och alvens pH-tal är mycket lågt i södra Finland (figurerna 3.8. och 3.9.). Åkermarkens genomsnittliga pH-tal vid markkartering är ca 5,8 och variationsintervallet i bearbetningsskiktet är 4,28–4,98. Marken innehåller mycket små mängder kalksten på naturlig väg. Marksubstansen består främst av material från sura bergarter som inlandsisen krossat och som just inte ger ifrån sig kalcium och magnesium. De olika jordarternas surhet varierar; de lägsta pH-talen uppmäts vanligen i vitmosstorv och högre i molera. Närmast i avrinningsområdena för de vattendrag som mynnar ut i Bottniska viken finns det gott om sura sulfatjordar. Sådana innehåller järnsulfid som oxideras till svavelsyra när åkrarna dräneras, och då försuras mark och vatten.

Halten av organisk substans i marken är viktig för åkrarnas kulturtillstånd. Färska studier tyder på att halten av organisk substans i åkerjord är i avtagande. Halten av organiskt kol på drygt 700 skiften som ingått i MTT:s långtidsuppföljning åren 1987–1998 sjönk med 8 % och jordmaterialets densitet steg med 5 %. Detta tyder på att den organiska substansen går tillbaka och jordpackning sker, något som enligt undersökningen såg ut att förekomma framför allt på lerjordar och i sydliga områden. Åkerjorden packas också till följd av att jordbruksmaskinerna blir allt tyngre. En anledning till att den organiska substansen avtar är att jordbruksproduktionen blir ensidigare regionalt sett. Allt färre gårdar ägnar sig åt husdjursskötsel, och därför sprids det stallgödsel på allt mindre arealer. På växtodlingsgårdarna uppkommer det inte något hemmaproducerat organiskt jordförbättringsmedel och inte heller odlar växtodlingsgårdarna vall som bildar en större mängd rotmassa än stråsäden. Också förändringar i bearbetnings- och trädesmetoderna kan inverka på mängden organisk substans. Jordbrukets odlingsmetoder, jordbruksmaskinernas vikt, betesgången och växttäcken som minskar läckaget av näringsämnen kan också förhindra erosion och jordpackning.

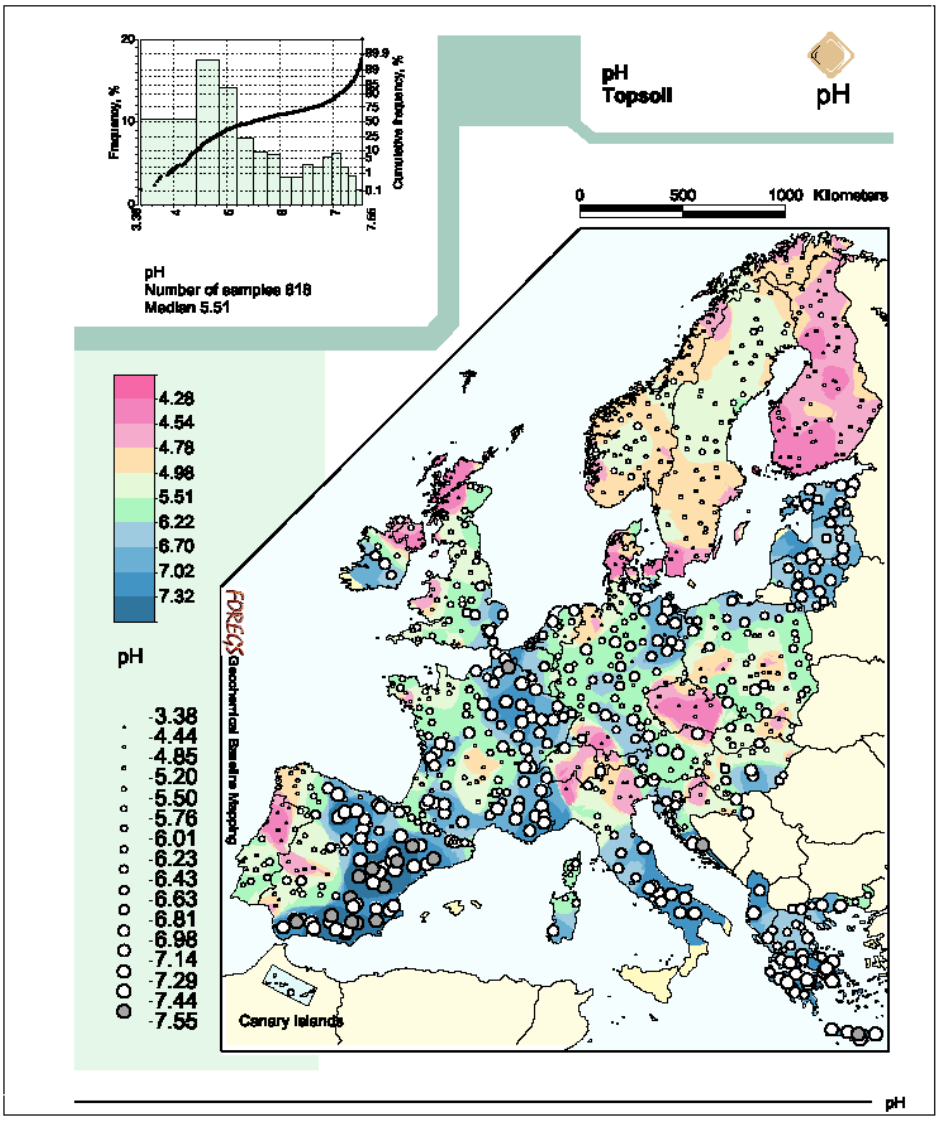

Figur 3.8. Ytjordens pH är lågt i hela Finland.
(http://www.gtk.fi/publ/foregsatlas/maps/Topsoil/t_ph_edit.pdf)

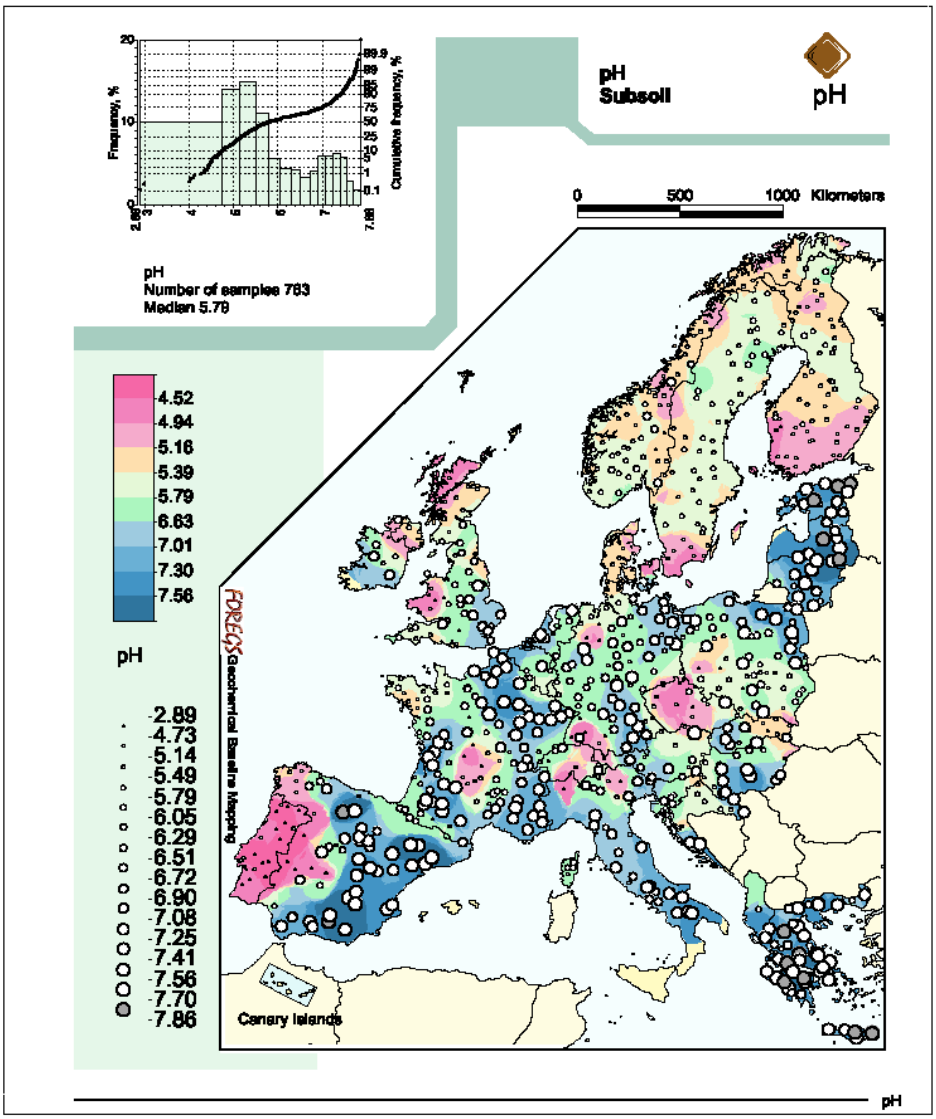

Figur 3.9. I södra Finland är alvens pH lågt.
(http://www.gtk.fi/publ/foregsatlas/maps/Subsoil/c_ph_edit.pdf)

Av markkarteringsresultaten att döma är de lättlösliga halterna av skadliga tungmetaller (kadmium, bly, krom och nickel) låga i Finland internationellt sett. Kadmiumhalterna har förblivit konstanta sedan början av 1980-talet, då man frångick gödselmedel med en hög halt av kadmium. Blyhalterna i åkerjord har sjunkit på senare år till följd av att blyutsläppen från trafiken minskat.

Biodiversiteten

Biodiversiteten, dvs. den biologiska mångfalden, har minskat under de senaste årtiondena till följd av bosättning och näringsverksamhet. Biodiversiteten har avtagit i synnerhet i gamla skogar, lundar, traditionellt brukade livsmiljöer där djur gått på bete, näringsrika torvmarkstyper och småvatten som är i naturtillstånd. Enligt den senaste utvärderingen av olika arters hotsituation i Finland (2000) är sammanlagt omkring 10 % av organismarterna i Finland hotade. Av de hotade arterna lever 37,5 % i skogar och 28 % i vårdbiotoper.

Ett stort antal djur- och växtarter lever i jordbruksmiljöer. Av de dagfjärilsarter som har en permanent population lever ca 70 % i jordbruksmiljöer, och omkring två femtedelar är delvis beroende av sådana

miljöer. Av fåglarna häckar ungefär en sjättedel enbart eller till övervägande del i jordbruksmiljöer. Antalet frilevande arter i jordbruksmiljön har minskat under de senaste årtiondena och en del av arterna är numera hotade. En stor del av fågelarterna i åkerområden har gått tillbaka. Det riksomfattande fågelindex som är ett mått på biologisk mångfald har sjunkit sedan 1981 med avseende på fågelarter som lever på åkrar, i kantzoner och på gårdsplaner på landsbygden, medan motsvarande fågelindex för skogsarter på åkrar har stigit. Jordbruksproduktionens regionala specialisering är ett av de största hoten mot bevarandet av jordbruksnaturens mångfald. Av livsmiljöerna har framför allt vårdbiotoperna, dvs. ängar, hagmarker och skogsbeten som formats av den traditionella markanvändningen, slåtter och betesgång, minskat i alarmerande utsträckning. Enligt den inventering av vårdbiotoper (1998) som miljöförvaltningen genomfört uppskattades de värdefulla vårdbiotoperna i hela landet inkl. Åland uppgå till endast ca 20 000 hektar. Vårdbiotoper har röjts till åker och beskogats, antingen genom aktiva skogsvårdsåtgärder eller på naturlig väg. Den allt allmännare användningen av handelsgödsel på ängar har lett till att artrikedomen avtagit och den traditionella ängsväxtligheten försvunnit. Enligt utredningar som Birdlife Finland rf gjort utgör den avtagande betesgången, som är en följd av att spannmålsodlingen koncentrerats till södra Finland, det största enskilda hotet mot en mångsidig fågelfauna särskilt i södra Finland och kustregionen.

Produktionen har blivit ensidigare och kommersialiserats och produktionsteknikerna har likriktats. Till följd av det har antalet växt- och husdjursarter på gårdarna minskat. Kulturväxternas och husdjurens genetiska mångfald är en grundläggande förutsättning för förädling och avel, utan den är det omöjligt att få fram växtsorter eller djurraser som motsvarar de nya förhållandena och de föränderliga kraven. Det är ett problem att allelerna hos sådana sorter/raser som har utgått helt eller används endast i liten omfattning försvinner. Genbanksverksamheten är ensam inte nog för att vidmakthålla dessa alleler, utan bevarandet av dem förutsätter tillräckligt stora populationer inom den praktiska produktionen. Jordbruket och trädgårdsodlingen i Finland är en viktig del av naturens biologiska mångfald, eftersom de omspänner mer än 3 000 växtarter och sorter och några tiotal djurarter och raser.

Finland utarbetade ett nationellt handlingsprogram för biodiversitet för åren 1997–2005 i syfte att främja bevarandet och ett hållbart nyttjande av biodiversiteten. Statsrådet fattade 21.12.2006 ett principbeslut om en strategi för bevarande och hållbart nyttjande av Finlands biologiska mångfald 2006–2016. Biodiversiteten i jordbruksmiljöer främjas genom att skyddet och skötseln av vårdbiotoperna och arterna där alltjämt utvecklas och genom att uppmärksamhet också ägnas åt att skydda och vårda biodiversiteten i sedvanliga jordbruksmiljöer samt åt möjligheten att utveckla skötseln av kompenserande livsmiljöer såsom vägrenar. Strategin kompletteras av ett handlingsprogram som ministerierna har utarbetat i samråd.

Skogarna

Sammanlagt 11,2 % av Finlands landyta är skyddad för närvarande. Den strikt skyddade skogen utgör 7,6 %, och därutöver får 4,5 % av skogarna användas för skogsbruk bara i begränsad omfattning. I syfte att bevara ekonomiskogarnas mångfald definieras det i skogslagen vilka livsmiljöer som är särskilt viktiga för tryggande av naturens mångfald. Via naturvårdslagen tryggas olika naturtyper, av vilka en del är belägna i skogar, samt sårbara och hotade arter i skogliga livsmiljöer.

Skogsbrukets inverkan på mångfalden gäller främst avverkningar, markberedning och iståndsättningsdikning. Åtgärdernas konsekvenser har minskat den biologiska mångfalden på en del håll. Arternas levnadsmöjligheter har försvagats främst i fråga om arter som är beroende av naturskogar, särförhållandena i gamla skogar och murket trä samt i fråga om arter som behöver stora sammanhängande skogsområden. Största delen av t.ex. skogarna i södra Finland har i århundraden använts inom jord- och skogsbruket, och där hittar man därför inte vidsträckta naturskogar.

Skogarna och den hållbara användningen av dem har haft stor ekonomisk och kulturell betydelse. Det framgår bl.a. genom det alltid har varit så att skogarna bort förnyas i samband med slutavverkning, antingen på naturlig väg genom frö- eller skärmträd eller genom sådd eller plantering. Bestämmelser om förnyelseskyldigheten och tryggandet av mångfalden finns i den gällande skogslagen (1093/1996). För bevarande av skogsnaturens mångfald och främjande av naturvården i ekonomiskogarna definieras det i

skogslagen vilka särskilt viktiga livsmiljöer i ekonomiskogarna som ska tryggas. Enligt den kartläggning av skogslagsobjekt som slutfördes år 2004 omfattar de särskilt viktiga livsmiljöerna 75 000 hektar i privatskogarna, vilket motsvarar ca 0,5 % av privatskogarnas yta. Förutom att de särskilt viktiga livsmiljöerna tryggas har det i ekonomiskogarna satsats på frivilliga skyddsåtgärder inom ramen för mångfaldsprogrammet för skogarna i södra Finland (METSO), bl.a. handel med naturvärden, anbudsförfaranden och samarbetsnätverk. Den regionala mångfalden har främjats genom olika naturvårdsprojekt.

Natura 2000

Det instrument som är viktigast inom EU vid skyddet av biodiversiteten är naturvårdsdirektiven, dvs. den av habitatdirektivet (92/43/EEG) och fågeldirektivet (79/409/EEG) bestående helhet som nätverket Natura 2000 grundar sig på.

Huvudsyftet med habitatdirektivet är att främja att den biologiska mångfalden bibehålls med beaktande av ekonomiska, sociala, kulturella och regionala behov. Medlemsstaterna ska utse särskilda bevarandeområden (s.k. SAC-områden) för att kunna skapa ett sammanhängande europeiskt ekologiskt nät, dvs. Natura 2000, som består av livsmiljötyper av gemenskapsintresse (s.k. SCI-områden). Med dess hjälp säkerställs det att en gynnsam bevarandestatus i fråga om de i direktivet angívna livsmiljöerna upprätthålls och vid behov återställs inom deras naturliga utbredningsområde. I nätverket Natura 2000 ingår också sådana särskilda skyddsområden (s.k. SPA-områden) i enlighet med fågeldirektivet som medlemsländerna själva har valt ut.

Finlands Natura-områden är i huvudsak tidigare naturskyddsområden, ödemarksområden och objekt som ingår i skyddsprogram. Genom nätverket skyddas också sådan natur som tidigare har skyddats i mindre utsträckning, t.ex. undervattensnatur i skärgården och vid kusten, sjöar, älvar och stora åar, småvatten, berg och kulturmiljöer. Statsrådet fattade det första beslutet om Finlands Natura 2000-förslag till Europeiska unionen år 1998. Förslaget kompletterades åren 1999, 2002, 2004 och 2005. Natura-områdena omfattas av särskilda bestämmelser i naturvårdslagen (1096/1996) som gäller Natura 2000-nätverket. Enligt dem får projekt och planer inte försämra betydligt de naturvärden för vars skydd området har införlivats med nätverket Natura 2000. Till projekten räknas bl.a. byggande av byggnader, vägar, järnvägar, flygplatser, hamnar och kraftledningar, gruvprojekt, vattendragsregleringar och dikningar. Med planer avses både planer om vilka det föreskrivs i byggnadslagen och andra planer, t.ex. vägplaner och planer i anslutning till skogsbruk. I undantagsfall kan ett projekt eller en plan ändå genomföras genom beslut av statsrådet, om det är nödvändigt av ett skäl som är tvingande på grund av ett ytterst viktigt allmänt intresse och det inte finns någon alternativ lösning. Om det i området emellertid finns en sådan prioriterad naturtyp som avses i bilaga I till habitatdirektivet eller en sådan prioriterad art som avses i bilaga II till direktivet, är en ytterligare förutsättning att det finns skäl till beslutet på grund av mycket viktiga gynnsamma verkningar på människans hälsa, på den allmänna säkerheten eller på miljön någon annanstans eller att det finns något annat tvingande skäl som är betingat av ett ytterst viktigt allmänt intresse och som kräver att tillståndet beviljas eller planen godkänns eller fastställs. I det sistnämnda fallet ska kommissionens utlåtande inhämtas.

Finlands Natura 2000-områden anges i figur 3.10. Största delen av dem (97 %) är naturskyddsområden som redan har inrättats genom nationella beslut eller ingår i nationella skyddsprogram eller i områden som har skyddats på något annat sätt. Natura-nätverkets areal uppgår till ca 4,9 miljoner hektar. Av detta består 75 % (omkring 3,6 miljoner hektar) av landområden. Av Natura-områdena i Finland äger staten 78 %, medan 22 % ägs av enskilda. Utöver de helt och hållet skyddade skogsområdena kan tryggandet av naturvärdena i de Natura 2000-områden där skogsbruk bedrivs basera sig på skogslagen, marktäktslagen eller markanvändnings- och bygglagen. Områdena av detta slag omspänner sammanlagt ca 100 000 hektar, av vilket 30 000 hektar är privatägd mark. Tryggandet av biodiversitetsvärdena i dessa områden finansieras nationellt med stöd av lagen om finansiering av hållbart skogsbruk. Genom området för natur och biodiversitet i LIFE+-finansieringen stöds verkställigheten av gemenskapens natur- och biodiversitetspolitik och dito lagstiftning, särskilt i fråga om fågel- och habitatdirektivet samt nätverket Natura 2000. Dessa åtgärder stöder sådana Natura 2000-åtgärder i jordbruksområden som finansieras med miljöstödet. På jordbruksmark finns det omkring 5 500 hektar Natura 2000-områden fördelade på 2 900 objekt

(uppskattning, miljöministeriet 2005). Denna areal motsvarar 0,35 % av den utnyttjade jordbruksarealen (Eurostat).

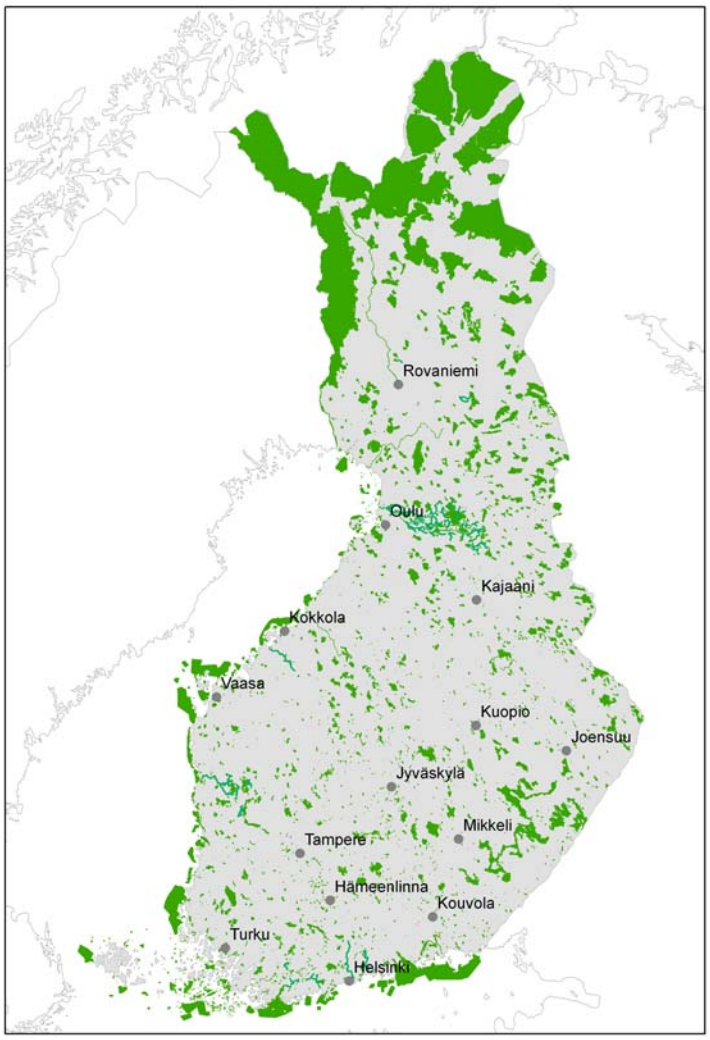

Figur 3.10. Finlands Natura 2000-områden (SYKE 2007).

Jordbruksmark med höga naturvärden

Jordbruksmark med höga naturvärden (s.k. HNV-områden, High Nature Value Farmland) är ett begrepp som på sistone har förekommit ofta i resolutioner och slutsatser angående jordbruk och biodiversitet. Jordbruksmark med höga naturvärden avser närmast områden som har ett högt biodiversitetsvärde och där jordbruket bedrivs extensivt. För Finlands del skulle t.ex. vårdbiotoper som vid en inventering klassats som värdefulla kunna vara sådana, men frågan kräver ytterligare utredning. Fastställandet av Finlands HNV-områden har inletts genom ett forskningsprojekt där man kartlägger hur tillämpliga de urvalskriterier som är i bruk på annat håll i Europa är i Finland och sammanställer nationella urvalskriterier. Skötseln av HNV-områden kommer huvudsakligen att ordnas inom ramen för miljöstödet för jordbruket.

Landsbygdslandskapet

Bedrivandet av jordbruk är en grundläggande förutsättning för att det öppna och vårdade landskapet på landsbygden ska kunna bevaras. Det variationsrika landsbygdslandskapet och biodiversiteten har utformats under århundraden som en följd av människans arbete. Jordbruket har skapat öppna odlingslandskap och vårdbiotoper samt format kantzonerna mellan åker och skog och åkerholmar med buskar och skog. Den hävdvunna markanvändningen med slåtter och betesgång har satt sin prägel på den karaktäristiska och mångsidiga faunan och floran i dessa områden. Vårdbiotoper såsom ängar, hagmarker och skogsbeten är en rikedom för landsbygdens kulturlandskap och mycket viktiga också för bevarandet av den biologiska mångfalden. Utan skötsel växer de igen, och då går viktiga natur-, landskaps- och kulturvärden förlorade. Under de senaste årtiondena har landskapsbilden blivit ensidigare och den biologiska mångfalden urholkats.

De största förändringarna i vårt landsbygdslandskap bottnar i att det öppna odlingslandskapet minskar. Därför är det viktigast att åkrar, betesmarker och ängar förblir i mångsidig användning. Den miljö som formats av traditionell hävd har ett eget kulturvärde i landskapshänseende. Det av landsbygdsnäringarna skapade och formade kulturlandskap som består av odlingar, betesmarker, fristående hus och byar är ett centralt element i den finländska landskapsbilden.

Olika produktionsgrenar och jordbruksmetoder samt miljövårdsåtgärder syns i landskapet. Gårdens ekonomiska situation kan ta sig uttryck i byggnadernas skick och skötseln av närmiljön. Inte bara jordbruksproduktionen utan också odlingslandskapet har ett värde även som tillhandahållare av immateriell nytta, t.ex. i form av frilufts- och rekreationstjänster. När det pris som jordbrukarna får för sina produkter sjunker är det enligt de flesta jordbrukspolitiska prognoser att vänta att landsbygdslandskapet tillmäts ett allt större värde som offentlig nyttighet.

Den utnyttjade jordbruksarealen i Finland utgör bara 8,9 % av hela landets yta, så varje öppen odlad åker, träda eller betesmark är värdefull för landsbygdslandskapet. Största delen av åkermarken finns i södra och västra Finland. På grund av att klimat- och markförhållandena i landets olika delar skiljer sig åt är produktionen regionalt differentierad: grovt taget produceras det spannmål och specialgrödor i södra och västra Finland medan mjölkkor hålls i östra och norra Finland.

Av de faktorer som inverkar på underhållet av åker har täckdikningen haft stor betydelse för odlingslandskapet i Finland ända sedan 1950-talet eftersom den har resulterat i sammanhängande åkerområden. Mest har landsbygdslandskapet emellertid påverkats, och påverkas fortfarande, av åtgärder som varaktigt förändrar markanvändningen. Exempel på dem är åkerbeskogningen, uppförandet av nya byggnader och anläggandet av vägar. Utmärkande för den tid då Finland varit medlem i EU är att produktionen har koncentrerats både regionalt och på de enskilda gårdarna och minskat särskilt i avsides belägna områden. Nedläggning av jordbruksproduktion leder till allvarliga problem i landskapshänseende i östra och norra Finland, där åkerområdena av naturen är få. Dessutom beskogas vårdbiotoper såsom naturbeten, ängar och skogsbeten på naturlig väg, om djur inte går på bete där och de inte heller slås och om buskar och sly inte röjs då och då. När driften på ett jordbruk läggs ned helt och hållet kan också produktionsbyggnaderna bli outnyttjade.

Skogarna är det mest framträdande elementet i det finländska landskapet. Skogarna bildar tillsammans med åkrar, vattendrag, öar, holmar, myrar och kärr en för var och en region unik kombination av kultur- och naturlandskap. Inom skogsbruket ägnas uppmärksamhet åt skogarna i närheten av bosättning och odlingsmark och också åt fjärrlandskap som syns på långt håll.

Avfallshanteringen

Återvinning och annat tillvaratagande av avfall är föremål för intensiv utveckling. Problemet i Finland är de långa transportsträckorna och det faktum att det finns luckor i insamlingsnätet, främst i glesbygden. Stora brister förekommer i insamlingen av metall-, energi-, plast- och problemavfall (riskavfall). Speciellt inom jordbruket uppkommer stora mängder plastavfall, t.ex. i form av gödselsäckar och plast för täckning av stackar. Dessutom finns det behov av att utveckla återvinningen av returpapper, kartong och glas. Det skulle gälla att organisera återvinningen av begagnade byggnadskomponenter också i landsbygdsområdena.

3.1.4 Jordbruk

Nordliga naturbetingelser och bedrivande av jordbruk

Till särdragen i samband med bedrivandet av jordbruk i Finland hör de nordliga klimatförhållandena och det perifera läget i förhållande till den europeiska marknadens kärnområden.

Finland är förhållandevis platt och låglänt bortsett från de lapska fjällen och de skogklädda höjderna i landets östra delar. Den genomsnittliga fältlutningen (m/100 m) är 1,6 % och överskrider 5 % på bara ca 10 % av åkrarna. Regionala variationer förekommer visserligen. Jordbrukets naturbetingade nackdelar beror inte på höjdskillnaderna utan på att produktionsförhållandena är ogynnsamma till följd av landets nordliga läge. Växtligheten uppvisar en bred variation, från de lövträdsdominerade kustområdena i södra Finland över barrskogszonen till de trädlösa fjällområdena längst i norr.

Läget i gränsområdet mellan fastlands- och havsklimat för med sig att den stora årliga variationen i fråga om vegetationsperiodernas längd och temperaturförhållandena är till stort förfång för växtodlingen. Vegetationsperioden är 160–180 dagar lång i södra Finland och 110–150 dagar lång i norra Finland (bilaga 2a och 2b, tabell 3.9). Betesperioden är allra högst 120 dagar lång. Temperaturförhållandena förbättras av Golfströmmen i Atlanten och de milda vindar som blåser från sydväst. Tack vare dem är temperaturen i Finland ca 3–4°C högre än den brukar vara på samma breddgrader (figur 3.11.). Temperaturen varierar i genomsnitt mellan +30 och -30 grader årligen.

Tabell 3.9 Uppgifter om den termiska vegetationsperioden under jämförelseperioden 1971–2000 (Meteorologiska institutet, Klimattjänst 2005)

	Den termiska vegetationsperiodens längd (dygn)	Den effektiva värmesumman (°Cdygn)	Nederbörd (mm)
Södra Finland	160–180	1250–1400	350–450
Mellersta Finland	145–165	1000–1250	320–420
Norra Finland	110–150	500–1000	250–370

Den effektiva värmesumman under vegetationsperioden varierar mellan 500°C och 1 400°C (figur 3.11, tabell 3.9). Mot slutet av vegetationsperioden kan den effektiva värmesumman dock utnyttjas bara vid sockerbetsodling. Den effektiva värmesumman kan under vegetationsperioden stiga kraftigt under enskilda dagar eftersom den ljusa tiden av sommardygnen är lång. Växterna kan dock inte utnyttja hela den värmesumma som samlas under en dag.

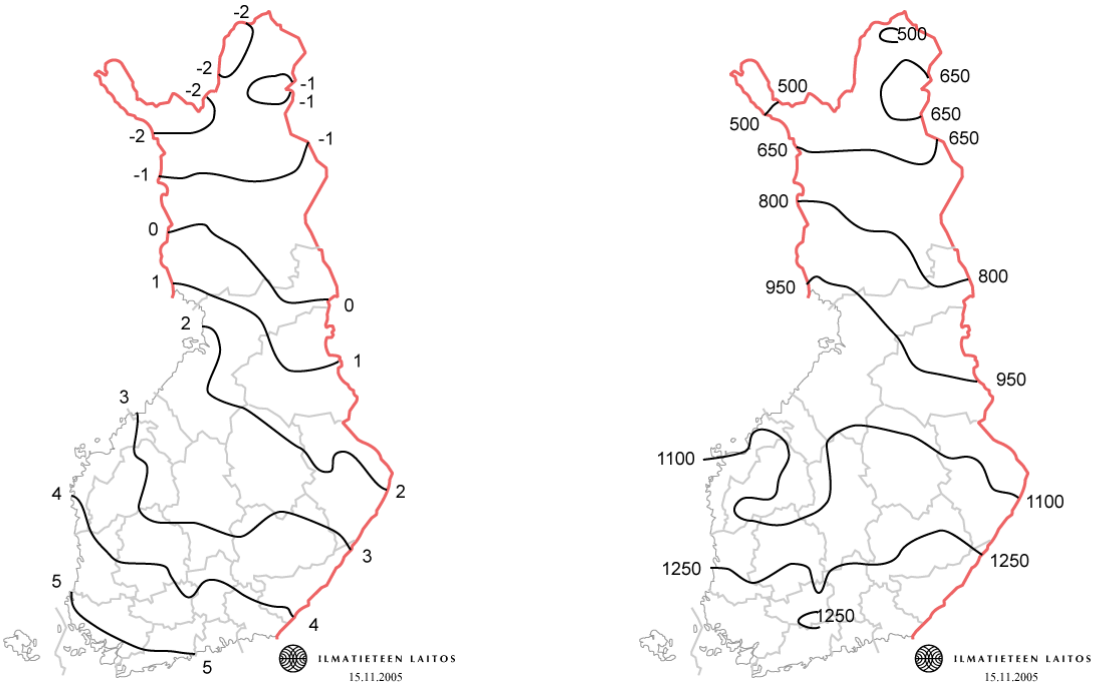

Figur 3.11. Årsmedeltemperaturen (°C) under jämförelseperioden och den effektiva värmesumman under vegetationsperioden (°C dygn) under jämförelseperioden 1971–2000 (Meteorologiska institutet 2005) [2]

Regnmängden under vegetationsperioden uppgår till 340–370 mm i södra Finland och 220–280 mm i norra Finland (figur 3.12.). Årsnederbörden är klart större än avdunstningen. Det är bara under högsommaren avdunstningen överskrider regnmängden. Eftersom åkrarna är relativt plana är effektiv grundtorrläggning ett måste. Regnen faller dock vid tider som är mindre gynnsamma för de flesta odlingsväxterna. Knappheten på regn i början av vegetationsperioden leder till problem särskilt i sydväst. Vid den för växternas tillväxt mest kritiska tiden på våren faller i genomsnitt ca 45 % av den optimala mängden regn och också i de bästa områdena är regnmängden bara 63 % av den optimala. Hösten är i stället mera rik på regn än vad som är bra för bärgningsarbetet och andra höstsysslor, och därför behövs en stor skörde- och torkningskapacitet.

[2] Den effektiva värmesumman baserar sig på regionvis interpolering. Metoden beaktar den inverkan som kusten, vattendragen och terränghöjden har.

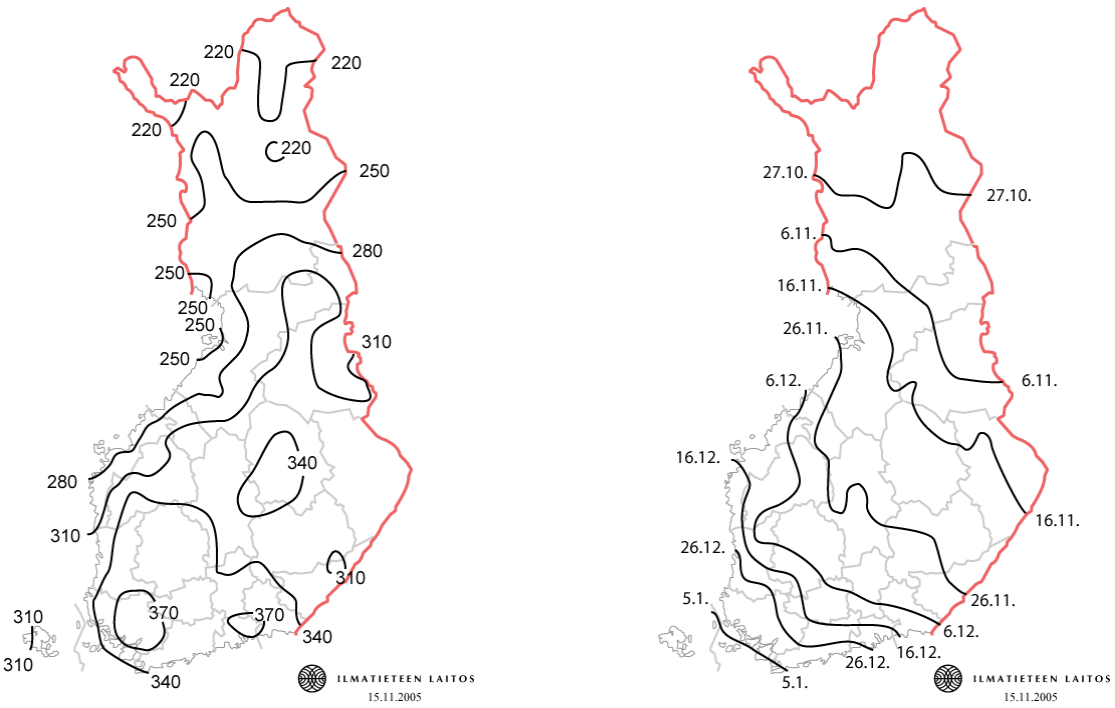

Figur 3.12. Den termiska vegetationsperiodens nederbördssumma (mm) och det datum då ett bestående snötäcke etablerats i Finland under jämförelseperioden 1971–2000 i medeltal (Meteorologiska institutet 2005). [3]

Snön är till nytta eftersom den skyddar växtligheten under vintern och ger upphov till fukt i marken på våren vid snösmältningen, men den är också till nackdel för odlingen. I södra Finland i är marken täckt av snö 110–150 dygn i genomsnitt och i norra Finland, i trakten av Rovaniemi, 190–200 dygn årligen. Det normala är att ett bestående snötäcke etableras vid årsskiftet i sydligaste Finland. I mellersta Finland sker samma sak i slutet av november och i norra Finland i början av november (figur 3.12.). Den första snön faller emellertid långt tidigare. Marken är vanligtvis frusen (tjälad) i södra Finland i 2–5 månader och i norra Finland omkring 8 månader varje år, vilket försvårar odlingen och förkortar vegetationsperioden.

De nordliga naturförhållandena höjer produktionskostnaderna (bilagorna 3a, 3b och 3c). På vårarna och höstarna måste arbetet ute på åkrarna klaras av snabbt på grund av klimatet. Nästan alla växtarter sås på våren, vilket leder till en intensiv arbetstopp. Stråsäden måste nästan utan undantag torkas innan den lagras. På lerjordarna i södra Finland måste vårbruket gå snabbt för att vårfukten inte ska gå förlorad. På hösten gäller det att hinna skörda under de fåtaliga uppehållsdagarna. Detta kräver en effektiv maskinkapacitet och ökar kostnaderna. Det nordliga läget försvårar inte husdjursproduktionen lika mycket som åkerbruket, men i norra och östra Finland begränsar bristen på alternativ när det gäller odlingsväxter och det faktum att vallarna klarar sig bättre än stråsäden husdjursskötseln närmast till hållning av nötkreatur. Det arktiska klimatet med sina långa och kalla vintrar för med sig att kostnaderna för att bygga produktionsbyggnader, lager och gödselstäder blir höga.

På grund av den korta vegetationsperioden är det i Finland just inte möjligt att odla krävande och högavkastande arter eller sorter. På grund av vegetationsperiodens längd och värmeförhållandena kan sådana odlas närmast i södra Finland. När man rör sig längre norrut domineras odlingen först av fodersäd och sedan av vall. Medelskördarna inom åkerbruket är låga i en europeisk jämförelse, och det försvagar det finländska jordbrukets konkurrenskraft ytterligare i förhållande till andra länder.

[3] När nederbördsmängden under den termiska vegetationsperioden analyserats har man tillämpat regionvis interpolering. Metoden beaktar den inverkan som kusten, vattendragen och terränghöjden har. Metoden resulterar i att den regionala nederbördsvariationen utjämnas och de största värdena utelämnas.

I regel ger åkerväxterna en skörd per år, av vallarna kan man i södra Finland ta 2–3 skördar under gynnsamma somrar men i nordligaste Finland bara en enda. De relativt sett bästa förutsättningarna gäller produktionen av vallväxter. Utvintring stör dock också vallodlingen i viss utsträckning. Vallarna måste förnyas med 3–4 års mellanrum.

Betesperioden är kort, och därför utfodras djuren inomhus största delen av året. Husdjursproduktionens lönsamhet jämfört med andra länder försvagas av att det nordliga klimatet leder till att kostnaderna för byggande av ladugårdar och svinhus är höga, betesperioden är kort och stallperioden är lång (Bilagorna 3a, b och c). Rastgårdar blir också dyra att anlägga i Finland, närmast på grund av tjälen. Uppvärmningen av produktionsbyggnader ger upphov till stora kostnader främst på gårdar med fjäderfän och svin, och fodret måste lagras med tanke på den långa stallperioden.

I vissa delar av landet är det vanligt med sommarfrost. Höstfrost kan hejda växternas utveckling så att skörden inte mognar. I norra Österbotten och Lappland är risken för frost ansenlig och begränsar urvalet av arter och sorter som kan odlas. I praktiken är chanserna att bekämpa frost inte särskilt stora.

Genom produktionsmetoder som har utvecklats för de nordliga naturförhållandena och genom art- och sorturvalet har det varit möjligt att lindra de olägenheter för jordbruksproduktionen som de ogynnsamma produktionsbetingelserna innebär. Trots det utgör de mindre gynnsamma naturförhållandena en konstant nackdel, och det märks på produktionsstrukturen och produktionsmetoderna samt framför allt på de höga produktionskostnaderna och de låga skördenivåerna. För att bedrivandet av jordbruk ska tryggas och landskapet på landsbygden ska förbli vårdat betalas kompensationsbidrag i hela Finland (Tabell 3.10).

Tabell 3.10 Antalet gårdar på det finländska fastlandet som fått kompensationsbidrag år 2004 och de arealer för vilka kompensationsbidrag betalades (Tike 2005).

	Antal gårdar	Hektar för vilka bidraget betalas (ha)	Arealens andel av den totala arealen (%)
Bergsområden	39 726	1 153 000	53
Andra mindre gynnade områden	14 392	465 000	21
Områden med särskilda svårigheter	14 108	559 000	26
TOTALT	68 226	2 177 000	100

Gårds- och produktionsstrukturen

Jordbruket i Finland har baserat sig på familjejordbruk och typiskt för det har varit ett stort antal små gårdar. Jordbrukets struktur har påverkats av historiska och samhälleliga faktorer. Den nationella jordbrukspolitiken har också innefattat regionalpolitiska mål. Antalet gårdar var allra störst i början av 1960-talet, ca 330 000. Efter det vidtog en livlig flyttningsrörelse som riktade sig närmast från små gårdar till städerna i södra Finland och till Sverige. Följden var att gårdarna snabbt blev färre.

I Finland fanns det år 2004 sammanlagt 72 054 gårdar som bedrev produktion. Deras genomsnittliga åkerareal var 31,40 hektar. Gårdarna med mjölkkor hade i medeltal 17,9 kor. Gårdarnas ekonomiska storlek var år 2003 i medeltal 22,2 ESU (Economic Size Unit). Gårdarna med färre än 2 ESU utgjorde 8,1 %, gårdarna med 2–99,9 ESU utgjorde 90 % och gårdarna med 100 ESU eller mera utgjorde 1,9 % av alla gårdar. År 2004 fanns det 2 253 300 hektar utnyttjad jordbruksareal, av vilket 2 022 800 hektar odlades (89,8 % av jordbruksmarken), medan 28 400 hektar (1,3 % av jordbruksmarken) täcktes av permanent vallväxtlighet och det odlades fleråriga trädgårdsväxter på 4 300 hektar (0,2 % av jordbruksmarken). Sammanlagt 195 900 hektar, dvs. 8,7 % av jordbruksmarken, låg i träda (Lantbruksstatistisk årsbok 2004).

Den omständigheten att åkrarna i Finland är splittrade begränsar i hög grad jordbrukets produktivitet och möjligheterna för gårdsstorleken att utvecklas i avsides belägna trakter. Stora sammanhängande åkerområden finns det bara i södra Finland och Österbotten invid åar och älvar. Medelstorleken för alla basskiften i Finland är 2,4 hektar och medelstorleken för de enhetligt odlade jordbruksskiftena bara 1,92 hektar. De

regionala variationerna är ändå rätt stora. Basskiftenas storlek varierar mellan 3,4 hektar i stödregion A, som ligger längst i söder, och 1,6 hektar i stödregion C4, som ligger längst i norr. Jordbruksskiftenas storlek varierar mellan 2,7 och 1,4 hektar. På områden som skärs sönder av vattendrag är det inte möjligt att åstadkomma stora sammanhängande åkerhelheter, utan åkrarna ligger här och där i form av små skiften. Längre norrut blir åkerskiftenas medelstorlek mindre och skiftena antar allt mer oregelbunden form. De höga transportkostnader som den splittrade ägostrukturen och de långa avstånden för med sig belastar jordbruket särskilt i östra och norra Finland. Den intensiva koncentrering som skett inom förädlingen av jordbruksprodukter ger rationaliseringsfördelar men ökar transportkostnaderna.

Tabell 3.11 Förändringen i fråga om antalet gårdar och den genomsnittliga åkerarealen i Fastlandsfinland åren 1998–2002 enligt tredelningen av landsbygden (Statistikcentralen 2005).

	1998		2002		1998 – 2002	
	gårdar	åkerareal i medeltal (ha)	gårdar	åkerareal i medeltal (ha)	förändring i antalet gårdar %	förändring i den genomsnittliga åkerarealen %
Den glest bebyggda landsbygden	20 237	19,65	16 794	23,94	-17	+22
Den egentliga landsbygden	45 388	26,52	38 739	31,64	-15	+19
Landsbygden i närheten av städer	15 280	27,42	12 923	32,52	-15	+19
Städerna	6 371	26,19	5 392	30,73	-15	+17
Medeltal		24,95		29,71	-16	+19

På den glest bebyggda landsbygden har gårdarnas genomsnittliga åkerareal växt mer än på andra håll i landet.

Bara en del av gårdarna är heltidsjordbruk. Många jordbrukare har en anställning utanför gården eller bedriver någon binäring på sin gård. Flerbranschverksamhet (kombinationsföretag) är allmännare på gårdar som drivs av jordbrukarpar än på gårdar som drivs av ensamföretagare (Peltola 1999, 2000). År 2005 var flerbranschgårdarna 24 294 stycken (35 % av alla gårdar) (TIKE 2006).

Gårdarna är flest i de små storleksklasserna och de stora gårdarna är förhållandevis få. De senaste årtiondenas strukturomvandling har till stor del följt av att små gårdar lagt ner produktionen. Jordbrukets produktivitet har varit låg på grund av den ringa gårdsstorleken. År 1980 hade ca 69 444 gårdar, 31 % av det dåvarande sammanlagda gårdsantalet, mindre än 5 hektar åker. Fram till år 2004 hade antalet gårdar av detta slag minskat till 5 971 stycken, dvs. 8 % av alla gårdar. År 2004 hade 12 685 gårdar, dvs. 18 % av alla gårdar, mer än 50 hektar åker. Sammanlagt 74 % av gårdarna hade 5–49,99 hektar åker. (Tabell 3.12).

Tabell 3.12 Antalet gårdar i hela landet efter storleksklass (hektar åker) (Lantbruksstatistisk årsbok 2005).

Åkerareal (ha)	1995	2000	2004
–4,99	9 988	6 873	5 971
5,00–49,99	83 471	62 013	53 398
50,00–	6 505	10 897	12 685
Totalt	99 964	79 783	72 054

Gårdarna med mjölkboskap har minskat mest, både till antalet och proportionellt sett. Antalet växtodlingsgårdar har stigit från år 2000 till år 2004, något som förklaras av att många gårdar som lagt ned husdjursproduktionen har blivit växtodlingsgårdar (Tabell 3.13).

Tabell 3.13 Antalet gårdar efter huvudsaklig produktionsinriktning åren 1990, 1995, 2000 och 2004 samt förändringen 2000–2004 (Lantbruksregister 2004)

Antal gårdar	1990	1995	2000	2004	Förändring 2000–2004	
					st.	%
Mjölkboskapsskötsel	43 564	32 480	22 913	17 490	-5 423	-23,7
Svinskötsel	7 081	6 249	4 316	3 401	-915	-21,2
Fjäderfäskötsel	2 552	2 239	1 231	1 034	-197	-16,0
Nötboskapsskötsel	11 500	9 394	5 349	4 768	-581	-10,9
Får- och getskötsel	1 282	1 358	890	1 006	116	13,0
Hästhushållning	955	2 025	2 080	2 144	64	3,1
Växtodling	47 482	42 287	38 886	41 681	2 795	7,2
Övriga	14 698*	3 932	4 118	530	-3 588	-87,1
Totalt	129 114*	99 964	79 783	72 054	-7 729	-9,7

År 2004 var den huvudsakliga produktionsinriktningen på 58 % av gårdarna (41 681 st.) växtodling, medan den på 24 % av gårdarna (17 490 st.) var mjölkboskapsskötsel. Den övriga nötboskapsskötselns andel var 7 % av gårdarna och svin- och fjäderfäskötselns andel 6 %. Ekologisk produktion bedrevs på 4 482 gårdar på sammanlagt 147 588 hektar, vilket var 6,7 % av den utnyttjade jordbruksarealen (Kontrollcentralen för växtproduktion 2005). På ca 400 gårdar finns det husdjur som föds upp i enlighet med villkoren för ekologisk produktion. Avtal om miljöspecialstöd för ekologisk husdjursproduktion har kunnat ingås i Finland sedan år 2005 och det året tecknades 348 avtal. Stödet omfattade 4 272 mjölkkor, 13 208 nötkreatur och dikor, 2 559 svin, 68 072 hönor, 3 974 får och 54 getter, sammanlagt 18 551 djurenheter. Odlingsarealen för bioenergigrödor var 9 196 hektar, alltså 0,4 % av den totala åkerarealen. Sammanlagt 8,7 % av åkerarealen låg i träda (Lantbruksregister 2004). Hästhushållningen är en växande sektor.

Odlingen av brödsäd och i synnerhet vete har huvudsakligen koncentrerats till stödregionerna A och B, i likhet med odlingen av maltkorn och sockerbetor. Vallodlingen är till följd av produktionsförhållandena allmännare i de nordliga stödregionerna, där det således också råder intensiv koncentration på produktionen av mjölk och nötkött. I C-regionerna produceras 77 % av mjölken, 72 % av nötköttet och 55 % av fårköttet. Aningen under två tredjedelar av produktionen av fjäderfäkött, ägg och griskött äger rum i stödregionerna A och B (Lantbruksregister 2003). År 2004 var medelskörden av vete 3 470 kg/ha, medelskörden av råg 2 320 kg/ha och medelskörden av fodersäd 3 170 kg/ha (TIKE 2005).

Pälsdjurs- och växthusproduktionen hör till de regionalt mest koncentrerade produktionsgrenarna. År 2004 användes sammanlagt 17 173 hektar till trädgårdsproduktion medan växthusarealen var 4 703 100 m². Trädgårdsodling på friland förekommer framför allt i Egentliga Finland, södra Satakunta, Nyland och Kymmenedalen. På friland produceras huvudsakligen morötter, lök och olika slag av kål medan växthusen främst producerar gurka, tomat och blommor. Bärodlingen är koncentrerad närmast till mellersta och östra Finland. De viktigaste bären är jordgubbe och vinbär. Äppelodlingen är av klimatskäl begränsad till Åland och sydvästra Finland.

Omstruktureringen inom jordbruket

En intensiv omstrukturering har pågått inom jordbruket i mer än 40 år. Under åren 1995–2004 upphörde 24 000 gårdar med sin husdjursproduktion. Ser man till alla gårdar med husdjursproduktion har den årliga minskningstakten varit 6–7 %, inom fjäderfäskötseln 9–10 %. Antalet spannmålsgårdar minskade med bara 0,1 % per år. Gårdarna väntas minska i antal från 72 054 år 2004 till omkring 53 000 år 2013.

En stor förändring skedde i jordbrukets verksamhetsbetingelser när Finland år 1995 blev medlem i EU. Det drastiska prisfallet för producentpriserna kompenserades med hjälp av direktstöd. Nedgången i fråga om priser och inkomststöd kan påskynda jordbrukets framtida strukturomvandling.

Att inkomststöden till stor del betalas utgående från antalet hektar och att minimikrav för arealen för spridning av stallgödsel har införts har lett till att priset på åker har stigit kraftigt vid både köp och arrendering. De gårdar som fortsätter att producera förstorar åkerarealen främst genom att arrendera åker. År 2004 fanns det drygt 746 000 hektar arrendeåker, dvs. ca 33 % av den utnyttjade jordbruksarealen. Den genomsnittliga arrendearealen var 17,6 hektar. En tredjedel av tillskottsåkern är arrenderad. Husdjursproduktionen har växt mest i de regioner där den redan tidigare var stark. Östra och norra Finlands andel av spannmålsproduktionen har ökat i och med den omstrukturering som nötboskapsskötseln har upplevt.

Produktionsmetoderna har utvecklats intensivt. Som exempel kan nämnas produktionssamarbetet mellan gårdarna inom svinskötseln. Inom mjölkboskapsskötseln har man investerat i automatisk mjölkning. Direktsådden har blivit allmännare inom spannmålsodlingen.

Antalet generationsväxlingar har uppskattats understiga 1 000 per år. Antalet är avsevärt lägre än under tiden före Finlands medlemskap i EU. I pendlingsregionerna och i närheten av tätorter har det blivit vanligare med deltidsjordbruk.

Jordbrukarnas medelålder har stigit från 46,4 år till nästan 49 år under perioden 1996–2004 (Figur 3.13). Den stigande medelåldern vittnar om den snabba omstruktureringen inom jordbruket. Om ingen tar över gården fortsätter driften på den också när jordbrukaren är äldre. År 2003 fanns det 8 729 jordbrukare under 35 år och 24 560 jordbrukare som var 55 år eller äldre. Kvoten unga/gamla var därmed 0,36 (Lantbruksstatistisk årsbok 2005). Jordbrukarnas ålder sjunker när gårdsstorleken ökar, vilket är ett tecken på att stora gårdar oftare övertas av en yngre generation än små gårdar och på att unga jordbrukare är mer intresserade än äldre av att förstora sina gårdar.

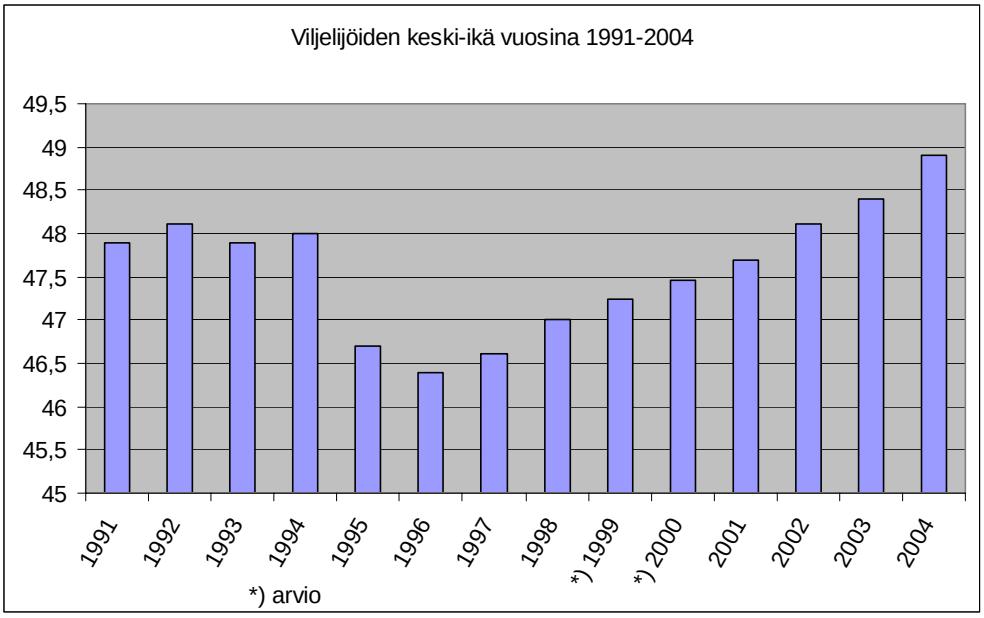

Figur 3.13. Jordbrukarnas medelålder under perioden 1991–2004. (arvio = uppskattning)

Den gemensamma jordbrukspolitikens inverkan på jordbrukets inkomstutveckling och priserna

Från år 1994 till år 2005 har den nominella lantbruksinkomsten sjunkit med ca 35 %. Under EU-medlemskapet sjönk den ända till år 1998; då var nedgången för lantbruksinkomstens del den största under EU-medlemskapet och det berodde närmast på att skörden slog fel. Under åren 1999–2002 steg lantbruksinkomsten i jämn takt tills den år 2003 började gå ner. Lantbruksinkomsten mätt med nominella priser var 1 407 miljoner euro år 1994, och prognosen för år 2005 är 918 miljoner euro (MTT 2006). Produktionsgrenarnas geografiska fördelning inverkar på den gårdsspecifika lantbruksinkomsten. I södra

Finland, där spannmålsodlingen är dominerande, är både lantbruksinkomsten och lönsamhetskvoten lägre än i områden som domineras av husdjursproduktion (tabellerna 3.14 och 3.15).

Tabell 3.14 Lönsamhetskvoten och lantbruksinkomsten på bokföringsgårdar efter produktionsgren år 2004 (MTT Ekonomisk forskning 2006)

Produktionsinriktning	Lönsamhetskvot	Lantbruksinkomst (€/gård)
Gårdar med mjölkboskap	0,52	32 000
Övriga gårdar med nötboskap	0,51	20 800
Gårdar med svin	0,51	28 200
Spannmålsgårdar	0,30	6 820
Övriga växtodlingsgårdar	0,52	14 000
Trädgårdslägenheter	0,49	22 900

Tabell 3.15 Lönsamhetskvoten och lantbruksinkomsten på bokföringsgårdar i de olika FADN-regionerna år 2004 (MTT Ekonomisk forskning 2006)

FADN-region	Lönsamhetskvot	Lantbruksinkomst (€/gård)
Södra Finland	0,45	16 900
Centrala Finland	0,52	23 500
Österbotten	0,56	20 400
Norra Finland	0,66	31 800
Hela Finland	0,47	19 800

Producentpriserna för jordbruksprodukter föll kraftigt i Finland när landet blev medlem i Europeiska unionen. Prisfallet för de viktigaste produkterna var då i genomsnitt omkring 50 % jämfört med det förgående årets medelpriser. Producentpriserna exkl. stöd sjönk i genomsnitt med 38 % från det föregående årets nivå. Under EU-tiden har producentpriserna för många produkter (bl.a. griskött, nötkött och spannmål) fortsatt att gå ner på grund av att världsmarknadspriserna har fallit och problem och överutbud har förekommit på marknaden (tabell 3.16).

Tabell 3.16 Producentpriserna för de viktigaste jordbruksprodukterna utan produktionssubventioner åren 1994 och 2004 (Lantbruksstatistisk årsbok 2000, Tietokappa 10/2005)

Produkt	Pris 1994 (€/kg)	Pris 2004 (€/kg)	Förändring 1994–2004 %
Griskött	2,70	1,2	-56
Nötkött	4,10	1,9	-54
Fjäderfäkött	2,03	1,23	-39
Fårkött	3,61	1,99	-45
Ägg	1,44	0,74	-48
Brödvete	0,36	0,12	-67
Råg	0,42	0,121	-71
Foderkorn	0,26	0,107	-59
Foderhavre	0,25	0,087	-65
Matpotatis	0,22	0,226	2
Mjölk (€/l)	0,48	0,344	-28

EU-medlemskapet förde med sig att priserna på insatsvaror minskade med ca 20 %, men dock mindre än producentpriserna. Priserna på insatsvaror har stigit med 14 % medan producentpriserna fortsatt att sjunka. Om trenden inte bryts försvagas producenternas ställning, eftersom de pengar som verksamheten genererar (den interna finansieringen) räcker till mindre mängder av insatsvaror än tidigare.

Systemet med samlat gårdsstöd som är frikopplat från produktionen infördes i Finland år 2006. Gårdsstödssystemet, som man kom överens om vid 2003 års reform av den gemensamma jordbrukspolitiken, genomförs i Finland i form av en s.k. blandmodell (regionmodell), där jordbrukarens stödrättighet består av en kombination av regionalt enhetligt stöd och en gårdsspecifik tilläggsdel. En del av det nationella taket för gårdsstödet har avsatts för stöd som är kopplade till produktionen. Eftersom systemet med samlat gårdsstöd har varit i bruk i Finland i bara ett år går det ännu inte i detta skede att analysera dess verkningar. År 2006 inträffade det inte några sådana betydande förändringar i fråga om åkeranvändningen och produktionsmängderna som skulle kunna bedömas vara en följd av att det frikopplade gårdsstödet införts. Innan reformen genomfördes förmodades det att den skulle leda till sänkta produktionsmängder och ökad trädesläggning. Om sådana verkningar förekommer kan de inte skönjas förrän på längre sikt.

Rennäring

Rennäringen är utmärkande för landsbygden i norra Finland. Bedrivandet av renskötsel bygger på renskötsellagen (848/1990), enligt vilken renskötsel får bedrivas inom det 122 936 km^2 stora renskötselområdet. Området omfattar nästan hela Lapplands län och en stor del av Uleåborgs län. Rätten att bedriva renskötsel är en allmän rättighet som tillkommer dem som bor inom renskötselområdet. Sådana medborgare i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som är stadigvarande bosatta inom renskötselområdet kan vara renägare. Renägare som är stadigvarande bosatta inom renskötselområdet har rätt att bedriva renskötsel där oberoende av ägande- och besittningsrätten till marken. I praktiken innebär detta att renskötsel får bedrivas också på mark som någon annan äger utan att denne ger sitt tillstånd till det. Utanför renskötselområdet anses renskötseln vara normal djurhållning utan rätt till fri betesgång och den omfattas där inte heller av de stöd- och ersättningssystem som gäller rennäringen.

Renägarna har en direkt på lag grundad rätt och skyldighet att vara delägare i det renbeteslag inom vars område renägarens renar sköts. Varje renägare ska vara delägare i något renbeteslag. Delägarna i renbeteslaget är framför allt skyldiga att utföra renskötselarbeten antingen själva eller genom att betala kostnaderna i enlighet med vad renbeteslaget bestämmer. Principen är att renbeteslaget svarar för renskötselarbetena inom sitt område och att renägarna handlar i enlighet med renbeteslagets beslut. Gränserna för renbeteslagets verksamhetsområde fastställs av länsstyrelsen. I Finland finns det för närvarande 56 renbeteslag och aningen över 5 200 renägare. Renägandet är fördelat så, att det kan finnas flera renägare i en och samma familj (Renbeteslagens förbund 2005).

Med stöd av renskötsellagen fastställer jord- och skogsbruksministeriet det största tillåtna antalet livrenar som renbeteslaget får hålla inom sitt verksamhetsområde och det antal livrenar som en enskild renägare allra högst får äga. Med stöd av det beslut av jord- och skogsbruksministeriet som gäller för närvarande är det största tillåtna antalet livrenar inom hela renskötselområdet 203 700 stycken (Renbeteslagens förbund 2005).

Intäkterna från rennäringen härrör bl.a. från försäljning av renkött, hudar och horn, ersättningar för förlust av renar samt stöd. Renköttsproduktionen har just inte genomgått några förändringar. Under den tid de nuvarande största tillåtna antalen livrenar gällt har det varje år producerats ca 2,0–2,5 miljoner kg renkött som härrör från omkring 100 000 slaktrenar. Renköttsproducenternas situation har försvagats på senare år, eftersom producentpriset för köttet har gått ner en hel del. Producentpriset föll till omkring 4 euro/kg. Efter det har producentpriset stigit litet (Renbeteslagens förbund 2005).

Pälsnäring

Pälsnäringen i Finland har utvecklats samtidigt som jakten på pälsdjur avtog som näring betraktad i början av 1900-talet. För tillfället finns det ca 1 500 pälsfarmer med en sysselsättande effekt som beräknas vara totalt ca 22 000 arbetsplatser (Rekilä m.fl. 2005). Antalet pälsfarmer har minskat med mer än en femtedel under de tio senaste åren. Produktionsvolymen har för rävarnas del förblivit i stort sett konstant, men för minkarnas del har den gått tillbaka. I Finland föds det numera upp ca 2 miljoner rävar, knappt 2 miljoner minkar,

100 000 finnsjubbar och ett litet antal illrar. De inkomster som de finländska pälsskinnen ger har varierat mellan 200 och 300 miljoner euro under de senaste åren. Pälsskinnen går främst på export (till 99 %).

Etableringen av pälsfarmer regleras genom miljövårdsbestämmelser. Kommunernas miljömyndigheter beslutar om miljötillstånden för mindre farmer och kontrollerar att bestämmelserna följs. De regionala miljöcentralerna beslutar om vilka krav som ska ställas på större farmer. På pälsfarmerna iakttas djurskyddslagen som utarbetades vid jord- och skogsbruksministeriet år 1996 och Europarådets krav på djurskyddet vid hållning av pälsdjur som trädde i kraft år 1999. De förhållanden under vilka pälsdjuren föds upp samt pälsdjurens beteende, välbefinnande, avel, utfodring och hälsovård har undersökts och utvecklats i mer än 70 år. Till stöd för en pälsdjursproduktion som står på en hållbar grund inrättades ett kvalitetssystem som reviderades år 2002 och har utvecklats till ett system för certifiering av pälsfarmer. Certifierade farmer ska uppfylla vissa kriterier för att kunna beviljas och behålla sitt certifikat. Certifieringen omfattar följande delområden: djurens hälsa och välbefinnande, uppfödningsförhållandena, foderförsörjningen, aveln, miljövården, farmhygienen och utbildningsverksamheten, rådgivningen samt beredskapen för exceptionella förhållanden. Inom pälsnäringen, liksom inom jordbruket i övrigt, pågår en omstrukturering som leder till att enheterna blir färre och större.

Produktionsdjurens välbefinnande

Medlemsstaterna i Europeiska gemenskapen är skyldiga att utöva tillsyn över iakttagandet av direktiven om produktionsdjurens välbefinnande genom att årligen inspektera ett representativt antal produktionsenheter och rapportera om inspektionerna till kommissionen vartannat år. År 2005 inspekterades sammanlagt 751 gårdar med kalvar och svin, hönshus och pälsdjursfarmer. På 35,3 % av de inspekterade gårdar som höll kalvar konstaterades missförhållanden som gällde djurskyddet. I de flesta fallen har det varit fråga om alltför trånga gruppboxar, olägenheter i samband med kalvarnas tillgång till vatten, brister i fråga om skyldigheten att bokföra behandlingen av sjukdomar och antalet djur som dött samt missförhållanden i anslutning till uppbindningen av kalvar och liggområdet. Missförhållanden som gällde djurskyddet förekom på 25,6 % av de inspekterade gårdarna med svin. Största delen av missförhållandena hänförde sig till bristen på material att undersöka (t.ex. halm), underlåtenhet att dagligen kontrollera den automatiska dricksanordningens funktion, avsaknaden av ett larmsystem för den maskinella ventilationen och användningen av alltför små galtboxar för betäckning.

Den nationella samordningen av hälsovården för produktionsdjur inleddes år 2001. Syftet med den är att förbättra husdjursproduktionens lönsamhet genom att främja djurhälsan och djurens välbefinnande. Det finns ingen fristående organisation för den nationella hälsovården för produktionsdjur, utan samordningen av detta s.k. ETU-arbete sköts i form av samarbete mellan de befintliga organisationerna Föreningen för bekämpning av djursjukdomar (ETT) och Livsmedelssäkerhetsverket (Evira). ETU-arbetet styrs och riktlinjerna för det dras upp av en styrgrupp där det ingår företrädare för industrin, myndigheterna, undervisningen och forskningen, producentorganisationerna och Finlands Veterinärförbund. ETU-sakkunniggrupperna har tagit sig an stora helheter och utformat konkreta åtgärder som ska genomföras på gårdarna.

Djurhälsovården är ett led i den nationella kvalitetsstrategin och befäster livsmedelsproduktionskedjans styrkor såsom god djurhälsa, adekvat användning av läkemedel och livsmedelssäkerhet samtidigt som den förbättrar uppföljningen på gårdsnivå, insynen och dokumentationen. Dessutom har riktlinjer för innehållet i hälsovårdsutbildning för producenterna, veterinärerna och andra intressentgrupper inom husdjursproduktionen dragits upp. Längst har man hunnit för svinens del när det gäller genomförandet av den nationella hälsovården: ca 70 % av svinhusen deltar i det onlinebaserade registret för hälsoklassificering av svinhus, dvs. i regelbundet hälsovårdsarbete.

Enligt den miljömätare för kreatursgårdar som rådgivningsorganisationen ProAgria utarbetade år 2004 är produktionsdjurens välbefinnande ganska bra i Finland. På de gårdar där djurens välbefinnande utvärderades befanns särskilt bemästrandet av den relativa luftfuktigheten i djurstallar vara något som behöver uppmärksammas. Ventilationen i djurstallarna tål att utvecklas på var tredje gård där miljömätaren tillämpats. Båsen är ofta alltför små, alternativt är deras konstruktion farlig. Djurens välbefinnande ägnas

också större uppmärksamhet än tidigare; en fjärdedel av de gårdar som deltog i utvärderingen utnyttjar en gårdsspecifik plan för djurhälsovården i sin dagliga verksamhet. Särproblemet i fråga om svin- och hönshus är att djurtätheten är stor och att djuren saknar stimulans.

Jord- och skogsbruksministeriet tillsatte sommaren 2005 en arbetsgrupp som fick i uppdrag att göra upp en strategi för produktionsdjurens välbefinnande. Arbetsgruppen ska utarbeta en strategi där det bl.a. fastställs mål för produktionsdjurens välbefinnande när det gäller djurhållningen samt skötseln, bemötandet och hanteringen av djur. I strategin skärskådas olika djurhållningsformer, eventuella för- och nackdelar i samband med olika produktionsinriktningar och de viktigaste ingrepp på djur som behöver utföras.

Framför allt i äldre djurstallar är brandsäkerheten inte särskilt god, eftersom moderna brandvarningssystem inte är i bruk i särskilt många av dem. Vid eldsvådor är förödelsen oftast total. Investeringsstöd för jordbruket har fr.o.m. år 2004 beviljats bara för sådana objekt som uppfyller jord- och skogsbruksministeriets krav på brandsäkerheten.

Genom stödjande av grundliga reparationer av husdjursbyggnader har bl.a. dimensioneringen av utrymmena och ventilationens kvalitet förbättrats. Investeringsstöd för jordbruket har kunnat beviljas bl.a. för byggande av suggstallar som överskrider gemenskapens krav på minimiytan per djur, ersättande av hönsburar med inredda burar vid oförändrad produktionsvolym och ersättande av mink- och rävburar med större burar. Stöd har dock inte alls beviljats för investeringar i suggstallar. Stöd för investeringar i inredda burar har under åren 2004–2005 beviljats i fråga om fem projekt, stöd för investeringar i golvhönshus har beviljats fr.o.m. år 1996 i fråga om 41 projekt och stöd för flervåningssystem för frigående hönor har fr.o.m. år 2004 beviljats i fråga om 6 projekt.

3.1.5 Livsmedelsproduktion och livsmedelsindustri

Livsmedelsindustrin är indelad i sammanlagt 33 olika underbranscher, av vilka köttförädlingen, bageri- och kexindustrin, mjölkförädlingen samt malt- och läskedrycksindustrin är de största med förädlingsvärdet mätt. Största delen av de finländska företagen inom livsmedelsbranschen är mycket små. Några få av våra största företag har internationaliserats i större utsträckning. På grund av att hemmamarknaden är liten är t.o.m. de största finländska företagen små i en internationell jämförelse. Det råder en skarp tudelning bland livsmedelsindustriföretagen och på livsmedelsmarknaden. Den ena kategorin består av landsomfattande och internationaliserade företag, av vilka de flesta som är kopplade till primärproduktionen är kooperativa. Den andra kategorin består av privata företag, av vilka de flesta är små.

Livsmedelsindustrin opererar främst på hemmamarknaden. För hela livsmedelsindustrins del uppgick den inhemska försäljningens andel år 2004 till ca 89 % av produktionens bruttovärde. Livsmedelsmarknaden genomgår mycket små förändringar årligen, eftersom konsumtionen av mat är nära på konstant. Marknadsförändringen är därmed ett slags nollsummespel, där en ökning av konsumtionen av någon varugrupp innebär att försäljningen av en annan varugrupp minskar.

Sysselsättningen inom livsmedelsindustrin har sjunkit mycket snabbt sedan millennieskiftet eftersom branschen har anpassat sig till avregleringen av marknaden och den allt hårdare konkurrensen. År 2004 arbetade 37 780 personer inom livsmedelsindustrin. Så sent som i början av 1990-talet var antalet anställda inom branschen drygt 55 000 personer.

Exportens andel av omsättningen kan vara hela 30–60 % i företag som förädlar baslivsmedel. Den finländska livsmedelsindustrins exportmarknad ligger i huvudsak på nära håll. Drygt 80 % av exporten riktar sig till Europa. Rysslands, Sveriges och Estlands sammanräknade andel av den finländska livsmedelsexporten har utgjort drygt hälften under de senaste åren. Det som är avgörande för livsmedelsexporten är därmed frågan om hur exportindustrins konkurrensförmåga på närmarknaden och efterfrågan på samma närmarknad utvecklas. Också resultaten av Världshandelsorganisationens (WTO) Doharunda har bedömts få en mycket stor betydelse för jordbruks- och livsmedelsmarknaden. Avskaffandet av exportbidragen väntas inverka mest på marknaden för mjölk- och köttprodukter samt fodersäd. Det viktigaste marknadsområdet för de finländska

företagen är dock hemlandet. Efter att marknaden öppnats och prisnivån sjunkit har de finländska konsumenterna börjat uppfatta baslivsmedlens ursprung som allt viktigare.

I framtiden tilltar automatiseringen, vilket också i små företag kommer att förutsätta allt större informationstekniskt kunnande. För att minska risken, öka de egna resurserna och göra verksamheten effektivare är det särskilt viktigt att utveckla olika samarbetsmodeller. Med avseende på små företags konkurrensfördelar är det speciellt viktigt att produkterna är av hög kvalitet och säkra. Också miljöaspekternas betydelse blir allt större, och därför gäller det för SME-företagen att kunna visa att livsmedelsproduktionen är miljövänlig och produkterna rena. Säkerheten kommer att vara synnerligen viktig i framtiden och på det området bör också små företag ha den bästa tekniken och kompetensen till sitt förfogande. Många små företag behöver alltjämt hjälp och resurser för att genomföra och upprätthålla systemet med egenkontroll samt utveckla kvalitetsledningen.

Inom livsmedelsindustrin har företagen sedan gammalt samarbetat i mindre utsträckning än inom den övriga industrin. Kostnadsbesparande samarbetsformer för småföretag går att finna inom t.ex. logistik, delentreprenader och marknadsföring. Samarbete med stora företag innebär utvecklingsmöjligheter vad beträffar t.ex. logistiken. Beredskapen att utnyttja ny teknik inom produktionen, bemästrandet av logistik och kunddata och samarbetet mellan företag bör utvecklas. Det finns en vilja att satsa på utvecklingen av nya varugrupper såsom produkter som tillför konsumenterna ett mervärde. Knappheten på forsknings- och utvecklingsresurser i små företag kan avhjälpas genom att samarbete med forskningsinstitut och andra expertorganisationer byggs upp. Mervärdesmat anses vara en av de största framtidsmöjligheterna, och också i Finland har det gjorts proportionellt sett stora satsningar på forskning och produktutveckling som hänför sig till den. Vägen från goda innovationer till hållbar affärsverksamhet har emellertid inte varit problemfri. Till svårigheterna hör bl.a. de höga produktutvecklingskostnaderna och det faktum att lagstiftningen behöver utvecklas.

Livsmedelskvalitet

Kvaliteten hos ett livsmedel baserar sig på livsmedlets organoleptiska och nutritionella egenskaper, säkerhet och användarvänlighet samt på produktionskedjans funktion. En del av kvalitetsfaktorerna kan mätas entydigt och är alltså objektiva, medan en annan del upplevs individuellt och alltså är subjektiva. I Finland avses med livsmedelskvalitet framför allt kvalitet som är relaterad till livsmedelshygienen – och därigenom särskilt till konsumentsäkerheten – och till nutritionen.

Ett livsmedels nutritionsinnehåll i kombination med livsmedelssäkerheten främjar medborgarnas hälsa. Med livsmedlets tekniska kvalitet förstås åter bemästrandet av råvarornas och mellanprodukternas livsmedelstekniska kvalitetsegenskaper i de olika produktions- och förädlingsfaserna. Kvaliteten på en produkt avspeglas också i hur lämplig produkten är för sitt ändamål, och i detta ingår hur lämpliga förpackningarna är för konsumenterna. Livsmedelskvaliteten förknippas också allt mer med livsmedlens smak och förankring i den lokala kulturen. Att råvarorna är närproducerade, vilket inbegriper att miljön beaktas t.ex. i form av kortare transportsträckor, kommer att vara ett kriterium som allt fler konsumenter beaktar när de bygger upp sin föreställning om produktens kvalitet.

Till livsmedelssäkerheten bidrar avsaknaden av främmande ämnen. I Finland är inställningen till användningen av tillväxthormoner och antibiotika till produktionsdjur i tillväxtfrämjande syfte mycket strikt, något som stöder en etiskt godtagbar primärproduktion. Djursjukdomar som klassats som farliga eller som djursjukdomar som sprider sig med lätthet och som skulle ha en avsevärd inverkan på djurhållningen och på den internationella handeln med produkter av animaliskt ursprung förekommer inte alls i Finland. Många andra smittsamma djursjukdomar som är allmänt förekommande i EU är sällsynta i Finland eller förekommer inte alls. På grund av det goda smittskyddsläget har EU i fråga om många djursjukdomar beviljat Finland tilläggsgarantier eller status som officiellt fritt från sjukdomen i fråga. Internationellt sett är förekomsten av växtsjukdomar och skadeinsekter på en låg nivå i Finland. Målet är att det mycket goda läget i fråga om växtsjukdomar och skadeinsekter fortsätter att vara bra och att man arbetar för att hindra nya växtsjukdomar och skadedjur från att sprida sig till Finland.

Det finländska kvalitetsarbetet för livsmedlens del sammanfattas i den nationella kvalitetsstrategin för livsmedelsproduktionen, som blev klar år 1997 och uppdaterades år 2004. Hela livsmedelskedjan i Finland har förbundit sig att följa den. Målet för kvalitetsstrategin för livsmedelsproduktionen är att utveckla den inhemska livsmedelskedjans styrkor, såsom den på konsumenternas förtroende baserade konkurrensfördelen och en konkurrenskraft som bygger på ökat samarbete. Med hjälp av strategin vill man också befästa den inhemska livsmedelsekonomins samhällsansvariga verksamhetssätt och förbättra konsumenternas medvetenhet om den inhemska livsmedelsekonomins verksamhet och totala effekter.

Med om att genomföra kvalitetsarbetet "Från jord till bord" är insatsvaruindustrin och de affärer som säljer insatsvaror, primärproduktionen, livsmedelsindustrin, transportsektorn, handeln och livsmedelstjänsterna samt konsumentorganisationerna. Arbetet stöds intensivt också av myndigheterna, forsknings- och rådgivningsorganisationerna samt undervisningssektorn. Strategin har genomförts i form av projekt och införlivats med olika i livsmedelskedjan ingående aktörers egna arbetsprogram. Åtgärderna har inriktats bl.a. på att förbättra kompetensen inom olika delar av kedjan, verifiera miljöansvaret, skapa enhetliga verksamhetssätt och en enhetlig praxis för egenkontroll inom olika sektorer och leveranskedjor, utveckla konkurrenskraften särskilt inom primärproduktionen, förbättra konsumentkommunikationen samt utveckla ett nätverk för kvalitetsinformationssystem. I början inriktades kvalitetsarbetet till stor del på primärproduktionen, senare har en allsidig utveckling av hela kedjan och systematiskt bemästrande av produktionskedjorna prioriterats.

Gårdarnas kompetens i fråga om affärsverksamheten har ökat, vilket delvis beror på att gårdarna blivit större och verksamheten blivit allt mer företagsliknande. Att rådgivningens fokus har skiftat från kvalitetssystem till mätning av gårdens resultat och verksamhet och sätten att systematiskt inverka på dem har främjat det företagsekonomiska kunnandet. Också kontraktsverksamheten med den industri som köper produkter främjar i synnerhet kunnandet i fråga om produktkedjor. Fram till år 2005 har ca 21 000 gårdar, dvs. en fjärdedel av alla gårdar, deltagit i kvalitetsutbildning för gårdsbruksföretagare. Utöver detta har bl.a. mejeri-, slakteri-, mältnings-, spannmåls- och foderföretag samt oljepresserier utbildat gårdar som producerar på kontrakt för dem och ordnat med rådgivning för dem.

3.1.6 Skogsbruk

I Finland finns det 26,3 miljoner hektar skogsbruksmark, den täcker alltså 86 % av landarealen. Av det utgör 20 miljoner hektar skogsmark som lämpar sig väl för virkesproduktion vad tillväxten beträffar. Skogsarealen förändras just inte från år till år. Virkesförrådets volym har stigit med nästan 40 % sedan 1970–talets början och uppgår nu till ca 2 miljarder kubikmeter. Den årliga tillväxten i skogarna är 97 miljoner kubikmeter per år. Den har ökat klart under de senaste årtiondena. Den totala avgången (avverkningar + naturlig avgång) uppgick till 70 miljoner kubikmeter år 2004 (Metla 2005).

Enskilda äger 60 % av skogsmarksarealen medan bolag äger 9 %, staten äger 26 % och andra, bl.a. kommuner och församlingar, äger 5 %. De i enskild ägo varande skogsbruksenheterna är 440 000 stycken och skogsbrukslägenheternas genomsnittliga storlek är 20–30 hektar. Sammanlagt 22 % av skogsägarna är jordbruksföretagare och de äger 33 % av privatskogsarealen (Karppinen m.fl. 2002). Gårdarna äger i genomsnitt 50 hektar skog (Lantbruksregister 2004). Av de familjeägda skogsbruksenheterna ägs knappt hälften av en enda person.

De skogsbaserade näringarna genererar välstånd för landsbygden i form av både virkesförsäljningsinkomster och arbetstillfällen. Skogsbrukets betydelse som inkomstkälla för gårdarna och tillhandahållare av arbetstillfällen accentueras särskilt i östra och norra Finland, där skogsbruket har haft en stor betydelse för bevarandet av jordbruket i regionen. Skogarna står för råvara och möjligheten att bedriva småskalig företagsverksamhet både inom traditionella skogsvårdsarbeten och särskilt när det gäller den mekaniska träförädlingen och en ökning av användningen av inhemsk energi. Skogarna är viktiga också genom att de utgör ekosystem, livsmiljöer för vilda djur och växter samt rekreationsområden. Skogarna är en betydande del av landsbygdslandskapet i Finland och en viktig attraktionsfaktor i fråga om turism- och fritidstjänster.

År 1994 uppgick den finländska skogsindustrins bruttoproduktion till ca 19,9 miljarder euro, av vilket en knapp tredjedel härrörde från trävaruindustrin. Skogsindustrins och skogsbrukets andel av bruttonationalprodukten i Finland uppgick till 7 %. Skogsindustrin stod för 17 % av hela industrins förädlingsvärde. Skogsindustrins betydelse för den finländska samhällsekonomin betonas inom exporten: år 2004 uppgick skogsindustriprodukternas andel av Finlands varuexport till 24 %. Skogsindustrins betydelse framhävs också genom att branschen för sin verksamhet behöver mindre mängder importerade insatsvaror än de andra exportsektorerna.

Till grund för ett ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbart nyttjande av skogarna har det fr.o.m. år 1998 utarbetats regionala målprogram för skogsbruket inom de olika skogscentralerna. På basis av dem har det nationella skogsprogrammet 2010, som innehåller riktlinjerna för den landsomfattande skogspolitiken och har godkänts av statsrådet, gjorts upp. Programmet genomför de mål som anges i EU:s skogsstrategi. I programmet främjas den ekologiska hållbarheten genom att de för naturen skadliga verkningar som skogsbruksåtgärderna har minskas och bevarandet av skogsnaturens biologiska mångfald i ekonomiskogarna främjas. Den sociala hållbarheten stöds genom att bortfallet av arbetsplatser på landsbygden bromsas upp och genom att uppkomsten av nya arbetsplatser i anslutning till skötseln och nyttjandet av skogarna främjas. Dessutom stärks familjeskogsbrukets verksamhetsbetingelser bl.a. genom att utbildning av och rådgivning till skogsägarna.

Främjande av skötseln och användningen av skogarna

Virkesanvändningen och skogsindustrin har skapat ett värde för virket, vilket gör att det har lönat sig för skogsägarna att satsa på skötseln och användningen av skogarna. Tack vare investeringarna i skogsvård har virkesförrådets tillväxt och avverkningsmöjligheterna blivit större och användningen av inhemskt råvirke kunnat ökas. Det faktum att tillväxten överstiger avverkningsmängden gör det möjligt att jämka samman det ekonomiska utnyttjandet av skogarna och naturskyddet. Utvecklingsmöjligheterna för våra skogar ser bra ut också i framtiden, om skogsvårdens nivå förblir hög.

Skogsägarkåren åldras och målen för skogsinnehavet blir mångsidigare. Dessutom avtar skogsinkomsternas betydelse för skogsägarnas totala inkomstbildning. Även om gårdarna har blivit färre betyder det inte att stadsbornas skogsinnehav ökar. Ungefär 60 % av skogsägarna bor fortfarande i glesbygden och var femte i ett bycentrum eller en småstad. En stor strukturell förändring inom skogsinnehavet är att vänta när de stora åldersklasserna i sinom tid avstår från sina skogar.

Inom ett skogsbruk som domineras av familjeskogsbruk intar utbildning av och rådgivning till skogsägarna en nyckelposition när det gäller skogsvården, skogarnas ekologiska hållbarhet och virkesmarknadens funktion. Skogsägarnas beslutsfattande och intresse för skogsfrågor stöds genom utbildning och rådgivning. Genom högklassigt och yrkeskunnigt främjande säkerställs det att skogsägarna kan basera sina beslut angående skogarna på goda kunskaper och stor kompetens.

Allemansrätten i Finland tillåter alla att röra sig i skogarna och att plocka bär och svamp. Skogarna möjliggör inte bara virkesproduktion och mångfaldsvärden utan erbjuder också en rekreationsmiljö för de omkring fyra miljoner finländare som ägnar sig åt friluftsliv. Nästan 80 % av hushållen plockar bär eller svamp. Det finns 300 000 jägare och omkring 2 miljoner hobbyfiskare (Metla 2005). Företagsamhet som bygger på skogligt mångbruk, såsom insamling och förädling av naturprodukter samt turism-, friluft- och rekreationstjänster innebär nya möjligheter för företagandet på landsbygden att bredda den företagsverksamhet och sysselsättning som hänför sig till skogarna.

Utveckling av skogsbruket på gårdarna

Skogsbruket som en traditionell landsbygdsnäring och en ofta redan tidigare viktig del av gårdsbruket är ett naturligt alternativ för sådana gårdar i Finland som inskränker eller lägger ned sin jordbruksproduktion.

Produktionsmedlen på gården, t.ex. traktorer och utrustning, kan i någon mån utnyttjas också i skogsarbete. Utveckling av skogsbruket som en del av gården förbättrar gårdarnas livsduglighet och är till hjälp vid bevarandet av bosättningen på landsbygden genom att erbjuda arbete och extra inkomster. En företagare som specialiserar sig på skogsbruk kan t.ex. bjuda ut sin sakkunskap och sina tjänster också till andra skogsägare genom att bli byaskogsarbetare eller skogsarbetsföretagare.

Omkring 242 000 hektar åker har sedan år 1969 beskogats med partiellt stöd av staten. Dessutom har ett litet antal åkrar som antingen tagits ur odling eller lämnats obrukade beskogats på naturlig väg. Under åren 1995–1999 beskogades 27 600 hektar på basis av ett program för skogsbruksåtgärder inom jordbruket som byggde på rådets förordning (EEG) nr 2080/92. Under programperioden 2000–2006 stöddes beskogning inte alls. Sådana beskogningar som markägaren helt och hållet finansierar själv har företagits i mycket liten utsträckning (Metla 2005).

3.1.7 Bioenergi

Finland är framstående inom användningen av bioenergi. Sammanlagt 23 % av den totala förbrukningen av primärenergi i landet producerades år 2003 med hjälp av förnybara energikällor, närmast trä och träbaserade bränslen samt vattenkraft. Detta gör Finland till ett av de ledande industriländerna i fråga om användningen av bioenergi. I regeringens klimat- och energipolitiska redogörelse (2005) angavs som mål att denna position ska hållas.

I redogörelsen drogs det upp riktlinjer för de nationella åtgärderna och målen i syfte att genomföra FN:s klimatavtal Kyotoprotokollet. Strategins mål är att den totala användningen av förnybar energi ska öka med åtminstone 25 % till år 2015 och med minst 40 % till år 2025. Av bioenergikällorna framhölls särskilt användningen av åkerbiomassa, biogas och flis som framställts av skogsavfall. Målet är att bioenergins andel av primärenergin ska stiga från cirka 2 % år 2004 till över 6 % under 15–20 år.

Utgångspunkten för Finlands nationella klimatstrategi är att de i Kyotoprotokollet ingående målen om att begränsa utsläppen av växthusgaser nås så kostnadseffektivt som möjligt genom inhemska åtgärder. Till dem hör bl.a. utveckling av forskning och teknik, ekonomiska styrmedel (t.ex. beskattning och olika investeringsstöd), rättsnormer, anvisningar, information och rådgivning. Det är av stor vikt att produktionen av förnybar energi främjas och att energi sparas samt att kostnaderna för utsläppshandeln beaktas.

Ett centralt socioekonomiskt problem på landsbygden består i att näringsverksamheten, arbetstillfällena och därmed välståndet är vikande. För att en livskraftig och allsidig näringsverksamhet på landsbygden ska främjas vill man stärka inte bara vidareförädlingen av trä och användningen av trä för energiproduktion samt vidareförädlingen av livsmedel utan också projekt som hänför sig exempelvis till produktionen av åkerenergi.

Användning av åkerbiomassa för energiproduktion

Av de på åkerväxter baserade material som förbränns för produktion av värme eller el är rörflen det för tillfället vanligaste. År 2006 odlades rörflen för energiändamål på nästan 16 000 hektar. Andra slag av växtmassa som kan förbrännas är halm och kärnor av stråsäd, stjälkar av olje- och fiberväxter samt salix (sälg, vide och pil). Växtmassa som produceras på åker kan användas också vid produktion av biogas och biobränslen för trafik. Intresset för att använda åkerbiomassa för energiändamål har ökats också av att utsläppshandeln inletts och EU stöder odlingen av energigrödor. En arbetsgrupp som fått i uppdrag att skissera upp den framtida åkeranvändningen (2005) bedömde att det är sannolikt att ca 200 000 hektar åker används till produktion av bioenergi år 2012.

Den tills vidare allmännaste formen av användning av åkerbiomassa för energiproduktion består i att rörflen förbränns i kraftverk tillsammans med flis eller torv. Jord- och skogsbruksministeriets sektion för åkerbiomassa, flytande biodrivmedel och biogaser har föreslagit att den målsatta odlingsarealen för rörflen

ska vara 100 000 hektar år 2010. Uppnåendet av målet förutsätter emellertid forsknings- och utvecklingsinsatser för att det ska vara möjligt att lösa de med produktionen och driftstekniken sammanhängande problemen i samband med att odlingen utvidgas. Också alternativa metoder för behandling av skörden, t.ex. pelletering, bör utvecklas. Jämsides med rörflen bör man främja och utveckla också produktionen och användningen av andra grödor eller växtdelar som lämpar sig för direktförbränning, varvid i synnerhet möjligheterna att ersätta fossila bränslen och minska utsläppen av växthusgaser bör beaktas.

I praktiken skiljer sig ettåriga energigrödor för miljöverkningarnas del inte från ettåriga grödor som odlas för livsmedelsbruk, eftersom samma odlingsteknik tillämpas oavsett användningsändamålet. Ersättandet av ettåriga grödor med fleråriga energigrödor gör det möjligt att öka den biologiska mångfalden i odlingsområdena. Jordmikrobernas och de jordlevande organismernas, t.ex. daggmaskarnas, mångfald och förekomst är större vid odling av energigräs än vid odling av ettåriga livsmedelsväxter (Börjesson 1999). Det beror till största delen på att mindre mängder bekämpningsmedel används och jorden inte bearbetas lika mycket som förr. Bestånden av fleråriga energigrödor ger dessutom djur ett avsevärt bättre skydd än bestånden av ettåriga växter. Särskilt väl skyddar rörflensbestånd som står kvar på åkern under vintern och bärgas först på våren.

Biobränslen för trafik

Klimat- och energipolitiska ministergruppen har år 2006 angett att Finlands mål bör vara en nivå som stämmer överens med målen i EU:s drivmedelsdirektiv: år 2010 bör biokomponenter utgöra 5,75 % av det sammanräknade energiinnehållet i alla trafikbränslen. Som främsta sätt att nå målet tillämpas sannolikt en skyldighet att blanda in biokomponenter i drivmedlen.

Biobränslen för trafik såsom biodiesel och bioetanol är vätskor som förädlats fram utgående från animaliska eller vegetabiliska råvaror och kan användas som drivmedel i fordon, oftast i blandning med andra flytande bränslen. Råvaran för traditionell biodiesel (RME) är oljeväxter såsom rybs, medan man i biodiesel av den nya generationen använder också andra animaliska eller vegetabiliska material. Vid framställningen av etanol används i huvudsak växter som innehåller stärkelse eller socker såsom stråsäd eller sockerbeta, men utvecklingsarbetet för att öka användningen av t.ex. halm- eller träbaserade material pågår. Jämsides med flytande bränslen är det möjligt att som drivmedel för fordon använda också renad biogas, även om användningen av sådan ställer större krav på fordons- och tankningsmaterielen än användningen av flytande bränslen.

Den nya generationens biodiesel och bioetanol tillverkas främst vid stora anläggningar i fabriksskala. När sätt att öka användningen av biodrivmedel planeras bör målet vara att en så stor del som möjligt av dessa bränslen ska framställas i Finland och av finska råvaror. Produktionen ökar avsevärt efterfrågan på stråsäd som odlas för energiändamål och kan inverka också på efterfrågan på råvaror som härrör från oljeväxter. Förutom energikomponenten uppstår vid produktionen som biprodukt också proteinhaltiga fraktioner som kan användas som foder.

Utöver storskalig produktion av trafikbränslen kan särskilt traditionell RME-biodiesel och biogas produceras i liten skala för användning som drivmedel och i arbetsmaskiner samt för uppvärmning. Denna decentraliserade bränsleproduktion bör främjas vid sidan av storskalig produktion, eftersom det via den är möjligt att skapa tillfällen för lokalt energiföretagande. Vid främjandet bör dock kvalitets-, lönsamhets- och miljöaspekter som är förknippade med produktionen beaktas.

Biogas

Biogas produceras och uppsamlas i biogasreaktorer. Som råvara för rötningsprocessen används bl.a. stallgödsel, växtmassa eller animaliskt och vegetabiliskt avfall. Den biogas som uppstår vid processen kan användas för produktion av värme och el samt som drivmedel. Biogasanläggningarnas storlek varierar: de

kan vara allt från anläggningar som använder djuravfall och växtmassa från en enda gård eller några gårdar till stora anläggningar som finns i anslutning till soptippar eller avloppsreningsverk.

Intresset för att bygga biogasanläggningar på gårdar tilltar hela tiden. Till detta bidrar dels det exempel som pionjärer på området föregått med, dels ökningen av energikostnaderna, behoven av att hantera och göra sig av med stallgödseln samt gårdarnas intresse för att skaffa sig nya inkomstkällor. Det finns mer än tio gårdsanläggningar som är i drift och många nya planeras eller byggs som bäst. Inom biogasproduktionen kan man skönja många nya möjligheter. Biogasanläggningarna anses ha möjligheter att vid sidan av energiproduktionen behandla också organiskt avfall (bl.a. avfall från livsmedelsindustrin) och avloppsslam från glesbygdsområden, även om bestämmelserna om behandling av avfall och animaliska biprodukter begränsar avfallsbehandlingsmöjligheterna. När lokala biogasanläggningar inrättas och stöds bör man beakta inte bara deras inverkan på gårdens ekonomi som helhet utan också deras positiva miljöeffekter.

Energisparande på gårdarna

Exakta uppgifter eller anvisningar om energianvändningen på gårdarna och gårdarnas möjligheter att spara energi är inte tillgängliga. Det är emellertid känt att skillnaderna mellan olika gårdars energianvändning kan vara tiotals procent, t.o.m. om produktionsinriktningen är densamma. Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/32/EG om effektiv slutanvändning av energi och om energitjänster medför bl.a. åtaganden att öka energisparandet inom jordbruket och att mäta sparåtgärdernas effekt. Bland annat av den anledningen pågår det i syfte att klarlägga energiförbrukningen och energisparmöjligheterna på enskilda gårdar ansträngningar för att utveckla den modell som används för energikartläggning av hushåll och andra företag. Ett led i arbetet består i att betrakta också möjligheterna att öka användningen av förnybara energikällor på gårdarna. För att de energisparåtgärder som krävs i direktivet och uppföljningen av dem ska främjas och användningen av bioenergi ska ökas bör utförandet av energikartläggningar på gårdar främjas på olika sätt.

Skogsenergi

De träbaserade bränslena står för 20 % av den totala energiförbrukningen i Finland. Av detta använder värme- och kraftverken 85 % medan småhusfastigheterna använder 15 %. På 00-talet har antalet värme- och kraftverk som använder trä stigit från ca 250 till ca 490 (Metla 2005).

Tabell 3.17 De olika träbränslenas andel av den totala förbrukningen av träenergi år 2004 (Metla 2005)

Bränsleslag	Andel av den totala träenergiförbrukningen
svartlut	52 %
biprodukter från skogsindustrin (flis, spån, bark)	26 %
ved i småhusfastigheter (exkl. skogsflis)	14 %
skogsflis	6 %
återvinningsvirke	1 %

År 2004 eldades sammanlagt 2,7 miljoner kubikmeter skogsflis, av vilket största delen användes i värme- och kraftverk (Tabell 3.17). På 00-talet har användningen av skogsflis ökat med ungefär en tredjedel årligen. Målet för det nationella skogsprogrammet är att användningen av skogsflis ska öka med 5 miljoner kubikmeter varje år fram till år 2010. Den teknisk-ekonomiska uttagspotentialen för skogsflis har uppskattats till ca 12 miljoner kubikmeter årligen.

En ökning av användningen av energivirke gagnar skogsvården och skapar efterfrågan på klent gallringsvirke. Uttaget av hyggesrester underlättar skogsförnyelsen. Enligt rekommendationerna för uttag av hyggesrester ska man vid valet av uttagsobjekt och metoder i varje fall se till att näringshushållningen i skogsmark inte åsamkas skada. Uttaget och transporten av energivirke och produktionen av bioenergi har en sysselsättande effekt och främjar uppkomsten av småskalig företagsverksamhet.

Hela bioenergibranschen bör utvecklas genom nationella lösningar lika väl som regionalt och lokalt. Produktionen och användningen bör främjas på hållbara grunder och programbaserat över förvaltningsområdenas gränser, och det gäller att se till att utvecklingsarbetet samordnas mellan regionerna och förvaltningsområdena. Hela nätverket för produktion och användning av bioenergi bör vara föremål för utveckling. Utvecklingen inom branschen för med sig möjligheter för små landsbygdsföretag såväl i samband med omfattande energilösningar som inom den lokala energiproduktionen.

3.1.8 Övriga landsbygdsnäringar

Näringsstrukturen på landsbygden är mångsidig. De flesta arbetsplatserna finns inom tjänstesektorn (56,9 %) och därnäst följer förädlingen (29,2 %). Mikroföretagen spelar en viktigare roll som försörjningskälla på landsbygden än i områden med stadskaraktär eftersom sysselsättningsmöjligheterna av annat slag är färre på landsbygden. Företagen på landsbygden har en annan branschstruktur och storlek än företag i tätorterna. Det finns naturligtvis fler till primärproduktionen relaterade företag än i städerna, men i gengäld är de företag som producerar tjänster färre. Handels-, förplägnads-, inkvarterings- och tjänsteföretagens andel är mindre på landsbygden än i städerna.

Framför allt metall- och skogsindustrin är stark och mångförgrenad och möjligheterna att öka underentreprenadverksamheten är goda. Förutsättningarna att utveckla den mekaniska träförädlingen och livsmedelsförädlingen är likaså goda. De är viktiga inkomstkällor och betydelsefulla för sysselsättningen på landsbygden. Allmänna företagsutvecklingsprojekt har ofta en stark koppling till de pågående näringsprojekten i respektive trakt och region och kan tillföra dem ett mervärde när företagen utvecklar och utvidgar sin verksamhet.

Av företagen i företags- och arbetsställeregistret verkade ca 40 % på landsbygden år 2002. Sammanlagt fanns det 63 890 mikroföretag (färre än 10 årsverken) på landsbygden. Deras sammanräknade omsättning uppgick till 9,8 miljarder euro och de hade sammanlagt 86 873 anställda. Under åren 1997–2002 har antalet företag[4] stigit med 1,4 %, personalstyrkan med 3 % och omsättningen med 9 % (Rantamäki-Lahtinen 2004). År 2003 fanns ca 14 % av landsbygdsföretagen inom industrin, 17 % inom byggsektorn och handeln och 40 % inom tjänstesektorn.

Med avseende på landsbygdens utveckling och konkurrenskraft anses det vara viktigt att arbetsplatserna inom industrin bevaras och ökas på landsbygden. I synnerhet har det betonats att det är viktigt att utveckla livsmedelssektorn och träförädlingen. Sammanlagt 55 % av företagen inom livsmedelsbranschen och 67 % av de småföretag som vidareförädlar trä ligger på landsbygden. Tjänstesektorn är den största enskilda branschen också på landsbygden. Den har växt kraftigt under de senaste åren.

Trots att småföretagen på landsbygden har uppvisat en jämn uppgång på landsnivå när man ser till antalet, omsättningen och personalstyrkan har den regionala differentieringen varit snabb. I de glest bebyggda områdena har flyttningsrörelsen också inneburit att företag har flyttat till tätorter. I vissa avsides belägna områden har också antalet företag i tätorterna börjat gå ned.

Sammanlagt 8 200 av småföretagen fanns på gårdar. Medelstorleken inom småföretagen på landsbygden uppgår till 1,35 personer/företag, medan motsvarande tal för företagen i stadsområden är 2,5 personer/företag. Ungefär en tredjedel av företagen på landsbygden har en koppling till primärproduktionen. Som näringsgrenar med koppling till primärproduktionen betraktades bl.a. maskinentreprenader, turism- och rekreationstjänster samt framställning av virke och produkter (Annan företagsverksamhet på lantgårdarna 2004, Lantbrukets strukturundersökning 2003).

[4] Klassificering i enlighet med registret över småföretag på landsbygden, där företag med ett arbetssälle i landsbygdspräglade postnummerområden beaktas (befolkningstätheten mindre än 50 personer/km^2; verksamma företag med en sysselsättande verkan som är mindre än 20 årsverken och en årlig omsättning som överstiger 8 235 euro)

År 2005 bedrevs annan företagsverksamhet på 24 294 aktiva gårdar, vilket var 35 % av alla aktiva gårdar (Tike 2006). De viktigaste branscherna är maskinentreprenad (9 040 gårdar), produktion av turism- och rekreationstjänster (2 047), träförädling (1 132), energiproduktion (968), livsmedelsförädling (846) och hantverk (342). När man från resultatet av lantbruksräkningen drar av de ovan nämnda ca 8 200 gårdarna i registret över landsbygdsföretag där annan företagsverksamhet bedrivs i form av ett fristående företag i enlighet med näringsskattelagen, förekommer det på ca 15 350 gårdar småföretagsverksamhet som bedrivs inom ramen för gårdsbruksbeskattningen.

Småskalig livsmedelsproduktion

I Finland finns det nästan 3 000 livsmedelsföretag som sysselsätter färre än 20 personer. De är mikroföretag med en genomsnittlig sysselsättande effekt på 2,8 personer/företag och en genomsnittlig omsättning som är ca 210 000 euro. De viktigaste branscherna är bageriverksamhet, förädling av grönsaker, bär och frukt samt slakt och köttförädling. Antalet företag är störst i södra Finland, dvs. i landskapen Nyland och Egentliga Finland. Ett stort antal små företag som sysslar med livsmedelsförädling har grundats på 00-talet. Under vart och ett av åren på 00-talet har 100–150 nya livsmedelsföretag inlett sin verksamhet. Utvecklingen är likartad i de olika landskapen. Trots att företagen är små är de viktiga för sysselsättningen på landsbygden och som avnämare av närproducerade råvaror.

Finland har en rik regional och lokal matkultur som har stärkts under de senaste åren, dels till följd av att finskproducerad mat har börjat uppskattas mera över lag, dels tack vare intensivt regionalt utvecklingsarbete. Små företag är av betydelse också genom att de bevarar och utvecklar matkulturen i Finland. De inhemska småföretagen är en veritabel idébank inom den finländska matkulturen. Intresset för ekolivsmedel och närmat ger i synnerhet småföretagare inom branschen möjligheter att på marknaden nära konsumenterna bjuda ut unika produkter som producerats med hjälp av råvaror och andra insatser som härrör från den egna trakten. Småföretagarna tror starkt på sina produkters konkurrenskraft just för de speciella egenskapernas skull, och de tror likaså på att oavbrutet utveckla sin kompetens och sina produktidéer. SME-företagens produktion marknadsförs i regel inom det egna landskapet. De främsta styrkorna när det gäller affärsverksamheten hos SME-företagen inom livsmedelsbranschen hänför sig till kännedom om den lokala marknaden, användning av råvaror som fås i det egna landskapet och verksamhet nära kunden. Centrala konkurrensfaktorer är en yrkeskunnig personal, företagets goda rykte samt en snabb och smidig betjäning. Mest begränsas företagens framgång av bristen på förhandlingskraft när det gäller tillträde till marknaden, av myndigheternas föreskrifter och av ett alltför litet kundunderlag i marknadsområdet. Också finansieringens otillräcklighet och brister i risktagningsförmågan uppfattas i många företag som faktorer som försvårar affärsverksamheten.

Mekanisk träförädling

I Finland finns det mer än 6 000 företag som ägnar sig åt mekanisk träförädling. En stor del av dem är sågar och hyvlerier. Dessa företag sysselsätter ca 25 000–30 000 personer.

Träförädling bedrivs särskilt inom norra och södra Österbottens, Birkalands och Mellersta Finlands arbetskrafts- och näringscentralers (nedan TE-centraler) verksamhetsområde. Dessutom är också Nyland och Egentliga Finland framstående när det gäller byggnadssnickeriprodukter. På andra håll är förekomsten av företag jämn. Företagen är små, och andelen företag som sysselsätter färre än fyra personer är nästan 80 %. Dessa små företag står ändå för mindre än 10 % av arbetsplatserna inom branschen och för 5 % av omsättningen.

Till de främsta problemen inom branschen hör hemmamarknadsdominansen, hemmamarknadens begränsade storlek och konjunkturkänslighet med åtföljande tvära kast när det gäller efterfrågan och prisnivån. Logistikkostnaderna är höga och en hel del inom verksamheten återstår att utveckla. Inom logistiken, datahanteringen och dataöverföringen är ambitionen att utnyttja informationstekniken bättre samt att

utveckla och ta i bruk olika kvalitetssystem och att främja kvalitetskompetensen för både verksamhetens och produkternas del.

Kundcentreringen och förståelsen för kundernas behov, förbättrade marknadsföringsfärdigheter och en därav följande breddning av marknaderna kommer att bli allt viktigare. Detta förutsätter att personalens kompetens höjs t.ex. till den nivå som behövs vid export och att modern produktionsteknik införs och vidareutvecklas.

Den livliga byggnationen i Finland har sett till att efterfrågan på och produktionen av träprodukter har legat på en hög nivå. Det väntas att orderstocken och produktionsvolymen kommer att utvecklas positivt under den närmaste tiden. Hemmamarknaden antas förbli viktig, medan exporten ökar i måttlig utsträckning. Under de senaste åren har man i Finland satsat stort på att öka användningen av trä, något som väntas ha positiv inverkan på efterfrågan och produktionen. Utvecklingsprojekten gäller bl.a. bättre image för trä vid byggande, framletande av nya användningsobjekt och höjning av förädlingsgraden.

Metall-, elektronik- och plastindustri

Industriföretagens etablering på landsbygden har uppmuntrats genom kommunala åtgärder, bl.a. genom att kommunerna har byggt industriområden. Ett annat framträdande drag är de branschvisa företagskoncentrationer (kluster) som har uppkommit i regionerna. Till dem hör t.ex. metallindustrin i flera kommuner i södra Österbotten och Egentliga Finland, mattindustrin i Österbotten samt träprodukt- och plastindustrin i Päijänne-Tavastland. Ett tredje drag som har utformats under de senaste åren består i att småföretag har etablerat sig i gamla bruks- och industrisamhällen på landsbygden. På så sätt uppstår nya slag av kluster bestående av design-, hantverks- och kunskapsföretag på orter som tidigare präglats av fabriksindustrier.

Metallindustrin indelas i tillverkning av metallprodukter och tillverkning av maskiner och anordningar. Den sysselsätter 41 300 personer i hela landet. Största delen av både arbetsplatserna och företagen ligger i Nyland, Birkaland och Egentliga Finland. Tillverkningen av metallindustriprodukter har stor sysselsättande effekt också i Satakunta och sydöstra Finland.

Också största delen av arbetsplatserna inom tillverkningen av maskiner och anordningar ligger i Nyland, Egentliga Finland, Birkaland och Tavastland. Branschen är viktig för sysselsättningen också i mellersta Finland, Satakunta och Österbotten. Det bör också noteras att den industri som är beroende av det traditionella jordbruket har stor sysselsättande verkan. Exempelvis tillverkningen av jordbruksmaskiner sysselsätter många i Egentliga Finland.

Största delen av de företag som tillverkar metallprodukter samt maskiner och anordningar är små, de sysselsätter färre än 5 personer. Nya företag har grundats närmast för att tillgodose metallindustrins tilltagande behov av underentreprenader. I de små och medelstora metallproduktföretagen står underentreprenaderna i regel för mer än hälften av produktionen. Dessa företag finns framför allt i södra Finland. Nya företag som tillverkar metallprodukter har uppkommit i betydande antal också i Österbotten, södra Österbotten och mellersta Finland. Företagens marknadsområde sträcker sig sällan utöver det egna ekonomiområdet, vilket betyder att den lokala företagsverksamhetens struktur ligger till grund för verksamhetens lönsamhet.

Elektronikindustrin kan delas in i kontraktstillverkning av elektronik och tillverkning av elektronisk mät- och analysutrustning. Elektronikindustrin kräver regional kunskapskoncentration för att utvecklas och växa, och därför har elektronikindustriföretagen koncentrerats till vissa regioner. Sådana är Nyland, Egentliga Finland (Åbo-Salo) och norra Österbotten (Uleåborgstrakten).

Elektronikindustriföretagen sysselsätter sammanlagt 120 000 personer. Elektronikindustrin spelar en viktig roll för sysselsättningen i Nyland, Egentliga Finland, norra Österbotten, Österbotten och mellersta Finland. De flesta av företagen i elektronikbranschen är små, över hälften sysselsätter färre än 5 personer. Elektronikindustrins produktionstillväxt väntas förbli god under den närmaste framtiden.

Företagen inom plastbranschen ligger främst i södra Finland. Också i Österbotten finns det rätt många företag i branschen. Plastindustrin är viktig för sysselsättningen också i Nyland, Tavastland, Satakunta och norra Karelen. Företagen inom sektorn för plastprodukter har över 680 arbetsställen och nästan 13 000 anställda. Över 90 % av arbetsställena inom branschen sysselsätter färre än 50 personer och nästan 70 % av dem sysselsätter färre än 10 personer. År 2003 fanns det 11 arbetsställen som sysselsatte minst 250 personer. Omsättningen per arbetsställe inom näringsgrenen var i medeltal ca 2,75 miljoner euro. De företag som tillverkar övriga plastprodukter består av mer än 370 arbetsställen med nästan 4 800 anställda.

De privata tjänstesektorerna på landsbygden

På landsbygden fanns det år 2001 ca 172 000 arbetsplatser inom sektorn för privata tjänster. Största delen av arbetsplatserna inom tjänstesektorn på landsbygden är offentliga. De privata tjänsterna och de arbetsplatser som skapas inom dem är fortfarande koncentrerade till städerna i hög grad. Mest koncentrerade är de kunskapsintensiva tjänsterna inom affärsvärlden och finansieringsverksamheten, minst koncentrerad är inkvarterings- och förplägnadsverksamheten.

Den omständigheten att de privata tjänstesektorerna har koncentrerats till städerna utgör ett närings- och sysselsättningspolitiskt problem för landsbygden. Inom tjänstesektorerna öppnas emellertid allt vidare möjligheter för landsbygden. Sådana branscher är särskilt landsbygds- och naturturismen, övriga fritidstjänster, utvecklingen av privata välmående- och omsorgstjänster samt företagstjänster. De lokala tjänsterna såsom butiker, reparationsverkstäder och kiosker tvingas att anpassa sig till den lokala marknadens utveckling.

Distansarbetet har ända sedan 1980-talet väntats bli en lösning som tryggar landsbygdens livskraft. Trots enstaka exempel och etableringen av call-centerverksamhet (dvs. teletjänstcentraler) på landsbygden har distansarbetet inte ökat i förväntad takt. Möjligheterna för det att utvidgas förbättras genom det allt större intresset för distansarbete och utbyggnaden av bredbandsförbindelserna, men attityder och organisatoriska faktorer står fortfarande i vägen.

Allra mest har maskinföretagandet och entreprenader ökat på landsbygden, ofta i form av binäringar till jordbruket som bedrivs med jordbruksmaskiner. Efterfrågan på och utbudet av olika entreprenadtjänster ökar på landsbygden i takt med att bl.a. gårdarna blir större och specialiseringen tilltar. Också den mångskiftande utvecklingen inom bioenergisektorn ökar behovet av entreprenadtjänster.

Omsorgstjänsterna har utvecklats snabbt på landsbygden, och de erbjuder efterlängtade arbetsplatser för kvinnor. Befolkningens åldrande innebär en ökande efterfrågan på omsorgstjänster för äldre i hemliknande miljö, men landsbygden kan i allt större utsträckning erbjuda också andra omsorgstjänster för dem som bor i tätorter och städer. På landsbygden i närheten av städer har olika rekreations- och fritidstjänster såsom skötsel och träning av hästar och tillhandahållande av möjligheter att rida brett ut sig mycket snabbt. Avgörande för tjänstesektorns utveckling är just växelverkan mellan landsbygden och städerna.

Landsbygdsturism

Turismen är en av de snabbast växande branscherna globalt sett. I Finland är utvecklingen av turismen än så länge bara i sin början, om man tänker på alla möjligheter som finns. De attraktionsfaktorer som turismen i Finland kan peka på är landsbygdsnaturen, tystnaden, sjöarna och vattendragen samt skogarna. För turismen i Lappland är rennäringen och samekulturen en viktig attraktionsfaktor. Turismens betydelse som landsbygdsnäring har ökat kraftigt under de senaste åren. Trots det har antalet företag som huvudsakligen är i turistbranschen stigit långsamt.

År 2002 fanns det i Statistikcentralens företags- och arbetsställeregister 3 607 småföretag i glesbygden som tillhandahöll inkvarterings-, förplägnads- eller rekreationstjänster. Deras årliga omsättning var 435 miljoner euro och de sysselsatte ca 5 700 personer. Sammanlagt 820 av dem var egentliga turismföretag såsom inkvarteringsföretag och deras omsättning var sammanlagt ca 111 miljoner euro. Personalstyrkan inom dem uppgick till sammanlagt ca 1 400 årsarbetsplatser (MTT Ekonomisk forskning, företagsregistret). Resten av företagen var restauranger, kaféer, cateringföretag och företag med inriktning på rekreationstjänster som främst siktar in sig på att betjäna lokalbefolkningen och som även tillhandahåller tjänster också för resenärer och därmed utgör en viktig del av serviceutbudet på landsbygden med tanke på turismens utveckling. På landsbygden finns dessutom mikroföretag som tillhandahåller turismtjänster men inte ingår i Statistikcentralens register. I den förteckning över företag som Landsbygdspolitikens samarbetsgrupps temagrupp för turism sammanställt hösten 2002 i samband med att den utrett antalet företag av detta slag och deras kapacitet fanns det 2 165 företag.

Av de gårdar som bedriver annan företagsverksamhet står 2 047 stycken till tjänst med turism-, inkvarterings- eller rekreationstjänster (Tike 2003). Företagsverksamhet som bedrivs inom ramen för samma beskattningsenhet som gårdsbruket beskattas i enlighet med inkomstskattelagen för gårdsbruk. Uppgifter om företagsverksamhet av det slaget ingår inte i Statistikcentralens företagsstatistik.

Den viktigaste produkten inom landsbygdsturismen är inkvarteringen, och den är samtidigt också ett problem för denna bransch. Semesterresandet är fortfarande säsongbetonat, fastän Finland skulle ha alla möjligheter att utnyttja alla de fyra årstiderna i turismhänseende. Den låga beläggningsgrad som inkvarteringslokalerna visar upp försvagar företagens lönsamhet eftersom stora mängder kapital är bundna i byggnaderna. Variationerna mellan företagen är stora eftersom beläggningsgraden i de allra bästa landsbygdsturismföretagen t.o.m. är högre än för hotell.

Företagens serviceutbud utvecklas i rask takt och olika slag av aktiviteter samt mötes-, fest- och rekreationstjänster för grupper och företag hör till de serviceformer som växer snabbast. På landsbygden i närheten av städer har arrangerandet av möten, företagsevenemang och familjefester gjort det möjligt att bedriva företagsverksamhet året om. I Lappland har särskilt rengårdsturismen och olika aktiviteter för turister ökat på senare år. Allmänt taget grundar sig efterfrågan på landsbygden i alla fall enbart på semesterresande.

Landsbygdsturismföretagen består till övervägande del av familjeföretag, något som gör det möjligt att smidigt skräddarsy tjänsterna i enlighet med kundernas önskemål. Att företagen är små är både en svaghet och en styrka, men av företagarna förväntas det att de inte betraktar företagandet som en hobby utan i stället visar prov på samarbetsförmåga och bildar nätverk så att stora grupper av kunder kan betjänas på ett sätt som är organiserat och leder till ett lönsamt resultat. Inom landsbygdsturismen finns det gott om underutnyttjad kapacitet som kan användas till att skapa nya arbetsplatser utan stora nya bygginvesteringar. De företag som sysslar med landsbygdsturism kan genom att specialisera sig och arbeta i nätverk med andra företag på landsbygden och den övriga turismnäringen skapa sina egna chanser till framgång, förutsatt att de samtidigt ser till att produkterna är av hög kvalitet. Att bemästra kvaliteten är en viktig del av landsbygdsturismen. I framtiden kommer också miljöansvaret att vara en central framgångsfaktor inom landsbygdsturismen, eftersom kundernas miljömedvetenhet hela tiden stiger. För att branschen ska klara sig bra i fortsättningen är det viktigt med samarbete, också med större företag.

Infrastrukturen på landsbygden försvagas hela tiden, vilket är ett hot mot hela turismsektorn. När jordbruket krymper och befolkningen minskar dras basservicen på landsbygden – såsom butiker, posten och de allmänna kommunikationerna – in undan för undan. Också turismföretagen på landsbygden och deras kunder behöver alla dessa tjänster. Därtill möjliggör goda friluftsstråk fotvandring, långritter, cykling, paddling, rodd och många andra former av friluftsliv med vilkas hjälp turismprodukter som röner framgång också bland utländska kunder kan byggas upp.

En av framgångsfaktorerna i samband med landsbygdsturismen består i att informationstekniken, som går framåt med stormsteg, utnyttjas effektivt vid marknadsföringen. Än så länge spelar internet inte någon särskilt stor roll när det gäller informationsförmedlingen inom turismsektorn, men dess betydelse ökar hela tiden. Särskilt specialgrupper kan nås behändigt med hjälp av elektroniska medier. Nytt samarbete behövs

också inom den marknadsföring som riktar sig till finländska kunder. Det är inte möjligt för små företag att synas i utbudet av turismtjänster vare sig i hemlandet eller framför allt utomlands om inte ett landstäckande samarbete bedrivs.

3.1.9 Styrkor och svagheter

Styrkor och möjligheter	Svagheter och hot
▪ boende- och arbetsmiljön är trivsam och högklassig ▪ vattenstatusen har blivit bättre ▪ miljö- och landskapsvärdena på landsbygden uppskattas mer än förr ▪ skogarna är en värdefull naturresurs ▪ livsmedlen är rena, säkra och högklassiga och konsumenterna hyser förtroende för dem ▪ livsmedelsproduktionen är modern, hela kedjan har anammat kvalitetstänkandet ▪ efterfrågan på bioenergi ökar ▪ inställningen till företagande är positiv och engagemanget i landsbygdsutvecklingen är stort ▪ den verksamhet som bottnar i lokala initiativ har stärkts ▪ den lokala kulturen är stark ▪ expert- och utbildningssystemet är vittförgrenat och utvecklingskompetensen är stor ▪ telekommunikationerna är utbyggda ▪ växelverkan mellan landsbygden och städerna har stärkts	▪ jordbruket begränsas av naturförhållandena och den splittrade gårdsstrukturen ▪ bosättningen är gles, åldersstrukturen är snedvriden, avstånden är långa ▪ livsmedelsindustrins och SME-företagens lönsamhet är svag ▪ jordbrukets miljöeffekter, de miljövårdande åtgärdernas effekter märks långsamt ▪ det råder brist på arbetstillfällen, särskilt på den glest bebyggda landsbygden ▪ utnyttjandet av forsknings- och utvecklingsverksamhet är blygsamt ▪ jordbrukspolitiken är svåröverskådlig, oförutsägbar och byråkratisk ▪ stöden kapitaliseras i åkerpriset och arrendena ▪ produktivitetsutvecklingen är svag, kapitalintensiteten är stor ▪ stöden står för en stor andel av jordbrukarnas inkomstbildning ▪ jordbrukarnas, företagarnas och utvecklarnas arbetsbörda är stor, vilket leder till utmattning

Att ta styrkor och möjligheter i anspråk

En trivsam omgivning, naturlandskapet och ett vårdat kulturlandskap är faktorer med vilkas hjälp det är möjligt att locka nya fast- och fritidsboende och företagare samt ny arbetskraft till landsbygden och också minska villigheten att flytta bort från landsbygden. Finländarna tillmäter miljö- och landskapsvärdena på landsbygden ett stort värde: jordbruket skapar och bevarar ett vårdat odlingslandskap och de historiska, kulturella och till landskapsbilden relaterade värden som hör ihop med det. Skogarna förser virkesförädlingen och energiproduktionen med råvara. Dessutom ger skogarna de lokala serviceföretagarna inom skogsbranschen och bär- och svampplockarna arbete och utgör en viktig rekreationsmiljö.

Jordbrukarna är medvetna om sitt ansvar för landsbygdsmiljön och en överväldigande majoritet bland dem har åtagit sig att iaktta systemet med miljöstöd för jordbruket. Inom all produktionsverksamhet inom jord- och skogsbruket har man med teknikens hjälp kompenserat de höga produktionskostnaderna. Detta har underlättat arbetet och minskat behovet av arbetskraft. Hela den kedja där livsmedel produceras har anammat kvalitetstänkandet. Konsumenterna anser att de finländska livsmedlen är högklassiga och säkra. Produktionsdjurens välbefinnande är på en ganska god nivå. Det litar också konsumenterna på. Likaså är läget gott i fråga om växt- och djursjukdomar. Ersättandet av importerad energi med förnybar energi är den viktigaste nya möjligheten för näringsverksamheten på landsbygden. På landsbygden är inställningen till företagsamhet positiv och landsbygdsbefolkningen är starkt engagerad i utvecklingsarbetet.

Medborgar- och organisationsverksamheten samt den sociala samhörigheten är styrkor för landsbygden i Finland. Detta är bl.a. byaverksamheten och aktionsgruppsarbetet ett bevis för. Rådgivningsorganisationerna, den delregionala näringsrådgivningen, medborgarinstituten, de många yrkesläroanstalterna på andra stadiet, det heltäckande nätet av högskolor, den allt starkare landsbygdsforskningen samt den starka jord- och

skogsbruksforskningen är en gedigen grundval för landsbygdsutvecklingen och kunnandet samt när det gäller att anta de utmaningar som de oavbrutna förändringarna i omvärlden medför. Olikheterna mellan regionerna tar sig uttryck i form av en lokal kultur som kan tas till vara i många näringsprojekt. Telekommunikationerna i Finland är långt utbyggda, något som underlättar utnyttjandet av tekniken t.ex. när nya former av tjänster utvecklas och när arbetet och produktionen decentraliseras. Det faktum att växelverkan mellan landsbygden och städerna har stärkts innebär nya utkomstmöjligheter för landsbygden, t.ex. inom produktionen av närmat och närenergi, skapar förutsättningar att befästa kompetensen och ger chanser att producera och dra nytta av fritids- och kulturupplevelser.

Att avvärja svagheter och hot

I Finland ingår det i särdragen för bedrivande av jordbruk att klimatförhållandena är nordliga på grund av den geografiska positionen och att läget är perifert i förhållande till marknadens kärnområden. Det nordliga klimatet med sina långa och kalla vintrar innebär att kostnaderna för att bygga produktionsbyggnader, lager och gödselstäder är höga. Med hjälp av de åtgärder som ingår i programmet utvecklas nya innovativa lösningar som gäller produktionssätten och byggandet och gör det möjligt att minska byggbehovet och byggkostnaderna.

I fortsättningen kommer arbetsplatserna inom primärproduktionen och den offentliga sektorn att minska ännu mer, och befolkningen på landsbygden kommer att minska. Arbetsplatserna inom primärproduktionen och den offentliga sektorn kan ersättas bara närmast genom sådana arbetsplatser inom den privata sektorn som finns inom mikroföretag.

Åldersstrukturen snedvrids eftersom de unga flyttar bort för att hitta arbete. Med hjälp av åtgärder som ökar arbetsplatserna erbjuds de unga möjligheter att stanna kvar i eller återvända till sina hemtrakter. Främjande av utflyttningen till landet är också ett sätt att förbättra åldersstrukturen.

De nackdelar som de långa avstånden ger upphov till kan motverkas bl.a. genom goda telekommunikationer och satsningar på distributionsnätens funktion. De specialvillkor som de långa avstånden för med sig måste beaktas i större utsträckning än hittills inom all utveckling av landsbygdsnäringarna.

Ökad produktivitet är en förutsättning för jordbrukets och hela livsmedelsbranschens utveckling. Den kräver både modern teknik och kompetens, exempelvis ökat samarbete mellan jordbruket, industrin, forskningen, rådgivningen och utbildningen.

Jordbrukarna har i stor utsträckning åtagit sig att vidta åtgärder som förbättrar miljön, och odlingsmetoderna belastar miljön i mindre utsträckning än förr. I vissa trakter har jordbrukets omstrukturering och den regionala specialiseringen minskat den biologiska mångfalden, och till följd av det har antalet hotade djur- och växtarter i jordbruksmiljöerna stigit. Under det senaste årtiondet har det i det närmaste satts stopp för den direkta avrinningen från gödselstäderna, och fokus har överflyttats till åkerbruket. Samtidigt har man gått in i ett skede där belastningsförändringarna är långsamma. De effekter som systemet med miljöstöd för jordbruket har märks för närvarande genom att givorna av näringsämnen minskar och halterna av näringsämnen i åkerjorden inte längre växer lika kraftigt som tidigare. I halvtidsöversynen av det horisontella utvecklingsprogrammet för landsbygden konstateras det att det på lång sikt kan ses att de åtgärder som genomförts inom miljöstödet för jordbruket under den första programperioden inverkar minskande på kväve- och fosforbelastningen. Målen för den programperiod som går till ända år 2006 (nedgången ca 30 % för fosforbelastningens och 40 % för kvävebelastningens del) nås varken snabbt eller utan intensifierade åtgärder.

I Finland har det satsats på biodiversitetsforskning under de senaste åren. Resultaten av forskningsprojekten och utvärderingarna samt erfarenheterna av genomförandet av dem har tagits till vara i beredningen inför programperioden 2007–2013 och i rådgivningen till jordbrukarna. Motsvarande forskningsprojekt och utvärderingar startas också i början av denna programperiod, och genom resultaten av dem kommer man dels att stärka jordbrukets befintliga miljöåtgärder ytterligare under programperioden 2007–2013, dels att

utveckla nya beträffande den biologiska mångfalden och att ta fram praktiska lösningar t.ex. på frågan om hur mångfalden ska främjas på gårdsnivå. Dessutom ökas finansieringen av sådana miljöåtgärder som hänför sig till biodiversiteten inom den existerande ekonomiska ramen för miljöstödet, om de anslag som ursprungligen anvisats visar sig vara otillräckliga.

De stora fosformängderna i stallgödsel ger lokalt upphov till ansenliga problem, eftersom den spridningsareal som finns på lämpligt avstånd inte är tillräckligt stor för de mängder stallgödsel som produceras. För att problemen ska lösas gäller det att utveckla nya sätt att använda stallgödsel, t.ex. biogaslösningar eller användning av stallgödseln för energiproduktion, och processmetoder. Undersökning av hur användbara näringsämnena i stallgödsel är behövs också. Detta förutsätter att utvecklingsresurserna styrs till ett separat forskningsprogram under åren 2008–2010.

Jordbruket som näringsgren är i hög grad beroende av jordbrukspolitiken, som är svåröverskådlig och har byråkratiska drag och vars mål förändras i snabb takt. I synnerhet den senaste tidens reformer av jordbrukspolitiken har inneburit att stödens andel av inkomstbildningen blivit allt större. Åkerpriset har fortsatt att stiga, vilket bidrar till att försvaga gårdarnas avkastningsförmåga. Det gäller att försöka länka in jordbruksproduktionen på sådana nya produktionsgrenar där marknaden inte på samma sätt som nu är beroende av den internationella livsmedelsmarknaden med dess knivskarpa konkurrens. Till exempel produktionen av bioenergi är en sådan möjlighet.

De olika aktörerna på landsbygden – jordbrukarna, företagarna och de som leder aktionsgrupper och projekt och deltar i utvecklingsåtgärderna – dignar ofta under en tung arbetsbörda. Det gäller att via programåtgärderna skapa sätt att hindra att människorna bränner ut sig, och samtidigt gäller det att få med nya människor i utvecklingsarbetet, något som samtidigt stärker både medborgarsamhället och dess funktionsduglighet. Den förvaltningspraxis som är förknippad med programmet får inte heller vara alltför byråkratisk för att programarbetet inte ska bli tungrott för de aktörer som utför det i praktiken.

3.2 Strategi som valts med tanke på starka och svaga sidor

Strategin för utveckling av landsbygden i Finland siktar på att en livskraftig och fungerande landsbygd ska bevaras, miljön ska förbättras och de förnybara naturtillgångarna ska användas på ett hållbart sätt. För att detta mål ska nås antar strategin den bestående utmaning för bevarande och förbättring av landsbygdens livskraft som landets nordliga, klimatmässigt ogynnsamma och perifera läge innebär i kombination med det faktum att Finland är rikt på sjöar och vattendrag och har en låg befolkningstäthet. Målet är att landsbygden i Finland intensivare än nu ska vara med i den regionala, den nationella och den internationella utvecklingen när globaliseringen framskrider.

De insatser som anges i rådets förordning (EG) nr 1698/2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU), nedan EJFLU, är i hela landet av central betydelse för att trygga verksamhetsbetingelserna för jordbruket under de nordliga förhållanden som råder i Finland. De många landsbygdsnäringar som utvecklas jämsides med jordbruket och de allt fler arbeten som inte är bundna till en viss plats skapar förutsättningar för att landsbygden ska bebos och vårdas också i framtiden.

I syfte att genomföra den strategi som valts fastställs de tre följande insatsområdena och gemensamma principer för dem som tillämpas när riktlinjer för programmet dras upp och programmet genomförs:

1. *Bedrivande av jord- och skogsbruk i hela Finland på ett sätt som är ekonomiskt och ekologiskt hållbart samt etiskt godtagbart:* Verksamhetsbetingelserna och kontinuiteten för bedrivande av mångfacetterat jordbruk i Europas nordligaste land tryggas. Jord- och skogsbruksmarken förblir i aktiv och hållbar användning och i synnerhet upprätthålls ett öppet odlat landsbygdslandskap. Jord- och skogsbrukets miljövård, den biologiska mångfalden och produktionsdjurens välbefinnande främjas. Jordbruksproduktionens struktur och produktivitet förbättras genom att ny produktionsteknik som ersätter mänskliga insatser och sänker enhetskostnaderna tas i bruk. Produktiviteten förbättras också

genom att jordbrukarnas kunnande i företagsekonomi ökas. Rena och högklassiga produkter som motsvarar konsumenternas önskemål produceras och förädlas. Produktionen och användningen av bioenergi främjas.

2. *Diversifiering av landsbygdsnäringarna och förbättring av sysselsättningen på ett sätt som gynnar och utvecklar företagens konkurrenskraft, ny företagsamhet och bildandet av nätverk mellan företagarna:* Innovationsrikedom uppmuntras i fråga om utvecklingen och införandet av metoder för produktion och råvaruförädling. Lantbruksföretagarnas möjligheter att skaffa sig försörjning också via andra landsbygdsnäringar förbättras. I synnerhet förbättras kvinnors och ungdomars möjligheter att hitta arbete. Utvecklingen av basservice och kompletterande privata tjänster påverkas dels i syfte att ta hand om den åldrande befolkningen, dels i syfte att locka nya invånare till landsbygden.

3. *Stärkande av den verksamhet som baserar sig på lokala initiativ i syfte att öka livskraften och livskvaliteten på landsbygden:* Landsbygdsbefolkningen aktiveras att utveckla sin livsmiljö genom deltagande i de lokala aktionsgrupperna och den tilltagande byaverksamheten runtom i Finland. Samarbetet mellan olika aktörer främjas genom regionala, nationella och internationella nätverk.

Principerna för alla insatsområden är lokal prägel, samarbete och nätverksbildning samt jämbördiga möjligheter för olika befolkningsgrupper att vara delaktiga och utöva näringar; kompetens samt ibruktagande av vetenskaplig kunskap, innovationer och bästa praxis; hållbar utveckling och i synnerhet miljövård.

I enlighet med strategin för utveckling av landsbygden i Finland främjas programmets insatsområden genom förbättrad konkurrenskraft för jord- och skogsbruk (minst 11 % av bidraget från EJFLU), förbättrad miljö och landsbygd (högst 76 % av bidraget från EJFLU) samt förbättrad livskvalitet och diversifierad ekonomi på landsbygden (minst 11 % av bidraget från EJFLU). Leaderdimensionen tillämpas inom alla insatsområden (minst 5 % av bidraget från EJFLU).

I enlighet med den indikativa finansieringstabellen för programmet (avsnitt 6.2) allokeras 12,1 % av finansieringen från EJFLU till axel 1, 72,5 % till axel 2, 13,9 % till axel 3 och 5,7 % till axel 4. Moduleringsmedlen används inom axel 2.

Strategin stöds genom följande nationellt finansierade stödformer som utgör ytterligare nationellt stöd i programmet eller står utanför det:

- största delen av investeringarna i jordbruket och en del av startstöden för unga jordbrukare,
- skogsbruksinvesteringarna,
- systemet med förtidspensionering (frånsett programperioden 1995–99),
- jord- och skogsbrukets rådgivningstjänster, studiepenningen för lantbruksföretagare och verksamheten för främjande av kvalitetsstrategin för livsmedelsproduktionen,
- miljöstödet för skogsbruk, vilket innefattar stödet till skogsbruksmark i Natura 2000-områden, och projekten för vård av skogsnaturen,
- tilläggsdelen till kompensationsbidraget och
- forsknings- och utvecklingsprojekt som hänför sig till den nationella landsbygdspolitiken.

Som ett led i den regionala programberedningen har varje TE-central utarbetat en utvecklingsplan för landsbygden inom det egna området. Planen styr de strategiska avvägningarna och de val som träffas inom områdena. Syftet är att beakta problemen på landsbygden, vilken skiljer sig åt kraftigt i de olika regionerna, och säkerställa det utvecklingsarbete som gäller den. I bilaga 4 finns en sammanfattning av regionernas särdrag och de regionala landsbygdsutvecklingsplanernas prioriteringar. Som ett inslag i valet av Leaderaktionsgrupper har de lokala aktionsgrupperna utarbetat en lokal utvecklingsplan för sitt eget område. Bilaga 5 består av en sammanfattning av den ansökningsprocess som gällt Leaderaktionsgrupperna och deras utarbetande av utvecklingsplaner lokalt. De regionala och de lokala landsbygdsutvecklingsplanerna ansluter sig till utvecklingsplanerna för respektive landskap, vilka är ett led i Finlands regionalpolitiska system.

Vid valet av landsbygdsutvecklingsåtgärder och styrningen av medel beaktas olikheterna mellan regioner och aktörer samt deras styrkor, svagheter, möjligheter och hot och de därigenom uppkomna målen för främjande av en regionalt balanserad utveckling. Utvecklandet av den glest bebyggda och den egentliga landsbygden stöds också genom de finansiella avvägningarna i programmet. I östra och norra Finland, där utmaningarna inom landsbygdsutvecklingssektorn är allra störst, är dessutom de medel som finns att tillgå genom Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och Europeiska socialfonden (ESF) större än på annat håll, och de bidrar till att stödja också utvecklingsarbetet i landsbygdsområdena.

3.3 Förhandsbedömning

Syftet med förhandsbedömningen av programmet var att bedöma hur relevant programmet, som utarbetats i enlighet med gemenskapens strategiska riktlinjer och den nationella strategin för utveckling av landsbygden samt EU-förordningarna, är när det gäller att svara mot landsbygdens nuvarande utvecklingsbehov. Uppmärksamhet ägnades åt en tillräcklig definiering av programprioriteringarna, de olika metoderna och målen. Främst bedömdes det i alla fall hur realistiskt programmet är, dvs. hur pass väl det är möjligt att utifrån de mål och metoder som ingår i programmet utveckla landsbygden så att den blir sådan som avses i den nationella strategin och i programmet. På basis av den budgetplan som Europeiska rådet hade enats om 17.12.2005 uppskattades 1.2.2006 med avseende på förhandsbedömningen det bidrag från EJFLU och den offentliga medfinansiering som står till programmets förfogande samt hur de kommer att fördela sig procentuellt och delfinansieringens nivå axel för axel. Som helhet betraktad gav uppskattningen en tillräcklig bild av hur den offentliga finansieringen kommer att avvägas mellan de olika axlarna. Med avseende på programgenomförandet och programövervakningen studerades det vid förhandsbedömningen hur relevanta och viktiga de indikatorer som är i bruk är. På samma gång klarlades möjligheten att ta i bruk eventuella nya indikatorer med tanke på övervakningen av programgenomförandet. Förhandsbedömningen av programmet syftade till att bidra till att programmet utarbetas och genomförs på ett högklassigt, välfungerande och effektivt sätt. Förhandsbedömningen skedde i form av en interaktiv process mellan den grupp som utförde den och dem som fått i uppdrag att bereda programmet.

Ett öppet anbudsförfarande genomfördes beträffande förhandsbedömningen. Jord- och skogsbruksministeriet lät i maj 2005 publicera en upphandlingsannons angående anbudsförfarandet. När tidsfristen gick ut hade fem anbud getts in, och dessutom inkom ett försenat anbud. Det anbud som var det totalekonomiskt sett mest fördelaktiga utgående från urvalskriterierna valdes. Jord- och skogsbruksministeriet valde det anbud som hade samordnats av Helsingfors universitets Ruraliainstitut. Anbudet hade gjorts upp i samarbete med Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi MTT/Ekonomisk forskning, Pellervo ekonomiska forskningsinstitut PTT och institutionen för tillämpad biologi vid Helsingfors universitet. Jord- och skogsbruksministeriet tillsatte en styrgrupp för förhandsbedömningen som fick i uppdrag att styra, ge akt på och stödja genomförandet av bedömningen. I styrgruppen ingick företrädare för jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet, den regionala TE-centralen och lantbruksproducentorganisationerna. En mellanrapport som gällde förhandsbedömningen överlämnades till styrgruppen i december 2005 och slutrapporten blev klar i mars 2006.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/42/EG om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan (det s.k. SEA-direktivet, Special Environmental Assessment, även kallat SMB-direktivet) har genomförts i Finland genom lagen om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program (200/2005), nedan SMB-lagen.

De som fått i uppdrag att bereda programmet deltog 14.12.2005 i ett seminarium som hade ordnats av miljöministeriet och handlade om bedömningen av miljökonsekvenser i enlighet med SMB-lagen. Bedömningen av miljökonsekvenserna genomfördes som ett led i förhandsbedömningen. Innan arbetet påbörjades arrangerade jord- och skogsbruksministeriets programberedare och förhandsbedömarna 16.2.2006 en överläggning med företrädare för miljöministeriet. Vid överläggningen gick man igenom SMB-lagens krav och exempel på hur bedömningen av miljökonsekvenserna har genomförts i samband med olika planer och program.

Ett hörande som gällde bedömningen av programmets miljökonsekvenser arrangerades 17.3.2006. Vid tillfället hördes miljömyndigheterna angående omfattningen av och detaljeringsgraden hos de uppgifter som ska lämnas vid bedömningen av miljökonsekvenserna. Vid hörandet företräddes miljömyndigheterna av representanter för miljöministeriet, de regionala miljöcentralerna och Finlands miljöcentral. En promemoria över överläggningen upprättades; de centrala frågorna och ståndpunkter som framkommit vid överläggningen framgår av den.

Bedömningen av miljökonsekvenserna som ett led i förhandsbedömningen hölls tillsammans med programutkastet framlagd på webben i 30 dagar i enlighet med 9 § i SMB-lagen för att det skulle vara möjligt att yttra sig om den.

Förhandsbedömningen innefattade också en bedömning av de konsekvenser för jämställdheten och jämlikheten som utarbetandet av programmet och dess innehåll har. Med jämställdhet avsågs alltså både jämställdheten mellan kvinnor och män och jämlikheten mellan t.ex. olika åldersgrupper.

Den slutrapport som förhandsbedömningen utmynnade i finns i bilaga 6.

3.4 Resultat från tidigare programperioder samt övrig information

Landsbygden utvecklades framgångsrikt under Finlands första programperiod 1995–1999; det skedde genom den gemensamma jordbrukspolitiken och de åtgärder som kompletterade den samt genom sju olika strukturfondsprogram. Programbaserad utveckling var något nytt för alla parter, men trots det lyckades genomförandet av programmen riktigt bra, och programmen infriade förväntningarna.

Utvecklingsåtgärder för landsbygden som genomfördes i Finland under programperioden 2000–2006 inom ramen för program som delfinansierades av Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ) var miljöstödet för jordbruket och kompensationsbidragen, vilka sorterade under det horisontella programmet för utveckling av landsbygden, och de åtgärder för landsbygdsutveckling som ingick i mål 1-programmen för norra och östra Finland och i det regionala programmet för utveckling av landsbygden (ALMA). Till de sistnämnda hörde bl.a. diversifiering av företagsverksamheten på landsbygden, utveckling av byarna och främjande av basservicen på landsbygden. Dessutom stöddes utvecklingen av jordbrukets struktur genom bl.a. investeringsstöd och stöd till unga jordbrukare. Lokala utvecklingsprojekt på landsbygden har finansierats inom ramen för gemenskapsinitiativprogrammet Leader+, som genomförs av lokala aktionsgrupper där det ingår företrädare för landsbygdsbefolkningen, lokala sammanslutningar och kommuner. Leadermetoden spreds under programperioden 2000–2006 också till regioner som omfattades av ALMA, mål 1-programmet och det nationellt finansierade programmet POMO+. Enligt utvärderingarna av den första (1995–1999) och den andra (2000–2006) programperioden har programmens strategiska prioriteringar och de valda åtgärderna gett goda resultat.

Gemenskapens gemensamma jordbrukspolitik och landsbygdsutvecklingspolitik kompletteras genom nationella stödsystem för jordbruket. I Finland syftar dessa till att trygga jordbrukets verksamhetsbetingelser inom de olika produktionsinriktningarna och regionerna, utveckla jordbruksproduktionens struktur och främja bibehållandet av landsbygdens livskraft och dess karaktär av en god livsmiljö. De viktigaste nationella stödsystemen är det nationella stödet till jordbruket och trädgårdsodlingen samt systemen för struktur- och avträdelsestöd.

I Finland har investeringsstöden för gårdsbruket varit ett av de främsta strukturpolitiska instrumenten, och de har haft en avgörande betydelse för det på familjejordbruk baserade gårdsbrukets kontinuitet. Investeringsstöden har gjort det möjligt särskilt för unga företagare att etablera sig som jordbrukare och att få tillgång till det kapital som krävs för att gården ska kunna utvecklas. Tack vare investeringsstödet har gårdarna i Finland kunnat uppföra avancerade produktionsbyggnader i familjejordbruksskala – enligt forskningsresultaten skulle de inte ha kunnat byggas utan investeringsstöd på grund av den svaga lönsamheten. Investeringsstödet har varit av central betydelse när det gällt att uppmuntra familjejordbruken att växa, så att de har kunnat undgå att falla offer för den låga produktivitet som små

företagsenheter innebär. Till följd av nya investeringar har produktivitetsökningen på gårdarna varit tillfredsställande, trots att gårdarna i utgångsläget varit små, så att man har kunnat hålla det finländska jordbrukets konkurrensposition på EU:s gemensamma marknad.

Den delfinansierade politiken för landsbygdsutveckling under programperioden 2000–2006 har kompletterats av programmet POMO+ och programmet för utveckling av landsbygden i södra och västra Finland (ELMA), vilka finansierats med nationella medel. Programmet POMO+ kompletterade det lokala utvecklingsarbetet på landsbygden med hjälp av lokala aktionsgrupper som inte deltog i det lokala utvecklingsarbete på landsbygden som företogs inom ramen för de andra programmen. Genom programmet ELMA, som tog vid efter det delfinansierade programmet ALMA, säkrades framför allt finansieringen av företagsstöden utanför mål 1-områdena också år 2006, i skarven mellan programperioderna.

Största delen av den finansiering som avsatts för landsbygdsutveckling har styrts till arealbaserade stöd som jordbrukarna fått. Detta beror på den framskjutna ställning som miljöstödet för jordbruket och kompensationsbidraget har. Kompensationsbidraget har varit viktigt för att det i hela Finland ska vara möjligt att bevara en jordbruksproduktion som bedrivs under ogynnsamma odlingsförhållanden och beaktar miljön samt bevarar ett vårdat landsbygdslandskap, samtidigt som det har varit viktigt för att trygga jordbrukarnas basutkomst. Jordbrukets miljöverkningar är avsevärda och med hjälp av miljöstödet har man försökt påverka dem i stor utsträckning.

De verkningar som kompensationsbidraget och miljöstödet för jordbruket haft har bedömts i den halvtidsöversyn av det horisontella utvecklingsprogrammet för landsbygden som färdigställdes år 2003. Enligt utvärderingen har kompensationsbidraget stått för en viktig del av jordbrukarnas inkomstbildning och bidragit till att jordbrukarbefolkningen i största delen av landet har kommit upp till en totalinkomst som till sin nivå motsvarat genomsnittet för referensgruppernas inkomster i samma region. Kompensationsbidraget har också gjort det möjligt att hålla kvar nästan hela den odlade jordbruksarealen, trots knappheten på jordbruksinkomster och trots den svaga lönsamheten inom jordbruket. Genom att systemet med kompensationsbidrag har tillämpats i stor utsträckning har också iakttagandet av den normala goda jordbrukarsed som utgör en förutsättning för den befästs, och å andra sidan har uppfattningarna om vad som är normal god jordbrukarsed blivit enhetligare.

Med hjälp av de åtgärder som ingår i miljöstödet har det varit möjligt att upprätta en basnivå för reduktion av gödslingen som gäller nästan alla jordbrukare. Miljöstödets effekter märks för närvarande i form av att givorna av näringsämnen minskar och näringshalterna i åkerjorden inte växer på samma sätt som tidigare. Åkerrenarna och skyddsremsorna har blivit fler och miljöstödet har haft mycket stor betydelse också för anläggningen av skyddszoner. Genom miljöstödet har man velat öka andelen mark som är täckt av växtlighet utanför vegetationsperioden, men odlingen av fleråriga grödor har inte ökat. Särskilt i södra Finland skulle det behövas mer av ett reellt vintertida växttäcke, t.ex. via anläggning av vallar och grönträda. Jordbrukarnas kunskaper om bekämpningsmedlen och deras miljöeffekter har ökat. Jordbrukarna beaktar bättre än förr de miljörestriktioner som hänför sig till preparaten och skyldigheten att iaktta dem. Trots detta har det under de senaste åren blivit vanligare att använda i synnerhet ogräspreparat. Orsakerna är att den reducerade bearbetningen blivit allmännare, att åkerrenarna och skyddsremsorna upptar en större areal än tidigare och att vallarealen minskat. Med anledning av att miljöstödet för jordbruket omfattar nästan alla jordbrukare, de miljöbestämmelser som anknyter till jordbruket blivit allt fler och den allmänna miljömedvetenheten tilltagit har risken för förorening av grundvattnet genom växtnäring, mikrober och kemiska bekämpningsmedel avtagit klart under de tio senaste åren. Miljöstödssystemet och de åtgärder som vidtas på gårdarna beaktar i sin nuvarande utformning just inte skillnaderna mellan olika regioner och gårdar. Det gäller att särskilt i södra Finland och kustbältet effektivare än nu införa åtgärder med det huvudsakliga syftet att skydda vattnet, eftersom statusen i de vattendrag som lider av belastningen från jordbruket inte har förbättrats trots att åkermarkens belastningspotential har gått ner. Det system med miljöstöd som tillämpades under programperioden 2000–2006 har emellertid inte ensamt inneburit en lösning på frågan om hur den biologiska mångfalden ska tryggas i landsbygdsnaturen och hur den näringsbelastning som härrör från jordbruket kan minskas, i synnerhet inte i den utsträckning som målen för programmet för skydd av Östersjön förutsätter. I syfte att utveckla åtgärder inleddes studier för uppföljning av miljöstödet (de s.k. MYTVAS- och

MYTVANA-studierna). Resultaten från dessa utnyttjades när miljöstödet för jordbruket under perioden 2007–2013 bereddes.

Under programperioden 2000–2006 var främjandet av produktionsdjurens välbefinnande en tilläggsåtgärd för husdjurslägenheter i samband med miljöstödet i det horisontella programmet för utveckling av landsbygden. Syftet med åtgärden var att bidra till att husdjuren sköts på ett sätt som främjar ett arttypiskt beteende och att öka jordbrukarnas medvetenhet om de faktorer som inverkar på djurens välbefinnande. Stödet för ekologisk husdjursproduktion utgjorde fr.o.m. år 2005 ett specialstöd i samband med miljöstödet.

Enligt halvtidsöversynerna av de regionala program för utveckling av landsbygden som tillämpades under programperioden 2000–2006 har programmen haft stor inverkan när det gällt att bevara landsbygdens livskraft. De investeringsstöd som ingått i programmen har bidragit till företagsverksamhetens utveckling, omsättningens uppgång, skapandet av arbetsplatser och en nyinriktning av verksamheten både på gårdarna och inom den övriga företagsverksamheten. Med hjälp av de till gårdarna kopplade företagsstöden och utvecklingsinsatserna inom ramen för ALMA-programmet och mål 1-programmet har det nåtts goda sysselsättningseffekter som har varit till hjälp när det gällt att stödja en uppbromsning av de berörda regionernas negativa utveckling i fråga om befolkningens storlek och antalet arbetsplatser och att rentav bryta trenden så att den blivit positiv. Vid utvärderingarna har det emellertid konstaterats att programåtgärderna endast i mycket begränsad omfattning kan påverka den allmänna ekonomiska utvecklingen och befolkningsutvecklingen.

Förutom de verkningar som hänför sig till sysselsättningen och befolkningen är de åtgärder som påverkar kompetensen och skapandet av nätverk och bidrar till en ökning av dem speciellt viktiga för landsbygden. Enligt utvärderingarna har de projekt som finansierats inom ramen för programmen gagnat uppkomsten av företagskluster och nätverk, ökat samarbetet mellan läroanstalter, forskningsinstitut och företag, skapat kompetens som företagen dragit nytta av samt förbättrat företagens ställning i och utnyttjande av nätverken. Dessa omständigheter har stärkt människornas möjligheter att trygga sin egen yrkesbana, utvecklas inom den eller hitta en ny arbetsplats. Stärkandet av kompetensen har också tryggat möjligheterna att skapa nya arbetsplatser och att starta ny företagsverksamhet på landsbygden eller göra den befintliga företagsverksamheten där mångsidigare. Enligt utvärderingarna bör åtgärderna ändå riktas in mera också på de möjligheter som internationaliseringen för med sig. I fråga om kompetensutvecklingen gäller det att särskilt nämna också att strategiperspektivet, programarbetet och projektverksamheten har blivit vanligare i regionerna, vilket har stärkt och förbättrat utvecklingsåtgärdernas kvalitet.

Aktionsgruppsarbetet har visat sig vara ett lämpligt och fungerande utvecklingsinstrument för den finländska landsbygden. Inom landsbygdsutvecklingen har det utformats en entydig roll för arbetssättet, och aktionsgruppernas insats har uppfattats vara till nytta på många sätt för de områden där aktionsgrupperna verkat. Genomförandet av programmet Leader+ uppvisar enligt utvärderingarna tecken på alla Leader-särdrag (det faktum att ett regionalt objekt avses, nerifrån upp-principen, lokalt partnerskap, karaktären av pilotverksamheten, en integrerad strategi, nätverkande och olika samarbetsformer, inkl. internationellt samarbete). Särdragen gör att programmet Leader+ skiljer sig från de andra program som genomförs. Allra bäst är erfarenheterna i Finland av principen nerifrån upp och nätverksbildningen samt av lokalt partnerskap vid beslutsfattandet i linje med trepartsprincipen. Det särdrag som under hela programperioden har visat sig vara minst konkret och svårast att mäta har varit karaktären av pilotverksamhet.

Vid många utvärderingar har det noterats att aktionsgrupperna har egenskaper som är värdefulla när det gäller att stärka regionernas kompetens och utveckla innovationsverksamheten: man litar på dem och de uppfattas som jämbördiga utvecklarpartner. De bildar med andra ord en viktig del av det sociala kapitalet i det egna verksamhetsområdet. Leaderverksamheten har helt klart förbättrat regionernas identitet och människornas engagemang i regionen och tro på dess framtid. Via programmet Leader+ har det varit möjligt att konstatera att socialt kapital har bildats också på olika plan inom lokalsamhällena på landsbygden (t.ex. på byanivån) och å andra sidan mellan utvecklarna (aktionsgrupper, andra sammanslutningar och olika myndigheter). Det sistnämnda märks framför allt på att samarbetet löper bra, förtroendet har ökat och alla arbetar för samma mål både subregionalt och regionalt. I programmet Leader+ utgör en socialt och kulturellt hållbar utveckling starka hållbarhetsdimensioner. I aktionsgruppernas verksamhetsområden har det också

genomförts talrika Leader+-projekt som främjat den ekologiska hållbarheten, t.ex. projekt som anknutit till återvinning och miljöfostran. I programmet Leader+ ingår bara ett fåtal projekt som är kritiska med avseende på den ekologiska hållbarheten. Som helhet betraktat har Leader en avgjort positiv effekt på den hållbara utvecklingen, särskilt tack att en socialt och kulturellt hållbar utveckling stöds.

Vid utvärderingen av olika program har också deras konsekvenser för jämställdheten betraktats för sig. Programåtgärderna har i huvudsak konstaterats vara könsneutrala, dvs. det könsspecifika har inte beaktats för sig i dem. Trots att möjligheterna är jämlika finns det skillnader mellan olika program som gäller deltagandet i projektverksamhet. I programmet Leader+ användes det mest finansiering till åtgärder där målgruppen var kvinnor. Programmet ALMA innehöll inte alls några åtgärder med kvinnor som specifik målgrupp, och i mål 1-programmen har en mycket liten del av finansieringen styrts till sådana åtgärder. Övervakningsinformationen ger vid handen att programverksamheten i alla fall i praktiken har innefattat kvinnoprojekt och gett effekter som förbättrat kvinnornas ställning och sysselsättning. Också här har Leader+ varit det starkaste programmet, men också de andra programmen lyckades förhållandevis väl rikta sin verksamhet till kvinnorna.

Vid programutvärderingarna har det konstaterats att regionala landsbygdsutvecklingsinsatser dock, särskilt i södra och västra Finland, till stor del har genomförts bara inom ramen för Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ). Ambitionen att främja landsbygdsutvecklingen också genom de andra strukturfonderna har inte infriats i lika hög grad som det var avsett. Detta bör såväl de nationella och de regionala myndigheterna som de lokala aktionsgrupperna ägna uppmärksamhet åt vid sina egna samarbetsförhandlingar, vid programberedningen och när programmen genomförs under programperioden 2007–2013.

4 MOTIVERING FÖR VALDA PRIORITERINGAR OCH FÖRVÄNTAT RESULTAT I ENLIGHET MED FÖRHANDSBEDÖMNINGEN

4.1 Motivering till valet av prioriteringar

Genom avvägningarna i Finlands nationella strategi för utveckling av landsbygden (nedan strategin) stöds utifrån nationella utgångspunkter de nyckelområden som ger det största mervärdet också i fråga om prioriteringarna på gemenskapsnivå enligt rådets beslut om gemenskapens strategiska riktlinjer för landsbygdsutvecklingen (2006/144/EG). Strategin genomförs dels i detta program, dels i landsbygdsutvecklingsprogrammet för landskapet Åland. Bidragen från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (nedan EJFLU) till dessa program är följande:

- programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2 062 453 331 euro
- landsbygdsutvecklingsprogrammet för landskapet Åland 17 479 576 euro

En del av bidraget fås med stöd av artikel 10.2 i rådets förordning (EG) nr 1782/2003. Artikeln gäller modulering.

När största delen av de gemenskapsmedel som är tillgängliga för Finland styrs till detta program ligger också huvudvikten vid genomförandet av strategiprioriteringarna på de åtgärder för landsbygdsutveckling som tas i bruk i detta program. Därför motsvarar strategin och detta program varandra helt och fullt, frånsett de särskilda prioriteringar för Åland som nämns explicit i strategin.

Programmet stöder den omstartade Lissabonstrategin, Göteborgsstrategin och de andra gemenskapsstrategier som beaktas i strategin. Uppnåendet av målen för gemenskapens sjätte miljöprogram stöds speciellt genom åtgärderna under axel 2. Till bevarandet och utvecklingen av värdefulla naturobjekt, traditionella jordbrukslandskap och Natura 2000-objekt anknyter insatser som finansieras från EJFLU inom axlarna 2 och 3 och nationellt med miljöstöd för skogsbruket. Åtgärderna inom axel 2 främjar Finlands satsning på att uppnå EU:s mål att vända nedgången i den biologiska mångfalden före år 2010. Enligt gemenskapens ramdirektiv om vatten och lagen om vattenvårdsförvaltningen (1299/2004) bör yt- och grundvattnets

ekologiska och kemiska status vara god senast år 2015. Jordbrukets vattenvård och därmed också ramdirektivet om vatten genomförs huvudsakligen genom åtgärder inom axel 2 men också inom axel 1. Ökningen av produktionen av förnybar energi inom jord- och skogsbruket utgör en satsning på att dämpa klimatförändringen. Ett av EU:s främsta energi- och miljöpolitiska mål består i att främja de förnybara energikällorna. Finlands nationella mål är att den totala förbrukningen av bioenergi och andra inhemska förnybara energikällor ska öka avsevärt jämfört med nuläget och att särskilt användningen av åkerbiomassa, återvinningsbränslen, biogas och flis som härrör från skogsavfall ska öka. Programmet fullföljer också de mål om markskydd, hållbar användning av växtskyddsmedel, ekologisk produktion, skydd av havsmiljön, luftförorening, hållbar användning och förvaltning av resurser och avfallsåtervinning som ingår i gemenskapens tematiska strategier.

Strategins prioriteringar och finansiella avvägning i fråga om de olika axlarna har beaktats i programmet så som beskrivs nedan.

Axel 1

De i strategin angivna prioriteringarna i fråga om att förbättra jord- och skogsbrukets konkurrenskraft (axel 1) är följande:

1. Att utveckla de för jordbruket viktigaste produktionsinriktningarnas produktivitet och konkurrenskraft och förebygga en försvagad åldersstruktur i jordbrukarkåren genom stöd som riktas till familjejordbrukens strukturutveckling. Att främja mångsidigare jordbruksformer och jordbruksverksamhet.

2. Att förbättra konkurrenskraften hos små och medelstora företag som förädlar jordbruks- och naturprodukter (kött och köttprodukter, mjölk och mejeriprodukter, grönsaker, bär, vilda bär och svamp). Att utveckla produktionen och användningen av träenergi och andra former av förnybar bioenergi. Att bidra till att den småskaliga träförädlingens förädlingsvärde stiger. Att öka utvecklingen och ibruktagandet av innovationsbaserade nya produkter, produktionsmetoder och tekniker.

3. Att utveckla lantbruksföretagarnas kunskaper i företagsekonomi och miljömedvetenhet, liksom deras insikter i produktionsdjurens välbefinnande och hälsa. Att förbättra skogsägarnas kunskaper och färdigheter i fråga om skogsvården, skogsanvändningen och bevarandet av skogsnaturens mångfald.

I programmet betonas i enlighet med strategin förutom främjandet av jordbrukets omstrukturering och ökningen av ett innovativt samarbete också ibruktagandet på bred basis av kunnande, vetenskaplig kunskap, innovationer och bästa praxis i stödformerna inom hela livsmedelskedjan och skogsbruket i enlighet med gemenskapens prioriteringar.

I programmet tas följande åtgärder inom axel 1 i bruk (åtgärdskoden anges inom parentes):
- yrkesutbildning och information (111),
- startstöd för unga jordbrukare (112),
- förtidspension (113), endast utgifter för åtaganden som hänför sig till programperioden 1995–1999,
- modernisering av gårdar (121),
- högre värde på jord- och skogsbruksprodukter (123), samt
- samarbete om utveckling av nya produkter, processer och tekniker inom jordbruks- och livsmedelssektorn samt inom skogsbrukssektorn (124)

Av det bidrag från EJFLU som är tillgängligt inom axel 1 styrs minst 60 % till jordbrukets omstrukturering och minst 5 % till utnyttjande av forskning och innovationsfrämjande för att utveckla särskilt livsmedels-, trä- och bioenergisektorerna. Resten av bidraget från EJFLU riktas i huvudsak till att främja de andra ovan beskrivna prioriteringarna. För att målen för strategin ska nås finansieras en betydande del av axel 1 med enbart nationella medel, antingen i form av ytterligare nationellt stöd som ingår i programmet eller utanför programmet. Bland annat den nationella kvalitetsstrategin för livsmedelsproduktion, vilken genomförs

utanför programmet, stöder gemenskapens prioriteringar och samtidigt också prioriteringarna i strategin. Andra betydande åtgärder som helt och hållet finansieras med nationella medel är största delen av investeringarna i jordbruket och en del av startstödet för unga jordbrukare, investeringarna i skogsbruket och systemet med förtidspensionering (frånsett programperioden 1995–99).

Axel 2

De i strategin angivna prioriteringarna i fråga om att förbättra miljön och landsbygden (axel 2) är följande:

1. Att upprätthålla ett värdefullt öppet och odlat jordbrukslandskap inklusive naturängar och naturbeten, oberoende av om det producerar livsmedel och livsmedelsråvaror eller förnybar bioenergi eller om det inte odlas men ändå sköts. För att detta mål ska nås betalas kompensationsbidrag och vissa miljöspecialstöd för jordbruket (skötsel av vårdbiotoper samt främjande av naturens och landskapets mångfald).

2. Att minska den miljöbelastning som jordbruket ger upphov till när det gäller mark, yt- och grundvatten samt luft genom främjande av miljövänliga produktionsmetoder. Att genom förnybar bioenergi som produceras på jord- och skogsbruksmark främja en minskning av växthusgaserna samt bevarandet av mängden organiskt material i marken och av den kolreducerande effekten.

3. Att bevara den biologiska mångfalden i jord- och skogsbruksmiljöer. I synnerhet betonas bibehållandet av nätverket Natura 2000 för jordbruks- och skogsområdenas del.

I programmet betonas i enlighet med strategin bevarandet av traditionella jordbrukslandskap och vattenvården, båda två sektorer som också gemenskapsstrategin prioriterar. För bevarande av jordbrukslandskapet genomförs systemet med kompensationsbidrag inom programmet. Inom vattenvården är den främsta programåtgärden miljöstödet för jordbruk. När det gäller att dämpa klimatförändringen står det nationella skogsprogrammet och ersättandet av fossila bränslen med biobränslen för den viktigaste biten, men också kompensationsbidragen och miljöstödet för jordbruket bromsar upp klimatförändringen. Den ekologiska jordbruksproduktionen främjas genom miljöstöden för jordbruket med hänsyn till att produktionsmetoden belastar vattendragen och klimatet mindre än det konventionella jordbruket och främjar biodiversiteten, i enlighet med kommissionens europeiska handlingsplan för ekologiska livsmedel och ekologiskt jordbruk (European Action Plan for Organic Food and Farming, SEC(2004) 739). Naturens mångfald i jordbruksområdena och särskilt i Natura 2000-områdena främjas genom miljöstöden för jordbruket. I skogsområden främjas den biologiska mångfalden genom de nationellt finansierade miljöstöden för skogsbruket och projekten för vård av skogsnaturen, vilka står utanför programmet och gäller också skogsområden som omfattas av Natura 2000. Det föreslås inga separata Natura 2000-stödsystem för jord- och skogsbruksmark. Insatserna inom ramen för miljöstödet för jordbruket är centrala när det gäller att förverkliga de vattenförvaltningsplaner som ska utarbetas i enlighet med EU:s ramdirektiv för vatten (2000/60/EG). I detta skede föreslås ingen separat stödordning i anslutning till direktivet 2000/60/EG.

I programmet tas följande åtgärder inom axel 2 i bruk (åtgärdskoden anges inom parentes):
- stöd för naturbetingade svårigheter till jordbrukare i bergsområden (211) och stöd i områden där det finns andra svårigheter (212) (kompensationsbidrag),
- stöd för miljövänligt jordbruk (miljöstöd för jordbruket) (214),
- stöd för djurens välbefinnande (215),
- stöd för icke-produktiva investeringar (216), samt
- en första beskogning av jordbruksmark (221), endast utgifter för åtaganden som hänför sig till programperioden 1995–1999.

Av det bidrag från EJFLU som är tillgängligt inom axel 2 styrs minst 50 % till kompensationsbidrag och minst 40 % till miljöstödet för jordbruket. Resten av bidraget från EJFLU riktas till de andra åtgärderna inom axeln (produktionsdjurens välbefinnande, stöd för icke-produktiva investeringar och en första beskogning av jordbruksmark). Det uppskattas att ca 1 % av de stöd som betalas inom axeln kommer att riktas till stöd för

jordbruksmark som ingår i nätverket Natura 2000. De medel som moduleringen inbringar styrs till miljöstödet för jordbruket.

Axel 3

De i strategin angivna prioriteringarna i fråga om livskvalitet och diversiferat näringsliv på landsbygden (axel 3) är följande:

1. Att bromsa upp avfolkningen på den glest bebyggda och den egentliga landsbygden och att bidra till att sysselsättningen förbättras i samma proportion i hela landet.

2. Att stödja en uppgång i antalet företag och arbetsplatser på landsbygden samt näringsdiversifieringen. Att stärka kvinnornas och ungdomarnas deltagande i näringsverksamheten. Att främja utnyttjandet av nya innovationer och produktutveckling i syfte att skapa nya arbetstillfällen på landsbygden. Att öka kunnandet på landsbygden inom områdena företagande, informationsteknik och annan teknik.

3. Att öka landsbygdens dragningskraft när det gäller boende och fritidsaktiviteter. Att bidra till att byar och motsvarande boendeområden förblir livskraftiga och fungerande.

De strategiska valen inom axlarna 1 och 2 stöder gemensamt ett multifunktionellt och konkurrenskraftigt jordbruk som främjar miljövård och en hållbar utveckling liksom också ekologisk produktion och hela livsmedelskedjan, vilket är en förutsättning för att landsbygden ska bevaras och utvecklas som ett område som är attraktivt också med avseende på turism, fritidsaktiviteter och boende. De mångsidiga stödformer som införs genom programmet stöder gemenskapens prioriteringar att skapa förutsättningar för tillväxt och förbättra sysselsättningen. Leadermetoden, som i Finland har konstaterats vara ett lyckat instrument för landsbygdsutveckling, är av väsentlig betydelse för uppnående av målen inom axel 3. De lokala aktionsgrupperna runtom i Finland tillför landsbygdsutvecklingen ett lokalt perspektiv som stöder gemenskapens mål. Leadermetoden främjar dels den sociala gemenskapen, dels det regionala, nationella och internationella samarbetet och arbetet i nätverk.

I programmet tas följande åtgärder inom axel 3 i bruk (åtgärdskoden anges inom parentes):
- diversifiering till annan verksamhet än jordbruk (311),
- stöd för etablering och utveckling av mikroföretag (312),
- främjande av turismverksamhet (313),
- grundläggande tjänster för ekonomin och befolkningen på landsbygden (321),
- förnyelse och utveckling av byarna (322)
- bevarande och uppgradering av natur- och kulturarvet på landsbygden (323), samt
- utbildning och information (331)

Av det bidrag från EJFLU som är tillgängligt inom axel 3 styrs minst 60 % till att skapa sysselsättningsmöjligheter och minst 25 % till att främja boendet och livskvaliteten på landsbygden. Resten av bidraget från EJFLU riktas i huvudsak till att främja de andra prioriteringar som beskrivs ovan.

Axel 4

De i strategin angivna prioriteringarna i fråga om Leaderdimensionen (axel 4) är följande:

1. Att i enlighet med principen ”bottom-up”(nerifrån upp) genomföra strategisk och systematisk utveckling av landsbygden som utgår från lokala behov och som förser vart och ett landsbygdsområde med skräddarsydda lösningar för förbättring av arbets- och försörjningsmöjligheterna. Leaderdimensionen är i bruk inom hela landet. Den inleds inom alla axlar som ingår i programmet.

2. Att sammanföra och aktivera nya människor och grupper av aktörer som vill delta i landsbygdsutvecklingsarbetet och att informera om utvecklingsmöjligheterna. Att stärka lokalsamhällena på landsbygden och förbättra befolkningens levnadsförhållanden, livskvalitet och livsmiljö.

3. Att utveckla samarbetet mellan medborgarsamhället och den offentliga förvaltningen och skapa nya handlingsmallar. Att förbättra landsbygdsbefolkningens möjligheter att delta och utöva inflytande.

4. Att bilda nätverk och upprätta samarbete mellan olika aktörer lokalt, regionalt, nationellt och internationellt. Via nätverken sprids nya innovativa lösningar och kunnande som ökar landsbygdsaktörernas konkurrenskraft.

I programmet tas följande åtgärder inom axel 4 i bruk (åtgärdskoden anges inom parentes):
- genomförande av lokala strategier inom axlarna 1, 2 och 3 (411, 412 och 413),
- interterritoriellt och gränsöverskridande samarbete (421), samt
- driva den lokala aktionsgruppen, satsa på kompetensutvecklings- och informationsinsatser I området (431).

Av det bidrag från EJFLU som är tillgängligt inom axel 4 styrs högst 20 % till aktivering och förvärvande av färdigheter på lokal nivå (s.k. verksamhetspenning) och högst 80 % till genomförande av lokala utvecklingsstrategier.

4.2 Förväntad måluppfyllelse utifrån förhandsbedömningen avseende de valda prioriteringarna

4.2.1 Sammanfattning av förhandsbedömningen

Axel 1

Enligt förhandsbedömningen är de förväntade resultaten av åtgärderna under axel 1 att jordbrukets modernisering framskrider, att åldersstrukturen inom jordbruket inte försvagas, att användningen av bioenergi ökar, att kompetensen stärks och att jord- och skogsbruksprodukternas förädlingsvärde stiger. Till följd av åtgärderna förbättras jord- och skogsbruksproduktionens konkurrenskraft. Åtgärdernas sociala effekter är positiva, eftersom konkurrenskraftigare verksamhet förbättrar landsbygdsområdenas sysselsättning, har en utjämnande effekt på flyttrörelsen och förebygger marginalisering och därmed uppkomsten av sociala problem på landsbygden. Åtgärdernas miljöeffekter är positiva, eftersom ett konkurrenskraftigt jord- och skogsbruk bättre förmår ha omsorg om miljön. De förväntade effekterna är långverkande och kompletterar varandra, och de är inte motstridiga sinsemellan. Ibland antas målet att jordbruket bör bli effektivare strida mot sociala mål och miljömål. I praktiken är detta emellertid inte fallet, enligt förhandsbedömningen, eftersom näringens konkurrenskraft försvagas om ingen effektivisering sker. Verksamhet som uppvisar svag lönsamhet klarar inte av att åstadkomma positiva sociala och miljörelaterade effekter.

Åtgärderna under axel 1 har också regionalekonomiska effekter. När man studerar jordbrukets betydelse på gårdarna som en sysselsättande faktor samt den övriga företagsverksamheten och utövandet av yrken på landsbygden kan den bedömningen göras att åtgärderna inom axel 1 som helhet, via sina multiplikatoreffekter, tillför sysselsättningen i landsbygdsområdena ett stort mervärde. Det kan t.ex. ses att höjning av produkternas värde och vidareförädling av jord- och skogsbruksprodukter har entydiga sysselsättningseffekter, speciellt på den perifera landsbygden.

Axel 2

Kompensationsbidraget är ett synnerligen viktigt stödsystem för Finland; genom det kompenseras en del av de bestående nackdelar som det nordliga läget medför för jordbruket. I förhandsbedömningen konstateras det att kompensationsbidragen är ett av de få instrument med vars hjälp jordbruksproduktionen samt en bebyggd och vårdad landsbygd kan bevaras i områden med särproblem. Genom systemet med kompensationsbidrag tryggas förutsättningarna för att bedriva jordbruk speciellt i EU:s glest bebodda randområden, där det inte är möjligt att nå de uppställda målen genom andra åtgärder för landsbygdsutveckling.

De verkningar som miljöstödsåtgärderna har bedöms främst ta fasta på att minska miljöbelastningen på vattendragen på lång sikt. Också en svagt positiv utveckling när det gäller att precisera användningen av kväve- och fosforgödsel samt stallgödsel utgör utmaningar och önskade resultat under de kommande åren. Särskilt utmanande i fråga om att utveckla miljöstödsåtgärderna är det att rikta vattenvårdsinsatserna regionalt.

Åtgärdernas verkningar när det gäller att hejda den vikande utvecklingen i fråga om naturens och landskapets mångfald går inte att förutse entydigt, eftersom framstegen för såväl landskapsvårdens som den biologiska mångfaldens del också kan visa sig när egentliga vattenvårdande åtgärder vidtas. Den kartläggning av mångfaldsobjekt som föreslås ingå i basåtgärden bevarande av naturens mångfald och landskapet kan bedömas ha positiv effekt med avseende på den allmänna medvetenheten om naturens och landskapets mångfald: när jordbrukaren utför kartläggningen kan intresset för olika livsmiljöers betydelse för naturens och landskapets mångfald på den egna gården öka. Det förväntas att ökningen av de arealer som omfattas av avtal om specialstöd för skötsel av vårdbiotoper fortsätter och att också kvaliteten blir bättre när små objekt, som i regel har höga naturvärden, börjar omfattas av stödet. Användningen av stöd för icke-produktiva investeringar till både inledande restaurering av vårdbiotoper och planering och anläggning av mångfunktionell våtmark samt möjligheten att teckna dessa avtal om specialstöd inom ramen för Leaderdimensionen bedöms vara mycket positiv.

Stödet för djurens välbefinnande väntas leda till att jordbrukarna tar större hänsyn än tidigare till djurens välbefinnande i sin verksamhet och att djurens välbefinnande därigenom förbättras. Det blir också meningsfullare att sköta djuren, och både produktkvaliteten och det ekonomiska resultatet stiger. Genom anslutningen till ett hälsovårdssystem minskar dessutom risken för att farliga smittsamma sjukdomar ska sprida sig, samtidigt som beredskapen att lägga märke till och bekämpa dem blir bättre. Likaså antas det att antalet djur per hektar eller produktionsenhet går ner. Inrättandet av ett nytt system för djurens välbefinnande hjälper i likhet med miljöstödet jordbrukarna att anpassa sig till åtstramningen av de lagstadgade kraven. Främjande av djurens välbefinnande och ett gott bemötande av djuren gör det också möjligt att bättre svara mot konsumenternas förväntningar.

Axel 3

Enligt förhandsbedömningen förbättras människornas möjligheter att leva på landsbygden genom de nya utkomstmöjligheter för landsbygden, den diversifiering av näringsverksamheten och den utveckling av tjänsterna som åstadkoms genom åtgärderna under axel 3. När företagsverksamheten på landsbygden blir mångsidigare och affärsverksamheten växer skapas ett ekonomiskt mervärde, och inkomstbildningen på landsbygden stärks. Det ekonomiska mervärde som uppkommer genom åtgärderna kommer till synes både på individnivå och i samhället. Då betonas de åtgärder som riktas till enskilda företag. Det slag av företagsverksamhet som anknyter till miljön och produktionen av välmåendetjänster ökar. Stödjandet av nya företag som etableras inom dessa sektorer säkrar för sin del att de sociala och de miljörelaterade målen uppfylls. Korttidseffekterna av att verksamheten på gårdarna breddas och av att mikroföretag startas och utvecklas är närmast företagsspecifika. Det blir fråga om direkta omedelbara sysselsättningseffekter och funktionella investeringar som företagen gör. På lång sikt är det med hjälp av utvecklingsverksamheten möjligt att förbättra företagens verksamhetsbetingelser, varvid åtgärderna bör ta fasta på samarbete mellan företagen i stället för stöd till enskilda företag.

Åtgärderna förväntas inte ha direkta motstridiga effekter på den ekonomiska och sociala utvecklingen. Att näringslivet på landsbygden diversifieras kan emellertid gälla bara en viss befolkningsgrupp i begränsad

utsträckning. Överskridandet av gränserna mellan könen är en beaktansvärd faktor på landsbygden. När näringsverksamheten på landsbygden diversifieras och tillväxer skapas i varje fall nya arbetstillfällen och välståndet främjas. Å andra sidan kan en ökning av företagsverksamheten på landsbygden med därav följande inflyttning till landsbygden och byggande där belasta miljön.

Åtgärden förnyelse och utveckling av byarna förväntas ha en betydande inverkan på miljön. Åtgärden närmar byasamhället och byarnas verksamhet till människorna. Eventuella konflikter som gäller utvecklingen av byarna kan uppkomma lokalt när boendet i byar främjas, t.ex. i frågor som tangerar ägande och försäljning av mark. Problemen kommer dock inte att vara betydande med avseende på programmets genomförande utan uppträder endast lokalt. Utvecklingen av natur- och kulturarvet på landsbygden gör det möjligt att stödja beaktandet och tillvaratagandet av landsbygdens natur- och kulturvärden inom landsbygdsutvecklingen. Insatserna bygger på landsbygdens starka sidor och tillför ett mervärde. Eventuella konflikter mellan natur- och ekonomiperspektivet kan uppstå. En bedömning och minimering av konflikter bör ingå i beslutet om stödåtgärder.

Axel 4

De förväntade effekterna av aktionsgruppsarbetet uppkommer via de mekanismer inom metoden som bygger upp och stärker det sociala kapitalet. De förväntade effekterna av Leadermetoden är särskilt att medborgarsamhället stärks, att utvecklingsverksamhet med genuin lokal förankring möjliggörs, att karaktär av pilotverksamhet ingår och att medborgarna får allt större möjligheter att delta i utvecklingen av sitt eget område och beslutsfattandet där. När det gäller de dimensioner som hänför sig till en hållbar utveckling har man i ljuset av de tidigare erfarenheterna t.ex. genom programmet Leader+ allra tydligast och obestridligast kunnat påverka en socialt och kulturellt hållbar utveckling lokalt, men också den ekologiska hållbarheten har främjats lokalt. Detta väntas fortgå också under den nya perioden. Målet är att också kvinnor och unga ska engageras i utvecklingsverksamheten genom Leaderdimensionen.

4.2.2 Rekommendationer som ingår i förhandsbedömningen och beaktandet av dem vid programberedningen

De rekommendationer som ingår i förhandsbedömningen behandlades i beredningsgrupperna och i den grupp som fått i uppdrag att utarbeta förslag till en strategi för landsbygdsutveckling.

Rekommendationer angående programmets nulägesanalys

Enligt förhandsbedömningen bör nulägesbeskrivningen kompletteras med text där det multifunktionella jordbruket och utvecklingen av konkurrenskraften analyseras. I avsnittet ”Miljöprofil” i nulägesbeskrivningen bör naturresurserna särskiljas från miljöverkningarna. Analysen av biodiversiteten bör dessutom kompletteras med den försvagning av ekosystemtjänsterna som sker när resursorganismernas mångfald och populationsstorlekar avtar. En viktig brist i nulägesbeskrivningen anges vara att livscykelperspektivet inte tas upp i samband med miljöeffekterna.

I förhandsbedömningen önskades det att nulägesbeskrivningen i samband med axlarna 3 och 4 mera utförligt skulle behandla risken för tilltagande ojämlikhet, förändringarna i värderingarna, tjänsteproduktionens utveckling och den sociala gemenskapen samt beskriva den betydelse som växelverkan mellan städerna och landsbygden har för en ökning av näringsverksamheten och försörjningsmöjligheterna. Vidare önskades det att lägesanalysen skulle förankras grundligare i Göteborgs- och Lissabonstrategierna. I förhandsbedömningen efterlystes i fråga om nulägesbeskrivningen i samband med axel 4 mer text om utvecklingsarbetets utgångspunkter, starka sidor, möjligheter, svagheter och hot ur aktionsgruppsarbetets perspektiv samt text om sådana utmaningar för programgenomförandet som bottnar i erfarenheterna av aktionsgruppsarbetet och om riskhanteringen. Det framställdes också önskemål om att medborgarsamhällets

funktionsförmåga och medborgarnas förutsättningar att involvera sig skulle behandlas mera ingående. I förhandsbedömningen ansågs det också att profileringen borde vara tydligare och att det mervärde som Leaderdimensionen medför borde poängteras i de åtgärder som avses bli genomförda genom Leaderdimensionen.

Programtexten har kompletterats i enlighet med de ovan refererade rekommendationerna.

Rekommendationer angående axel 1

I förhandsbedömningen önskades det att mera utrymme i samband med axel 1 skulle anslås för vad kravet på marknadsorientering innebär. Likaså önskades en analys av livsmedelsmarknadens utveckling och av t.ex. WTO-avtalens betydelse för livsmedelssektorn. Detta har beaktats vid programberedningen. Som exempel kan nämnas att beaktande av marknadsorienteringen när programmet genomförs för jordbruksinvesteringarnas del betyder att investeringsstöd för de berörda produktionssektorerna inte får sökas medan marknadsstörningar pågår. Målet att gårdarnas försörjningsmöjligheter bör breddas har också finslipats i enlighet med vad som föreslagits i förhandsbedömningen. Programmet kompletterades utgående från förhandsbedömningen med den nationella indikatorn lönsamhet (lönsamhetskvoter för respektive produktionsgren) i syfte att beskriva kapitalets avkastning utöver arbetets produktivitet.

Vid genomförandet av åtgärden utbildning och information under axel 1 betonas utbildningen. Enligt förhandsbedömningen borde man i stället för utbildningen betona individuell kompetensökning för företagarna inom jord- och skogsbruks- samt livsmedelssektorn så att de kan dra nytta av den till buds stående informationen för att utveckla den egna företagsverksamheten och höja dess konkurrenskraft. För att åtgärden ska genomföras bör det samarbetas intimt mellan ESF-åtgärderna och programmet. Enligt förhandsbedömningen finns det i regionerna behov av att de olika genomförande parterna tillsammans utarbetar särskilda kompetensprogram för utvecklande av gårdsbruket. Medan programmet beretts har det förts diskussioner med ESF-förvaltningsmyndigheterna om arbetsfördelningen i samband med finansiering av åtgärderna för utbildning och bättre ork i arbetet. Dessutom har ett system med checkar för företagstjänster som är avsett för förvärv av individuella utbildningstjänster förberetts förutom den mera vittomfattande utbildningsverksamhet som sker inom projekten.

När den gårdsspecifika undre gränsen för vad som är lönsam verksamhet definieras i samband med systemet med stöd för unga jordbrukare gäller det enligt förhandsbedömningen att överväga om det är möjligt att på den svagast utvecklade glest bebodda och egentliga landsbygden tillämpa inkomstgränser som är lägre än annanstans. Det är meningen att regionala skillnader i förhållandena ska beaktas genom gradering av direktstöden.

Rekommendationer angående axel 2

I förhandsbedömningen föreslås att text om lönsamhetsförändringarna bör inkluderas i betraktelsen av kompensationsbidraget, liksom också i betraktelsen av jordbruksstödens verkningar över lag. Det gäller att studera inte bara den utnyttjade jordbruksarealen utan också förändringar i åkeranvändningen för olika grödors del inom de olika stödregioner där kompensationsbidrag betalas. Rekommendationerna har beaktats.

I förhandsbedömningen konstateras det att möjligheterna att fastställa och beskriva de naturbetingade nackdelarna har förbättrats tack vare att statistikföringen och forskningsmetodiken utvecklats. För planering av systemet med kompensationsbidrag under programperioden 2007–2013 startades ett forskningsprojekt där indikatorerna för vad som är mindre gynnade områden studeras; därigenom klarläggs behovet av att uppdatera regionindelningen. Redan i forskningsprojektets inledande skede stod det klart att det är viktigt att hela Finland omfattas av kompensationsbidraget också i fortsättningen, men att det är skäl att uppdatera den interna regionindelningen inom systemet och bidragsgraderingen. Kompensationsbidragssystemets funktionsduglighet är till mycket stor del beroende av storleken på det anslag som anvisats för

genomförandet. Om stöden minskar finns det risk för att jordbruksmarken marginaliseras mer och mer och inte utnyttjas. Åkrarna förbuskas då på en större areal, särskilt i de mest avsides belägna och mest småbruksdominerade områdena. Med hänsyn till att landsbygden i Finland är vidsträckt är det fråga om ett avsevärt problem. Därför är det viktigt med avseende på uppnåendet av målen för kompensationsbidragssystemet att finansieringen är tryggad. En viktig nationell mätare som gäller systemet med kompensationsbidrag består i att det traditionella jordbrukslandskapet bevaras. I den finansiella planen för programmet har den finansiering som behövs för systemet med kompensationsbidrag dimensionerats i enlighet med nivån under programperioden 2000–2006.

I förhandsbedömningen konstateras det att programmet präglas av det finländska jordbrukets kamp för ekonomisk överlevnad och av ansträngningarna för att bevara bosättningen på landsbygden. I detta sammanhang har förbättringen av miljön intagit en andrarangsposition, något som bör motiveras. I Finland bedrivs jordbruk under förhållanden som är ytterst ogynnsamma för jordbruket, och därför är t.ex. kompensationsbidraget en synnerligen central åtgärd för Finlands vidkommande. Också miljöstöden för jordbruket har planerats så att de ska vara heltäckande och mångfasetterade, och en betydande andel av den totala programfinansieringen har avsatts för dem, så det är inte befogat att säga att förbättringen av miljön har kommit att bli en andrarangsfråga.

I förhandsbedömningen konstateras det att programutkastet inte innehåller någon analys av tvärvillkorens effekter eller tillräcklighet, något som skulle vara nyttigt med avseende på målsättningen i fråga om miljöstödet och stödet för främjande av produktionsdjurens välbefinnande. Vidare konstateras det att programmet inte innehåller någon vare sig generell eller åtgärdsspecifik jämförelse med den ’nollnivå’ som tvärvillkoren utgör. För miljöstödets del har tvärvillkoren behandlats i gruppen för samordning av tvärvillkoren redan innan beredningen av miljöstödet inleddes. I gruppen ingick företrädare för jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet och producentorganisationerna. När den åtgärd som gäller djurens välbefinnande beretts har man behandlat nuläget och de problem som noterats i fråga om djurens välbefinnande samt de tvärvillkor och nationella bestämmelser som gäller djurens välbefinnande. Bestämmelserna kan inte ensamma eliminera de problem som påpekas i nulägesanalysen. På basis av detta fastställdes mål som bygger på djurens fem friheter, och det började planeras vilka åtgärder som bör vara stödvillkor.

I förhandsbedömningen rekommenderas det att stödet för ekologisk produktion bör skärskådas utgående från efterfrågan på offentlig miljönytta, inte marknadsefterfrågan på ekologiska produkter. Strategin och programmet har kompletterats med text som handlar om den ekologiska produktionens miljöeffekter.

De konkreta insatser med hjälp av vilka klimatförändringen kan bromsas upp bör synliggöras bättre i programmet, sägs det i förhandsbedömningen. Rekommendationen har beaktats i programmet.

I förhandsbedömningen anförs det att det i urvalet av tilläggsåtgärder i samband med miljöstödet ingår alltför många valfria tilläggsåtgärder med anknytning till vattendrag och mark som inte uppvisar likvärdiga effekter vad gäller att minska miljöbelastningen, t.ex. vintertida växttäcke versus kartläggning av åkrarnas kulturtillstånd. När tilläggsåtgärdernas inbördes effektivitet jämförs bör man dock också studera hur stor ersättningen för dem är.

I förhandsbedömningen anges det att husdjurslägenheterna bör få ett högre stöd för basåtgärderna i samband med miljöstödet än växtodlingslägenheter för att de högre kostnaderna för stallgödselspridning ska kompenseras. I programmet har differentieringen av stödnivåerna beaktats.

Det anses vara positivt att Leadermetoden integreras med miljöstödet, och det föreslås att den ska kunna tillämpas också i samband med avtalen om specialstöd för främjande av naturens och landskapets mångfald. Integreringen av Leadermetoden med miljöstödet är en nyhet och genomförandet av den förutsätter nya förfaranden. Det har beslutats att försöket inledningsvis ska gälla två åtgärder, avtal om miljöspecialstöd som gäller vårdbiotoper och stöd för icke-produktiva investeringar i fråga om anläggning av våtmark samt inledande röjning och inhägnande av värdefulla vårdbiotoper. Det är viktigt att man först testar den nya

handlingssättets lämplighet för några åtgärders del och utvinner erfarenheter innan handlingssättet utsträcks till nya åtgärder.

I förhandsbedömningen föreslås det att ett s.k. ladustöd ska ingå bland de icke-produktiva investeringarna. Stödet skulle göra det möjligt att iståndsätta lador som är av väsentlig betydelse för jordbrukslandskapet i Finland. Det har ansetts vara administrativt sett besvärligt att inkludera det s.k. ladustödet i de icke-produktiva investeringarna, eftersom stödet skulle omfatta ett stort antal små enskilda stödobjekt och det inte alltid är enkelt att definiera dem. Stöd för sådan verksamhet passar bättre in i åtgärden bevarande och uppgradering av natur- och kulturarvet på landsbygden under axel 3.

Rekommendationer angående axel 3

I förhandsbedömningen föreslås att nya företag inte bara ska kunna beviljas direkt och omedelbart stöd utan också att mera resurser än nu ska styras så att framgångsrika företag uppkommer, dvs. att den roll och den finansieringsandel som gäller allmänna utvecklingsprojekt som ger upphov till nya innovationer stärks i programprioriteringarna. Enligt bedömningen behövs dessutom resurser för processer där företagen förnyar sig och produktutvecklings- och innovationsverksamheten stöds. Stödet till företag bör kopplas fastare samman med deras livscykel. Detta har varit avsikten, men i texten i programutkastet anges det inte tillräckligt tydligt. Bristen har avhjälpts när programtexten finslipats.

I bedömningen poängteras det att exakta och informativa system som avser de olika aktörsnivåerna bör utarbetas med avseende på övervakningen och utvärderingen av programmet. Detta har varit avsikten, och rekommendationen konkretiseras när det praktiska genomförandet av programmet bereds. Enligt bedömningen är indikatorerna för axel 3 motiverade och mätbara och lagom många till antalet. Mätmetoden ansågs å andra sidan vara komplicerad och tungrodd på grund av det stora antalet klassificeringar och indelningar. Förhandsbedömningen kritiserar också förhållandet mellan åtgärdsmål och indikatorer; det anses betona ekonomiska och kvantitativa faktorer alltför mycket på bekostnad av sociala och samhälleliga angelägenheter. Programutkastet innehöll de indikatorer i kommissionens övervaknings- och utvärderingssystem som medlemsländernas programövervakning måste innehålla. Utifrån bedömningen har till programmet emellertid fogats nationella indikatorer som beaktar också den sociala gemenskapen, principen nerifrån upp och involveringen.

Bedömningen efterlyste flexibilitet mellan axel 3-åtgärderna förnyelse och utveckling av byarna och främjande av turismverksamhet. När programmet genomförs är det avsikten att flexibilitet ska tillämpas, även om t.ex. övervakningsindikatorerna för respektive åtgärd rapporteras separat. Bedömningen påpekade också att man inte bör tänka bara på marknadsföringsmöjligheterna när natur- och kulturarvet på landsbygden bevaras och uppgraderas.

Det är viktigt att införa åtgärden kompetensutvecklings- och informationsinsatser för förberedelse och genomförande av en lokal utvecklingsstrategi mellan axlarna 3 och 4. Åtgärden, som går under nummer 341, är emellertid avsedd för nya aktionsgrupper och partnerskap mellan den offentliga och den privata sektorn. Landsbygdsområdena i Finland har redan under programperioden 2000–2006 omfattats av lokala aktionsgrupper som arbetar inom ramen för Leadermetoden, så Finland kan inte åberopa någon grund för införande av åtgärden.

Rekommendationer angående axel 4

För axel 4:s del saknade bedömningen text om effekternas förväntade finansiella hållbarhet och en kritisk analys av hållbarheten på projektnivå i fråga om projektens långsiktiga effekter. Det har gjorts ansträngningar för att formulera dessa aspekter tydligare i texten, men i sista hand är det fråga om något som anknyter till programgenomförandet, projektberedningen och det beslutsfattande som hänför sig till projektfinansieringen.

Bedömningen framhöll utifrån erfarenheterna av nätverksenheter hur viktigt landsbygdsnätverket kommer att vara både för Leaderdimensionen och för programprioriteringarna. För att landsbygdsnätverket ska bli mångstämmigt och inte domineras av administrativ jargong är det enligt bedömningen viktigt att aktörerna inte bara är förvaltningsorgan inom den offentliga sektorn och att alla aktörer ska vara jämbördiga. Målet har varit att landsbygdsnätverket ska sammanföra alla landsbygdsaktörer. Alla aktörer har också hörts i stor utsträckning vid de diskussionstillfällen som har ordnats för intressentgrupperna och vid andra evenemang.

Enligt förhandsbedömningen är det en viktig princip att Leaderdimensionen är heltäckande; det bör inte göras avkall på den. För att aktionsgruppernas funktionsförmåga ska säkerställas bör minimivolymen för deras finansiella ramar ligga åtminstone på samma nivå som den ekonomiska ramen för de nuvarande aktionsgrupperna inom programmet Leader+ (2000–2006). Bedömningen framhöll att åtminstone två heltidsanställda arbetstagare per grupp bör kunna anställas. Dessa påpekanden kommer i mån av möjlighet att beaktas när ekonomiska ramar och verksamhetspenningar fastställs för aktionsgrupperna. Det gäller emellertid att ta hänsyn till de begränsningar av verksamhetspenningen i proportion till den offentliga medfinansieringen som ställs i förordningarna.

Enligt förhandsbedömningen uppfångas det genom de för EU gemensamma indikatorer som kommissionen fastställt bara i mycket begränsad utsträckning de lokala och regionala betydelser och verkningar som Leaderdimensionen har. Därför behövs motiverade nationella och aktionsgruppsspecifika preciseringar. Involveringen och förskjutningar i den över tid bör då beaktas synnerligen allsidigt som både utfalls- och måluppfyllelseindikator i all verksamhet som bedrivs i enlighet med Leadermetoden. Detta har man försökt uppnå genom nationella tilläggsindikatorer. I fråga om axel 4 är det enligt förhandsbedömningen så att aktionsgruppsarbetets och aktionsgruppernas projektverksamhets verkningsfullhet bör övervakas och utvärderas på ett sätt som kompletterar den standardiserade indikatoruppföljningen, genom att aktionsgrupperna sköter övervakningen och utvärderar sig själva. Det har blivit allmännare att aktionsgrupperna ägnar sig åt självvärdering, och den har blivit allt mer systematisk redan under programperioden 2000–2006. Det är meningen att självvärderingen ska stödjas och befästas ytterligare.

I förhandsbedömningen föreslogs också att indikatortabellerna eller programmet i övrigt skulle kompletteras med en punkt där man beskriver informationskällan, var och hur samt enligt vilken tidtabell respektive övervakningsuppgift samlas in. Plats för denna information finns nu i de indikatortabeller som ingår i en bilaga till programmet.

Synergifördelar

Förhandsbedömningen innehöll inte någon specifik analys av synergin mellan de olika axlarna och av "win-win"-situationerna, men samverkan mellan axlarna presenteras i de analyser axel för axel som ingår i förhandsbedömningen. Enligt förhandsbedömningen stärker den förbättring av produktiviteten som uppkommer till följd av åtgärderna under axel 1 jordbrukets förutsättningar att anta också de utmaningar som möter ett multifunktionellt jordbruk (ett öppet landskap, miljönytta, livsmedelsproduktionens trygghet och livsmedelssäkerhet). Av dessa mål samspelar i synnerhet ett öppet landskap och miljönytta med målen för axel 2. Förhandsbedömningen lyfte fram också landskapsvärdenas stora betydelse när det gäller landsbygdens livskraft och trivsamhet, lockandet av nya invånare till landsbygden och den övriga näringsverksamheten – särskilt turismen –, alltså när det gäller att nå målen för axel 3. Förhandsbedömningen konstaterade också att alla befolkningskategorier blir delaktiga av programåtgärdernas effekter, t.ex. via ett öppet och trivsamt landskap.

Också enligt förhandsbedömningen utgör produktionen av förnybar energi ett centralt element i ett multifunktionellt jordbruk vid sidan om livsmedelsproduktionen. Detta eftersträvas i programmet genom många åtgärder under alla axlar.

Kompetens är en viktig delfaktor inom konkurrenskraften, och det innebär att målet att kompetensen ska utvecklas för stärkande av konkurrenskraften har förts fram med fog i programmet, enligt

förhandsbedömningen. Inom alla axlar finns det insatser och mål som hänför sig till främjande av kompetensen.

Enligt förhandsbedömningen leder åtgärderna inom axel 1 till att jord- och skogsbruksproduktionens konkurrenskraft förbättras, och därför uppnås också positiva sociala effekter. Konkurrenskraftigare verksamhet förbättrar sysselsättningen i landsbygdsområdena, balanserar flyttrörelsen samt förebygger marginalisering och därmed uppkomsten av sociala problem på landsbygden. Detta är av betydelse för uppnåendet av hela programmets mål. Också synergifördelarna mellan axlarna 1 och 2 är stora, eftersom förhandsbedömningen konstaterar att det konkurrenskraftiga jord- och skogsbruk som eftersträvas genom axel 1 också klarar bättre av att ha omsorg om miljön.

Enligt förhandsbedömningen tillför genomförandet av Leaderdimensionen alla axlar ett uppenbart mervärde och win-win-situationer, framför allt genom det lokala handlingssättet, beaktandet av de lokala behoven och den sociala gemenskapen.

5 INFORMATION OM AXLARNA OCH DE ÅTGÄRDER SOM FÖRESLÅS UNDER VARJE AXEL SAMT BESKRIVNING AV DEM

5.1 Allmänna villkor

Sätt för utarbetande av åtgärderna och urvalskriterier

De 15 regionala TE-centralerna i Fastlandsfinland utarbetade år 2005 regionala landsbygdsutvecklingsplaner för programperioden 2007–2013. Den ansökningsomgång som var öppen för aktionsgrupper som ville vara Leaderaktionsgrupper under programperioden 2007–2013 inleddes år 2005, och då utarbetade aktionsgrupperna lokala utvecklingsplaner för landsbygden för åren 2007–2013. TE-centralerna och aktionsgrupperna kompletterar de regionala och lokala utvecklingsplanerna för landsbygden under år 2006. De regionala och de lokala utvecklingsplanerna och processen för utarbetande av dem beskrivs mer ingående i bilagorna 4 och 5.

De regionala och lokala landsbygdsutvecklingsplaner som färdigställts år 2005 utnyttjades när programaxlarna 1, 3 och 4 bereddes, och avvägningarna inom axlarna i programmet står i samklang med de regionala och de lokala planerna. Åtgärderna under axel 2 bereddes i flera olika arbetsgrupper där olika förvaltningsnivåer och intressentgrupper var starkt företrädda. Åtgärdsförslagen sändes för utlåtande mot slutet av år 2005 och programutkastet var på remiss i juni – juli 2006.

I programmet beskrivs målen på programnivå för åtgärdernas del. Hela programmet genomförs och valet av projekt under axel 2 som genomförs i enlighet med Leadermetoden (åtgärderna 214 och 216) samt valet av projekt under axel 1 (åtgärderna 111, 123 och 124) och axlarna 3 och 4 sker regionalt och lokalt. Varje TE-central och aktionsgrupp har i sin plan för utveckling av landsbygden föreslagit för det egna området specifika mål, urvalskriterier för projekten och prioriteringar. I varje regional och lokal plan väljs de av de ovan nämnda åtgärderna som ska tas i bruk inom området.

Den biologiska mångfalden i jordbruksområdena och särskilt i Natura 2000-områdena främjas genom miljöspecialstöd för jordbruket. Därför föreslås inget separat Natura 2000-stödsystem för jordbruksmark. Inom axel 3 (åtgärd 323) är det möjligt att stödja utarbetandet av skydds- och förvaltningsplaner för Natura 2000-områden.

Åtgärderna inom axlarna 3 och 4 samt åtgärderna 111, 123 och 124 inom axel 1 kan genomföras också inom flera TE-centralers eller aktionsgruppers områden i form av gemensamma insatser, alltså interregionala projekt.

Transnationella och landsomfattande projekt

Förvaltningsmyndigheten kan inleda en ansökningsomgång för landsomfattande projekt som uppfyller målen för axlarna 1–3. Leaderaktionsgrupperna kan finansiera transnationella projekt via åtgärd 421 så att dessa projekt uppfyller de mål som fastställts för axlarna 1–4.

5.2 Villkor för alla eller flera åtgärder

5.2.1 Förbindelser som överförs från de föregående programperioderna

Kompensationsbidraget

En stor del av jordbrukarna ingick våren 2005 en ny kompensationsbidragsförbindelse i enlighet med det horisontella programmet för utveckling av landsbygden. Under programperioden 2007–2013 bör jordbrukarna iaktta villkoren för det nya kompensationsbidrag som är förenligt med detta program. Detta medför inte att jordbrukarna behöver återbetala stöd, men jordbrukarna åtar sig att fortsätta med odlingen på gården i fem år räknat från dagen för utbetalning av det första kompensationsbidraget. Bidragsbeloppet per hektar förblir lika stort inom programområdet vid övergången till den nya programperioden. Under programperioden 2007–2013 förutsätts det inom systemet med kompensationsbidrag att tvärvillkoren iakttas, medan det under programperioden 2000–2006 förutsattes att normal god jordbrukarsed iakttas. De kompensationsbidragsförbindelserna som överförs från programperioden 2000–2006 föranleder utgifter om uppskattningsvis 0,3 miljoner euro som kommer att belasta EJFLU.

Miljöstödet

Sammanlagt 94 % av de förbindelser som ingåtts i enlighet med det horisontella programmet för utveckling av landsbygden och gällde bas- och tilläggsåtgärder i samband med miljöstödet för jordbruket skulle ha gått till ända våren 2005. Utgående från en programändring som kommissionen godkänt gavs jordbrukarna tillfälle att förlänga förbindelserna med två år till år 2007. På motsvarande sätt kunde de jordbrukare som så önskade förlänga sina förbindelser som var på väg att löpa ut våren 2006 och hade ingåtts år 2001 med ett år till år 2007. Till följd av dessa förfaranden kommer största delen av de jordbrukare som åtagit sig att följa bas- och tilläggsåtgärderna i samband med miljöstödet för jordbruket att år 2007 ingå en förbindelse som är i linje med det nya miljöstödssystemet.

De jordbrukare som har ingått en förbindelse under åren 2002–2006 kan, om de så önskar, i samband med 2007 års ansökningsomgång gå över till det med detta program förenliga nya stödsystem som avser bas- och tilläggsåtgärder i samband med miljöstödet för jordbruket. Det leder inte till några återbetalningspåföljder. Jordbrukarna kan också fortsätta att iaktta sin ursprungliga förbindelse till giltighetstidens slut, på de villkor som gällde när förbindelsen ingicks. Dessa jordbrukare ska iaktta inte bara villkoren för miljöstöd utan också normal god jordbrukarsed.

Det horisontella programmet för utveckling av landsbygden innefattar också 5- och 10-åriga avtal om specialstöd inom miljöstödet för jordbruket (miljöspecialstöd). Från programperioden 1995–1999 övergår dessutom 20-åriga avtal om specialstöd. När tillämpningen av det nya programmet börjar är det i vissa särskilt fastställda fall möjligt att omvandla gällande avtal om specialstöd till motsvarande avtal om specialstöd som är förenliga med det nya programmet. Övergången till ett specialstödsavtal som följer det nya programmet medför inga återbetalningspåföljder för jordbrukarna.

Om jordbrukaren har ett avtal om specialstöd vars giltighetstid fortgår under den nya programperioden och jordbrukarens tidigare förbindelse angående bas- och tilläggsåtgärder upphör att gälla, ska jordbrukaren ingå en motsvarande förbindelse som är förenlig med det nya programmet för att avtalet om specialstöd ska förbli i kraft.

Det stöd som ska betalas på basis av sådana förbindelser om bas- och tilläggsåtgärder i samband med miljöstödet och sådana avtal om miljöspecialstöd som överförs till programperioden 2007–2013 från programperioderna 1995–1999 och 2000–2006 uppskattas vara mindre än 5 % av alla miljöstöd som ska betalas under programperioden 2007–2013. Utbetalningarna i fråga om sådana avtal om miljöspecialstöd som ingåtts under programperioderna 1995–1999 och 2000–2006 fortgår under hela programperioden 2007–2013. År 2010 upphör däremot utbetalningarna i fråga om sådana förbindelser beträffande bas- och tilläggsåtgärder inom miljöstödet som överförs till programperioden 2007–2013.

Djurens välbefinnande

Under programperioden 2000–2006 ingick främjande av produktionsdjurens välbefinnande i det horisontella programmet för landsbygdsutveckling som en tilläggsåtgärd för husdjurslägenheter inom miljöstödet. Åtgärden syftade till att främja skötseln av husdjur på ett sätt som främjar ett arttypiskt beteende och att öka jordbrukarnas medvetenhet om de faktorer som bidrar till djurens välbefinnande. De jordbrukare som valt åtgärden skulle om sommaren släppa ut sådana husdjur som kan gå på bete (t.ex. mjölkkor, dikor, kvigor, får, getter och hästar), alternativt låta dem gå ute i en rastgård. Svinen skulle få vara utomhus åtminstone från maj till oktober. Höns och broilrar skulle födas upp på golv. Dessutom gällde det att göra upp en gårdsspecifik näringsbalans för utfodringen, och jordbrukaren eller någon som deltar i gårdens skötsel skulle delta i en kursdag kring temat produktionsdjurens välbefinnande. Åtgärden hade valts av över 2 000 jordbrukare. Stödet för ekologisk husdjursproduktion, en form av miljöspecialstöd, kunde första gången sökas år 2005, och då åtog sig 337 gårdar att genomföra åtgärden.

Beloppen av utbetalningar som överförs från programperioden 2000–2006 till programperioden 2007–2013 i fråga om miljöstödets tilläggsåtgärd främjande av produktionsdjurens välbefinnande uppskattas vara mindre än 0,01 miljoner euro. Beloppet av utbetalningar som gäller specialstödet för ekologisk husdjursproduktion och överförs till programperioden 2007–2013 uppskattas vara ca 5,2 miljoner euro.

Åkerbeskogning 1995–1999

Inga nya av EU delfinansierade system föreslås för åkerbeskogningens del, men de förbindelser som ingåtts under finansieringsperioden 1995–1999 gäller till den ursprungliga förbindelseperiodens slut. Utgifterna för den av Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbrukets (EUGFJ) garantisektion delfinansierade åkerbeskogningen övergick under programperioden 2000–2006 till att betalas ur det horisontella programmet för utveckling av landsbygden, och en del av dem överförs på nytt så att de betalas via programmet för programperioden 2007–2007. Utbetalningarna i fråga om dessa förbindelser utgör uppskattningsvis 10 miljoner euro under programperioden 2007–2013.

Systemet med förtidspension

Utgifterna för det av garantisektionen vid Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ) delfinansierade systemet med förtidspension, som genomfördes under programperioden 1995–1999, överfördes så att de under programperioden 2000–2006 betalades ur det horisontella landsbygdsutvecklingsprogrammet, och en del överförs på nytt så att de betalas via detta program. Det totala beloppet av offentliga utgifter inom systemet med förtidspension uppskattas vara högst 56,0 miljoner euro, där EJFLU:s andel är 25,2 miljoner euro. I åtgärden ingår dessutom ca 16,9 miljoner euro i ytterligare nationell finansiering.

Övriga förbindelser beträffande EUGFJ:s utvecklings- och garantisektioner som hänför sig till programperioden 2000–2006

Med vissa undantag är det med stöd av artikel 4.1 i kommissionens förordning (EG) nr 1320/2006 möjligt att ingå förbindelser som hänför sig till programperioden 2000–2006 och sorterar under EUGFJ:s utvecklingssektion tills förbindelser avseende programperioden 2007–2013 som är förenliga med landsbygdsförordningen börjar ingås. I det senaste beslutet av jord- och skogsbruksministeriet som gällde fördelningen av medel för år 2007 fastställdes tidsfristen till 30.4.2007 för mål 1-programmen för östra och norra Finland och gemenskapsinitiativprogrammet Leader+, vilka gällde programperioden 2000–2006. Det gäller alltså att ingå förbindelserna senast då. Först efter den nämnda utsatta tiden är det möjligt att börja ingå förbindelser som hänför sig till programperioden 2007–2013 i fråga om åtgärder av motsvarande slag som ingick i de ovan nämnda programmen under programperioden 2000–2006. Ett undantag från denna princip är att förbindelser för det tekniska biståndets vidkommande kan börja ingås inom detta program fr.o.m. den 1 januari 2007 på det sätt som förutsätts i den nationella lagstiftningen.

De utgifter inom det regionala utvecklingsprogrammet för landsbygden som fr.o.m. 16.10.2006 föranleds av förbindelser som ska betalas ur EUGFJ:s garantisektion och hänför sig till programperioden 2000–2006 belastar enligt artikel 3 i kommissionens förordning (EG) nr 1320/2006 EJFLU i enlighet med den jämförelsetabell som ingår i bilaga II till den nämnda förordningen i fråga om utgifter som staten är skyldig att ersätta stödtagarna. Avvikelser från jämförelsetabellen görs av tekniska skäl och substansskäl i tre fall: etableringen av avbytartjänster samt företagsledningstjänster avseende jordbruksföretag (åtgärd 1) dirigeras till åtgärden yrkesutbildning och informationsinsatser (111), gårdsbruksinvesteringarna inom axel 1 (åtgärd a) dirigeras till åtgärden högre värde på jord- och skogsbruksprodukter (123) och gårdsbruksinvesteringarna inom axel 2 (åtgärd a) dirigeras till åtgärden diversifiering till annan verksamhet än jordbruk (311). Dessutom dirigeras projekten för de lokala aktionsgrupper som ingår i det regionala utvecklingsprogrammet för landsbygden till sådana åtgärder inom axel 1 (411) och axel 3 (413) som avser genomförande av lokala strategier i enlighet med Leadermetoden. Det totala beloppet av offentliga utgifter av detta slag uppskattas till 3,4 miljoner euro, där EJFLU:s andel är ca 1,1 miljoner euro. Dessa utgifter beaktas också när medlen för programperioden 2007–2013 fördelas regionalt.

5.2.2 Tvärvillkoren

Inom systemen med kompensationsbidrag, miljöstöd för jordbruket och stöd för djurens välbefinnande som finns under axel 2 i programmet är det i enlighet med rådets förordning (EG) nr 1698/2005 ett stödvillkor att tvärvillkoren iakttas. Det fastställs att tvärvillkoren inom dessa stödsystem som föreslås sortera under axel 2 i detalj motsvarar de krav som enligt vad som bestäms i rådets förordning (EG) nr 1782/2003 ska iakttas som tvärvillkor och vilkas innehåll här nedan beskrivs i enlighet med situationen i februari 2007. Om antingen de föreskrivna verksamhetskrav som ingår i tvärvillkoren och innefattar EU-lagstiftning samt nationell lagstiftning eller kraven på god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden anpassas, ska jordbrukarna följa dem sådana de vid tillfället lyder. Om en jordbrukare inte godtar en anpassning kan han eller hon i enlighet med artikel 46 i kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006 frånträda förbindelsen utan att det utbetalda stödet återkrävs. Om jordbrukaren i sin besittning har bara en produktionsbyggnad för djur och ansöker om stöd för djurens välbefinnande, är de tvärvillkor som ska iakttas något snävare.

Tvärvillkoren är av två olika slag: föreskrivna verksamhetskrav samt krav på god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden. För de föreskrivna verksamhetskravens vidkommande uppräknas i bilaga III till rådets förordning (EG) nr 1782/2003 om upprättande av gemensamma bestämmelser för system för direktstöd inom den gemensamma jordbrukspolitiken och om upprättande av vissa stödsystem för jordbrukare de av rådet antagna direktiv och förordningar inkl. specificerade artiklar som ska iakttas som delar av tvärvillkoren. Direktiven och förordningarna har genomförts nationellt i Finland genom de rättsnormer som uppräknas nedan. Rättsnormerna refereras i följande guider beträffande tvärvillkoren som har skickats till jordbrukarna:

- Odlingssätt och miljövillkor (december 2004; har kompletterats våren 2006)
- Märkning och registrering av djur (december 2004)

- Växtskyddsmedel, foder, livsmedel och anmälan om djursjukdomar (senhösten 2005)
- Märkning och registrering av djur, växtskyddsmedel, foder, livsmedel, anmälan av djursjukdomar och djurens välbefinnande (reviderad upplaga i början av 2007)

Innehållet i det krav på god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden som ingår i tvärvillkoren har fastställts nationellt genom jord- och skogsbruksministeriets förordning 183/2006. År 2007 preciseras kraven på god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden i fråga om det krav som är utgångsnivå inom miljöstödets tilläggsåtgärd mångsidigare odling.

Föreskrivna verksamhetskrav

De föreskrivna verksamhetskraven består av EU-lagstiftning och nationell lagstiftning som presenteras i följande tabell. Tvärvillkorens innehåll och kraven i dem, också beträffande de föreskrivna verksamhetskraven, refereras i de ovan nämnda guiderna på artikel- och bestämmelsenivå.

Miljön

EU-lagstiftning	**Nationell lagstiftning** [5]
Nitratdirektivet (91/676/EEG)	SRf om begränsning av utsläpp i vattnen av nitrater från jordbruket (931/2000)
Rådets direktiv 80/68/EEG om skydd för grundvatten mot förorening genom vissa farliga ämnen	SRb om skydd för grundvatten mot förorening genom vissa miljöfarliga eller hälsofarliga ämnen (364/1994)
Rådets direktiv 86/278/EEG om skyddet för miljön, särskilt marken, när avloppsslam används i jordbruket	SRb om användning av slam från reningsverk inom jordbruket (282/1994)
Habitatdirektivet (92/43/EEG) och fågeldirektivet (79/409/EEG)	Naturvårdslagen (1096/1996), jaktlagen (615/1993) och jaktförordningen (666/1993)

Identifiering och registrering av djur

EU-lagstiftning	**Nationell lagstiftning**
Rådets direktiv 92/102/EEG, rådets förordning (EG) nr 21/2004, kommissionens förordning (EG) nr 911/2004 samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1760/2000 om upprättande av ett system för identifiering och registrering av nötkreatur samt märkning av nötkött och nötköttsprodukter	JSMf om märkning och registrering av svin (1296/2001) JSMb om märkning och registrering av nötkreatur (7/1999) JSMf om märkning och registrering av får och getter (469/2005)

Djurhälsa, växtskydd och anmälan om sjukdomar

EU-lagstiftning	**Nationell lagstiftning**
Rådets direktiv 91/414/EEG om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden	Lagen om bekämpningsmedel (327/1969) och förordningen om bekämpningsmedel (792/1995)
Europaparlamentets och rådets allmänna livsmedelsförordning (EG) nr 178/2002	Foderlagen (396/1998) JSMb om foderblandningar (41/1999), JSMb om foderämnen (40/1999), JSMb om skadliga ämnen, produkter och organismer i foder (163/1998), JSMf om fodertillsatser (43/05), JSMf om produkter som används i djurfoder (60/05), JSMf om bedrivande av verksamhet inom foderbranschen (4/06) Livsmedelslagen (23/2006) Lagen om medicinsk behandling av djur (617/1997),

[5] SRf = statsrådets förordning
SRb = statsrådets beslut
JSMf = jord- och skogsbruksministeriets förordning
JSMb = jord- och skogsbruksministeriets beslut

	JSMf om användning, överlåtelse och förskrivning av läkemedel för behandling av djur (23/VLA/2002), JSMf om bokföring över medicinsk behandling av animalieproduktionsdjur (13/VLA/2000), JSMf om främmande ämnen i animaliska livsmedel (13/VLA/2001) JSMf om övervakning av salmonella hos broiler och kalkon (23/VLA/2001), JSMf om övervakningsprogram av salmonella hos hönor (24/VLA/2001) JSMf om kraven på primärproduktion för säkerställande av livsmedelssäkerheten (134/2006)
Rådets direktiv 96/22/EG om förbud mot användning av vissa ämnen med hormonell och tyreostatisk verkan samt av β-agonister vid animalieproduktion	JSMb om förbud mot användningen av vissa läkemedelssubstanser i fråga om djur (743/1997)
Europaparlamentets och rådets TSE-förordning (EG) nr 999/2001, rådets mul- och klövsjukedirektiv 85/511/EEG, rådets direktiv 92/119/EEG om införande av allmänna gemenskapsåtgärder för bekämpning av vissa djursjukdomar och särskilda åtgärder mot vesikulär svinsjuka, rådets direktiv 2000/75/EG om fastställande av särskilda bestämmelser om åtgärder för bekämpning och utrotning av bluetongue	Lagen om djursjukdomar (55/1980) JSMb om bekämpning av BSE (15/VLA/1998), JSMf om bekämpning av skrapie hos får och getter (27/VLA/1997), JSMf om verkställighet av gemenskapens lagstiftning gällande mul- och klövsjuka (7/VLA/2004), JSMb om djursjukdomar som skall bekämpas och om anmälan om djursjukdomar (1346/VLA/1995)

Tvärvillkor som träder i kraft år 2007 är de föreskrivna verksamhetskrav som gäller djurens välbefinnande. De refereras i en guide som kommer att sändas till jordbrukarna i början av år 2007.

Djurens välbefinnande

EU-lagstiftning	**Nationell lagstiftning**
Rådets direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur	Djurskyddslagen (247/1996) och djurskyddsförordningen (396/1996) Jord- och skogsbruksministeriets beslut och förordningar som gäller olika djurslag
Rådets direktiv 91/629/EEG om fastställande av lägsta djurskyddskrav för kalvar	Djurskyddslagen (247/1996) och djurskyddsförordningen (396/1996), JSMb om djurskyddskrav vid nötkreaturshållning (14/VLA/1997)
Rådets direktiv 91/630/EEG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning	Djurskyddsförordningen (396/1996) JSMf om djurskyddskrav vid svinhållning (14/VLA/2002)

Krav på god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden

På gårdarna gäller det att beakta och iaktta omständigheter och åtgärder som anknyter till skötseln av odlad åker, motverkandet av markerosion, den organiska marksubstansen och markstrukturen samt den lägsta hävdnivån.

Odlad åker

Med odlad åker avses en åker som odlas för produktion av grödor och i enlighet med normal god jordbrukarsed med hänsyn till förhållandena på orten. En odlad åker ska bearbetas, gödslas och sås eller planteras på ett ändamålsenligt sätt så att det är möjligt att åstadkomma en jämn groning och ett enhetligt växtbestånd. Vid odlingen används växtarter och sorter som lämpar sig för området. Sådden eller planteringen ska utföras senast den 30 juni. Till odlingssättet hör också att växtskyddet ombesörjs, vilket kan ske med hjälp av växtföljd eller på mekanisk, biologisk eller kemisk väg. Jordbrukaren ska ha som mål att producera en bärgnings- och marknadsduglig skörd. Om ingen skörd bärgas från åkern ska den växtlighet som produceras på åkern vid behov hanteras så att det också följande år går att anlägga ett växtbestånd på skiftet.

Växtföljd

På en gårdsbruksenhet ska odlas minst två växtarter eller finnas andra godtagbara former för skötsel eller användning av åkrar. Minimikravet på två växtarter eller andra godtagbara skötsel- eller användningsformer gäller inte de gårdsbruksenheter vars åkerareal endast består av vall.

Motverkande av markerosion

På åkerskiften längs med vattendrag och utfallsdiken ska lämnas en minst 0,6 meter bred obearbetad ren där varken gödselmedel eller växtskyddsmedel får spridas.

Obligatorisk träda på grundvattenområden av klass I och II ska bestå av träda som är täckt av växtlighet. Av särskilda skäl går det dock att avvika från kravet på växttäcke, t.ex. om åkerns kulturtillstånd förbättras genom bekämpning av svåra ogräs eller genom iståndsättningsåtgärder av kortvarig natur. Med träda som är täckt av växtlighet avses grönträda, träda avsedd för utfodring av vilda djur (viltträda), landskapsträda eller non food-träda. När ny obligatorisk träda anläggs på ett grundvattenområde av klass I eller II kan högst 20 % av fröblandningens vikt utgöra frö av kvävefixerande växter. Stubbträdor och obearbetade svartträdor ska skötas årligen genom slåtter eller på annat sätt så att ogräsen inte kan sprida sig. Slåttern ska genomföras vid en sådan tidpunkt och på ett sådant sätt att också skyddet för vilda fåglar och däggdjur beaktas. Svartträda och stubbträda får inte gödslas. Iståndsättningsåtgärder av kortvarig natur får vidtas på obligatorisk träda.

Med icke odlad åker som sköts avses åkrar som inte används för produktion. Icke odlad åker som sköts ska bevaras i sådant skick att dess användning för jordbruksändamål inte äventyras. Icke odlade åkrar som sköts får utnyttjas ekonomiskt. Icke odlade åkrar som sköts måste vara gräsbevuxna och växtligheten ska förnyas vid behov. På icke odlade åkrar som sköts får det också odlas samma växter som på vilt- och landskapsträda. När en ny icke odlad åker som sköts anläggs på ett grundvattenområde av klass I eller II kan högst 20 % av fröblandningens vikt utgöra frö av kvävefixerande växter. Av samma särskilda skäl som anges i samband med kravet på växttäcke för obligatorisk träda på grundvattenområden av klass I eller II går det att avvika från kravet på gräsväxtlighet på en icke odlad åker som sköts.

Obligatorisk träda som är täckt av växtlighet och icke odlad åker som sköts ska slås en gång under vegetationsperioden. Slåttern måste genomföras vid en sådan tidpunkt och på ett sådant sätt att det utöver en lyckad ogräsbekämpning också tas hänsyn till skyddet för vilda fåglar och däggdjur. Slåtterskyldigheten omfattar inte landskaps- och viltträda och inte heller sådan icke odlad åker som sköts där det växer samma växter som på vilt- och landskapsträda.

Bevarande av mängden organisk substans i marken

Halmbränning på åkermark ska undvikas. Halmbränning är tillåten endast om det är nödvändigt med tanke på en lyckad sådd eller bekämpning av flyghavre och andra ogräs, växtsjukdomar eller skadedjur.

Bevarande av markstrukturen

Körning med tunga maskiner på våta åkrar och i synnerhet på icke odlade åkerskiften som sköts ska undvikas i syfte att förhindra markpackning.

Lägsta hävdnivå

På ett basskifte där flyghavre förekommer ska man se till att flyghavren bekämpas.

I syfte att bevara åkermiljöns särdrag ska små grupper av träd och buskar samt stenrösen på åkern bevaras. De får inte röjas till åker. Av odlingstekniska skäl är det möjligt att i enskilda fall röja väsentliga odlingshinder. Kommunens landsbygdsnäringsmyndighet ska dock på förhand underrättas skriftligen om röjningen och motiveringarna för den.

Sådana arealer som år 2003 har utgjort permanent betesmark ska i huvudsak förbli i samma användning. Om skiften som har anmälts som permanent betesmark inte används för betesgång ska de hållas öppna genom slåtter. Vid behov ska sly och trädplantor röjas från sådana delar av skiftet som inte kan slås.

5.2.3 Övriga villkor för flera åtgärder

Genom administrativa förfaranden säkerställs det att de ur en fond för omstrukturering finansierade diversifieringsåtgärderna enligt artikel 6 i rådets förordning (EG) nr 320/2006 om inrättande av en tillfällig ordning för omstrukturering av sockerindustrin i gemenskapen inte kan få överlappande finansiering inom detta program. Insatser som kan finansieras genom Europeiska gemenskapernas gemensamma organisation av marknaden för färsk frukt och färska grönsaker kan inte beviljas exceptionell finansiering i fråga om åtgärder för landsbygdsutveckling. Andra motsvarande insatser som är likriktade med gemenskapens gemensamma jordbrukspolitik finansieras inte inom detta program.

Förfarandena beträffande statliga stöd, kriterierna för materialkompatibilitet och de övre gränserna för totalt offentligt stöd enligt artiklarna 87, 88 och 89 i EG-fördraget iakttas inom åtgärderna 311, 312, 313, 321, 322, 323 och 331, vilka införs genom programmet, samt inom åtgärderna 123 och 124 till den del de inte ingår i tillämpningsområdet för artikel 36 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen (Romfördraget). Åtgärd 115 tas inte i bruk i programmet.

Åtgärderna genomförs inom hela programområdet, såvida inte något annat anges. Företagsstöd och utvecklingsprojekt som finansieras via Leaderaktionsgrupper genomförs inom respektive aktionsgrupps område. I beskrivningarna av programåtgärderna nämns separat om åtgärdsgenomförandet avgränsas till ett område där det inte ingår centrumområden med stadskaraktär i städer eller kommuner med fler än 23 000 invånare (bilaga 1). Nyttan av regionala och lokala åtgärder tillfaller i regel det i programmet avsedda landsbygdsområdet. Med det i programmet avsedda landsbygdsområdet avses de städer och kommuner som i enlighet med tredelningen av landsbygden, som beskrivs i bilaga 1, är kommuner på landsbygden i närheten av städer, på den egentliga landsbygden och på den glest bebyggda landsbygden.

EJFLU:s och statens finansieringsandel anvisas årligen TE-centralerna för användning till sådana regionala landsbygdsutvecklingsåtgärder som ingår i programmet (åtgärderna 111, 123, 124, 311, 312, 313, 321, 322, 323 och 331 exkl. finansieringen av Leaderaktionsgrupperna). Den primära regionala fördelningsnyckeln för dessa medel är antalet invånare på den glest bebyggda och den egentliga landsbygden samt 5 % av antalet invånare på landsbygden i närheten av städer. I fråga om Lappland beaktas dock områdets exceptionellt glesa bosättning så, att fördelningsnyckeln innefattar 25 % av invånarna på landsbygden i närheten av städer. Vid fördelningen av medel har det också säkerställts att östra Finlands storregion anvisas åtminstone 23 % av de disponibla medlen och att ingen TE-centrals disponibla medel minskar med mer än 11 % jämfört med programperioden 2000–2006. Den regionala fördelningen av medel ses vid behov över under programperioden 2007–2013.

De delfinansierade stöden i programmet beviljas i form av understöd, frånsett stöden inom axel 2, vilka beviljas i form av ersättningar. Åtgärdsbeskrivningarna innehåller information om målen för och innehållet i varje åtgärd samt andra detaljer kring stödet. En sammanfattning av programåtgärderna och de stödsystem som tillämpas för deras del samt en karta över de stödområden som tillämpas i samband med investeringsstöd för företag ingår i bilaga 7.

Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi/Ekonomisk forskning har utarbetat kalkyler över stödnivån för kompensationsbidragen, miljöstöden för jordbruket, stöden för produktionsdjurens välbefinnande och stöden för icke-produktiva investeringar. Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi är den ledande institutionen i Finland inom jordbruks- och livsmedelsforskningen samt forskningen i jordbrukets miljöfrågor. De forskare i Finland som är ledande inom branschen har svarat för utarbetandet av kalkylerna, och kalkylerna har utarbetats av specialforskare på området. Stödnivåkalkylerna grundar sig på täckningsbidragskalkyler och har gjorts upp enligt 2005 års prisnivå. I dem har man också

utnyttjat de senaste forskningsrönen. Medan stödsystemen beretts har kalkylerna behandlats i grupper bestående av de parter som varit med om att bereda stödsystemen. Jord- och skogsbruksministeriet har kontrollerat kalkylerna och konstaterat att de utarbetats enligt enahanda principer.

5.3 Beskrivning av åtgärderna axel för axel

5.3.1 Axel 1: Att förbättra jord- och skogsbrukets konkurrenskraft

För att konkurrenskraften hos produktionskedjorna inom jordbruket (inkl. rennäring och naturprodukter som hänförs till jordbruk), livsmedelsekonomin, skogsbruket och träförädlingen ska utvecklas krävs det att kompetensen förbättras och att utvecklingsgreppet är innovativt och kundorienterat.

Jordbrukets produktivitetsutveckling förutsätter satsningar på att utveckla strukturen inom de huvudsakliga produktionsinriktningarna och främja generationsväxlingar. Inom livsmedelsförädlingen gäller det att genom produktutvecklingsarbete som sträcker sig från marknaden ända till primärproduktionen säkerställa att första gradens förädling är kapabel att svara på de växande utmaningarna. Uppgången i efterfrågan på förnybar energi erbjuder chanser att avsevärt öka användningen av trä och andra förnybara energikällor och därigenom att etablera ny företagsverksamhet. För att den lokala träförädlingen ska öka behövs också utvecklingsåtgärder som riktar sig till sådana mikroföretag som tillverkar träprodukter.

Åtgärder inom axeln riktas också till nya produktionsinriktningar som gäller jord- och skogsbruk, såsom utveckling av produktionen och förädlingen av bioenergi. När dessa sektorer utvecklas är det skäl att jämsides med de företagsspecifika åtgärderna sammanställa mera omfattande utvecklingsprogram och projekthelheter där flera landskap deltar så att åtgärderna stöder kompetensen, uppkomsten och genomförandet av innovationer samt företagstillväxt.

Villkor i anslutning till åtgärder för att främja kunskap och höja den mänskliga potentialen

Åtgärd 111: Yrkesutbildning och information

Rättslig grund

Artiklarna 20 a punkt i och 20 b punkt i och iii, artikel 21, artikel 26 och 28 i rådets förordning (EG) nr 1698/2005
Artiklarna 17 och 19 och bilaga II till kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006

Underåtgärd 111.1: Allmänna åtgärder som rör yrkesutbildning och information

Motiv för åtgärden

Utbildning, information och förmedling av ny vetenskaplig kunskap och nya metoder ligger till grund för framgång inom sektorerna jordbruk, skogsbruk, livsmedel och trä. Den föränderliga omvärlden och den allt hårdare konkurrensen kräver flexibilitet av företagarna och allt bättre förmåga att anpassa sig till förändringar och bemästra dem. Jämsides med uppdateringen av det yrkesmässiga kunnandet är förvärvandet av nya kunskaper och färdigheter en förutsättning för att det ska gå att svara på dessa förändringar och utmaningar. Jordbrukarna förväntas också vara kunniga när det gäller ett brett spektrum av miljöfrågor och ha kännedom om bra lösningar.

Mål

Genom åtgärden förbättras jordbruks-, skogs- och livsmedelssektorernas förutsättningar att klara sig bra. Det sker genom att företagarnas kompetens och bemästrandet av de allt stramare kraven förbättras på gårdarna och genom att det yrkesmässiga kunnandet allt mer hålls à jour på eget initiativ.

Åtgärdens innehåll

Inom åtgärden genomförs projekt som på olika sätt gör det lättare för aktörerna att få tillgång till vetenskaplig kunskap, innovationer och annat kunnande och främjar primärproduktionens regionala omstrukturering. En central ställning intas av projekt som genomförs i nära samarbete med utvecklingsorganisationer och forskningsinstitut.

De projekt som genomförs inbegriper utbildning för grupper av studerande inom bl.a. följande kompetensområden:
- affärsledning och bemästrande av produktionsverksamheten för företagare inom jordbruket, träbranschen och naturproduktsektorn,
- omläggning av produktionsinriktningen till t.ex. ekologisk produktion eller bioenergi,
- miljöåtgärder och djurens välbefinnande,
- förebyggande av ohälsa i jordbruksarbetet.

I utbildningen kan ingå också företagsspecifik utbildning på plats.

Dessutom är det möjligt att arrangera informationskampanjer och utbildning som har till mål att bl.a. främja
- generationsväxlingar på gårdarna och ägoregleringar,
- insatser som stöder bättre energilösningar, t.ex. metoder för produktion av bioenergi, kalkylmallar som ansluter sig till värmeföretagande och energisparåtgärder,
- spridning av de senaste forskningsrönen,
- skogsförbättringsarbeten och miljömedvetenhet.

Genom projekten är det också möjligt att förbättra spridningen av vetenskaplig kunskap och att utveckla självstudier där bl.a. material och olika diskussionsforum som är tillgängliga på internet utnyttjas.

Inom åtgärden betonas en förbättring av jord- och skogsbrukets konkurrenskraft genom ökning av nyttotagarnas kompetens särskilt inom områdena informationsteknik, företagsledning, marknadsföring, ekonomi och produktion.

I åtgärden ingår inte
- utbildning som leder till yrke eller examen och allmänbildande utbildning,
- påbyggnads- och fortbildning för anställda inom livsmedelsbranschen,
- verksamhet som syftar till att upprätthålla och utveckla arbetsförmågan, annat än till den del den anknyter till utbildning för jord- och skogsbruksproducenter.

Utbildningen är kortvarig, och både målgruppen och utbildningstemat inverkar på innehållet. Utbildningen kan bestå av
- närundervisningsdagar som innehåller sakkunnigföreläsningar och exkursioner till olika objekt, aktivitets- och upplevelsedagar och sådana helheter och presentationer med anknytning till utbildningsinnehållet som eleverna producerar själva samt stimulerande verksamhet,
- distansuppgifter och webbdiskussioner,
- upprättande av ett webbforum och inlämning av uppgifter via det,
- genomgång av uppgifter i arbetsgrupper, individuellt eller företagsvis.

Det väntas att en del av projekten inom åtgärden kommer att genomföras inom ramen för Leaderaxeln. De lokala aktionsgrupperna (Leader) koncentrerar sig på att finansiera projekt som gagnar de lokala jordbrukarna, skogsägarna och andra lokala företag inom branschen. Som exempel kan nämnas projekt där jordbrukarnas arbetsförmåga upprätthålls och arbetsrelaterad ohälsa förebyggs.

Nyttan av regionala och lokala insatser tillfaller i regel det i programmet avsedda landsbygdsområdet. Med det i programmet avsedda landsbygdsområdet avses de städer och kommuner som i enlighet med tredelningen av landsbygden, som beskrivs i bilaga 1, är kommuner på landsbygden i närheten av städer, på den egentliga landsbygden och på den glest bebyggda landsbygden.

Målgrupp

Nyttan av åtgärden tillfaller följande:
Aktörer inom jord- och skogsbruket och livsmedelssektorn (jordbruksföretag, skogsägare, skogsbruks- och rennäringsföretag samt mikroföretag som ägnar sig åt förädling och marknadsföring av jord- och skogsbruksprodukter)

Stödmottagare:
Offentligrättsliga samfund, privaträttsliga sammanslutningar och stiftelser som tillhandahåller utbildning (bl.a. läroanstalter, kommuner, föreningar, organisationer, andelslag och företag, dock inte privata företag).

Detaljer kring stödet

Enligt artikel 21 i rådets förordning (EG) nr 1698/2005 får stödet för yrkesutbildning inte omfatta kurser eller praktik som ingår i den normala jord- och skogsbruksutbildningen på sekundärstadiet (inkl. fristående examina) eller högre. Detta säkerställs i ansökningsblanketternas innehåll samt genom att sökandena instrueras att beakta detta i projektbeskrivningen, utbildningen och informationen.

Stöd beviljas för utbildningsprojekt. Åtgärden genomförs i form av regionala och interregionala projekt, i vissa fall även projekt som omfattar hela programområdet. De som genomför utbildningen är oftast sakkunnig-, rådgivnings- och utbildnings- m.fl. organisationer med tillräcklig kompetens.

Utbildningsprojekten kan vara allmänna utbildnings-, kommunikations- och informationsinsatser som gagnar personer direkt och inte medför fördelar för vissa företag. Utbildningsprojekt som anknyter till produktion, förädling eller saluföring av produkter som uppräknas i bilaga I till fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen och till träbranschen kan också utgöra allmän utbildning enligt artikel 2 e i kommissionens förordning (EG) nr 68/2001, varvid det är fråga om statligt stöd som avses i artikel 87.1 i EG-fördraget.

Stöd kan beviljas för följande skäliga kostnader som föranleds av att utbildning och informationsförmedling planeras och genomförs:
- kostnader för löner och arvoden,
- kostnader för förvärv av tjänster,
- resekostnader,
- materialkostnader och motsvarande övriga kostnader.

Stödansökningarna ges in till den behöriga TE-centralen. När det ansöks om stöd ur finansieringskvoten för en lokal aktionsgrupp ges stödansökningarna in till den behöriga lokala Leaderaktionsgruppen. Förfarandena i samband med beviljandet och betalningen av stöd beskrivs i kap. 11.

Stödnivå

Andelen offentlig finansiering inom utbildningsprojekten kan vara högst 90 % av de godtagbara kostnaderna. Om ett projekt innefattar allmän informationsförmedling, utbildning som är nödvändig för erhållande av sådant stöd som avses i artikel 39 i EG:s förordning om landsbygdsutveckling eller sådan utbildning som kan stödjas utan att stödet utgör statligt stöd, kan den offentliga finansieringen dock uppgå till 100 % av de godtagbara kostnaderna.

Den offentliga finansieringen av utbildningsprojekt som förordas av en aktionsgrupp kan utgöra högst 150 000 euro.

Bilaga 7a innehåller en sammanfattning av stödsystemen.

Finansiering

Den offentliga finansieringen som beviljas och betalas i form av delfinansierat stöd består av EJFLU:s bidrag och nationell medfinansiering. Den indikativa offentliga finansieringen uppgår till 18 500 miljoner euro (exkl. den offentliga finansieringen av åtgärd 411). EJFLU:s bidrag utgör 45 % av de stödberättigande offentliga utgifterna. Den nationella medfinansieringen består av finansiering från staten, kommunerna och andra offentliga källor.

Övergångsarrangemang

I åtgärden kan fr.o.m. 16.10.2006 ingå utgifter som föranleds av åtaganden som ingåtts under programperioden 2000–2006 och gäller garantisektionen vid Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ). Beloppet är uppskattningsvis 0,28 miljoner euro, där EJFLU:s andel är 0,09 miljoner euro; i uppskattningen ingår inte utgifter som uppkommer till följd av besvärsprocesser. Övergångsarrangemangen beskrivs i avsnitt 5.2.1.

Förhållande till andra nationella och EU-finansierade insatser

Insatserna stöder genomförandet av programåtgärderna 112, 121, 123 och 124 samt 211, 212, 214, 215 och 216. Utbildningen i anslutning till den övriga landsbygdsekonomin och livskvaliteten på landsbygden genomförs via åtgärd 331.

Insatserna stöder genomförandet av jord- och skogsbrukets miljöåtgärder samt åtgärderna för djurens välbefinnande och beaktandet av arbetarskydds- samt hygien- och djurskyddskraven. De insatser som finansieras ökar anammandet av miljövänliga metoder inom jordbruket och skogsvården.

Grundutbildning, yrkesutbildning, högskoleutbildning och annan utbildning som leder till examen arrangeras nationellt.

Insatser som bör samordnas med ESF-finansieringen är bl.a. utveckling av företagarnas kompetens, utbildningsåtgärder som hänför sig till förebyggande av ohälsa i arbetet och upprätthållande och utvecklande av arbetsförmågan samt vissa andra åtgärder såsom påbyggnads- och fortbildning för anställda. Via ESF är det möjligt att finansiera utbildningsinsatser som är kopplade till sysselsättningspolitiken och EU:s sysselsättningsstrategi. ESF kan också stödja förebyggandet av ohälsa i arbetet bland små- och mikroföretagare på landsbygden samt utbildning för anställda hos livsmedelsföretag.

Den utbildning som myndigheterna riktar till utbildningsarrangörer och handlar om programmet och stödsystemen inom det samt om komplettering av kunskaperna om stödförfarandena finansieras ur det tekniska bistånd som hör ihop med programmet.

Principerna för samordning på det nationella och det regionala planet beskrivs mer ingående i kap. 10. Samordningsförfarandena preciseras i nationella författningar innan programmet börjar genomföras.

För EU gemensamma och nationella indikatorer[6]

[6] Inkl. målen för åtgärd 411

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal mottagna ansökningar	100–150 st.
	Antal godkända ansökningar	70–110 st.
	Antal deltagande i utbildning	115 000 personer
	Antal utbildningsdagar	170 000 dagar
Resultat	Antal deltagare som framgångsrikt har fullföljt en utbildningsaktivitet relaterad till jordbruk och/eller skogsbruk	100 000 personer
Effekt	Arbetsproduktivitet: Förändring av bruttoförädlingsvärdet/heltidsekvivalent (FTE)	Arbetsproduktiviteten stiger i genomsnitt med ca 1–1,5 %/år

Underåtgärd 111.2: Att förbättra jordbrukets konkurrenskraft

111 - Yrkesutbildning och information
121 - Modernisering av jordbruksföretag

Motiv för åtgärden

I företagen inom jordbruket och trädgårdsnäringen sker under programperioden 2007-2013 grundläggande förändringar, dvs. generationsväxlingar, ändringar av driftsinriktning eller stora investeringar. I dessa situationer behöver jordbrukaren eller områdets producentgrupp kompetensutveckling eller sakkunnighjälp bl.a. för att utarbeta en näringsplan eller säkra en lyckad utvecklingsåtgärd i samband med en investering eller produktion.

Mål

Målet är att utveckla vidare jordbruks-livsmedelskedjan och bioenergins produktionskedja på gårdarna genom regionala utvecklingsinsatser. Man siktar till positiva miljökonsekvenser genom att ta fram nya energiråvaror. En tillräcklig planering och ett tillräckligt sakkunnigstöd tryggar den stora strukturutvecklingen som jordbruket behöver när man planerar stora investeringar, ägarbyten eller ändring av driftsinriktning.

Åtgärdens innehåll

Förbättrandet av jordbrukets konkurrenskraft kan inkludera t.ex. följande

- utbildnings- och utvecklingsprojekt som gäller enskilda gårdar och/eller av forsknings- och sakkunnigorganisationer utförda regionala projekt som förbättrar gårdarnas konkurrenskraft (åtgärd 111)
- genomförandeundersökningar, arkitekters eller ingenjörers arvoden och konsultationsarvoden och liknande utvecklingsåtgärder knutna till investeringar (åtgärd 121)

Målet med utbildnings- och utvecklingsprojekt är att

- förbättra jordbruksstrukturen i synnerhet i mindre gynnsamma områden
- uppmuntra till energibesparing och användning av förnybara energiråvaror för att uppnå ett större ekonomiskt värde hos biprodukter och avfall från sektorn
- uppfylla de nya bestämmelserna om hygien och miljö

Målgrupp

Åtgärden ger fördel åt följande aktörer:
Privatpersoner och privaträttsliga sammanslutningar som bedriver jordbruk.

Stödmottagare

Privatpersoner och privaträttsliga sammanslutningar som bedriver jordbruk.
Utvecklingskluster som har till uppgift eller vars verksamhetsidé går ut på att producera tjänster för företag.
Stöd för att genomföra jordbrukets regionala utvecklingsprojekt kan beviljas offentligrättsliga och privaträttsliga sammanslutningar eller stiftelser (bl.a. kommuner, föreningar, organisationer och andelslag).

Detaljer kring stödet

Utvecklingsstöd för ett företag eller en företagsgrupp kan beviljas för följande godtagbara kostnader som uppkommer i samband med enskilda gårdars eller jordbrukargruppers utbildnings- och utvecklingsprojekt:
- kostnader för ordnande av utbildning eller liknande kostnader
- resekostnader som utvecklingsprojektet medför
- kostnader för anlitande av sakkunniga
- kostnader för deltagande i mässor och övriga evenemang
- övriga extra kostnader i samband med utvecklingsverksamheten

Stöd för regionala utvecklingsprojekt kan beviljas för följande skäliga kostnader i samband genomförande av projekt som stödjer utveckling av jordbrukssektorn i området och tillämpar vetenskapliga rön:
- löneutgifter och resekostnader, arvoden
- anskaffning av köpta tjänster
- hyresutgifter
- kostnader för nödvändigt material och övriga kostnader

Det ska ges ut information om projektresultaten som måste vara allmänt tillgängliga t.ex. genom seminarier, publikationer eller Internet.

Stödet beviljas i form av understödda tjänster utan anknytning till direktstöd till producenter. Detta stöd beviljas inte för jordbruksinvesteringar som finansieras genom åtgärd 121.

Stödansökningarna levereras till den behöriga TE-centralen. Vid ansökan om stöd från den lokala aktionsgruppens finansieringskvot levereras stödansökningarna till den behöriga lokala Leaderarbetsgruppen. De handlingsmönster som anknyter till beviljande och utbetalning av stödet beskrivs i kapitel 11.

Stödnivå

Stöd för utveckling av ett företag eller en företagsgrupp är begränsad till
- 90 procent av de godtagbara kostnaderna för utbildning och informationsspridning (åtgärd 111)
- 50 procent av de godtagbara kostnader som enligt artikel 55.1 punkt c i förordning (EG) nr 1974/2006 är övriga allmänna kostnader (åtgärd 121).

I *regionala utvecklingsprojekt* kan den offentliga finansieringen uppgå högst till 90 procent av godtagbara kostnader. Andelen kan dock vara 100 procent om det gäller
- en förberedande utredning eller genomförandeundersökning av interregionala eller internationella projekt
- ett utvecklingsprojekt som utreder, analyserar och harmoniserar jordbrukets allmänna sektorsvisa eller driftinriktningsspecifika verksamhetsbetingelser

För ett projekt som aktionsgruppen har förordat kan beviljas högst 150 000 euro.

Finansiering

Den offentliga finansieringen som beviljas och betalas i form av delfinansierat stöd består av EJFLU:s bidrag och nationell medfinansiering. Den indikativa offentliga finansieringen uppgår till 10 miljoner euro (utan

offentlig finansiering genom åtgärd 411). EJFLU:s bidrag utgör 45 % av de stödberättigande offentliga utgifterna. Den nationella medfinansieringen består av finansiering från staten, kommuner och andra offentliga instanser.

Övergångsarrangemang

Övergångsarrangemangen beskrivs i punkt 5.2.1.

Förhållande till nationella och andra EU-delfinansierade åtgärder

Åtgärderna har ett samband med åtgärderna 112 och 121, och de kompletterar varandra. De allmänna utbildnings- och informationsprojekten inom axel 1 finansieras genom underåtgärden 111.1. Jordbruksinvesteringarna finansieras genom åtgärd 121.

Principerna som gäller harmoniseringen på det nationella och regionala planet beskrivs mer detaljerat i kapitel 10. Handlingsmönstren i samband med harmoniseringen preciseras genom nationella författningar innan tillämpningen av programmet inleds.

För EU gemensamma och nationella indikatorer

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007-2013
Utfall	Antal projekt	200
Resultat	Ökning av bruttovärde som tillförts gårdar som fått stöd	Ökningen är 25 % under en femårsperiod.
Effekt	Arbetsproduktivitet: Förändring av bruttoförädlingsvärdet/heltidsarbetsplats (FTE)	Arbetsproduktiviteten stiger i genomsnitt med ca 1 - 1,5 %/år

Underåtgärd 111.3: Utveckling av kompetens

111 - Yrkesutbildning och information
123 - Högre värde på jord- och skogsbruksprodukter

Motiv för åtgärden

Syftet med företagsspecifika åtgärder och de åtgärder som företagsgrupperna utför är att säkra investeringarnas genomförbarhet och hållbarhet, förbättra verksamhetskvaliteten inom livsmedelssektorn och hela kedjan samt produktutvecklingen i landsbygdens mikroföretag inom skogs- och bioenergisektorn och dessa företags marknadsförings- och konkurrenskraft och att införa nya innovationer och på så sätt öka den fördel som tillfaller jordbrukare och skogsägare.

Mål

Målet med utveckling av kompetensen är att utveckla förädlingen av jord- och skogsbruksprodukter, jordbruks-livsmedelskedjan samt produktionskedjan inom skogs- och bioenergibranschen genom att man höjer kompetensen i produktions- och förädlingsenheterna. Man försöker åstadkomma positiva miljökonsekvenser genom att utveckla och ta fram nya energiråvaror. Målet är att utveckla och införa nya produkter, kostnadsbesparande och kvalitetsutvecklande metoder samt teknologiska, processuella och logistiska lösningar.

Åtgärdens innehåll

De företagsspecifika projekt som gäller utveckling av produkter, metoder eller teknologi kan till exempel anknyta till en planerad investering eller ett utvecklingsarbete före konkurrens. Utveckling av kompetens kan inbegripa bl.a.
- utbildningsåtgärder relaterade till utveckling av kompetens hos de personer som arbetar med företagets utvecklingsprojekt samt skaffande av know-how (åtgärd 111)
- företagens utbildnings- och utvecklingsprojekt som syftar till energibesparing och ökad användning av förnybara energiråvaror i syfte att uppnå ett större ekonomiskt värde hos sektorns biprodukter och avfall, samt projekt som hänför sig till uppfyllande av de nya bestämmelserna om hygien och miljö (åtgärd 123) samt
- genomförandeundersökningar, arkitekters eller ingenjörers arvoden och konsultationsarvoden och liknande allmänna kostnader knutna till immateriella investeringar (åtgärd 123)

Stöd beviljas inte för utveckling av en prototyp eller produkt som tillverkas för kommersiell användning eller för nyttotagarens normala verksamhet.

Stöd beviljas inte för utveckling av en sådan prototyp eller för försöksproduktion av sådana produkter, processer och tjänster som kan användas för kommersiella ändamål eller för företagets normala verksamhetsutgifter, t.ex. rutinmässiga skatterådgivningstjänster, regelbundna juridiska tjänster eller reklamer.

Målgrupp

Åtgärden ger fördel åt följande:
Aktörerna inom jord- och skogsbruket och livsmedelsektorn, jordbruksföretag, skogsägare, skogsbruks- och rennäringsföretag samt mikroföretag som förädlar och saluför jord- och skogsbruksprodukter eller behandlar virke före industriell förädling.

Stödmottagare
Privata eller juridiska personer, företag och företagargrupper; små och mellanstora företag som förädlar eller saluför annex 1-produkter. Mikroföretag som producerar råvara till bioenergi ur åker- eller skogsbiomassa eller behandlar virke före industriell förädling. Stöd kan också beviljas utvecklingskluster som har till uppgift eller vars verksamhetsidé går ut på att producera tjänster för företag.

Detaljer kring stödet

Utvecklingsstöd för ett företag eller en företagsgrupp kan beviljas för följande godtagbara kostnader som uppkommer i samband med ett företags eller en företagsgrupps utbildnings- och utvecklingsprojekt:
- kostnader för ordnande av utbildning eller liknande kostnader
- resekostnader som utvecklingsprojektet medför
- kostnader för anlitande av sakkunniga
- kostnader för deltagande i mässor och övriga evenemang
- övriga extra kostnader i samband med utvecklingsverksamheten

De branscher vilka det av konkurrensskäl inte är motiverat eller ändamålsenligt att bevilja stöd till, omfattas inte av stödsystemet. Stöd beviljas inte heller för investeringar som finansieras genom åtgärd 123 och som anknyter till ökning av värdet av den materiella egendomen inom jord- och skogsbruket.

Stödansökningarna levereras till den behöriga TE-centralen. Vid ansökan om stöd från den lokala aktionsgruppens finansieringskvot levereras stödansökningarna till den behöriga lokala Leaderarbetsgruppen. De handlingsmönster som anknyter till beviljande och utbetalning av stödet beskrivs i kapitel 11.

Stödnivå

Stöd för utveckling av ett företag eller en företagsgrupp är begränsad till
- 90 procent av de godtagbara kostnaderna för utbildning och informationsspridning (åtgärd 111)
- 40 procent av de godtagbara kostnader som enligt artikel 55.1 punkt c i förordning (EG) nr 1974/2006 är övriga allmänna kostnader (åtgärd 123).

Stödet beviljas enligt kommissionens förordning (EG) nr 1998/2006 om stöd av mindre betydelse.

För ett projekt som aktionsgruppen har förordat kan beviljas högst 150 000 euro.

Finansiering

Den offentliga finansieringen som beviljas och betalas i form av delfinansierat stöd består av EJFLU:s bidrag och nationell medfinansiering. Den indikativa offentliga finansieringen uppgår till 10 miljoner euro (utan offentlig finansiering genom åtgärd 411). EJFLU:s bidrag utgör 45 % av de stödberättigande offentliga utgifterna. Den nationella medfinansieringen består av finansiering från staten, kommuner och andra offentliga instanser.

Övergångsarrangemang

Övergångsarrangemangen beskrivs i punkt 5.2.1.

Förhållande till nationella och andra EU-delfinansierade åtgärder

Åtgärderna har ett samband med åtgärden 123, och de kompletterar varandra. Investeringarna som ökar värdet hos jord- och skogsbruksprodukter finansieras genom åtgärd 123. Liknande åtgärder som rör första förädling inom jord- och skogsbrukssektorn finansieras inte ur strukturfonder.

Principerna som gäller harmoniseringen på det nationella och regionala planet beskrivs mer detaljerat i kapitel 10. Handlingsmönstren i samband med harmoniseringen preciseras genom nationella författningar innan tillämpningen av programmet inleds.

För EU gemensamma och nationella indikatorer

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007-2013
Utfall	Antal företag som fått stöd	5 000
	Antal godkända ansökningar	2 000
Resultat	Utveckling av omsättningen i de företag som fått stöd	Omsättningen ökar i förhållande till sektorn i hela landet
Effekt	Arbetsproduktivitet: Förändring av bruttoförädlingsvärdet/heltidsarbetsplats (FTE)	Arbetsproduktiviteten stiger i genomsnitt med ca 1 - 1,5 %/år

Åtgärd 112: Startstöd till unga jordbrukare

Rättslig grund

Artiklarna 20 a ii och 22 i rådets förordning (EG) nr 1698/2005
Artiklarna 13 och 14 i kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006 samt bilaga II till förordningen

Motiv för åtgärden

För att det ska vara möjligt att trygga jordbrukets kontinuitet och förbättra jordbruksidkarnas åldersstruktur gäller det att uppmuntra unga jordbrukare att etablera sig. Den som etablerar sig som jordbrukare är tvungen att förvärva en ansenlig produktionsegendom med hjälp av främmande kapital, och för att denna utgift ska vara rimlig är det nödvändigt med ekonomiskt stöd. Åtgärden syftar till att främja generationsväxlingar för att på så sätt förbättra de unga jordbrukarnas ekonomiska verksamhetsbetingelser och hela jordbruks- och rennäringens livsduglighet och konkurrenskraft.

Mål

Antalet nya jordbruksföretagare som etablerar sig inom jordbruk eller renskötsel förblir konstant. Jordbrukarnas åldersstruktur förbättras och de nya jordbrukarnas kapitalanskaffning underlättas ekonomiskt.

Åtgärdens innehåll

Unga som etablerar sig som jordbrukare beviljas bidrag som täcker en del av etableringskostnaderna. Med startstöd avses en kombination av delfinansierat bidrag och nationellt räntestöd.

Målgrupp

Stödmottagare:
Stödmottagaren är en ung jordbrukare som uppfyller stödvillkoren och det är första gången han eller hon blir företagare med ansvar för gårdsbruket. Stödmottagaren kan vara en fysisk person eller ett företag i sammanslutningsform.

Detaljer kring stödet

Det anses att etableringen har skett när den som övertar gårdsbruket har kommit i besittning av en livsduglig gård eller en del av gården. Besittningen av gården eller en del av gården bygger på äganderätt eller arrendeavtal.

Villkoren som gäller stödmottagaren och den produktion som beviljas stöd:
- Stödmottagaren är under 40 och över 18 år när ansökan lämnas in
- Om stödet söks av en sammanslutning ska bestämmanderätten i sammanslutningen tillhöra en person som uppfyller villkoren för stödet
- På den gård som beviljas stöd ska följas de obligatoriska kraven inom den aktuella produktionssektorn som bygger på Europeiska gemenskapens lagstiftning och de nationella bestämmelserna om miljö, hygien och djurens välbefinnande
- Stödmottagaren har tillräcklig yrkesskicklighet. Som tillräcklig yrkesskicklighet kan betraktas en examen i naturbruk på minst andra stadiet eller en motsvarande examen. Stöd kan dock också beviljas en företagare som har tre års praktiska erfarenhet plus en utbildning som omfattar minst 20 studieveckor eller 30 studiepoäng, av vilket minst 10 studieveckor eller 15 studiepoäng är ekonomisk utbildning, och minst 10 studieveckor eller 15 studiepoäng är ändamålsenlig utbildning med tanke på den företagsverksamhet som stödet beviljas för. I sådana fall där sökanden inte uppfyller utbildningskravet vid tiden för stödansökan ska sökanden åta sig att uppfylla kravet på yrkesskicklighet inom 36 månader

från beviljande av stödet, och inkludera i affärsplanen de åtgärder som sökanden vidtar för att fullgöra denna skyldighet.
- Företagsverksamheten som stöd beviljas för ska vara av väsentlig betydelse med tanke på sökandens utkomst
- Stöd kan beviljas för sådan företagsverksamhet som kan antas ha förutsättningar för fortlöpande lönsam verksamhet

Stödmottagaren ska lägga fram en affärsplan i syfte att utveckla gården. Affärsplanen ska ta upp
a) gårdens verksamhet när etableringen sker,
b) målen för utveckling av gårdens verksamhet och de tidpunkter då dessa omständigheter ska verifieras, samt
c) detaljerna i samband med investeringar, utbildning, rådgivning eller andra insatser som behövs för utveckling av gårdens verksamhet.

Affärsplanen ska innehålla en beskrivning av gårdens nuläge och information om företagsverksamhetens förutsättningar. Vidare ska det i planen anges de åtgärder som bidrar till att gården blir ekonomiskt livsduglig. Affärsplanen ska uppta de investeringar som är nödvändiga för att gården ska bli ekonomiskt livsduglig. Att affärsplanen har följts verifieras i enlighet med den tidsplan som ställts upp för uppföljningen av åtgärderna i planen och dessutom fem år efter att stödbeslutet har fattats. Om det konstateras att stödmottagaren inte har vidtagit affärsplanens åtgärder som gäller att uppfylla kravet på yrkesskicklighet kan hela stödet eller en del av stödet återkrävas. Samma affärsplan kan innefatta både åtgärder för vilka stöd inte söks och åtgärder för vilka stöd kommer att sökas. I så fall ska stöd för respektive åtgärd sökas för sig.

Stödvillkoren ska uppfyllas när stödansökan lämnas in, bortsett från kravet på yrkesskicklighet. För att den andra posten av startstödet ska kunna utbetalas ska sökanden dock leverera ett intyg över påbyggnadsutbildningen.

Stödansökningarna ges in till den behöriga TE-centralen. De handlingsmönster som anknyter till beviljande och utbetalning av stödet beskrivs i kapitel 11. Startstöd ska sökas inom 10 månader från etableringen. Beslut om startstödet ska fattas senast inom 18 månader från etableringen.

Stödnivå

Det delfinansierade bidraget uppgår till högst 40 000 euro. Bidraget betalas till stödmottagaren i högst två poster. Förutom bidraget kan sökanden om så önskas också ansöka om nationellt räntestöd som uppgår till högst 40 000 euro. Om dessa stödformer kombineras är det sammanlagda beloppet av dem högst 55 000 euro. Vid beviljandet av startstödet beaktas det stöd som stödmottagaren beviljats i from av befrielse från överlåtelseskatt.

Finansiering

Den offentliga finansieringen som beviljas och betalas i form av delfinansierat stöd består av EJFLU:s bidrag och nationell medfinansiering. Den indikativa offentliga finansieringen uppgår till 160 000 miljoner euro. EJFLU:s bidrag utgör 45 % av de stödberättigande offentliga utgifterna. Den nationella medfinansieringen består av statlig finansiering.

Ytterligare nationell finansiering

Det är möjligt att bevilja räntestöd för lån i form av ytterligare stöd som finansieras nationellt. Beloppet av räntestöd beräknas på basis av den förväntade låneamorteringstakten. Räntan till nominellt belopp för var och en räntebetalningspost diskonteras till det värde som råder vid beviljandet, dvs. räntans nuvärde

beräknas. När stöd beviljas får det delfinansierade bidraget och nuvärdet av det nationellt finansierade räntestödet inte överstiga sammanlagt 55 000 euro.

Den indikativa nationella finansieringen uppgår till 70 000 miljoner euro.

Övergångsarrangemang

Åtgärden införs i hela programområdet år 2008 och gäller de inlämnade ansökningarna.

Förhållande till nationella och andra EU-delfinansierade åtgärder

Åtgärden har ett samband med programåtgärderna 111 och 121, och de kompletterar varandra.

För EU gemensamma och nationella indikatorer

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal mottagna ansökningar	5 250 st.
	Antal godkända ansökningar	4 620 st.
	Antal unga jordbrukare som fått stöd	5 500 personer
	Total investeringsvolym	938 miljoner euro
	Genomsnittlig ålder då de unga jordbrukare som fått stöd har etablerat sig som jordbruksföretagare med ansvar för gårdsbruket	Sjunker med ett år under programperioden, vilket bidrar till att förbättra jordbrukets strukturutveckling.
Resultat	Ökning av bruttovärde som tillförts gårdar som fått stöd	Ökningen är 25 % under en femårsperiod.
Effekt	Ekonomisk tillväxt: Nettoökning av förädlingsvärdet uttryckt som köpkraftsstandard (PPS)	De åtgärder som stöds tillför ett nettoförädlingsvärde inom alla branscher som ingår i uppföljningen.
	Arbetsproduktivitet: Förändring av bruttoförädlingsvärdet/heltidsekvivalent (FTE)	Arbetsproduktiviteten stiger i genomsnitt med ca 1–1,5 %/år

Åtgärd 113: Förtidspension

Övergångsarrangemang

I åtgärden ingår endast utgifter för det ur garantisektionen vid Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ) under programperioden 1995–1999 delfinansierade systemet för förtidspensionering (uppskattningsvis 56 miljoner euro, där EJFLU:s andel är 25,2 miljoner euro). I åtgärden ingår dessutom ca 16,9 miljoner euro som utgör ytterligare nationell finansiering. Arrangemangen under övergångsperioden beskrivs i avsnitt 5.2.1.

Villkor i anslutning till åtgärder i syfte att omstrukturera och utveckla den fysiska potentialen samt främja innovation

Åtgärd 121: Modernisering av jordbruksföretag

Rättslig grund

Artiklarna 20 b i och 26 i rådets förordning (EG) nr 1698/2005
Artikel 17 i kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006 och bilaga II till förordningen

Motiv för åtgärden

För att gårdarnas ekonomiska verksamhetsbetingelser ska förbättras förutsätts det att företagarnas kompetens i fråga om ekonomi och driftsledning ökas, att de allt stramare kraven på verksamheten bemästras allt bättre på gårdarna, att det blir lättare att introducera innovationer och ny teknik på gårdarna och att den regionala strukturutvecklingen för primärproduktion främjas. Behovet av att modernisera husdjursproduktionen eller att inrikta produktionen på bioenergi bör underlättas genom dessa insatser. Investeringarna i nötkreatursskötsel har valts till stödobjekt eftersom det är just inom nötkreatursskötseln de både naturbetingade och marknadsberoende förutsättningarna är relativt sett bäst för jordbruket i Finland.

Därtill kräver utförandet av jord- och skogsbrukets miljöåtgärder och åtgärderna för främjande av djurens välbefinnande samt beaktandet av arbetarskydds-, hygien- och djurskyddskraven stödinsatser. Det finns behov av att öka anammandet av miljövänliga metoder inom jordbruket med hjälp av de stödinsatser som finansieras inom axeln. En ökad användning av bioenergi förbättrar jordbrukets miljövård när utsläppen av växthusgaser minskar i de mest intensiva jordbruksområdena. Jordbrukets beroende av importerade bränslen minskar.

Stödinsatserna gäller för hela programområdet eftersom nötkreatursskötsel bedrivs i hela landet. De stödinsatser som rör nötkreatursskötseln är särskilt betydande i östra och norra Finland där mjölkproduktion är den huvudsakliga driftsinriktningen.

Mål

Gårdens ekonomiska verksamhetsbetingelser förbättras. Målet för mjölkproduktionen är att hålla produktionen på samma nivå som i dag. Ytterligare mål är att uppnå de nationella miljömålen och särskilt att uppmuntra en övergång till produktion av biogasenergi.

Åtgärdens innehåll

Åtgärden gör det möjligt att modernisera jordbruksproduktionen och öka gårdarnas storlek på så sätt att gårdens ekonomiska verksamhetsbetingelser inte äventyras oskäligt mycket t.ex. vid en avsevärd utbyggnad.

Med jordbruk avses i detta sammanhang åkerbruk, boskapsskötsel och annan djurhållning, växthusproduktion, trädgårds- och plantskoleodling, pälsnäring, hästhushållning, rennäring, biodling, yrkesmässig jakt, bär- och svampplockning samt annan produktion av produkter som anges i bilaga I till EG-fördraget.

I första hand utvecklas produktionen av mjölk och nötkött samt den på jordbrukets energiråvaror baserade produktionen av bioenergi för gårdsbrukets behov. Om bioenergiprojekten innefattar insatser där åkeranvändningen förändras avsevärt bedöms deras inverkan på biodiversiteten i samband med att det besluts om projektet.

Målgrupp

Stödmottagare:
Privatpersoner och privaträttsliga sammanslutningar som bedriver jordbruk. Inga minimi- eller maximigränser för företagsstorleken anges.

Detaljer kring stödet

Stöd kan beviljas jordbrukare som har fyllt 18 men inte 63 år. Stödmottagaren ska ha tillräcklig yrkesskicklighet. Som tillräcklig yrkesskicklighet kan betraktas examen i naturbruk på minst andra stadiet eller tre års praktisk erfarenhet plus en utbildning som omfattar minst 10 studieveckor. Om driftsinriktningen inte byts i och med det projekt som beviljas stöd räcker tre års arbetserfarenhet för uppfyllande av kravet på yrkesskicklighet.

Stödmottagaren ska visa gårdens livsduglighet genom att ge in en affärsplan för utveckling av gården. I affärsplanen gäller det att beskriva
- gårdens verksamhet när stödet söks,
- målen för utveckling av gårdens verksamhet och de tidpunkter då dessa omständigheter ska verifieras, samt
- detaljerna i samband med investeringar, utbildning, rådgivning eller andra insatser som behövs för utveckling av gårdens verksamhet.

Stödvillkoren ska uppfyllas när stödansökan lämnas in. Undantag görs dock för brister som beaktats i samband med att startstöd för unga jordbrukare beviljats och gäller kraven på yrkesskicklighet och ekonomisk livsduglighet, när en 36 månader lång tidsfrist har fastställts för uppfyllandet av dem. Dessutom är det för uppfyllande av nyligen införda gemenskapsnormer möjligt att fastställa en högst 36 månader lång frist som börjar löpa när de ovan nämnda kraven har blivit obligatoriska för gården eller när verksamheten inleds i fråga om sådana mottagare av startstöd som har lagt fram en affärsplan där dessa insatser ingår.

I enlighet med rådets förordning (EG) nr 1698/2005 förutsätter erhållandet av stöd att tvärvillkoren uppfylls.

Inom åtgärden kan stöd beviljas för
- bygginvesteringar som gäller mjölkproduktion och nötkreatursskötsel, inkl. maskiner och anordningar som är fast anslutna till byggnaden (investeringar som gäller nybyggnad, grundlig reparation och utvidgning) och investeringar som gäller foderförråd och gödselstäder,
- investeringar som anknyter till produktion av bioenergi utgående från gårdens energiråvaror; det förutsätts här att den producerade energin huvudsakligen används på en eller flera gårdar, samt
- planeringskostnader, förhandsutredningar som hänför sig till investeringarnas genomförbarhet och eventuella energikartläggningar.

Stöd kan beviljas för investeringar som anknyter till produktion av bioenergi utgående från gårdens energiråvaror också om den producerade energin i huvudsak säljs för att användas utanför jordbruket, men i så fall beviljas stödet i enlighet med kommissionens förordning (EG) nr 1998/2006, vilken gäller stöd av mindre betydelse (de minimis-stöd), via åtgärd 311 till mikroföretag som verkar i anslutning till gårdar och via åtgärd 312 till andra mikroföretag.

Stödansökningarna ges in till den behöriga TE-centralen. De handlingsmönster som anknyter till beviljande och utbetalning av stödet beskrivs i kapitel 11.

Stödnivå

Stödet beviljas i form av bidrag. Stödet är maximalt 60 % av de godtagbara kostnaderna när stödmottagaren är en ung jordbrukare, i annat fall 50 % av de godtagbara kostnaderna.

För produktiva investeringar i byggande och lösöre inom gårdsbruket får delfinansierat och nationellt stöd beviljas i fråga om stödberättigande investeringskostnader som uppgår till högst 840 000 euro per stödmottagare under åren 2008–2013.

Taket för stödberättigande kostnader kan höjas till det dubbla, om investeringen genomförs av åtminstone tre gårdar gemensamt eller av en gård med åtminstone tre delägare eller medlemmar.

Finansiering

Den offentliga finansieringen som beviljas och betalas i form av delfinansierat stöd består av EJFLU:s bidrag och nationell medfinansiering. Den indikativa offentliga finansieringen uppgår till 115,204 miljoner euro. EJFLU:s bidrag utgör 45 % av de stödberättigande offentliga utgifterna. Den nationella medfinansieringen består av statlig finansiering.

Ytterligare nationell finansiering

Det är möjligt att bevilja räntestöd för lån eller låneborgen i form av ytterligare stöd som finansieras nationellt. Beloppet av räntestöd beräknas på basis av den förväntade låneamorteringstakten. Räntan till nominellt belopp för var och en räntebetalningspost diskonteras till det värde som råder vid beviljandet, dvs. räntans nuvärde beräknas. Summan av det delfinansierade stöd som ingår i programmet och det nationella ytterligare stödet överstiger inte det ovan nämnda stödtaket.

Den indikativa ytterligare nationella finansieringen uppgår till 70 000 miljoner euro.

Nationellt är det möjligt att utanför programmet rikta stöd också till motsvarande investeringar inom andra produktionsgrenar av jordbruket samt till förvärv av mark och bygginvesteringar som hänför sig till bostadshus, grundlig reparation av kulturhistoriskt och arkitektoniskt värdefulla byggnader och omsorg om den traditionella gårdsmiljön.

Övergångsarrangemang

Åtgärden införs inom hela programområdet år 2008 och gäller de inlämnade ansökningarna.

Förhållande till nationella och EU-delfinansierade åtgärder av annat slag

Åtgärden kompletterar de andra åtgärderna inom axel 1. Investeringar i första gradens förädling av jordbruksprodukter på gården finansieras inom åtgärd 123. Projekt som hänför sig till förädling av bioenergiråvaror finansieras via åtgärd 123. Övriga projekt för diversifiering av verksamheten på gården till annan verksamhet än jordbruk finansieras inom åtgärd 311.

För bioenergins vidkommande kan ERUF finansiera stora regionala energiprojekt och investeringar, medan ESF kan främja produktionen av förnybar energi och användningen av naturresurser genom sysselsättnings- och utbildningsåtgärder**.**

EFF kan finansiera investeringar för stödjande av vattenbruk och yrkesfiske.

För EU gemensamma och nationella indikatorer

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal mottagna ansökningar	1 500 st.
	Antal godkända ansökningar	1 000 st.
	Antal gårdar som fått investeringsstöd	1 100 st.
	Total investeringsvolym	230 miljoner euro
Resultat	Ökning av bruttovärde som tillförts gårdar som fått stöd	Bruttoförädlingsvärdet på gårdar som fått stöd stiger med 25 % under en femårsperiod.
	Antal gårdar som introducerat nya produkter och/eller nya tekniker	50 st.
Effekt	Ekonomisk tillväxt: Nettoökning av förädlingsvärdet uttryckt som köpkraftsstandard (PPS)	De åtgärder som stöds tillför ett nettoförädlingsvärde inom alla branscher som ingår i uppföljningen.
	Arbetsproduktivitet: Förändring av bruttoförädlingsvärdet/heltidsekvivalent (FTE)	Arbetsproduktiviteten stiger i genomsnitt med ca 1–1,5 %/år

Åtgärd 123: Högre värde på jord- och skogsbruksprodukter

Rättslig grund

Artiklarna 20 b iii och 28 i rådets förordning (EG) nr 1698/2005
Artikel 19 i kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006 och bilaga II till förordningen

Motiv för åtgärden

Största delen av de finländska livsmedels- och träföretagen är mikroföretag och deras verksamhet inriktas främst på hemmamarknaden. Nästan alla företag är familjeföretag och i finsk ägo. Dessa företags omsättning är liten på årsnivå liksom också produktionens bruttovärde och ökningen av förädlingsvärdet. Största delen av mikroföretagens kostnader består av arbetskostnader. De årligen stigande kostnaderna går inte att kompensera helt och hållet genom att de bakas in i produktpriserna, vilket betyder att lönsamheten blir lidande. Det nära nog enda sättet att tillväxa är att produkternas förädlingsvärde höjs och att företagen förmår skapa ett sådant mervärde som konsumenterna är villiga att betala för i form av produktpriser som är högre än de nuvarande.

Lönsamheten för företag som förädlar och marknadsför jordbruksprodukter samt jord- och skogsbruksprodukternas förädlingsvärde kan höjas genom att produktionsprocesserna och marknadsföringen moderniseras och effektiviseras, en del av produktionen av jord- och skogsbruksprodukter läggs om till produktion av bioenergiråvaror, ny produktionsteknik introduceras och nya innovationer utnyttjas på så sätt att kompetensen i fråga om miljö-, livsmedelssäkerhets-, djurvälfärds- och hygienfrågor börjar beaktas på ett högklassigare sätt. Lokalt eller regionalt är det också angeläget att stödja sådan tillverkning av special- och kvalitetsprodukter inom jord- och skogsbruket som bygger på småskaligt hantverkskunnande.

Mål

Åtgärden syftar till att förbättra den relativa lönsamheten inom hela livsmedelskedjan liksom också kvaliteten och konkurrenskraften samt till att bevara befintliga och skapa nya arbetstillfällen på landsbygden genom att höja jord- och skogsbruksprodukternas förädlingsvärde och förbättra deras tillträde till marknaden. I åtgärden ingår också småskaliga lokala åtgärder inom produktionen av bioenergiråvaror och träförädlingen samt förädling av naturprodukter som räknas som jordbruksprodukter. Målet är dessutom att höja bruttoförädlingsvärdet och förädlingsvärdet för produktionen inom de företag som erhåller stöd.

Åtgärdens innehåll

Stöd beviljas företag som förädlar och marknadsför jordbruksprodukter (produkter som anges i bilaga I till EG-fördraget, s.k. annex I-produkter) och mikroföretag som bedriver småskalig mekanisk träförädling och sådan produktion av energi som baserar sig på åker- och skogsbiomassa.

För att livsmedelsekonomins positiva miljöeffekter ska utökas ingår i åtgärden första gradens förädling av ekoprodukter och lokal förädling av non food-produkter t.ex. till biobränsle samt främjande av sådant värmeföretagande som bygger på utnyttjande av åkerenergi.

När det gällger skogsbruket stöds inom åtgärden investeringar som krävs för att starta och utvidga mikroföretag som tillverkar trävaruprodukter, producerar värme utgående från träråvaror eller förädlar träråvaror för energiändamål (t.ex. pellets, briketter) i liten skala.

Projekten omfattar bl.a.
- investeringsprojekt som genomförs av mejerier, slakterier eller lokala kvarnar eller av företag som förädlar produkter som produceras på gårdar (inkl. ekoprodukter),
- utveckling av första gradens förädling av vilda bär, svampar och andra produkter som samlas in i naturen,
- investeringsprojekt som genomförs av företag som ägnar sig åt mekanisk träförädling,
- investeringsprojekt som genomförs av företag som förädlar nya marknadsorienterade bioenergiprodukter utgående från åker- och skogsbiomassa,
- investeringsprojekt som genomförs av mikroföretag som tillverkar träprodukter,
- investeringar som syftar till att uppfylla nya gemenskapsnormer och gemenskapskrav som införs samt kraven i sådana nationella författningar som utfärdats med stöd av dem.

När projekten finansieras prioriteras projekt som har till syfte att höja förädlingsvärdet för jordbruksprodukter som produceras i produktionskedjan för jordbruk och att förbättra små och medelstora förädlingsföretags lönsamhet genom att förbättra deras konkurrenskraft. I första hand stöds företag som med hjälp av ekonomiska planer kan visa att deras långsiktiga relativa lönsamhet och deras konkurrens- och företagsamhetsförutsättningar kommer att förbättras. Vid valet av projekt som erhåller stöd betonas möjligheterna att utveckla nya produkter med hjälp av nya rön, tekniker och innovationer samt uppnåendet av ett mervärde för produktionen genom miljövänlig, regional, lokal eller småskalig produktion eller förädling.

Inom åtgärden finansieras inte
- maskiner som används vid åkerbruk och skörd (det är möjligt att stödja sådana nationellt utanför programmet, i form av investeringar i gårdsbruket),
- sådan verksamhet på gårdar som är nödvändig för att bearbeta en produkt för den första försäljningen eller första försäljning till återförsäljare eller bearbetningsföretag,
- andra gradens förädling av livsmedel (kan stödjas inom åtgärderna 311 och 312),
- förädling av torv för energianvändning,
- investeringar som syftar till att uppfylla befintliga gemenskapsnormer och gemenskapskrav,
- energiföretagande (kan stödjas inom åtgärderna 311 och 312).

Det väntas att en del av projekten inom åtgärden kommer att genomföras i enlighet med Leadermetoden. Lokala aktionsgrupper stöder i regel nya små mikroföretag inom det egna verksamhetsområdet.

Investeringsprojekt som finansieras via en Leaderaktionsgrupp genomförs i aktionsgruppens verksamhetsområde. TE-centralerna avgränsar i samråd med de lokala aktionsgrupperna och andra aktörer mikroföretagsinsatser så att de genomförs inom ett område som inte omfattar centrumområden med stadskaraktär i städer och kommuner. Stöd för första gradens förädling och/eller marknadsföring av jordbruksprodukter kan dock beviljas, även om den verksamhet som stöds bedrivs inom ett sådant

centrumområde. Avgränsningarna av området för genomförandet publiceras på webbadressen www.landsbygd.fi

Nyttan av regionala och lokala insatser tillfaller i regel det i programmet avsedda landsbygdsområdet. Med det i programmet avsedda landsbygdsområdet avses de städer och kommuner som i enlighet med tredelningen av landsbygden, som beskrivs i bilaga 1, är kommuner på landsbygden i närheten av städer, på den egentliga landsbygden och på den glest bebyggda landsbygden.

Målgrupp

Stödmottagare:
I fråga om förädling och marknadsföring av jordbruksprodukter kan stödmottagarna vara jordbruksföretag samt mikro- och SME-företag så som dessa definieras i kommissionens rekommendation 2003/361/EG. Sektorer som kan erhålla stöd är förädling och marknadsföring av kött, köttprodukter, mjölk- eller mejeriprodukter, spannmålsprodukter, grönsaker, bär vilda bär och svampar osv.

I fråga om projekt som höjer förädlingsvärdet för skogsbruksprodukter kan stöd riktas bara till regional och lokal småskalig produktion inom mikroföretag som ägnar sig åt mekanisk träförädling eller främjar energianvändningen av träråvaror.

Stöd kan därtill beviljas till mikroföretag som producerar bioenergiråvara utgående från åker- eller skogsbiomassa.

Detaljer kring stödet

Stöd beviljas i form av bidrag till företagsspecifika materiella eller immateriella etablerings- och utvidgningsinvesteringar.

Investeringsstöd beviljas för skäliga investeringskostnader som beror på att företagsverksamhet startas och utvidgas, t.ex. förvärv eller uppförande av byggnader samt förvärv av maskiner och anordningar, samt sådana planeringskostnader, patent och licenser som utveckling av företagsverksamheten förutsätter. Dessutom får stöd beviljas för allmänna kostnader som hänför sig till de godtagbara kostnaderna för en investering, såsom arvoden till konsulter och motsvarande projektpersoner**.**

Utanför stödinsatserna står sådana sektorer som det av konkurrensskäl inte är befogat eller ändamålsenligt att stödja.

Stöd beviljas bara företag som har förutsättningar att bedriva fortgående lönsam verksamhet och tillräcklig yrkesskicklighet beträffande den företagsverksamhet som stöds.

Till varje stödansökan ska fogas en affärsverksamhetsplan eller någon annan ekonomisk kalkyl som överensstämmer med projektets omfattning. Affärsverksamhetsplanen är en långsiktig utvecklingsplan för företaget och ska visa att den verksamhet som stöds är ekonomiskt ändamålsenlig. Affärsverksamhetsplanen ska innehålla en beskrivning och analys av den nuvarande verksamheten och affärsidén, en strategi och mål för den verksamhet som stödet gäller, en bedömning av marknadsföringsmöjligheterna och en finansieringsplan.

När stöd beviljas ett företag som förädlar och marknadsför jordbruksprodukter ska företaget uppfylla de relevanta minimikrav som gäller miljö, hygien och djurens välbefinnande.

Stöd får inte beviljas företag som förädlar och marknadsför jordbruksprodukter för projekt som höjer produktionskapaciteten i fråga om produkter som det råder överproduktion av. Med produkter som det råder överproduktion av avses sådana konventionella produkter för vilkas del det inte kan visas att efterfrågan på

marknaden är i stigande. Stöd får inte beviljas för tillverkning och marknadsföring av produkter som missvisande kan förmodas vara mjölk eller mjölkprodukter (t.ex. produktnamnet vilseleder konsumenterna eller förpackningspåskrifterna är oriktiga).

Stödansökningarna ges in till den behöriga TE-centralen. När det ansöks om stöd ur finansieringskvoten för en lokal aktionsgrupp ges stödansökningarna in till den behöriga lokala Leaderaktionsgruppen. De handlingsmönster som tillämpas vid beviljande och utbetalning av stödet beskrivs i kap. 11.

Stödnivåer

Företagsstöd beviljas i form av stöd enligt kommissionens förordning (EG) nr 1998/2006, vilken gäller stöd av mindre betydelse (de minimis-stöd), till företag som bedriver annan verksamhet än förädling och/eller marknadsföring av jordbruksprodukter (s.k. annex I-verksamhet enligt bilaga I till EG-fördraget).

Stöd kan beviljas så, att den offentliga finansieringen vid investeringen inte överstiger 75 % av de godtagbara kostnaderna. EJFLU:s och statens finansieringsandel som beviljas i form av stöd kan vara högst 10–35 % av de godtagbara kostnaderna beroende på det nationella stödområdet och företagsstorleken. Vid företagsinvesteringar som en aktionsgrupp förordar inräknas också kommunernas medfinansiering i stödet.

Stödet kan beviljas i form av investeringsstöd för företag som följer:

Investeringsstöd för företag[7]

Nationellt stödområde[8] (karta i bilaga 7b)	Medelstora företag	Små företag	Mikroföretag
Stödområde 1	25 %	35 %	35 %
Stödområde 2	15 %	25 %	25 %
glest bebyggd landsbygd			35 %
Stödområde 3	10 %	20 %	20 %
glest bebyggd landsbygd			30 %

Stödbeloppet får dock vara högst 500 000 euro per investering, om investeringen gäller första gradens förädling inom jordbruket. För andra investeringar får bara de minimis-stöd beviljas till ett belopp av högst 200 000 euro under tre beskattningsår.

För projekt som förordas av en aktionsgrupp kan stöd beviljas till ett belopp av högst 150 000 euro.

Bilagorna 7a och 7b innehåller ett sammandrag av stödsystemen och en karta över de stödområden som tillämpas i fråga om investeringsstöd för företag.

Finansiering

Den offentliga finansieringen som beviljas och betalas i form av delfinansierat stöd består av EJFLU:s bidrag och nationell medfinansiering. Den indikativa offentliga finansieringen uppgår till 107,500 miljoner euro (exkl. den offentliga finansieringen av åtgärd 411). EJFLU:s bidrag utgör 45 % av de stödberättigande

[7] I fråga om företag som bedriver förädling och marknadsföring av jordbruksprodukter (annex I) är det möjligt att stödja små och medelstora företag, i övrigt riktas stödet enbart till mikroföretag.

[8] Det undantag som gäller glest bebyggd landsbygd grundar sig på den tredelning av landsbygden som är i bruk i den nationella landsbygdstypologin och reviderades år 2006. Undantaget tillämpas på de glest bebyggda landsbygdsområdena inom stödområdena 2 och 3. Stödområde 2 definieras i statsrådets förordning om utvecklingsområdet och stödområden (44/2007), medan stödområde 3 inte ingår i utvecklingsområdet. En karta över de stödområden som tillämpas i samband med investeringsstödet för företag ingår i bilaga 7b.

offentliga utgifterna. Den nationella medfinansieringen består av finansiering från staten, kommuner och andra offentliga källor.

Övergångsarrangemang

I åtgärden kan fr.o.m. 16.10.2006 ingå utgifter som föranleds av åtaganden som ingåtts under programperioden 2000–2006 och gäller garantisektionen vid Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ). Beloppet är uppskattningsvis 0,16 miljoner euro, där EJFLU:s andel är 0,05 miljoner euro; i uppskattningen ingår inte utgifter som uppkommer till följd av besvärsprocesser. Övergångsarrangemangen beskrivs i avsnitt 5.2.1.

Samstämmighet med insatser inom den gemensamma jordbrukspolitiken

Jord- och skogsbruksministeriet svarar för att åtgärden samordnas med de insatser som ingår i den gemensamma jordbrukspolitiken. Genom administrativa förfaranden säkerställs det att de ur en fond för omstrukturering finansierade diversifieringsinsatserna enligt artikel 6 i rådets förordning (EG) nr 320/2006 om inrättande av en tillfällig ordning för omstrukturering av sockerindustrin i gemenskapen inte kan få överlappande finansiering via denna åtgärd. Andra motsvarande insatser som är likriktade med gemenskapens gemensamma jordbrukspolitik finansieras inte inom ramen för denna åtgärd.

Förhållande till nationella och EU-finansierade åtgärder av annat slag

Åtgärden kompletterar och stöder de andra åtgärderna inom axel 1.

Förädlingsinvesteringar inom fiskerinäringen och säljfrämjande åtgärder (PR-åtgärder) som gäller fisk över huvud taget finansieras inom ramen för Finlands program för fiskerinäringen, vilket finansieras via Europeiska fiskerifonden (EFF).

Investeringar som gäller andra gradens livsmedelsförädling och tjänsteföretag inom skogsbranschen samt energiföretagande kan finansieras via åtgärderna 311 och 312.

ERUF kan finansiera sådana SME-företag som bedriver annat än första gradens förädling och marknadsföring av jordbruksprodukter. Vad bioenergin beträffar kan ERUF finansiera stora regionala energiprojekt och investeringar, medan ESF kan främja produktionen av förnybar energi och användningen av naturtillgångar genom sysselsättnings- och utbildningsåtgärder. Avvägningarna i fråga om den företagsverksamhet och de branscher som ERUF finansierar beskrivs i avsnitt 10.2.

Mer omfattande projekt som är sektorspecifika/regionala och interregionala eller omspänner hela programområdet och baserar sig på forskningssamarbete finansieras inom åtgärd 124.

Principerna angående den nationella och regionala samordningen beskrivs mera ingående i kap. 10. Samordningsförfarandena preciseras i nationella författningar innan programmet börjar genomföras.

För EU gemensamma och nationella indikatorer[9]

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal mottagna ansökningar	1200 st.
	Antal godkända ansökningar	1060 st.
	Antal företag som fått stöd	1150 st.
	Total investeringsvolym	160 miljoner euro
Resultat	Ökning av bruttovärde som tillförts företag som fått stöd	Bruttoförädlingsvärdet i företag som fått stöd stiger.
	Antal företag som introducerat nya produkter och/eller nya tekniker	500 st.
	Ökning av omsättningen	Omsättningen stiger i de företag som projekten omfattar, varvid arbetsplatser samtidigt uppkommer.
	Antal tillskapade arbetsplatser, brutto	1 300 st.
Effekt	Ekonomisk tillväxt: Nettoökning av förädlingsvärdet uttryckt som köpkraftsstandard (PPS)	De åtgärder som stöds tillför ett nettoförädlingsvärde inom alla branscher som ingår i uppföljningen.
	Arbetsproduktivitet: Förändring av bruttoförädlingsvärdet/heltidsekvivalent (FTE)	Arbetsproduktiviteten stiger i genomsnitt med ca 1–1,5 %/år

Åtgärd 124: Samarbete om utveckling av nya produkter, processer och tekniker inom jordbruks- och livsmedelssektorn samt inom skogsbrukssektorn

Rättslig grund

Artiklarna 20 b iv och 29 i rådets förordning (EG) nr 1698/2005
Artikel 20 i kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006 och bilaga II till förordningen

Motiv för åtgärden

Utvecklingen av konkurrenskraften hos de viktigaste produktionssektorerna på landsbygden bromsas upp av att nya rön, tekniker och innovationer inte tas i bruk tillräckligt effektivt och inte appliceras inom produktionen. Samordningen av de allmänna utvecklingsinsatserna uppvisar också brister. Det är skäl att intensifiera detta med hjälp av samarbete mellan jordbrukare, virkesproducenter, industrin, forskningen och andra sakkunnigorganisationer eller genom utvecklingsinsatser inom förädlingskedjorna samt genom att logistiska lösningar utvecklas för produktionskedjornas del.

Mål

Målet är att se till att livsmedelsförädlingen i SME-företag och den småskaliga mekaniska träförädlingen är kundorienterade verksamheter och konkurrenskraftiga på marknaden. För att målet ska nås utvecklas och introduceras nya kostnadssparande och kvalitetshöjande produkter, tekniker, processer och logistiska alternativ. På så sätt säkerställs det att hela verksamhetskedjan är framgångsrik. Inom bioenergisektorn är målet att utveckla och applicera effektivare teknik som möjliggör ekologiskt och ekonomiskt hållbara energilösningar på lång sikt.

[9] Inkl. målen för åtgärd 411.

Målet är att de insatser som ingår i åtgärden ska utveckla de medverkande företagens och hela sektorns bruttoförädlingsvärde och lönsamhet på lång sikt.

Åtgärdens innehåll

Åtgärden omfattar produktion och första gradens förädling av jordbruksprodukter samt småskalig produktion inom träprodukt- och energibranschen. I åtgärden ingår utvecklingsarbete som genomförs i samarbete mellan jordbrukare, företag som förädlar jord- eller skogsbruksprodukter, marknadsaktörer, forskningsinstitut, universitet, högskolor och andra utvecklarorganisationer. Utvecklingsarbetet främjar grundforskning, produktutveckling, introduktion av innovationer, kvalitet, effektivisering av logistiken och kostnadseffektivitet samt effektiviserar produktionsprocesserna. Stödet riktas till den forskning som äger rum före industriell produktion och till förmedling av information mellan parterna. Projekten kan genomföras i form av regionala eller interregionala öppna klusterprojekt. Utvecklingsprojekten är för flera parter gemensamma projekt, som gagnar fler än ett företag och sker i form av genuint samarbete, inte underentreprenad.

De samarbetsprojekt som inbegriper skogssektorn och den produktionssektor som anges i bilaga I (”annex I”) till EG-fördraget omfattar bl.a.

- kundorienterade förhandsutredningar och samarbetsprojekt som genomförs av jordbrukare, renägare och förädlare och/eller forskningsinstitut, t.ex. i avsikt att producera lämpliga sorter och mjölk eller kött som har vissa egenskaper,
- utvecklingsprojekt som gäller företagens produkter, processer, kvalitet eller logistik och där producenter/skogsägare i området och ett forskningsinstitut deltar,
- projekt för utveckling av effektivare teknik eller logistik i anslutning till produktion och användning av bioenergi,
- med forskningsinstitut gemensamma utvecklings- och testningsprojekt för framställning av prototyper avsedda att utveckla tekniken för effektivisering av produktionen i företag som ägnar sig åt första gradens förädling av livsmedel och trä,
- regionala förhandsutredningar och klusterprojekt inom branschen som är avsedda att utveckla branschens verksamhetsbetingelser och marknaden för lokala produkter.

Vid projektfinansieringen betonas nya produktionsområden såsom mervärdesmat eller produkter för personer med födoämnesallergier. För skogsbrukets del betonas förädling av olika biprodukter och inom framställningen av träprodukter betonas förädlingskedjor som använder specialvirke samt bioenergirelaterad teknik och logistik. De prioriterade branscherna definieras i större detalj i de regionala planerna eller inom det interregionala samarbetet. Outnyttjade möjligheter förekommer alltjämt också i fråga om ekolivsmedel, andra ekoprodukter och energisparande produkter.

Inom åtgärden genomförs inte projekt som förädlingsföretag eller forskningsinstitut genomför ensamma och som ansluter sig till normal företagstillväxt och inte heller forskningsprojekt som utförs i form av underentreprenad. Likaså omfattar stödet inte kostnader för kommersiell produktion eller kommersiellt utnyttjande av nyutvecklade prototyper eller produkter och kostnader för stödtagarnas normala verksamhet.

En del av projektåtgärderna väntas bli genomförda inom ramen för Leaderaxeln. De lokala aktionsgrupperna (Leader) koncentrerar sig på att finansiera projekt som gagnar de lokala jordbrukarna, skogsägarna och andra lokala företag inom branschen.

Åtgärden genomförs inom hela programområdet.

Målgrupp

Nyttan av åtgärden tillfaller följande:

Jordbrukare, skogsägare, företag som förädlar livsmedel och trä samt andra som deltar i projekten.

Stödmottagare:
Mikro- och SME-företag som förädlar jord- och skogsbruksprodukter, forskningsenheter och utvecklingsorganisationer.

Detaljer kring stödet

Stödet beviljas i form av bidrag och indelas i
- stöd för utveckling av företagsgrupper,
- projekt för utveckling av näringarna (projektstöd), samt
- innovationsstöd

Stöd för utveckling av företagsgrupper kan beviljas för projekt där minst tre företag deltar.

Projektstöd beviljas för följande skäliga kostnader som genomförandet av projekt för utveckling av näringarna föranleder:
- kostnader för löner och arvoden,
- resekostnader,
- anskaffning av köpta tjänster,
- hyreskostnader,
- materialkostnader och andra kostnader

Innovationsstöd kan beviljas för projekt som räknas som industriforskning och där det ingår såväl samarbete mellan företag som spridning av resultat och eventuellt samarbete med en offentlig forskningsorganisation. Stöd kan beviljas också för experimentell utveckling där det ingår samarbete mellan företag och/eller samarbete mellan företaget och en offentlig organisation. Stöd kan beviljas för projekt där primärproducenter, minst tre förädlingsföretag och/eller minst en sakkunnigorganisation deltar.

Stöd kan beviljas för följande skäliga kostnader för planering och genomförande i enlighet med den nationella lagstiftningen:
- kostnader för löner och arvoden,
- rese- och inkvarteringskostnader,
- smärre kostnader för utrustning och förnödenheter som är nödvändiga för projektets genomförande,
- anskaffning av köpta tjänster

Stödansökningarna ges in till den behöriga TE-centralen. När det ansöks om stöd ur finansieringskvoten för en lokal aktionsgrupp ges stödansökningarna in till den behöriga lokala Leaderaktionsgruppen. Förfarandena i samband med beviljandet och betalningen av stöd beskrivs i kap. 11.

Stödnivåer

Stöd för utveckling av företagsgrupper beviljas i form av stöd som är förenligt med kommissionens förordning (EG) nr 1998/2006, vilken gäller stöd av mindre betydelse (de minimis-stöd), och det är högst 50 % av de godtagbara kostnaderna. Stödet för projekt för utveckling av näringarna kan uppgå till högst 100 % av de godtagbara kostnaderna.

För projekt som förordas av en aktionsgrupp kan stöd beviljas till ett belopp av högst 150 000 euro.

Bilaga 7a innehåller en sammanfattning av stödsystemen.

Finansiering

Den offentliga finansieringen som beviljas och betalas i form av delfinansierat stöd består av EJFLU:s bidrag och nationell medfinansiering. Den indikativa offentliga finansieringen uppgår till 27,000 miljoner euro (exkl. den offentliga finansieringen av åtgärd 411). EJFLU:s bidrag utgör 45 % av de stödberättigande offentliga utgifterna. Den nationella medfinansieringen består av finansiering från staten, kommuner och andra offentliga källor.

Övergångsarrangemang

Ingen åtgärd av motsvarande slag har tillämpats under programperioden 2000–2006.

Förhållande till nationella och andra EU-finansierade insatser

Åtgärden stöder särskilt genomförandet av åtgärderna 121 och 123. Minst tre företag ska delta i varje projekt, och projekten ska också ha kopplingar till utveckling och förmedling av vetenskaplig kunskap och innovationer. Företagsspecifika investeringar och utvecklingsprojekt som företas inom livsmedelsbranschen och av mikroföretag inom mekanisk träförädling stöds inom åtgärd 123.

Genomförandet av åtgärden samordnas med motsvarande nationella utvecklingsinsatser (bl.a. TEKES, energistödet) och med motsvarande ERUF-finansierade insatser som syftar till att utveckla regionala innovationsstrukturer och kan gälla också utveckling av livsmedels-, virkes- och bioenergisektorn. EFF kan finansiera pilotprojekt inom fiskerinäringen. Samordningen sker inom ramen för de regionala planerna och med iakttagande av de prioriteringar och urvalskriterier som anges i dem.

Principerna för samordningen på den nationella och den regionala nivån beskrivs mera ingående i kap. 10. Samordningsförfarandena preciseras i nationella författningar innan programmet börjar genomföras.

För EU gemensamma och nationella indikatorer[10]

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal mottagna ansökningar	150 st.
	Antal godkända ansökningar	120 st.
	Antal samarbetsinitiativ som fått stöd	100 st.
Resultat	Ökning av bruttovärde som tillförts företag som fått stöd	Bruttoförädlingsvärdet i företag som fått stöd stiger.
	Antal gårdar/företag som introducerat nya produkter och/eller nya tekniker	400 st.
	Ökning av omsättningen	Omsättningen stiger i de företag som projekten omfattar, varvid arbetsplatser samtidigt uppkommer.
	Antal tillskapade arbetsplatser, brutto	400 st.
Effekt	Ekonomisk tillväxt: Nettoökning av förädlingsvärdet uttryckt som köpkraftsstandard (PPS)	De åtgärder som stöds ger ett nettoförädlingsvärde inom alla branscher som ingår i uppföljningen.
	Arbetsproduktivitet: Förändring av bruttoförädlingsvärdet/heltidsekvivalent (FTE)	Arbetsproduktiviteten stiger i genomsnitt med ca 1–1,5 %/år

[10] Inkl. målen för åtgärd 411.

5.3.2 Axel 2: Att förbättra miljön och landsbygden

Villkor i anslutning till åtgärder för ett hållbart utnyttjande av jordbruksmark

Med stöd eller förbindelse avses i det följande kompensationsbidrag och ersättningar som betalas i områden med andra svårigheter (nedan används den sammanfattande benämningen kompensationsbidrag) samt bas- och tilläggsåtgärder i samband med miljöstödet för jordbruket. Med avtal avses avtal om miljöspecialstöd för jordbruket och med specialstöd avses stöd som betalas på grundval av ett sådant avtal. Åtgärderna och de förbindelser/stöd som gäller dem nämns för sig, om särskilda förfaranden tillämpas i fråga om dem.

Kompensationsbidrag och miljöstöd för jordbruket

Ingående av förbindelse och fastställande av en minimiareal

När en jordbrukare första gången ansöker om kompensationsbidrag som är förenligt med detta program ska han eller hon förbinda sig att följa stödvillkoren på hela sin gård. I kompensationsbidraget åtar sig jordbrukaren att fortsätta att bruka sin gård i fem år från det att det första kompensationsbidraget betalts ut. Erhållandet av kompensationsbidrag förutsätter att den stödberättigande arealen oavbrutet, under hela förbindelseperioden, är minst 3 hektar (minimiareal).

När jordbrukaren första gången ansöker om stöd för bas- och tilläggsåtgärder i samband med miljöstöd enligt detta program ska han eller hon förbinda sig att följa villkoren på hela sin gård. Förbindelsen avseende basåtgärder i samband med miljöstödet ska ingås för en tid av fem år. I stödregionerna A och B ska jordbrukaren välja minst 1 och högst 4 tilläggsåtgärder. Trädgårdslägenheter har ingen skyldighet att välja tilläggsåtgärd. I stödregion C kan jordbrukaren välja 0–2 tilläggsåtgärder (valet av tilläggsåtgärder beskrivs närmare i avsnittet Miljöstöd för jordbruket/åtgärdens innehåll). I avtalen om miljöspecialstöd för jordbruket kan förbindelsen vara fem- eller tioårig, beroende på hur lång avtalsperioden för specialstödet i fråga är. Jordbrukaren ska ha en gällande miljöstödsförbindelse under hela avtalsperioden. Den stödberättigande arealen ska för bas- och tilläggsåtgärdernas vidkommande oavbrutet, under hela förbindelseperioden, vara minst 3 hektar (minimiareal). Vid odling av trädgårdsväxter är minimiarealen för odling av trädgårdsväxter en halv hektar årligen.

Ingåendet av en eventuell ny miljöstödsförbindelse under den pågående förbindelseperioden bedöms senare, när genomförandet av ramdirektivet för vatten (2000/60/EG) framskrider. Också i det fall att de programåtgärder som främjar naturens mångfald modifieras under programperioden på basis av forskningsrön kan göra det möjligt att ingå en ny förbindelse under den pågående förbindelseperioden.

Om den areal som jordbrukaren förfogar över genomgår förändringar, ska den berörda kommunens landsbygdsnäringsmyndighet (den lokala myndigheten) underrättas om förändringarna. Den lokala myndigheten fattar ett beslut på det sätt som anges i avsnittet "Minskning av förbindelse-/avtalsarealen" eller avsnittet "Ökning av förbindelse-/avtalsarealen". Som stödberättigande areal, dvs. förbindelseareal, godkänns den jordbruksmark som jordbrukaren odlar det första förbindelseåret och som uppfyller de villkor som anges i avsnittet "Stödberättigande areal" eller som blir jordbrukarens förbindelseareal under de följande förbindelseåren i enlighet med vad som anges i avsnittet "Ökning av förbindelse-/avtalsarealen".

Stödberättigande areal

Areal som är stödberättigande med avseende på kompensationsbidraget och bas- och tilläggsåtgärderna i samband med miljöstödet för jordbruket, dvs. förbindelseareal, är den åkerareal som varit stödberättigande år 2005, förutsatt att den har förblivit stödberättigande också efter det nämnda året. Beslut om stödberättigandet

för övriga arealers del fattas separat vid programperiodens ingång, och efter det avgörs det eventuella stödberättigandet i fråga om övriga arealer i enlighet med den årliga anslagssituationen. På blanketten för den årliga ansökan om stöd kan de stödberättigande arealerna utgöra areal som uppgetts som åker, permanent betesmark eller permanent gröda. Arealer för vilka någon annan användningsform än de ovan nämnda har anmälts är inte stödberättigande.

Som stödberättigande areal (dvs. förbindelsareal) godkänns inte naturbeten, naturängar och öppna hagmarker. Som stödberättigande godkänns inte heller en areal som omfattas av en i 6 § 2 mom. 3 punkten i lagen om avträdelsepension (16/1974), 9 § i lagen om avträdelseersättning för lantbruksföretagare (1330/1992) eller 12 § i lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare (1293/1994) avsedd förbindelse att inte odla.

I fall om vilka det föreskrivs särskilt kan specialstöd betalas också för sådan areal som uppgetts vara något annat än jordbruksmark.

Årliga förutsättningar för betalning av stöd

Stöd kan betalas för sådan jordbruksmark som har uppgetts i den årliga stödansökan och godkänts som stödberättigande areal av den areal som används för produktion. Stöd kan betalas också för sådan jordbruksareal där grödan inte producerar skörd det första odlingsåret. Kompensationsbidrag kan betalas också för ett område på åker som omfattas av avtal om skyddszon (5/10 år) samt för ett område på åker som omfattas av avtal om främjande av naturens och landskapets mångfald (5/10 år).

Kompensationsbidrag kan betalas för en areal med trädesrättighet i enlighet med rådets förordning (EG) nr 1782/2003 (undantag utfärdat genom rådets förordning (EG) nr 1107/2007) som är stödberättigande inom systemet med kompensationsbidrag och som jordbrukaren frivilligt lägger i träda trots möjligheten till undantag enligt rådets förordning (EG) nr 1107/2007. Trädesrättigheterna kan vara fastställda eller köpta. Till gårdar för vilka trädesrättigheter inte har fastställts och som inte heller har köpt sådana är det möjligt att betala kompensationsbidrag som omfattar högst 50 % av den totala stödberättigande åkerareal på gården som på blanketten för den årliga stödansökan har uppgetts som sådan icke odlad åkerareal för vilken gårdsstöd betalas och som sköts i enlighet med tvärvillkoren. Arealen med trädesrättighet och den icke odlade åkern kan dock sammantaget utgöra högst 50 % av den totala areal på gården som årligen är stödberättigande inom kompensationsbidraget, för att kompensationsbidrag ska kunna betalas för dem. Om en gård har skaffat trädesrättigheter i den utsträckningen att det ovan avsedda taket 50 % överskrids, kan gården inte längre få kompensationsbidrag för icke odlad åkerareal för vilken gårdsstöd betalas och som sköts i enlighet med tvärvillkoren. Hela arealen med trädesrättighet, som är stödberättigande inom kompensationsbidraget, får dock kompensationsbidrag. Om gården har ansökt om kompensationsbidrag för de ovan angivna arealerna får jordbrukaren på sin blankett för den årliga stödansökan anmäla som ovan avsedd icke odlad åkerareal högst 50 % av gårdens sammanlagda åkerareal som är stödberättigande inom kompensationsbidraget. Ett villkor för stöd är att tvärvillkoren iakttas.

Stöd för träda som är täckt av växtlighet, som är en av basåtgärderna inom miljöstödet, betalas bara för en sådan areal med trädesrättighet som är förenlig med rådets förordning (EG) nr 1782/2003 (undantag utfärdat genom rådets förordning (EG) nr 1107/2007). Från år 2008 kan stöd för bas- och tilläggsåtgärder i samband med miljöstödet betalas för en fastställd areal med trädesrättighet om arealen används till odling av åkerväxter enligt rådets förordning (EG) nr 1107/2007 och skiftet i övrigt är stödberättigande inom miljöstödet och uppfyller villkoren för stödet.

I samband med åtgärd 124 (Stöd för miljövänligt jordbruk) avses med obligatorisk träda år 2008 en areal med trädesrättighet enligt rådets förordning (EG) nr 1782/2003 som är stödberättigande inom systemet med miljöstöd och som jordbrukaren frivilligt lägger i träda i överensstämmelse med miljöstödets villkor trots möjligheten till undantag enligt rådets förordning (EG) nr 1107/2007.

Stöd/specialstöd kan betalas för ett jordbruksskifte när skiftets areal är minst fem ar, dock med beaktande av minimistödbeloppet per stödansökan.

Stöd betalas inte för jordbruksmark som omfattas av ett 20-årigt avtal i enlighet med miljöprogrammet för jordbruket (1995–1999). Kompensationsbidrag betalas för jordbruksmark på åker som omfattas av ett 5- eller 10-årigt avtal om främjande av naturens mångfald eller avtal om utvecklande och vård av landskapet som är förenligt med systemet med miljöstöd (2000–2006), om avtalsområdet har skötts i enlighet med en plan som ingår i avtalet. Områden som avses i detta stycke och för vilka kompensationsbidrag inte betalas kan dock räknas in i gårdens minimiareal.

Minskning av förbindelse-/avtalsarealen

Om stödmottagaren medan den förbindelse som är en förutsättning för beviljande av stöd gäller överför hela sin gård eller en del av den till någon annan, kan denne överta förbindelsen för resten av giltighetstiden. Om en sådan överföring inte sker, ska stödmottagaren återbetala det stöd som beviljats (artikel 44.1 i kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006).

Om förbindelsen eller avtalet inte övertas när gården eller en del av den övergår till en annan jordbrukare eller om ingen ny förbindelse ingås för dess vidkommande, eller om en del av gården överförs till en sådan jordbrukare som inte deltar i systemet med kompensationsbidrag/miljöstöd, ska stödmottagaren återbetala det stöd/specialstöd för överföringsåret och de föregående åren som har beviljats den överförda gården eller gårdsdelen.

I artikel 44.3 i kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006 sägs följande: "Om det rör sig om mindre ändringar av förhållandena på jordbruksföretaget kan medlemsstaterna vidta särskilda åtgärder för att säkerställa att tillämpningen av punkt 1 inte leder till olämpliga resultat när det gäller det gjorda åtagandet."

Om en överlåtelse av odlade arealer till en annan jordbrukare sker och överföring av förbindelsen inte söks för den återstående förbindelseperioden för den överförda arealens vidkommande eller om arealen på annat sätt inte längre omfattas av förbindelsen, ska det utbetalda stödet återkrävas i fråga om den berörda arealen. Den lokala myndighet som beviljar stödet kan dock besluta att inte återkräva stödet i samband med att besittningsrätten till mindre arealer överförs, förutsatt att minskningen av den areal som förbindelsen omfattar utgör högst 20 % eller högst 5 hektar. Som slutlig areal ska dock efter minskningen alltid återstå minst 3 hektar, för miljöstödets del en halv hektar på trädgårdslägenheter; i annat fall ska det stöd som betalts ut för de föregående åren och för det innevarande året återkrävas. Om odlade arealer överlåts till en annan jordbrukare i större omfattning än vad som nämns ovan och förbindelsen inte överförs eller om överlåtelsen i övrigt leder till att arealerna inte längre omfattas av förbindelsen, ska detta betraktas som överträdelse av förbindelsen och de återkrav som behövs ska vidtas.

Ökning av förbindelse-/avtalsarealen

Den areal som omfattas av en förbindelse kan det första förbindelseåret stiga jämfört med den anmälda arealen på grund av att besittningsrätten till odlade arealer överförs och en därtill anknuten förbindelse överförs eller t.ex. till följd av ägobyten som orsakas av nyskifte. Arealen kan också preciseras i ett avtal, t.ex. till följd av att arealen fastställs närmare.

Jordbrukaren kan utöka sin förbindelseareal för den återstående förbindelseperioden när följande villkor uppfylls (artikel 45 i kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006):

1) minst två år av förbindelseperioden återstår ("den återstående periodens längd"), och
2) utökningen av gårdens areal ska vara mindre än 50 % eller högst två hektar; om ökningen är större än detta kan området inte fogas till den befintliga förbindelsearealen, i stället kan jordbrukaren ingå en ny förbindelse som avser det nya området ("den tillagda arealens storlek").

En jordbrukare som har ingått avtal om ekologisk produktion kan öka avtalsarealen för den återstående avtalsperioden under motsvarande förutsättningar. En annan möjlighet är att en helt ny förbindelse eller ett helt nytt avtal som omfattar hela gården ingås, varvid en ny 5-årig förbindelse-/avtalsperiod börjar (artikel 45 i kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006). Möjligheten att utöka förbindelse-/avtalsarealen och ingå en ny förbindelse/ett nytt avtal är beroende av den årliga anslagssituationen.

Den areal som omfattas av förbindelsen kan stiga också i situationer där en jordbrukare som har förbundit sig vid stödet kommer i besittning av ett mer än 2 hektar stort åkerområde som strax innan besittningsrätten överfördes har odlats av en jordbrukare som fyllt 65 år och bedrivit jordbruk eller trädgårdsodling utan att ha förbundit sig vid stödet. En sådan strukturutveckling kan äga rum när åker köps eller arrenderas. Är det fråga om arrende ska arrendetiden vara minst lika lång som förbindelsens giltighetstid.

Skiftesbyten under förbindelse-/avtalsperioden

Enligt artikel 10.6 i kommissionens förordning (EG) nr 1975/2006 (den s.k. kontrollförordningen) får skiften för vilka stöd beviljas inte bytas ut under den period som täcks av ett åtagande, utom i sådana fall som särskilt anges i landsbygdsutvecklingsprogrammet.

När jordbrukaren första gången ansöker om stöd får i regel de bas-/jordbruksskiften som han eller hon då har uppgett på stödansökningsblanketten för året i fråga inte bytas mot någon annan jordbrukares bas-/jordbruksskiften under den pågående förbindelseperioden. Det är emellertid tillåtet att byta bas-/jordbruksskiften under den pågående förbindelseperioden när bytet är motiverat på grund av växtrotation eller av någon motsvarande orsak. Också den part med vilken skiftena byts ska delta i systemet med kompensationsbidrag/miljöstöd. Jordbrukaren ska använda blanketten för den årliga stödansökan för att underrätta den lokala myndigheten om byten och motivera dem. Den lokala myndigheten avgör om bytet är godtagbart eller ej. Om bytet inte godkänns betalas stöd inte för de skiften som ingår i bytet. I sådana fall som definieras särskilt kan jordbrukaren under förbindelseperioden ansöka om byte av stödberättigandet mellan stödberättigande åkerareal och lika stor icke stödberättigande åkerareal.

Två jordbrukare som vardera har ingått avtal om ekologisk produktion eller ekologisk husdjursproduktion kan under avtalsperioden byta skiften som omfattas av avtalet.

Kompensationsbidrag, miljöstöd för jordbruket, stöd för djurens välbefinnande och icke-produktiva investeringar

Jordbrukare

Med jordbrukare avses en fysisk eller juridisk person eller en grupp av fysiska eller juridiska personer, oberoende av vilken rättslig ställning gruppen och dess medlemmar har, som idkar jordbruk eller trädgårdsodling på en gård som är i personens eller gruppens besittning.

I fråga om stödet för djurens välbefinnande avses med jordbrukare en fysisk eller juridisk person eller en grupp av fysiska eller juridiska personer, oberoende av vilken rättslig ställning gruppen och dess medlemmar har, som idkar husdjursproduktion.

Ålderskrav

Jordbrukaren eller dennes make ska den 31 december året före det år då förbindelsen och avtalet ingås vara minst 18 år och högst 65 år. När stöd söks för icke-produktiva investeringar ska sökanden eller dennes make den 31 december året före det år då stödet söks vara minst 18 år och högst 65 år. Med make avses jordbrukarens make eller maka eller en i 7 § 3 mom. i inkomstskattelagen (1535/1992) avsedd person som lever med jordbrukaren under äktenskapsliknande förhållanden. En person under 18 år kan beviljas stöd och

specialstöd endast i det fall att personen har ingått äktenskap eller idkar jordbruk som samägare tillsammans med en förälder eller båda föräldrarna eller om det finns andra särskilda skäl att bevilja stöd/specialstöd. Om jordbruk bedrivs av flera jordbrukare gemensamt eller i form av en sammanslutning, kan stöd/specialstöd beviljas förutsatt att minst en jordbrukare, en medlem i sammanslutningen, en delägare eller en bolagsman uppfyller ålderskravet. Det förutsätts dock inte att ålderskravet uppfylls när stöd beviljas ett offentligrättsligt samfund, en förening, en stiftelse, en fängelselägenhet eller en skollägenhet.

Årliga förutsättningar för betalning av stöd för djurens välbefinnande

Stödbetalningen förutsätter att en årlig ansökan om utbetalning görs också under det första stödåret. Som ansökan om utbetalning ska en blankett som jordbruksförvaltningen har fastställt användas. Antalet stödberättigande djur anmäls på en särskild blankett inom den tidsfrist som jordbruksförvaltningen har fastställt, eller så kan förvaltningen ta de uppgifter som behövs direkt ur ett officiellt djurregister över djurslaget i fråga. Djurräkningsdagarna som ligger till grund för stödutbetalningen infaller den 1 februari, maj, augusti och november. Under det år förbindelsen ingås kan utbetalningen basera sig på uppgifter som avser en kortare period.

Medeltalet för antalet djurenheter används som antal djurenheter. Om uppgifterna plockas ur ett djurregister är det också möjligt att använda det genomsnittliga djurantalet under hela räkningsperioden. Utgående från en utredning som jordbrukaren lämnat är det möjligt att i medeltalet inte inräkna ett djurantal som befunnit sig på gården under ett kortvarigt produktionsuppehåll. Produktionsuppehåll av det slag som här avses kan uppträda till följd av följande omständigheter:

- vissa former av husdjursproduktion
- grundlig reparation eller förstoring av husdjursbyggnader
- byte av produktionsinriktning
- oöverstigligt hinder (force majeure), t.ex. en djursjukdom som ska bekämpas eller sanering av gården till följd av en infektion.

Minskning av antalet djur som omfattas av förbindelse/avtal

Jordbrukaren kan överföra hela sin husdjursproduktion till en annan stödberättigad jordbrukare och förbindelsen/avtalet överförs då på denne. I så fall återkrävs inte specialstöd som redan har betalts ut på basis av avtalet/stödet för djurens välbefinnande.

Om jordbrukarens djurantal/antalet djur som omfattas av avtalet minskar, utan att det är fråga om en tillfällig nedgång i djurantalet, på så sätt att kravet på 10 djurenheter eller det minimiantal djurenheter som anges i avtalet inte längre uppfylls, återkrävs hos jordbrukaren de redan utbetalda stöden för djurens välbefinnande/specialstöden. Som tillfällig nedgång i djurantalet betraktas situationer som föranleds av en viss produktionsmetod, grundlig reparation eller förstoring av husdjursbyggnader, byte av produktionsinriktningen eller oöverstigligt hinder. Vid uppfödning av lantraser i samband med miljöstödet kan djurantalet också minska av en orsak som måste anses vara oskälig med avseende på produktionen. Stödet återkrävs inte, om djurantalet på gården kortvarigt minskar väsentligt på grund av en djursjukdom som ska bekämpas eller på grund av smitta som drabbat gården och ska saneras bort. Vid utrotningen av infektioner som ska bekämpas i enlighet med vad som bestäms i lag gäller det att iaktta myndigheternas föreskrifter och ålägganden, och i fråga om sådana infektioner om vilka det inte föreskrivs i lag att de ska bekämpas gäller det att iaktta allmänt accepterade handlingssätt.

Befrielse från förbindelse/avtal

Om jordbrukaren medan den förbindelse som är en förutsättning för beviljande av stöd gäller överför hela sin gård eller en del av den till någon annan, kan denne överta förbindelsen för resten av giltighetstiden. Om en

sådan överföring inte sker, ska jordbrukaren återbetala det stöd som beviljats (artikel 44 i kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006).

Giltighetstiden för de förbindelser som avses i detta program är 5 år. Avtalsperioden är 5 eller 10 år lång. Jordbrukaren anses ha infriat en ansenlig del av sin förbindelse/uppfyllt en ansenlig del av sitt avtal och uppfyllt de andra krav som anges i kommissionens förordning när förbindelsen/avtalet har gällt i 3 år (i fråga om 10-åriga avtal är denna tid dock 6 år) och jordbrukaren upphör med att bedriva jordbruk, eller i fråga om stödet för djurens välbefinnande upphör helt med att idka husdjursproduktion, genom försäljning av hela gården eller på något annat sätt. I så fall krävs det inte att jordbrukaren återbetalar stödet/specialstödet/stödet för djurens välbefinnande (artikel 44 i kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006).

Jordbrukaren kan befrias från en förbindelse/ett avtal som avses i detta program utan att stödet/specialstödet/stödet för djurens välbefinnande återkrävs, om jordbrukaren lägger ned jordbruksverksamheten (eller husdjursproduktionen, när det är fråga om stöd för djurens välbefinnande) och det kan anses vara fråga om oöverstigligt hinder, dvs. force majeure, eller någon annan exceptionell omständighet i enlighet med artikel 47 i kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006. Som force majeure eller exceptionella omständigheter betraktas jordbrukarens död, jordbrukarens långvariga arbetsoförmåga och expropriation av gården eller inlösning av den för allmänt behov. Av motsvarande slag anses också de situationer vara där jordbrukaren börjar få pension eller övergår till systemet med förtida pension inom jordbruket eller en yrkessjukdom konstateras hos jordbrukaren.

Som oöverstigligt hinder/exceptionell omständighet godkänns i fråga om förbindelser/avtal som hänför sig till arealen också sådana fall där förbindelse-/avtalsarealen minskar i strid med vad jordbrukaren önskar. Som exempel kan nämnas fall där en jordbrukare som har haft förbindelse-/avtalsareal i sin besittning på grundval av ett arrendeavtal går miste om besittningen av området tvärt emot ett motiverat antagande. Likaså godkänns situationer där ett dödsbo skiftas eller makar skiljer sig och det påföljande egendomsskiftet kan leda till att jordbrukarens arealer minskar eftersom arrendeavtal upphör eller egendom går förlorad. När det gäller avtal om ekologisk husdjursproduktion och uppfödning av lantraser samt stödet för djurens välbefinnande godkänns som oöverstigligt hinder/exceptionell omständighet också sådana fall där antalet djur på gården minskar i strid med vad jordbrukaren önskar. Som exempel kan nämnas fall där en sjukdom som ska bekämpas konstateras på gården eller det blir nödvändigt att göra sig av med djuren på grund av en infektion som bör saneras.

Jordbrukaren ska omedelbart göra en anmälan till den stödbeviljande myndigheten om förändringar av ovan nämnda slag. Den lokala myndighet som beviljar stödet beslutar om befrielse från förbindelsen och inställning av utbetalningen av stödet/stödet för djurens välbefinnande. När det gäller specialstöd fattas beslutet av den behöriga TE-centralens landsbygdsavdelning (den regionala myndigheten).

Frånträdande av förbindelse/avtal

En jordbrukare kan frånträda en förbindelse eller ett avtal som avses i detta program bara i de fall som anges i avsnittet "Befrielse från förbindelse/avtal". Om frånträdandet i något annat fall än de som nämns ovan sker innan den förbindelse som avser miljöstöd respektive stöd för djurens välbefinnande upphör att gälla, innan avtalsperioden för avtalet i fråga upphör och innan fem år har förflutit från den första dagen för utbetalning av kompensationsbidrag, ska hos jordbrukaren återkrävas de här avsedda stöd/specialstöd som betalts under de föregående förbindelse-/avtalsåren och det år frånträdandet sker. Den lokala myndighet som beviljar stödet ska vid frånträdande av förbindelse fatta ett överklagbart beslut om huruvida det är fråga om ett fall där stödet ska återkrävas. I fråga om specialstöd fattas beslutet av den regionala myndigheten. Av beslutet ska framgå beloppet av stöd/specialstöd som återkrävs och räntan på beloppet.

Överföring av förbindelse/avtal

Om jordbrukaren medan den förbindelse/det avtal som är en förutsättning för beviljande av stöd gäller överför hela sin gård eller en del av den till någon annan, kan denne överta förbindelsen/avtalet för resten av giltighetstiden (artikel 44 i kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006). Den lokala myndighet som beviljar stödet kan på ansökan överföra förbindelsen på den nya ägaren eller innehavaren av gården eller gårdsdelen, om ägande- eller besittningsrätten till gården övergår till en sådan jordbrukare som uppfyller de med detta program förenliga allmänna kraven för beviljande av stödet och stödvillkoren. Vid överföringar ska den övertagande jordbrukaren iaktta den förbindelse/det avtal som överförs under den giltighetstid som återstår för den förbindelse/det avtal som den föregående jordbrukaren har ingått. I fråga om avtal fattas motsvarande beslut av den regionala myndighet som har beviljat stödet.

Den lokala myndighet som har beviljat stödet kan på ansökan överföra en förbindelse som gäller djurens välbefinnande på den nya ägaren eller innehavaren av djuren, om ägande- eller besittningsrätten till djuren övergår till en sådan jordbrukare som uppfyller de med detta program förenliga allmänna kraven för beviljande av stödet för djurens välbefinnande och stödvillkoren. Vid överföringar ska den övertagande jordbrukaren iaktta förbindelsen angående stöd för djurens välbefinnande under den giltighetstid som återstår för den förbindelse som den föregående jordbrukaren har ingått.

Ansökan om överföring ska ges in till den stödbeviljande myndigheten inom 10 arbetsdagar från det att ägande- eller besittningsrätten övergått.

Byte av förbindelse/avtal eller en del därav till en annan förbindelse/ett annat avtal

En förbindelse/ett avtal eller en del därav kan bytas till en annan förbindelse/ett annat avtal eller en förbindelse som gäller stöd för djurens välbefinnande bytas till en annan motsvarande förbindelse under dess giltighetstid, förutsatt att ett byte av detta slag innebär en obestridlig fördel för miljön eller djurens välbefinnande och att den gällande förbindelsen/det gällande avtalet effektiveras betydligt. Är det fråga om ett 10-årigt avtal eller en del av det som byts till ett 5-årigt avtal, inleds det nya 5-åriga avtalet vid tidpunkten för bytet. Är det fråga om ett 5-årigt avtal eller en del av det som byts till ett 10-årigt avtal, inleds det nya 10-åriga avtalet när bytet sker. Avtalsperioden för ett ursprungligt avtal vars areal minskar vid ett partiellt byte fortgår som normalt. Specialstöd betalas efter bytet i överensstämmelse med det nya avtalet. Att det tidigare avtalet eller en del därav upphör att gälla till följd av byte leder inte till att specialstöd som tidigare har betalts till jordbrukaren återkrävs. Om jordbrukaren frånträder hela det nya avtal som har ingåtts efter bytet och det ursprungliga avtalet förblir i kraft, räknas de bortfallna områdena som minskning av det tidigare, ursprungliga avtalet (artikel 27.11 och 27.12 första stycket i kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006).

Skyldighet att anmäla förändringar i förhållandena

Jordbrukaren eller dennes rättsinnehavare ska göra en anmälan till den myndighet som har beviljat stödet om sådana förhållanden som avser jordbrukaren eller gården har förändrats. Vidare ska förändringar i djurantalet anmälas när djurantalet minskar varaktigt så att det underskrider det minimiantal djurenheter som förutsätts i fråga om gårdar som förbundit sig vid åtgärder för husdjurslägenheter i samband med miljöstödet samt i avtal om ekologisk husdjursproduktion, avtal om uppfödning av lantraser eller förbindelser som gäller stöd för djurens välbefinnande. En skriftlig anmälan ska göras utan dröjsmål, men senast inom 10 arbetsdagar från förändringen i förhållandena. Sådana förändringar i förhållandena som avses här är bl.a. att hela gården sålts eller besittningsrätten till hela gården övergått på någon annan eller att det skett en sådan förändring i förhållandena som inverkar på beviljandet av stöd.

Annan stödmottagare samt avtal om skötsel av mångfunktionell våtmark och skötsel av vårdbiotoper

Med annan stödmottagare avses en registrerad förening som arbetar i enlighet med den i avsnitt 4 i rådets förordning (EG) nr 1698/2005 avsedda Leaderdimensionen på en av jord- och skogsbruksministeriet godkänd lokal aktionsgrupps område.

De åtgärder som ingår i avtalet ska stödja målen för den lokala utvecklingsplan för landsbygden som genomförs av aktionsgruppen för den ort där det avtalsområde som ansökan gäller är beläget, och dessutom ska ingåendet av avtal vara ändamålsenligt med avseende på planen i fråga. Ingåendet av avtal förutsätter inte en gällande miljöstödsförbindelse.

Avtalsperioden är 5 eller 10 år. Utbetalning av specialstöd ska sökas årligen. Arealen kan preciseras i avtalet, t.ex. till följd av att den bestäms närmare.

Om avtalet inte övertas när avtalsareal övergår till någon annan, ska stödmottagaren återbetala det för avtalsarealens vidkommande beviljade specialstödet för det år då överföringen sker och de föregående åren. Om avtalet inte övertas när en del av avtalsarealen övergår till någon annan, ska stödmottagaren återbetala det specialstöd som under det år då överföringen sker och de föregående åren har beviljats för den överförda avtalsarealens vidkommande.

Den avtalsareal som ett här avsett avtal omfattar kan under hela avtalsperioden minska med sammanlagt högst 20 %, förutsatt att målen för avtalet inte äventyras. Om en sådan minskning godkänns, ska de specialstöd som betalts för området under avtalets giltighetstid återkrävas. Om minskningen inte godkänns eller om minskningen av avtalsarealen uppgår till mer än 20 % av avtalsarealen och avtalet inte överförs, ska avtalet hävas och de utbetalda specialstöden återkrävas för hela avtalsarealens vidkommande.

Stödmottagaren kan befrias från avtalet utan att någon återbetalning av specialstödet krävs, om stödmottagaren frånträder avtalet och det kan anses vara fråga om ett oöverstigligt hinder (force majeure) eller exceptionella omständigheter som anges i artikel 47 i kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006. Med force majeure eller exceptionella omständigheter avses bl.a. att avtalsområdet exproprieras eller inlöses för allmänt behov. Stödmottagaren ska omedelbart göra en anmälan till den stödbeviljande myndigheten om förändringar av ovan nämnda slag. Den regionala myndighet som beviljar stödet beslutar om befriande av stödmottagaren från avtalet och om inställelse av utbetalningen av specialstödet.

Om avtalsfrånträdandet i sådana fall som inte nämns ovan sker före avtalsperiodens utgång, ska hos stödmottagaren återkrävas de specialstöd som har betalts ut under året för frånträdandet och de föregående avtalsåren. Den regionala myndighet som beviljar stödet ska vid frånträdande av avtal fatta ett överklagbart beslut om huruvida det är fråga om ett fall där specialstödet ska återkrävas. Av beslutet ska framgå beloppet av specialstöd som återkrävs och räntan på beloppet.

Den regionala myndighet som beviljar specialstödet kan på ansökan överföra avtalet på någon annan som uppfyller stödvillkoren. Vid överföringar ska övertagaren iaktta det överförda avtalet under den återstående avtalsperioden. Ansökan om överföring ska inom 10 arbetsdagar från att besittningsrätten övergått ges in till den regionala myndighet som ingått avtalet.

Stödmottagaren ska göra en anmälan till den regionala myndighet som ingått avtalet om förändringar som rör avtalsarealen och om andra förändringar i förhållandena som inverkar på avtalet. En skriftlig anmälan ska göras inom 10 arbetsdagar från det att förhållandena förändrats.

Minimikrav för användningen av gödsel- och växtskyddsmedel

Alla jordbrukare som har förbundit sig vid miljöstödet ska iaktta minimikraven för användning av gösel- och växtskyddsmedel. Ingen kompensation betalas för detta.

Minimikrav för användningen av gödselmedel

Rådets direktiv 91/676/EEG om skydd mot att vatten förorenas av nitrater från jordbruket har genomförts genom statsrådets förordning om begränsning av utsläpp i vattnen av nitrater från jordbruket (931/2000), vilken har utfärdats med stöd av miljöskyddslagen (86/2000) och iakttas i hela Finland. Enligt den får stallgödsel inte spridas på snötäckt eller frusen mark och inte heller på vattenmättad mark. Stallgödsel får inte spridas under tiden 15.10–15.4. Om marken är ofrusen och torr så att inget rinner av i ett vattendrag eller det inte finns någon risk för alvförtätning, kan stallgödsel på hösten spridas ut högst till 15.11 och utspridningen på våren påbörjas tidigast 1.4. När det gäller vallväxtlighet får ytgödsling inte ske efter 15.9. Vid spridning av organisk gödsel på hösten ska gödseln alltid omedelbart, senast inom ett dygn, myllas ned eller åkern plöjas. De maximimängder stallgödsel som får användas på hösten är för fast gödsel 30 ton/ha, för flytgödsel av nötkreatur 20 ton/ha, för flytgödsel av svin 15 ton/ha och för gödsel av fjäderfä och pälsdjur 10 ton/ha. Som gödsel får en stallgödselmängd som motsvarar högst 170 kg kväve per ha och år tillföras åkern.

Jordbrukaren ska dimensionera kvävegödslingen och sprida gödselmedlen på basis av den genomsnittliga skördenivån, odlingszonen och växtföljden. En gård får för åkergödsling använda högst följande kvävemängder, som innehåller de totala kvävemängderna både i handelsgödseln och i den stallgödsel och de organiska gödselmedel som används:

1) höstsäd högst 200 kg kväve/ha/år, varav 30 kg kväve/ha på hösten och 170 kg kväve/ha på våren; vid användning av permanentkväve sprids högst 40 kg kväve/ha på hösten och 160 kg kväve/ha på våren
2) potatis 130 kg kväve/ha/år
3) hö och betesmark, ensilage och trädgårdsväxter 250 kg kväve/ha/år
4) vårsäd, sockerbetor, oljeväxter samt andra högst 170 kg kväve/ha/år

För grov mojord och grövre mineraljord minskas de ovan nämnda kvävemängderna med 10 kg/ha/år. För torvjord där spannmål och sockerbetor odlas minskas de totala kvävemängderna med 40 kg/ha/år utom på Lapplands, Norra Österbottens och Kajanalands miljöcentralers verksamhetsområden, där minskningen är 20 kg/ha/år. För vallar på torvjord minskas mängderna dessutom med 10 kg/ha i hela landet.

Enligt statsrådets förordning om begränsning av utsläpp i vattnen av nitrater från jordbruket (931/2000) är bl.a. gödsling med kvävegödselmedel närmare ett vattendrag än 5 meter förbjuden. Därefter är ytgödsling med kvävegödselmedel förbjuden på en sträcka av 5 meter, om åkerns lutning överstiger 2 %.

Den högsta mängd fosfor som får användas per hektar årligen är 80 kg. Fosforutjämning får tillämpas. Gränsen har fastställts utgående från den genomsnittliga halten av kväve och fosfor i fast gödsel av hönor i proportion till den kvävegödsling som nitratförordningen möjliggör. Vid gödsling av trädgårdsväxter är det tillåtet att använda högst 120 kg fosfor per ha och år.

Minimikrav för växtskyddsmedel

Rådets direktiv 91/414/EEG om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden har genomförts i Finland genom lagen om bekämpningsmedel (327/1969) och motsvarande förordning (792/1995). Lagen innehåller bestämmelser om kontroll av brukbarhet, registrering, tillverkning och import av bekämpningsmedel, handel med, användning, förvaring och transport av sådana samt åtgärder som syftar till att hindra menliga verkningar av dessa ämnen på människors och nyttodjurs hälsa, på odlade växter, växtprodukter, odlingsmark och grundvatten samt på naturen och annan miljö.

Enligt lagen och förordningen om bekämpningsmedel får som bekämpningsmedel användas enbart ett bekämpningsmedel som har registrerats i Finland och försetts med en påskrift på bekämpningsmedelsförpackningen som bekämpningsmedelsnämnden har godkänt. Bekämpningsmedlet får användas bara i enlighet med den för vart och ett preparat specifik bruksanvisning som nämnden har godkänt. Bekämpningsmedlen ska användas korrekt med beaktande av principerna för god växtskyddspraxis och integrerad bekämpning, enligt det ovan nämnda direktivet. Angående tillverkning, användning, hantering och upplagring av bekämpningsmedel som klassats som farliga gäller vad som föreskrivs i kemikalielagen

(744/1989) och författningar som utfärdats med stöd av den. Övriga bekämpningsmedel ska i handeln hållas isär från livsmedel och foder. Med stöd av kemikalielagen ska tillräcklig omsorg och försiktighet iakttas bl.a. vid hanteringen av kemikalier, så att men för hälsan och miljön förebyggs. Ämnen som får användas endast av personer som har avlagt specialexamen får användas bara av personer som avlagt specialexamen, och handeln får överlåta sådana ämnen bara till personer som har avlagt specialexamen.

Bekämpningsmedlen ska vara försedda med påskrifter som bekämpningsmedelsnämnden har godkänt och gäller bl.a. klassificering av ämnena och bruksanvisningar (t.ex. begränsningar i användningen, bruksmängder, karenstider och skyddsområden) som bör iakttas vid spridningen. Överblivna bekämpningsmedel och förpackningarna för bekämpningsmedel ska förstöras i enlighet med vad som föreskrivs i avfallslagen (1072/1993). Mera detaljerade anvisningar om förstöringen ges på försäljningsemballaget för varje bekämpningsmedel.

En ny växtskyddsspruta som anskaffas i en affär för att användas till spridning av växtskyddsmedel på en gård ska uppfylla de europeiska standarderna (kraven i standardserien SFS-EN 12761). Dessutom ska den lantbruksteknologiska forskningsenheten vid Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi eller tillverkaren av växtskyddssprutan ha utfärdat ett skriftligt intyg över att sprutan har testats och godkänts. Traktorsprutor som är i bruk ska dessutom testas vart femte år.

På gårdar får växtskyddsmedel spridas bara av personer som vart femte år deltar i en halv dag (minst 4 timmar) lång utbildning kring aktuella växtskyddsfrågor. Utbildningen kan ta upp t.ex. växtföljdens betydelse för växtskyddet, korrekt dosering av och användningstid för växtskyddsmedel, växtskyddet för olika grödor (bl.a. växtskyddet på spannmålsgårdar), kontroll av skadeinsekter, ogräsproblemen på gårdar med ekologisk produktion, hälso- och miljörisker som är förknippade med växtskyddsmedel, den betydelse som det s.k. ramdirektivet för vatten (2000/60/EG) har för användningen av växtskyddsmedel eller växtskyddsåtgärder i närheten av vattendrag och på grundvattenområden. Utbildningen kan också arrangeras i terrängen i praktiska fältförhållanden. Som utbildning godkänns också av Livsmedelssäkerhetsverket anordnad specialutbildning kring giftiga växtskyddsmedel.

Nationella författningar som gäller produktionsdjurens välbefinnande

Alla jordbrukare som har förbundit sig vid stödet för djurens välbefinnande ska utan särskild kompensation följa den nationella lagstiftning som anknyter till produktionsdjurens välbefinnande.

Bestämmelser om kraven beträffande produktionsdjurens välbefinnande finns i djurskyddslagen (247/1996, ändr. 1194/1996, 594/1998, 662/1999, 891/2001 och 220/2003), djurskyddsförordningen (396/1996, ändr. 402/1998, 425/2000, 910/2002, 860/2004 och 171/2005) samt förordningen om transport av djur (491/1996, ändr. 1398/1997 och 955/1998). Mera detaljerade bestämmelser om kraven i fråga om hållning, skötsel, behandling och hantering av nötkreatur och svin finns i jord- och skogsbruksministeriets beslut om djurskyddskrav vid nötkreaturshållning (14/VLA/1997, ändr. 6/VLA/2002) och jord- och skogsbruksministeriets förordning om djurskyddskrav vid svinhållning (14/VLA/2002).

Genom djurskyddslagen, djurskyddsförordningen och de artspecifika beslut och förordningar som jord- och skogsbruksministeriet har utfärdat har alla krav i Europeiska gemenskapens i avsnitt 5.2.2. nämnda direktiv angående hållning av animalieproduktionens djur satts i kraft nationellt. I den nationella djurskyddslagstiftningen fastställs dessutom vissa krav som är strängare än de minimikrav som anges i direktiven. Exempel på detta är att kraven i fråga om värphöns, kalvar och svin utsträckts att gälla alla djurhållningsplatser oavsett djurantalet, att det är förbjudet att kupera svansarna på svin och klippa näbbarna på höns samt att ett krav på att kvigor och mjölkkor ska rastas ute har trätt i kraft 1.7.2006.

Åtgärd 211: Ersättning för naturbetingade svårigheter till jordbrukare i bergsområden
Åtgärd 212: Ersättningar för jordbrukare i områden som inte är bergsområden men där det finns andra svårigheter

Åtgärderna 211 och 212 behandlas tillsammans eftersom systemet med ersättning för naturbetingade på det finländska fastlandet inte har differentierats utgående från klassificeringen av mindre gynnade områden; i stället tillämpas en tidigare godkänd plan för regionalisering av stödet för jordbruksgrödor där naturförhållandena redan har beaktats.

Rättslig grund

Artiklarna 36 a i och ii samt 93.1 och 94.3 i rådets förordning (EG) nr 1698/2005 och artikel 13 a i rådets förordning (EG) nr 1257/1999

Motiv och mål för verksamheten

I avsnitt 3.1 beskrivs de nordliga naturförhållandena och bedrivandet av jordbruk. Syftet med kompensationsbidraget är att säkerställa att marken används för jordbruksändamål i mindre gynnade områden och att därmed bidra till att livsdugliga landsbygdssamhällen bevaras, att bevara landsbygden samt att upprätthålla och främja hållbara odlingssystem där i synnerhet miljövårdskrav beaktas.

De största förändringarna i landsbygdslandskapet hotar att uppkomma om det öppna och vårdade jordbrukslandskapet går tillbaka. För undvikande av detta bör jordbruksproduktionen ha möjligheter att vara kontinuerlig trots att de ogynnsamma naturbetingelserna varaktigt medför nackdelar för jordbruksproduktionen, med följden att produktionskostnaderna är högre och avkastningen lägre än i gynnsammare produktionsområden. När den till arealen ringa jordbruksmarken fortsätter att användas till multifunktionell och mångsidig jordbruksproduktion som är hållbar och miljöanpassad främjas också bevarandet av livsmiljöerna för växt- och djurarter som lever i jordbruksmiljö.

Gemenskapens minimikrav

Minimikraven tas upp i avsnitt 5.2.2.

Åtgärdens innehåll, stödnivåer, tillämpad differentiering och totalt stödbelopp

Den regionala differentieringen av kompensationsbidraget utgår i enlighet med planen för regionalisering av det tidigare stödet för jordbruksgrödor från tre områden (A, B–C1 och C2–C4, bilaga 9). Den sammanfallande indelningen av stödregionerna utgående från de naturgivna förutsättningarna har haft en stor förenklande inverkan på stödsystemen och stödförvaltningen. Kompensationsbidraget differentieras inte på basis av växtslag.

De allmänna förutsättningarna och definitionerna behandlas i avsnitt 5.3.2.1. Jordbrukare som har ingått en kompensationsbidragsförbindelse och uppfyller stödvillkoren beviljas årligen kompensationsbidrag som följer (figur 5.1):

stödregion A	150 euro/hektar
stödregionerna B–C1	200 euro/hektar
stödregionerna C2–C4	210 euro/hektar

Stödet består av EJFLU:s bidrag och nationell medfinansiering. Den indikativa offentliga finansieringen uppgår till 2 959 miljoner euro. Bidraget från EJFLU utgör 28 % av de stödberättigande offentliga utgifterna. Den nationella medfinansieringen består av statlig finansiering.

Genomsnittsbeloppet för det EU-delfinansierade kompensationsbidraget på det finländska fastlandet är 194 euro/hektar. Det tak för genomsnittet som fastställs i gemenskapens rättsakter överskrids inte vid rådande ersättningsnivåer. När stödnivåerna fastställts och differentierats har hänsyn tagits till hur allvarliga för jordbruksverksamheten de permanenta naturbetingade nackdelarna är samt vilken gårdsstrukturen, den ekonomiska situationen och utvecklingsmålen är i respektive område.

Kommunförteckningar som hänför sig till kompensationsbidraget finns i bilaga 10.

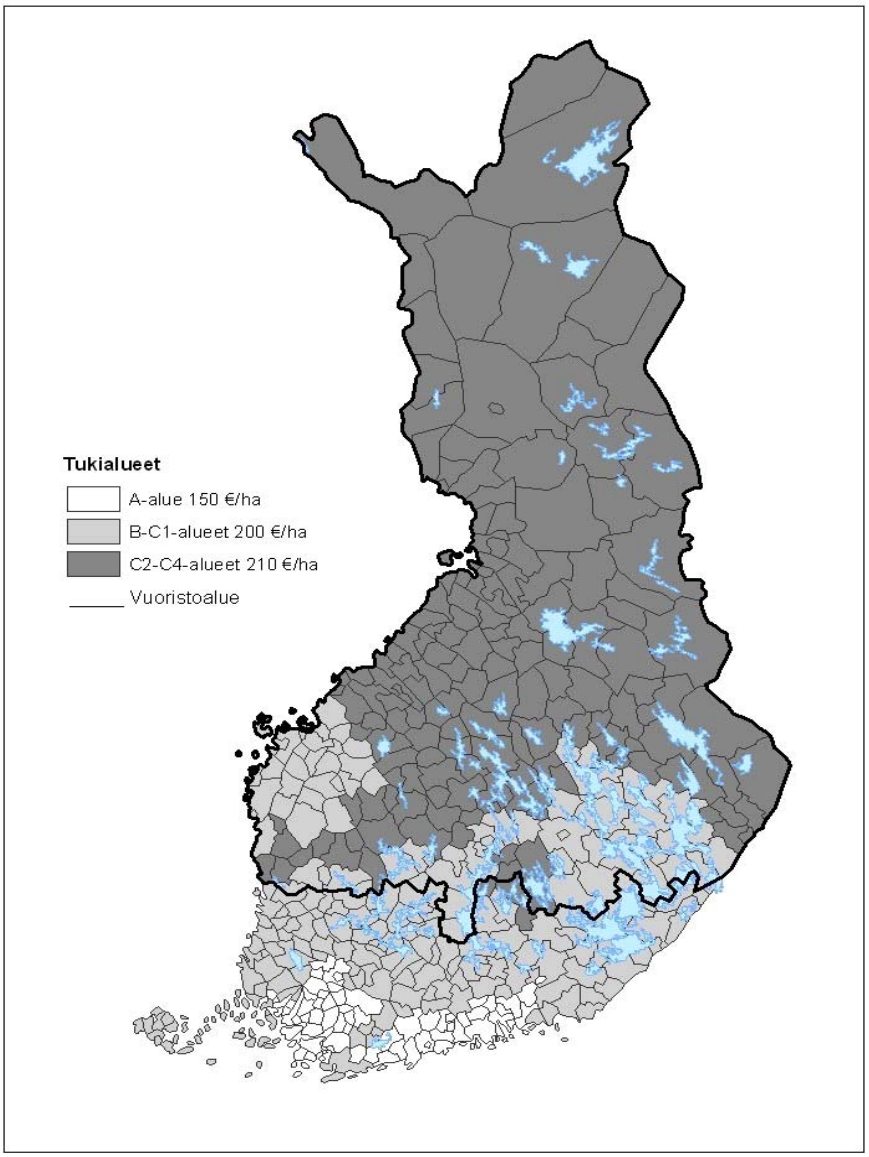

Figur 5.1. Regional differentiering av kompensationsbidragen (MTT 2005), stödregion A 150 €/ha; regionerna B–C1 200 €/ha; regionerna C2–C4 210 €/ha

Ekonomiska verkningar

Inkomstbildningen påverkas också av de andra stöden, av vilka direktstöden inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken och de stöd som Finland betalar nationellt är de viktigaste. Dessa differentieras regionalt och på basis av produktionsinriktningen. Olika områden med sina särskilda nackdelar och olika produktionsinriktningar beaktas jämlikt när man ser till helheten. Vid en betraktelse av de

ekonomiska verkningarna bör hänsyn tas till stödsystemet som helhet. Med avseende på jordbrukarna i olika delar av landet utgör stödsystemen en helhet som gårdarna kan tillgodogöra sig, och kompensationsbidraget beaktar de ovan nämnda aspekterna på så sätt att det är möjligt för jordbrukarna att bedriva jordbruksproduktion på enahanda villkor också i de minst gynnade områdena.

Utgångspunkten för de stödnivåer som tillämpas inom kompensationsbidraget är det faktum att klimatförhållandena försvårar utövandet av jordbruk på grund av Finlands nordliga läge. Inom jordbruksproduktionen framgår de naturbetingade nackdelarna tydligast i form av låga skördenivåer och högre kostnader per enhet, i linje med hur allvarliga de särskilda nackdelarna i vart och ett område är. På grund av den lägre värmesumman och den kortare vegetationsperioden längre norrut i Finland beaktas den svaga produktiviteten och bl.a. det begränsade urvalet av grödor och sorter samt behovet av att lagra foder, liksom också de långa avstånden beaktas i områden där bosättningen är gles och den odlingsdugliga marken inte alltid ligger på nära håll. Vidare beaktas förhållandena i skärgården, där det är svårt att ta sig fram och åkrarna är splittrade. Produktionskostnaderna stiger när naturförhållandena blir ogynnsammare för produktion, dvs. grovt taget blir de allt högre ju längre norrut man beger sig. Hela landet lider dock av permanenta naturbetingade nackdelar. De naturbetingade nackdelarna och ersättningen för dem är störst i norr och minst i söder.

Den områdesindelning som är i bruk för kompensationsbidragets del och graderingen av det av EU delfinansierade stödet (150 euro/ha i stödregion A, 200 euro/ha i stödregionerna B–C1 och 210 euro/ha i stödregionerna C2–C4) är en del av den av stödsystemen bestående helhet som står till jordbrukarnas förfogande och har byggts upp så, att de regionala skillnaderna i naturförhållandena beaktas. Graderingen av kompensationsbidraget sker i enlighet med den ovan beskrivna regionala indelningen, som förenklar stödsystemen. Kompensationsbidraget differentieras inte utgående från produktionsinriktningen, gårdarnas ekonomiska struktur eller växtarterna. Den differentiering som behövs sker i samband med de nationella stöden. Dessa behov har beaktats i de beslut som kommissionen har fattat angående de nationella stöden.

Jordbrukets inkomstutveckling i Finland beskrivs sedan gammalt med termen lantbruksinkomst. Lantbruksinkomsten är ett uttryck för den ersättning som företagaren får för sin arbetsinsats och sitt kapital. År 2003 utgjorde kompensationsbidraget på spannmålsgårdarna i region A 0,8 gånger lantbruksinkomsten. I region B utgjorde det 1,1 gånger lantbruksinkomsten, i region C1 1,3 gånger lantbruksinkomsten och i region C2 1,2 gånger lantbruksinkomsten på spannmålsgårdarna. Också på gårdar med andra produktionsgrenar har kompensationsbidragen haft avsevärd betydelse för lantbruksföretagarnas inkomster. Om kompensationsbidrag inte hade betalts skulle lantbruksinkomsten på mjölkgårdarna i region A ha varit 20 %, i region B 31 %, i region C1 24 %, i region C2 27 %, i region C2n 28 % och i region C3 18 % lägre. På gårdar med svin skulle lantbruksinkomsten i region A ha varit 31 %, i region B 39 %, i region C1 34 % och i region C2 38 % lägre.

De ekonomiska verkningarna på gårdsnivå kan bedömas endast grovt utifrån produktionsinriktning och stödregion. I följande tabell som anger resultatet på gårdsnivå (tabell 5.1.) har kompensationsbidragets ekonomiska verkningar bedömts i fråga om de produktionsinriktningar som är viktigast i Finland, dvs. för mjölk-, svin- och spannmålsgårdar.

Tabell 5.1. Kompensationsbidragets andel av alla stöd (%) på spannmåls-, mjölk- och svingårdar i de olika stödregionerna år 2003 (Viktade resultat för bokföringsgårdar med jordbruket som huvudsyssla). (MTT 2005. Lönsamhetsundersökning)

Stödregioner	A	B	C1	C2	C2N	C3
Av alla stöd						
spannmålsgårdar	25	35	34	35		
mjölkgårdar	18	24	21	21	22	15
svingårdar	13	17	21	18		

I bedömningen accentueras stödens betydelse för gårdarnas inkomstbildning. Av de sammanlagda stöden utgjorde kompensationsbidraget år 2003 en dryg tredjedel på spannmålsgårdar, utom i stödregion A där

kompensationsbidraget utgjorde uppskattningsvis en fjärdedel av alla stöd. På mjölkgårdarna i stödregion A utgjorde kompensationsbidraget år 2003 cirka en femtedel av alla stöd, i stödregion B en dryg fjärdedel och i stödregionerna C1–C2n en dryg femtedel. På gårdar med svin stod kompensationsbidraget år 2003 för omkring 13–21 % av alla stöd, dvs. den relativa betydelsen var något lägre än på mjölk- och spannmålsgårdarna.

När kompensationsbidragets andel av lantbruksinkomsten studeras visar resultaten på ett starkt stödberoende särskilt på spannmålsgårdarna, där kompensationsbidraget ensamt var större än lantbruksinkomsten i vissa stödregioner år 2003.

Enligt en uppskattning kommer kompensationsbidragens andel av de sammanlagda inkomsterna från jordbruk och trädgårdsodling under programperioden 2007–2013 att vara ca 40 % årligen, om de planerade stöden blir verklighet. Kompensationsbidragets andel av samtliga stöd väntas vara nästan 30 % årligen.

Eftersom kompensationsbidraget spelar en viktig roll för jordbrukarnas inkomstbildning är de förväntade ekonomiska konsekvenserna av stödsystemet sådana att kompensationsbidraget tillsammans med de andra planerade stödformerna förmodligen tryggar en skälig inkomstnivå för jordbrukarna. Den önskvärda följden av detta är att utvecklingen i fråga om jordbrukarbefolkningens storlek och odlingsområdenas areal är behärskad så att befolkningen på landsbygden bibehålls, landsbygdens livskraft bevaras och landsbygdslandskapet vårdas.

Övergångsarrangemang

I åtgärden kan fr.o.m. 16.10.2006 ingå utgifter som föranleds av åtaganden som ingåtts under programperioden 2000–2006 och gäller garantisektionen vid Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ). Övergångsarrangemangen beskrivs i avsnitt 5.2.1.

Förhållande till andra nationella och EU-finansierade insatser

Den senare tidens utveckling inom den gemensamma jordbrukspolitiken har stärkt jordbrukspolitikens andra pelare, dvs. insatserna för landsbygdsutveckling. I detta sammanhang skapas en stark koppling mellan jordbruksproduktionens multifunktionalitet och landsbygdsutvecklingen. Här är kompensationsbidraget ett centralt stödsystem. Systemet med kompensationsbidrag bildar ett led i den helhet av samtliga stödsystem som står till jordbrukarnas förfogande på så sätt att ersättningen är allra störst i de minst gynnade områdena, dvs. i norra Finland.

För EU gemensamma och nationella indikatorer

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Areal för vilken kompensationsbidrag betalats i Fastlandsfinland	Andelarna förblir desamma (utgångsnivå 2,16 miljoner ha/år)
	Beloppen av kompensationsbidrag i Fastlandsfinland (€)	Andelarna förblir desamma (utgångsnivå 422,7 miljoner euro/år)
	Antal gårdar i Fastlandsfinland som fått kompensationsbidrag	Antalet gårdar minskar (utgångsnivå 65 921 gårdar/år).
	Kompensationsbidragsareal enligt indelning av odlingsväxterna	Andelarna förblir nästan desamma (arealen av energigrödor stiger).
Resultat	Område för framgångsrik markförvaltning som har haft betydelse för	Totalarealen förblir densamma som under programperioden 2000–2006
	a) biologisk mångfald och jordbruk/skogsbruk med högt naturvärde	
	b) vattenkvalitet	
	c) klimatförändringar	
	d) jordkvalitet	
	e) undvikande av marginalisering och övergivande av mark	
Effekt	Vända den negativa utvecklingen beträffande biologisk mångfald	103
	Underhåll av jordbruksmark och skogsmark med höga naturvärden	Beredningen pågår.
	Förbättring av vattenkvaliteten	Kvävebalansen 46 kg/ha
	Medverkan till att bekämpa klimatförändringarna	
	- inom jordbruket	108 Ktoe
	- inom skogsbruket	7895 Ktoe
	- odlingsarealen för åkerbioenergi	ca 200 000 ha
	Bevarande av ett öppet jordbrukslandskap	2,223-2,267 miljoner ha

Vid utvärderingen används också information som erhållits vid uppföljningen. En del av utvärderingsindikatorerna måste utrönas bl.a. genom forskning.

Utvärderingsindikatorer:
- det inkomstbortfall eller den kostnadsökning som den varaktiga naturbetingade nackdelen resulterat i (€/ha)
- områdets homogenitet i fråga om de gårdar som får kompensationsbidrag
- förändringar i de faktorer som används som underlag för stödkalkylerna
- lönsamhetsförändringar
- motivering av ersättningsnivån (€/ha)
- utnyttjande av de resultat som kontrollerna gett
- åtgärdens ekonomiska effektivitet (verkningsgrad)
- utfallet i fråga om samordningen mellan gemenskapsåtgärder och nationella åtgärder i syfte att öka tillväxten, sysselsättningen, konkurrenskraften och sammanhållningen.

Utvärderingsfrågor som besvaras i samband med utvärderingen:
- vilken uppfattning/erfarenhet/syn i fråga om den varaktiga naturbetingade nackdelens andel i de högre kostnaderna och/eller den lägre avkastningen (€/ha) har de jordbrukare som får stödet (eventuellt indelas de svarande i jordbrukargrupper) och i vilken utsträckning kompenserar den utbetalda ersättningen de ovan nämnda verkningarna (€/ha)
- fastställande av de bestående naturbetingade nackdelarnas karaktär, kriterier för fastställandet, de naturbetingade nackdelarnas intensitet (naturbetingade nackdelar i bergsområden, andra särskilda nackdelar) och inverkan på produktionskostnaderna (beskrivning och €/ha).

Åtgärd 214: Stöd för miljövänligt jordbruk

Rättslig grund

Artiklarna 36 a iv och 39 i rådets förordning (EG) nr 1698/2005
Artikel 27 i kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006 och bilaga II till förordningen

Motiv och övergripande mål för verksamheten

Landsbygdsmiljön beskrivs i avsnitt 3.1. Syftet med miljöstödet är att jordbruks- och trädgårdsproduktion ska bedrivas på ett hållbart sätt så att produktionen belastar miljön mindre än nu, att bevarandet av jordbruksnaturens mångfald och kulturlandskapen ska tryggas samt att förutsättningarna för bedrivande av produktion ska förbli goda också på lång sikt. Förutom att miljöstödet minskar de negativa miljöverkningarna styr det användningen av produktionsmetoder så, att de övergripande målen i fråga om jordbrukets miljövård, den biologiska mångfalden och vården av jordbrukslandskapet nås och det samtidigt är möjligt att producera rena produkter av god kvalitet. Den belastning som drabbar miljön, särskilt yt- och grundvattnet samt luften, reduceras genom att tillgodogörandet av växtnäring ökas, de risker som användningen av bekämpningsmedel medför minskas, försorg dras om jordbruksnaturens mångfald, flora och fauna samt jordbrukslandskapet vårdas. Målet är också att minska erosionen på åkrarna, öka mångfalden hos organismerna och mängden humus i marken och bevara eller förbättra markens avkastningsförmåga.

Målet är att 93 % av jordbrukarna (98 % av åkerarealen) ska omfattas av systemet med miljöstöd.

I samband med varje delåtgärd i miljöstödet redogörs det för åtgärdsmålen och de förväntade effekterna samt eventuella avgränsningar. Dessutom presenteras beräkningsgrunderna för stödnivån och bakgrundsfaktorerna samt de indikatorer som anknyter till delåtgärderna.

Gemenskapens minimikrav

Gemenskapens minimikrav behandlas i avsnitt 5.2.2.

Minimikrav för gödsling och användning av växtskyddsmedel

Minimikraven för gödsling och användning av växtskyddsmedel behandlas i avsnitt 5.3.2.1.

Åtgärdens innehåll

Delåtgärderna inom miljöstödet består av basåtgärder, tilläggsåtgärder och avtal om specialstöd. Dessa uppräknas i tabell 5.3. Tilläggsåtgärderna avser dels sedvanliga åkergrödor, dels trädgårdsgrödor. I stödregionerna A och B ska jordbrukaren välja minst 1 tilläggsåtgärd och högst 4 tilläggsåtgärder. Trädgårdslägenheterna har ingen skyldighet att välja tilläggsåtgärder. I stödregion C kan jordbrukaren välja 0–2 tilläggsåtgärder. Om en trädgårdslägenhet väljer tilläggsåtgärder, kan 0–2 av dem vara tilläggsåtgärder för trädgårdslägenheter i stödregionerna A och B. I stödregion C kan antalet tilläggsåtgärder för trädgårdslägenheter vara 0–1.

Stödet för basåtgärder för åkerväxternas del betalas till jordbrukaren i enlighet med beloppet för husdjurslägenheter, när det på jordbrukarens gård finns minst 0,4 djurenheter (de) produktionsdjur per stödberättigande hektar åker eller minst 25 djurenheter och jordbrukaren har meddelat att detta villkor

uppfylls. Koefficienterna för omräkning av djur till djurenheter i fråga om bas- och tilläggsåtgärder inom miljöstödet finns i tabell 5.2.

Om husdjursproduktionen på en husdjursgård läggs ned eller om antalet produktionsdjur minskar så att det understiger 0,4 djurenheter per stödberättigande hektar åker eller 25 djurenheter, och det inte är fråga om ett tillfälligt produktionsuppehåll som har samband med produktionsinriktningen, ska den myndighet som beviljat stödet underrättas om detta inom 10 arbetsdagar från förändringen i förhållandena. I fortsättningen betalas stödet för basåtgärder för åkerväxternas del i enlighet med beloppet för växtodlingslägenheter. Denna ändring görs inte, om det är fråga om en tillfällig nedgång i djurantalet. En nedgång i djurantalet godkänns som tillfällig i situationer som orsakas av vissa produktionsmetoder, grundlig reparation eller utvidgning av en husdjursbyggnad, ändring av produktionsinriktningen eller oöverstigligt hinder (force majeure).

Om en gård inleder husdjursproduktion eller utökar den på så sätt att antalet produktionsdjur är minst 0,4 djurenheter per stödberättigande hektar åker eller minst 25 djurenheter under den återstående förbindelseperioden, kan stödet för basåtgärder för åkerväxternas del betalas till jordbrukaren i enlighet med beloppet för husdjurslägenheter under den återstående förbindelseperioden. Denna ändring kan företas också om en generationsväxling eller någon annan överföring av besittningsrätten till hela gårdsbruksenheten företas under en pågående förbindelseperiod och förbindelsen överförs. En sådan ändring kan göras endast en gång under tiden för förbindelsen.

Huvudregeln är att tilläggsåtgärder inte kan ändras. I följande fall är det dock en enda gång under förbindelseperioden möjligt att ändra en tilläggsåtgärd för den återstående förbindelseperioden. En tilläggsåtgärd kan ändras, om jordbrukaren börjar odla trädgårdsväxter på minst 0,5 hektar eller utökar den årliga odlingsarealen för dem till minst 0,5 hektar. När jordbrukaren inleder trädgårdsodling eller utökar odlingsarealen för trädgårdsväxter kan han eller hon välja en tilläggsåtgärd för trädgårdslägenheter. Det är möjligt att ändra en tilläggsåtgärd också om jordbrukaren upphör med att odla trädgårdsväxter. Likaså kan en tilläggsåtgärd ändras, om jordbrukaren inleder husdjursproduktion på gården eller utökar den så att antalet produktionsdjur på gården är minst 0,4 djurenheter per stödberättigande hektar åker eller minst 25 djurenheter under den återstående förbindelseperioden. Jordbrukaren kan då välja en tilläggsåtgärd för husdjurslägenheter. Jordbrukaren kan ändra en tilläggsåtgärd också i det fall att husdjursproduktionen läggs ned eller minskar så att kraven beträffande djurantalet inte längre uppfylls. I det fallet kan jordbrukaren välja en tilläggsåtgärd som inte är avsedd för husdjurslägenheter. Det är möjligt att ändra en tilläggsåtgärd också om en generationsväxling eller någon annan överföring av besittningsrätten till hela gården sker under en pågående förbindelseperiod och förbindelsen överförs i enlighet med vad som sägs i punkten ”överföring av förbindelse/avtal”. Vidare är det möjligt att ändra en tilläggsåtgärd, om bedrivandet av växtodling på en gård ändras så att den huvudsakliga inriktningen blir produktion av åkerenergi och det finns en särskilt grundad anledning att ändra tilläggsåtgärd.

En tilläggsåtgärd ska frångås, om husdjursproduktionen på en gård upphör eller om djurantalet annat än tillfälligt sjunker så att det understiger 0,4 djurenheter per stödberättigande hektar åker eller 25 djurenheter och tilläggsåtgärden spridning av stallgödsel under vegetationsperioden eller extensiv vallproduktion har valts. En tilläggsåtgärd för trädgårdslägenheter kan frångås när odlingsarealen för trädgårdsväxter sjunker till mindre än 0,5 hektar.

Stödmottagaren är en jordbrukare som motsvarar definitionen i avsnitt 5.3.2.1. När det gäller specialstödsavtalen skötsel av vårdbiotoper och skötsel av mångfunktionell våtmark kan stödmottagaren också vara en annan stödmottagare än jordbrukare, om Leaderdimensionen tillämpas.

Krav på djurtätheten behöver inte ställas eftersom de begränsningar som gäller användningen av växtnäring anger gränser för djurtätheten på sådana gårdar som har förbundit sig vid miljöstödet. Om betesgång tillämpas på de objekt som sköts, fastställs betestrycket från fall till fall i skötselplanen.

Tabell 5.2. Koefficienter för omräkning av djur till djurenheter inom bas- och tilläggsåtgärder i samband med miljöstödet. *)

Djurslag	**Djurenheter (de)**
Tjurar, kor och andra nötkreatur över 2 år, hästdjur över 6 månader	1,0
- ponnyer över 6 månader	0,4*)
Nötkreatur som är minst 6 månader och högst 2 år	0,6
Nötkreatur under 6 månader	0,15*)
Får och getter (över 1 år)	0,15
Suggor (med grisar eller sinsuggor)	0,4*)
Övriga svin	0,11*)
Värphöns	0,011*)
Övriga fjäderfän	
- moderdjur	0,01*)
- kalkoner, gäss, ankor (föds upp till slakt på gården)	0,005*)
- broilrar (föds upp till broilrar)	0,002*)

För övriga djurslag kan den koefficient användas som närmast motsvarar den årliga fosforproduktionen i stallgödsel av dem.

*) Koefficienterna skiljer sig från koefficienterna i artikel 27.13 i kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006 och i bilaga V till samma förordning. Orsaken är att koefficienterna i tabellen här ovan baserar sig på den mängd stallgödsel som djurslaget producerar och fosforinnehållet i den och har beräknats så, att den mängd fosfor som en djurenhet producerar skulle kunna användas till gödsling av i stort sett samma åkerareal.

Stödnivåer och totalbelopp

I kalkylerna över miljöstödsnivåer avdras den nytta som tillfaller jordbrukarna genom en åtgärd från de kostnader och det inkomstbortfall som åtgärden ger upphov till, och till det på så sätt erhållna resultatet har en s.k. transaktionskostnad lagts. Enligt EU-bestämmelserna kan fasta kostnader inte ingå i dessa kalkyler över stödnivåerna.

Referensnivån för kalkylerna över miljöstödsnivåer är tvärvillkoren samt kraven i fråga om användning av gödsel- och växtskyddsmedel. Som hjälpmedel vid fastställandet av den arbetstid som åtgår till att genomföra de åtgärder som miljöstödet förutsätter har man använt ProAgria Maaseutukeskusten liittos växt- och djurspecifika täckningsbidragskalkyler och av Arbetseffektivitetsföreningen fastställda tal för arbetsnormer. Den gårdsstorlek som har använts är den genomsnittliga gårdsstorleken i Finland (32 ha), som har erhållits ur Tikes officiella statistik. Antalet bas- och jordbruksskiften per gård (14 respektive 17 st.) har uträknats på basis av uppgifter i stödansökningarna, liksom också den genomsnittliga skiftesstorleken (2,29 ha). I grundkalkylerna för trädgårdsväxter avser en del av åtgärderna hela gårdens areal medan en annan avser bara den areal som används till odling av trädgårdsväxter. Miljöstödet för trädgårdsväxter betalas bara för sådan areal där trädgårdsväxter odlas.

Transaktionskostnader som följer av att jordbrukarna förbinder sig vid miljöstödet uppkommer bl.a. genom att jordbrukarna sätter sig in i stödvillkoren och tillämpar dem i de förhållanden som råder på den egna gården samt eventuellt anlitar rådgivningstjänster och letar fram annan information.

Tabell 5.3 Årliga stödnivåer för miljöstödet

	(€/ha)
Stöd som betalas för olika växtgrupper när baståtgärderna vidtas	
Åkerväxter	
- växtodlingslägenheter	93
- husdjurslägenheter	107
Träda som är täckt av växtlighet (endast obligatorisk träda får stöd)	39
Trädgårdsväxter[11]	
- grupp 1	450
- grupp 2	438
- vissa frökryddväxter	181
Tilläggsåtgärder	
Reducerad gödsling	10
Preciserad kvävegödsling av åkerväxter	23
Växttäcke vintertid och reducerad bearbetning	11
Växttäcke vintertid (stödregionerna A och B)	30
Effektiverat växttäcke vintertid (stödregionerna A och B)	45
Mångsidigare odling (stödregionerna A och B)	24
Extensiv vallproduktion (stödregionerna A och B)	55
Spridning av stallgödsel under vegetationsperioden	27
Näringsbalans	18
Odling av fånggrödor (stödregionerna A och B)	13
Tilläggsåtgärder för trädgårdslägenheter	
Preciserad kvävegödsling av trädgårdsväxter	90
Användning av täckmaterial i fleråriga trädgårdsväxter	256
Bruk av metoder för uppföljning av skadedjur	144
Avtal om specialstöd	
Anläggning och skötsel av skyddszon	450 / 350[12]
Skötsel av mångfunktionell våtmark	högst 450
Åkerodling på grundvattenområden	högst 156
Metoder för hantering av avrinningsvatten	
- reglerbar dränering	högst 54
- reglerbar underbevattning	högst 108
- återanvändning av avrinningsvatten	högst 140
Ekologisk produktion	141
Ekologisk husdjursproduktion[13]	267
Skötsel av vårdbiotoper	högst 450
- värdefulla små objekt på 5–30 ar	fast belopp 135 €/objekt
Främjande av naturens och landskapets mångfald	högst 450
Uppfödning av lantraser (€/de eller gård)	
- får av finsk lantras, ålandsfår och kajanalandsfår	270 €/de
- öst- och nordfinsk boskap	500 €/de
- västfinsk boskap	270 €/de
- finska hästar	270 €/de
- finska lantrasgetter	270 €/de
- hönor och tuppar av lantras	
- 20-39 hönor och tuppar	100 €/gård
- 40-59 hönor och tuppar	150 €/gård
- minst 60 hönor och tuppar	250 €/gård
Odling av ursprungssorter	450
Effektiviserad minskning av näringsbelastningen (inom regionerna A och B)	högst 347
Placering av flytgödsel i åker	56
Långvarig vallodling av torvåkrar	
- växtodlingsgårdar	114
- husdjursgårdar	68

I enlighet med rådets förordning (EG) nr 1698/2005 är det årliga miljöstödstaket 600 €/ha för ettåriga grödor, 900 €/ha för fleråriga grödor och 450 €/ha för övrig markanvändning.

[11] Trädgårdsväxter grupp 1: prydnadsväxter, grönsaker, krydd- och medicinalväxter samt de flesta frökryddväxter; grupp 2: bär- och fruktväxter samt plantskoleväxter; vissa frökryddväxter: kummin och senap

[12] Stödnivån högst 450 €/ha i stödregionerna A och B, högst 350 €/ha i stödregion C

[13] Stöd betalas för ett antal hektar som är högst dubbelt så stort som antalet djurenheter

Stödet består av EJFLU:s bidrag och nationell medfinansiering. Den indikativa offentliga fiansieringen uppgår till 2 322,4 miljoner euro. Bidraget från EJFLU utgör 28 % av de stödberättigande offentliga utgifterna. Den nationella medfinansieringen består av statlig finansiering.

Avgränsning i förhållande till nationella finansiella instrument och EU:s övriga finansiella instrument

Överlappande finansiering från flera olika finansieringskällor kan inte fås för genomförande av en och samma åtgärd. Exempelvis kan åtgärder som redan har ersatts nationellt på grundval av naturvårdslagen inte ingå bland de åtgärder som stöds på basis av vissa avtal om specialstöd.

Övergångsarrangemang

Eftersom gårdarna våren 2007 måste planera gödslingen i en situation där behandlingen av det nya programmet ännu pågår, tillämpas övergångsarrangemang vid planeringen och genomförandet av gödslingen år 2007. Om en miljöstödsförbindelse har gällt på gården år 2006, kan gödslingen av jordbruksskiftena år 2007 planeras och genomföras i enlighet med de gödslingsvillkor som var förenliga med miljöstödsförbindelsen år 2006. De förbindelsevillkor som är förenliga med den nya programperioden ska iakttas år 2007 senast när höstsäd sås eller vallar anläggs eller trädgårdsväxter planteras efter 1.8.2007.

Om fosforutjämning har tillämpats vid fosforgödslingen innan en förbindelse har ingåtts och utjämningsperioden för ett skifte pågår när den förbindelse som är förenlig med det nya systemet med miljöstöd ingås, ska överskridningar av fosforgödslingen som överförs från den föregående förbindelseperioden beaktas vid gödslingen. Också underskridningar av fosforgödslingen kan beaktas, om jordbrukaren så önskar. Om en högst fyra år lång fosforutjämning pågår på ett skifte när den nya förbindelsen ingås, kan en ny fosforutjämningsperiod inledas på skiftet först efter den föregående fosforutjämningsperiodens utgång.

Från och med 16.10.2006 kan utgifter som föranleds av åtaganden som har ingåtts under programperioden 2000–2006 och gäller garantisektionen vid Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ) ingå i miljöstöden för jordbruket. Övergångsarrangemangen beskrivs i avsnitt 5.2.1.

Förhållande till andra nationella och EU-finansierade insatser

Miljöåtgärder inom jordbruket kan främjas också genom andra åtgärder som ingår i programmet, t.ex. yrkesutbildnings- och informationsinsatser, jordbruksinvesteringar, insatser för bevarande och uppgradering av nattur- och kulturarvet på landsbygden samt landsbygdsnätverkets insatser (t.ex. produktion av rådgivningsmaterial och guider samt kurser). Miljöinsatserna kan dessutom främjas genom nationellt finansierade rådgivningstjänster och insatser som anknyter till kvalitetsstrategin. Åtgärderna kompletterar varandra.

Genom området för natur och biodiversitet i LIFE+-finansieringen stöds verkställigheten av gemenskapens politik och lagstiftning i anslutning till natur och biodiversitet, särskilt i fråga om fågel- och habitatdirektiven samt nätverket Natura 2000. Dessa åtgärder stöder Natura 2000-åtgärderna i jordbruksområden som finansieras med miljöstöd. Genom lagen om finansiering av hållbart skogsbruk finansieras dessutom åtgärder i Natura 2000-skogsområdena nationellt.

I åtgärdsprogrammen för södra, västra, östra och norra Finland, vilka har beretts utifrån Finlands nationella regional- och strukturpolitiska strategi, ingår åtgärder som stöder jordbrukets miljöstödsåtgärder. I programmen stöds insatser för bevarande och restaurering av kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer samt för vård av värdefulla landskap. I Östersjöns influensområde stöds restaurering av vattendrag samt samarbete inom vattenskydd och vattenvård.

Ur Europeiska fiskerifonden (EFF) är det möjligt att finansiera inte bara produktiva investeringar i vattenbruk utan också miljöåtgärder med anknytning till vattenbruket.

För EU gemensamma och nationella indikatorer

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal gårdar och andra markförvaltare som fått stöd	Antalet gårdar minskar (utgångsnivå 64 148 gårdar).
	Totalt område med miljöstöd för jordbruket	Arealen förblir densamma (utgångsnivå 2,260 miljoner ha/år).
	Fysiskt område med miljöstöd för jordbruket inom ramen för denna åtgärd	Arealen förblir densamma (utgångsnivå 1,910 miljoner ha/år).
	Totalt antal förbindelser och avtal	Det totala antalet minskar, arealen förblir densamma.
	Beloppen av miljöstöd för jordbruket i Fastlandsfinland	Andelarna förblir desamma (utgångsnivå 289,4 miljoner euro/år)
Resultat	Område för framgångsrik markförvaltning som har haft betydelse för	Den totala arealen förblir densamma som under programperioden 2000–2006
	a) biologisk mångfald och jordbruk/skogsbruk med högt naturvärde	
	b) vattenkvalitet	
	c) klimatförändringar	
	d) jordkvalitet	
	e) undvikande av marginalisering och övergivande av mark	
Effekt	Vända den negativa utvecklingen beträffande biologisk mångfald	103
	Underhåll av jordbruksmark och skogsmark med höga naturvärden	Beredningen pågår
	Förbättring av vattenkvaliteten	Kvävebalansen 46 kg/ha
	Medverkan till att bekämpa klimatförändringarna	
	- inom jordbruket	108 Ktoe
	- inom skogsbruket	7895 Ktoe
	- odlingsarealen för åkerbioenergi	ca 200 000 ha
	Bevarande av ett öppet jordbrukslandskap	2,223-2,267 miljoner ha

Detaljer kring basåtgärderna

Planering och uppföljning av miljövården i samband med odling

Mål och förväntade effekter

Målet är att det på gården ska skapas ett system för planering och antecknande av odlingsåtgärder med vars hjälp olika miljövårdsåtgärder kan riktas så effektivt som möjligt. Med hjälp av systemet förkovrar jordbrukaren sina kunskaper om frågor som tangerar gårdens miljövård och kan bättre identifiera sätten att förbättra miljövården på gården. Jordbrukaren kan bättre beakta de gårds- och skiftesspecifika miljövårdsrelaterade behoven när han eller hon planerar och genomför odlingsåtgärderna på sin gård. Åtgärden möjliggör både årlig och långsiktigare uppföljning av miljövårdsåtgärderna och användningen av växtnäring.

Åtgärder som förutsätts

För att jordbrukaren ska kunna få stödet ska han eller hon årligen göra upp en odlingsplan före vegetationsperiodens början. I den skriftliga odlingsplanen anges de växtarter som avses bli odlade på de olika jordbruksskiftena av varje basskifte och den planerade gödslingen. Odlingsplanen är en avsiktsplan och innehållet i den preciseras vid sådden.

De odlade åkrarna ska markkarteras med avseende på odlingsplaneringen och uppföljningen. Under den vegetationsperiod då åkrar som inte odlats och trädesåkrar samt åkrar som jordbrukaren kommer i besittning av börjar odlas ska det tas prov på åkrarna. En ny markkartering ska göras när fem år har förflutit sedan den föregående provtagningen. På gårdar som har förbundit sig vid miljöstödet tidigare ska markkarteringarna vara förenliga med villkoren efter att fem år har förflutit sedan den föregående provtagningen. På gårdar som ingår sin första miljöstödsförbindelse år 2007 ska en markkartering som uppfyller villkoren företas före utgången av år 2007.

Proven för markkartering ska omfatta minst ett prov per basskifte, om basskiftet överstiger 0,5 hektar. Om basskiftet är större än 5 hektar ska ett prov tas per varje påbörjat femtal hektar. I fråga om de basskiften som är högst 0,5 hektar ska ett prov tas per varje påbörjat tvåtal hektar. Vid s.k. linjeprovtagning, där prover tas vart tredje år, räcker det med provfrekvensen ett prov per varje påbörjat tiotal hektar.

Jordbrukaren ska föra skiftesvisa anteckningar där grundläggande uppgifter om skiftena och uppgifter om de årliga odlingsåtgärderna ingår. De grundläggande uppgifterna om skiftet ska innefatta relativt bestående uppgifter om skiftets läge och förhållanden samt uppgifter om bl.a. kalkning, åker- och dikesrenar, skyddsremsor och genomförda åtgärder enligt avtal om specialstöd. De uppgifter som samlas in från olika källor kan sparas och registreras separat som olika dokument och/eller kartor. De årliga odlingsåtgärderna som omfattar bl.a. bearbetning, sådd, gödsling, växtskydd och skörd samt skördenivån inkl. nödvändiga motiveringar, datum, metod och mängd antecknas. I fråga om plantskoleodling kan skiftesvisa anteckningar föras per växtgrupp enligt separata anvisningar.

Odlingsplanen, resultaten från markkarteringen och de dokument som ansluter sig till de skiftesvisa anteckningarna ska förvaras på gården.

Träda som är täckt av växtlighet

Mål och förväntade effekter

Med träda som är täckt av växtlighet avses här flerårig grönträda, viltträda och landskapsträda. Vattenvårdsmålet för flerårig grönträda är att långvarigt skydda åkerns yta mot den eroderande verkan som regn, snösmältning och avrinning har, förbättra åkermarkens struktur och sammansättning, minska behovet av att använda växtskyddsmedel samt öka mängden organisk substans i marken. Syftet med viltträda är att förse vilda djur med föda samt sådana platser i åkermiljö där de kan föröka sig och hitta skydd. Syftet med landskapsträda är att landskapet ska bli mångsidigare. Med hjälp av åtgärden reduceras risken för näringsbelastning från åkrar och risken för erosion. Samtidigt främjas den biologiska mångfalden i åkermiljöer och landsbygdslandskapets mångsidighet. Dessutom minskas utarmningen av förrådet av organiskt kol i marken, och bindningen av kol i marken främjas.

Avgränsningar

Stöd för träda som är täckt av växtlighet betalas för obligatorisk träda som är täckt av växtlighet och som är berättigad till trädesrättigheter inom systemet med samlat gårdsstöd (artikel 54.3 i rådets förordning (EG) nr 1782/2003, den s.k. förordningen om gårdsstöd). Det kan vara fråga om flerårig grönträda, viltträda och landskapsträda. Skötseln av träda av detta slag regleras som följer (JSMf 183/2006 9 §): Träda som är täckt av växtlighet ska sås senast 30.6. Obligatorisk träda som är täckt av växtlighet ska slås en gång under vegetationsperioden, senast 31.8. Slåttern måste genomföras vid en sådan tidpunkt och på ett sådant sätt att

det utöver en lyckad ogräsbekämpning också tas hänsyn till skyddet för vilda fåglar och däggdjur. Växtlighet som slagits på en skyddsremsa på ett trädesskifte får samlas upp och spridas annanstans på trädesskiftet. Slåtterfoder från obligatorisk träda som är täckt av växtlighet får inte utnyttjas ekonomiskt, t.ex. säljas eller överlåtas som foder. En viltträda ska anläggas som en blandning av minst två växtarter, och skörden från den får inte utnyttjas ekonomiskt. Skörden ska användas för utfodring av områdets vilda djur under trädesperioden eller efter den. Skörden från en viltträda får inte bärgas eller föras bort från åkern. Växtligheten kan slås i strängar eller sättas på störar. En landskapsträda kan anläggas med växter som gör landskapet mångsidigare. Med växter som gör landskapet mångsidigare avses till exempel honungsfacelia, blåklint och kornvallmo. Landskapsträda får inte användas i något annat syfte än att göra landskapet mångsidigare. Obligatorisk träda får brytas mekaniskt eller kemiskt.

Stöd betalas inte för sådan obligatorisk träda som i enlighet med gårdsstödssystemet och tvärvillkoren ska ha ett växttäcke (dvs. träda på grundvattenområden av klass I eller II) eller utgör bearbetad eller obearbetad svartträda, stubbträda eller ettårig grönträda.

Åkerrenar och skyddsremsor som krävs inom basåtgärderna i samband med miljöstödet förutsätts alltid vid sådana kanter på ett trädesskifte som gränsar till ett utfallsdike eller en vattenfåra. För areal som utgör träda som är täckt av växtlighet betalas inte stöd för bas- och tilläggsåtgärder i samband med miljöstödet, och därför ersätts kostnader som åkerrenar och skyddsremsor i kanten av trädesskiften föranleder bara genom stödet för träda som är täckt av växtlighet. Eftersom det i tvärvillkoren anges att sådan obligatorisk träda som är täckt av vall måste slås en gång under vegetationsperioden, ersätts inte kostnaderna för slåttern genom stödet för träda som är täckt av växtlighet.

Åtgärder som förutsätts

Flerårig grönträda ska i regel bevaras minst två vegetationsperioder på ett och samma skifte. Grönträdor anläggs med utsäde av fleråriga vall-, gräs- eller ängsväxter senast 30.6 eller gärna redan året innan genom insådd i skyddssäd. De kan också ha anlagts tidigare än så. Slåttern ska utföras vid en sådan tidpunkt och på ett sådant sätt att de vilda fåglarnas och däggdjurens levnadsförhållanden beaktas och får därför inte inledas före 1.8, såvida det inte gäller att bekämpa ogräs, växtsjukdomar eller skadedjur eller förhindra deras spridning eller någon annan liknande orsak. En grönträda får brytas det andra trädesåret efter 31.8, eller vid sådd av höstsådda grödor, från och med 15.7.

Växtligheten på viltträda får användas för att utfodra villebråd och vilda djur på skiftet på sommaren och påföljande höst eller vinter. Viltträdan får brytas efter trädesåret genom vårsådd. Villkoren i fråga om tidpunkten för anläggande och brytande av landskapsträda är desamma som anges för viltträda i avsnittet ”Avgränsningar”. Obetydlig gödsling av träda som är täckt av växtlighet är möjlig vid anläggandet för att ett växtbestånd som täcker trädan ska uppkomma; se avsnittet ”Gödsling av åkerväxter”.

För att vattenvården och den biologiska mångfalden ska främjas rekommenderas det att träda som är täckt av växtlighet anläggs särskilt i områden där det främst odlas sädesväxter och specialgrödor och där det å andra sidan finns stora arealer av obligatorisk träda som krävs inom systemet med samlat gårdsstöd. Flerårig grönträda ger den största nyttan i vattenvårdshänseende när den anläggs växelvis på hela arealen på sådana åkrar som är flacka, medan den på sluttande åkrar bör anläggas varaktigt på de brantaste sluttningarna. Viltträda bör inte anläggas i närheten av livligt trafikerade vägar.

Gödsling av åkerväxter

Mål och förväntade effekter

Målet är att utgående från grödan, skördenivån och skiftets egenskaper precisera användningen av gödselmedel, minska höga gödslingsgivor eller fortsätta att använda gödselmedel på ett sätt som är hållbart i miljöhänseende. Kvävegödslingen syftar till att beakta det kvävebehov som motsvarar grödornas skördenivå och tillståndet i fråga om mängden lösligt kväve som frigörs ur marken. När användningen av

kvävegödselmedel preciseras minskar utsläppen av dikväveoxider till atmosfären. Avsikten med att precisera fosforgödslingen är i synnerhet att sänka de höga fosforhalterna i marken. Begränsningarna leder till att kvävegivorna sjunker och att fosforgivorna via en aktuell markkartering kopplas till åkerskiftets fosfortillstånd. Ambitionen är att gödselgivorna ska motsvara den skördenivå som skiftet är kapabelt att producera. Användningen av stallgödsel preciseras. Åtgärden reducerar den växtnäringsbelastning på yt- och grundvattnet samt luften som gödslingen ger upphov till.

Användningen av de låga fosforgivor som ingår i åtgärden förutsätter att åkermarkens pH-nivå förblir gynnsam för grödorna.

Avgränsningar

Villkoren för åtgärden gäller sedvanliga åkergrödor, obligatorisk träda och andra icke odlade åkerskiften i hela landet. Villkoren gäller inte permanenta grödor och inte heller ett- eller fleråriga trädgårdsväxter; för dem har särskilda krav angetts. De tillåtna gödslingstaken underskrider de maximigivor som anges i tvärvillkoren i form av föreskrivna verksamhetskrav (den s.k. nitratförordningen 931/2000) och minimikrav för användning av gödselmedel. En kväveanalys av stallgödseln ska utföras med fem års intervall. Jordbrukaren ska föra bok över de kvävegödselmängder som har använts för gödsling av åkrarna och över skördenivåerna (den s.k. nitratförordningen 931/2000).

Åtgärder som förutsätts

Gödslingen utgår i enlighet med avsnittet ”Planering och uppföljning av miljövården i samband med odling” från markkartering som företas tillräckligt ofta och en årlig odlingsplan. I de mängder näringsämnen som tillförts inräknas växtnäringen i såväl handels- som stallgödsel och motsvarande organiska gödselmedel. Gödslingen och skördenivån bokförs i enlighet med basåtgärden planering och uppföljning av miljövården i samband med odling.

Det är förbjudet att gödsla svartträda, stubbträda och ettårig grönträda. Om tillåten växtlighet (t.ex. höstsäd) etableras från och med 15.7 på ett skifte som legat i obligatorisk träda, eller om en gröda som är tillåten inom systemet med samlat gårdsstöd odlas på skiftet för att sedan skördas, kan skiftet gödslas i enlighet med tabellerna 5.4, 5.5, 5.6 och 5.7.

För erhållande av stöd kan kväve användas på gården högst i de mängder som anges i tabellerna 5.4, 5.5 och 5.6.

Tabell 5.4. Maximigivor av kväve (kg/ha/år) till spannmål, oljeväxter och baljväxter

Gröda (uppnådd skördenivå kg)	SÖDRA OCH MELLERSTA FINLAND			NORRA FINLAND		
	Ler- och mjäljordar	Grova mineral-jordar	Organogena jordar	Ler- och mjäljordar	Grova mineral-jordar	Organogena jordar
SPANNMÅL						
Korn och havre (4 000)	100	90	60	90	80	60
Vårvete (4 000)	120	110	70	100	90	70
Blandsäd korn/havre/vårvete (4 000)	100	90	60	90	80	60
Höstråg på hösten	30	30	20	30	30	20
Höstråg på våren (3 000)	100	90	40	60	60	40
Vårråg (3 000)	90	80	50			
Höstvete, rågvete och speltvete på hösten	30	30	20	30	30	20
Höstvete, rågvete och speltvete på våren (4 000)	120	110	50	100	90	50
Övriga spannmålsslag och spannmålsblandningar (4 000)	90	80	50	80	70	50
OLJE- OCH INDUSTRIVÄXTER						
Höstrybs och höstraps på hösten	30	30	20	30	30	20
Vårrybs, vårraps, höstrybs, höstraps och camelina på våren (1 750)	110	100	60	100	90	60
Lin, majs, oljehampa, solros	90	80	50	70	70	50
BALJVÄXTER						
Ärt, bondböna, sötlupin	45	45	30	45	45	30

Oavsett skördenivån på skiftet är det för spannmål alltid möjligt att använda den mängd kvävegödsel per hektar som anges i tabell 5.4 och motsvarar skördenivån 4 000 kg (för råg används dock en mängd som motsvarar skördenivån 3 000 kg). Oavsett skördenivån på skiftet får för höstrybs och höstraps, vårrybs och vårraps samt camelina, dvs. oljedådra, alltid användas den mängd kvävegödsel per hektar som motsvarar skördenivån 1 750 kg och för potatis den mängd kvävegödsel per hektar som motsvarar skördenivån 35 000 kg. Om jordbrukaren önskar använda en större mängd kvävegödsel än den som anges här ovan måste den skördenivå som gödselgivan baserar sig på ha uppnåtts på skiftet under något av de fem föregående skördeåren. Skördenivån för varje skifte fastställs genom att den aktuella odlingsgrödans skörd på hela gården divideras med de skiften där denna gröda har odlats eller genom att det på annat sätt visas att denna skördemängd har uppnåtts på skiftet i fråga. Skördenivån och grunderna för den ska införas i de skiftesvisa anteckningarna. Utgående från en högre uppnådd skördenivå än 4 000 kg (3 000 kg för råg, 1 750 kg för oljeväxter) är det möjligt att vid odling av spannmål och oljeväxter använda extra kvävegivor enligt tabell 5.5.

Tabell 5.5 Justering på basis av uppnådd skördenivå (kg/ha/år). Tilläggskväve får inte ges åt höstsådda grödor hösten de sås.

Gröda	Uppnådd skördenivå	Tilläggskväve kg/ha/år
Korn, havre, vårvete, höstvete,	4 500 kg	+ 10
rågvete, speltvete, övriga	5 000 kg	+ 20
spannmålsslag och	5 500 kg	+ 30
spannmålsblandningar		
Höstråg, vårråg	3 500 kg	+ 10
	4 000 kg	+ 20
	4 500 kg	+ 30
Vårrybs, vårraps, höstrybs,	2 000 kg	+ 10
höstraps och camelina	2 250 kg	+ 20
	2 500 kg	+ 30

Tabell 5.6 Maximigivor av kväve (kg/ha/år) till vallar och andra grödor

Gröda	Spridningstid	SÖDRA OCH MELLERSTA FINLAND			NORRA FINLAND		
		Ler- och mjäljordar	Grova mineral-jordar	Organogena jordar	Ler- och mjäljordar	Grova mineral-jordar	Organogena jordar
VALLAR							
Fleråriga vallar, ettårigt rajgräs, grönfoder-spannmål och rajgräs eller övrig vallväxt	Vid bärgande av två skördar	200	200	160	200	200	160
	Vid bärgande av tre eller flera skördar	240	230	190	230	230	190
Bete: Fler- eller ettåriga betesvallar		200	200	170	170	170	150
Grönfoderspannmål, helsäd	På våren	120	100	90	100	90	80
Helsäd: höstvete och rågvete	På hösten	30	30	20			
	På våren	140	130	70			
Övriga vallar		120	100	90	100	90	80
ANLÄGGNING AV VALL							
Anläggning på våren							
Anläggning med skyddsväxt	Till skyddsväxten högst kvävemängden i den artvisa tabellen						
Anläggning utan skyddsväxt	På våren	80	80	70	80	80	70
	2:a spridningen	30	30	30	30	30	30
Anläggning på sommaren	Vid anläggning	60	60	50	60	60	40
Anläggning på hösten	På hösten före 10.9	30	30	30	30	30	30
Anläggning av vilt- och landskapsträda, anläggning av gröngödslingsvall, grönträda och vallbevuxen icke odlad åker som sköts utan skyddsväxt		50	50	40	50	50	40
UTSÄDESVALL	På våren	110	110	60	90	80	40
FÖR ENERGIBRUK							
Rörflen för energibruk							
Anläggningsåret	På våren	60	60	40	60	50	40
Skördeåren		90	80	60	80	80	60
KNÖL- OCH ROTVÄXTER							
Sockerbeta	På våren	140	140	120			
Potatis							
Stärkelsepotatis, skördenivå 35 ton/ha	På våren	105	105	70	105	105	70
Stärkelsepotatis, skördenivå 40 ton/ha	På våren	120	120	80	120	120	80
Tidig potatis	På våren	60	60	60	60	60	60
Tidig potatis + fånggröda	På våren	80	80	80	80	80	80
Övrig potatis, skördenivå 35 ton/ha	På våren	85	85	60	85	85	60
Övrig potatis, skördenivå 40 ton/ha		100	100	70	100	100	70
ÖVRIGA ÅKERVÄXTER		110	100	60	100	90	60

Gränsen mellan norra och mellersta Finland definieras så, att de gynnsammaste delarna av odlingszon 4 hör till södra och mellersta Finland. I östra Finland anses gränsen gå mellan odlingszonerna 3 och 4.

För erhållande av stöd kan fosfor användas på gården högst i de mängder som anges i tabell 5.7.

Tabell 5.7 Maximigivor av fosfor (kg/ha/år) på basis av bördighetsklass

Gröda	Bördighetsklass						
	Dålig	Rätt dålig	Försvarlig	Tillfreds-ställande	God	Hög	Betänkligt hög
Råg, vete, oljeväxter, baljväxter	32	24	20	12	8	-	-
Korn	34	26	22	14	10	-	-
Havre, vallfröodling	28	20	16	8	4	-	-
Korn/havre/vete blandsäd	31	23	19	11	7	-	-
Helsädsensilage	40	32	24	16	12	-	-
Vallanläggning i skyddsväxt	52	44	36	28	20	-	-
Vallanläggning: på våren utan skyddsväxt, på sommaren eller hösten	36	32	28	24	15		
Vall på våren innan sommaranläggning	16	12	8	4	-	-	-
Ettåriga fodervallar	40	32	24	16	12	-	-
Flerårig vall							
- bete	32	24	16	8	-	-	-
- övriga fodervallar	40	32	24	16	8	-	-
Potatis	70	70	70	55	35	20	-
Sockerbeta	63	63	60	43	26	14	-
Spånadslin	32	24	20	12	8	-	-
Rörflen, anläggningsåret	50	40	30	20	10	-	-
Rörflen, under skördeåren	30	20	15	10	5	-	-
Anläggning av vilt- och landskapsträda samt anläggning av gröngödslingsvall, grönträda och vallbevuxen icke odlad åker som sköts utan skyddsväxt	28	20	16	8	4	-	-
Övriga växter	30	20	15	10	5	-	-

Tabell 5.7 utgår från skördenivån 4 000 kg/ha/år för spannmål (3 000 kg/ha för råg) och skördenivån 1 750 kg/ha/år för oljeväxter. Om den uppnådda skördenivån är 25 % högre, kan 3 kg/ha/år läggas till mängderna i tabellen. Om den uppnådda skördenivån är 50 % högre, kan 6 kg/ha/år läggas till mängderna i tabellen. Skördenivån fastställs på samma sätt som i fråga om kvävegödsling.

Om endast gödsel från husdjur används som fosforgödsling på skiftet, kan med avvikelse från mängderna i tabell 5.7 användas en stallgödselmängd som motsvarar 15 kg fosfor per hektar och år i alla bördighetsklasser utom bördighetsklassen betänkligt hög. Om endast gödsel från husdjur används som fosforgödsling för fleråriga vallväxter, kan en stallgödselmängd användas som motsvarar 30 kg fosfor per hektar och år i bördighetsklasserna dålig, rätt dålig, nöjaktig och tillfredsställande och 20 kg per hektar och år i bördighetsklasserna god och hög. Om cellsaft från potatis används som fosforgödsel kan med avvikelse från mängderna i tabell 5.7 en mängd som motsvarar 15 kg fosfor per hektar och år användas i

bördighetsklassen god och lägre bördighetsklasser. Undantagen får inte tillämpas på områden som är närmare stranden av ett vattendrag än 25 meter.

Näringsämnena i stallgödsel från husdjur ska räknas in i gödselmängderna på basis av antingen tabellvärdena eller resultaten av en stallgödselanalys. Det lösliga kvävet beaktas i sin helhet utom i fråga om stallgödsel som sprids på hösten, där 75 % av det lösliga kvävet beaktas vid gödslingen. Av den sammanlagda fosforn beaktas 85 %. Av fosforn i pälsdjursspillning och avloppsslam beaktas 40 %. Dessutom meddelas separata anvisningar om användningen av stallgödsel och andra organiska gödselmedel.

Vid fosforgödslingen kan en högst fem år lång utjämningsperiod tillämpas. Utjämningen gör det möjligt att förrådsgödsla med fosfor vid anläggning av vallar och minskar ytgödslingen av vallar. Fosforutjämningsperioden ska inledas när den fosformängd som spridits på basskiftet överskrider den tillåtna årliga fosfornivån för första gången. Utjämningsperioden kan också inledas när den tillåtna årliga mängden fosfor underskrids.

Gödsling av trädgårdsväxter

Mål och förväntade effekter

Målet är att precisera gödslingen av trädgårdsväxter utgående från grödans behov och skördemängden samt användningsändamålet och att på så sätt främja en gödselmedelsanvändning som är hållbar ur miljöperspektiv. Genom åtgärden minskas den näringsbelastning på yt- och grundvatten samt luft som gödslingen förorsakar.

Avgränsningar

Åtgärden ska genomföras i hela landet i fråga om trädgårdsväxter i grupp 1 och 2 samt frökryddväxter. De tillåtna gödslingstaken underskrider de maximigivor som anges i tvärvillkoren i form av föreskrivna verksamhetskrav (den s.k. nitratförordningen 931/2000) och minimikrav för användning av gödselmedel.

Åtgärder som förutsätts

Gödslingen grundar sig på resultatet av en markkartering som utförts tillräckligt ofta och den årliga odlingsplanen. Markkartering ska utföras med högst tre års intervaller, utom när det gäller fleråriga växter; när gödslingen vid anläggning av sådana planeras får resultatet av en markkartering som är äldre än två år inte användas. Prov för markkartering ska omfatta minst ett prov per basskifte, om basskiftet överstiger 0,5 hektar. Om basskiftet är större än 5 hektar ska ett prov tas per varje påbörjat femtal hektar. I fråga om de basskiften som är högst 0,5 hektar ska ett prov tas per varje påbörjat tvåtal hektar. Vid s.k. linjeprovtagning, där prov tas vart tredje år, räcker det med provfrekvensen ett prov per varje påbörjat tiotal hektar.

I näringsmängderna inräknas näringsämnena från såväl handelsgödsel som stallgödsel och motsvarande organiska gödselmedel i enlighet med separata anvisningar. När organiska gödselmedel används beaktas det vid beräkningen att grödan har tillgång till en tillräcklig mängd av lösliga näringsämnen i de olika skedena av vegetationsperioden. Anteckningar om gödslingen görs i enlighet med basåtgärden planering och uppföljning av miljövården i samband med odling.

De maximimängder av olika näringsämnen som får ges till trädgårdsväxter anges i tabellerna 5.8, 5.9 och 5.10.

Tabell 5.8 Maximigivor av kväve (kg/ha/år) till plantskoleväxter, bär, frukt och frilandsgrönsaker på basis av jordart och mullhalt.

	Ler- och mjäljordar				Sand-, mo- och moränjordar				
	Mullfattig	Måttligt mullhaltig	Mullrik	Mycket mullrik	Mullfattig	Måttligt mullhaltig	Mullrik	Mycket mullrik	Mull- och torvjordar
PLANTSKOLEVÄXTER									
Vid anläggning	140	140	120	120	140	140	120	120	100
Årlig gödsling	120	120	100	100	120	120	100	100	90
JORDGUBBE [14], HALLON, SVARTA VINBÄR									
Vid anläggning	50	50	30	30	35	35	20	20	15
Årlig gödsling	70	70	60	50	60	55	45	40	30
ÖVRIGA BÄR									
Vid anläggning	60	50	40	30	50	40	30	20	20
Årlig gödsling	90	85	80	70	80	75	65	50	40
FRUKT [15]									
Vid anläggning	65	60	45	30	50	40	30	20	20
Årlig gödsling	125	100	75	60	100	80	70	60	50
HUVUD-, BRYSSEL- OCH BLOMKÅL, KÅLROT, PURJOLÖK, FRILANDSGURKA			240				230		230
ÖVRIGA LÖKVÄXTER			120				110		100
ÖVRIGA KÅLVÄXTER			175				160		130
MOROT OCH ÖVRIGA ROTFRUKTER			180				170		160
BALJVÄXTER			55				50		40
HUVUD- OCH BLADSALLAT			130				120		100
ÖVRIGA GRÖNSAKER OCH ÖRTER			160				140		125
FRÖKRYDDOR OCH ÖVRIGA VÄXTER			90				80		50

Tabell 5.9 Maximigivor av kväve (kg/ha/år) till droppbevattnade jordgubbar på basis av skördenivå och jordartens mullhalt.

Mullhalt	Skördenivå för jordgubbarna (ton/ha)			
	5	10	20	30
Mullfattig jord	50	60	80	100
Mullrik jord	45	55	75	95
Mycket mullrik jord och torvjord	40	50	75	95

[14] Om jordgubbsbeståndet planteras med s.k. skördeplantor, kan kvävemängden vid anläggningen ökas med 50 %.
[15] Om markytan i äppelträdgården har grästäcke, kan kvävemängden vid anläggningen ökas med 20-50 kg/ha.

Tabell 5.10 Maximigivor av fosfor (kg/ha/år) till plantskoleväxter, bär, frukt och frilandsgrönsaker på basis av bördighetsklass

	Bördighetsklass Dålig	Rätt dålig	Försvarlig	Tillfreds-ställande	God	Hög	Betänkligt hög
PLANTSKOLEVÄXTER [16]	90	80	70	60	40	20	-
JORDGUBBE, HALLON, SVARTA VINBÄR							
Vid anläggning	70	60	50	40	25	10	-
Årlig gödsling	40	35	30	25	20	10	-
ÖVRIGA BÄR							
Vid anläggning	80	70	60	50	30	15	-
Årlig gödsling	50	40	35	30	25	15	
FRUKT							
Vid anläggning	90	80	70	60	40	25	-
Årlig gödsling	45	40	35	30	20	10	-
KÅLVÄXTER, LÖKVÄXTER	110	110	80	60	50	30	10
ROTVÄXTER	100	100	75	55	35	30	10
MOROT FÖR VINTERLAGRING	100	100	75	55	40	30	20
BALJVÄXTER	50	50	35	25	20	15	10
ÖVRIGA GRÖNSAKER	100	100	60	50	40	30	10
ÖRTER OCH FRÖKRYDDOR	32	24	20	12	8	-	-
ÖVRIGA VÄXTER	32	24	20	12	8	-	-

Åkerrenar och skyddsremsor

Mål och förväntade effekter

Målet är att förhindra och minska bortförseln av näringsämnen eller andra skadliga ämnen från åkrar till diken, bäckar, vattendrag eller brunnar samt erosionen, öka den biologiska mångfalden i jordbruksmiljön samt främja vilt- och fiskerihushållningen. Åtgärden minskar dessutom risken för förorening av brunnsvatten och annat grundvatten.

Avgränsningar

Enligt tvärvillkoren ska det på åkerskiften längs med vattendrag och utfallsdiken lämnas en minst 0,6 meter bred obearbetad ren där varken gödsel- eller växtskyddsmedel får spridas. Med hjälp av miljöstödet kompenseras kostnaderna för anläggning och regelbunden skötsel av vallväxtlighet på avsevärt bredare åkerrenar och skyddsremsor.

Åtgärder som förutsätts

På åkerskiften som ligger vid utfallsdiken ska det invid utfallsdikena lämnas minst en meter breda renar som är täckta av flerårig vall. Åkerrenen hör till det jordbruksskifte där den ligger. Åkerrenen får vara bredare än en meter, dock inte bredare än tre meter i genomsnitt, om det är nödvändigt med tanke på vattenskyddet eller de skötselåtgärder som används. Åkerrenen behöver inte slås. Om den hotar växa igen med sly, måste den dock alltid slås. Med hjälp av slåtter kan även spridningen av ogräs bekämpas. Om växtligheten på en åkerren slås får slåtterresterna utnyttjas ekonomiskt. Flyghavre ska bekämpas i enlighet med en

[16] Övre gräns för fosforgödsling till krukplantor: Grundgödsling 165 g/m^3, långverkande gödselmedel och kompletteringsgödsel 250 g/m^3.

bekämpningsplan som avses i 6 § i lagen om bekämpning av flyghavre (185/2002). Punktbekämpning av ogräs med ogräsmedel eller mekaniskt är tillåten bara vid svåra ogräsangrepp. Då ska växtskyddsmedel användas och åkerrenen besås med ny vall under samma vegetationsperiod. Om växtskyddsmedel används på åkerrenen ska en skriftlig anmälan göras i förväg till kommunens landsbygdsnäringsmyndighet. I annat fall får en åkerren inte behandlas med växtskyddsmedel och inga gödselmedel får spridas på den. Vid anläggningen och skötseln av åkerrenar ska sådana åtgärder som är skonsamma mot vilda djur, växter och andra organismer gynnas i mån av möjlighet. Så bör t.ex. levnadsförhållandena för vilda fåglar och däggdjur beaktas i tidpunkten för och genomförandet av slåtter, och därför bör slåttern inte inledas före 1.8, om det inte är fråga om bekämpning av ogräs, växtsjukdomar eller skadedjur, förhindrande av att dessa sprider sig eller någon annan motsvarande orsak.

Vid kanten av åkrar som ligger invid vattenfåror som är större än utfallsdiken samt kring tjärnar, sjöar och brunnar för hushållsvatten och på åkrar som ligger vid havet ska det anläggas i genomsnitt minst 3 meter breda skyddsremsor som är täckta av flerårig vall-, gräs- och ängsväxtlighet. Skyddsremsan får vara bredare än 3 meter, dock inte bredare än 10 meter i genomsnitt, om det är nödvändigt med tanke på vattenskyddet eller de skötselåtgärder som används. Om skyddsremsan är över 3 meter bred och i genomsnitt högst 10 meter bred, ska ett separat jordbruksskifte bildas av den. Det rekommenderas att skyddsremsan slås en gång under vegetationsperioden. Om skyddsremsan hotar att växa igen med sly, måste den dock alltid slås. Det rekommenderas att slåtterresterna förs bort från skyddsremsan och de får utnyttjas ekonomiskt. Flyghavre ska bekämpas i enlighet med en bekämpningsplan som avses i 6 § i lagen om bekämpning av flyghavre (185/2002). Punktbekämpning av ogräs med ogräsmedel eller mekaniskt är tillåten bara vid svåra ogräsangrepp. Då ska växtskyddsmedel användas och skyddsremsan besås med ny vall under samma vegetationsperiod. Om växtskyddsmedel används på skyddsremsan ska en skriftlig anmälan göras i förväg till kommunens landsbygdsnäringsmyndighet. I annat fall får en skyddsremsa inte behandlas med växtskyddsmedel och inga gödselmedel får spridas på den. Levnadsförhållandena för vilda fåglar och däggdjur ska beaktas i tidpunkten för och genomförandet av slåtter, och därför bör slåttern inte inledas före 1.8, om det inte är fråga om bekämpning av ogräs, växtsjukdomar eller skadedjur, förhindrande av att dessa sprider sig eller någon annan motsvarande orsak. Djur får gå på bete på åkerrenar och skyddsremsor. Om växtligheten slås eller djur går på bete på åkerrenarna och skyddsremsorna bör detta ske så, att en tillräcklig växtlighet återstår på arealen också efter slåttern eller betesgången.

En åker anses inte ligga vid ett utfallsdike, en vattenfåra, en tjärn eller en sjö eller vid en havsstrand om
- det mellan åkern och vattenfåran finns i genomsnitt minst 10 meter skog, tomtmark, vägområde eller annat område och vattnet inte når fram till åkern ens vid översvämning
- det mellan åkern och vattenfåran alltid finns i genomsnitt minst 10 meter buskage, impediment eller tvinmark eller motsvarande och vattnet inte når fram till åkern ens vid översvämning
- åkern ligger bakom en översvämningsvall och dräneringsvattnet exempelvis pumpas bort.

Om åkern sluttar bortåt från vattenfåran överallt, räcker en meter som bredd för åkerrenen mellan åkern och fåran.

I syfte att bevara naturens mångfald kan jordbrukaren lämna en i genomsnitt högst 3 meter bred ren som är täckt med vallväxtlighet också på andra kanter av skiftet än de som gränsar till ett utfallsdike eller en vattenfåra. En sådan ren ska besås med vall-, gräs- eller ängsväxtlighet, om det inte växer sådana växter på området sedan tidigare. Detta slag av ren ska skötas på samma sätt som en ren invid ett utfallsdike.

Om jordbrukaren inte har haft en gällande förbindelse år 2006 eller om gården kommer i besittning av nya basskiften i början av vegetationsperioden, ska åkerrenarna och skyddsremsorna motsvara bestämmelserna före utgången av vegetationsperioden under det första förbindelseåret eller före utgången av den vegetationsperiod då jordbrukaren kommer i besittning av skiftena.

Bevarande av naturens mångfald och landskapet

Mål och förväntade effekter

Åtgärden syftar till att öka jordbrukarnas kunskaper om sådana objekt på den egna gården som är av betydelse för den biologiska mångfalden och om möjligheterna att sköta dem, att bevara sådana livsmiljöer i åkermiljö som är viktiga för biodiversiteten och att upprätthålla levnadsförhållandena för de vilda arter som trivs där. Åtgärden syftar dessutom till att uppmuntra gårdarna att sköta biodiversitetsobjekt på gårdarna, t.ex. anlägga viltträda eller ansöka om avtal om specialstöd för främjande av naturens mångfald eller skötsel av vårdbiotoper. Med hjälp av åtgärden förblir odlingslandskapet öppet och vårdat och gårdsplanerna välskötta, samtidigt som den biologiska diversiteten, insekt- och fågellivet samt floran i lantbruksmiljöerna bevaras.

Avgränsningar

Enligt tvärvillkoren ska små grupper av träd och buskar samt stenrösen på åkern bevaras. I villkoren för basåtgärden nämns det inte att de ska bevaras. De ingår emellertid i den omfattande helhet av mångfaldsobjekt på gården som jordbrukaren ska kartlägga. Också sådana objekt på gården som är skyddade på grundval av habitat- eller fågeldirektivet och ingår i de föreskrivna verksamhetskrav som är ett led i tvärvillkoren kan vara kartläggningsobjekt.

Åtgärder som förutsätts

Åkrarna ska hållas öppna och odlingslandskapet vårdas, och omgivningen kring boningshus och produktionsbyggnader ska hållas i prydligt och vårdat skick. Sådana objekt på gården som är viktiga med tanke på naturens mångfald i jordbruksmiljön ska bevaras. Till dem hör bland annat variationsrika kantzoner mellan åker och skog, solitärträd, alléer, källor, bäckar och våtmarker. Mångfaldsobjekten får inte äventyras genom användning av växtskydds- eller gödselmedel eller genom kalhuggning.

Vägrenar längs åkervägar får inte behandlas med växtskyddsmedel. Eventuell flyghavre ska dock bekämpas på de villkor som anges särskilt. Vid behov kan åkervägarnas vägrenar slås. Slåtterresterna får utnyttjas ekonomiskt. Under vintern bör skötseln av åkerskiften med växttäcke underlätta övervintringen för fåglar och villebråd.

Före utgången av det andra förbindelseåret måste en kartläggning av mångfaldsobjekten på gården utföras. Kartläggningen utförs genom att en blankett som uppgjorts för ändamålet fylls i. På blanketten antecknas ur mångfaldssynpunkt viktiga objekt i närheten av gårdens produktionsbyggnader samt på och kring åkrar som innehas av jordbrukaren, t.ex. artrika ängar, åkerkanter och åkerrenar, vägrenar, kantzoner mellan åker och skog, bäckar, källor, våtmarker, gamla stengärdsgårdar, lador och alléer på åkermarker, landskapsträdor, viltåkrar och viltträdor samt sådana områden som är viktiga för vilt och andra organismer som exempelvis permanenta betesmarker, icke odlade åkrar som sköts och icke odlade åkrar med artrik flora och fauna. På kartläggningsblanketten antecknas också gårdens specialstödsavtal för främjande av naturens mångfald och omfattningen av dessa avtal. Kartläggningsobjekten ska förutom på blanketten också märkas ut på en karta, exempelvis en basskifteskarta. Kartläggningen sparas på gården och visas på begäran upp för de myndigheter som övervakar stödet.

Beräkningsgrunder och bakgrundsfaktorer som gäller stödnivåerna för basåtgärder i samband med miljöstödet

Planeringen och uppföljningen av miljövården i samband med odling föranleder jordbrukarna kostnader för uppgörande och uppföljning av odlingsplanen samt årskostnader för den programvara som behövs. Planeringen och uppföljningen av odlingen bygger på markkartering. Utförandet av markkarteringen och analyseringen av prover medför kostnader för jordbrukarna. På trädgårdslägenheter är åtgärden likadan i fråga om odlingsplanen och programvaran för odlingsplanering som i den basåtgärd som gäller åkerväxter.

Trädgårdslägenheter ska låta markkartera åkrarna vart tredje år, och trädgårdspaketet vid markkartering är dyrare än grundundersökningen i fråga om åkerväxter. Arbetet med att göra odlingsanteckningar är också mera tidskrävande på grund av att antalet jordbruksskiften är stort.

Träda som är täckt av växtlighet föranleder kostnader för utsäde, gödselmedel och arbete. Träda som är täckt av växtlighet antas vara på samma plats i tre år, varvid ny växtlighet anläggs i genomsnitt 1,7 gånger under varje femåriga förbindelseperiod och anläggningskostnaderna fördelas över tre år. De rörliga kostnaderna för träda som är täckt av växtlighet är större än de rörliga kostnaderna för svartträda.

De artspecifika gränserna för kvävegödsling ligger i regel under ekonomiskt optimum. Detta ger upphov till kostnader och inkomstbortfall. Preciseringen av kvävegödslingen medför merkostnader för lagring och förvaring av flera slag av gödselmedel samt för att gödselmedelspartierna blir mindre eftersom många olika slag av gödselmedel används. Begränsningarna av fosforgödslingen ger upphov till inkomstbortfall jämfört med optimum. På husdjursgårdar leder höjningen av nyttjandegraden för fosfor och ändringen av fosforgränserna till merkostnader. Det behövs större arealer där stallgödsel kan spridas, varvid kostnaderna för transport av stallgödseln och arbetsåtgången stiger och det behövs effektivare materiel för att tidskostnaderna ska förbli måttliga.

Jordbrukarna åsamkas kostnader för att anlägga och sköta åkerrenar och skyddsremsor samt för skördeförluster. När kostnaderna för att anlägga och sköta åkerrenar och skyddsremsor beräknats har den 0,6 meter breda åkerren som ingår i tvärvillkoren beaktats som en kostnadssänkande faktor. På trädgårdslägenheter uppkommer det avsevärt större inkomstbortfall än vid odling av åkerväxter, eftersom täckningsbidragen för trädgårdsväxter är mycket större.

Kostnaderna för att bevara naturens mångfald och landskapet består i huvudsak av kostnaderna för den arbetstid som åtgår till olika skötselåtgärder. Jordbrukaren åsamkas kostnader när han eller hon kartlägger och upprätthåller den biologiska mångfalden samt håller produktionsmiljön proper.

Det stöd som betalas till växtodlingslägenheterna för att vidta basåtgärder är 93 euro/ha, medan husdjurslägenheterna får 107 euro/ha. Det stöd som betalas till trädgårdslägenheter är 450 euro/ha för växter i grupp 1, 438 euro/ha för växter i grupp 2 och 181 euro/ha för vissa frökryddväxter. Stödet för träda som är täckt av växtlighet (bara obligatorisk träda) är 39 euro/ha.

För EU gemensamma och nationella indikatorer

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal gårdar som fått stöd för basåtgärder i samband med miljöstödet för jordbruket	Antalet gårdar minskar; utgångsnivå 64 148 gårdar
	Total areal där basåtgärder i samband med miljöstödet för jordbruket tillämpas	Arealen förblir oförändrad; utgångsnivå 2,260 miljoner ha
	Fysisk areal där basåtgärder i samband med miljöstödet för jordbruket tillämpas	Arealen förblir oförändrad; utgångsnivå 1,910 miljoner ha
	Stödbelopp i Fastlandsfinland för basåtgärder i samband med miljöstödet för jordbruket	190 miljoner euro/år

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal gårdar som fått stöd för basåtgärder i fråga om trädgårdsväxter	Antalet gårdar förblir oförändrat; utgångsnivå 2 000 gårdar
	Fysisk areal där basåtgärder för trädgårdsväxter tillämpas	Arealen förblir oförändrad; utgångsnivå 29 000 ha
	Stödbelopp i Fastlandsfinland för basåtgärder för trädgårdsväxter	9 miljoner euro/år

Detaljer kring tilläggsåtgärderna i samband med miljöstödet

Reducerad gödsling

Mål och förväntade effekter

Målet är att reducera gödslingen från den nivå som anges i samband med basåtgärden gödsling av åkerväxter. Det är tillåtet att använda högst 80–90 % av de kvävegivor som anges i samband med den nämnda basåtgärden. De fosforgivor som tillåts inom tilläggsåtgärden är 20–50 % mindre än de som tillåts inom basåtgärden. Målet för den reducerade fosforgödslingen är att halten av lättlöslig fosfor i marken inte ska stiga i de låga fosforklasserna och att halten i de höga klasserna ska sjunka effektivare än vid gödsling som är förenlig med basåtgärden. Åtgärden leder till att svinnet av gödselkväve och utsläppen av dikväveoxid minskar under år då tillväxtbetingelserna är dåliga. Halten av lättlöslig fosfor i marken stiger inte i de låga fosforklasserna, och i de höga klasserna sjunker den effektivare än vid gödsling som är förenlig med basåtgärden. Åtgärden minskar näringsämnesbelastningen på yt- och grundvatten samt dikväveoxidbelastningen på luft.

Avgränsningar

Åtgärden kan inte väljas på gårdar som har ingått avtal om specialstöd som gäller ekologisk produktion. Stöd för tilläggsåtgärden betalas inte för skiften som omfattas av avtal om specialstöd som gäller åkerodling på grundvattenområden. Tilläggsåtgärden kan inte genomföras på arealer med trädgårdsväxter i grupp 1 och 2 och inte heller på arealer med frökryddväxter. De tillåtna maximala gödslingsgivorna underskrider de maximigivor som anges i tvärvillkoren i form av föreskrivna verksamhetskrav (den s.k. nitratförordningen 931/2000) och minimikrav för användning av gödselmedel.

Åtgärder som förutsätts

Gödslingen bygger på markkartering som utförs i enlighet med villkoren för basåtgärden planering och uppföljning av miljövården i samband med odling. I gödselmängderna inräknas såväl handelsgödsel som

eventuell stallgödsel och motsvarande organiska gödselmedel i enlighet med särskilda anvisningar. Näringsämnena i stallgödseln räknas huvudsakligen in i gödselmängderna utgående från näringstabeller för olika slag av spillning. Det undantag beträffande fosforgödsling som hänför sig till spridning av stallgödsel får inte tillämpas inom tilläggsåtgärden reducerad gödsling. Skiftesvisa anteckningar om gödslingen ska göras i enlighet med vad som sägs i avsnittet ”Planering och uppföljning av miljövården i samband med odling”.

På gården är det tillåtet att använda högst de maximigivor av krävegödselmedel som anges i tabell 5.11.

Tabell 5.11 Maximigivor av kväve (kg/ha/år) till odlingsväxter

	SÖDRA OCH MELLERSTA FINLAND			NORRA FINLAND		
	Ler- och mjäljordar	Grova mineraljordar	Organogena jordar	Ler- och mjäljordar	Grova mineraljordar	Organogena jordar
SPANNMÅL						
Korn, havre	90	80	50	80	70	50
Vårvete	110	100	60	90	80	60
Höstråg på hösten	20	20	20	20	20	20
Höstråg på våren	90	80	40	50	50	40
Vårråg	80	70	40			
Höstråg, rågvete och speltvete på hösten	20	20	20	20	20	20
Höstråg, rågvete och speltvete på våren	110	100	40	90	80	40
Övriga spannmålsslag	80	70	40	70	60	40
OLJE- OCH INDUSTRIVÄXTER						
Höstrybs, höstraps på hösten	20	20	20	20	20	20
Vårrybs, vårraps och camelina samt höstrybs och höstraps på våren	100	90	70	90	80	70
Övriga olje- och industriväxter	80	70	40	60	60	40
BALJVÄXTER						
Ärt, bondböna och sötlupin	40	40	25	40	40	25
KNÖL- OCH ROTVÄXTER						
Sockerbeta	120	120	100			
Stärkelsepotatis	80	80	65	80	80	65
Tidig potatis	50	50	50	50	50	50
Övrig potatis	60	60	45	60	60	45
VALLAR						
Ensilage	180	180	150	180	180	150
Hö	90	90	60	90	90	60
Hö, tilläggskväve om återväxten bärgas	60	60	40	60	60	40
Betesvall	150	150	100	140	140	100
Övriga vallar	110	90	80	90	80	70
Frövallar	100	100	50	80	70	40
ÖVRIGA VÄXTER	80	70	40	70	60	40

De maximala mängderna fosforgödsel är 15 kg/ha/år i bördighetsklasserna dålig, rätt dålig och försvarlig. För sockerbeta är den maximala mängden fosforgödsel dock 30 kg/ha/år och för potatis 35 kg/ha/år. I klassen tillfredsställande är den maximala mängden 10 kg/ha/år. I klassen i fråga är den maximala mängden fosforgödsel för sockerbeta dock 15 kg/ha/år och för potatis 20 kg/ha/år. I bördighetsklasserna god, hög och betänkligt hög får ingen fosforgödsel användas.

Beräkningsgrunder och bakgrundsfaktorer

Den reducerade gödslingen medför inkomstbortfall för jordbrukaren eftersom skördenivån sjunker. Inkomstbortfallet kompenseras till en del genom att kostnaderna för gödselmedel minskar.

Stödet för åtgärden är 10 euro/ha.

För EU gemensamma och nationella indikatorer

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal gårdar som fått stöd för åtgärden reducerad gödsling	4 000 gårdar/år
	Fysisk areal där åtgärden reducerad gödsling tillämpas	140 000 ha/år
	Stödbelopp i Fastlandsfinland för åtgärden reducerad gödsling	1 miljon euro/år

Preciserad kvävegödsling av åkerväxter

Mål och förväntade effekter

Åtgärden syftar till att minska risken för kväveläckage från åkrarna till vattendrag och grundvatten och utsläppen av dikväveoxider till luft. Målet uppnås genom att överdimensionerad kvävegödsling minskas så att mängden lösligt kväve i åkermarken mäts på våren. Med hjälp av mätningen undersöks det hur mycket lösligt kväve som har blivit kvar i marken från den föregående vegetationsperioden och om det på basis av det finns behov av att minska kvävegivan på våren eller i den andra spridningsomgången. När jordbrukaren känner till kvävemängden på skiftena kan han eller hon precisera gödslingen så att den inte överdimensioneras. Åtgärden gör det möjligt att minska kvävegödslingen eller att dela den på flera omgångar och ger underlag för att använda kväve utgående från förhållandena under vegetationsperioden och växtens faktiska behov.

Avgränsningar

Åtgärden kan inte väljas på gårdar som har valt tilläggsåtgärden näringsbalans. Tilläggsåtgärden kan inte genomföras i fråga om arealer där trädgårdsväxter i grupp 1 och 2 eller frökryddväxter odlas.

Åtgärder som förutsätts

Åtgärden genomförs genom att det lösliga kvävet i åkermarken analyseras. Resultatet av analysen måste beaktas vid kvävegödslingen av de skiften där åtgärden genomförs. Om resultatet av kväveanalysen är över 20 kg kväve per hektar, måste den mängd kväve som överstiger 20 kg/ha dras av från kvävegivan för skiftet vid följande gödslingsomgång under samma vegetationsperiod. Minskningen ska göras från den mängd gödsel som är tillåten i enlighet med de gödslingsbestämmelser som gården iakttar (dvs. tabellvärdena för basåtgärden gödsling av åkerväxter eller tilläggsåtgärden reducerad gödsling).

Mängden lösligt kväve ska mätas i åkermarken på våren före vårgödslingen genom en laboratorieanalys eller med en metod för snabbmätning. Proven ska tas från de jordbruksskiften där mätning förutsätts, dock så att minst ett prov per fem hektar tas. Varje prov ska bestå av 15–25 delprov.

Om mängden lösligt kväve undersöks genom en analys ska proven i första hand tas från de jordbruksskiften på vilka stallgödsel har spridits föregående höst eller från sådana skiften där förfrukten har varit vall, grönträda eller baljväxter och som har plöjts eller bearbetats hösten innan. De jordbruksskiften där analysen görs ska alltid representera minst 30 % av den miljöstödsberättigande arealen på gården. Om kravet på 30 % av arealen inte uppfylls i de ovan nämnda fallen, kan jordbrukaren ta prov från vilka skiften han eller hon vill.

Jordbrukaren kan utföra eller låta utföra en analys av den totala mängden vattenlösligt kväve genom att använda en metod för snabbmätning eller beställa en laboratorieanalys, förutsatt att resultaten är tillgängliga innan den kvävegödsling som planerats för skiftet genomförs. Mängden ammoniumkväve ska analyseras, om organiskt gödselmedel har spridits på skiftet, om en stor mängd grönmassa har plöjts in i åkern, om en specialgröda som gödslats kraftigt har odlats på skiftet eller om skiftet är mycket mullrikt. Om en analysmetod används för mätning av det lösliga kvävet måste den mängd kväve som överstiger 20 kg/ha dras av från kvävegivan för skiftet. Mätresultaten ska föras in i de skiftesvisa anteckningarna.

Beräkningsgrunder och bakgrundsfaktorer

I kalkylen över precisering av kvävegödslingen har i kostnaden för mätning av lösligt kväve beaktats att jordbrukaren antingen utför mätningen själv eller köper tjänsten. Kostnaderna för en mätning som jordbrukaren själv utför består av kostnaderna för användning av en apparat för snabbmätning, den arbetstid och de material som åtgår vid provtagningen och den arbetstid som krävs för att analysera proven och göra anteckningar. Åtgärden är ny och det tar en viss tid för jordbrukarna att sätta sig in i den.

Stödet för åtgärden är 23 euro/ha.

För EU gemensamma och nationella indikatorer

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal gårdar som fått stöd för åtgärden preciserad kvävegödsling av åkerväxter	2 900 gårdar/år
	Fysisk areal där åtgärden preciserad kvävegödsling av åkerväxter tillämpas	100 000 ha/år
	Stödbelopp i Fastlandsfinland för åtgärden preciserad kvävegödsling av åkerväxter	2 miljoner euro/år

Växttäcke vintertid och reducerad bearbetning

Mål och förväntade effekter

Målet är att skydda åkerns ytskikt mot den eroderande verkan som regn-, smält- och avrinningsvatten har, särskilt under milda vintrar. Åtgärden ökar mängden av organisk substans i åkerns ytdelar, vilket minskar ytjordens benägenhet för uppslamning. Ett vintertida växttäcke gör det lättare för vilda djur att klara vintern. Genom åtgärden minskas den markerosion och det näringsläckage som åkerbruket orsakar samt utsläppen av koldioxid samtidigt som markstrukturen förbättras genom att organisk substans ansamlas och mikrobverksamheten blir livligare. Dessutom främjas den biologiska mångfalden.

Avgränsningar

Åtgärden kan inte väljas på gårdar som har förbundit sig att följa villkoren för husdjurslägenheter i samband med miljöstödet och där det sammanlagt föds upp mer än 2 djurenheter av nötkreatur, hästar, får eller getter. Inte heller kan åtgärden väljas på gårdar som har valt tilläggsåtgärden växttäcke vintertid eller effektiverat växttäcke vintertid.

Kravet på växttäcke kan uppfyllas genom träda som är täckt av växtlighet, men för arealen av träda som är täckt av växtlighet betalas inte stöd för tilläggsåtgärden växttäcke vintertid och reducerad bearbetning.

Kravet på växttäcke kan uppfyllas också genom arealer som omfattas av ett avtal om skyddszoner, om avtalet avser ett åkerområde. För en skyddszonsareal betalas dock inte stöd för tilläggsåtgärden växttäcke vintertid och reducerad bearbetning.

Enligt tvärvillkoren förutsätts det inte att icke odlad åker som sköts har ett vintertida växttäcke. Icke odlad åker som sköts och är täckt av växtlighet om vintern kan uppfylla det krav på ett vintertida växttäcke som anges i tilläggsåtgärden, men stöd för tilläggsåtgärden i fråga betalas inte för den. Gårdsstöd betalas däremot.

Åtgärder som förutsätts

Jordbrukaren ska utanför vegetationsperioden ha minst 30 % av gårdens sammanlagda miljöstödsberättigande åkerskiftesareal täckt av växtlighet eller stubb, eller så ska godkänd reducerad bearbetning tillämpas på denna del av arealen. Skiftet ska vara täckt av växtlighet fram till såbäddsberedningen eller motsvarande odlingsåtgärd. Det rekommenderas att de skiften som är täckta av växtlighet är sådana som är viktiga för vattenskyddet, i synnerhet skiften som gränsar till vattendrag och utfallsdiken.

Följande skiften uppfyller villkoren:
- flerårig odlad vall och rörflen,
- arealer med avtal om skyddszon som anlagts på åker,
- flerårig grönträda (när växtligheten har anlagts senast 30.6),
- viltträda och landskapsträda (när växtligheten har anlagts senast 30.6),
- fleråriga trädgårdsväxter,
- odling av botten- och fånggrödor,
- stubbträda samt stubb av spannmål, oljeväxter, frökryddor och spånadslin, dock inte om höstråg, rågvete, höstvete, speltvete, höstrybs eller höstraps har sått i stubben på hösten,
- lin och hampa som bärgas på våren, och
- icke odlad åker som sköts enligt systemet med gårdsstöd, om åkern får behålla sitt växttäcke över vintern.

Reducerad stubbearbetning på hösten av skiften där spannmål, oljeväxter och frökryddor odlats uppfyller villkoret, om bearbetningen utförs som enkel körning med kultivator, tallriks-, fjäderpinn- eller spadrullharv eller miniplog.

Beräkningsgrunder och bakgrundsfaktorer

Kostnaden för grönträda är den skillnad i täckningsbidrag som uppstår jämfört med täckningsbidraget för en genomsnittlig spannmålsgröda. Kostnaden för direktsådd och stubbearbetning på hösten är skillnaden i nettovinst jämfört med plöjning. Utgångspunkten vid beräkning av stödnivån är att åtgärden på en spannmålsgård kan vidtas i form av grönträda (vall), direktsådd på våren eller stubbearbetning på hösten. Det har antagits att kravet på att växttäcket eller den reducerade bearbetningen ska omfatta 30 % av arealen kan uppfyllas genom fyra sannolika kombinationer omfattande flerårig grönträda, icke odlad åker som sköts, reducerad bearbetning, direktsådd eller vall. Kostnaden per hektar har räknats ut för de olika kombinationerna. På en växtodlingslägenhet är vallodling det dyraste alternativet när det gäller att genomföra växttäcket. Med hjälp av kostnaderna per hektar och de förmodade procentsatserna för genomförande av alternativen i fråga om växttäcket har den genomsnittliga kostnaden räknats ut för gårdar som använder egna maskiner respektive enligt entreprenadpriser och enligt ett alternativ där gården plöjer

med egna maskiner och de andra bearbetningsmetoderna sköts av entreprenörer. Det tar en viss tid för jordbrukarna att sätta sig in i åtgärden.

Stödet för åtgärden är 11 euro/ha.

För EU gemensamma och nationella indikatorer

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal gårdar som fått stöd för åtgärden växttäcke vintertid och reducerad bearbetning	13 000 gårdar/år
	Fysisk areal där åtgärden växttäcke vintertid och reducerad bearbetning tillämpas	300 000 ha/år
	Stödbelopp i Fastlandsfinland för åtgärden växttäcke vintertid och reducerad bearbetning	5 miljoner euro/år

Växttäcke vintertid

Mål och förväntade effekter

Målet är att skydda åkerns ytskikt mot den eroderande verkan som regn-, smält- och avrinningsvatten har, särskilt under milda vintrar. Åtgärden ökar mängden av organisk substans i åkerns ytdelar, vilket minskar ytjordens benägenhet för uppslamning. Ett vintertida växttäcke gör det lättare för vilda djur att klara vintern. Genom åtgärden minskas den markerosion och det näringsläckage som åkerbruket orsakar samt utsläppen av koldioxid samtidigt som markstrukturen förbättras genom att organisk substans ansamlas och mikrobverksamheten blir livligare. Dessutom främjas den biologiska mångfalden.

Avgränsningar

Åtgärden kan väljas av jordbrukare som förfogar över åkrar i stödregion A eller B. Åtgärden kan inte väljas på gårdar som har förbundit sig att följa villkoren för husdjurslägenheter i samband med miljöstödet och där det sammanlagt föds upp mer än 2 djurenheter av nötkreatur, hästar, får eller getter. Inte heller kan tilläggsåtgärden väljas på gårdar som har valt tilläggsåtgärden växttäcke vintertid och reducerad bearbetning eller effektiverat växttäcke vintertid.

Kravet på växttäcke kan uppfyllas genom träda som är täckt av växtlighet, men för arealen av träda som är täckt av växtlighet betalas inte stöd för tilläggsåtgärden växttäcke vintertid.

Kravet på växttäcke kan uppfyllas också genom areal som omfattas av ett avtal om skyddszoner, om avtalet avser ett åkerområde. För en skyddszonsareal betalas dock inte stöd för tilläggsåtgärden växttäcke vintertid.

Enligt tvärvillkoren förutsätts det inte att icke odlad åker som sköts har ett vintertida växttäcke. Icke odlad åker som sköts och är täckt av växtlighet om vintern kan uppfylla det krav på ett vintertida växttäcke som anges i tilläggsåtgärden, men stöd för tilläggsåtgärden i fråga betalas inte för den. Gårdsstöd betalas däremot.

Åtgärder som förutsätts

Jordbrukaren ska utanför vegetationsperioden ha minst 30 % av gårdens sammanlagda miljöstödsberättigande åkerskiftesareal i stödregionerna A och B täckt av växtlighet eller stubb. Skiftet ska vara täckt av växtlighet fram till såbäddsberedningen eller motsvarande odlingsåtgärd. Det rekommenderas

att de skiften som är täckta av växtlighet är sådana som är viktiga för vattenskyddet, i synnerhet skiften som gränsar till vattendrag och utfallsdiken.

Följande skiften i stödregionerna A och B uppfyller villkoren:
- fleråriga odlad vall och rörflen,
- arealer med avtal om skyddszon som anlagts på åker,
- fleråriga grönträda (när växtligheten har anlagts senast 30.6),
- viltträda och landskapsträda (när växtligheten har anlagts senast 30.6),
- fleråriga trädgårdsväxter,
- stubbträda samt stubb av spannmål, oljeväxter, frökryddor och spånadslin, dock inte om höstråg, rågvete, höstvete, speltvete, höstrybs eller höstraps har sått i stubben på hösten,
- lin och hampa som bärgas på våren, och
- icke odlad åker som sköts enligt systemet med gårdsstöd, om åkern får behålla sitt växttäcke över vintern

Beräkningsgrunder och bakgrundsfaktorer

Kalkylen har uppgjorts enligt samma principer som kalkylen för åtgärden växttäcke vintertid och reducerad bearbetning. I denna åtgärd ingår inte reducerad bearbetning, och därför stiger kostnaderna per hektar. Det finns tre sannolika alternativa sätt att genomföra åtgärden. Det tar en viss tid för jordbrukarna att sätta sig in i åtgärden.

Stödet för åtgärden är 30 euro/ha och betalas i stödregionerna A och B.

För EU gemensamma och nationella indikatorer

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal gårdar som fått stöd för åtgärden växttäcke vintertid	4 900 gårdar/år
	Fysisk areal där åtgärden växttäcke vintertid tillämpas	110 000 ha/år
	Stödbelopp i Fastlandsfinland för åtgärden växttäcke vintertid	5 miljoner euro/år

Effektiverat växttäcke vintertid

Mål och förväntade effekter

Målet är att effektiverat skydda åkerns ytskikt mot den eroderande verkan som regn-, smält- och avrinningsvatten har, särskilt under milda vintrar. Åtgärden ökar mängden av organisk substans i åkerns ytdelar, vilket minskar ytjordens benägenhet för uppslamning. Genom åtgärden minskas markerosionen i de erosionskänsliga ler- och mjäljordarna i stödregionerna A och B och näringsläckaget från dem till vattendragen i de grunda och eutrofieringskänsliga kustområdena vid Finska viken, Skärgårdshavet och Bottenhavet. Också utsläppen av koldioxid minskar samtidigt som markstrukturen förbättras genom att organisk substans ansamlas och mikrobverksamheten blir livligare, och den biologiska mångfalden främjas.

Avgränsningar

Åtgärden kan väljas av jordbrukare som förfogar över åkrar i stödregion A eller B. Tilläggsåtgärden kan inte väljas på gårdar som har valt någon av tilläggsåtgärderna växttäcke vintertid och reducerad bearbetning, växttäcke vintertid och extensiv vallproduktion.

Kravet på växttäcke kan uppfyllas genom träda som är täckt av växtlighet, men för arealen av träda som är täckt av växtlighet betalas inte stöd för tilläggsåtgärden effektiverat växttäcke vintertid.

Kravet på växttäcke kan uppfyllas också genom arealer som omfattas av ett avtal om skyddszoner, om avtalet avser ett åkerområde. För en skyddszonsareal betalas dock inte stöd för tilläggsåtgärden effektiverat växttäcke vintertid.

Enligt tvärvillkoren förutsätts det inte att icke odlad åker som sköts har ett vintertida växttäcke. Icke odlad åker som sköts och är täckt av växtlighet om vintern kan uppfylla det krav på ett vintertida växttäcke som anges i tilläggsåtgärden, men stöd för tilläggsåtgärden i fråga betalas inte för den. Gårdsstöd betalas däremot.

Åtgärder som förutsätts

Jordbrukaren ska utanför vegetationsperioden ha minst 50 % av gårdens sammanlagda miljöstödsberättigande åkerskiftesareal i stödregionerna A och B täckt av växtlighet eller stubb. Skiftet ska vara täckt av växtlighet fram till såbäddsberedningen eller motsvarande odlingsåtgärd. Det rekommenderas att de skiften som är täckta av växtlighet är sådana som är viktiga för vattenskyddet, i synnerhet skiften som gränsar till vattendrag och utfallsdiken.

Följande skiften i stödregionerna A och B uppfyller villkoren:
- flerårig odlad vall och rörflen,
- arealer med avtal om skyddszon som anlagts på åker,
- flerårig grönträda (när växtligheten har anlagts senast 30.6),
- viltträda och landskapsträda (när växtligheten har anlagts senast 30.6),
- fleråriga trädgårdsväxter,
- stubbträda samt stubb av spannmål, oljeväxter, frökryddor och spånadslin, dock inte om höstråg, rågvete, höstvete, speltvete, höstrybs eller höstraps har såtts i stubben på hösten,
- lin och hampa som bärgas på våren, och
- icke odlad åker som sköts enligt systemet med gårdsstöd, om åkern får behålla sitt växttäcke över vintern

Beräkningsgrunder och bakgrundsfaktorer

Kalkylen har uppgjorts enligt samma principer som kalkylen för åtgärden växttäcke vintertid. Kravet på växttäcke omfattar 50 % av den miljöstödsberättigande arealen. Det tar en viss tid för jordbrukarna att sätta sig in i åtgärden.

Stödet för åtgärden är 45 euro/ha och betalas i stödregionerna A och B.

För EU gemensamma och nationella indikatorer

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal gårdar som fått stöd för åtgärden effektiverat växttäcke vintertid	6 900 gårdar/år
	Fysisk areal där åtgärden effektiverat växttäcke vintertid tillämpas	180 000 ha/år
	Stödbelopp i Fastlandsfinland för åtgärden effektiverat växttäcke vintertid	11 miljoner euro/år

Mångsidigare odling

Mål och förväntade effekter

Syftet med åtgärden är att med hjälp av växtföljd minska de olägenheter för miljön som monokulturen orsakar i södra Finland, där det är vanligt med ensidig spannmålsodling. Flerårig växtföljd ger mångsidigare odling, bättre kulturtillstånd och markstruktur, mera organisk substans i marken och mindre erosion.

Behovet av att bekämpa ogräs, växtsjukdomar och skadeinsekter minskar och odlingssäkerheten förbättras. Dessutom har växtföljd gynnsam effekt på naturens och landskapets mångfald i åkerområdena genom att landsbygdslandskapet blir visuellt mer omväxlande och variationen mellan olika grödor blir större på sammanhängande områden.

Avgränsningar

Åtgärden kan väljas av jordbrukare som förfogar över åkrar i stödregion A eller B och vars åkrar i dessa regioner till minst 10 % består av vall eller gräsbevuxna områden som kan finnas på samma skifte under hela förbindelseperioden.

På gården ska dessutom odlas minst två växtarter eller tillämpas andra godtagbara former för skötsel eller användning av åkrar. Detta minimikrav gäller dock inte gårdar vars åkerareal endast består av vall. Sensommaren 2007 överförs det ovan nämnda minimikravet på två växtarter eller skötsel- eller användningsformer till de krav beträffande god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden som ingår i tvärvillkoren.

Åtgärder som förutsätts

En och samma växtart får under året odlas på högst 40 % av den odlade åkerarealen i stödregion A och B på gården, och växtarten får odlas på skiftet högst två år i följd. Vall och kummin får dock odlas högst tre år på samma skifte. Varje år måste minst tre olika växtarter odlas, av vilka en ska vara någon annan växtart än stråsäd. Den planerade växtrotationen för de åkerskiften på gården som ligger inom stödregion A och B ska anges i en skriftlig växtföljdsplan som görs upp för fem år framåt. Planen är vägledande och avvikelser kan vid behov göras.

Beräkningsgrunder och bakgrundsfaktorer

Inom åtgärden mångsidigare odling uppstår kostnader för att växtföljdsplanen görs, arbetsåtgången ökar och fler partier av utsäde och gödselmedel behöver anskaffas och lagras. Dessutom föranleder rengöringen av maskiner och utrustning vid byte av växtart kostnader i samband med sådd och skörd. Åtgärden är ny och det tar en viss tid för jordbrukarna att sätta sig in i den.

Stödet för åtgärden är 24 euro/ha och betalas i stödregionerna A och B.

För EU gemensamma och nationella indikatorer

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal gårdar som fått stöd för åtgärden mångsidigare odling	5 100 gårdar/år
	Fysisk areal där åtgärden mångsidigare odling tillämpas	180 000 ha/år
	Stödbelopp i Fastlandsfinland för åtgärden mångsidigare odling	4 miljoner euro/år

Extensiv vallproduktion

Mål och förväntade effekter

Målet är att minska den kvävebelastning på vattendrag och grundvatten som vallodlingen förorsakar särskilt när det gäller åkrar i avrinningsområdena för vattendrag som mynnar ut i Finska viken, Skärgårdshavet och Bottenhavet. Vid intensiv ensilageproduktion används det under vegetationsperioden rikligt med kvävegödselmedel som ytsprids och kan föranleda en läckagerisk. Åtgärden minskar den foderskörd som tas

på vallskiftena och kan försvaga skördens fodervärde och näringsmässiga kvalitet. Å andra sidan minskar risken för kväveläckage från vallskiftena.

Avgränsningar

Åtgärden kan väljas av jordbrukare som förfogar över åkrar i stödregion A eller B, har förbundit sig att följa villkoren för husdjurslägenheter och föder upp minst 0,4 djurenheter av nötkreatur, hästar, får eller getter per stödberättigande hektar åker eller sammanlagt minst 25 djurenheter. Vallväxter ska varje år odlas på minst 50 % av gårdens åkrar i stödregionerna A och B. Åtgärden kan inte väljas på gårdar som har valt någon av tilläggsåtgärderna reducerad gödsling, preciserad kvävegödsling av åkerväxter eller effektiverat växttäcke vintertid. Stöd för tilläggsåtgärden betalas inte för arealer där det odlas trädgårdsväxter i grupp 1 och 2 eller frökryddväxter.

Åtgärder

För gödsling av vallarna i stödregionerna A och B får det på gården användas högst 75 % av de kvävegivor som är tillåtna inom basåtgärden gödsling av åkerväxter. I denna åtgärd avses med vallar de växter som anges under rubriken ”vallar” i tabell 5.6.

Beräkningsgrunder och bakgrundsfaktorer

Kalkylen grundar sig på samma funktion för kvävegödsling av vallar som har använts också i kalkylerna för åtgärderna gödsling av åkerväxter och reducerad gödsling. I denna åtgärd reduceras kvävegödslingen till 75 % av nivån för basåtgärden, dvs. 140 kg kväve/ha. I kalkylen har beaktats värdet av att ensilageskörden minskar och det faktum att kostnaden för kvävegödsling minskar. I kalkylen har dessutom beaktats att skördekvaliteten eventuellt försvagas så att kostnader för kompletteringsfoder uppstår. Åtgärden är ny och det tar en viss tid för jordbrukarna att sätta sig in i den.

Stödet för åtgärden är 55 euro/ha och betalas i stödregionerna A och B.

För EU gemensamma och nationella indikatorer

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal gårdar som fått stöd för åtgärden extensiv vallproduktion	2 300 gårdar/år
	Fysisk areal där åtgärden extensiv vallproduktion tillämpas	60 000 ha/år
	Stödbelopp i Fastlandsfinland för åtgärden extensiv vallproduktion	4 miljoner euro/år

Spridning av stallgödsel under vegetationsperioden

Mål och förväntade effekter

Åtgärden minskar risken för att näringsämnen i stallgödsel ska läcka ut i vattendragen och grundvattnet när stallgödseln sprids på åkern i enlighet med växternas behov i samband med att växtligheten anläggs eller under vegetationsperioden. Samtidigt förbättras utnyttjandet av det kväve som finns i stallgödseln. Åtgärden minskar också den luktolägenhet som stallspridningen medför.

Avgränsningar

Åtgärden kan väljas bara på gårdar som har förbundit sig att följa villkoren för husdjurslägenheter i samband med miljöstödet. En gård som har valt åtgärden kan inte överlåta stallgödsel från gården om det inte är fråga

om en obetydlig mängd. En gård som ingått specialstödsavtalet, Placering av flytgödsel i åker, kan inte välja denna åtgärd.

Åtgärder som förutsätts

Den stallgödsel som används på gården ska spridas på åkrarna under vegetationsperioden på våren och sommaren. På våren får stallgödsel börja spridas tidigast 15.4 i enlighet med nitratförordningen (931/2000). Spridningen får inledas 1.4 om marken är ofrusen och torr, så att ingen avrinning till vattendrag sker och det inte finns risk för alvförtätning. När man under vegetationsperioden sprider fast gödsel, flytgödsel och urin på brodd och vall ska man använda antingen en precisionsspridare för fast gödsel, utrustning som placerar gödseln och urinen eller en slangspridare i syfte att minska luktolägenheterna. Stallgödsel får spridas fram till 10.9 om skiftet besås med höstsäd, höstoljeväxter eller vall eller om en flerårig trädgårdsväxt planteras på skiftet. I annat fall är stallgödselspridning tillåten fram till 15.8.

Beräkningsgrunder och bakgrundsfaktorer

Spridning av stallgödsel under vegetationsperioden ger upphov till kostnader genom att stallgödseln ska spridas under en kortare period och eventuellt längre bort från driftscentrumet under den bråda sommarperioden. För spridning av stallgödsel under vegetationsperioden behövs antingen slangspridare eller utrustning som placerar gödseln och urinen eller finfördelar den fasta gödseln. Transaktionskostnader uppkommer bl.a. genom ökad planering, begäran om anbud hos entreprenörer samt övervakning av arbetet.

Stödet för åtgärden är 27 euro/ha.

För EU gemensamma och nationella indikatorer

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal gårdar som fått stöd för åtgärden spridning av stallgödsel under vegetationsperioden	7 700 gårdar/år
	Fysisk areal där åtgärden spridning av stallgödsel under vegetationsperioden tillämpas	270 000 ha/år
	Stödbelopp i Fastlandsfinland för åtgärden spridning av stallgödsel under vegetationsperioden	7 miljoner euro/år

Näringsbalans

Mål och förväntade effekter

Syftet med att göra upp näringsbalanser är att skapa ett mångårigt hjälpmedel för uppföljning av odlingsåtgärder och användningen av gödselmedel som ger information om hur effektiv användningen av näringsämnen är på gården och vilka ställen som är riskabla med avseende på utsläpp av näringsämnen. På basis av kalkylerna kan de gårds- och skiftesspecifika vattenvårdsåtgärderna inriktas på de effektivaste åtgärderna, t.ex. reducering av bearbetningen eller förbättrad dikningsfunktion. Beräkningen av olika näringsbalanser ingår inte i gårdarnas sedvanliga verksamhet utan uppmuntrar till att utnyttja växtnäringen noggrannare än förut på de olika skiftena och hela gården. Vid uträkningen av näringsbalanser kan man som hjälpmedel använda olika datorapplikationer eller personlig rådgivning som rådgivningsorganisationerna tillhandahåller.

Avgränsningar

Åtgärden kan inte väljas på gårdar som har valt tilläggsåtgärden preciserad kvävegödsling av åkerväxter. Näringsbalanser räknas ut för åkergrödor. För trädor och åkrar som inte ger skörd utarbetas ingen årlig näringsbalans.

Det planeras att näringsbalanserna ska utgöra ett inslag i baså tgärderna i samband med miljöstödet i nya förbindelser fr.o.m. år 2012.

Åtgärder som förutsätts

Alla gårdar som har valt åtgärden ska göra upp en skiftesspecifik åkerbalans för varje vegetationsperiod före utgången av vart och ett förbindelseår. Balanskalkylerna ska omfatta fosfor och kväve. Gården ska dessutom utarbeta en åtgärdsplan för näringsbalansen före utgången av det andra och fjärde förbindelseåret. I planen ingår en bedömning av näringsbalansen och krävda åtgärder efter det andra och fjärde förbindelseåret.

Om förhållandet mellan kväveöverskottet och de kvävemängder som använts på skiftet har ökat med minst 20 procentenheter under de två första förbindelseåren, måste jordbrukaren minska kvävegödslingen på skiftet med 10 kg/ha under det tredje förbindelseåret. Om förhållandet mellan fosforöverskottet och de fosformängder som använts på skiftet har ökat med minst 20 procentenheter under de två första förbindelseåren, måste jordbrukaren minska fosforgödslingen på skiftet med 2 kg/ha under det tredje förbindelseåret.

Om förhållandet mellan kväveöverskottet och de kvävemängder som använts har ökat avsevärt (med minst 40 procentenheter), måste jordbrukaren minska kvävegödslingen med 20 kg/ha under det tredje förbindelsåret. Om förhållandet mellan fosforöverskottet och de fosformängder som använts har ökat avsevärt (med minst 40 procentenheter), måste jordbrukaren minska fosforgödslingen med 4 kg/ha under det tredje förbindelsåret.

Motsvarande bedömning måste göras på nytt efter det fjärde förbindelseåret på så sätt att man jämför det tredje och fjärde förbindelseårets kväve- och fosforöverskott med de kväve- och fosformängder som använts och gör motsvarande minskningar av kväve- och fosforgödselmängderna under det femte förbindelseåret.

Fosforgödslingen behöver inte minskas om den fosforutjämning som genomförs på skiftet inte är slutförd det tredje eller femte förbindelseåret. Om överskottet är negativt det andra eller fjärde förbindelseåret behöver gödslingen inte minskas.

Beräkningsgrunder och bakgrundsfaktorer

Kostnaderna för åtgärden består av den arbetstid som jordbrukaren använder och kostnaderna för ibruktagning och underhåll av den programvara som behövs för att göra upp kalkylen samt av de skördeförluster som uppkommer på en del gårdar till följd av att kväve- och fosforgivorna minskar. Kostnader uppstår dessutom genom att en åtgärdsplan för näringsbalansen görs upp för gården två gånger under avtalsperioden och längre fram genom att utfallet av åtgärdsplanerna bedöms och de fortsatta åtgärder som krävs för att förbättra näringsbalansen planeras. I kalkylen har beaktats också den kostnadsbesparing som en minskning av gödslingen medför på gårdar med ett överskott av näringsämnen. Transaktionskostnader uppkommer bl.a. genom att åtgärden behöver anammas samt råd inhämtas och anpassas till gårdens förhållanden.

Stödet för åtgärden är 18 euro/ha.

För EU gemensamma och nationella indikatorer

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal gårdar som fått stöd för åtgärden näringsbalans	27 400 gårdar/år
	Fysisk areal där åtgärden näringsbalans tillämpas	960 000 ha/år
	Stödbelopp i Fastlandsfinland för åtgärden näringsbalans	17 miljoner euro/år

Odling av fånggrödor

Mål och förväntade effekter

Målet är att genom odling av fånggrödor ta till vara de läckagebenägna näringsämnen i marken som den egentliga skördeväxten inte utnyttjat och få dem att stanna kvar i marken tills den följande odlingsväxten utnyttjar dem. Fånggrödorna skyddar markytan mot erosion och kan förbättra markstrukturen, öka mängden organisk substans i marken samt hindra ogrästillväxt.

Avgränsningar

Åtgärden kan väljas av jordbrukare vars åkrar ligger i stödregion A eller B.

Åtgärder som förutsätts

Fånggrödor ska årligen sås på minst 25 % av gårdens miljöstödsberättigande åkerareal i stödregion A eller B. Med fånggrödor avses en bottengröda som sås i samband med sådden av den egentliga odlingsväxten eller en fånggröda som sås efter att den egentliga odlingsväxten har skördats. Bottengrödor används vanligtvis vid odling av stråsäd, och fånggrödor används vid odling av tidig potatis eller tidiga grönsaker. Fånggrödan får inte gödslas separat.

Som bottengröda kan man så rajgräs eller andra gräs- och vallväxter, klöver eller utsädesblandningar av dessa. Bottengrödan kan bearbetas eller plöjas in samtidigt som den egentliga odlingsväxten bearbetas eller plöjs, eller så kan den bli kvar på skiftet hela hösten. Det är inte tillåtet att med bottengrödans hjälp anlägga flerårig vall, grönträda eller gröngödslingsvall. Bottengrödan får avslutas på kemisk väg.

Som fånggröda kan sås korn, havre, rajgräs eller andra gräs- och vallväxter, foderraps, rybs, honungsfacelia eller klöver eller utsädesblandningar av dessa. Fånggrödan ska sparas på skiftet fram till vegetationsperiodens utgång (1.10), varefter skiftet får bearbetas eller plöjas.

Beräkningsgrunder och bakgrundsfaktorer

I kostnaderna för åtgärden har utsädeskostnaden för fånggrödan beaktats. Sådden kan ske antingen i samband med att odlingsväxten sås eller separat. Såningsarbetet medför kostnader för jordbrukaren. Fånggrödan kan avslutas mekaniskt eller på kemisk väg. I kalkylerna har det beaktats att åtgärden förbättrar marken. Transaktionskostnader uppkommer bl.a. genom att jordbrukaren behöver sätta sig in i den nya åtgärden och anlita rådgivningstjänster när åtgärden vidtas.

Stödet för åtgärden är 13 euro/ha i stödregionerna A och B.

För EU gemensamma och nationella indikatorer

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal gårdar som fått stöd för åtgärden odling av fånggrödor	1 100 gårdar/år
	Fysisk areal där åtgärden odling av fånggrödor tillämpas	40 000 ha/år
	Stödbelopp i Fastlandsfinland för åtgärden odling av fånggrödor	0,5 miljoner euro/år

Detaljer kring tilläggsåtgärderna för trädgårdslägenheter

Preciserad kvävegödsling av trädgårdsväxter

Mål och förväntade effekter

Syftet med åtgärden är att minska risken för kväveläckage från åkrar till vattendrag och grundvatten samt utsläppen av dikväveoxid till luft. Målet nås genom att överflödig kvävegödsling minskas så, att mängden lösligt kväve undersöks på arealer med trädgårdsväxter innan beslut om gödslingen fattas. Med hjälp av mätningen undersöks det hur mycket lösligt kväve som förblivit i marken efter den föregående vegetationsperioden eller den föregående gödslingsomgången, och det bedöms om mätningsresultatet ger anledning att minska kvävegödslingen eller ändra gödslingstidpunkten. När jordbrukaren känner till kvävemängden på skiftena är det möjligt att precisera gödslingen så att överstora mängder inte ges. Med hjälp av åtgärden kan det bättre beaktas i vilken rytm grödan tar upp kväve och mängden kväve som frigörs ur marken under vegetationsperioden, vilket gör det möjligt att reducera kvävegödslingen eller dela givan så att kvävet kan utnyttjas noggrant på basis av förhållandena under vegetationsperioden och det behov som konstaterats hos grödan. På så sätt är det möjligt att minska kväveläckaget till vattendrag och grundvatten samt utsläppen av dikväveoxid till luft.

Avgränsningar

Åtgärden kan genomföras på arealer där trädgårdsväxter i grupp 1 odlas.

Åtgärder som förutsätts

Jordbrukaren ska mäta mängden lösligt kväve på våren före vårgödslingen och under vegetationsperioden före tillskottsgödslingarna. En laboratorieanalys eller en metod för snabbmätning ska härvid användas. För varje skifte utförs en separat analys årligen. Mängden lösligt kväve i marken ska beaktas vid kvävegödslingen. På de skiften som omfattas av åtgärden ska analysresultatet beaktas när kvävegivorna fastställs. Om resultatet av kväveanalysen för ett skifte överstiger 20 kg/ha ska den mängd som överstiger 20 kg/ha dras av vid följande kvävegödsling under samma vegetationsperiod så att den mängd lösligt kväve som överstiger 20 kg/ha dras av från den kvävegiva för skiftet som annars skulle ges i gödslingsomgången. Minskningen görs utgående från de gödslingsbestämmelser som gården följer (baså tgärden gödsling av trädgårdsväxter). Jordbrukaren kan analysera eller låta analysera den totala mängden vattenlösligt kväve med hjälp av en metod för snabbestämning eller beställa en laboratorieanalys, förutsatt att resultaten är tillgängliga innan den kvävegödsling som planerats för skiftet genomförs. Mätresultaten ska föras in i de skiftesspecifika anteckningar som förutsätts inom baså tgärden planering och uppföljning av miljövården i samband med odling.

Beräkningsgrunder och bakgrundsfaktorer

I kalkylen över precisering av kvävegödslingen har i kostnaden för mätning av lösligt kväve beaktats att jordbrukaren antingen utför mätningen själv eller köper tjänsten. Kostnaderna för en mätning som jordbrukaren själv utför består av kostnaderna för användning av en apparat för snabbmätning, den arbetstid

och de material som åtgår vid provtagningen samt den arbetstid som krävs för att analysera proven och göra anteckningar. Det tar en viss tid att sätta sig in i åtgärden.

Stödet för åtgärden är 90 euro/ha.

För EU gemensamma och nationella indikatorer

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal gårdar som fått stöd för åtgärden preciserad kvävegödsling av trädgårdsväxter	900 gårdar/år
	Fysisk areal där åtgärden preciserad kvävegödsling av trädgårdsväxter tillämpas	4 500 ha/år
	Stödbelopp i Fastlandsfinland för åtgärden preciserad kvävegödsling av trädgårdsväxter	0,4 miljoner euro/år

Användning av täckmaterial i fleråriga trädgårdsväxter

Mål och förväntade effekter

Syftet med åtgärden är att minska behovet av att använda herbicider och fungicider samt att reducera näringsläckaget på arealer där fleråriga trädgårdsväxter odlas. Täckmaterialet hindrar ogräsen från att växa och minskar därmed behovet av att använda herbicider. Likaså minskar markerosionen och det därav följande näringsläckaget till vattendrag och luft, eftersom erosionen och näringsläckaget är avsevärt mindre på täckt mark än på bar mark där täckmaterial inte används.

Avgränsningar

Åtgärden kan väljas i fråga om arealer där trädgårdsväxter i grupp 2 odlas.

Åtgärder som förutsätts

Markytan vid raderna ska täckas med halm, flis eller annat organiskt material, plastfilm, plastduk eller täckpapper eller så ska gräs som sedan klipps sås mellan raderna. Organiskt täckmaterial har en värmeisolerande effekt, dvs. bromsar upp markens uppvärmning på våren och därmed växtstarten. Därför är det motiverat att använda plast som täckmaterial i de svala förhållanden som råder i Finland. Om plastfilm används som täckmaterial till växter i grupp 2, ska den vara tillverkad av polyeten som kan både hanteras som vanligt avfall och brännas. Begagnad plastfilm kan också samlas in och sändas till en uppsamlingsanläggning för återvinning.

De täckta odlingsskiftenas areal ska vara minst 95 % av odlingsarealen när det gäller andra växter i grupp 2 än plantskoleväxter, för vilkas del de täckta odlingsskiftena ska utgöra minst 50 % av odlingsarealen för dessa växter. Det ovan nämnda kravet i fråga om täckmaterial ska uppfyllas senast det tredje förbindelseåret i fråga om fleråriga växter. Stödet betalas från och med det förbindelseår under vilket kravet uppfylls före utgången av juni månad.

Beräkningsgrunder och bakgrundsfaktorer

I kalkylen har man jämfört kostnaden för plast, organiskt täckmaterial och insådd av gräs mellan raderna med kostnaden för odling där bekämpningsmedel används men inte täckmaterial. Det antas att skördenivån förblir densamma inom alla odlingsmetoder.

Stödet för åtgärden är 256 euro/ha.

För EU gemensamma och nationella indikatorer

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal gårdar som fått stöd för åtgärden användning av täckmaterial i fleråriga trädgårdsväxter	2 000 gårdar/år
	Fysisk areal där åtgärden användning av täckmaterial i fleråriga trädgårdsväxter tillämpas	5 500 ha/år
	Stödbelopp i Fastlandsfinland för åtgärden användning av täckmaterial i fleråriga trädgårdsväxter	1,5 milj. euro/år

Metoder för uppföljning av skadedjur

Mål och förväntade effekter

Målet är att främja sådan bekämpning av skadeinsekter vid rätt tid inom trädgårdsproduktionen som baserar sig på iakttagelser och uppföljning. Åtgärden minskar de miljö- och hälsorisker som bekämpningsmedlen medför. Utifrån den information som uppföljningen ger är det möjligt att precisera behandlingstidpunkten och minska de mängder av bekämpningsmedel som används och antalet behandlingar. Feromonfällor är effektiva i fråga om sådana arter av skadeinsekter av vilka feromoner står att få. Limfällor av olika färg gör det möjligt att observera förekomsten av insekter på alla odlingar, även om uppföljningsresultatens bruksvärde varierar för de olika växtarternas och skadeinsekternas del. I fråga om vissa skadeinsekter kräver tillförlitlig uppföljning emellertid särskild sakkunskap, eftersom deras kännetecken skiljer sig så litet från kännetecknen för andra insekter. Användningen av fällor har ingen direkt inverkan på skördenivån och skördekvaliteten, men de indirekta verkningarna kan vara stora.

Avgränsningar

Åtgärden kan genomföras på arealer där trädgårdsväxter i grupp 1 och 2 samt frökryddväxter odlas. Av den areal som avsatts för trädgårdsväxter i grupp 1 och 2 ska minst 50 % årligen användas för odling av växter för vilka man kan använda lim- eller feromonfällor för att kontrollera förekomsten av skadedjur.

Åtgärder som förutsätts

Jordbrukaren ska föra dagbok över iakttagelser och åtgärder i samband med förekomsten av skadeinsekter och deras naturliga fiender på gården samt över de bekämpningsåtgärder som utförts på basis av iakttagelserna. Motsvarande noteringar kan också föras in i de skiftesvisa anteckningarna. Åtgärden ska genomföras basskiftesvis. Varje år ska antalet fällor vara lämpligt för växtarten i fråga. Antalet fastställs särskilt.

Vid uppföljningen ska feromonfällor och limfällor av olika färg användas. Feromonfällornas uppföljningsverkan bygger på det av honor utsöndrade hormon som används i fällorna och lockar till sig hanar. I limfällor av olika färg är det de klara färgerna som lockar till sig insekter. Bägge metoderna bygger på att antalet insekter som fastnat i limmet räknas med vissa intervaller.

Växter där förekomsten av skadeinsekter kontrolleras är bl.a. kålväxter, ätbara lökväxter, morot och andra flockblomstriga växter, frökryddor, ärt, äpple, plommon, sötrönn, vinbär, jordgubbe och hallon. Bland de skadedjur som kan kontrolleras finns bl.a. liten och stor kålfluga, lökmal, jordloppor, äppelvecklare,

rönnbärsmal, plommonvecklare, hallonänger, skinnbaggar, ärtvecklare, morotsbladloppa och kumminmal. En detaljerad förteckning över växter och skadedjur fastställs separat.

Uppföljningen ska ske under perioden 1.5–31.8 alltid när det förekommer skadeinsekter som orsakar skador på odlingsväxterna. Jordbrukaren ska skaffa sig guiden "Avomaavihannesten taudit ja tuholaiset" eller "Aktuella växtskyddsanvisningar" som getts ut av Kasvinsuojeluseura år 2002 eller "Hedelmä- ja marjakasvien tuhoeläimet" som getts ut av Kasvinsuojeluseura år 1997. Alternativt ska jordbrukaren skaffa sig en sådan guide för identifiering av skadeinsekter som fastställs separat. Dessutom ska jordbrukaren skaffa ett särskilt fastställt antal fällor som är tillräckligt med avseende på arealen och den säsong under vilken skadeinsekterna förekommer och se till fällornas funktionsriktighet och avläsning tillräckligt ofta, dock minst en gång i veckan. Alternativt kan jordbrukaren skaffa uppföljningen som en köpt tjänst som uppfyller de ovan nämnda villkoren. Användningen av bekämpningsmetoder baserar sig på anteckningar om iakttagelserna. Med hjälp av iakttagelserna ges det akt på förekomsten av skadeinsekter. Om iakttagelserna underskrider ett tröskelvärde som definieras i litteraturen och/eller fällornas bruksanvisningar, ska jordbrukaren minska antalet behandlingar med bekämpningsmedel eller avstå från dem helt och hållet. På basis av iakttagelserna kan jordbrukaren också precisera bekämpningstidpunkten och på så sätt minska överflödiga behandlingar med bekämpningsmedel.

Beräkningsgrunder och bakgrundsfaktorer

Användningen av lim- och feromonfällor utgör kostnader för åtgärden. I kostnaderna har inberäknats det arbete som går till att fylla i iakttagelseboken samt byta och kontrollera fällorna. Kostnader uppkommer dessutom genom att en växtskyddshandbok måste inhandlas och studeras. Det krävs att åtgärden genomförs på 50 % av arealen, varvid kostnaden är hälften av totalkostnaden.

Stödet för åtgärden är 144 euro/ha.

För EU gemensamma och nationella indikatorer

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal gårdar som fått stöd för åtgärden bruk av metoder för uppföljning av skadedjur	2 500 gårdar/år
	Fysisk areal där åtgärden bruk av metoder för uppföljning av skadedjur tillämpas	15 000 ha/år
	Stödbelopp i Fastlandsfinland för åtgärden bruk av metoder för uppföljning av skadedjur	2 miljoner euro/år

Detaljer kring avtalen om miljöspecialstöd

Anläggning och skötsel av skyddszon

Mål och förväntade effekter

Genom åtgärden minskas erosionen och läckaget av näringsämnen till vatten från åkrar inom viktiga grundvattenområden och från odlade strandåkrar som är erosionsbenägna och sluttande eller översvämmas gång på gång. Syftet med skyddszonen är dessutom att utarma det skifte där skyddszonen anlagts på näringsämnen, förbättra markstrukturen, balansera vattendragens hydrologi, öka den biologiska mångfalden samt främja vilt- och fiskerihushållningen. Med skyddszonernas hjälp minskas också koldioxidutsläppen eftersom det hindras att de organiska kolförråden i marken förbrukas och bindningen av kol i marken främjas.

Avgränsningar

I stödregionerna A och B kan avtal ingås för skyddszoner som anläggs på åker som är belägen invid ett utfallsdike eller en vattenfåra som är större än ett utfallsdike, på åker som är belägen vid stranden av en tjärn, en sjö eller havet eller på åker som är belägen på ett klassificerat grundvattenområde.

I övriga stödregioner kan avtal om anläggning av skyddszon ingås för ett objekt där ett motsvarande avtal om specialstöd har gällt enligt statsrådets beslut 760/1995 eller statsrådets förordning 644/2000 eller på ett objekt där behovet av att anlägga en skyddszon har konstaterats t.ex. i en översiktsplan för skyddszoner eller i en motsvarande utredning som syftar till anläggning av sammanhängande skyddszoner vilka berör flera jordbrukare eller i en skyddsplan för ett grundvattenområde. Likaså kan avtal ingås i fråga om objekt som är belägna på sluttande strandåker eller på ett översvämningsområde eller anges i förvaltningsplaner som avses i ramdirektivet för vatten (2000/60/EG) och ska färdigställas fr.o.m. år 2009.

Åtgärder som förutsätts

En skyddszon är ett av flerårig vallväxtlighet täckt åkerskifte som har anlagts och sköts i enlighet med en separat plan. Den ska helst anläggas i skyddssäd och området får därefter inte bearbetas, gödslas eller behandlas med bekämpningsmedel. Växtbeståndet inom skyddszonen ska slås årligen eller så ofta som anges i planen. Slåttern ska utföras vid en sådan tidpunkt att de vilda fåglarnas och däggdjurens levnadsförhållanden beaktas och bör därför inte inledas före 1.8, såvida det inte gäller att bekämpa ogräs, växtsjukdomar eller skadedjur eller förhindra deras spridning eller av någon annan liknande orsak. Den växtmassa som slagits ska föras bort från skyddszonen och får användas inom jordbruksproduktionen. Betesgång är tillåten på skyddszonen, om inga vattenvårdshinder eller andra motsvarande hinder föreligger och den biologiska mångfalden inte äventyras. En skyddszon som anlagts på översvämningsområde behöver inte slås, om det är motiverat ur vattenvårdssynpunkt.

Skyddszoner behövs särskilt på åkrar som sluttar brant mot ett vattendrag, strandåkrar där risken för ras är stor och strandåkrar som översvämmas gång på gång. De ska vara minst 15 meter breda i genomsnitt. Bredden bestäms enligt terrängen och översvämningsgränserna. Färdiga fröblandningar av hö- och vallväxter lämpar sig väl för anläggningen. På åkerområden som befinner sig i ett grundvattenområde anläggs skyddszonerna i enlighet med skiftesindelningen.

I skyddszonen får det förekomma inhemska buskar eller lövträd i vilt tillstånd i små, naturliga grupper. En skyddszon får inte göra att det öppna odlingslandskapet växer igen. Vid anläggningen och skötseln av en skyddszon ska naturens mångfald beaktas, och om möjligt ska sådana åtgärder gynnas som är skonsamma för vilda växter, djur och andra organismer. Motiverade skötselåtgärder kan i begränsad omfattning och planenligt utvidgas till att omfatta också ett strandområde i naturligt tillstånd i omedelbar anslutning till skyddszonen.

Vid förnyandet av växtligheten på skyddszoner ska målet vara att ett växttäcke uppkommer så snabbt som möjligt. När besvärliga ogräs avlägsnas ska mekaniska metoder tillgripas i första hand. Punktvis behandling kan tillåtas bara av särskilda skäl. Skötseldagbok ska föras över de åtgärder som vidtas i skyddszonen.

Avtalet löper över 5 eller 10 år.

Beräkningsgrunder och bakgrundsfaktorer

Som kostnader som åtgärden föranleder har beaktats kostnaderna för att göra upp en anläggnings- och skötselplan för skyddszonen samt för att anlägga och sköta skyddszonen och kostnaderna för att anlita rådgivningstjänster. Anläggningskostnader uppkommer inte om skyddszonen anläggs på ett vallskifte. I samband med sådd av stråsäd och rybs utgör bara kostnaden för höfrö en anläggningskostnad. I annat fall består kostnaderna för att anlägga skyddszonen av kostnaderna för bearbetning, sådd och utsäde. I stödregion C är det billigare att anlägga skyddszoner än i stödregionerna A och B, eftersom det i stödregion C finns proportionellt sett mer vallskiften. När anläggningskostnaden för skyddszoner har beräknats har det som en

kostnadssänkande faktor beaktats att tvärvillkoren kräver en 0,6 meter bred åkerren och att åkerrenar och skyddsremsor kompenseras genom miljöbasstödet.

Skyddszonen sköts genom slåtter. Den nytta som växtligheten medför är lika stor som kostnaderna för att forsla bort växtmassan. Skyddszonen medför ett inkomstbortfall för jordbrukaren, eftersom han eller hon inte kan odla skördeväxter inom skyddszonen. Transaktionskostnader uppkommer genom att information om skyddszoner inhämtas och lantbruksrådgivare kontaktas.

I stödregionerna A och B är stödet för åtgärden högst 450 euro/ha och i stödregion C högst 350 euro/ha.

För EU gemensamma och nationella indikatorer

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal gårdar som fått stöd för åtgärden anläggning och skötsel av skyddszon	2 500 gårdar/år
	Fysisk areal där åtgärden anläggning och skötsel av skyddszon tillämpas	7 500 ha/år
	Stödbelopp i Fastlandsfinland för åtgärden anläggning och skötsel av skyddszon	3 miljoner euro/år

Skötsel av mångfunktionell våtmark

Mål och förväntade effekter

Genom åtgärderna främjas vattenskyddet inom sådana vattendrags- och kustområden där den av jordbruket förorsakade belastningen är stor, förbättras fågelarternas levnadsförhållanden och återskapas livsmiljöer som försvunnit i och med åkerområden torrlagts, samtidigt som bäckarnas förutsättningar att fungera som vandringsleder för olika arter främjas. På samma gång är det möjligt att främja vilt-, fiskeri- eller kräfthushållningen samt vården av landsbygdslandskapet. I avrinningsområdena för sådana åar och älvar som mynnar ut i Finska viken, Skärgårdshavet och Bottenhavet och i sjöar med jordbruksdominerade avrinningsområden är det med hjälp av åtgärderna möjligt att minska belastningen på vattendragen och öka landskapets och naturens mångfald i odlingsområdena. Lokalt kan åtgärden ha en betydande inverkan genom att den minskar den belastning som jordbruket står för och ökar den biologiska mångfalden.

Avgränsningar

Åtgärden kan genomföras endast inom sådana områden där åkrarna utgör mer än 20 % av avrinningsområdet för ett vattendrag eller utfallsdike. Åtgärden kan genomföras endast i avrinningsområdena för åar och älvar som mynnar ut i Finska viken, Skärgårdshavet eller Bottenhavet samt i avrinningsområdena för sjöar där det genom åtgärden är möjligt att avsevärt minska den belastning på vattenmiljön som jordbruket står för, öka naturens mångfald i jordbruksområdena och främja vilt-, fiskeri- och kräfthushållningen. Åtgärden kan genomföras också i fråga om objekt som har anlagts med hjälp av stöd för icke-produktiva investeringar och objekt där ett motsvarande avtal om specialstöd har gällt enligt statsrådets beslut 760/1995 eller statsrådets förordning 644/2000. Sedimenteringsbassänger och våtmarker som har anlagts genom 5-åriga avtal i enlighet med miljöprogrammet för jordbruket 1995–1999 samt våtmarker och sedimenteringsbassänger som har anlagts genom 5- eller 10-åriga avtal i enlighet med det system med miljöstöd för jordbruket som gällde 2000–2006 kan omfattas av skötselavtalet efter att det föregående avtalet om specialstöd har gått till ända.

Åtgärder som förutsätts

Skötseln av sedimenteringsbassänger, våtmark och översvämningsängar ska genomföras enligt en särskild plan. Avtalet ska omfatta den åkerareal som blivit våtmark eller sedimenteringsbassäng eller andra markområden som är föremål för skötselåtgärder inkl. tillräckliga kantområden. De årliga skötselåtgärderna

omfattar bl.a. avlägsnande av slam, skötsel av dammar samt slåtter och bortförande av växtlighet från våtmarker och kantområden. Växtmassa som bärgas i samband med skötselåtgärder kan användas, eller skötselåtgärder vidtas genom t.ex. betesgång, om inga vattenvårdshinder eller andra hinder föreligger och den biologiska mångfalden inte äventyras. Skötseldagbok ska föras över skötseln av våtmarker och sedimenteringsbassänger.

Stödbeloppet bestäms på basis av de kostnader och inkomstbortfall som skötselåtgärderna ger upphov till. Den våtmark och sedimenteringsbassäng som avtalet omfattar kan ha anlagts i enlighet med statsrådets beslut 760/1995 eller statsrådets förordning 644/2000, med hjälp av stöd för icke-produktiva investeringar eller genom annan finansiering. Om våtmarken anläggs med stöd för icke-produktiva investeringar, ska ett sådant avtal om skötsel av våtmarken som anges här ingås.

Avtalet löper över 5 eller 10 år.

Specialstöd kan beviljas också andra stödmottagare än jordbrukare i enlighet med Leadermetoden. Leadermetoden ger registrerade föreningar en chans att anlägga våtmarker. Fundamentet för Leadermetoden är att människorna på det lokala planet på bred front kan delta i, planera och genomföra utvecklingsåtgärder som gäller det egna området. Leadermetoden genomförs via aktionsgrupper. Aktionsgrupperna är registrerade föreningar där alla aktörer inom respektive område kan bli medlemmar. En ansökan om specialstöd ges in för behandling i aktionsgruppen, som avger utlåtande. Avtal kan ingås när de åtgärder som anges i avtalet stöder målen för den lokala plan för utveckling av landsbygden som avser den plats där avtalsområdet ingår och det är ändamålsenligt med avseende på planen att avtalet ingås. Ingåendet av avtal förutsätter inte en gällande miljöstödsförbindelse.

Beräkningsgrunder och bakgrundsfaktorer

De kostnader för åtgärden som har beaktats är uppgörandet av en skötselplan för våtmarken, kostnaderna för anlitande av rådgivningstjänster och arbetskostnaderna för förande av skötseldagbok. En stor kostnadspost utgör uppföljningen av konstruktionernas skick, kontrollen av slammängden och bortförseln av slammet samt slåttern av växtligheten i våtmarken och det omgivande icke odlade skötselområdet. Den nytta som växtligheten i våtmarken och kantområdena medför har bedömts vara lika stor som kostnaderna för att forsla bort växtmassan. Transaktionskostnader uppkommer genom att information om skyddszoner måste inhämtas och lantbruksrådgivare kontaktas.

Stödet för åtgärden är högst 450 euro/ha.

För EU gemensamma och nationella indikatorer

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal gårdar och andra markförvaltare som fått stöd för åtgärden skötsel av mångfunktionell våtmark	250 gårdar/år
	Fysisk areal där åtgärden skötsel av mångfunktionell våtmark tillämpas	250 ha/år
	Stödbelopp i Fastlandsfinland för åtgärden skötsel av mångfunktionell våtmark	120 000 euro/år

Åkerodling på grundvattenområden

Mål och förväntade effekter

Målet är att minska användningen av gödselmedel och särskilt kväve på grundvattenområden. Åtgärden minskar de risker för grundvattnet som användningen av gödselmedel, stallgödsel och växtskyddsmedel medför.

Avgränsningar

Åtgärden kan genomföras i hela landet i fråga om åkerskiften på grundvattenområden av klass I och II. En gård som har ingått ett avtal om specialstöd som gäller åkerodling på grundvattenområden kan inte ingå avtal om ekologisk produktion och/eller husdjursproduktion för samma åkerskiftens del. Företräde ges objekt som har omfattats av motsvarande avtal om specialstöd enligt statsrådets förordning 644/2000, objekt där det finns vattentäkter och objekt med något annat särskilt behov av skydd för grundvattnet. Ett avtal kan inte inbegripa och ersättning kan inte betalas för åtgärder för vilka jordbrukaren har fått ersättning genom beslut av vattendomstolen eller miljötillståndsverket. Om ersättning för en åtgärd har betalts med stöd av vattenlagen (264/1961), kan åtgärden inte införlivas med avtalet under de tio år som följer efter att ersättningen har erhållits.

Åtgärder som förutsätts

För att jordbrukaren ska få stöd bör han eller hon genomföra en plan för åkerodlingen på grundvattenområdet. De inskränkningar som gäller odlingen definieras särskilt i avtalet och är beroende av förhållandena på grundvattenområdet. Åtgärden kan gälla t.ex. odling av gräsväxter som bottengröda. Begränsningarna kan vara av följande slag:
- åkerbearbetningen minskar eller upphör,
- användningen av gödselmedel eller stallgödsel minskar eller upphör,
- användningen av växtskyddsmedel minskar eller upphör,
- trädning genomförs med beaktande av vattenvården,
- betesgången minskar eller upphör.

Anteckningar enligt baståtgärden planering och uppföljning av miljövården i samband med odling ska göras i fråga om användningen av näringsämnen och övriga odlingsåtgärder.

Avtalet är 5-årigt.

Beräkningsgrunder och bakgrundsfaktorer

Som kostnader som åtgärden medför har beaktats uppgörandet av en odlingsplan, arbetskostnaderna för förande av skötseldagbok samt det inkomstbortfall som en minskad användning av kvävegödselmedel och växtskyddsmedel föranleder. Inkomstbortfallet kompenseras delvis genom de sänkta kostnaderna för gödsel- och växtskyddsmedel. Transaktionskostnader uppkommer genom inhämtandet av information så att jordbrukaren vet vilka faktorer och åtgärder som inverkar på grundvattnets status.

Stödet för åtgärden är högst 156 euro/ha.

För EU gemensamma och nationella indikatorer

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal gårdar som fått stöd för åtgärden åkerodling på grundvattenområden	150 gårdar/år
	Fysisk areal där åtgärden åkerodling på grundvattenområden tillämpas	1 300 ha/år
	Stödbelopp i Fastlandsfinland för åtgärden åkerodling på grundvattenområden	160 000 euro/år

Metoder för hantering av avrinningsvatten

Mål och förväntade effekter

Målet är att effektivisera torrläggningssystemen så, att åkerdräneringsvattnet effektivt kan utnyttjas för växternas behov. Avrinningen regleras och avrinningsvattnet leds tillbaka till åkern för att användas till bevattning. På så sätt hindras växtnäringen från att läcka ut i dikesvattnet och transporteras från åkern till vattendrag, och den växtnäring som löst sig i vattnet återförs till åkermarken så att växternas rötter kan ta upp den. På genomsläppliga jordar minskar dessutom risken för läckage av näringsämnen genom att vårfukten sparas till växtperioden. Den belastning på vattenmiljön som härrör från sura sulfatjordar kan minskas när åkermarken hindras från att torka genom att vattennivån hålls tillräckligt hög under bearbetningsskiktet, så att inte de metallhaltiga reducerade sulfidskikten kommer åt att torka och frigöra surhet och metaller från åkern till vattendragen med avrinningsvattnet. Åtgärden bromsar upp bildningen av sådana föreningar i alven som ger upphov till surhet och jämnar ut sådana toppar av sur utlakning som förekommer speciellt efter torra somrar. Åtgärden hejdar eutrofieringen i vattendrag och sådana negativa förändringar i vattenekosystemen och fiskarternas sammansättning som beror på surt avrinningsvatten.

Avgränsningar

Avtal kan ingås att omfatta väl genomsläppliga sand- eller mohaltiga åkerjordar samt grynleror där fältlutningen är högst 2 %. Vid reglerbar underbevattning och återanvändning av avrinningsvatten ska jordarten vara fin eller grov mo, fin eller grov sand eller grynlera, och fältlutningen ska vara under 1 %. Genom åtgärden stöds inte inrättandet av system för hantering av avrinningsvatten utan bara underhållet av sådana system, eftersom det under axel 2 inte är möjligt att bevilja stöd för fasta kostnader.

Åtgärder som förutsätts

Skötseln av torrläggningssystemen genomförs i enlighet med en särskild plan. Anvisningar om planeringen och genomförandet av åtgärden ges separat. På en och samma avtalsareal kan endast en av följande åtgärder genomföras.

a) Reglerbar dränering är täckdikning vars dräneringseffekt kan regleras. Reglermekanismen finns i allmänhet i en reglerbrunn (dämningsbrunn) som monterats vid uppsamlingsdiket. I den plan som hänför sig till reglerbar dränering ska avståndet mellan eventuella täckdiken, genomförandet av ny täckdikning, monteringen av reglerbrunnar samt regleringen av vattenståndet i brunnarna genom höjning eller sänkning av uppdämningsnivån beaktas.

b) Reglerbar underbevattning är ett kombinerat bevattnings- och dräneringssystem där öppna diken och täckdiken utnyttjas. Till det område där metoden tillämpas fås bevattningsvatten från naturliga vatten genom pumpning eller med hjälp av tyngdkraften. Bevattningsvattnet däms upp i dikessystemet med hjälp av reglerdammar eller reglerbrunnar, och det leds in på åkrarna efter behov. I den plan som hänför sig till reglerbar underbevattning konstateras behovet av ett pumpverk för bevattningsvattnet, en styrcentral som fungerar med elektricitet samt rör för bevattningsvattnet och en bevattningsbassäng. Dessutom anges platsen för de stomrör som transporterar bevattningsvattnet och för infiltrationsrören samt för de reglerbrunnar eller dammar som reglerar vattenhöjden.

c) Återanvändning av avrinningsvatten avser att avrinningsvattnet från ett åkerområde lagras i en särskild bassäng under vårflödet och störtregn och därifrån leds tillbaka till åkern under torra perioder i form av bevattningsvatten. På så sätt minskar den mängd avrinningsvatten som rinner ut i lägre belägna vattendrag och därigenom också näringsämnesbelastningen på vattendragen, eftersom näringsämnena i det avrinningsvatten som samlats upp i bassängen återanvänds för växternas bruk. Det avrinningsvatten som samlats upp i bassängen kan ledas till åkerområdet med hjälp av reglerbar dränering eller reglerbar underbevattning. Återanvändningen förutsätter att det tillräckligt nära åkerområdet finns en plats där tilläggsvatten kan tas och att en bassäng som lämpar sig för uppsamling och lagring av avrinningsvatten finns tillräckligt nära eller kan byggas.

Skötseldagbok ska föras över de åtgärder som stöds, och i den ska bl.a. regler-, skötsel- och underhållsåtgärderna antecknas.

Avtalen är 5-åriga.

Beräkningsgrunder och bakgrundsfaktorer

De kostnader som uppstår vid skötseln av reglerbar dränering gäller uppföljning och skötsel av regleringen samt förande av skötseldagbok. Till följd av åtgärden stiger växtodlingens avkastning. Den uppkomna nyttan har beaktats när stödnivån beräknats. Att hämta in kunskap medför transaktionskostnader eftersom metoden fortfarande är rätt ny i Finland.

Kostnader som hör ihop med reglerbar underbevattning är drifts- och pumpningskostnader. Kostnaderna för skötsel av den reglerbara underbevattningen är lika stora som vid den reglerbara dräneringen. Dessutom medför förandet av skötseldagbok kostnader. Till följd av åtgärden stiger växtodlingens avkastning. Den uppkomna nyttan har beaktats när stödnivån beräknats. Kunskapsinhämtningen medför transaktionskostnader, eftersom metoden fortfarande är rätt ny i Finland.

Vid investeringar i återanvändning av avrinningsvatten är kostnaderna för skötsel av regleringen lika stora som vid investeringar i reglerbar dränering. Pumpdriften och pumpningen medför kostnader. Dessutom medför förandet av skötseldagbok kostnader. Till följd av åtgärden stiger växtodlingens avkastning. Den uppkomna nyttan har beaktats när stödnivån beräknats.

Stödet för åtgärden är högst 54 euro/ha för reglerbar dränering, högst 108 euro/ha för reglerbar underbevattning och högst 140 euro/ha för återanvändning av avrinningsvatten.

För EU gemensamma och nationella indikatorer

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal gårdar som fått stöd för åtgärden metoder för hantering av avrinningsvatten	1 400 gårdar/år
	Fysisk areal där åtgärden metoder för hantering av avrinningsvatten tillämpas	9 000 ha/år
	Stödbelopp i Fastlandsfinland för åtgärden metoder för hantering av avrinningsvatten	1 miljon euro/år

Ekologisk produktion

Mål och förväntade effekter

Den ekologiska produktionen belastar vattendragen och klimatet mindre än den konventionella samtidigt som den biologiska mångfalden blir större, eftersom näringsämnena tas till vara och utnyttjas noggrannare och det är förbjudet att använda syntetiska kemiska gödsel- och växtskyddsmedel. Produktionsformen främjar återanvändningen av trygga organiska gödslingsämnen och främjar florans och faunans mångfald. Inom den ekologiska husdjursproduktionen möjliggörs ett för djurarten typiskt beteende. Omställningen till ekologisk produktion stöds dels på grund av de ovan nämnda positiva effekterna, dels för att produktionsvolymen ska stiga i takt med efterfrågan på ekologiska produkter.

Avgränsningar

En gård som har ingått avtal om specialstöd som gäller ekologisk produktion/husdjursproduktion kan inte ingå ett avtal om åkerodling på grundvattenområden för samma åkerskiften. Skiften som ingår i avtalet kan bytas med andra jordbrukare som har ingått avtal om ekologisk produktion.

Åtgärder som förutsätts

Stöd för ekologisk produktion betalas till jordbrukare för
a) ekologisk produktion eller
b) ekologisk husdjursproduktion

Avtalet är 5-årigt.

a) ekologisk produktion
Avtal om ekologisk produktion kan ingås och specialstöd betalas till en jordbrukare som
- har ansökt om anslutning till kontrollsystemet för ekologisk produktion,
- har genomgått den utbildning i ekologisk odling som krävs,
- iakttar de produktionsvillkor för ekologisk produktion som fastställs i rådets förordning (EEG) nr 2092/91, och på vars gård
- en inledande kontroll har företagits med godkänt resultat,
- alla åkerskiften i regel läggs om till ekologisk produktion. All odling av rörflen på gården lämnas dock utanför avtalet om ekologisk produktion. Jordbrukaren kan odla rörflen antingen konventionellt eller ekologiskt efter eget val. Specialstöd betalas inte för en sådan areal.

b) ekologisk husdjursproduktion
Avtal om ekologisk husdjursproduktion kan ingås och specialstöd betalas till en jordbrukare som
- motsvarar förutsättningarna i a),
- har ansökt om anslutning till kontrollsystemet för ekologisk produktion i fråga om det djurslag som nämns i avtalet, och på vars gård
- en inledande kontroll har företagits med godkänt resultat,
- det finns åtminstone 1 djurenhet av det i avtalet nämnda djurslaget som omfattas av ekologisk husdjursproduktion. Husdjuren och produktionsbyggnaderna ska vara i sökandens besittning. Djur som berättigar till stöd för ekologisk husdjursproduktion är mjölkkor, dikor, övriga nötkreatur, får, getter, suggor, slaktsvin, galtar, hönor, broilrar, kalkoner, gäss, ankor och moderdjur av fjäderfä. När djurenheterna räknas används djurenhetskoefficienterna i tabell 5.12.

Tabell 5.12. Koefficienter för omräkning av djur till djurenheter inom ekologisk husdjursproduktion

Djurslag	**Djurenheter (de)**
Tjurar, kor och andra nötkreatur över 2 år	1,0
Nötkreatur som är minst 6 månader och högst 2 år	0,6
Nötkreatur under 6 månader	0,4
Får och getter (över 1 år)	0,15
Suggor (med grisar eller sinsuggor)	0,5
Övriga svin	0,3
Värphöns	0,014
Övriga fjäderfän	0,003

Beräkningsgrunder och bakgrundsfaktorer

Inom den ekologiska odlingen uppkommer kostnader på grund av deltagandet i kontrollsystemet, det högre utsädespriset och den noggrannare bokföringen (bl.a. skörde- och lagerbokföring). Som skillnader mellan kostnaderna för ekologisk och konventionell produktion har beaktats att kostnaderna för gödsel- och växtskyddsmedel är större inom den konventionella produktionen. När stödnivån beräknats har det beaktats att priset på ekologiskt odlade produkter är högre. Inkomststöden har beaktats i kalkylen. Transaktionskostnader uppkommer bl.a. genom att det gäller att tillägna sig en helt ny produktionsmetod, sätta sig in i växtföljdsfrågor och leta fram råd. Stödet för åtgärden är 141 euro/ha.

Stödet för ekologisk husdjursproduktion betalas per hektar i enlighet med bilaga 1 till rådets förordning (EG) nr 1698/2005, men stödkalkylerna baserar sig på djurspecifika kalkyler. Inom stödet för ekologisk odling har

det beaktats bara kostnader och inkomstbortfall som hänför sig till den ekologiska odlingen. För den ekologiska husdjursproduktionen betalas ett särskilt stöd som bygger på de merkostnader och inkomstbortfall som den ekologiska husdjursproduktionen föranleder. Vid beräkningen av stödet för ekologisk husdjursproduktion har konventionell mjölk-, griskötts- och nötköttsproduktion jämförts med ekologisk produktion. Den ekologiska husdjursproduktionen ger upphov till merkostnader jämfört med den konventionella bl.a. till följd av kraven på större utrymme, betesgång och utevistelse. Dessutom är arbets- och foderkostnaderna större. När stödnivån beräknats har det beaktats att priset på ekoprodukter är högre. Stödet för ekologisk husdjursproduktion är 126 €/ha för de djurslag som omfattas av kontrollsystemet för ekologisk produktion, när det på gården finns minst 0,5 djurenheter per hektar. Till gårdar där ekodjuren är färre än 0,5 djurenheter per hektar betalas stöd bara för de hektar åker som erhålls när antalet djurenheter i ekologisk husdjursproduktion på gården multipliceras med två. Stöd betalas för högst ett antal hektar åker som är dubbelt så stort som antalet djurenheter. Inom den ekologiska husdjursproduktionen uppstår transaktionskostnader bl.a. till följd av att djurantalet avpassas till de krav som gäller den ekologiska husdjursproduktionen och utfodringen ordnas samt den övriga praxis som hör ihop med den ekologiska husdjursproduktionen utformas och samordnas.

Stödet för åtgärden är 267 euro/ha.

För EU gemensamma och nationella indikatorer

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal gårdar som fått stöd för åtgärden ekologisk produktion	3 700 gårdar/år
	Fysisk areal där åtgärden ekologisk produktion tillämpas	200 000 ha/år
	Djurenheter inom ekologisk husdjursproduktion	35 000 de/år
	Stödbelopp i Fastlandsfinland för åtgärden ekologisk produktion	25 miljoner euro/år

Skötsel av vårdbiotoper

Inledande restaurering av vårdbiotoper kan företas med hjälp av stöd för icke-produktiva investeringar.

Mål och förväntade effekter

Målet är att bevara den mångsidiga floran och faunan i vårdbiotoperna och värna om det kulturarv och de landskapsvärden på landsbygden som uppkommit genom långvarig hävd. Målet är att de objekt som omfattas av avtalet ska skötas och att en så stor del som möjligt av de vårdbiotoper som klassats som nationellt eller regionalt värdefulla ska börja skötas. Det är också viktigt att sköta restaureringsdugliga objekt i anslutning till värdefulla områden samt objekt som är lokalt värdefulla. Likaså är det ett mål att uppmuntra skötseln av små värdefulla objekt, t.ex. torrängar.

Genom åtgärden tryggas bevarandet av värdefulla vårdbiotoper samt naturtyperna och organismerna där lika väl som bevarandet av kulturhistoriska värden och landskapsvärden. Med hjälp av stödet främjas bevarandet av hotade arter i vårdbiotoperna och förhindras att de arter som lever i vårdbiotoperna blir utsatta för utrotningshot och naturen utarmas.

Avgränsningar

Företräde ges åt objekt som har omfattats av ett motsvarande avtal om specialstöd enligt statsrådets förordning 644/2000, vårdbiotoper som klassificerats som värdefulla och vårdbiotoper som ingår i nätverket Natura samt objekt som har restaurerats med hjälp av stöd för icke-produktiva investeringar. Ingåendet av avtal i fråga om en vårdbiotop inom nätverket Natura, ett naturskyddsområde eller ett område som skyddats

med stöd av någon annan lag förutsätter att de åtgärder som vidtas på basis av avtalet överstiger de skötselåtgärder som förutsätts i lagstiftningen och att ingen ersättning för de avtalsenliga åtgärderna betalas eller har betalts med stöd av någon annan lag. Avtalet kan inte omfatta åkerområden.

Små vårdbiotoper som omfattar 5–30 ar kan godkännas som avtalsområde bara om de har fastställts vara värdefulla vid en riksomfattande inventering av vårdbiotoper eller annars är värdefulla.

Åtgärder som förutsätts

Vårdbiotoper ska skötas och restaureras i enlighet med en särskild plan. Skötselåtgärderna kan bestå av bl.a. slåtter, betesgång, lövtäkt och röjning av buskar och träd. Bland de planenliga åtgärderna för skötsel av växtligheten kan även ingå bevarande och iståndsättning av konstruktioner och anordningar på avtalsområdet som hör samman med traditionell kreatursskötsel samt byggande av stängsel och andra åtgärder som hör samman med betesgång.

En vårdbiotop får inte bearbetas, gödslas eller behandlas med växtskyddsmedel. TE-centralen kan i enskilda fall godkänna stubbehandling vid kemisk bekämpning av sly. Betesgången ska ske så att den inte medför skadlig gödning av växtligheten i området eller jorderosion. Det ska säkerställas från fall till fall att betestrycket är lämpligt. Vårdbiotoper som ska användas för betesgång ska i allmänhet avskiljas med stängsel från övriga betesvallar. Området får inte dräneras eller beskogas. Skötseldagbok ska föras över åtgärderna på området.

Stöd för icke-produktiva investeringar kan användas till inledande restaurering av vårdbiotoper. Efter restaureringen ingås beträffande skötsel av vårdbiotoperna ett här avsett 5-årigt avtal, varefter det är möjligt att precisera åtgärderna och ansöka om ett nytt avtal.

Specialstöd kan beviljas också andra stödmottagare än jordbrukare i enlighet med Leadermetoden. Leadermetoden ger registrerade föreningar en chans att sköta sådana värdefulla områden som jordbrukare inte har möjlighet att sköta. Fundamentet för Leadermetoden är att människorna på det lokala planet på bred front kan delta i, planera och genomföra utvecklingsåtgärder som gäller det egna området. Leadermetoden genomförs via aktionsgrupper. Aktionsgrupperna är registrerade föreningar där alla aktörer inom respektive område kan bli medlemmar. En ansökan om specialstöd ges in för behandling i aktionsgruppen, som avger utlåtande. Avtal kan ingås när de åtgärder som anges i avtalet stöder målen för den lokala plan för utveckling av landsbygden som avser den plats där avtalsområdet ingår och det är ändamålsenligt med avseende på planen att avtalet ingås. Ingåendet av avtal förutsätter inte en gällande miljöstödsförbindelse.

Beräkningsgrunder och bakgrundsfaktorer

I kalkylen antas det att vårdbiotopen sköts genom betesgång. När stödnivån beräknats har kostnaderna för att uppgöra skötselplanen och föra skötseldagbok beaktats. Den inledande restaureringen av vårdbiotoper görs i regel med hjälp av stödet för icke-produktiva investeringar, men ett avtal om skötsel av vårdbiotoper kan uppta också restaurering av objektet. I kalkylen har beaktats de kostnader som uppkommer genom att träd och buskar röjs ett år och röjningsavfallet avlägsnas. Andra kostnader som åtgärden föranleder är kostnader för att inspektera och underhålla stängsel, transportera betesdjur vid betesperiodens ingång och upphörande, hålla betesdjuren under uppsikt och ordna med dricksvatten för dem samt sköta efterslåttern. Jordbrukaren åsamkas transaktionskostnader genom att han eller hon förväntas utbilda sig på eget initiativ och förvärva kunskaper om traditionella hävdmetoder och om de krav på livsmiljön som hotade växt- och djurarter ställer.

Stödet för åtgärden är högst 450 euro/ha. Standardbeloppet av stöd för små värdefulla objekt (5–30 ar) är 135 euro.

För EU gemensamma och nationella indikatorer

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal gårdar och andra markförvaltare som fått stöd för åtgärden skötsel av vårdbiotoper	2 300 gårdar/år
	Fysisk areal där åtgärden skötsel av vårdbiotoper tillämpas	26 000 ha/år
	Stödbelopp i Fastlandsfinland för åtgärden skötsel av vårdbiotoper	8 miljoner euro/år

Att främja naturens och landskapets mångfald

Mål och förväntade effekter

Målet är att dra försorg om den biologiska mångfalden i jordbruksmiljöer, bevara livsmiljöerna för typiska och hotade arter som lever i jordbruksmiljö samt förbättra odlingslandskapets öppenhet och mångsidighet. Genom åtgärden främjas den biologiska mångfalden planmässigt, ökas antalet vilda djur och växter och erbjuds hotade arter platser där de kan leva och sprida sig samtidigt som landskapsvärdena hos de områden som utgör de värdefullaste odlingslandskapen och landskapsbildens mångfald bevaras. Åtgärderna ökar också landsbygdslandskapets värde i rekreationshänseende.

Avgränsningar

Företräde ges objekt som har omfattats av ett motsvarande avtal om specialstöd enligt statsrådets beslut 760/1995 eller statsrådets förordning 644/2000, områden som har konstaterats vara nationellt eller regionalt värdefulla jordbrukslandskap eller naturobjekt i jordbruksområden som ingår i nätverket Natura eller som har konstaterats vara viktiga i översiktsplaner för naturens mångfald. Gårdar som har ingått avtal om ekologisk produktion kan inte ingå avtal för samma åkerskiftens del om främjande av naturens och landskapets mångfald, eftersom skiften som omfattas av det sistnämnda avtalet inte kan ingå i den växtföljd som förutsätts i avtal om ekologisk produktion.

Åtgärder som förutsätts

Avtalet om specialstöd ingås om genomförande av en eller flera av de åtgärder som beskrivs nedan och grundar sig på en godkänd plan. Utöver dessa åtgärder kan skötseln av konstruktioner som hör till gårdens jordbrukshistoria och av deras närmiljö tas in i avtalet. Avtalet är 5- eller 10-årigt.

Jordbrukaren ska inrätta och sköta eller enbart sköta områden eller objekt som är viktiga med tanke på bevarandet och reproduktionen av växt- och djurarter samt odlingslandskapet. Sådana kan vara t.ex. kantzoner mellan åker och väg eller mellan åker och vattendrag, åkerholmar, platser där utrotningshotade arter förekommer, små våtmarker och översvämningsängar, häcknings-, mat- och rastplatser för fåglar på åkerområden, livsmiljöer för fjärilar och andra mångfaldsåkrar samt åkerrenar avsedda att bevara biodiversiteten. Åtgärderna kan utgöras av röjning av trädbestånd och buskar, användning som betesmark och slåtter. Dessutom kan andra särskilda skötselmetoder användas, såsom avbränning. Bland åtgärderna kan även ingå underhåll och skötsel av traditionsenliga konstruktioner och anordningar på objektet såsom lador, stengärdsgårdar, stenrösen och gärdsgårdar samt anläggning av stigar till avtalsområdet eller byggande av fågeltorn. Skötselåtgärderna får inte äventyra naturtyper som finns på en åkerholme. Åtgärderna ska grunda sig på de skyddsplaner som de regionala miljömyndigheterna har utarbetat för avtal som gäller de mest utrotningshotade arterna.

Avtalsområdet ska ligga på åker eller vara något annat område i omedelbar närhet av åker. Om avtalet gäller skötsel av en kantzon mellan åker och skog, åker och väg eller åker och en vattenfåra, kan ett sådant område vara högst 20 meter brett. Skogsdungar på åkerområden får vara högst en hektar stora. Utöver detta kan områden som inte längre används till odling eller betesgång omfattas av stödet, om tecken på tidigare

betesgång eller annan användning för jordbruksändamål kan ses på dem eller om det på dem finns fasta fornlämningar som anknyter till tidigare bosättning och användning för jordbruksändamål. Avtalsområdet får inte beskogas, gödslas eller behandlas med bekämpningsmedel. TE-centralen kan i enskilda fall tillåta gödsling på områden som utgör rast- och matplatser för vilda fåglar och användning av bekämpningsmedel, t.ex. vid stubbehandling på områden som ska slås. Betesgång som tillåts i enskilda fall ska ske så att den inte medför skadlig gödning av växtligheten i området eller erosion. Stöd för att göra landskapet mångsidigare kan inte betalas för odling av sedvanliga åkergrödor.

Skötseldagbok ska föras över de åtgärder som vidtagits på avtalsområdet.

Beräkningsgrunder och bakgrundsfaktorer

Som kostnader som åtgärden föranleder har beaktats kostnaderna för att uppgöra en skötselplan och den arbetstid som åtgår till att föra skötseldagbok. Som kostnader har dessutom beaktats anläggnings- och skötselkostnaderna samt eventuella inkomstbortfall som beror på skördebortfall. Transaktionskostnader uppkommer genom att man hämtar in kunskaper om mångfaldsfrågor.

Stödet för åtgärden är högst 450 euro/ha.

För EU gemensamma och nationella indikatorer

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007-2013
Utfall	Antal gårdar som fått stöd för åtgärden främjande av naturens och landskapets mångfald	2 500 gårdar/år
	Fysisk areal där åtgärden främjande av naturens och landskapets mångfald tillämpas	10 000 ha/år
	Stödbelopp i Fastlandsfinland för åtgärden främjande av naturens och landskapets mångfald	4 miljoner euro/år

Uppfödning av lantraser

Mål och förväntade effekter

Målet är att trygga bevarandet av lokala raser som är ekonomiskt, vetenskapligt och kulturhistoriskt värdefulla, deras särskilda egenskaper och deras genetiska variation. Samtidigt bevaras husdjursarternas biologiska mångfald. Genom åtgärden hindras det att de finska lantraserna dör ut eftersom antalet individer av respektive ras blir större. Det säkras också att ett så omfattande genetiskt arv som möjligt bibehålls.

Åtgärder som förutsätts

Stöd betalas för sådan uppfödning av öst-, väst- och nordfinsk boskap, finska lantrasgetter, får av finsk lantras (vita, svarta och bruna), ålandsfår och kajanalandsfår, finska hästar och höns av lantras som syftar till att rasen ska fortplantas. Jordbrukaren förbinder sig att föda upp djur av lantras på sin gård i fem år. Separata avtal ingås för varje lantras. Djuren ska vara renrasiga. Hönor ska vara minst ett halvt år gamla vid avtalsperiodens ingång medan nötkreatur, får och getter ska vara minst ett år gamla vid avtalsperiodens ingång. Finska hästar ska vid avtalsperiodens ingång vara antingen avelsston som införts i registret över finska hästar och som det föregående året har fölat, betäckts eller inseminerats eller stambokförda hingstar. Djuren omräknas till djurenheter i enlighet med koefficienterna i tabell 5.13.

Tabell 5.13 Koefficienter för omräkning av djur till djurenheter vid uppfödning av lantraser

Djurslag *)	**Djurenheter (de)**
Tjurar, kor och andra nötkreatur över 2 år, hästdjur	1,0
Nötkreatur som är minst 1 år och högst 2 år	0,6
Får och getter (över 1 år)	0,15

*) Hönor och tuppar av lantras, se tabell 5.3.

Det är ett stödvillkor att rasen fortplantas, så användning till avel och förädling under avtalsperioden förutsätts; i fråga om höns förutsätts det att kycklingar produceras. Till fortplantningen ska renrasiga djur av samma ras användas. Det djurantal som anges i avtalet kan minska under avtalsperioden av ett skäl som jordbrukaren inte kan påverka, på grund av oöverstigligt hinder eller av en orsak som måste anses vara oskälig med avseende på produktionen. Avtalet kan också justeras på basis av en ansökan som jordbrukaren har gjort.

Avtalsdjuren ska vara identifierade och omfattas av ett tillförlitligt kontroll- eller registreringssystem. Sådana är fårkontroll-, get- och förädlingsstamboksregistret, registret över finska hästar, registret över lantrashönor och genbanksregistret, och i fråga om ålandsfår det register som förs av Föreningen Ålandsfår rf.

Avtalet är 5-årigt.

Tabell 5.14 De i olika register ingående antalen hondjur av olika lantraser som fortplantar sig

	1994	1998	2001	2005
Västfinsk boskap[17]	6 000	4 500	2 688	2720
Östfinsk boskap[17]	80	150	504	540
Nordfinsk boskap[17]	70	120	435	670
Getter av finsk ras[14]		4 500	4 000	4000
Får av finsk lantras (vita, svarta och bruna) [15]			6 916	5186
Kajanalandsfår[15]			583	460
Ålandsfår[16]			42	106
Finska hästar[19]	4 301	3 800	3 349	3068
Hönor av lantras[18]			2 165	2376

Den öst- och den nordfinska boskapen fanns med på FAO:s World Watch-lista år 1995, och raserna är alltjämt hotade, även om antalet djur av dem har ökat något tack vare miljöstödet. Trots miljöstödet under programperioden 2000–2006 har djuren av västfinsk boskap och de finska hästarna blivit färre. Uppfödningen av lantrasfår har lidit av svag lönsamhet. Följden har varit att antalet tackor av kajanalandsfår och finsk lantras som använts till renavel inte har stigit under de senaste åren. Antalet ålandsfår har ökat något, men utgångsnivån har varit låg. För tillfället finns det 2 376 registrerade höns av lantras, dvs. något fler än år 2001. Uppgifterna visar att det är befogat att stödnivåerna överstiger det tak på 200 euro som anges i en bilaga till rådets förordning (EG) nr 1698/2005.

[17] Stamboks- och kokontrollregistret/Finlands Husdjursavelsandelslag och Genbanksregistret MTT/Avel fr.o.m. år 2002, de tidigare angivelserna är hämtade ur lantbruksstatistiken.

[14] Getregistret. ProAgria Maaseutukeskusten liitto. År 2005 omfattades 1 823 getter av avtal om specialstöd.
[15] Fårkontrollregistret, ProAgria Maaseutukeskusten liitto eller ElitLamm, Svenska Fåravelsförbundet

[16] Sammanlagt finns det ca 400 tackor av ålandsfår och av dem omfattades 106 stycken år 2005 av specialstödsavtal i Fastlandsfinland. Ålandsfår som önskas ingå i avtal om miljöspecialstöd kan registreras antingen i Föreningen Ålandsfår rf:s eller i ProAgria Maaseutukeskusten liittos register över fårkontrollen.
[19] Stamboksförda ston av finska hästar, Hippos register. Till avel användes av dem 1 913 stycken år -94, 2 547 stycken år -98, 2 010 stycken år 2001 och 2 250 stycken år 2005.
[18] Registret över lantrashönor, MTT/Avel

Beräkningsgrunder och bakgrundsfaktorer

Kostnaderna för uppfödning av lantraser baserar sig på lägre avkastning, produkter av sämre kvalitet, större arbetsåtgång och för vissa lantrasers del också större foderförbrukning. I kalkylerna har nyttan av uppfödning av lantraser jämfört med mera konventionella raser beaktats. I nyttan ingår bl.a. att lantraser av nötkreatur har fetare och proteinhaltigare mjölk och att underhållet av vissa raser blir billigare än underhållet av mera konventionella raser.

De som föder upp lantraser stöder bevarandet av genresurser genom sin verksamhet och är tvungna att lämna uppgifter till kontroll- och registersystem. Detta medför transaktionskostnader. Dessutom uppkommer transaktionskostnader genom att betäckningen måste ordnas, avelsfrågor studeras och kunskaper om lantraser förvärvas. Vidare gäller det att delta i undersökningar och testningar som hänför sig till värnandet av lantraserna.

Stödet för åtgärden är 500 euro/djurenhet för öst- och nordfinsk boskap och 270 euro/djurenhet för får och getter av finsk lantras, ålandsfår, kajanalandsfår, västfinsk boskap och finska hästar. Stödet för hönor och tuppar av lantras är 100 euro/gård (20–39 hönor och tuppar), 150 euro/gård (40–59 hönor och tuppar) eller 250 euro/gård (minst 60 hönor och tuppar).

För EU gemensamma och nationella indikatorer

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal gårdar som fått stöd för åtgärden uppfödning av lantraser	1 200 gårdar/år
	Djurenheter inom tillämpningsområdet för åtgärden uppfödning av lantraser	5 000 de/år
	Stödbelopp i Fastlandsfinland för åtgärden uppfödning av lantraser	1 miljon euro/år

Odling av ursprungssorter

Mål och förväntade effekter

Målet är att främja *in situ*-skyddet av arvsmassan hos hållbara lantsorter och gamla hotade handelssorter som anpassat sig till Finlands nordliga klimatförhållanden samt bevarandet av det finländska kulturarvet genom att stödja sortbestämningen och underhållsodlingen av trindsäd, stråsäd och vallväxter. Åtgärden kan stödja också den lokala utsädesförsörjningen för småskalig produktion av specialväxter och utvecklingen av användningssätt och specialprodukter som hänför sig till lantsorter och gamla handelssorter. Systemet stöder för sin del Finlands internationella åtaganden när det gäller att bevara jordbrukets och de jordbruksberoende organismernas biologiska mångfald.

Avgränsningar

Stöd betalas för underhållsodling av lantsorter, hotade gamla handelssorter och modifierade stammar av gamla handelssorter av trindsäd, stråsäd och vallväxter. Avtal om underhållsodlingen ska ingås. Avtalssystemet förutsätter att det klarläggs att det är fråga om en lantsort eller lantsortsstam som morfologiskt eller till sin fenotyp skiljer sig från andra sorter eller att det är fråga om en hotad gammal handelssort. Detta förutsätter att en sortundersökning av lantsorter och gamla handelssorter genomförs eller sortäktheten bestäms och att sorten är registrerad. När sorten undersöks tillämpas den praxis för sortbeskrivning som grundar sig på anvisningarna från den internationella unionen för växtförädlingsprodukter (UPOV). Rätten till bidrag för avtalsenlig odling för underhåll av en sort har i första hand en gård där sorten har odlats i årtionden.

Upprätthållandet sker inom sortens ursprungliga odlingsområde. Registermyndigheten kan dock av grundad anledning, om det är nödvändigt för sortens bevarande, bevilja fler än en rätten att upprätthålla en ursprungssort.

Åtgärder som förutsätts

Beträffande produktionen av utsäde av undersökta och registrerade lantsorter eller gamla handelssorter ingås underhållsavtal, enligt vilka jordbrukaren bör odla stammen årligen. Den årliga odlingsarealen bör vara minst 1 hektar. Stöd betalas för en areal av högst 1 hektar. En gård som har ingått avtalet bör lagra och förvara för sådd dugligt utsäde av ursprungssorten i en kvantitet som anges särskilt i avtalet. Spannmålsväxter och trindsäd ska i regel förökas varje år i enlighet med särskilt fastställda metoder. Odlingar med vallväxter ska etableras med tanke på underhållet. Den mängd utsäde som behövs för underhållet kan skördas enligt gårdens normala rutiner, t.ex. det andra eller tredje året efter att växterna etablerats. Underhållsodling behöver alltså inte etableras varje år. Av vall kan under övriga år bärgas antingen vallfoder- eller fröskörd för marknadsföring. Åldern hos en enskild underhållsodling av vallväxter kan vara högst tre år efter året för anläggning. På gård som bedriver underhåll ska det förhindras att de sorter som ingår i avtalet sammanblandas eller korsas med nyare sorter.

Avtalet löper över fem år.

Beräkningsgrunder och bakgrundsfaktorer

Odlingen av ursprungssorter medför kostnader för jordbrukaren: avgifter till Livsmedelssäkerhetsverket Evira (beskrivningsundersökning av lantsort, beslut om registrering som ursprungssort, granskning av förutsättningarna för underhåll av ursprungssort och bekräftelse av underhållsavtal). Dessutom tillkommer vartannat år kostnaderna för odlingsgranskning av underhållsodlingen. Utsädeslagringen föranleder bortfall av ränteinkomster, och ursprungssorternas skördenivå är lägre än för sedvanliga trind- och stråsädssorter. Transaktionskostnaderna består av förvärvande av kunskaper om ursprungssorter och den tid och möda som kontakterna med myndigheterna (Evira) kräver.

Stödet för åtgärden är 450 euro/hektar.

För EU gemensamma och nationella indikatorer

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal gårdar som fått stöd för åtgärden odling av ursprungssorter	6 gårdar/år
	Fysisk areal där åtgärden odling av ursprungssorter tillämpas	10 ha/år
	Stödbelopp i Fastlandsfinland för åtgärden odling av ursprungssorter	3 000 euro/år

Effektiviserad minskning av näringsbelastningen

Mål och förväntade effekter

Ur vattenskyddsperspektivet är målet att mer effektivt minska erosionen och näringsbelastningen från jordbruket, i synnerhet fosforbelastningen på riskdrabbade åkrar med stora mängder fosfor. När man minskar näringar, odlar utan bekämpningsmedel och beaktar fåglarna och däggdjuren vid slåtter leder detta till en större mångfald hos naturen i åkerområdena.

Avgränsningar

Avtalet kan omfatta ett åkerskifte med hög eller tvivelaktigt hög fosforbördighetsklass. Avtalet kan också gälla ett åkerskifte med en minst god fosforbördighetsklass om skiftet ligger vid ett utfallsdike eller en större vattenfåra eller vid ett träsk, en insjö eller ett hav och om skiftet sluttar mot dessa vattenområden. Bördighetsklassen bestäms enligt punkt "Planering och uppföljning av miljövården i samband med odling" och "Gödsling av trädgårdsväxter" utgående från den gällande markkarteringen.

Avtalet kan omfatta ett åkerskifte som ligger inom stödregionen A eller B.

Avtalet kan också ingås av en jordbrukare som valt tilläggsåtgärden "Mångsidigare odling".

Avtalsskiftet kan uppfylla villkoren för åkrarnas växttäcke vintertid men åkerskiftet betalas inte stöd för tilläggsåtgärden "Växttäcke vintertid och reducerad bearbetning", "Växttäcke vintertid" eller "Effektiverat växttäcke vintertid".

Avtalet kan ingås av en jordbrukare som har ett gällande avtal om ekologisk produktion eller ekologisk husdjursproduktion. För avtalsområdet för specialstöd för effektiviserad minskning av näringsbelastningen kan dock inte betalas stöd för ekologisk produktion eftersom avtalsområdet inte omfattas av växtföljd.

Avtalet kan inte gälla för en åker som i minst två föregående år varit permanent eller tillfälligt oodlad eller som har skötts men inte odlats.

Ett gällande avtal om skyddszoner kan bytas ut mot ett specialstödsavtal om effektiviserad minskning av näringsbelastningen.

Det krävs inte att oodlade åkrar som sköts enligt tvärvillkoren eller odlade åkrar eller obligatorisk träda har växttäcke vintertid, bortsett från obligatorisk träda i grundvattenområden. I systemet med tvärvillkoren är begränsningarna av användningen av gödselmedel kopplade till uppfyllandet av de föreskrivna verksamhetskraven (s.k. nitratförordning 931/2000). Enligt tvärvillkoren ska man därtill lämna de åkerskiften som ligger vid vattendrag och utfallsdiken obearbetade på en minst 0,6 meter bred ren där man inte får sprida gödselmedel eller växtskyddsmedel. De stränga begränsningarna av gödsling, förbudet att använda växtskyddsmedel och kravet på växttäcke gäller alla åkerskiften oberoende av läget.

Åtgärder som förutsätts

Jordbrukaren åtar sig enligt en separat plan att de åkerskiften som avtalet gäller inte gödslas eller behandlas med växtskyddsmedel och att de hålls gräsbevuxna året om. För att minska fosforhalten i jordmånen skördar man växtbeståndet på avtalsåkrarna. Torrhö ska skördas minst en gång under vegetationsperioden, vallväxter två gånger. Naturens mångfald ska beaktas och åkrarna slås utan att man äventyrar fåglarnas häckning eller däggdjursungar. Åkrarna får inte slås på det sättet att man börjar på ängskanten och kör runt mot mitten. Från fall till fall kan betesgång godkännas som åkerns skötselform om inga vattenskyddsmässiga hinder uppstår. Då ska det växa hö och gräns på åkern året om och ett stängsel ska byggas mot vattendraget. För att i början trygga tillväxten hos grödorna är användningen av kväve begränsad till max. 50 kg per hektar i samband med den första sådden av vallväxter eller gräs. För att följa upp förändringarna i fosforhalten ska en markkartering göras med tre års mellanrum. Provfrekvensen är minst ett prov per varje påbörjad åkerhektar.

På ett avtalsskifte är det tillåtet att odla fleråriga gräs- och vallväxter. Mängden utsäde av kvävefixerande växter får uppgå till högst 20 % i utsädesblandningen. Under avtalsperioden är det inte tillåtet att förnya växtbeståndet genom bearbetning men vallväxterna kan förnyas genom direktsådd. Bekämpningen av flyghavre ska ske mekanist eller med hjälp av växtskyddsmedel i enlighet med bekämpningsplanen för flyghavre.

Avtalet kan ingås att omfatta hela åkerskiftet (basskiftet) eller en del av det (jordbruksskiftet). Utförandet av åtgärderna ska beskrivas i de skiftesspecifika anteckningsböckerna.

Avtalet löper över fem år.

Beräkningsgrunder och bakgrundsfaktorer

Åtgärden medför ytterligare kostnader för jordbrukaren, dvs. för utarbetande av en odlingsplan och för extra markkarteringar. Inkomstbortfall uppstår däremot av att jordbrukaren minskar kvävegödslingen och slutar använda växtskyddsmedel. Stödet som utbetalas på grund av avtalet bestäms utgående från planen, de godtagbara kostnaderna och inkomstbortfallet. Även grödan som tidigare odlats på skiftet inverkar på stödnivån.

Stödet för åtgärden är högst 347 euro/ha.

För EU gemensamma och nationella indikatorer

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007-2013
Utfall	Antal gårdar som fått stöd för åtgärden Effektiviserad minskning av näringsbelastningen	3 000/gårdar per år
	Fysisk sektor som hör till tillämpningsområdet för åtgärden Effektiviserad minskning av näringsbelastningen	17 000 ha per år
	Stödbeloppet för åtgärden Effektiviserad minskning av näringsbelastningen	7 miljoner euro per år

Placering av flytgödsel i åker

Mål och förväntade effekter

Spridning av stallgödsel med maskiner som placerar eller myllar ner gödseln minskar risken för näringsbelastning på yt- och grundvatten, stoppar ammoniakutsläpp och reducerar luktolägenheter. Maskiner som placerar eller myllar ner gödseln blandar näringsämnena ner i marken, dvs. undan för det rinnande vattnet på markytan, vilket innebär att näringsämnena inte utsätts för urlakning.

Avgränsningar

En jordbrukare som har en gällande miljöstödsförbindelse och har valt tilläggsåtgärden ”Spridning av stallgödsel under vegetationsperioden” kan inte ingå detta avtal.

Enligt de föreskrivna verksamhetskraven i tvärvillkoren (s.k. nitratförordning 931/2000) ska organisk gödsel som sprids ut på hösten omedelbart, senast inom ett dygn, myllas ner eller åkern plöjas. I förordningen ingår inte bestämmelser om utspridningstekniken.

Åtgärder som förutsätts

Flytgödsel eller urin ska spridas ut på åkerskiftet med maskiner som antingen placerar eller myllar ner gödseln eller urinen. De maskintyper som godkänns, definieras separat. Stöd beviljas för ett åkerskifte där man spritt ut flytgödsel eller urin på en areal på minst 20 m^3 per år med hjälp av dessa metoder och enligt villkoren i gårdens gällande miljöstödsförbindelse och eventuella andra specialstödsavtal. Om man gödslat åkerskiftet med flytgödsel från svin eller nötkreatur är ytspridning av fosforgödsel inte tillåten det året.

Avtalet löper över fem år.

Beräkningsgrunder och bakgrundsfaktorer

I stödkalkylen har jämförts kostnadsskillnaderna per hektar mellan bredgödsling och placeringsgödsling. I kalkylen har endast beaktats kostnaderna för utspridning av flytgödsel, inte kostnaderna för pålastning eller transport. På grund av en smalare arbetsradie (bredgödsling 16 m och placeringsgödsling 6 m) är kostnaderna för en placeringsmaskin kalkylmässigt 2,67 större än för en bredgödslingsmaskin. En lägre körhastighet gör den kalkylmässiga skillnaden ännu större.

Stödet för åtgärden är 56 euro per hektar.

För EU gemensamma och nationella indikatorer

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007-2013
Utfall	Antal gårdar som fått stöd för åtgärden Placering av flytgödsel i åker	3 000/gårdar per år
	Fysisk sektor som hör till tillämpningsområdet för åtgärden Placering av flytgödsel i åker	30 000 ha per år
	Stödbeloppet för åtgärden Placering av flytgödsel i åker	2 miljoner euro per år

Långvarig vallodling på torvåkrar

Mål och förväntade effekter

I Finland är den årliga bearbetningen av torvåkrar den största källan till jordbrukets växthusgasutsläpp. Målet är att minska jordbrukets koldioxid- och dikväveoxidutsläpp genom att man inte bearbetar torv- och humusjordåkrar varje år utan täcker dem med långvariga vallväxter. Åtgärden bidrar också till att minska fosforutsläppen från torvåkrar. En långvarig vallodling och beaktande av fåglar och däggdjur vid slåtter skyddar också naturens mångfald i åkerområdena.

Avgränsningar

Avtalet kan gälla för ett åkerskifte som består av torv eller humusjord. Jordarten konstateras enligt den gällande markkarteringen.

Ett avtalsenligt stöd på 68 euro/ha/år betalas till en jordbrukare vars gård uppfyller villkoren för en husdjursgård och var jordbrukaren uppföder nötkreatur, hästar, får eller getter som sammanlagt utgör över två djurenheter. Övriga gårdar betalas ett stöd på 114 euro/ha.

Även en jordbrukare som valt tilläggsåtgärden ”Mångsidigare odling” kan ingå ett avtal.

Avtalsskiftet kan uppfylla villkoren för åkrarnas växttäcke vintertid men skiftet betalas inte stöd för tilläggsåtgärderna ”Växttäcke vintertid och reducerad bearbetning”, ”Växttäcke vintertid” eller ”Effektiverat växttäcke vintertid”.

En åker där man året innan odlat rörflen, kan inte vara föremål för ett avtal.

Enligt tvärvillkoren ska obligatorisk träda inom grundvattenområdena av klass I och II vara täckt med växtlighet. Avtalet kan sålunda inte omfatta en åker som ligger i träda inom ett grundvattenområde av klass I eller II.

Åtgärder som förutsätts

Inom avtalsområdet ska odlas vall- och gräsväxter (inkl. rörflen) under hela avtalsperioden. Växtbeståndet kan inte förnyas genom bearbetning under avtalsperioden. Vallväxtbeståndet kan däremot förnyas genom direktsåddmetoden utan bearbetning.

Växtbeståndet ska skördas årligen och det kan utnyttjas. Naturens mångfald ska beaktas och åkrarna slås utan att man äventyrar fåglarnas häckning eller däggdjursungar. Åkrarna får inte slås på det sättet att man börjar på ängskanten och kör runt mot mitten. Betesgången är tillåten men då ska man se till att åkern hålls gräsbevuxen. Vid gödsling ska jordbrukaren iaktta de begränsningar som ingår i jordbrukarens miljöstödsförbindelse och eventuella andra specialstödsavtal. När det gäller fosforutjämning är det dock endast möjligt att tillämpa två års utjämning, dvs. lagra fosfor för två års behov.

Avtalet löper över 10 år.

Beräkningsgrunder och bakgrundsfaktorer

I kalkylen har man jämfört olika förmodade användningsformer av åker samt täckningsbidrag A vägda med arealandelen korn, havre, ensilagevall och rörflen på torvåkrar (= växtodlingsinkomst – rörliga kostnader). Hektarbaserade stöd har inte beaktats. Rörflen gör ett undantag: i täckningsbidragskalkylen har beaktats EU-stödet för energigrödor.

I praktiken innebär ett specialstödsavtal för en husdjursgård att jordbrukaren odlar vallväxter på avtalsarealen utan att växtbeståndet är med i gårdens normala växtföljd. När det gäller växtodlingsgårdar som odlar spannmål är förändringen av åkerns användningsform avsevärt större. Därför har växtodlingsgårdar och husdjursgårdar fått separata stödkalkyler.

Stödet för åtgärden är 114 euro/ha för växtodlingsgårdar och 68 euro/ha för husdjursgårdar.

För EU gemensamma och nationella indikatorer

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007-2013
Utfall	Antal gårdar som fått stöd för åtgärden Långvarig vallodling på torvåkrar	6 000/gårdar per år
	Fysisk sektor som hör till tillämpningsområdet för åtgärden Långvarig vallodling på torvåkrar	30 000 ha per år
	Stödbeloppet för åtgärden Långvarig vallodling på torvåkrar	1 miljon euro per år

Åtgärd 215: Stöd för djurens välbefinnande

Rättslig grund

Artiklarna 36 a v och 40 i rådets förordning (EG) nr 1698/2005 samt artikel 27 i kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006. Bland villkoren för stödet för djurens välbefinnande finns följande punkter som ingår i artikel 27.7 i den sistnämnda förordningen:

- a): de grundvillkor som gäller åtgärden djurens välbefinnande; främjande av de förhållanden under vilka kalvar hålls; betesgång under växtperioden och rastning om vintern (nöt); betesgång eller rastning för sinsuggor och gyltor
- b): de grundvillkor som gäller åtgärden djurens välbefinnande; brandbekämpnings- och räddningsplan; främjande av de förhållanden under vilka kalvar hålls; större möjligheter för uppbundna nötkreatur att röra sig; främjande av de förhållanden under vilka minst 6 månader gamla nöt hålls; sjuk-, behandlings- och kalvningsboxar (nöt); betäckning av suggor och gyltor; krav på utrymme och liggplatser i fråga om dräktiga suggor och gyltor; fri grisning för suggor; sjukbox (svin); främjande av förhållandena i boxarna (svin)

- c): betesgång under växtperioden och rastning om vintern (nöt); betesgång eller rastning för sinsuggor och gyltor
- d): de grundvillkor som gäller åtgärden djurens välbefinnande; större möjligheter för uppbundna nötkreatur att röra sig; betesgång eller rastning för sinsuggor och gyltor; betäckning av suggor och gyltor; krav på utrymme och liggplatser i fråga om dräktiga suggor och gyltor; fri grisning för suggor
- e): de grundvillkor som gäller åtgärden djurens välbefinnande; sjuk-, behandlings- och kalvningsboxar (nöt); sjukbox (svin); främjande av förhållandena i boxarna (svin).

Motiv för verksamheten

Planeringen av åtgärden djurens välbefinnande baserade sig på en analys av nuläget och djurens fem friheter (frihet från törst, hunger och näringsbrist; frihet från obehag; frihet från smärta, skada och sjukdom; frihet att uttrycka ett normalt beteende; frihet från rädsla och ängslan), genom vilka djurens välbefinnande kan betraktas inom olika produktionssystem och i alla skeden av djurets liv. På basis av dem utarbetades målen och de praktiska åtgärderna i samband med djurens välbefinnande.

Djurens välbefinnande främjas också via utbildningsåtgärden och investeringsstöden samt genom rådgivning.

Mål

Det övergripande målet för åtgärden består i att djurens välbefinnande och hälsa ska förbättras. Målet är också att främja en mer arttypisk skötsel av produktionsdjuren och jordbrukarnas medvetenhet om de faktorer som inverkar på djurens välbefinnande.

Avsikten är att målen ska nås med hjälp av de grund- och tilläggsvillkor som ingår i åtgärden. Det främsta målet för grundvillkoren är att främja hälsan och därmed också välbefinnandet hos produktionsdjuren på gården. Målet för tilläggsåtgärderna är att mera detaljerat främja djurens välbefinnande. Målen är att

- djuren hela tiden har tillgång till rent och friskt vatten och lämplig föda, så att de kan förbli livskraftiga och friska. Nöten har möjlighet att idissla och småkalvarna har möjlighet att suga mjölk/mjölknäring (kalvnäring). Djur med begränsad utfodring har hela tiden tillgång till något tryggt material som duger som föda, t.ex. halm eller hö, och som de kan tugga på och manipulera.
- djuren har en lämplig trygg omgivning som erbjuder skydd och ett angenämt liggunderlag
- det ses till att djursjukdomar förebyggs och att sjuka eller skadade djur snabbt får en diagnos och vård Beslutet att behandla eller avliva sjuka eller skadade djur eller djur som annars känner smärta fattas så snabbt som möjligt. Om ett djur som lider inte kan behandlas, ska det avlivas utan dröjsmål och korrekt.
- djuren har tillräckliga och lämpliga utrymmen samt sällskap av artfränder. Djuren har plats att röra sig och möjlighet att ge akt på sin omgivning och att vika undan för djur som står högre upp på rangskalan. Djuren stimuleras av sin omgivning.
- för djuren säkerställs förhållanden som inte medför påfrestning och lidande av vare sig psykiskt eller fysiskt slag. Djuren hanteras lugnt och så att de inte blir rädda.

Förväntade effekter

Jordbrukarna beaktar djurens välbefinnande bättre än nu i sitt handlande och därigenom förbättras djurvälfärden. Arbetet blir mera meningsfullt och produktkvaliteten samt det ekonomiska resultatet förbättras. Genom att djuren omfattas av ett hälsovårdssystem minskar också risken för att farliga smittsamma sjukdomar ska sprida sig, samtidigt som beredskapen att lägga märke till och bekämpa sådana blir bättre. Ytterligare effekter är att djurens hälsa förbättras, kostnaderna för medicinsk behandling går ner, läkemedelsresterna minskar och trycket från sjukdomsalstrarnas sida sjunker.

Med hjälp av de krav beträffande hälsovården och en gårdsspecifik hälsovårdsplan som utgör grundvillkor är det möjligt att förbättra djurens välbefinnande på många sätt. Med hjälp av tilläggsvillkoren är det möjligt att minska de största välbefinnandeproblemen inom hållningen av produktionsdjur och att mera fokuserat påverka både de artspecifika behoven och detaljerna i anslutning till skötsel och förhållanden. Åtgärderna hjälper jordbrukarna att anpassa sig också till skärpningarna av de lagstadgade kraven. Främjandet av djurens välbefinnande och ett gott bemötande av djuren gör det också möjligt att svara bättre på konsumenternas förväntningar.

Gemenskapens minimikrav

Minimikraven behandlas i avsnitt 5.2.2.

Nationella minimikrav

De nationella författningar som gäller produktionsdjurens välbefinnande presenteras i avsnitt 5.3.2.1. I samband med respektive åtgärd beskrivs dessutom mera ingående den bakomliggande utgångsnivå som den nationella lagstiftningen anger och som jordbrukarna ska uppfylla utan att kompenseras för det.

Åtgärdens innehåll

Åtgärden djurens välbefinnande kan tillämpas i fråga om både nöt- och svingårdar. Tilläggsvillkoren är indelade i allmänna tilläggsvillkor och tilläggsvillkor för nöt- och svingårdar.

Jordbrukaren ska på sin gård under hela den tid förbindelsen gäller inneha minst 10 djurenheter av det djurslag som förbindelsen avser. Under förbindelsens giltighetstid får gårdens djurantal variera ovanför den nämnda gränsen. Det förutsätts inte att jordbrukaren besitter en viss minimiareal av åker eller något annat slags areal, om inte förbindelsevillkoren förutsätter att de i förbindelsen avsedda produktionsdjuren går på bete eller rastas. De allmänna förutsättningarna och definitionerna behandlas i avsnitt 5.3.2.1. De behöriga myndigheterna och organen samt förfarandena behandlas i kap. 11 under rubriken ”Stödsystem under axel 2”.

Inom åtgärden djurens välbefinnande ska jordbrukaren förbinda sig att i fem år uppfylla de förpliktelser som åtgärden förutsätter beträffande de djurslag som han eller hon har valt. Förbindelsen att uppfylla förpliktelserna ingås genom att en blankett för ändamålet undertecknas och under det första förbindelseåret ges in till landsbygdsnäringsmyndigheten (den lokala myndigheten) i den kommun där gården är belägen.

En jordbrukare vars förbindelse om bas- och tilläggsåtgärder i samband med miljöstödet för jordbruket gäller hela det år då jordbrukaren ansöker om åtgärden djurens välbefinnande och som tidigare har valt miljöstödets tilläggsåtgärd främjande av animalieproduktionsdjurens välbefinnande kan välja sådana tilläggsvillkor inom åtgärden djurens välbefinnande som handlar om annat än betesgång.

Tabell 5.15. Koefficienter för omräkning av djur till djurenheter i samband med stöden för djurens välbefinnande

Djurslag	Djurenheter (de)
tjurar, kor och övriga nötkreatur över 2 år	1,0
nötkreatur 6 månader–2 år	0,6
nötkreatur under 6 månader	0,4
suggor[20]	0,5
övriga svin[21]	0,3

I detta stödsystem avses med

- 'nötkreatur' ett nötkreatur, oberoende av ålder, som hålls för produktion av mjölk, kött eller andra livsmedel eller hudar eller för andra ändamål,
- 'köttnöt' ett nötkreatur som hålls för köttproduktion,
- 'mjölkko' ett nötkreatur som används för mjölkproduktion och som har kalvat minst en gång,
- 'diko' ett nötkreatur som har kalvat minst en gång, som används enbart till produktion av kalvar och vars kalvar föds upp för köttproduktion eller för att utöka dikoproduktionen,
- 'kviga' ett minst 6 månader gammalt nötkreatur som inte har kalvat,
- 'tjur' ett minst 6 månader gammalt nötkreatur av hankön,
- 'kalv' ett nötkreatur, oberoende av kön, som är yngre än 6 månader, och
- 'ungboskap' ett nötkreatur som är minst 6 månader men yngre än 24 månader.

- 'svin' ett svin, oberoende av ålder, som hålls för produktion av kött eller andra livsmedel eller för avelsändamål eller för något annat ändamål,
- 'smågris' ett svin från födseln till avvänjningen,
- 'avvand gris' ett svin från avvänjningen till tio veckors ålder,
- 'slaktsvin' ett svin från tio veckors ålder tills det slaktas,
- 'ungt rekryteringssvin' ett svin från tio veckors ålder tills aveln inleds,
- 'gylta' ett svin från den första betäckningen eller insemineringen fram till grisningen,
- 'dräktig gylta' en gylta efter de 4 första dräktighetsveckorna till grisningen,
- 'sugga' ett svin i samband med första grisningen och därefter,
- 'sinsugga' ett svin från smågrisarnas avvänjning till slutskedet av nästa dräktighet,
- 'dräktig sugga' en sugga efter de 4 första dräktighetsveckorna till grisningen

Åtgärden djurens välbefinnande baserar sig delvis på att gården ska uppfylla hälsovårdskraven på nationell nivå. Att gården deltar i systemen för hälsovårdsuppföljning (registret för hälsoklassificering av svinhus, systemet för uppföljning av hälsovården inom nötsektorn) är dock inte en förutsättning. Om gården inte deltar i uppföljningssystemen ska jordbrukaren arkivera hälsovårdsavtalet och de årligen uppdaterade hälsovårdsplanerna eller ett sammandrag över respektive djuromgångs sjuklighet och ett intyg från veterinären över att hälsovårdsbesöket har företagits.

Utöver grundvillkoren, i vilka ingår hälsovårdskraven på nationell nivå och de andra villkor som refereras nedan, kan jordbrukaren välja 0–2 tilläggsvillkor. Tilläggsvillkor inom stödet för djurens välbefinnande kan inte väljas, om det valda tilläggsvillkoret skulle komma att genomföras på en nöt- eller svingård bara i fråga om ett mindre djurantal som skulle definieras särskilt.

Jordbrukaren ger in den förbindelse som avser djurens välbefinnande till landsbygdsnäringsmyndigheten i den kommun där gården är belägen. Det hälsovårdsavtal som ingår i åtgärden ska tecknas före utgången av det första förbindelseåret. Det veterinärbesök som behövs för ändamålet ska emellertid bokas senast när ansökan om förbindelsen lämnas in.

[20] med grisar eller sínsugga
[21] inkl. avvanda grisar

Stödnivåer, beräkningsgrunder, bakgrundsfaktorer och totalbelopp

Vid beräkningen av stödnivåer har de kostnader och den nytta som de aktiviteter i anslutning till villkoren för åtgärden djurens välbefinnande som går utöver den nationella lagstiftningen medför beaktats. Separata kalkyler har gjorts för svin- och nötgårdar. Inom grundvillkoren åsamkas jordbrukaren kostnader bl.a. genom att ett hälsovårdsavtal ska göras upp tillsammans med en veterinär, veterinären företar hälsovårdsbesök, en hälsovårdsplan ska göras på basis av besöken, skydd mot sjukdomar ska tillgripas, systematisk produktionsuppföljning ska tillämpas och en utfodringsplan ska följas. Bland tilläggsvillkoren kostar bl.a. uppgörandet av en brand- och räddningsplan, planeringen av betesgång eller rastning, kraven på utrymme och liggplatser för djuren, sjuk-, behandlings- och kalvningsboxarna samt främjandet av förhållandena i boxarna. Fasta kostnader har inte beaktats (artikel 53.2 e i kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006). Som nytta som åtgärderna föranleder har beaktats bl.a. att djurhälsan förbättras och sjukligheten minskar, avkastningen blir bättre samt användningen av läkemedel och risken för djursjukdomar minskar. Dessa har beaktats som kostnadssänkande faktorer. Transaktionskostnader uppkommer genom att jordbrukaren behöver sätta sig in i åtgärden och de krav som hör ihop med den.

Den maximala stödnivån är 5 000 euro/gård.

Tabell 5.16. Stödnivåer inom stödet för djurens välbefinnande

	stödnivå €/djur-enhet
Grundvillkor	
- gårdar med nötkreatur	17,50
- gårdar med svin	5,00
Tilläggsvillkor	
- brandbekämpnings- och räddningsplan	
nötkreatur	3,58
svin	1,53
- främjande av de förhållanden under vilka kalvar hålls	
alternativ a	12,17
alternativ b	9,92
- större möjligheter för uppbundna nötkreatur att röra sig	8,73
- främjande av de förhållanden under vilka minst 6 månader gamla nötkreatur hålls	21,06
- betesgång under växtperioden och rastning om vintern (nötkreatur)	21,29
- sjuk-, behandlings- och kalvningsboxar (nötkreatur)	12,35
- betesgång eller rastning för sinsuggor och gyltor	11,03
- betäckning av suggor och gyltor	6,69
- krav på utrymme och liggplatser i fråga om dräktiga suggor och gyltor	3,07
- fri grisning för suggor	13,29
- sjukbox (svin)	8,84
- bättre förhållanden i boxarna (svin)	9,40

Stödet består av EJFLU:s bidrag och nationell medfinansiering. Den indikativa offentliga finansieringen uppgår till 105 miljoner euro. EJFLU:s bidrag utgör 28 % av de stödberättigande offentliga utgifterna. Den nationella medfinansieringen består av statlig finansiering.

Förhållande till andra nationella och EU-finansierade insatser

Djurens välbefinnande kan främjas också genom andra åtgärder som ingår i programmet, t.ex. utbildning, jordbruksinvesteringar med därtill hörande bygganvisningar samt landsbygdsnätverkets insatser (bl.a. produktion av rådgivningsmaterial och guider samt kurser). Dessutom kan djurhälsovården och djurens

välbefinnande främjas genom nationellt finansierade rådgivningstjänster och till kvalitetsstrategin relaterade insatser. Åtgärderna kompletterar varandra.

För EU gemensamma och nationella indikatorer

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal gårdar som fått stöd	10 400 gårdar med nöt, 1900 gårdar med svin
	Totalt belopp av stödet för djurens välbefinnande	105,000 miljoner euro
	Totalt antal förbindelser som gäller djurens välbefinnande åren 2008–2013	12 300 st.
	Antal djurenheter för vilka stöd betalts på gårdar med nöt	440 000 de
	Antal djurenheter för vilka stöd betalts på gårdar med svin	230 000 de
	Antal stödtagargårdar per tilläggsvillkor och totalt antal tilläggsvillkor	Målet kommer att ställas upp när åtgärden införs.
	Antal djurenheter inom de valda tilläggsvillkoren	
	Uppgifter om utbetalning i fråga om gårdar som åtagit sig att följa grundvillkoren och per tilläggsvillkor	

Information som kommer att användas vid utvärderingen utöver övervakningsinformationen:
- uppföljnings- och kontrolluppgifter som gäller systemet för djurens välbefinnande (källa: Tike)
- uppgifter om tillsynen över att djurskyddsbestämmelserna följts (källa: Evira)
- olika utredningar och undersökningar (t.ex. rådgivningsorganisationerna, Föreningen för bekämpning av djursjukdomar ETT, universiteten)
- vidare kan t.ex. intervjuer och enkäter företas vid utvärderingarna

Detaljer kring grundvillkoren i samband med stödet för djurens välbefinnande

Utgångsnivå som fastställs i den nationella lagstiftningen

Vattning och utfodring
- Djuren ska få tillräckligt med lämplig föda, dryck och annan behövlig skötsel (5 § 1 mom. i djurskyddslagen 247/1996)
- Ett djur i vård ska ges sådan föda och dryck av god kvalitet som är lämplig för djuret. Vid utfodringen ska djurets behov beaktas och det ska säkerställas att varje djur får tillräckligt med näring (9 § i djurskyddsförordningen 396/1996)
- Foder som ges till nötkreatur ska i fråga om näringssammansättningen vara lämpligt för djuren (JSMf 6/VLA/2002, bilaga 2, punkt 2.3.1).
- En kalv ska utfodras och få dricka minst två gånger om dagen. En sjuk eller skadad kalv ska hela tiden ha tillgång till färskt vatten (JSMf 6/VLA/2002, bilaga 2, punkt 2.3.2).
- Svin som är äldre än två veckor ska ha ständig tillgång till färskt och rent vatten i tillräcklig mängd (JSMf 14/VLA/2002, bilaga 2, punkt 2.2.6).

Djurhållning
- Om ett djur hålls uppbundet, ska de anordningar eller redskap som används för uppbindningen vara av sådant slag att djuret inte tar skada. Anordningar och redskap som används för uppbindning ska anpassas

och regleras så, att de passar djuret och ger behövlig och trygg rörelsefrihet. (15 § i djurskyddsförordningen 396/1996)
- I sitt förvaringsutrymme ska svinen kunna se andra svin och ha möjlighet till socialt samspel (JSMf 14/VLA/2002, bilaga 1, punkt 1.1.3).
- Svin får inte hållas uppbundna med bindslen. Svin ska hållas i grupp, om inte avskiljande från gruppen är befogat av veterinärmedicinska skäl eller på grund av aggressivt beteende hos djuren. Efter att orsaken undanröjts ska svinet återplaceras i gruppen (17 § SRf 910/2002).
- Veckan före beräknad tidpunkt för grisning måste grisande suggor och gyltor få tillgång till tillräcklig mängd lämpligt material att bygga bo av. Material för bobygge behöver dock inte ges om det i svinhuset finns ett flytgödselsystem som tekniskt sett gör det omöjligt att ge svinen material för bobygge (JSMf 14/VLA/2002, bilaga 2, punkt 2.3).

Ventilation och övrig mekanik
- Förvaringsutrymmet och sådana anordningar i anslutning till detta som djurens hälsa och välbefinnande är beroende av ska inspekteras minst en gång om dagen. Fel som äventyrar djurens hälsa eller välbefinnande ska rättas till omedelbart, och om detta inte är möjligt ska andra behövliga åtgärder vidtas för att djurens hälsa och välbefinnande ska kunna tryggas till dess att felen rättas till (4 § i djurskyddsförordningen 396/1996)
- Djurstallet ska ha en sådan ventilation att luftens fuktighet, dammängd eller halt av skadliga gaser inte överstiger skadegränserna. Temperaturen i djurstallet ska vara lämplig för djuren (JSMf 6/VLA/2002, bilaga 1, punkt 1.3.1 och JSMf 14/VLA/2002, bilaga 1, punkt 1.3.1).
- Om djurens hälsa och välbefinnande är beroende av ett mekaniskt ventilationssystem ska det i djurstallet finnas möjlighet att anlägga en ventilation som är tillräcklig med tanke på djurens hälsa och välbefinnande även vid eventuella fel i det mekaniska ventilationssystemet. Det mekaniska ventilationssystemet ska då ha ett alarmsystem som ger larm vid störningar. Alarmsystemet måste provas regelbundet (JSMf 6/VLA/2002, bilaga 1, punkt 1.3.2 och JSMf 14/VLA/2002, bilaga 1, punkt 1.3.2)

Åtgärder som förutsätts

När jordbrukaren första gången ansöker om stödet för djurens välbefinnande ska han eller hon förbinda sig att iaktta följande djurhälsovårdskrav på nationell nivå:

1. Jordbrukaren ska ingå ett skriftligt hälsovårdsavtal med en veterinär. Avtalet ska omfatta följande helheter: det sektorspecifika innehållet i hälsovårdsarbetet på nationell nivå, antalet besök som veterinären företar och innehållet i dem samt användning och överlåtelse av informationen.
2. På gårdar med nötkreatur ska veterinären företa minst ett hälsovårdsbesök per år. På gårdar med svin ska hälsovårdsbesöken företas så, att gårdar med grisproduktion och integrerad produktion besöks minst fyra gånger per år och gårdar med slaktsvinsuppfödning besöks en gång per uppfödningsparti. Ett skriftligt dokument över besöket ska göras upp.
3. Utgående från besöket eller besöken ska det utarbetas en skriftlig hälsovårdsplan där parterna kommer överens om vilka korrigerings- eller utvecklingsåtgärder som behövs. Planen ska uppdateras årligen. Veterinären ger akt på hur planen utfaller.
4. Gården ska iaktta de föreskrifter om sjukdomsskyddet på gårdsnivå och import av djurmaterial samt foder som de behöriga myndigheterna meddelar separat.
5. Gårdar med nötkreatur ska vara fria från salmonella- och BVD-infektioner och sådana gårdar som säljer djur till livs ska dessutom vara fria från ringormsinfektioner, medan gårdar med svin ska vara fria från infektioner av salmonella, grishosta, nyssjuka, dysenteri och skabb när stödet söks för första gången. I fråga om ringormsinfektioner gäller kravet dock inte späd- och mellankalvsstationer där köttnöt föds upp. Om någon av de ovan nämnda infektionerna konstateras på gården under förbindelseperioden, förbinder sig jordbrukaren att sanera bort den eller att i övrigt handla i enlighet med godkända principer och vedertagen praxis beträffande infektionen. Dessutom förutsätts det för nötkreaturens del i syfte att hindra att fekala sjukdomsalstrare sprider sig åtgärder som konstateras vid hälsovårdsbesöket. Suggor ska ha vaccinerats mot rödsjuka, och den medicinska behandlingen mot endoparasiter bör vara i sin ordning. Slaktsvinsstallar kan ta emot grisar bara från sådana svinstallar med smågrisproduktion som uppfyller djurhälsovårdskraven på nationell nivå.

Gården ska bedriva systematisk produktionskontroll. Vid utfodringen gäller det att följa en skriftlig utfodringsplan som baserar sig på kalkyler och där djurens tillväxt- och produktionsstadium har beaktats. Alla djur ska ha hela tiden tillgång till tillräckligt med vatten av god kvalitet. Vattenflödet ska mätas vid hälsovårdsbesöket. Djur får inte hållas ensamma, om inte sjukdom, skada, aggressivt beteende eller någon annan grundad och godtagbar anledning förutsätter detta eller om inte något annat förutsätts i tilläggsvillkoren.

Jordbrukarna ska därtill iaktta följande villkor som är specifika för respektive produktionsgren:

Gårdar med nötkreatur

Köttnöt som föds upp, kvigor av köttras som föds upp till dikor och dikor får inte hållas tjudrade i bås om inte något tillfälligt, motiverat och godtagbart skäl förutsätter det. Nötkreatur ska ha tillgång till tillräcklig med grovfoder som lämpar sig för deras ålder och avkastning. Om det på djurhållningsplatsen finns ett maskinellt system för ventilation, utfodring, vattning eller liknande som djurens välbefinnande är beroende av, ska det på gården finnas en skriftlig plan beträffande ett fungerande reservsystem för händelse av störningar i systemets funktion. På gården ska det för händelse av elavbrott finnas ett reservsystem för alstring av elektricitet, t.ex. ett aggregat, med vars hjälp den maskinella ventilationen och vid behov mjölkningen, vattningen, utfodringen och utgödslingen kan fungera.

Gårdar med svin

Suggorna ska få material för bobygge. På gårdar med svin ska produktionsbyggnaderna vara försedda med ett sådant alarm- och övervakningssystem som slår larm när temperaturen stiger eller sjunker för mycket och vid elavbrott, störningar i ventilationssystemets funktion och motsvarande störningar som inverkar på djurens välbefinnande. Om djurhållningsplatsen är försedd med ett maskinellt ventilations-, utfodrings- eller vattningssystem eller något annat motsvarande system som djurens välbefinnande är beroende av, ska gården ha en skriftlig plan över ett fungerande reservsystem för händelse av störningar i utrustningens funktion. På gården ska det för händelse av elavbrott finnas ett reservsystem för alstring av elektricitet, t.ex. ett aggregat, med vars hjälp den maskinella ventilationen och vid behov vattningen, utfodringen och utgödslingen kan fungera.

Detaljer kring de gemensamma tilläggsvillkoren i samband med stödet för djurens välbefinnande

Brandbekämpnings- och räddningsplan

Utgångsnivå som fastställs i den nationella lagstiftningen

- Ett förvaringsutrymme för djur samt dess konstruktioner och anordningar ska planeras, byggas och underhållas så, att förvaringsutrymmet är tryggt för djuret och att brandfaran och risken för att djuret ska rymma är så små som möjligt (1 § i djurskyddsförordningen 396/1996)
- Nötkreaturen i ett djurstall ska i nödsituationer snabbt kunna utrymmas från förvaringsutrymmena (JSMb 14/VLA/1997, bilaga 1, punkt 1.1)
- Svin: Djurskötaren ska vara beredd på nödsituationer och ha tillgång till nödvändig räddnings- och brandbekämpningsutrustning. Svinen i ett djurstall ska i nödsituationer snabbt kunna utrymmas från förvaringsutrymmena (JSMf 14/VLA/2002, bilaga 1, punkt 1.1.6)

Åtgärder som förutsätts

Gårdens produktionsbyggnader ska ha ändamålsenligt installerade brandlarm som planerats för förhållandena i produktionsbyggnaderna och vilkas larm kan höras eller tas emot på annat sätt under alla

tider på dygnet. Dessutom ska gården ha en skriftlig brandbekämpnings- och räddningsplan av vilken det framgår åtminstone var brandlarmen är belägna, hur man ska gå till väga i nödsituationer, vilka åtgärderna för räddning av djuren är samt vilken räddnings- och brandbekämpningsutrustning som behövs på gården är och var den är belägen.

Detaljer kring tilläggsvillkoren för gårdar med nötkreatur i samband med stödet för djurens välbefinnande

Främjande av de förhållanden under vilka kalvar hålls

Utgångsnivå som fastställs i den nationella lagstiftningen

- Ett förvaringsutrymme för djur ska vara tillräckligt rymligt, skyddande, ljust, rent och tryggt samt även i övrigt ändamålsenligt med hänsyn till djurartens behov. Det är förbjudet att hålla djur på ett sätt som åsamkar onödigt lidande (4 § i djurskyddslagen 247/1996)
- Operationer och andra därmed jämförbara åtgärder som åsamkar smärta får utföras på djur endast om de behövs på grund av djurets sjukdom eller av någon därmed jämförbar orsak. Åtgärden får utföras endast av en veterinär. Om den smärta som åtgärden vållar är lindrig och kortvarig eller om åtgärden inte tål uppskov, får den dock utföras även av någon annan än en veterinär (7 § i djurskyddslagen 247/1996)
- Förvaringsutrymmet får inte skada djuret eller äventyra dess hälsa. Det ska erbjuda ett tillräckligt skydd mot ogynnsamma väderleksförhållanden samt mot oskälig köld, värme och fukt. Förvaringsutrymmet ska vara tillräckligt rymligt med hänsyn till djurartens särskilda behov. I förvaringsutrymmet ska djuret kunna stå och vila i naturlig ställning samt röra sig (1 § i djurskyddsförordningen 396/1996)
- Kalvar som är äldre än åtta veckor får inte hållas i enskilda kättar, om det inte föreligger veterinärmedicinska skäl för det (18 § i djurskyddsförordningen 396/1996)
- Förstöring av hornanlaget hos nötkreatur som är yngre än fyra veckor är tillåten när åtgärden vidtas av en kompetent person (23 § 7 punkten i djurskyddsförordningen 396/1996)
- Kalvar som är under två veckor gamla ska ha en välströad bädd. Om en kalv som är under åtta veckor gammal hålls i en ensambox, ska boxens väggar vara sådana att de tillåter ögonkontakt och direkt beröring med de andra nötkreaturen. Av veterinärmedicinska skäl kan en kalv dock hållas i en box med kompakta väggar. För kalvar som föds upp i grupp ska det utrymme som kalvarna förfogar över vara sådant att djuren kan vända sig runt och utan svårigheter ligga ned. I boxen ska det fria utrymmet vara minst 1,5 m^2 för varje kalv under 150 kg, minst 1,7 m^2 för varje kalv över 150 kg men dock under 220 kg och minst 1,8 m^2 för varje kalv över 220 kg (JSMb 14/VLA/1997, bilaga 1, punkt 1.5.).
- Vid sammanslagning av grupper av nötkreatur eller när nya djur införs i boskapen ska särskild uppmärksamhet fästas vid eventuella beteendeproblem till följd av omställningar i de sociala relationerna (JSMf 6/VLA/2002, bilaga 2, punkt 2.1.3.).

Åtgärder som förutsätts

Jordbrukaren kan välja antingen tilläggsvillkor a eller tilläggsvillkor b:

a. Främjande av de förhållanden under vilka kalvar hålls (mer omfattande, ett tilläggsvillkor som inbegriper utrymmeskrav)

Kalvarna ska hållas i gruppboxar, om inte avskiljande från gruppen är befogat av veterinärmedicinska skäl eller på grund av aggressivt beteende hos djuren. Efter att orsaken undanröjts ska kalven återplaceras i gruppboxen. Det är inte tillåtet att i en och samma box hålla djur vilkas ålder skiljer sig markant från varandra eller som annars befinner sig långt från varandra på den sociala rangskalan. I gruppboxarna ska varje kalv ha åtminstone följande yta att röra sig på:

kalvens ålder (mån.)	utrymme (m^2/djur)

0-3	1,8
3-6	2,1

Av den ovan nämnda ytan ska minst hälften bestå av ett välströat, rent, halkfritt och mjukt liggområde bestående av helt golv som vid behov kan värmas. Rummet eller liggområdet ska kunna värmas t.ex. med hjälp av centralvärme eller strålningsvärmare.

Kalvar som anländer till en gård där mellan- eller slutuppfödning av köttnöt bedrivs ska efter ankomsten födas upp till minst två månaders ålder i en separat avdelning som i huvudsak fylls satsvis och är försedd med egen ventilation.

En kalv som får mjölk eller mjölknäring att dricka ska få vätskan genom att suga på en napp. Om kalven avhornas får hornanlaget förstöras endast med användning av adekvat smärtlindring som ges av en veterinär.

b. Främjande av de förhållanden under vilka kalvar hålls

Kalvarna ska hållas i gruppboxar, om inte avskiljande från gruppen är befogat av veterinärmedicinska skäl eller på grund av aggressivt beteende hos djuren. Efter att orsaken undanröjts ska kalven återplaceras i gruppboxen. Det är inte tillåtet att i en och samma box hålla djur vilkas ålder skiljer sig markant från varandra eller som annars befinner sig långt från varandra på den sociala rangskalan.

Kalvarnas liggområde ska ha helt golv. Det ska dessutom vara välströat, rent, halkfritt och mjukt och det bör vid behov kunna värmas t.ex. med hjälp av centralvärme eller strålningsvärmare.

Kalvar som anländer till en gård där mellan- eller slutuppfödning av köttnöt bedrivs ska efter ankomsten födas upp till minst två månaders ålder i en separat avdelning som i huvudsak fylls satsvis och är försedd med egen ventilation.

En kalv som får mjölk eller mjölknäring att dricka ska få vätskan genom att suga på en napp. Om kalven avhornas får hornanlaget förstöras endast med användning av adekvat smärtlindring som ges av en veterinär.

Större möjligheter för uppbundna nötkreatur att röra sig

Utgångsnivå som fastställs i den nationella lagstiftningen

- Om ett djur hålls uppbundet, ska de anordningar eller redskap som används för uppbindningen vara av sådant slag att djuret inte tar skada. Anordningar och redskap som används för uppbindning ska anpassas och regleras så, att de passar djuret och ger behövlig och trygg rörelsefrihet (15 § i djurskyddsförordningen 396/1996)
- Byggnader, inhägnader, bås, boxar, utrustning och anordningar ska hållas i gott skick så att de varken skadar djuren eller äventyrar deras hälsa eller välbefinnande (JSMb 14/VLA/1997, bilaga 1, punkt 1.1)
- De anordningar eller redskap med vilka djuren binds ska vara justerade så att djuren kan ligga ned, stå upp, äta, dricka och sköta sin kropp. De anordningar eller redskap med vilka djuren binds ska anpassas så, att djuren inte stryps eller skadas på annat sätt (JSMb 14/VLA/1997, bilaga 2, punkt 2.2).

Åtgärder som förutsätts

Uppbundna nötkreatur ska ha ett sådant bindsle som inte begränsar de för arten utmärkande rörelserna när djuret äter, sköter sin kropp, lägger sig och stiger upp. Det är inte tillåtet att använda halsramar och andra bindslen som hindrar djuret från att röra sig i längdriktningen eller i sidled.

Främjande av de förhållanden under vilka minst 6 månader gamla nötkreatur hålls

Utgångsnivå som fastställs i den nationella lagstiftningen

- Ett förvaringsutrymme för djur ska vara tillräckligt rymligt, skyddande, ljust, rent och tryggt samt även i övrigt ändamålsenligt med hänsyn till djurartens behov. Det är förbjudet att hålla djur på ett sätt som åsamkar onödigt lidande (4 § i djurskyddslagen 247/1996)
- Djurstallets väggar och golv ska till konstruktion och material vara lämpliga för de djur som hålls där. Djurstallsgolvet får inte vara halt, och det ska vara lätt att hålla torrt. Öppningarna i spaltgolv, perforerade golv och golv med nätbotten ska ha släta kanter och till sin storlek och form vara sådana att djuret inte löper risk att skadas. Djuret ska ha tillgång till en lämplig liggplats (3 § i djurskyddsförordningen 396/1996)
- Djurstall, bås, boxar, utrustning och anordningar som är avsedda för kreatursskötsel ska hållas rena och vid behov desinfekteras (JSMb 14/VLA/1997, bilaga 1, punkt 1.1).
- Golvet i djurstallet ska vara sådant att flytande sekret avlägsnas på behörigt sätt eller absorberas väl i strön. Liggområdet för nötkreatur ska vid behov förses med strö (JSMb 14/VLA/1997, bilaga 1, punkt 1.2).
- Vid sammanslagning av grupper av nötkreatur eller när nya djur införs i boskapen ska särskild uppmärksamhet fästas vid eventuella beteendeproblem till följd av omställningar i de sociala relationerna (JSMf 6/VLA/2002, bilaga 2, punkt 2.1.3.).

Åtgärder som förutsätts

För varje nötkreatur ska det finnas ett strött och mjukt liggområde med helt golv. I en och samma box får det inte hållas nötkreatur som är av olika kön (frånsett avelstjurar) eller vilkas ställning på den sociala rangskalan skiljer sig åt kraftigt.

Betesgång under växtperioden och rastning om vintern

Utgångsnivå som fastställs i den nationella lagstiftningen

- Mjölkkor samt kvigor som föds upp huvudsakligen för mjölkproduktion och som hålls uppbundna, ska under minst 60 dagar släppas på bete eller beredas någon annan ändamålsenlig plats för rastning under en period som börjar den 1 maj och slutar den 30 september. Rastningsplatsen ska vara minst 6 m^2 per nötkreatur, dock alltid minst 50 m^2 (18 § i djurskyddsförordningen 396/1996)

Åtgärder som förutsätts

Nötkreatur som är minst 6 månader gamla ska under betessäsongen släppas på bete dagligen under minst 60 dagar under perioden 1.5–30.9. Köttnöt och sådana mjölkkor och kvigor som hålls uppbundna ska också rastas utomhus minst två gånger per vecka under vintern, när vädret tillåter det. Betesgången för tjurar kan bytas ut mot rastning. I så fall ska rastgårdens yta per tjur som hålls där vara minst 6 m^2. Ytan ska dock vara minst 50 m^2.

Gårdar som har ingått specialstödsavtal om ekologisk husdjursproduktion kan inte välja denna åtgärd.

Sjuk-, behandlings- och kalvningsboxar

Utgångsnivå som fastställs i den nationella lagstiftningen

- Om ett djur insjuknar eller skadas ska det omedelbart ges eller skaffas behörig vård. Ett sjukt eller skadat djur ska vid behov hållas skilt från andra djur i ett ändamålsenligt utrymme. Om sjukdomens eller skadans art så kräver, ska djuret avlivas eller slaktas (11 § i djurskyddsförordningen 396/1996).
- Vid inspektionen ska särskild uppmärksamhet ägnas djurens hälsa och välbefinnande när djuren är högdräktiga eller vid kalvning och vid stora förändringar av vårdförhållandena. Kalvar och nötkreatur som hålls bundna ska inspekteras minst två gånger om dagen (JSMf 6/VLA/2002, bilaga 2, punkt 2.1.1).

- Gödselrännan bakom en bunden kviga eller ko ska täckas före kalvningen (JSMf 14/VLA/1997, bilaga 2, punkt 2.4).
- Bok ska föras över behandlingen av sjukdomar hos nötkreaturen och antalet nötkreatur som avlidit på gården (JSMf 6/VLA/2002, bilaga 2, punkt 2.1.5).

Åtgärder som förutsätts

För varje påbörjat 10-tal av mjölk- eller dikor ska det för sjuka och skadade djur finnas tillgång till åtminstone en fristående box eller motsvarande utrymme som är antingen permanent eller kan sättas ihop av delar. I fråga om köttnöt ska boxen eller det motsvarande utrymmet uppta minst 10 m^2 per 100 djur. För kalvande nötkreatur ska det finnas en kalvningsbox dit djuren förflyttas under högdräktigheten och där det är möjligt att hålla uppsikt över hur kalvningen fortskrider. Storleken på en kalvningsbox för mjölk- eller dikor är minst 10 m^2 och dess kortaste sida ska vara minst 3 meter. Boxarna kan konstrueras för användning av flera djur, men det gäller att vara beredd på att ingärda något djur för sig.

Boxarna ska utrustas så att
- liggunderlaget är välströat, mjukt och skyddat mot drag samt har helt golv
- det vid behov är möjligt att värma utrymmet eller djuret (t.ex. rörelement, strålningsvärmare eller värmefläkt)
- det djur som är i boxen kan se andra nötkreatur
- det djur som ska skötas kan fixeras snabbt och hanteras (t.ex. medicineras, undersökas och märkas) på ett tryggt sätt; djuret kilas t.ex. mot stängslet med hjälp av en port
- det bakom djuret finns ett tillräckligt utrymme för att assistera kalvningen (om detta inte kan genomföras med hjälp av flyttbara boxväggar ska boxen vara minst 3,5 meter lång)
- det är möjligt att mjölka mjölkkor med maskin

Detaljer kring tilläggsvillkoren för gårdar med svin i samband med stödet för djurens välbefinnande

Betesgång eller rastning för sinsuggor och gyltor

Utgångsnivå som fastställs i den nationella lagstiftningen

- Om svinen kan komma ut och röra på sig, ska gångarna mellan djurstallet och fållan eller betet vara trygga för svinen (JSMf 14/VLA/2002, bilaga 1, punkt 1.9.1).

Åtgärder som förutsätts

Om vädret det medger ska sinsuggor och gyltor rastas utomhus dagligen 1.5 – 30.9 eller minst två gånger i veckan året om. Sinsuggor och gyltor ska ha möjlighet att böka och att vältra sig om sommaren.

Betäckning av suggor och gyltor

Utgångsnivå som fastställs i den nationella lagstiftningen

- I gemensamboxarna ska totalt finnas minst 2,25 m² fri golvyta per sugga och minst 1,64 m² per gylta. Av denna totala golvyta ska minst 1,3 m² per sugga och minst 0,95 m² per gylta utgöras av ett sammanhängande helt golv eller sådant spaltgolv, gallergolv eller annat perforerat golv där dräneringsöppningarna utgör högst 15 % av ytan (JSMf 14/VLA/2002, bilaga 1 punkt 1.7.1).
- Vid inspektionen ska särskild uppmärksamhet ägnas djurens hälsa och välbefinnande när djuren är högdräktiga, nyligen har grisat eller ger di och vid stora förändringar av vårdförhållandena (JSMf 14/VLA/2002, bilaga 2, punkt 2.1.1).

- Betäckningsboxen ska ha helt golv och vara lämpligt ströad (JSMf 14/VLA/2002, bilaga 1, punkt 1.2.3).

Åtgärder som förutsätts

Suggor och gyltor ska betäckas eller insemineras i ett lösdriftsstall eller i en gemensambox där suggorna och gyltorna hålls från avvänjningen tills följande dräktighet har säkerställts. Insemineringshäckar får användas bara under själva insemineringen. I utfodringsboxar ska den sammanlagda fria golvytan utanför utfodringshäckarna vara minst 2,25 m^2/djur, där minst 1,3 m^2/djur ska utgöra ströat liggunderlag med helt golv.

Krav på utrymme och liggplatser i fråga om dräktiga suggor och gyltor

Utgångsnivå som fastställs i den nationella lagstiftningen

- I gemensamboxarna ska totalt finnas minst 2,25 m² fri golvyta per sugga och minst 1,64 m² per gylta. Av denna totala golvyta ska minst 1,3 m² per sugga och minst 0,95 m² per gylta utgöras av ett sammanhängande helt golv eller sådant spaltgolv, gallergolv eller annat perforerat golv där dräneringsöppningarna utgör högst 15 % av ytan (JSMf 14/VLA/2002, bilaga 1 punkt 1.7.1).
- Vid inspektionen ska särskild uppmärksamhet ägnas djurens hälsa och välbefinnande när djuren är högdräktiga, nyligen har grisat eller ger di och vid stora förändringar av vårdförhållandena (JSMf 14/VLA/2002, bilaga 2, punkt 2.1.1).

Åtgärder som förutsätts

Dräktiga suggor och gyltor hålls i lösdriftsstall eller gemensamboxar. Dräktiga suggor och gyltor ska i utfodringsboxar ha minst 2,25 m^2 sammanlagd fri golvyta utanför utfodringshäckarna per djur räknat, där minst 1,3 m^2/djur ska utgöra ströat liggunderlag med helt golv.

Fri grisning för suggor

Utgångsnivå som fastställs i den nationella lagstiftningen

- Svin ska hållas i grupp, om inte avskiljande från gruppen är befogat av veterinärmedicinska skäl eller på grund av aggressivt beteende hos djuren. Efter att orsaken undanröjts ska svinet återplaceras i gruppen. En sugga eller en gylta får dock hållas avskilt från gruppen under en tid som börjar en vecka före beräknad tidpunkt för grisning och slutar fyra veckor efter följande betäckning eller inseminering som leder till dräktighet (17 § i djurskyddsförordningen 396/1996).
- I sitt förvaringsutrymme ska svinen kunna se andra svin och ha möjlighet till socialt samspel. Suggor och gyltor kan dock en vecka före grisningen och under grisningen förvaras så att de inte ser andra svin (JSMf 14/VLA/2002, bilaga 1 punkt 1.1.3).
- I grisningsboxen ska smågrisarna ha en liggplats med helt och torrt golv där alla smågrisar samtidigt kan ligga ned. Dessutom ska smågrisarna vid behov ha en ändamålsenlig värmeapparat (JSMf 14/VLA/2002, bilaga 1, punkt 1.6.2).
- Veckan före beräknad tidpunkt för grisning måste grisande suggor och gyltor få tillgång till tillräcklig mängd lämpligt material att bygga bo av. Material för bobygge behöver dock inte ges om det i svinhuset finns ett flytgödselsystem som tekniskt sett gör det omöjligt att ge svinen material för bobygge. Om en sugga eller gylta sätts i grisningshäck ska suggan eller gyltan först rengöras grundligt (JSMf 14/VLA/2002, bilaga 2, punkt 2.3).

Åtgärder som förutsätts

Suggorna ska kunna grisa fritt. Suggorna kan dock hållas i grisningshäck tillfälligt i högst 7 dygn efter grisningen, om det finns ett godtagbart skäl till det (t.ex. aggressiva eller oroliga suggor). Grisningsboxens

yta ska vara minst 6 m^2, där minst hälften ska bestå av strött helt golv. Av denna yta ska minst 1 m^2 vara sådan att smågrisarna där kan söka skydd för suggan. Ändamålsenlig uppvärmning ska ordnas för smågrisarna.

En gård som har ingått specialstödsavtal om ekologisk husdjursproduktion kan inte välja denna åtgärd.

Sjukbox

Utgångsnivå som fastställs i den nationella lagstiftningen

- Om ett djur insjuknar eller skadas ska det omedelbart ges eller skaffas behörig vård. Ett sjukt eller skadat djur ska vid behov hållas skilt från andra djur i ett ändamålsenligt utrymme. Om sjukdomens eller skadans art så kräver, ska djuret avlivas eller slaktas (11 § i djurskyddsförordningen 396/1996).
- Vid inspektionen ska särskild uppmärksamhet ägnas djurens hälsa och välbefinnande när djuren är högdräktiga, nyligen har grisat eller ger di och vid stora förändringar av vårdförhållandena (JSMf 14/VLA/2002, bilaga 2, punkt 2.1.1).

Åtgärder som förutsätts

För sjuka svin ska det finnas tillgång till en fristående sjukbox. Det ska finnas minst 1 sjukbox per 50 suggor och minst 5 sjukplatser per 100 slaktsvin. Liggunderlaget i sjukboxen ska vara välströat, mjukt och skyddat mot drag samt ha helt golv.

Bättre förhållanden i boxarna

Utgångsnivå som fastställs i den nationella lagstiftningen

- I förvaringsutrymmet ska svinen ha skilda ligg-, foder- och gödselplatser. Liggplatsen ska vara ren och torr och ha lämplig temperatur för svin, och vid behov vara lämpligt dränerad (JSMf 14/VLA/2002, bilaga 1 punkt 1.1.5).
- Golvet i djurstallet ska vara sådant att flytande sekret avlägsnas på ett behörigt sätt eller absorberas väl i ströet. Golvet ska vara lämpligt med beaktande av hur stora och tunga de svin som förvaras där är. Om strö inte används på golvet ska golvytan vara stark, stabil och jämn. Vid behov ska svinens liggplats förses med strö (JSMf 14/VLA/2002, bilaga 1 punkt 1.2.1).
- Minimimåtten i fråga om de fria golvytorna för varje svin i gemensamboxarna är följande:

Svinets vikt (kg)	Golvyta (m^2/djur)
under 10	0,15
10-20	0,20
20-30	0,30
30-50	0,40
50-85	0,55
85-110	0,65
över 110	1,00

(JSMf 14/VLA/2002, bilaga 1 punkt 1.5.1)

- I grisningsboxen ska smågrisarna ha en liggplats med helt och torrt golv där alla smågrisar samtidigt kan ligga ned. Dessutom ska smågrisarna vid behov ha en ändamålsenlig värmeapparat (JSMf 14/VLA/2002, bilaga 1 punkt 1.6.2).

Åtgärder som förutsätts

Avvanda grisar i mellanuppfödningsstadiet ska indelas i avdelningar enligt åldersgrupp. Temperaturen ska kunna regleras i enlighet med grisarnas ålder, t.ex. genom att boxarna förses med ett reglerbart tak (”to-klimabox”).

Svinen ska ha ett ströat liggunderlag med helt golv där alla får plats att ligga samtidigt. Som strö ska t.ex. halm, spån, torv, rivet papper eller hö användas. Det ska hela tiden finnas tillräckligt med strö.

Åtgärd 216: Icke-produktiva investeringar

Rättslig grund

Artiklarna 36 a vi och 41 i rådets förordning (EG) nr 1698/2005
Artikel 29 i kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006 och bilaga II till förordningen

Stödnivåer och det totala stödbeloppet

Tabell 5.17. Indikativa nivåer för stödet för icke-produktiva investeringar

	stödnivå €/ha
Anläggning av mångfunktionell våtmark	högst 4 000 €/våtmarks-ha
Inledande röjning och inhägning av värdefulla vårdbiotoper	högst 676 €/ha

Stödet för icke-produktiva investeringar betalas i den takt genomförandet av de godkända projekten framskrider.

Stödet består av EJFLU:s bidrag och nationell medfinansiering. Den indikativa offentliga finansieringen uppgår till 10,000 miljoner euro. EJFLU:s bidrag är 28 % av de stödberättigande offentliga utgifterna. Den nationella medfinansieringen består av statlig finansiering.

För EU gemensamma och nationella indikatorer

Typ av indikator	**Indikator**	**Mål 2007–2013**
Utfall	Antal gårdar och andra markförvaltare som fått stöd	2200 st.
	Totalt belopp av stöd för icke-produktiva investeringar	14,600 miljoner euro

Anläggning av mångfunktionell våtmark

Mål och förväntade effekter

Genom åtgärderna främjas vattenskyddet inom sådana vattendrags- och kustområden som jordbruket belastar kraftigt, förbättras fågelarternas levnadsförhållanden och återskapas livsmiljöer som försvunnit i och med att åkerområden torrlagts, samtidigt som bäckarnas betydelse för arternas vandring ökas. På samma gång främjas vilt-, fiskeri- och kräfthushållningen och vården av landsbygdslandskapet. En mångfunktionell våtmark är ett område som varaktigt eller tidvis är täckt av vatten och binder fasta partiklar och näringsämnen, utgör häcknings- och matplatser för bl.a. fåglar och gör odlingslandskapet mångsidigare. Översvämningsområden och vidsträckta våtmarker lindrar skadliga översvämningar vid det nedre loppet och ökar lågvattenföringen. Mångfunktionella våtmarker kan utgöra reservoarer för bevattningsvatten, en på naturfoder baserad plats för uppfödning av fisk och kräftor eller användas till rekreation. Fåror som slingrar sig fram på ett naturligt sätt bromsar upp strömningshastigheten och ökar åkernaturens ekologiska och landskapsmässiga mångfald.

I avrinningsområdena för sådana åar och älvar som mynnar ut i Finska viken, Skärgårdshavet och Bottenhavet och i sjöar med jordbruksdominerade avrinningsområden är det med hjälp av åtgärderna möjligt att minska belastningen på vattendragen och öka landskapets och naturens mångfald i odlingsområdena. Lokalt kan åtgärden ha en betydande inverkan genom att den minskar den belastning som jordbruket står för och ökar den biologiska mångfalden.

Avgränsningar

Åtgärden kan genomföras endast inom områden där åkrarna utgör mer än 20 % av avrinningsområdet för ett vattendrag eller utfallsdike. Åtgärden kan genomföras endast i avrinningsområdena för åar och älvar som mynnar ut i Finska viken, Skärgårdshavet eller Bottenhavet samt i avrinningsområdena för sjöar där det genom åtgärden är möjligt att avsevärt minska den vattenmiljöbelastning som jordbruket står för, öka naturens mångfald i jordbruksområdena och främja vilt-, fiskeri- eller kräfthushållningen. Om det anses nödvändigt i en översiktsplan, kan en våtmark anläggas också på någon annan plats som är lämplig i naturhänseende och ändamålsenlig från miljövårdssynpunkt. Åtgärden kan genomföras också inom projekt där dessa åtgärder tillgrips för att i en eller flera våtmarker hantera torrläggningsvatten som kommer från åkrarna.

För att man ska få investeringsstöd förutsätts att ett 5- eller 10-årigt specialstödsavtal om skötsel av våtmark ingås efter att våtmarken anlagts.

Åtgärder som förutsätts

Genom investeringsstödet anläggs våtmarker och våtmarksliknande översvämningsområden på platser som faller sig naturligt för sådana, på åkrar som tenderar att översvämmas och på invallade torrläggningsområden samt restaureras fåror i enlighet med principerna för naturenligt vattendragsbyggande. Åtgärderna ska genomföras i enlighet med en särskild plan. Genomförandet av åtgärderna får inte medföra olägenhet för dräneringssituationen i fråga om åkrar som odlas utanför åtgärdsområdet.

Våtmarkerna ska i första hand anläggas genom uppdämning på naturligt lämpliga platser på åker, på åkerkanter eller på skogsmark. Den näringsrika fosforhaltiga ytjorden ska avlägsnas åtminstone på det område som varaktigt kommer att vara täckt av vatten. Lämpliga objekt är t.ex. naturliga dälder och svackor, översvämningsängar som tenderar att översvämmas och invallade torrläggningsområden. Våtmarkens yta ska vara minst 0,5–1,0 % av det ovanförliggande avrinningsområdets areal. Våtmarker och översvämningsområden ska anläggas så att de så effektivt som möjligt binder de fasta partikar och de näringsämnen som forslas från avrinningsområdet. Våtmarkerna ska anläggas så att det i dem finns ett djupare vattenområde där de fasta partiklarna sedimenteras. Detta område ska kunna tömmas. Till en våtmark hör alltid skyddsområden som är tillräckligt stora med avseende på skötseln.

I projekt som förbättrar fårornas naturtillstånd är det möjligt att återskapa översvämningsområden, anlägga flera små våtmarker och bygga bottentrösklar. Dessutom är det möjligt att skydda fårorna mot erosion, plantera växtlighet, göra bäckar slingrigare och förbättra fårornas mångformighet som livsmiljö för fisk och kräftor. Projektet får inte leda till skadliga effekter utanför åtgärdsområdet.

Stöd kan beviljas också andra stödmottagare än jordbrukare i enlighet med Leadermetoden. Leadermetoden ger registrerade föreningar en chans att anlägga sådana våtmarker som enskilda jordbrukare inte har möjlighet att anlägga. En stödansökan ges in för behandling i aktionsgruppen, som avger utlåtande. Stöd kan beviljas när åtgärderna stöder målen för den lokala plan för utveckling av landsbygden som avser den plats för vilken det är meningen att stöd ska betalas och när det är ändamålsenligt med avseende på planen att stödet beviljas.

Inledande röjning och inhägning av värdefulla vårdbiotoper

Mål och effekter

Målet är att bevara och öka den biologiska mångfalden i jordbruksmiljöerna genom att återställa den mångsidiga floran och faunan i vårdbiotoperna och det kultur- och naturarv som uppkommit genom långvarig hävd samt att förbättra landskapsvärdena på landsbygden. Vårdbiotoperna har uppkommit till följd av traditionell hävd, främst slåtter och betesgång, och hör till de jordbruksmiljöer där den biologiska mångfalden är allra störst. Skötsel och restaurering av dem är bland de centralaste åtgärderna när det gäller att trygga jordbruksmiljöernas biologiska mångfald. Stödjandet av inledande röjning syftar till att en så stor del som möjligt av de vårdbiotoper som har klassats som nationellt eller regionalt värdefulla ska skötas.

Genom åtgärden tryggas bevarandet av värdefulla vårdbiotoper, naturtyperna och organismarterna där samt deras kulturhistoriska värden och landskapsvärden. Med hjälp av stödet främjas bevarandet av de hotade arterna i vårdbiotoperna och hindras arterna från att bli hotade och naturen från att utarmas. Samtidigt främjas landskapsvården.

Avgränsningar

Åtgärden genomförs i hela landet. Företräde ges vårdbiotoper som klassats som värdefulla och sådana vårdbiotoper som ingår i nätverket Natura 2000. Stöd beviljas inte för åkerområden.

För att man ska få investeringsstöd förutsätts att man ingår ett 5-årigt specialstödsavtal om skötsel av vårdbiotoper efter att åtgärderna utförts.

Åtgärder som förutsätts

Den inledande restaureringen av vårdbiotoper sker i enlighet med en särskild plan. Skötselåtgärderna kan bl.a. bestå i att buskar och träd röjs och röjningsavfallet samlas ihop och förs bort. Förutom röjning av vegetationen kan i planen ingå iståndsättning av sådana konstruktioner och anordningar på avtalsområdet som hör samman med kreatursskötsel samt stängsling av området.

En vårdbiotop får inte bearbetas, gödslas eller behandlas med bekämpningsmedel. Vårdbiotoper som ska användas för betesgång ska i allmänhet avskiljas med stängsel från övriga betesvallar. Området får inte vare sig dikas eller beskogas. Skötseldagbok över åtgärderna ska föras.

Stöd kan beviljas också andra stödmottagare än jordbrukare i enlighet med Leadermetoden. Leadermetoden ger registrerade föreningar en chans att restaurera sådana värdefulla områden som jordbrukare inte har möjlighet att sköta. En stödansökan ges in för behandling i aktionsgruppen, som avger utlåtande. Stöd kan beviljas när åtgärderna stöder målen för den lokala plan för utveckling av landsbygden som avser den plats som det är meningen att stöd ska beviljas för och när det är ändamålsenligt med avseende på planen att stödet beviljas.

Åtgärd 221: En första beskogning av jordbruksmark

Övergångsarrangemang

I åtgärden kan fr.o.m. 16.10.2006 ingå utgifter som föranleds av åtaganden som ingåtts under programperioden 2000–2006 och gäller garantisektionen vid Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ). Beloppet är uppskattningsvis 10 miljoner euro, där EJFLU:s andel är 2,8 miljoner euro. Övergångsarrangemangen beskrivs i avsnitt 5.2.1.

5.3.3 Axel 3: Livskvalitet och diversifierad ekonomi på landsbygden

Axel 3 genomförs i huvudsak genom regionala och lokala åtgärder. Varje TE-central och aktionsgrupp har för sitt område utarbetat en landsbygdsutvecklingsplan och ett stort antal aktörer inom området har deltagit i utarbetandet. Varje regional och lokal plan upptar en strategi för utveckling av det egna området samt utvecklingsprioriteringar. För livskvalitetens vidkommande beskrivs de nationella prioriteringarna i programmet, men i övrigt baserar sig avvägningarna i fråga om axel 3 på prioriteringarna i de regionala och de lokala planerna.

Överenskommelser om arbetsfördelningen i fråga om insatserna för utveckling av företagsverksamheten ingås nationellt med handels- och industriministeriet, som administrerar de insatser för stödjande av företag som sorterar under Europeiska fonden för regional utveckling, och med arbetsministeriet, som administrerar Europeiska socialfondens till företag riktade åtgärder, när det gäller bl.a. miljö-, utbildnings- och infrastrukturprojekt. I praktiken överenskoms största delen av arbetsfördelningen mellan fonderna och aktörerna regionalt (TE-centralerna) och lokalt (Leaderaktionsgrupperna). För säkerställande av att näringsverksamheten utvecklas enhetligt och att företagen bemöts jämlikt bör förhandlingar föras på vart och ett område före programperiodens början (bl.a. olika avdelningar vid TE-centralen, de regionala företagsservicekontoren och aktionsgrupperna), där det avtalas skriftligen om arbetsfördelningen och spelreglerna inom det egna verksamhetsområdet.

Villkor i anslutning till åtgärder för diversifiering av näringslivet på landsbygden

En diversifierad näringsstruktur och ökad samt utvecklad företagsverksamhet är viktiga möjligheter att förbättra försörjningen och öka arbetsplatserna på landsbygden. För att målet ska nås stöds och uppmuntras befintliga företag att utveckla och förbättra sin konkurrenskraft, samtidigt som startandet av företag främjas. Genom insatserna inom åtgärderna är det möjligt att utveckla både den företagsverksamhet som bedrivs i anslutning till gårdar och andra mikroföretag på landsbygden.

Avsikten med åtgärderna är dessutom att trygga tillräckliga företagsrådgivningstjänster för mikroföretag inom programområdet som startas eller redan existerar. Målet är att säkerställa att det också i de landsbygdspräglade områden i de ekonomiska regionerna som definierats i enlighet med tredelningen av landsbygden står till buds sakkunnig och yrkesskicklig rådgivning som gäller företagsetablering och andra sakkunnigtjänster för olika sektorer av affärsverksamheten.

Största delen av åtgärdsmedlen styrs till startandet, utvidgningen och utvecklingen av sådana företag som tryggar redan befintliga arbetsplatser och dessutom ger upphov till nya arbetstillfällen. Det främsta målet är en nettoökning av arbetsplatserna på landsbygden. Dessa företag som utökar sin personalstyrka har tillgång till inte bara företagsrådgivning och företagsspecifikt utvecklingsstöd utan också investeringsstöd för sitt utvecklingsarbete.

Företag som inleder affärsverksamhet beviljas direkt och omedelbart stöd, och dessutom allokeras mer resurser än nu till att framtida succéföretag ska skapas. Vidare kanaliseras resurser till processer som hjälper företagen att omdanas och stöder produktutvecklingsarbetet och innovationsverksamheten. Stödet till företagen kopplas mer än tidigare samman med företagens livscykel (den s.k. livscykelmodellen).

Omfattande utvecklingsprojekt behövs för att samordna sektorspecifika utvecklingsplaner, stödja det regionala projektarbetet, leta fram förutsättningar för företagsverksamhetens tillväxt och säkerställa att informationen från marknaden och forskningsinstituten förmedlas till företagen. De regionala och lokala utvecklingsprojekten är företagsnära och stödjer på så sätt företagens utveckling och tillväxt samt uppkomsten av nya företag, bl.a. genom att företagen aktiveras att arbeta i nätverk med varandra och genom att landsbygdsföretagens tillträde till marknaden förbättras.

Åtgärderna syftar till att hålla kvar och öka försörjningsmöjligheterna och arbetsplatserna genom att bidra till och uppmuntra etableringen och utvidgningen av företag på landsbygden som är av betydelse för sysselsättningen där och en balanserad regional utveckling, stödja företagens chanser till framgång på marknaden och utveckla verksamhetsmiljön för mikroföretag på landsbygden. De företagsstöd och utvecklingsprojekt som finansieras via Leaderaktionsgrupperna genomförs inom aktionsgruppens område. TE-centralerna i samarbete med de lokala aktionsgrupperna och andra aktörer avgränsar de (regionala) insatser som gäller mikroföretag att genomföras inom områden där det inte finns centrumområden med stadskaraktär i städer eller kommuner med fler än 23 000 invånare. Också centrumområden med stadskaraktär i städer eller kommuner med färre än 23 000 invånare kan vid behov avgränsas så att de inte ingår i genomförandeområdet.

Avgränsningarna av genomförandeområdet offentliggörs på webbadressen www.landsbygd.fi.

Kriterier för beviljande av företagsstöd:
- företaget eller det företag som avses bli startat är av väsentlig betydelse som inkomstkälla för företagaren,
- målet är att företagets omsättning ska stiga,
- till följd av investeringen uppkommer nya lokala arbetstillfällen och utkomstmöjligheter,
- företagsproduktionen blir effektivare och/eller nivån på den teknik som företaget tillämpar förbättras avsevärt till följd av investeringen (i något materiellt och/eller immateriellt) och/eller innovationen, och
- den planerade företagsverksamheten har förutsättningar att fortgående vara lönsam.

De på landsbygden verksamma företagen är fortfarande till övervägande del sådana som ägnar sig åt produktion. I framtiden erbjuder dock tjänstesektorn de största tillväxtmöjligheterna också på landsbygden. Finansieringen under programperioden prioriterar turist-, rekreations- och omsorgsföretag samt övrig tjänsteproduktion (tjänster för affärslivet och personliga tjänster, tjänsteföretag inom skogssektorn osv.). Också mikroföretag inom naturprodukt-, metall-, elektronik- och plastbranschen samt SME-företag som förädlar och marknadsför jordbruksprodukter spelar fortfarande en viktig roll när det gäller företagsstrukturen på landsbygden och skapandet av arbetsplatser. Det är motiverat att fortsätta att utveckla företagen inom dessa sektorer också genom åtgärderna i detta program. Åtgärderna inriktas också på att bioenergi börjar produceras och verksamhetsbetingelserna utvecklas och främjas i sådana mikroföretag inom bioenergisektorn som inte drivs i anslutning till gårdsbruk. Av programmets företagsfinansiering riktas på programnivå minst 80 % till den egentliga och den glest bebyggda landsbygden och högst 5 % till områden som kan betraktas som städer.

Åtgärd 311: Diversifiering till annan verksamhet än jordbruk

Rättslig grund

Artiklarna 52 a i och 53 i rådets förordning (EG) nr 1698/2005
Artikel 35 i kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006 och bilaga II till förordningen

Motiv för åtgärden

Hur intressanta landsbygdsområdena i framtiden är som boendeorter avgörs av i vilken utsträckning nya arbets- och försörjningsmöjligheter skapas på landsbygden inom den övriga produktionsverksamhet som utövas vid sidan av jordbruksproduktionen och inom tjänsterna. Med hjälp av åtgärden hindras eller uppbromsas avfolkningen och försvagningen av servicestrukturen i landsbygdsområdena. På samma gång främjas en regionalt balanserad utveckling i hela landet och motverkas ökad ekonomisk och social ojämlikhet i landets olika delar.

Mål

Målet är att dels trygga de befintliga arbetsplatserna, dels öka de nya arbetsplatserna på landsbygden och att förbättra försörjningsmöjligheterna genom att jordbrukarfamiljerna uppmuntras att vid sidan av gårdsbruket bedriva också annan företagsverksamhet, för att inkomsterna från den ska kunna kompensera det inkomstbortfall som följer av att inkomstutvecklingen inom jordbruket är vikande.

Åtgärdens innehåll

Stödet beviljas medlemmar i jordbrukshushåll som diversifierar produktionen så att den omfattar också annat än traditionell jordbruksproduktion, bl.a. tjänster, hemslöjd och hantverk samt marknadsföring av produkter som framställts på gården. De allmänna förutsättningarna för företagsverksamhet i jordbrukshushåll förbättras också genom regionala utvecklingsprojekt inom olika sektorer.

De projekt som kan genomföras inbegriper bl.a.
- investeringar i och utveckling av hantverksföretag och företag som ägnar sig åt andra gradens förädling av metaller, plaster eller livsmedel, produktion av bioenergi, miljövård och tjänster inom skogssektorn,
- investeringar i och utveckling av företag som producerar tjänster för affärslivet och personliga tjänster (t.ex. informationsteknik, marknadsföring, hushållsarbete, hälsovård, omsorgsarbete), samt
- investeringar i och utveckling av turistföretag och företag som tillhandahåller rekreationstjänster.

Vid projektfinansieringen prioriteras branscher där man kan tillgodogöra sig gårdarnas befintliga resurser, t.ex. byggnader, maskiner, råvaror eller jordbrukarfamiljens eventuellt underutnyttjade arbetsinsats. Sådana näringsgrenar är t.ex. livsmedelstillverkning, tillhandahållande av turist- och omsorgstjänster, tjänsteföretagande inom hästbranschen och arbetskraftsintensiva under- och delentreprenader inom metall-, plast- och elektronikindustrin.

En del av projekten inom ramen för åtgärden väntas bli genomförda i enlighet med Leadermetoden. De lokala aktionsgrupperna stöder och aktiverar huvudsakligen små mikroföretag som startas inom det egna verksamhetsområdet. De lokala aktionsgrupperna aktiverar dessutom utvecklingsprojekt som tar fasta särskilt på att utveckla näringarna lokalt.

De företagsstöd och utvecklingsprojekt som finansieras via Leaderaktionsgrupperna genomförs inom respektive aktionsgrupps område. Dessutom avgränsar TE-centralerna i samarbete med de lokala aktionsgrupperna och andra aktörer de (regionala) insatser som rör mikroföretag så att de genomförs utanför områden med stadskaraktär. TE-centralerna kan vid behov avgränsa också centrumområden med stadskaraktär i städer eller kommuner med färre än 23 000 invånare så att de inte ingår i genomförandeområdet. Avgränsningarna av genomförandeområdet offentliggörs på webbadressen www.landsbygd.fi.

Nyttan av regionala och lokala insatser tillfaller i regel det i programmet avsedda landsbygdsområdet. Med det i programmet avsedda landsbygdsområdet avses de städer och kommuner som i enlighet med tredelningen av landsbygden, som beskrivs i bilaga 1, är kommuner på landsbygden i närheten av städer, på den egentliga landsbygden och på den glest bebyggda landsbygden.

Målgrupp

Nyttan av åtgärden tillfaller följande:
Medlemmar i jordbrukarfamiljer (jordbrukshushåll)

Stödmottagare:
Företagsstöd kan beviljas medlemmar av jordbrukshushåll i enlighet med kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006.

Stöd för genomförande av projekt för utveckling av näringarna kan beviljas offentligrättsliga samfund, privaträttsliga samfund och stiftelser (bl.a. kommuner, föreningar, organisationer och andelslag). Stöd beviljas endast för sådana projekt för utveckling av näringarna där nyttan tillfaller medlemmarna av jordbrukarfamiljer (jordbrukshushåll).

Detaljer kring stödet

Stödet beviljas i form av bidrag för
- diversifiering av verksamheten till annat än jordbruk,
- materiella eller immateriella etablerings- eller utvidgningsinvesteringar,
- utvecklingsprojekt som avser företag eller företagsgrupper, samt
- projekt för utveckling av näringarna (projektstöd).

Följande villkor ska uppfyllas av den som får företagsstöd:
- företagaren har fyllt minst 18 men inte 63 år,
- stödmottagaren är en fysisk person, ett öppet bolag, ett kommanditbolag, ett aktiebolag eller ett andelslag,
- i bolag utövar stödberättigande medlemmar i jordbrukarfamiljen bestämmande inflytande,
- företaget och företagaren har den yrkesskicklighet och den kompetens som behövs för bedrivande av den företagsverksamhet som stöds, samt
- den planerade företagsverksamheten har tillräckliga förutsättningar att fortgående vara lönsam.

Investeringsstöd beviljas för skäliga investeringskostnader som inledandet och utvidgningen av företagsverksamhet föranleder, t.ex. förvärv eller uppförande av byggnader samt anskaffning av maskiner och anordningar. Stöd kan dessutom beviljas för allmänna kostnader som hänför sig till de godtagbara kostnaderna för investeringen, t.ex. arvoden till konsulter och andra motsvarande projektpersoner**.**

Stöd för utveckling av företag beviljas för avgränsade utvecklingsprojekt som avser produkter, produktionsmetoder, marknadsföring eller annan utveckling av företagsverksamheten. I stöd kan högst 50 % beviljas för följande godtagbara kostnader:
- kostnader för förvärvande av utbildning eller motsvarande kostnader,
- resekostnader som hänför sig till utveckling av företaget,
- kostnader för anlitande av sakkunniga,
- kostnader för deltagande i mässor och andra evenemang,
- extra kostnader som utvecklingsarbetet föranleder.

Utvecklingsstöd beviljas också till högst 90 % av de godtagbara kostnaderna när det gäller anlitande av sakkunnigtjänster som anknyter till utredning av förutsättningarna för affärsverksamhet och för vilkas del kostnaderna har begränsats.

Startstöd beviljas för diversifiering av företagsverksamheten till annat än jordbruk.

Projektstöd beviljas för följande skäliga kostnader för genomförande av projekt för utveckling av näringarna:
- kostnader för löner och arvoden,
- resekostnader,
- anskaffning av köpta tjänster,
- hyreskostnader,
- materialkostnader och övriga kostnader

Stöd beviljas dock inte för utvecklingsprojekt där deltagarna är en enda jordbrukarfamilj eller några få jordbrukarfamiljer (jordbrukshushåll).

Utanför stödinsatserna står sådana branscher som det av konkurrensskäl inte är befogat eller ändamålsenligt att stödja. Utanför stödinsatserna står också torvbaserad energiproduktion.

Stödansökningarna ges in till den behöriga TE-centralen. När det ansöks om stöd ur finansieringskvoten för en lokal aktionsgrupp ges stödansökningarna in till den behöriga lokala Leaderaktionsgruppen. Förfarandena i samband med beviljandet och betalningen av stöd beskrivs i kap. 11.

Stödnivå

Stödet beviljas i enlighet med kommissionens förordning (EG) nr 1998/2006, vilken gäller stöd av mindre betydelse (de minimis-stöd).

Stöd kan beviljas så, att andelen offentlig finansiering vid investeringen inte överstiger 75 % av de godtagbara kostnaderna. Det bidrag från EJFLU och den statliga medfinansiering som stödet innefattar kan uppgå till högst 20–35 % av de godtagbara kostnaderna, beroende på det nationella stödområdet. I de företagsinvesteringar som en aktionsgrupp förordar inräknas också kommunernas medfinansiering.

Stödet kan beviljas i form av investeringsstöd för företag, stöd för utveckling av företag eller företagsgrupper, startstöd för företagsverksamhet eller stöd för projekt för utveckling av näringarna (projektstöd) som följer:

Investeringsstöd för företag

Nationellt stödområde[22] (karta i bilaga 7b)	Mikroföretag
Stödområde 1	35 %
Stödområde 2	25 %
glest bebyggd landsbygd	35 %
Stödområde 3	20 %
glest bebyggd landsbygd	30 %

Stöd för utveckling av företag eller företagsgrupper

Stöd kan beviljas till högst
- 90 % av de godtagbara kostnader som föranleds av att en rådgivningstjänst som hänför sig till startandet av företag anskaffas hos en sakkunnig till ett pris av högst 1 500 euro,
- 50 % av övriga godtagbara kostnader för utvecklingsprojektet.

Startstöd för företag

Stöd kan beviljas i högst två år till företag som håller på att startas. Det utgör högst 50 % av de godtagbara lönekostnader på vilka förskottsinnehållning ska verkställas.

Projektstöd

Inom projekten för utveckling av näringarna kan andelen offentlig finansiering vara högst 90 % av de godtagbara kostnaderna. Den offentliga finansieringen kan emellertid utgöra 100 % av de godtagbara kostnaderna, om det är fråga om
- förhandsutredning om eller undersökning av möjligheterna att genomföra interregionala eller gränsöverskridande projekt,
- utvecklingsprojekt som har som syfte att utreda, bedöma och utveckla de allmänna verksamhetsbetingelserna för bransch- och produktionsinriktningsspecifik företagsverksamhet.

[22]Det undantag som gäller glest bebyggd landsbygd grundar sig på den tredelning av landsbygden som är i bruk i den nationella landsbygdstypologin och reviderades år 2006. Undantaget tillämpas på de glest bebyggda landsbygdsområdena inom stödområdena 2 och 3. Stödområde 2 definieras i statsrådets förordning om utvecklingsområdet och stödområden (44/2007), medan stödområde 3 inte ingår i utvecklingsområdet. En karta över de stödområden som tillämpas i samband med investeringsstödet för företag ingår i bilaga 7b.

För projekt som förordas av en aktionsgrupp kan stöd beviljas till ett belopp av högst 150 000 euro.

Bilagorna 7a och 7b innehåller ett sammandrag av stödsystemen och en karta över de stödområden som tillämpas i fråga om investeringsstöd för företag.

Finansiering

Den offentliga finansieringen som beviljas och betalas i form av delfinansierat stöd består av EJFLU:s bidrag och nationell medfinansiering. Den indikativa offentliga finansieringen uppgår till 170,000 miljoner euro (exkl. den offentliga finansieringen av åtgärd 413). EJFLU:s bidrag utgör 45 % av de stödberättigande offentliga utgifterna. Den nationella medfinansieringen består av finansiering från staten, kommunerna och andra offentliga källor.

Övergångsarrangemang

I åtgärden kan fr.o.m. 16.10.2006 ingå utgifter som föranleds av åtaganden som ingåtts under programperioden 2000–2006 och gäller garantisektionen vid Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ). Beloppet är uppskattningsvis 1,16 miljoner euro, där EJFLU:s andel är 0,35 miljoner euro; i uppskattningen ingår inte utgifter som uppkommer till följd av besvärsprocesser. Övergångsarrangemangen beskrivs i avsnitt 5.2.1.

Samstämmighet med insatserna inom den gemensamma jordbrukspolitiken

Jord- och skogsbruksministeriet svarar för att åtgärden samordnas med insatserna inom den gemensamma jordbrukspolitiken. Genom administrativa förfaranden säkerställs det att de ur en fond för omstrukturering finansierade diversifieringsåtgärderna enligt artikel 6 i rådets förordning (EG) nr 320/2006 om inrättande av en tillfällig ordning för omstrukturering av sockerindustrin i gemenskapen inte kan få överlappande finansiering ur denna åtgärd. Andra motsvarande insatser som är likriktade med gemenskapens gemensamma jordbrukspolitik finansieras inte inom denna åtgärd.

Förhållande till nationella och andra EU-finansierade åtgärder

Investeringar i jordbruket och sådana investeringar som gäller annan jordbruksrelaterad verksamhet, däribland trädgårds- och växtproduktion, uppfödning av pälsdjur samt bi- och svampodling, finansieras under axel 1.

Tillverkningen av jordbruksprodukter (första gradens förädling) samt sådan småskalig förädling som hänför sig till skogs- och virkessektorn, inkl. förädling av åker- och skogsbiomassa för energianvändning, finansieras via åtgärd 123. Produktion av bioenergi av åker- och skogsbiomassa på gårdar för huvudsaklig användning på en eller flera gårdar finansieras via åtgärd 121. Produktion av bioenergi inom andra mikroföretag på landsbygden finansieras via åtgärd 312.

De företag som verkar på gårdar finansieras i regel inte ur de andra fonderna. Allmänt taget ingår stödinsatser för företag som är större än mikroföretag i ERUF-programmen, men ERUF kan finansiera mikroföretag också i landsbygdsområdena. När det gäller bioenergi kan ERUF finansiera stora regionala energiprojekt och investeringar medan ESF kan stödja främjandet av produktionen av förnybar energi och nyttjandet av naturtillgångar genom sysselsättnings- och utbildningsåtgärder. Avvägningarna i fråga om den företagsverksamhet som ERUF finansierar beskrivs närmare i avsnitt 10.2. Finansieringen av företagstjänster har samordnats med de insatser som finansieras genom ESF-programmet.

EFF kan finansiera bara sådana investeringar som hänför sig till företagsverksamhet inom fiskerinäringen och allmänna utvecklingsprojekt som förbättrar verksamhetsbetingelserna för näringsverksamhet. Dessutom finansierar EFF fisketurism bara i sådana områden där en fiskerigrupp som definieras i programmet för fiskerinäringen har införlivat insatsen i fråga med sin plan. I dessa områden har samordningen mellan fiskerigrupperna och Leaderaktionsgrupperna skötts lokalt. Urvalsprocessen och urvalskriterierna, de lokala planerna, kriterierna för val av projekt och bokföringen är inte gemensamma för fiskerigrupperna och Leaderaktionsgrupperna. Områdena preciseras vid valet av aktionsgrupper.

Principerna för samordningen på det nationella och det regionala planet beskrivs närmare i kap. 10. Samordningsförfarandena preciseras i nationella författningar innan programmet börjar genomföras.

För EU gemensamma och nationella indikatorer[23]

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal mottagna ansökningar	8 000 st.
	Antal godkända ansökningar	7 500 st.
	Antal stödtagare	5 000 st.
	Total investeringsvolym	100 miljoner euro
Resultat	Ökning av bruttovärdet för annan mark än jordbruksmark som tillförts företag som fått stöd	Bruttoförädlingsvärdet i de företag som fått stöd stiger.
	Bruttoantalet tillskapade arbetstillfällen	3 700 st.
	Ökning av omsättningen	Omsättningen stiger i de företag som omfattas av projekten, varvid arbetsplatser samtidigt skapas.
Effekt	Ekonomisk tillväxt: Nettoökning av förädlingsvärdet uttryckt som köpkraftsstandard (PPS)	De åtgärder som stöds tillför ett nettoförädlingsvärde inom alla branscher som ingår i uppföljningen.
	Ökning av sysselsättningen: Antal tillskapade heltidsarbetsplatser	2400 st.

Åtgärd 312: Stöd för etablering och utveckling av mikroföretag

Rättslig grund

Artiklarna 52 a ii och 54 i rådets förordning (EG) nr 1698/2005
Bilaga II till kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006

Motiv för åtgärden

För att ökad ekonomisk och social ojämlikhet och avfolkning i landsbygdsområdena ska motarbetas uppmuntras vidareutvecklingen av näringarna för verksamma mikroföretag och startandet av nya mikroföretag genom företagsstödjande insatser. Genom dessa stödinsatser är det dessutom möjligt att främja företagsamheten på landsbygden och att utveckla näringsstrukturen så att den blir allt mångsidigare samt att på detta sätt förbättra livskvaliteten och servicestrukturen i dessa områden.

Mål

[23] Inkl. också målen för åtgärd 413.

Målet är att förbättra näringsstrukturen på landsbygden och att öka försörjningsmöjligheterna och antalet nya arbetsplatser genom att uppmuntra och stödja startandet, utvidgningen och utvecklingen av mikroföretag i landsbygdsområdena, främja företagens ekonomiska verksamhetsbetingelser och förbättra verksamhetsmiljön för företagsverksamheten på landsbygden.

Åtgärdens innehåll

Stöd beviljas för att starta, utvidga och utveckla mikroföretag när företagsverksamheten inte bedrivs i anslutning till jordbruk. Mikroföretagens verksamhetsmiljö och verksamhetsbetingelser förbättras dessutom genom utvecklingsprojekt som gäller företagsgrupper och regionala sektorspecifika utvecklingsprojekt.

Stöd beviljas också för företagsverksamhet där produkter tillverkas, t.ex. investeringar i samt utveckling och startande av företag inom metall-, plast- och elektronikindustrin, företag som bedriver andra gradens förädling av livsmedel och hantverksföretag, företag som producerar tjänster för affärslivet (t.ex. informationsteknik, marknadsföring) och omsorgs- och turistföretag samt företag som tillhandahåller rekreationstjänster.

Vid projektfinansieringen betonas utvecklingen av befintliga företag och startandet och utvidgningen av företag både inom tjänstesektorn och inom produktionsverksamheten. Exempel på verksamhet som kan stödjas är turist-, rekreations-, omsorgs- och företagstjänster samt tjänster som är riktade till skogsägare, industriell tillverkning av olika slag av varor och produktion av bioenergi.

En del av projekten inom åtgärden väntas bli genomförda i enlighet med Leadermetoden. De lokala aktionsgrupperna stöder och aktiverar huvudsakligen små mikroföretag som inleder verksamheten inom respektive aktionsgrupps verksamhetsområde. De lokala aktionsgrupperna aktiverar dessutom utvecklingsprojekt som särskilt tar fasta på att utveckla de lokala näringarna.

De företagsstöd och utvecklingsprojekt som finansieras via Leaderaktionsgrupperna genomförs inom aktionsgruppens område. Dessutom avgränsar TE-centralerna i samarbete med de lokala aktionsgrupperna och andra aktörer de (regionala) insatser som rör mikroföretag så att de genomförs utanför områden med stadskaraktär. Avgränsningarna av genomförandeområdet publiceras på webbplatsen www. landsbygd.fi.

Nyttan av regionala och lokala insatser tillfaller i regel det i programmet avsedda landsbygdsområdet. Med det i programmet avsedda landsbygdsområdet avses de städer och kommuner som i enlighet med tredelningen av landsbygden, som beskrivs i bilaga 1, är kommuner på landsbygden i närheten av städer, på den egentliga landsbygden och på den glest bebyggda landsbygden.

Målgrupp

Nyttan av åtgärden tillfaller följande:
Mikroföretag på landsbygden sådana de definieras i kommissionens rekommendation 2003/361/EG.

Stödmottagare:
Mikroföretag på landsbygden

Stöd för genomförande av projekt för utveckling av näringarna kan beviljas offentligrättsliga samfund, privaträttsliga sammanslutningar och stiftelser (bl.a. kommuner, föreningar, organisationer och andelslag).

Detaljer kring stödet

Stödet beviljas i form av bidrag
- för att starta företag och utvidga företagsverksamheten,

- för företag spesifika materiella eller immateriella etablerings- eller utvidgningsinvesteringar,
- för utvecklingsprojekt som är företagsspecifika eller avser företagsgrupper, samt
- för projekt för utveckling av näringarna (projektstöd)

Följande villkor ska uppfyllas av den som får företagsstöd:
- stödmottagaren är en fysisk person, ett öppet bolag, ett kommanditbolag, ett aktiebolag eller ett andelslag,
- företagaren har eller i företaget finns den yrkesskicklighet och den kompetens som behövs för att bedriva och leda den företagsverksamhet som stöds,
- den planerade företagsverksamheten har tillräckliga förutsättningar att fortgående vara lönsam

Investeringsstöd beviljas för skäliga investeringskostnader som inledandet och utvidgningen av företagsverksamhet föranleder, t.ex. förvärv eller uppförande av byggnader samt anskaffning av maskiner och anordningar. Stöd kan dessutom beviljas för allmänna kostnader som hänför sig till de godtagbara kostnaderna för investeringen, t.ex. arvoden till konsulter och andra motsvarande projektpersoner**.**

Utvecklingsstöd beviljas för avgränsade utvecklingsprojekt som gäller produkter, produktionsmetoder eller marknadsföring eller annan utveckling av företagsverksamheten. Stöd kan beviljas till högst 50 % av följande godtagbara kostnader:
- kostnader för förvärv av utbildning eller motsvarande kostnader,
- resekostnader som företagsutvecklingen föranleder,
- kostnader för anlitande av sakkunniga,
- kostnader för deltagande i mässor och andra evenemang,
- andra extra kostnader som utvecklingsverksamheten föranleder

Utvecklingsstöd beviljas till högst 90 % av de godtagbara kostnaderna i fråga om anlitande av sådana sakkunnigtjänster med anknytning till undersökning av förutsättningarna för affärsverksamhet för vilkas del kostnaderna har begränsats.

Startstöd beviljas för lönekostnaderna i fråga om företag som håller på att startas.

Projektstöd beviljas för följande skäliga kostnader för genomförande av projekt för utveckling av näringarna:
- kostnader för löner och arvoden,
- resekostnader,
- anskaffning av köpta tjänster,
- hyreskostnader,
- materialkostnader och övriga kostnader.

Stöd beviljas dock inte för utvecklingsprojekt där deltagarna är ett enda eller några få företag

Utanför stödinsatserna står sådana branscher som det av konkurrensskäl inte är befogat eller ändamålsenligt att stödja. Utanför stödinsatserna står också torvbaserad energiproduktion.

Stödansökningarna ges in till den behöriga TE-centralen. När det ansöks om stöd ur finansieringskvoten för en lokal aktionsgrupp ges stödansökningarna in till den behöriga lokala Leaderaktionsgruppen. Förfarandena i samband med beviljandet och betalningen av stöd beskrivs i kap. 11.

Stödnivå

Stödet beviljas i enlighet med kommissionens förordning (EG) nr 1998/2006, vilken gäller stöd av mindre betydelse (de minimis-stöd).

Stöd kan beviljas så att andelen offentlig finansiering vid investeringen inte överstiger 75 % av de godtagbara kostnaderna. Det bidrag från EJFLU och den statliga medfinansiering som stödet innefattar kan uppgå till högst 20–35 % av de godtagbara kostnaderna, beroende på det nationella stödområdet. I företagsinvesteringar som en aktionsgrupp förordar inräknas också kommunernas medfinansiering.

Stödet kan beviljas i form av investeringsstöd för företag, stöd för utveckling av företag eller företagsgrupper, startstöd för företagsverksamhet eller projektstöd för projekt för utveckling av näringarna som följer:

Investeringsstöd för företag

Nationellt stödområde[24] (karta i bilaga 7b)	Mikroföretag
Stödområde 1	35 %
Stödområde 2	25 %
glest bebyggd landsbygd	35 %
Stödområde 3	20 %
glest bebyggd landsbygd	30 %

Stöd för utveckling av företag eller företagsgrupper

Stöd kan beviljas till högst
- 90 % av de godtagbara kostnader som föranleds av att en rådgivningstjänst som hänför sig till startandet av företag anskaffas hos en sakkunnig till ett pris av högst 1 500 euro,
- 50 % av övriga godtagbara kostnader för utvecklingsprojektet.

Startstöd för företagsverksamhet

Stöd kan beviljas i högst två år till företag som håller på att startas. Stödet utgör högst 50 % av de godtagbara lönekostnader på vilka förskottsinnehållning ska verkställas.

Projektstöd

Inom projekten för utveckling av näringarna kan den offentliga finansieringens andel uppgå till högst 90 % av de godtagbara kostnaderna. Andelen offentlig finansiering kan emellertid vara 100 % av de godtagbara kostnaderna, om det är fråga om
- förhandsutredningar eller genomförbarhetsundersökningar som gäller interregionala eller gränsöverskridande projekt,
- utvecklingsprojekt som har som syfte att utreda, bedöma och utveckla de allmänna verksamhetsbetingelserna för bransch- och produktionsinriktningsspecifik företagsverksamhet.

För projekt som förordas av en aktionsgrupp kan stöd beviljas till ett belopp av högst 150 000 euro.

Bilagorna 7a och 7b innehåller ett sammandrag av stödsystemen och en karta över de stödområden som tillämpas i fråga om investeringsstöd för företag.

Finansiering

Den offentliga finansieringen som beviljas och betalas i form av delfinansierat stöd består av EJFLU:s bidrag och nationell medfinansiering. Den indikativa offentliga finansieringen uppgår till 158,000 miljoner euro (exkl. den offentliga finansieringen av åtgärd 413). EJFLU:s bidrag utgör 45 % av de stödberättigande offentliga utgifterna. Den nationella medfinansieringen består av finansiering från staten, kommuner och andra offentliga källor.

[24]Det undantag som gäller glest bebyggd landsbygd grundar sig på den tredelning av landsbygden som är i bruk i den nationella landsbygdstypologin och reviderades år 2006. Undantaget tillämpas på de glest bebyggda landsbygdsområdena inom stödområdena 2 och 3. Stödområde 2 definieras i statsrådets förordning om utvecklingsområdet och stödområden (44/2007), medan stödområde 3 inte ingår i utvecklingsområdet. En karta över de stödområden som tillämpas i samband med investeringsstödet för företag ingår i bilaga 7b.

Övergångsarrangemang

Ingen åtgärd av motsvarande slag har varit i bruk under programperioden 2000–2006.

Samstämmighet med insatserna inom den gemensamma jordbrukspolitiken

Jord- och skogsbruksministeriet svarar för att åtgärden samordnas med insatserna inom den gemensamma jordbrukspolitiken. Genom administrativa förfaranden säkerställs det att de ur en fond för omstrukturering finansierade diversifieringsåtgärderna enligt artikel 6 i rådets förordning (EG) nr 320/2006 om inrättande av en tillfällig ordning för omstrukturering av sockerindustrin i gemenskapen inte kan få överlappande finansiering ur denna åtgärd. Andra motsvarande insatser som är likriktade med gemenskapens gemensamma jordbrukspolitik finansieras inte inom denna åtgärd.

Förhållande till nationella och andra EU-finansierade åtgärder

Företagsverksamhet i anslutning till jordbruk, inkl. produktion av bioenergi, finansieras inom åtgärd 311. Första gradens förädling av jordbruks- och skogsprodukter inkl. förädling av jord- och skogsbruksråvaror till bioenergi finansieras via åtgärd 123. Investeringar som hänför sig till produktion av bioenergi utgående från energiråvaror som produceras på gårdar för huvudsaklig användning på en eller flera gårdar finansieras via åtgärd 121.

Allmänt taget ingår stödinsatser för företag som är större än mikroföretag i ERUF-programmen, men ERUF kan finansiera mikroföretag också i landsbygdsområden. Vad bioenergin beträffar kan ERUF finansiera stora regionala energiprojekt och investeringar medan ESF kan stödja främjandet av produktionen av förnybar energi och nyttjandet av naturtillgångar genom sysselsättnings- och utbildningsåtgärder. Avvägningarna i fråga om den företagsverksamhet som ERUF finansierar beskrivs närmare i avsnitt 10.2. Finansieringen av företagstjänster har samordnats med de insatser som finansieras genom ESF-programmet.

EFF kan finansiera bara sådana investeringar som hänför sig till företagsverksamhet inom fiskerinäringen och allmänna utvecklingsprojekt som förbättrar verksamhetsbetingelserna för näringsverksamhet. Dessutom finansierar EFF fisketurism bara i sådana områden där en fiskerigrupp som definieras i programmet för fiskerinäringen har införlivat insatsen i fråga med sin plan. I dessa områden har samordningen mellan fiskerigrupperna och Leaderaktionsgrupperna ombesörjts lokalt. Urvalsprocessen och urvalskriterierna, de lokala planerna, kriterierna för val av projekt och bokföringen är inte gemensamma för fiskerigrupperna och Leaderaktionsgrupperna. Områdena preciseras vid valet av aktionsgrupper.

Principerna för samordningen på det nationella och det regionala planet beskrivs närmare i kap. 10. Samordningsförfarandena preciseras i nationella författningar innan programmet börjar genomföras.

För EU gemensamma och nationella indikatorer[25]

[25] Inkl. målen för åtgärd 413.

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal mottagna ansökningar	10 000 st.
	Antal godkända ansökningar	8 500 st.
	Antal mikroföretag som fått stöd/har etablerats	4 000 st.
Resultat	Ökning av bruttovärdet för annan mark än jordbruksmark som tillförts företag som fått stöd.	Bruttoförädlingsvärdet i de företag som fått stöd stiger.
	Bruttoantalet tillskapade arbetstillfällen	4 500 st.
	Ökning av omsättningen	Omsättningen stiger i de företag som omfattas av projekten, varvid arbetsplatser samtidigt skapas.
Effekt	Ekonomisk tillväxt: Nettoökning av förädlingsvärdet uttryckt som köpkraftsstandard (PPS)	De åtgärder som stöds tillför ett nettoförädlingsvärde inom alla branscher som ingår i uppföljningen.
	Ökning av sysselsättningen: Antal tillskapade heltidsarbetsplatser	3 000 st.

Åtgärd 313: Att främja turistverksamhet

Rättslig grund

Artiklarna 52 a iii och 55 i rådets förordning (EG) nr 1698/2005
Bilaga II till kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006

Motiv för åtgärden

Turismen har en avsevärd tillväxtpotential i hela Europa. Inom sektorn är det möjligt att skapa nya sysselsättningsmöjligheter på landsbygden och att förebygga ökad ekonomisk och social ojämlikhet samt avfolkning. Servicestrukturen på landsbygden förbättras genom att turistnäringen utvecklas. På så sätt ökar också livskvaliteten, och landsbygden blir attraktivare med tanke på boende och fritid.

Mål

Målet för åtgärden är att landsbygdsturismprodukter ska få tillträde till den internationella marknaden. Målet är att öka möjligheterna och arbetsplatserna i samband med turistföretag på landsbygden och att förbättra tillväxt- och verksamhetsbetingelserna för mikroföretag inom turistnäringen som tar vara på de landsbygdspräglade områdenas starka sidor.

Åtgärdens innehåll

Inom åtgärden genomförs projekt för att utveckla landsbygdsturismen som näringsverksamhet och förbättra dess verksamhetsmiljö. Därtill främjas nätverkandet bland de företagare som ägnar sig åt landsbygdsturism, och näringsstrukturen på landsbygden blir allt mångsidigare.

De projekt som genomförs kan omfatta bl.a. följande:
- marknadsföring och produktifiering av landsbygdsturismen samt vägledning i produktifieringen,
- produktutveckling inom branschen, t.ex. utveckling och marknadsföring av aktivitetsprodukter som bygger på vistelse i naturen (cykling, fotvandring, långritter, paddling, rodd, snöskoterfärder osv.),

- utvecklande av tillgängligheten, försäljningen och marknadsföringen t.ex. genom förbättrat försäljningssamarbete,
- utveckling, finslipning och utnyttjande av befintliga stråk för turism och fritid samt, i särskilda fall, utarbetande av nya stråk.

Vid projektfinansieringen betonas följande:
- utveckling av turistprodukter som är avsedda för en internationell marknad samt utveckling av deras tillgänglighet samt försäljningen och marknadsföringen av dem,
- produktutvecklingsarbete som beaktar områdenas särdrag och den lokala identiteten,
- regional organisering av insamlingen av information om turistnäringen på landsbygden,
- tryggande och stödjande av verksamhetsbetingelserna för befintliga utvecklingsdugliga företag.

Inom åtgärden finansieras inte
- investerings- och utvecklingsstöd för företag (beviljas inom åtgärderna 311 och 312).

En del av insatserna väntas bli genomförda i enlighet med Leadermetoden. De lokala aktionsgrupperna aktiverar utvecklingsprojekt, varvid de särskilt koncentrerar sig på att utveckla den lokala infrastrukturen för turism och rekreation.

Nyttan av regionala och lokala insatser tillfaller det i programmet avsedda landsbygdsområdet. Med det i programmet avsedda landsbygdsområdet avses de städer och kommuner som i enlighet med tredelningen av landsbygden, som beskrivs i bilaga 1, är kommuner på landsbygden i närheten av städer, på den egentliga landsbygden och på den glest bebyggda landsbygden.

Målgrupp

Nyttan av åtgärden tillfaller följande:
Mikroföretag i turistbranschen på landsbygden (en sysselsättande verkan som är mindre än 10 årsverken).

Stödmottagare:
Offentligrättsliga samfund, privaträttsliga sammanslutningar och stiftelser (bl.a. kommuner, föreningar, organisationer och andelslag)

Stöd beviljas dock inte för projekt där deltagarna på grund av branschen eller annars begränsas till ett eller ett fåtal på förhand eller inom en viss bransch kända företag eller en grupp av sådana företag.

Detaljer kring stödet

Stödet beviljas för projekt för utveckling av näringarna och för allmännyttiga investeringsprojekt som kan genomföras lokalt, regionalt och interregionalt. Allmännyttiga investeringsprojekt kan genomföras också i form av projekt som aktionsgrupperna samordnar (samordningsprojekt). Stöd beviljas inte för insatser till följd av vilka stödet skulle utgöra statligt stöd enligt artikel 87 i EG-fördraget.

Stöd beviljas för följande skäliga kostnader för genomförande av utvecklingsprojekt:
- kostnader för löner och arvoden,
- resekostnader,
- anskaffning av köpta tjänster,
- hyreskostnader,
- materialkostnader och övriga kostnader.

Stöd kan dessutom beviljas för skäliga kostnader för anläggning, reparation och utvidgning av nät av turiststråk samt för allmänna kostnader som hänför sig till de godtagbara kostnaderna för investeringarna i fråga, t.ex. arvoden till konsulter och andra motsvarande projektpersoner**.**

Stödansökningarna ges in till den behöriga TE-centralen. När det ansöks om stöd ur finansieringskvoten för en lokal aktionsgrupp ges stödansökningarna in till den behöriga lokala Leaderaktionsgruppen. Förfarandena i samband med beviljandet och betalningen av stöd beskrivs i kap. 11.

Stödnivå

Inom projekten för utveckling av näringarna kan den offentliga finansieringens andel uppgå till högst 90 % av de godtagbara kostnaderna. Andelen offentlig finansiering kan dock utgöra 100 % av de godtagbara kostnaderna, om det är fråga om

- förhandsutredning om eller undersökning av möjligheterna att genomföra interregionala eller gränsöverskridande projekt,
- utvecklingsprojekt som har som syfte att utreda, bedöma och utveckla de allmänna verksamhetsbetingelserna för bransch- och produktionsinriktningsspecifik företagsverksamhet.

Inom de allmännyttiga investeringsprojekten kan andelen offentlig finansiering uppgå till högst 75 % av de godtagbara kostnaderna. När stödmottagaren är en kommun kan andelen offentlig finansiering, kommunens egen finansiering medräknad, vara 100 % av de godtagbara kostnaderna för investeringen.

För projekt som förordas av en aktionsgrupp kan stöd beviljas till ett belopp av högst 150 000 euro.

När allmännyttiga utvecklings- och investeringsprojekt genomförs i form av samordningsprojekt som aktionsgrupper samordnar kan andelen offentlig finansiering utgöra högst 100 % av de godtagbara kostnaderna, inkl. samordningskostnaderna. Det stödbelopp som tilldelas samordningsprojekt kan vara högst 150 000 euro.

Bilaga 7a innehåller ett sammandrag av stödsystemen.

Finansiering

Den offentliga finansieringen som beviljas och betalas i form av delfinansierat stöd består av EJFLU:s bidrag och nationell medfinansiering. Den indikativa offentliga finansieringen uppgår till 26,000 miljoner euro (exkl. den offentliga finansieringen av åtgärd 413). EJFLU:s bidrag utgör 45 % av de stödberättigande offentliga utgifterna. Den nationella medfinansieringen består av finansiering från staten, kommuner och andra offentliga källor.

Övergångsarrangemang

I åtgärden kan fr.o.m. 16.10.2006 ingå utgifter som föranleds av åtaganden som ingåtts under programperioden 2000–2006 och gäller garantisektionen vid Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ). Beloppet är uppskattningsvis 0,21 miljoner euro, där EJFLU:s andel är 0,07 miljoner euro; i uppskattningen ingår inte utgifter som uppkommer till följd av besvärsprocesser. Övergångsarrangemangen beskrivs i avsnitt 5.2.1.

Förhållande till nationella och andra EU-delfinansierade åtgärder

Företagsspecifika utvecklingsstöd finansieras inom åtgärderna 311 och 312.

EFF finansierar fisketurism bara i sådana områden där en fiskerigrupp som definieras i programmet för fiskerinäringen har införlivat insatsen i fråga med sin plan. I dessa områden har samordningen mellan fiskerigrupperna och Leaderaktionsgrupperna ombesörjts lokalt. Urvalsprocessen och urvalskriterierna, de

lokala planerna, kriterierna för val av projekt och bokföringen är inte gemensamma för fiskerigrupperna och Leaderaktionsgrupperna. Områdena preciseras vid valet av aktionsgrupper.

Omfattande projekt för utveckling av turismen och sådana infrastrukturprojekt som hänför sig till dem har samordnats både nationellt och regionalt med de insatser som finansieras ur ERUF. De insatser som ERUF finansierar koncentreras till turismprojekt av regional betydelse.

Principerna för samordningen på det nationella och det regionala planet beskrivs närmare i kap. 10. Samordningsförfarandena preciseras i nationella författningar innan programmet börjar genomföras.

För EU gemensamma och nationella indikatorer[26]

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal mottagna ansökningar	1 200 st.
	Antal godkända ansökningar	1 000 st.
	Antal nya turistverksamheter som fått stöd	600 st.
	Total investeringsvolym	15 miljoner euro
	Nya turistprodukter	Utveckling i synnerhet av produkter för den internationella marknaden.
Resultat	Ökning av bruttovärdet för annan mark än jordbruksmark som tillförts företag som fått stöd.	Bruttoförädlingsvärdet för annan mark än jordbruksmark stiger i de företag som fått stöd.
	Bruttoantalet tillskapade arbetstillfällen	Åtgärden har endast obetydlig sysselsättande effekt som ingår i det målsatta antalet arbetsplatser för hela programmet
	Ökning av antalet turister	Antalet turister stiger på de orter där investeringar genomförts.
Effekt	Ekonomisk tillväxt: Nettoökning av förädlingsvärdet uttryckt som köpkraftsstandard (PPS)	De åtgärder som stöds tillför ett nettoförädlingsvärde inom alla branscher som ingår i uppföljningen.
	Ökning av sysselsättningen: Antal tillskapade heltidsarbetsplatser	Åtgärden har endast obetydlig sysselsättande effekt som ingår i det målsatta antalet arbetsplatser för hela programmet.

Villkor i anslutning till åtgärder för bättre livskvalitet på landsbygden

Uppnåendet av de strategiska målen för åtgärderna för bättre livskvalitet på landsbygden förutsätter att landsbygden uppfattas som en högklassig och attraktiv omgivning för boende, arbete, företagsamhet och fritid bland alla ålders- och befolkningsgrupper men särskilt bland unga och kvinnor. Landsbygdens dragningskraft kan främjas genom att servicen, den sociala trivseln och den fysiska miljön förbättras.

Åtgärderna innefattar aktiverings-, planerings- och utvecklingsinsatser som förbättrar servicen för både invånarna och företagen och med vars hjälp också nya förvärvs- och arbetsmöjligheter skapas. Livskvaliteten för dem som bor i byarna och byarnas dragningskraft som boningsort för inflyttare förbättras genom att byasamhällena aktiveras att utveckla sig allsidigt och planmässigt. Inom utvecklingsverksamheten utnyttjas och förbättras befintliga strukturen och infrastrukturen. Till exempel kan renoverade byahus användas inom

[26] Inkl. målen för åtgärd 413.

tjänsteverksamheten. Planer som anknyter till miljövård och vård av natur- och kulturarvet på landsbygden och genomförandet av dem gör landsbygdsområdena trivsammare och stärker landsbygdens identitet.

Vid finansieringen betonas projekt med vars hjälp kvaliteten på tjänster för befolkningen och företagen på landsbygden förbättras konkret och på sätt som är genomförbara. Vidare förbättras den sociala gemenskapen och skapas nya förvärvsmöjligheter för aktörer och företagare på landsbygden. I första hand riktas finansiering å ena sidan till projekt genom vilka nya förvärvs- och arbetsmöjligheter uppkommer. Å andra sidan betonas också projekt som förbättrar miljön och invånarnas trivsel, gagnar så många aktörer som möjligt och tillför landsbygden ett långvarigt mervärde. En prioritering består också i att upprätta eller testa nya verksamhetssätt, metoder eller samarbete och att skräddarsy insatser som förbättrar olika befolkningsgruppers levnadsförhållanden.

Målet är att minst 70 % av de allmännyttiga investeringar som finansieras ska rikta sig till den egentliga och den glest bebyggda landsbygden. I de regionala landsbygdsutvecklingsplaner som TE-centralerna har gjort upp och i Leaderaktionsgruppernas lokala landsbygdsutvecklingsplaner beaktas de regionala och de lokala särdragen närmare, och avvägningarna för vart och ett område definieras liksom också kriterierna för val av projekt.

Åtgärd 321: Grundläggande tjänster för ekonomin och befolkningen på landsbygden

Rättslig grund

Artiklarna 52 b i och 56 i rådets förordning (EG) nr 1698/2005
Bilaga II till kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006

Motiv för åtgärden

Goda och fungerande tjänster är ett ovillkorligt krav för att landsbygden ska förbli bebyggd och utvecklas. Det är inte meningen att åtgärden grundläggande tjänster för ekonomin och befolkningen på landsbygden ska träda i stället för den finansiering av lagstadgad basservice som kommunen eller staten ansvarar för. I stället är det meningen att åtgärden ska trygga och komplettera de befintliga tjänsterna genom att öka samarbetet mellan aktörerna, förbättra kompetensnivån och utveckla nya koncept. I synnerhet är det möjligt att inverka på ungas boende och trivsel på landsbygden dels genom att arbetstillfällena blir fler, dels genom att utbudet av kultur- och fritidstjänster förbättras.

Mål

Åtgärden syftar till att tjänstestrukturen på landsbygden ska vara allsidig och jämbördig i förhållande till städerna. I den ingår kultur- och fritidstjänster, tjänster för företag och beredskap att dra fördel av informationssamhället.

Åtgärdens innehåll

Inom åtgärden genomförs projekt genom vilka tjänsterna på landsbygden aktiveras, planeras, utreds eller utvecklas med beaktande av olika befolknings- och aktörskategorier, t.ex. företag, organisationer, byar och deras invånare samt olika åldersgrupper.

De projekt som genomförs omfattar bl.a.
- mångsidigare omsorgs-, måltids- och städtjänster på landsbygden och utveckling av nya former av dem,
- utveckling av delregionala tjänster för företagen på landsbygden,
- främjande av samverkan mellan företag och andra aktörer,

- utveckling av mobila, ambulerande eller telematiska tjänster,
- utnyttjande av telematiska förbindelser på landsbygden t.ex. i distansarbete,
- utveckling av användningen av byggnader och servicekontor som tillhandahåller tjänster och arbete,
- skapande av möjligheter inom kultur- och fritidsverksamhet (inkl. aktiviteter, evenemang och lokaler), samt
- småskaliga projekt som utvecklar den lokala energiförsörjningen och avfallshanteringen samt de lokala vattentjänsterna och de telematiska förbindelserna och främjar införandet av dem (projekt som inte sorterar under åtgärderna 121, 123, 124, 311 och 312).

Vid projektfinansieringen betonas projekt som främjar aktiveringen, planeringen, utredningen och utvecklingen av ett nytt slag av tjänsteutbud eller är till hjälp när det gäller att köra i gång nya tjänster för invånarna eller företagen på landsbygden. Dessutom betonas utveckling av samarbetet och samverkan mellan dem som organiserar tjänster (tjänsteföretagare och aktörer inom den tredje sektorn).

Inom ramen för åtgärden genomförs inte
- stora infrastrukturprojekt såsom landsvägar eller omfattande telematiska förbindelser,
- produktion av lagstadgad basservice som kommunerna ansvarar för,
- projekt som hänför sig till privatpersoners eller enskilda gårdars miljövård, energiförsörjning, avfallshantering samt vatten och avlopp eller teleförbindelser, samt
- egentlig produktion eller anskaffning av tjänster (direkta företagsstöd finansieras inom åtgärderna 311 och 312).

Största delen av projekten inom ramen för åtgärden väntas bli genomförda i enlighet med Leadermetoden.

Nyttan av regionala och lokala insatser tillfaller i regel det i programmet avsedda landsbygdsområdet. Med det i programmet avsedda landsbygdsområdet avses de städer och kommuner som i enlighet med tredelningen av landsbygden, som beskrivs i bilaga 1, är kommuner på landsbygden i närheten av städer, på den egentliga landsbygden och på den glest bebyggda landsbygden.

Målgrupp

Nyttan av åtgärden tillfaller följande:
Landsbygdsinvånarna samt samfund, sammanslutningar och företag på landsbygden

Stödmottagare:
Offentligrättsliga samfund, privaträttsliga sammanslutningar och stiftelser (bl.a. kommuner, föreningar, organisationer och andelslag)

Stöd beviljas dock inte för projekt där deltagarna på grund av branschen eller annars begränsas till ett eller ett fåtal på förhand eller inom en viss bransch kända företag eller en grupp av sådana företag.

Detaljer kring stödet

Enligt artikel 56 i rådets förordning (EG) nr 1698/2005 avser stödet införande av grundläggande tjänster, inkl. kultur- och fritidsverksamhet, i en by eller en grupp av byar, samt småskalig infrastruktur i samband med detta.

Stödet beviljas för projekt för utveckling av näringarna och för allmännyttiga utvecklings- och investeringsprojekt som kan genomföras lokalt, regionalt, interregionalt och i form av projekt som aktionsgrupperna samordnar (samordningsprojekt). Stöd beviljas inte för insatser till följd av vilka stödet skulle utgöra statligt stöd enligt artikel 87 i EG-fördraget.

Stöd kan beviljas för följande skäliga kostnader för genomförande av utvecklingsprojekt:

- kostnader för löner och arvoden,
- resekostnader,
- anskaffning av köpta tjänster,
- hyreskostnader,
- materialkostnader och övriga kostnader.

Stöd kan beviljas för följande skäliga kostnader för genomförande av investeringsprojekt:
- kostnader för planering, byggande, reparation, utvidgning och förvärv av en byggnad eller konstruktion,
- kostnader för förvärv av maskiner och anordningar,
- kostnader för planering och genomförande av vatten- och avloppsåtgärder,
- kostnader som föranleds av att tele- och motsvarande nät planeras och byggs och anordningar för sådana anskaffas samt av att tillträdesrättigheter som är nödvändiga för byggande av nätet förvärvas,
- kostnader för förvärv av en sådan fastighet eller fastighetsdel där en byggnad som är belägen på det område som förvärvas utgör största delen av fastighetens värde och behövs i den verksamhet som stöds.

Dessutom kan stöd beviljas för allmänna kostnader som hänför sig till de godtagbara kostnaderna för en investering, såsom arvoden till konsulter och motsvarande projektpersoner**.**

Stödansökningarna ges in till den behöriga TE-centralen. När det ansöks om stöd ur finansieringskvoten för en lokal aktionsgrupp ges stödansökningarna in till den behöriga lokala Leaderaktionsgruppen. Förfarandena i samband med beviljandet och betalningen av stöd beskrivs i kap. 11.

Stödnivå

Inom de allmännyttiga utvecklingsprojekten och projekten för utveckling av näringarna kan andelen offentlig finansiering uppgå till högst 90 % av de godtagbara kostnaderna. Andelen offentlig finansiering kan dock utgöra 100 % av de godtagbara kostnaderna, om det är fråga om
- förhandsutredning om eller undersökning av möjligheterna att genomföra interregionala eller gränsöverskridande projekt,
- utvecklingsprojekt som har som syfte att utreda, bedöma och utveckla de allmänna verksamhetsbetingelserna för bransch- och produktionsinriktningsspecifik företagsverksamhet.

Inom de allmännyttiga investeringsprojekten kan andelen offentlig finansiering uppgå till högst 75 % av de godtagbara kostnaderna. När stödmottagaren är en kommun kan andelen offentlig finansiering, kommunens egen finansiering medräknad, vara 100 % av de godtagbara kostnaderna för investeringen.

För projekt som förordas av en aktionsgrupp kan stöd beviljas till ett belopp av högst 150 000 euro.

När allmännyttiga utvecklings- och investeringsprojekt genomförs i form av samordningsprojekt som aktionsgrupper samordnar kan andelen offentlig finansiering utgöra 100 % av de godtagbara kostnaderna, inkl. samordningskostnaderna. Det stödbelopp som beviljas för samordningsprojekt kan vara högst 150 000 euro.

Bilaga 7a innehåller ett sammandrag av stödsystemen.

Finansiering

Den offentliga finansieringen som beviljas och betalas i form av delfinansierat stöd består av EJFLU:s bidrag och nationell medfinansiering. Den indikativa offentliga finansieringen uppgår till 38,000 miljoner euro (exkl. den offentliga finansieringen av åtgärd 413). EJFLU:s bidrag utgör 45 % av de stödberättigande offentliga utgifterna. Den nationella medfinansieringen består av finansiering från staten, kommuner och andra offentliga källor.

Övergångsarrangemang

I åtgärden kan fr.o.m. 16.10.2006 ingå utgifter som föranleds av åtaganden som ingåtts under programperioden 2000–2006 och gäller garantisektionen vid Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ). Beloppet är uppskattningsvis 0,68 miljoner euro, där EJFLU:s andel är ca 0,18 miljoner euro; i uppskattningen ingår inte utgifter som uppkommer till följd av besvärsprocesser. Övergångsarrangemangen beskrivs i avsnitt 5.2.1.

Förhållande till nationella och andra EU-delfinansierade åtgärder

Ur strukturfonderna (ESF och ERUF) är det möjligt att finansiera mer omfattande insatser för utveckling av tjänster med anslutning till utveckling av näringarna och företagsstöd samt allmänna investeringar i infrastruktur (bl.a. telematiska förbindelser) i syfte att förbättra landsbygdens tillgänglighet och förbindelser. Åtgärden kompletteras också genom insatser som ESF finansierar och hänför sig till främjande av samarbetet mellan tredje sektorn och myndigheterna.

Ur EFF är det möjligt att finansiera allmännyttiga insatser såsom utredningsarbete kring behandling av avfall i syfte att utveckla fiskerinäringens infrastruktur och öka fiskerinäringens positiva samhälleliga effekter.

Principerna för samordning på det nationella och det regionala planet beskrivs mer ingående i kap. 10. Samordningsförfarandena preciseras i nationella författningar innan programmet börjar genomföras.

För EU gemensamma och nationella indikatorer[27]

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal mottagna ansökningar	1 400 st.
	Antal godkända ansökningar	1 200 st.
	Antal insatser (investeringar) som fått stöd	400 st.
	Total investeringsvolym	20 miljoner euro
Resultat	Befolkning i landsbygdsområden som fått förbättrad service	I genomsnitt 40–90 personer per projekt
	Ökning av internet-förekomst i landsbygdsområden	Upprättande av internet-förbindelser stöds inte i programmet. I hela Finland bör det vid utgången av år 2013 vara möjligt att använda trådlöst internet.
	Antal tjänster	- bevarade tjänster 500 st. - nya tjänster 1 000 st.
Effekt	Ekonomisk tillväxt: Nettoökning av förädlingsvärdet uttryckt som köpkraftsstandard (PPS)	De åtgärder som stöds tillför ett nettoförädlingsvärde inom alla branscher som ingår i uppföljningen.
	Ökning av sysselsättningen: Antal tillskapade heltidsarbetsplatser	Åtgärden har endast obetydlig sysselsättande effekt som ingår i det målsatta antalet arbetsplatser för hela programmet.

[27] Inkl. målen för åtgärd 413.

Åtgärd 322: Förnyelse och utveckling av byarna

Rättslig grund

Artikel 52 b ii i rådets förordning (EG) nr 1698/2005
Bilaga II till kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006

Motiv för åtgärden

Genom att det lokala engagemanget och befolkningens intresse ökas är det möjligt att främja en positiv utveckling i byarna. Lokalbefolkningen och lokala samarbetsnätverk är till nytta särskilt när man funderar på vilka attraktionsfaktorer en by eller något annat avgränsat område har och hur de kan utvecklas. Genom lokal aktivitet är det möjligt att bidra direkt till att locka invånare, företag och tjänster till ett område. På samma gång som den sociala trivseln på landsbygden förbättras ökar också näringslivets chanser och arbetstillfällena.

Mål

Åtgärden syftar till att mångsidiga nät av utvecklare och samarbetsförfaranden samt ett allt större socialt kapital ska växa fram på landsbygden med hjälp av aktiv byaverksamhet.

Åtgärdens innehåll

Inom åtgärden genomförs projekt där upprättandet av samarbete och samarbetsnätverk samt byarnas dragningskraft främjas och det skapas en för företagen gynnsam atmosfär samt förutsättningar för att bredda näringsunderlaget i byarna.

Inom åtgärden avses med by det område som omfattas av en registrerad byaförening eller ett byaråd och befolkningen där. Olika byar kan ha en befolkningsmängd och ett område vars storlek varierar kraftigt men byarna är mindre än områden på LAU 2-nivå (kommuner). Byar förutsätts inte ha en viss struktur och inte heller förutsätts det att det finns tillgång till tjänster i en by.

De projekt som genomförs omfattar bl.a. följande:
- utveckling av samarbetet och informationen inom och mellan byarna,
- aktivering av lokalsamhällena och befolkningen i byarna,
- utveckling av verksamheten i byahus,
- marknadsföring av tomter och bostadshus till nya invånare,
- utarbetande och genomförande av byautvecklingsplaner,
- planering och utveckling av markanvändningen i byarna

Vid projektfinansieringen betonas sådana projekt som har en stark koppling till levnadsförhållandena och särdragen i respektive region eller by och tillför dem ett mervärde samt förbättrar trivsamheten, ökar den sociala gemenskapen och främjar näringsverksamheten och en positiv inställning till företagen på så sätt att den befintliga verksamhetsmiljön (bl.a. byahus) utnyttjas. Projekten stöder också ett hållbart nyttjande av miljön samt en socialt och ekonomiskt hållbar utveckling.

Inom åtgärden genomförs inte
- byggande av turiststråk och infrastruktur för turism,
- stora investeringar som anknyter till telematik och vägnätet,
- direkta företagsstöd (finansieras via åtgärderna 311 och 312).

Största delen av projekten inom åtgärden väntas bli genomförda i enlighet med Leaderaxeln.

Nyttan av regionala och lokala insatser tillfaller i regel det i programmet avsedda landsbygdsområdet. Med det i programmet avsedda landsbygdsområdet avses de städer och kommuner som i enlighet med tredelningen av landsbygden, som beskrivs i bilaga 1, är kommuner på landsbygden i närheten av städer, på den egentliga landsbygden och på den glest bebyggda landsbygden.

Målgrupp

Nyttan av åtgärden tillfaller följande:
Landsbygdsinvånarna samt samfund, sammanslutningar och stiftelser på landsbygden

Stödmottagare:
Offentligrättsliga samfund, privaträttsliga sammanslutningar och stiftelser (bl.a. kommuner, föreningar, organisationer och andelslag)

Stöd beviljas dock inte för projekt där deltagarna på grund av branschen eller annars begränsas till ett eller ett fåtal på förhand eller inom en viss bransch kända företag eller en grupp av sådana företag.

Detaljer kring stödet

Stöd beviljas för allmännyttiga utvecklings- och investeringsprojekt som kan genomföras lokalt, regionalt, interregionalt och i form av projekt som aktionsgrupperna samordnar (samordningsprojekt). Stöd beviljas inte för insatser till följd av vilka stödet skulle utgöra statligt stöd enligt artikel 87 i EG-fördraget.

Stöd kan beviljas för följande skäliga kostnader för genomförande av utvecklingsprojekt:
- kostnader för löner och arvoden,
- resekostnader,
- anskaffning av köpta tjänster,
- hyreskostnader,
- materialkostnader och övriga kostnader.

Stöd kan beviljas för följande skäliga kostnader för genomförande av investeringsprojekt:
- kostnader för planering, byggande, reparation, utvidgning och förvärv av en byggnad eller konstruktion,
- kostnader för förvärv av maskiner och anordningar,
- kostnader för förvärv av en sådan fastighet eller fastighetsdel där en byggnad som är belägen på det område som förvärvas utgör största delen av fastighetens värde och behövs i den verksamhet som stöds.

Dessutom får stöd beviljas för allmänna kostnader som hänför sig till de godtagbara kostnaderna för en investering, såsom arvoden till konsulter och motsvarande projektpersoner**.**

Stödansökningarna ges in till den behöriga TE-centralen. När det ansöks om stöd ur finansieringskvoten för en lokal aktionsgrupp ges stödansökningarna in till den behöriga lokala Leaderaktionsgruppen. Förfarandena i samband med beviljandet och betalningen av stöd beskrivs i kap. 11.

Stödnivå

Inom de allmännyttiga utvecklingsprojekten kan andelen offentlig finansiering uppgå till högst 90 % av de godtagbara kostnaderna. Andelen offentlig finansiering kan dock utgöra 100 % av de godtagbara kostnaderna, om det är fråga om
- förhandsutredning om eller undersökning av möjligheterna att genomföra interregionala eller gränsöverskridande projekt,
- utvecklingsprojekt som har som syfte att utreda, bedöma och utveckla de allmänna verksamhetsbetingelserna för bransch- och produktionsinriktningsspecifik företagsverksamhet.

Inom de allmännyttiga investeringsprojekten kan andelen offentlig finansiering uppgå till högst 75 % av de godtagbara kostnaderna. När stödmottagaren är en kommun kan andelen offentlig finansiering, kommunens egen finansiering medräknad, vara 100 % av de godtagbara kostnaderna för investeringen.

För projekt som förordas av en aktionsgrupp kan stöd beviljas till ett belopp av högst 150 000 euro.

När allmännyttiga utvecklings- och investeringsprojekt genomförs i form av samordningsprojekt som aktionsgrupper samordnar kan andelen offentlig finansiering utgöra 100 % av de godtagbara kostnaderna inkl. samordningskostnaderna. Det stödbelopp som tilldelas samordningsprojekt kan vara högst 150 000 euro.

Bilaga 7a innehåller en sammanfattning av stödsystemen.

Finansiering

Den offentliga finansieringen som beviljas och betalas i form av delfinansierat stöd består av EJFLU:s bidrag och nationell medfinansiering. Den indikativa offentliga finansieringen uppgår till 20,000 miljoner euro (exkl. den offentliga finansieringen av åtgärd 413). EJFLU:s bidrag utgör 45 % av de stödberättigande offentliga utgifterna. Den nationella medfinansieringen består av finansiering från staten, kommuner och andra offentliga källor.

Övergångsarrangemang

I åtgärden kan fr.o.m. 16.10.2006 ingå utgifter som föranleds av åtaganden som ingåtts under programperioden 2000–2006 och gäller garantisektionen vid Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ). (Beloppet är uppskattningsvis 0,05 miljoner euro, där EJFLU:s andel är ca 0,02 miljoner euro; i uppskattningen ingår inte utgifter som uppkommer till följd av besvärsprocesser.) Övergångsarrangemangen beskrivs i avsnitt 5.2.1.

Förhållande till nationella och andra EU-delfinansierade åtgärder

Åtgärden kompletteras av nationella projekt och projekt som genomförs inom ramen för program som strukturfonderna finansierar, särskilt sådana projekt där tredje sektorns verksamhet utvecklas och stöds.

Principerna för samordning på det nationella och det regionala planet beskrivs mer ingående i kap. 10. Samordningsförfarandena preciseras i nationella författningar innan programmet börjar genomföras.

För EU gemensamma och nationella indikatorer[28]

[28] Inkl. också målen för åtgärd 413.

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal mottagna ansökningar	2 000 st.
	Antal godkända ansökningar	1 700 st.
	Antal byar där verksamhet (investeringar) ägt rum	1 000 st.
	Total investeringsvolym	30 miljoner euro
Resultat	Befolkning i landsbygdsområden som fått förbättrad service	I genomsnitt 40–90 personer per projekt
	Nya invånare	1 000 personer
	Uppgjorda/uppdaterade planer för utveckling av byarna	1 200 st.
	Ökning av internet-förekomst i landsbygdsområden	Upprättande av internet-förbindelser stöds inte i programmet. I hela Finland bör det vid utgången av år 2013 vara möjligt att använda trådlöst internet.
Effekt	Ekonomisk tillväxt: Nettoökning av förädlingsvärdet uttryckt som köpkraftsstandard (PPS)	De åtgärder som stöds tillför ett nettoförädlingsvärde inom alla branscher som ingår i uppföljningen.
	Ökning av sysselsättningen: Antal tillskapade heltidsarbetsplatser	Åtgärden har endast obetydlig sysselsättande effekt som ingår i det målsatta antalet arbetsplatser för hela programmet.

Åtgärd 323: Bevarande och uppgradering av natur- och kulturarvet på landsbygden

Rättslig grund

Artiklarna 52 b iii och 57 i rådets förordning (EG) nr 1698/2005
Bilaga II till kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006

Motiv för åtgärden

När kultur- och naturlandskapet och den byggda miljön på landsbygden vårdas och iståndsätts stärks områdets identitet samtidigt som trivsamheten förbättras. Respekt för skyddsvärdena hos de objekt som ska restaureras gör att också den för respektive område unika landsbygdsprägeln bevaras, något som ökar områdets dragningskraft som livsmiljö och turistobjekt visavi andra områden. Att den lokala historien och kulturen förs fram och tillgodogörs befäster också växelverkan mellan dem som bor på landsbygden och deras känsla av samhörighet.

Mål

Målet för åtgärden är en trivsam och unik landsbygdsmiljö som stöder områdets eller ortens sociala och ekonomiska utveckling, varvid natur- och kulturarvet uppmärksammas.

Åtgärdens innehåll

Inom åtgärden genomförs projekt som tar fasta på kulturarvsobjekt och värdefulla byggnader på landsbygden liksom också naturarvsobjekt och platser med höga naturvärden och främjar skyddet, bevarandet och utvecklingen av dem.

De projekt som genomförs omfattar bl.a. följande:
- kartläggning, uppteckning och poängterande av lokalhistorien och lokala traditioner samt upplivande och tillvaratagande av den lokala landsbygdskulturen,
- restaurering av byggnader som är viktiga i landskapshänseende och vård av kulturmiljön,
- utarbetande och genomförande av planer för landskapsvård,
- förbättring av omgivningens trivsamhet,
- landskapsprojekt, samt
- vård av byggnadsarvet och den byggda miljön

Inom ramen för åtgärden finansieras projekt som gagnar tjänsterna eller näringsverksamheten på landsbygden eller landsbygdsbefolkningens livskvalitet. I synnerhet prioriteras utveckling av Natura 2000-områdena så att de kan tas till vara bättre med avseende på både trivsamheten och näringsverksamheten på landsbygden. Dessutom prioriteras projekt som har en koppling till respektive områdes identitet och tillför området ett mervärde. Projekten bör stödja ett hållbart nyttjande av miljön och en socialt hållbar utveckling.

Inom ramen för åtgärden genomförs inte
- projekt som riktar sig till städer,
- stora miljöprojekt,
- inrättande av museer och projekt som ingår i museiverkets ansvarsområde.

Största delen av projekten inom åtgärden väntas bli genomförda i enlighet med Leaderaxeln.

Nyttan av regionala och lokala insatser tillfaller i regel det i programmet avsedda landsbygdsområdet. Med det i programmet avsedda landsbygdsområdet avses de städer och kommuner som i enlighet med tredelningen av landsbygden, som beskrivs i bilaga 1, är kommuner på landsbygden i närheten av städer, på den egentliga landsbygden och på den glest bebyggda landsbygden.

Målgrupp

Nyttan av åtgärderna tillfaller följande:
Landsbygdsinvånarna samt samfund, sammanslutningar och företag på landsbygden

Stödmottagare:
Offentligrättsliga samfund, privaträttsliga sammanslutningar och stiftelser (bl.a. kommuner, föreningar, organisationer och andelslag)

Stöd beviljas dock inte för projekt där deltagarna på grund av branschen eller annars begränsas till ett eller ett fåtal på förhand eller inom en viss bransch kända företag eller en grupp av sådana företag.

Detaljer kring stödet

Enligt artikel 57 i rådets förordning (EG) nr 1698/2005 avser stödet upprättande av skydds- och förvaltningsplaner för Natura 2000-områden och andra platser av högt naturvärde, verksamhet för att öka miljömedvetandet och investeringar i samband med underhåll, restaurering och uppgradering av naturarvet samt med utvecklingen av områden med högt naturvärde. Vid verkställigheten säkerställs förenligheten med artikel 57 genom den nationella lagstiftningen och genom utfärdande av anvisningar samt på projektnivå i projektplanen, utbildningen och informationen.

Stödet beviljas för allmännyttiga utvecklings- och investeringsprojekt som kan genomföras lokalt, regionalt, interregionalt och i form av projekt som aktionsgrupperna samordnar (samordningsprojekt). Stöd beviljas inte för insatser till följd av vilka stödet skulle utgöra statligt stöd enligt artikel 87 i EG-fördraget.

Stöd kan beviljas för följande skäliga kostnader för genomförande av utvecklingsprojekt:
- kostnader för löner och arvoden,
- resekostnader,
- anskaffning av köpta tjänster,
- hyreskostnader,
- materialkostnader och övriga kostnader.

Stöd kan beviljas för följande skäliga kostnader för genomförande av investeringsprojekt:
- kostnader för planering, byggande, reparation, utvidgning och förvärv av en byggnad eller konstruktion,
- kostnader för förvärv av maskiner och anordningar,
- kostnader för förvärv av en sådan fastighet eller fastighetsdel där en byggnad som är belägen på det område som förvärvas utgör största delen av fastighetens värde och behövs i den verksamhet som stöds.

Dessutom får stöd beviljas för allmänna kostnader som hänför sig till de godtagbara kostnaderna för en investering, såsom arvoden till konsulter och motsvarande projektpersoner**.**

Stödansökningarna ges in till den behöriga TE-centralen. När det ansöks om stöd ur finansieringskvoten för en lokal aktionsgrupp ges stödansökningarna in till den behöriga lokala Leaderaktionsgruppen. Förfarandena i samband med beviljandet och betalningen av stöd beskrivs i kap. 11.

Stödnivå

Inom de allmännyttiga utvecklingsprojekten kan andelen offentlig finansiering uppgå till högst 90 % av de godtagbara kostnaderna. Andelen offentlig finansiering kan dock utgöra 100 % av de godtagbara kostnaderna, om det är fråga om
- förhandsutredning om eller undersökning av möjligheterna att genomföra interregionala eller gränsöverskridande projekt,
- utvecklingsprojekt som har som syfte att utreda, bedöma och utveckla de allmänna verksamhetsbetingelserna för bransch- och produktionsinriktningsspecifik företagsverksamhet.

Inom de allmännyttiga investeringsprojekten kan andelen offentlig finansiering uppgå till högst 75 % av de godtagbara kostnaderna. När stödmottagaren är en kommun kan andelen offentlig finansiering, kommunens egen finansiering medräknad, vara 100 % av de godtagbara kostnaderna för investeringen.

För projekt som förordas av en aktionsgrupp kan stöd beviljas till ett belopp av högst 150 000 euro.

När allmännyttiga utvecklings- och investeringsprojekt genomförs i form av samordningsprojekt som aktionsgrupper samordnar kan andelen offentlig finansiering utgöra 100 % av de godtagbara kostnaderna inkl. samordningskostnaderna. Det stödbelopp som tilldelas samordningsprojekt kan vara högst 150 000 euro.

Bilaga 7a innehåller en sammanfattning av stödsystemen.

Finansiering

Den offentliga finansieringen som beviljas och betalas i form av delfinansierat stöd består av EJFLU:s bidrag och nationell medfinansiering. Den indikativa offentliga finansieringen uppgår till 6,000 miljoner euro (exkl. den offentliga finansieringen av åtgärd 413). EJFLU:s bidrag utgör 45 % av de stödberättigande offentliga utgifterna. Den nationella medfinansieringen består av finansiering från staten, kommuner och andra offentliga källor.

Övergångsarrangemang

Övergångsarrangemangen beskrivs i avsnitt 5.2.1.

Förhållande till nationella och andra EU-delfinansierade åtgärder

Inom åtgärden finansieras inte insatser som överlappar axel 2 (särskilt åtgärderna 214 och 216). Det är möjligt att stödja utarbetandet av skydds- och landskapsvårdsplaner via denna åtgärd bara om en mera omfattande plan, t.ex. en som avser flera markägares område, förverkligas. I planen kan olika vårdrekommendationer utfärdas och finansieringsformer anges för skötseln av området eller delar av det, men planen binder inte markägarna vid att sköta området. Insatserna ska avse landsbygdsområden.

Det är möjligt att inom denna åtgärd stödja investeringar med anknytning till genomförandet av skydds- och landskapsvårdsplaner bara om investeringarna är allmännyttiga och inte finansieras via andra finansieringsformer, särskilt inte via stöd för icke-produktiva investeringar inom åtgärd 216 under axel 2.

Åtgärden kompletteras bl.a. av sådana projekt med anknytning till miljövård och miljöskydd i städer som undervisningsministeriet och museiverket finansierar nationellt och ingår i program med delfinansiering från ERUF, såsom projekt som hänför sig till skötsel av Natura 2000-områden, upprätthållande och utveckling av kulturverksamhet och skydd av kulturarvet.

ESF kan stödja bevarandet och uppgraderingen av kulturarvet på landsbygden genom sysselsättnings- och utbildningsinsatser**.**

Principerna för samordning på det nationella och det regionala planet beskrivs mer ingående i kap. 10. Samordningsförfarandena preciseras i nationella författningar innan programmet börjar genomföras.

För EU gemensamma och nationella indikatorer[29]

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal mottagna ansökningar	800 st.
	Antal godkända ansökningar	700 st.
	Antal landsbygdsinsatser (investeringar) som fått stöd	200 st.
	Total investeringsvolym	8 miljoner euro
	Planer för landskapsvård/landskapsskydd/ landskapsplaner som uppkommit/uppdaterats i projekten	800 st.
Resultat	Befolkning i landsbygdsområden som fått förbättrad service	I genomsnitt 40–90 personer per projekt
Effekt	Ekonomisk tillväxt: Nettoökning av förädlingsvärdet uttryckt som köpkraftsstandard (PPS)	De åtgärder som stöds tillför ett nettoförädlingsvärde inom alla branscher som ingår i uppföljningen.
	Skapande av sysselsättningen: Antal tillskapade heltidsarbetsplatser	Åtgärden har endast obetydlig sysselsättande effekt som ingår i det målsatta antalet arbetsplatser för hela programmet.

[29] Inkl. målen för åtgärd 413.

Åtgärd 331: Utbildning och information

Rättslig grund

Artiklarna 52 c och 58 i rådets förordning (EG) nr 1698/2005
Bilaga II till kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006

Motiv för åtgärden

För att åtgärderna under axel 3 ska kunna tillgripas och målen för dem ska kunna nås är det angeläget att landsbygdsföretagarnas och övriga aktörers kompetensnivå upprätthålls och förbättras. Särskilt viktigt är det med avseende på landsbygdsföretagarna och den ekonomiska utvecklingen att de kunskaper och färdigheter som är i bruk tillämpas på nytt sätt och att nya kunskaper och färdigheter förvärvas, men genom utbildning och information är det möjligt att påverka också landsbygdsbefolkningens kunskapsnivå och attityder samt den allmänna atmosfären och inställningen till landsbygden över lag.

Mål

Målet för åtgärden är kunniga företagare och andra aktörer på landsbygden, förmedling av den färskaste know-how och de nyaste tänke- och tillämpningssätten samt utnyttjande av innovationer speciellt i ekonomiskt avseende men också i vardagslivet.

Åtgärdens innehåll

Inom åtgärden genomförs projekt för förbättrande av yrkesskickligheten och kompetensen hos dem som bedriver företagsverksamhet på landsbygden och är med om att modernisera den. Denna yrkesskicklighet och kompetens bidrar direkt eller indirekt till att nya företag och arbetsplatser uppkommer.

Genom projekten blir det också möjligt för invånarna att kontinuerligt utveckla sig själva på eget initiativ och att hålla sitt yrkeskunnande à jour och stärka det. Genom projekten ökas också den regionala befolkningens beredskap att delta i olika utvecklingsåtgärder, och samarbetet stärks.

De projekt som genomförs omfattar följande:
- utbildning och träning för mikroföretagare på landsbygden i t.ex. bokföring,
- utbildning som syftar till att förbättra verksamheten och bemästrandet (informationsteknik, marknadsföring, miljövård, vidareförädling av produkter, utveckling av produktionen, främjande av traditionell hantverkarskicklighet och nätverkande mellan småföretag),
- förmedling av ny vetenskaplig kunskap och spridning av information om nya innovationer och metoder,
- utbildning och kommunikation som anknyter till hållbart nyttjande av energitillgångarna och energisparande,
- utbildning som anknyter till miljökompetens,
- större miljö- och landsbygdsmedvetande (miljöinformation, miljönätverk och miljöfostran),
- utbildning för byautvecklare,
- utbildning för andra landsbygdsutvecklare i projektarbete (inkl. utbildning i projektarbete som sker över riksgränserna) och arrangerande av evenemang,
- regionala utredningar som tangerar landsbygdsutveckling samt insamling och publicering av information.

Inom åtgärden prioriteras ökningen av kompetens som förbättrar landsbygdsföretagens produktion, produktkvalitet och effektivitet eller kvaliteten på deras verksamhet samt ökningen av kunskaper som stärker företagarfärdigheterna och samarbetet mellan företag. Utbildning för kvinnor och unga prioriteras särskilt.

Utbildningen är kortvarig, och både målgruppen och utbildningstemat inverkar på innehållet. Utbildningen kan bestå av
- närundervisningsdagar som innehåller sakkunnigföreläsningar och exkursioner till olika objekt, aktivitets- och upplevelsedagar och sådana helheter och presentationer med anknytning till utbildningsinnehållet som eleverna producerar själva samt stimulerande verksamhet,
- distansuppgifter och webbdiskussioner,
- upprättande av ett webbforum och inlämning av uppgifter via det,
- genomgång av uppgifter i arbetsgrupper, individuellt eller företagsvis.

Inom åtgärden genomförs inte
- utbildning som leder till yrke eller examen, allmänbildande utbildning eller utbildning som genomförs via åtgärder som finansieras av andra fonder,
- utbildning som syftar till att upprätthålla och utveckla arbetsförmågan,
- utbildning med anknytning till jordbruk, skogsbruk och livsmedelsbranschen

Det väntas att en del av projekten inom åtgärden kommer att genomföras i enlighet med Leaderaxeln.

Nyttan av regionala och lokala insatser tillfaller i regel det i programmet avsedda landsbygdsområdet. Med det i programmet avsedda landsbygdsområdet avses de städer och kommuner som i enlighet med tredelningen av landsbygden, som beskrivs i bilaga 1, är kommuner på landsbygden i närheten av städer, på den egentliga landsbygden och på den glest bebyggda landsbygden.

Målgrupp

Nyttan av åtgärden tillfaller följande:
Landsbygdsinvånarna samt samfund, sammanslutningar och företag på landsbygden

Stödmottagare:
Offentligrättsliga samfund, privaträttsliga sammanslutningar och stiftelser (bl.a. kommuner, föreningar, organisationer och andelslag)

Detaljer kring stödet

Enligt artikel 58 i rådets förordning (EG) nr 1698/2005 får stödet för yrkesutbildning inte avse kurser eller praktik som ingår i den normala utbildningen på sekundärnivå eller högre. Detta säkerställs i ansökningsblanketternas innehåll och genom att sökandena instrueras att beakta detta i projektbeskrivningen, utbildningen och informationen.

Stöd beviljas för utbildningsprojekt. Åtgärden genomförs i form av regionala eller interregionala projekt, i vissa fall också i form av projekt som omfattar hela programområdet. De som genomför utbildningen är oftast sakkunnig-, rådgivnings- eller utbildningsorganisationer och andra organisationer med tillräcklig kompetens.

Utbildningsprojekten kan vara allmänna utbildnings-, kommunikations- och informationsinsatser som gagnar personer direkt och inte innebär fördelar för vissa företag eller branscher. Utbildningsprojekten kan vara också allmän utbildning i enlighet med artikel 2 e i kommissionens förordning (EG) nr 68/2001, varvid det är fråga om statligt stöd som avses i artikel 87.1 i EG-fördraget.

Stöd kan beviljas för följande skäliga kostnader för planering och genomförande av utbildning och informationsförmedling:
- kostnader för löner och arvoden,
- kostnader för anskaffning av köpta tjänster,

- resekostnader,
- materialkostnader och motsvarande övriga kostnader.

Stödansökningarna ges in till den behöriga TE-centralen. När det ansöks om stöd ur finansieringskvoten för en lokal aktionsgrupp ges stödansökningarna in till den behöriga lokala Leaderaktionsgruppen. Förfarandena i samband med beviljandet och betalningen av stöd beskrivs i kap. 11.

Stödnivå

Den offentliga finansieringen för utbildningsprojekt kan uppgå till högst 90 % av de godtagbara kostnaderna. Om ett projekt innefattar allmän informationsförmedling, utbildning som är nödvändig för erhållande av sådant stöd som avses i artikel 39 i EG:s förordning om landsbygdsutveckling eller sådan utbildning som kan stödjas utan att stödet utgör statligt stöd, kan andelen offentlig finansiering dock uppgå till 100 % av de godtagbara kostnaderna.

I fråga om utbildningsprojekt som förordas av en aktionsgrupp kan den offentliga finansieringen vara högst 150 000 euro.

Bilaga 7a innehåller en sammanfattning av stödsystemen.

Finansiering

Den offentliga finansieringen som beviljas och betalas i form av delfinansierat stöd består av EJFLU:s bidrag och nationell medfinansiering. Den indikativa offentliga finansieringen uppgår till 15,000 miljoner euro (exkl. den offentliga finansieringen av åtgärd 413). EJFLU:s bidrag utgör 45 % av de stödberättigande offentliga utgifterna. Den nationella medfinansieringen består av finansiering från staten, kommuner och andra offentliga källor.

Förhållande till andra nationella och EU-finansierade insatser

Åtgärden har ett samband med och stöder genomförandet av axlarna 3 och 4 och kompletterar den yrkesutbildning och information som erbjuds personer inom jordbruk, skogsbruk och livsmedelsbranschen i enlighet med åtgärd 111.

Genomförandet av åtgärden har samordnats med de nationellt eller regionalt finansierade åtgärderna i Finlands ESF-program. De samordnade insatserna avser bl.a. utveckling av företagarnas kompetens, företagsutveckling i vidare bemärkelse, utbildning för aktörer inom tredje sektorn samt insatser som genomförs via förmedlarorganisationer samt fort- och påbyggnadsutbildning för arbetstagare. ESF:s stödinsatser riktas också till ökning av det sociala kapitalet och utveckling av arbetshälsan och växelverkan mellan landsbygden och städerna.

Kompletteringen av utbildningsarrangörernas kunnande och utbildningen för dem (bl.a. utbildning för utbildare och utbildning av aktionsgruppernas styrelse och personal) finansieras genom det tekniska programbiståndet och åtgärd 431.

Grundutbildning, yrkesutbildning, högskoleutbildning och annan utbildning som leder till examen arrangeras nationellt.

Principerna för samordning på det nationella och det regionala planet beskrivs mer ingående i kap. 10. Samordningsförfarandena preciseras i nationella författningar innan programmet börjar genomföras.

För EU gemensamma och nationella indikatorer[30]

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal mottagna ansökningar	400 st.
	Antal godkända ansökningar	300 st.
	Antal deltagande ekonomiska aktörer i aktiviteter som fått stöd	50 000 personer
	Antal utbildningsdagar	75 000 st.
Resultat	Antal deltagare som framgångsrikt har slutfört en utbildningsaktivitet	45 000 personer

5.3.4 Axel 4: Leader

De främsta målen för Leaderverksamheten i Finland

- Att i enlighet med ”bottom-up”-principen (nerifrån upp) genomföra strategisk och systematisk utveckling av landsbygden som utgår från lokala behov och förser vart och ett landsbygdsområde med skräddarsydda lösningar för förbättring av arbets- och försörjningsmöjligheterna. Leaderdimensionen är i bruk inom hela landet. Den inleds inom alla axlar som ingår i programmet.
- Att sammanföra och aktivera nya människor och grupper av aktörer som vill delta i landsbygdsutvecklingsarbetet och att informera om utvecklingsmöjligheterna. Att stärka lokalsamhällena på landsbygden och förbättra befolkningens levnadsförhållanden, livskvalitet och livsmiljö.
- Att utveckla samarbetet mellan medborgarsamhället och den offentliga förvaltningen och skapa nya handlingsmallar. Att förbättra landsbygdsbefolkningens möjligheter att delta och utöva inflytande.
- Att bilda nätverk och upprätta samarbete mellan olika aktörer lokalt, regionalt, nationellt och internationellt. Via nätverken sprids nya innovativa lösningar och kompetens som ökar landsbygdsaktörernas konkurrenskraft.

Aktionsgruppernas lokala planer för utveckling av landsbygden

Leaderprinciperna i Finland

I axel 4 förenas substansmålen för axlarna 1, 2 och 3 med Leaderverksamhetens metodologi. Leadermetoden har genomförts i Finland fr.o.m. år 1996, och under den tiden har den utsträckts geografiskt så att den kommit att täcka nästan alla landsbygdsområden i Finland. Åren 2007–2013 är det meningen att Leaderverksamhetens innehåll ska utsträckas att tjäna målen för alla axlar och att metoden ska tillgripas i stor omfattning när det gäller landsbygdsutvecklingen. I Finlands Leaderverksamhet tillämpas alla europeiska Leader-principer. Leadermetoden lämpar sig ytterst väl för Finland eftersom den sammanför aktörer och resurser på den glest bebyggda landsbygden. Leadermetoden uppmuntrar till att ta tag i saker och ting, uppmuntrar till samarbete och förutsätter mångsidig finansiering.

Leadermetodens huvudsakliga influensriktning är nerifrån upp (bottom-up). Arbetssättet bottnar i det egna området och dess behov. Leader är ett precisionsinstrument inom utvecklingsarbetet och tar fasta på lokala, kommunspecifika eller subregionala projekt. Det väsentliga är invånarnas egen aktivitet, som samtidigt stärker den sociala gemenskapen, partnerskapet och lokalsamhällets sociala kapital. Å andra sidan är de sistnämnda faktorerna också förutsättningar för en framgångsrik Leaderverksamhet.

[30] Inkl. också målen för åtgärd 413.

När lokala utvecklingsplaner utarbetas och genomförs får människorna och aktörerna i området tillfälle att vara med om att utveckla det egna området på bred front. De lokala utvecklingsplanerna går tillbaka på lokala behov och beaktar regionernas särdrag och naturliga starka sidor. Aktionsgrupperna gör upp lokala utvecklingsplaner som genomför projekt under axlarna 1–4 utgående från gräsrotsnivå. Stödjandet av aktionsgruppernas arbete möjliggör lokalt förankrat beslutsfattande samt aktivering, utbildning och rådgivning som riktar sig till människorna i området. Aktionsgrupperna väljer ut de projekt som finansieras via den lokala landsbygdsutvecklingsplanen. När aktionsgrupperna väljer ut projekten tillämpar de ändamålsenlighetsprövning, medan TE-centralerna kontrollerar att projekten uppfyller de krav som anges i lagstiftningen.

Direkt och förtroendefullt samarbete och arbetsfördelning mellan den offentliga och den privata sektorn har visat sig vara ett mycket viktigt fundament för aktionsgruppernas arbetsmetod. Detta går att bygga upp genom regler som framhäver opartiskhet, genom tydliga ansvarsförhållanden och genom direkta personliga kontakter och bekantskaper. Arbetsmetoden förutsätter en ny kutym mellan myndigheterna och aktörerna, något som det redan finns positiv erfarenhet av. På det lokala planet sammanför Leaderverksamheten kommunerna, företrädare för lokalförvaltningen samt föreningarna, företagen och de aktiva medborgarna i ett område. I aktionsgruppernas styrelser, där besluten fattas, följs trepartsprincipen. Den garanterar att lokalförvaltningen, föreningarna och organisationerna samt befolkningen i området alla har lika stor rösträtt.

Öppenhet och förtroende är centrala inslag i filosofin bakom Leader. Vardera handlar om relationerna mellan aktörer och beslutsfattare i ett litet samhälle, t.ex. en by, eller i en större helhet, t.ex. en ekonomisk region, men också om relationerna mellan dels aktionsgruppen och dess projekt, dels utomstående parter, t.ex. myndigheter, nationella eller internationella samarbetspartner och sakkunniga.

Innovationsförmåga är ett av de viktiga dragen inom aktionsgruppsarbetet. Leadermetoden ger chansen att börja i liten skala, varvid verksamheten i etapp ett är närmast experimentell. Detta utgångsläge som är mycket vanligt i landsbygdsförhållanden gäller såväl företagsverksamhet som organisering av tjänster och annan verksamhet.

Arbetsmetoden innefattar nätverksbildning och mångsektoriell integration. En av prioriteringarna inom aktionsgruppsarbetet gäller just interregionalt samarbete, t.ex. projekt som är gemensamma för flera angränsande aktionsgrupper och tilltagande gränsöverskridande samarbete, dvs. projekt som är gemensamma för aktionsgrupper i olika länder. Den internationella Leaderverksamheten öppnar ett fönster mot Europa för landsbygdsinvånarna, något som vid sidan av det interregionala samarbetet tillför landsbygdsområdena ett mervärde i form av bl.a. utbyte av erfarenheter, nya idéer och innovationer.

Utvärderingskriterier för Leaderaktionsgrupperna och de lokala landsbygdsutvecklingsplanerna

Varje aktionsgrupp och varje lokal plan för utveckling av landsbygden ska uppfylla vissa kriterier för att kunna tilldelas Leaderfinansiering ur detta program. Utvärderingskriterierna har indelats i tre kategorier. Alla utvärderingskriterier som gäller aktionsgrupperna och de lokala planerna för utveckling av landsbygden ska uppfyllas för att det ska vara möjligt att godkännas som Leaderaktionsgrupp. Utöver dessa kriterier tillämpar jord- och skogsbruksministeriet vid utvärderingen kännetecknen för vad som är en bra lokal plan för utveckling av landsbygden. Om en aktionsgrupps plan uppvisar dessa drag, inverkar de positivt när aktionsgruppens ekonomiska ram fastställs. Ur programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland finansieras minst 50 och högst 58 aktionsgrupper som uppfyller kriterierna.

Kriterier som gäller aktionsgrupperna

Aktionsgruppens verksamhetsområde ska definieras entydigt och bindande i ansökan. Aktionsgruppens område behöver inte nödvändigtvis följa förvaltningsgränserna, dvs. det behöver inte följa läns-, landskaps-, TE-centrals- eller kommungränserna, men i ansökan ska området specificeras tillräckligt klart (vid behov med hjälp av en karta). Vart och ett område kan omfattas av en enda aktionsgrupp. Om någon aktionsgrupp

har områden där överlappning med någon annan aktionsgrupp förekommer, anses det inte att aktionsgruppens ansökan uppfyller kriterierna för aktionsgrupper.

Av definitionen av aktionsgruppens område ska framgå hur många som bor i området och varför området är lämpligt för lokal verksamhet och delaktighet samt att området har tillräckliga ekonomiska resurser och befolkningsresurser. Området för en Leaderaktionsgrupp ska omfatta 5 000–150 000 personer som är bosatta på landsbygden. Eftersom Leadermetoden är ett instrument för landsbygdsutveckling riktar sig åtgärderna till landsbygdsområden. Som landsbygd betraktas i sin helhet alla kommuner eller städer med färre än 23 000 invånare. I fråga om kommuner eller städer med fler än 23 000 invånare utesluts centrumområden med stadskaraktär. I kommuner eller städer med färre än 23 000 invånare kan centrumområden med stadskaraktär uteslutas vid behov.

Aktionsgruppen ska vara en juridiskt konstituerad aktör (t.ex. en registrerad förening). För nya aktörer räcker det att ändringarna har anmälts till föreningsregistret. Alla aktörer inom ett område ska ha möjlighet att bli medlemmar i aktionsgruppen (dvs. stadgarna får inte vara sådana att vissa aktörer utesluts). Aktionsgruppen ska ha tillräckligt många medlemmar och en bred bas. Bland medlemmarna finns företrädare för den offentliga förvaltningen, företagare, sammanslutningar och lokalbefolkningen.

Trepartsprincip som ska tillämpas i aktionsgruppens styrelse

Aktionsgruppens styrelse eller motsvarande organ ska tillämpa den s.k. trepartsprincipen. Aktionsgruppens styrelse eller beslutande organ ska i lika delar bestå av företrädare för följande parter:
1. den lokala offentliga förvaltningen,
2. sammanslutningar (organisationer, föreningar och storföretag),
3. landsbygdsinvånare

Den lokala offentliga förvaltningen: Den lokala offentliga förvaltningen företräds av kommunfullmäktige, ledamöter i kommunstyrelsen, kommundirektören, kommunsekreteraren, näringsombudsmannen, landsbygdssekreteraren, kommuningenjören och motsvarande tjänsteinnehavare och förtroendevalda. Personer i ledande uppgifter vid läroanstalter som kan tänkas ansöka om stöd hänförs till kvoten för den lokala offentliga förvaltningen. Som företrädare för kommunen betraktas dessutom ordförandena för sådana nämnder eller av kommunen tillsatta kommittéer vars uppgiftsområde inbegriper landsbygdsutvecklingsfrågor. Arbetstagare i ledande ställning och förtroendevalda vid landskapsförbund och i församlingar (t.ex. landskapsdirektörer, kyrkoherdar, medlemmar i landskapsförbundens fullmäktige och medlemmar i kyrkofullmäktige) hänförs till kvoten för den lokala offentliga förvaltningen.

Sammanslutningar: Företrädare för föreningar är personer i beslutande ställning inom organisationer med anknytning till landsbygdsutvecklingsarbete, t.ex. styrelseordförandena och styrelsemedlemmarna i byaföreningar, byaråd, 4H-föreningar, Mannerheims barnskyddsförbund, jaktlag, producent- och rådgivningsorganisationer, lantbruks- och hushållsföreningar, företagarföreningar, ungdomsföreningar, lantmannagillen eller motsvarande aktörer eller arbetstagare i ledande ställning inom dessa organisationer.

Landsbygdsinvånare: Särskilt angeläget är det att en tredjedel av styrelsemedlemmarna är sådana lokala landsbygdsinvånare som inte på grund av sitt arbete eller på grund av någon annan ställning som de innehar företräder den lokala offentliga förvaltningen eller föreningar och storföretag vars intressesfär inbegriper frågor inom aktionsgruppens ansvarsområde. Det ges årligen akt på styrelsens sammansättning. Enskilda småföretagare (färre än 10 årsverken) ingår i kvoten för landsbygdsinvånare.

Kvoterna för sammanslutningar och landsbygdsinvånare i trepartssamarbetet i styrelsen uppfyller kravet i fråga om partner från olika socioekonomiska sektorer på lokal nivå i artikel 62.1 b i rådets förordning (EG) nr 1698/2005. Nationella bestämmelser om hur aktionsgruppernas styrelser ska vara sammansatta finns i lagen om förvaltning av program som hänför sig till utveckling av landsbygden (532/2006) och den förordning av statsrådet som utfärdats med stöd av den.

Principerna om trepartssamarbete och att styrelsemedlemmarna regelbundet ska bytas ut bör komma till synes i stadgarna för alla föreningar som är aktionsgrupper och framgå av sammansättningen hos den styrelse som är aktuell vid ansökningstillfället. Att styrelsemedlemmarna regelbundet byts ut säkerställer att nya personer får tillfälle att delta i Leaderverksamheten och att öppenheten och insynen i Leaderverksamheten är stor.

Aktionsgrupperna bör ha tillräcklig ekonomisk kompetens och förmåga att sköta förvaltningsuppgifter. Aktionsgruppen visar i sin ansökan hur den skaffar sig tillräcklig ekonomisk och administrativ kompetens med hjälp av samarbete eller organiserar kompetensen internt.

Kriterier som gäller de lokala planerna för landsbygdsutveckling

En lokal plan för utveckling av landsbygden ska beredas öppet och bredbasigt samt i enlighet med underifrånperspektivet (nerifrån upp). I planen eller bilagorna till den beskrivs beredningsprocessen och de parter som deltagit i den. Beskrivningen ska innehålla information om samarbetet, öppenheten och insynen samt informationsspridningen och aktörernas engagemang när planen beretts. Målen för planen och de insatser som önskas bli finansierade bör vara lokala eller lokalt förankrade.

Planen eller bilagorna till den måste innehålla en tydlig beskrivning av hur samarbetet, samstämmigheten och komplementariteten visavi övriga aktörer och planer i området har organiserats. Samordningen med TE-centralens regionala plan för utveckling av landsbygden ska framgå av planen, liksom också samarbetet och arbetsfördelningen vid handläggningen av näringsprojekt.

I den lokala planen för utveckling av landsbygden ska områdets nuläge och en analys av det ingå. De prioriteringar som aktionsgruppen har valt bör emanera ur nulägesanalysen. Planen bör uppta en strategi och tydliga utvecklingsprioriteringar som aktionsgruppen har valt. Den planerade verksamheten bör vara vittomfattande.

Planen ska huvudsakligen ta fasta på landsbygdsutveckling och skapa förutsättningar och nya modeller som gäller utveckling av det egna området. Planen bör ha som mål att förbättra livskvaliteten på landsbygden och förkovra det sociala kapitalet bl.a. genom utveckling av den sociala gemenskapen. Det är skäl att som mål för planen ha också att skapa nya arbets- och förvärvstillfällen samt bättre levnadsförhållanden för människorna.

Planen bör innehålla specificerade mål beträffande åtgärder som riktar sig till kvinnor, män och unga samt eventuellt insatser som riktas till olika befolkningsgrupper. Målen och åtgärderna i planen bör vara förenliga med principen om hållbar utveckling.

Ansökningen bör innehålla en uppskattning av dels det samlade behovet av offentlig finansiering, dels den privata finansieringen. Finansiering söks för åren 2007–2013. I den lokala planen för utveckling av landsbygden bör det ingå en uppskattning av hur finansieringen fördelar sig mellan de prioriteringar som gruppen har valt. Av planen eller bilagorna till den bör det framgå för vilka åtgärder finansiering söks genom detta program.

Kommunerna i området ska förbinda sig att stå för 20 % av den offentliga finansiering som aktionsgruppen får via detta program. Kommunerna ska förbinda sig vid finansieringen i enlighet med principen om årlig engångsbetalning ("klumpsumma").

Kännetecken för en bra lokal landsbygdsutvecklingsplan

- Planen innehåller en klar och logisk strategi som bottnar i en nulägesanalys. Också aktionsgruppens erfarenheter av att genomföra utvecklingsplanen för den föregående programperioden har analyserats och resultatet av analyserna har beaktats när strategin och avvägningarna i planen har planerats. Planen är sammanhängande och genom den löper en röd tråd som tar vara på områdets styrkor och finner lösningar på svagheterna.

- Planen beskriver åskådligt samarbetet med olika parter (bl.a. TE-centralen, landskapsförbundet, de centrala organisationerna i området, kommunerna och de ekonomiska regionerna). Aktionsgruppen har knutit samarbetskontakter på många håll. Rollerna i förhållande till de andra aktörerna i området är tydliga och fungerar bra.
- Det har avtalats tydligt på delregional nivå om utbytet av sakkunskap och arbetsfördelningen beträffande företagsfinansiering med kommunerna, ett delregionalt företagsservicekontor eller ett näringsbolag. Till ansökan bör aktionsgruppen foga ett avtal som ingåtts med de andra aktörerna i området eller en redogörelse för de samarbetsdiskussioner som har förts.
- Planen är genomförbar och realistisk och innehåller avgjort nya tänkesätt eller nya lösningar som gäller utvecklingen av området. Av planen framgår på vilket sätt nya lösningar eller idéer eller ny praxis kommer att förmedlas till aktörerna på landsbygden.
- Om det i planen ingår internationalisering och interregionalt samarbete bör målen vara entydiga och motiverade.
- Aktionsgruppen använder överskådliga indikatorer för uppföljning av måluppfyllelsen.
- Aktionsgruppen har en plan som gäller det praktiska genomförandet och den administrativa organiseringen av verksamheten.
- Planen innefattar allsidig verksamhet under de olika axlarna.
- Aktionsgruppen har förhandlat också om sådan finansiering för genomförande av planen eller sin verksamhet som inte sköts genom detta program (finansiering från bl.a. ERUF, ESF eller EFF).

Tidtabell och tillvägagångssätt vid utvärderingen av Leaderaktionsgrupperna och de lokala landsbygdsutvecklingsplanerna

Jord- och skogsbruksministeriet inledde 4.11.2005 ett öppet ansökningsförfarande som gällde val av Leaderaktionsgrupper för programperioden 2007–2013 (tidningsannonser, brev med anvisningar och information på internet) i enlighet med rådets förordning (EG) nr 1698/2005. Första etappen av ansökningsförfarandet löpte ut 15.12.2005, då sökandena skulle lämna in sina ansökningar som gällde val av aktionsgrupper och de lokala planerna för utveckling av landsbygden till jord- och skogsbruksministeriet. Under år 2006 bad jord- och skogsbruksministeriet en utomstående utvärderare utvärdera varje lokal landsbygdsutvecklingsplan. Arbetsgruppen för aktionsgrupper behandlade alla ansökningar och utvärderingarna av dem samt gav utlåtande om dem. På basis av utlåtandet gav jord- och skogsbruksministeriet varje sökande skriftlig respons som gällde ansökan och utvärderingen av den. Den skriftliga responsen sändes till aktionsgrupperna i maj 2006. Sökandena kompletterade planerna och sände in de nya versionerna av dem till jord- och skogsbruksministeriet 29.9.2006.

Hösten 2006 begärde jord- och skogsbruksministeriet in en bedömning av varje lokal landsbygdsutvecklingsplan hos den regionala TE-centralen och landskapsförbundet för respektive aktionsgrupp. Efter detta behandlade arbetsgruppen för aktionsgrupper ansökningarna, kompletteringarna och utlåtandena, och den kommer i början av år 2007 att lägga fram ett förslag beträffande Leaderaktionsgrupper för jord- och skogsbruksministeriet. Jord- och skogsbruksministeriet fattar det slutliga beslutet om Leaderaktionsgrupperna så snart som möjligt efter att kommissionen har godkänt detta program och de rättsakter samt de nationella författningar som behövs har blivit färdiga. Valet av aktionsgrupper sker senast 31.12.2007.

Förvaltningsmyndigheten kan vid behov organisera flera ansökningsomgångar. Vid de andra ansökningsomgångarna används samma utvärderingskriterier och metoder som anges ovan. Övervakningskommittén godkänner beslutet om inledande av en ansökningsomgång. Eventuella andra ansökningsomgångar ska slutföras före utgången av år 2008.

Principer och förfaranden som gäller fördelningen av Leader-gruppernas finansieringsramar

Jord- och skogsbruksministeriet fastställer den vägledande finansieringsramen för varje aktionsgrupp för programperioden 2007–2013. Den vägledande finansieringsramen fastställs samtidigt som jord- och skogsbruksministeriet fattar det slutliga beslutet om Leaderaktionsgrupperna.
Den vägledande finansieringsramen fastställs för hela programperioden på basis av följande kriterier:
– kvaliteten och helheten i fråga om aktionsgruppens program,
– antalet invånare på den egentliga och den glest bebyggda landsbygden,
– verksamheten under programperioden 2000–2006,
– utlåtanden och utvärderingar,
– aktionsgruppens egen bedömning av finansieringen (storlek, grad av realism)

De vägledande finansieringsramarna för Leaderaktionsgrupper som avser hela programperioden ses över tre gånger när finansieringen för åren 2009, 2011 och 2013 planeras. Vid översynerna ägnas uppmärksamhet åt läget i fråga om bindning och utbetalning av den finansiering som aktionsgrupperna har till sitt förfogande, utvärderingar och rapporter, övervakningsiakttagelser, förvaltningen av offentliga medel, aktionsgruppernas framställningar och TE-centralernas uppfattningar. Aktionsgruppernas årliga finansieringsramar och bevillningsfullmakter fördelas i enlighet med de vägledande ramarna och justeringarna av dem.

Åtgärderna 411, 412 och 413: Åtgärder under axlarna 1, 2 och 3

Leadermetoden kan tillämpas inom alla axlar 1–4. Inom axlarna 3 och 4 kan Leaderaktionsgrupperna finansiera insatser som är förenliga med alla åtgärder som har tagits i bruk i detta program. Inom axlarna 1 och 2 deltar Leadermetoden i genomförandet av åtgärderna 111, 123, 124, 214 och 216. När aktionsgrupperna ansöker om att godkännas som Leaderaktionsgrupper definierar de i sin lokala plan för utveckling av landsbygden vilka axlar och åtgärder de ämnar ta i bruk inom sitt område. De lokala planerna för utveckling av landsbygden upptar målen för respektive åtgärd, prioriteringarna, de urvalskriterier som gäller projekten och tillvägagångssätten vid valet av projekt. Alla dessa ska vara förenliga med programmet.

Motiv för åtgärderna

Leaderverksamheten startade i Finland år 1997 och fram till år 2003 hade Leadermetoden spritts till praktiskt taget alla delar av landet. Under programperioden 2007–2013 breddas Leaderverksamheten innehållsmässigt. Leaderaktionsgrupperna kan i sina lokala planer för landsbygdsutveckling välja ut bland 12 åtgärder under axlarna 1, 2 och 3 och två åtgärder under axel 4 de insatser som passar det egna området bäst och avvägningarna för deras del. När åtgärder som kan tillämpas inom Leaderdimensionen valdes ut med avseende på detta program hördes företrädare för regionerna och de lokala aktörerna och valdes de åtgärder som lämpar sig för lokalt genomförande i Finland och som tillför landsbygdsutvecklingsverksamheten ett mervärde när Leaderverksamheten börjar omfatta dem.

Besluts- och urvalsförfaranden som gäller projekten

De lokala aktionsgrupperna svarar för utarbetandet av lokala planer för utveckling av landsbygden och valet av projekt som ska finansieras (ändamålsenlighetsprövning). De regionala TE-centralerna fattar de slutliga besluten om beviljande och utbetalning som gäller projekten och sköter laglighetsprövningen när de fattar beslut. Bestämmelser om aktionsgruppernas förutsättningar och om de nationella författningar som ska tillämpas i deras verksamhet finns i lagen om förvaltning av program som hänför sig till utveckling av landsbygden (532/2006) och i den förordning av statsrådet som har utfärdats med stöd av den. Närmare föreskrifter om aktionsgruppernas beslutsförfaranden finns i de nationella författningarna.

De besluts- och urvalsförfaranden beträffande projekt som ska tillämpas i samband med Leadermetoden och en administrativ modell för Leadermetoden beskrivs i avsnitten 5.1., 5.2. och 11.

För EU gemensamma och nationella indikatorer[31]

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal mottagna ansökningar	9 000 st.
	Antal godkända ansökningar	7 000 st.
	Antal lokala aktionsgrupper ("LAG")	50–58 st.
	Total storlek på LAG-området	300 000–350 000 km2
	Total befolkning i LAG-området	ca 4 miljoner invånare
	Antal projekt som finansierats av LAG	7 000 st.
	Antal stödtagare	5 000 st.
Resultat	Bruttoantalet tillskapade arbetsplatser	2 000 st.
	Antal deltagare som framgångsrikt har fullföljt en utbildningsaktivitet	20 000 personer
Effekt	Ekonomisk tillväxt: Nettoökning av förädlingsvärdet uttryckt som köpkraftsstandard (PPS)	De åtgärder som stöds tillför ett nettoförädlingsvärde inom alla branscher som ingår i uppföljningen
	Ökning av sysselsättningen: Antal tillskapade heltidsarbetsplatser	1 000 st.
	Socialt kapital: Ökning av det sociala kapitalet	Det sociala kapitalet stärks genom projektverksamheten, särskilt Leadermetoden.

Åtgärd 411

Rättslig grund

Artikel 63 a i rådets förordning (EG) nr 1698/2005
Artikel 37 i kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006 och bilaga II till förordningen

Åtgärdens innehåll

Inom axel 1 kan Leaderaktionsgrupperna finansiera insatser som är förenliga med åtgärderna 111, 123 och 124. Via Leaderverksamheten stöds och aktiveras i första hand företag inom aktionsgruppens verksamhetsområde som är små och startas. I utbildningsprojekten, projekten för utveckling av näringarna och de allmänna utvecklingsprojekten stöds framför allt lokala utvecklingsinsatser via Leaderverksamheten. Dessa omfattar allra högst hela aktionsgruppsområdet. Den offentliga finansiering som kan beviljas projekt som finansieras via Leaderdimensionen uppgår till högst 150 000 euro. När åtgärderna genomförs följs i övrigt de stödvillkor och stödnivåer som beskrivs i samband med åtgärderna under axel 1.

Finansiering

Den offentliga finansieringen som beviljas och betalas i form av delfinansierat stöd består av EJFLU:s bidrag och nationell medfinansiering. Den indikativa offentliga finansieringen uppgår till 10,000 miljoner euro. EJFLU:s bidrag utgör 45 % av de stödberättigande offentliga utgifterna. Den nationella medfinansieringen består av finansiering från staten, kommuner och andra offentliga källor.

Övergångsarrangemang

I åtgärden kan fr.o.m. 16.10.2006 ingå utgifter som föranleds av åtaganden som ingåtts under programperioden 2000–2006 och gäller garantisektionen vid Europeiska utvecklings- och garantifonden för

[31] Målen för Leaderdimensionen ingår i målen för åtgärderna 111, 123 och 124 under axel 1, målen för åtgärderna 214 och 216 under axel 2 samt målen för alla programmets åtgärder under axel 3.

jordbruket (EUGFJ). Beloppet är uppskattningsvis 0,04 miljoner euro, där EJFLU:s andel är 0,01 miljoner euro; i uppskattningen ingår inte utgifter som uppkommer till följd av besvärsprocesser.

Åtgärd 412

Rättslig grund

Artikel 63 a i rådets förordning (EG) nr 1698/2005
Artikel 37 i kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006 och bilaga II till förordningen

Åtgärdens innehåll

Inom axel 2 kan Leaderaktionsgrupperna finansiera insatser som är förenliga med åtgärderna 214 och 216. I fråga om vissa miljöspecialstöd för jordbruket och icke-produktiva investeringar kan Leader-aktörerna enligt lagen om kompensationsbidrag, miljöstöd för jordbruket samt om vissa andra stöd som har samband med förbättrande av miljöns och landsbygdens tillstånd (1440/2006) vara registrerade föreningar som är verksamma inom en lokal aktionsgrupps område, om den lokala aktionsgruppen har gett sitt bifall till att stödet beviljas. I Leaderverksamheten kan en enskild jordbrukare inte vara stödmottagare.

Finansiering

Den offentliga finansieringen som beviljas och betalas i form av delfinansierat stöd består av EJFLU:s bidrag och nationell medfinansiering. Den indikativa offentliga finansieringen uppgår till 9,000 miljoner euro. EJFLU:s bidrag utgör 45 % av de stödberättigande offentliga utgifterna. Den nationella medfinansieringen består av statlig finansiering.

Övergångsarrangemang

Motsvarande åtgärder har inte varit i bruk under programperioden 2000–2006.

Åtgärd 413

Rättslig grund

Artikel 63 a i rådets förordning (EG) nr 1698/2005.
Artikel 37 i kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006 och bilaga II till förordningen

Åtgärdens innehåll

Inom axel 3 kan Leaderaktionsgrupperna finansiera insatser inom alla åtgärder som tas i bruk inom ramen för programmet. Via Leaderverksamheten stöds och aktiveras i första hand företag inom aktionsgruppens verksamhetsområde som är små och startas. I utbildningsprojekten, projekten för utveckling av näringarna och de allmänna utvecklingsprojekten stöds framför allt lokala utvecklingsinsatser via Leaderverksamheten. Dessa omfattar allra högst hela aktionsgruppsområdet. De allmännyttiga investeringar som finansieras via Leaderverksamheten är lokala och småskaliga. Den offentliga finansiering som kan beviljas projekt via Leaderdimensionen uppgår till högst 150 000 euro. När åtgärderna genomförs följs i övrigt de stödvillkor och stödnivåer som beskrivs i samband med åtgärderna inom axel 3.

Finansiering

Den offentliga finansieringen som beviljas och betalas i form av delfinansierat stöd består av EJFLU:s bidrag och nationell medfinansiering. Den indikativa offentliga finansieringen uppgår till 159,000 miljoner euro.

EJFLU:s bidrag utgör 45 % av de stödberättigande offentliga utgifterna. Den nationella medfinansieringen består av finansiering från staten, kommuner och andra offentliga källor.

Övergångsarrangemang

I åtgärden kan fr.o.m. 16.10.2006 ingå utgifter som föranleds av åtaganden som ingåtts under programperioden 2000–2006 och gäller garantisektionen vid Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ). Beloppet är uppskattningsvis 0,82 miljoner euro, där EJFLU:s andel är 0,25 miljoner euro; i uppskattningen ingår inte utgifter som uppkommer till följd av besvärsprocesser.

Åtgärd 421: Interterritoriellt och gränsöverskridande samarbete

Rättslig grund

Artiklarna 63 n och 65 i rådets förordning (EG) nr 1698/2005
Artikel 39 i i kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006 och bilaga II till förordningen

Motiv för åtgärden

Gränsöverskridande och interregionalt samarbete tillför de lokala landsbygdsområdena ett mervärde via lärande, nya idéer, nätverk och förmedling av bra lösningar.

Mål

Åtgärden syftar till att tillföra landsbygdsområdena ett mervärde och öka den internationella kompetensen via ökat samarbete, konkreta gemensamma projekt och insatser samt gränsöverskridande och interregionala samarbetsnätverk.

Åtgärdens innehåll

De insatser som finansieras är sådana att sökandena finns inom flera aktionsgruppers områden. De insatser som finansieras ska vara förenliga med strategin i den lokala planen för utveckling av landsbygden och stötta målen för programaxlarna 1–4.

De projekt som genomförs kan omfatta bl.a. följande:
- gränsöverskridande projekt där det utbyts information om landsbygdsutveckling (bl.a. miljövård, förbättring av levnadsförhållandena för unga eller utveckling av landsbygdsekonomin),
- utbyte av kunskaper och kompetens mellan företagare i två olika Leaderområden,
- planering av marknadsföringsprojekt som är gemensamma för företagare i två olika Leaderområden,
- utvecklingsprojekt där ett gränsöverskridande projekt förbereds och partner i andra länder letas upp, samt
- projekt där det arbete som internationella landsbygdsombudsmän och samordnare utför möjliggörs.

Vid projektfinansieringen prioriteras projekt som syftar till att finna nya idéer och lösningar beträffande problem som dykt upp vid utvecklingen av aktionsgruppens verksamhetsområde och skapa nytt samarbete av ett nytt slag mellan olika landsbygdsområden. På så sätt skapas förutsättningar att öka närings- och sysselsättningsmöjligheterna på landsbygden.

Det gäller att öka landsbygdsbefolkningens och landsbygdsföretagarnas internationella färdigheter och kompetens via de insatser som finansieras. De gränsöverskridande projekten bör vara förenliga med de lokala aktionsgruppernas strategier och det är särskilt viktigt att de tillför de medverkande områdena ett

mervärde. För att gränsöverskridande kontakter och utbyte av erfarenheter ska lyckas behövs långsiktigt arbete som i synnerhet i projektens inledande skede kräver att internationaliseringen stöds och att partnerna träffas.

Åtgärden genomförs helt och hållet via Leaderaktionsgrupperna.

Målgrupp

Nyttan av åtgärden tillfaller följande:
Lokala aktörer, samfund, sammanslutningar och privatpersoner på landsbygden

Stödmottagare:
Leaderaktionsgrupper, kommuner, offentligrättsliga samfund och privaträttsliga sammanslutningar (bl.a. föreningar, organisationer, andelslag, företag eller stiftelser, dock inte enskilda företag)

Genomförandeområde:
Verksamhetsområdena inom EU för aktionsgrupper som utsetts till Leaderaktionsgrupper och nationellt finansierade aktionsgrupper. Utanför EU dessutom områden med anknytning till arbetet inom Europeiska gemenskapen (bl.a. Norge, Ryssland, Island och Schweiz) där det finns lokala aktörer som kan jämställas med Leaderverksamheten.

Detaljer kring stödet

Stöd beviljas i form av stöd för utveckling av företagsgrupper, projekt för utveckling av näringarna, allmännyttiga utvecklingsprojekt (inkl. förstudieprojekt), utbildningsprojekt och allmännyttiga investeringar. Allmännyttiga utvecklingsprojekt och investeringar kan genomföras i form av projekt som samordnas av aktionsgrupper (samordningsprojekt). Stöd beviljas inte för insatser till följd av vilka stödet skulle utgöra statligt stöd enligt artikel 87 i EG-fördraget.

Nyttan av allmännyttiga utvecklingsprojekt bör tillfalla landsbygdsområden. Allmännyttiga investeringsprojekt bör genomföras i programområdet, bortsett från sådana centrumområden med stadskaraktär som finns i de största städerna och kommunerna och som de lokala aktionsgrupperna har uteslutit (bilaga 1).

Stödansökningarna ges in till den behöriga lokala Leaderaktionsgruppen. Förfarandena i samband med beviljandet och betalningen av stöd beskrivs i kap. 11.

Interregionala projekt

Partner

I interregionala projekt avses med partner en samarbetspart som deltar i projektet, en delgenomförare av projektet.

Huvudsökande

Huvudsökande är den som är sökande i ett interregionalt projekt. Huvudsökanden svarar för att projektet genomförs, följs upp och rapporteras och för att ansökningar om utbetalning görs.

Stödförfaranden

I interregionala projekt bör det finnas åtminstone en partner utanför aktionsgruppens eget område. Partnern ska vara belägen i en annan Leaderaktionsgrupps område.

I interregionala projekt bör det finnas ett avtal mellan partnerna. De partner som deltar i projektet väljer bland sig ut den ansvariga projektgenomföraren, dvs. huvudsökanden. Sökandena utarbetar tillsammans en ansökan som ges in till den aktionsgrupp inom vars område huvudsökanden finns. Aktionsgruppen ber aktionsgrupperna i de andra områdena avge ett utlåtande om projektet. I utlåtandet ska det för egen del prövas om det är ändamålsenligt att finansiera projektet (s.k. ändamålsenlighetsprövning). Den aktionsgrupp inom vars område huvudsökanden finns prövar likaså om det är ändamålsenligt att finansiera projektet och ger ett utlåtande till TE-centralen i sitt eget område. TE-centralen i huvudsökandens område prövar projektets laglighet (s.k. laglighetsprövning) och beslutar om stödbeviljandet. Sökanden ger in en ansökan om utbetalning och uppföljningsrapporter till aktionsgruppen och TE-centralen inom huvudsökandens område. Dessa sänder ansökningarna och rapporterna till de andra TE-centralerna och aktionsgrupperna för kännedom.

Om huvudsökanden i samband med ett projekt är en Leaderaktionsgrupp sköter TE-centralen både ändamålsenlighets- och laglighetsprövningen för projektets del.

Gränsöverskridande (transnationella) projekt

Partner

I gränsöverskridande (transnationella) projekt avses med partner en samarbetspart som deltar i projektet, en delgenomförare av projektet.

Huvudsökande

Huvudsökande är den som är sökande i Finland i fråga om det gränsöverskridande projektet. Huvudsökanden svarar för att projektet genomförs, följs upp och rapporteras och för att ansökningar om utbetalning görs i Finland.

Huvudpartner (Lead partner)

I vart och ett gränsöverskridande projekt väljs en aktör (den nationella huvudsökanden i något land) som blir ansvarig genomförare av hela det gränsöverskridande projektet. Huvudpartnern svarar för utbytet av information mellan aktörerna i projektet, uppgörandet av ett avtal mellan aktörerna, förmedlingen av besluten, anmälan av uppgifter om det gränsöverskridande projektet till bl.a. det europeiska landsbygdsnätverket, uppföljningen och rapporteringen.

Stödförfaranden

Enligt artiklarna 63–65 i rådets förordning (EG) nr 1698/2005 är det möjligt att bevilja stöd för interregionala eller transnationella samarbetsprojekt. Med interregionalt samarbete avses samarbete inom en och samma medlemsstat. Med transnationellt samarbete avses samarbete mellan områden i flera medlemsstater eller med områden i tredjeländer. Stöd får beviljas endast för utgifter i områden inom Europeiska gemenskapen. Om insatserna enligt den lokala strategin motsvarar de åtgärder som fastställs för de andra axlarna, ska de relevanta krav som gäller axlarna 1, 2 och 3 uppfyllas.

I ett gränsöverskridande (transnationellt) projekt ska det finnas minst en partner utanför Finland, och minst en partner bör få finansiering ur axel 4 i ett annat landsbygdsutvecklingsprogram som finansieras inom EU. Aktionsgruppens styrelse kontrollerar att de andra sökandenas projekt är ändamålsenliga och TE-centralen sköter laglighetsprövningen. I Finland utarbetas projektansökan av huvudsökanden, som de finländska partnerna har utsett bland sig. Om huvudsökanden är en Leaderaktionsgrupp, sköter TE-centralen både ändamålsenlighets- och laglighetsprövningen för projektets del. En ansökan som gäller det

gränsöverskridande projektet görs i vart och ett land. Om det i Finland finns sökande inom områdena för flera aktionsgrupper iakttas för ansökan för Finlands del samma förfarande som gäller interregionala projekt. Innan ett egentligt gränsöverskridande projekt inleds är det möjligt att genomföra ett planeringsprojekt (utvecklingsprojekt) där transnationella partner letas upp, projektet planeras och avtalet bereds.

Varje projekt ska förutom partnern omfatta gemensamma utvecklingsinsatser (joint action) som definieras i projektansökan.

Dessutom krävs det att alla parter ingår ett åtagande (ett avtal) om deltagande i projektfinansieringen och att ansvarsförhållandena fastställs.

Inom EU insamlas information om de gränsöverskridande projekten. Aktionsgruppen svarar tillsammans med huvudpartnern inom det transnationella projektet för att den nödvändiga informationen sänds till förvaltningsmyndigheten för detta program och till de europeiska aktörerna.

Ansökningar som avser Leaderdimensionen ges in till den lokala aktionsgruppen. Förfarandena i samband med beviljandet och betalningen av stöd beskrivs i kap. 11.

Val av gränsöverskridande och interregionala projekt

Under åren 2007–2013 beviljar jord- och skogsbruksministeriet varje lokal aktionsgrupp som godkänts som Leadergrupp en finansieringsram för gränsöverskridande och interregionala projekt. Finansieringsramens storlek är beroende av de lokala planerna samt aktionsgruppens verksamhet och behov.

Varje Leaderaktionsgrupp beslutar beträffande de gränsöverskridande och interregionala projekten om ansökningar kan lämnas in till den kontinuerligt eller om vissa i förväg bestämda ansökningstider för projekten ska iakttas (minst en öppen ansökningsomgång per år).

De godkända Leaderaktionsgruppernas lokala planer bör uppta urvalskriterier och urvalsförfaranden för interregionala och gränsöverskridande projekt.

Stödnivå

Allmännyttiga utvecklingsprojekt och projekt för utveckling av näringarna kan beviljas stöd som motsvarar högst 90 % av de godtagbara kostnaderna. Stödandelen kan dock utgöra 100 % av de godtagbara kostnaderna om det är fråga om

- förhandsutredning om eller undersökning av möjligheterna att genomföra interregionala eller transnationella projekt,
- utvecklingsprojekt som har som syfte att utreda, bedöma och utveckla de allmänna verksamhetsbetingelserna för bransch- och produktionsinriktningsspecifik företagsverksamhet.

Inom de allmännyttiga investeringsprojekten kan stöd beviljas för högst 75 % av de godtagbara kostnaderna. När stödmottagaren är en kommun kan andelen offentlig finansiering, kommunens egen finansiering medräknad, vara 100 % av de godtagbara kostnaderna för investeringen.

Stödet för utbildningsprojekt kan uppgå till högst 90 % av de godtagbara kostnaderna. När det är fråga om allmän utbildning enligt artikel 2 e i kommissionens förordning (EG) nr 68/2001 kan i stöd dock beviljas högst 70 % av de godtagbara kostnaderna.

Stöd för utveckling av företag (stöd för utveckling av företagsgrupper) beviljas i form av stöd enligt kommissionens förordning (EG) nr 1998/2006, vilken gäller stöd av mindre betydelse (de minimis-stöd), till företag som bedriver annan verksamhet än förädling och marknadsföring av jordbruksprodukter. Stödet kan motsvara högst 50 % av kostnaderna för utvecklingsåtgärderna.

För projekt som förordas av en aktionsgrupp kan stöd beviljas till ett belopp av högst 150 000 euro.

När allmännyttiga utvecklings- och investeringsprojekt genomförs i form av samordningsprojekt som aktionsgrupper samordnar, kan stödandelen vara högst 100 % av de godtagbara kostnaderna inkl. samordningskostnaderna. Det stöd som beviljas för samordningsprojekt kan uppgå till högst 150 000 euro.

Bilaga 7 innehåller ett sammandrag av stödsystemen.

Finansiering

Den offentliga finansieringen som beviljas och betalas i form av delfinansierat stöd består av EJFLU:s bidrag och nationell medfinansiering. Den indikativa offentliga finansieringen uppgår till 24,000 miljoner euro. EJFLU:s bidrag utgör 45 % av de stödberättigande offentliga utgifterna. Den nationella medfinansieringen består av finansiering från staten, kommuner och andra offentliga källor.

Övergångsarrangemang

Övergångsarrangemangen beskrivs i avsnitt 5.2.1.

Förhållande till nationella och EU-delfinansierade åtgärder

Genom Leaderverksamheten finansieras småskaliga projekt som genomförs av lokala aktörer och där den offentliga finansieringen uppgår till högst 150 000 euro. Projekt som är gemensamma för flera medlemsstater och finansieras ur mål 3-programmet och ur det europeiska grannskaps- och partnerskapsinstrumentet (ENPI) är i regel större projekt som genomförs av större organisationer.

För EU gemensamma och nationella indikatorer

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal mottagna ansökningar	900 st.
	Antal godkända ansökningar	600 st.
	Antal samarbetsprojekt	600 st., där 300 st. är gränsöverskridande
	Antal lokala aktionsgrupper som deltar i de samarbetsprojekt som fått stöd	50–58 st.
Resultat	Bruttoantalet tillskapade arbetsplatser	100 st.
Effekt	Ökning av sysselsättningen: Antal tillskapade heltidsarbetsplatser	50 st.
	Socialt kapital: Ökning av det sociala kapitalet	Det sociala kapitalet stärks genom projektverksamheten, särskilt Leadermetoden.

Åtgärd 431: Driva den lokala aktionsgruppen, satsa på kompetensutvecklings- och informationsinsatser

Rättslig grund

Artiklarna 63 c och 59 i rådets förordning (EG) nr 1698/2005
Artikel 38 i i kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006 och bilaga II till förordningen

Motiv för åtgärden

För säkerställande av att de lokala planerna för utveckling av landsbygden genomförs finansieras förvärvandet av färdigheter som behövs i aktionsgruppens verksamhet, avlönandet av personal, förmedlingen av information till aktörerna inom området och utbildning. Genom finansiering av verksamheten säkerställs det att Leaderdimensionen genomförs i enlighet med detta program och att ett mervärde realiseras samt att målen för axlarna 1–4 nås på det lokala planet.

Mål

Målet är att möjliggöra driften av Leaderaktionsgruppen och aktiveringen samt biståendet av lokala projekt. I organiseringen av Leaderaktionsgruppens administration ingår bl.a. avlönande av personal, hyror och kostnader för informationsspridning, resor och möten.

Åtgärdens innehåll

Åtgärden genomförs helt och hållet genom att Leaderaktionsgrupperna beviljas en verksamhetspenning.

Målgrupp

Nyttan av åtgärden tillfaller följande:
Befolkningen i området

Stödmottagare:
Leaderaktionsgrupperna

Genomförandeområde:
Verksamhetsområdena för de lokala aktionsgrupper som valts till Leaderaktionsgrupper.

Detaljer kring stödet

Enligt artikel 63 a och 63 c i rådets förordning (EG) nr 1698/2005 är det möjligt att finansiera genomförandet av lokala utvecklingsstrategier så att målen för en eller flera av de tre andra axlarna i avsnitten 1, 2 och 3 kan uppnås och driften av den lokala aktionsgruppen samt satsningar på kompetensutvecklings- och informationsinsatser i området.

Stödet beviljas i form av verksamhetspenning.

Med hjälp av verksamhetspenningen finansieras uppgifter som ansluter sig till och främjar genomförandet av den lokala aktionsgruppens utvecklingsplan. Här ingår bl.a. löner och resor för anställda, kostnader för kansliet samt spridning av information inom verksamhetsområdet om programmet och om aktionsgruppens lokala plan för utveckling av landsbygden. Den lokala aktionsgruppen ska se till att driftskostnaderna för den är måttliga. Huvudregeln är att kommunerna inom aktionsgruppens verksamhetsområde finansierar minst 20 % av driftskostnaderna. Verksamheten kan helt och hållet finansieras med offentliga medel för säkerställande av att aktionsgruppen är autonom och att verksamheten är öppen för insyn och opartisk.

Närmare beskrivningar av genomförandet och av de godtagbara kostnaderna finns i de nationella författningarna.

Verksamhetspenningen kan inbegripa följande kostnader:
- löne- och bikostnader för personer som aktionsgruppen har anställt samt kostnader med anknytning till lagstadgad företagshälsovård och arbetshandledning,
- resekostnader för aktionsgruppens anställda och styrelsemedlemmar,
- kanslikostnader (bl.a. kopieringskostnader, telefonkostnader och prenumerationskostnaderna för tidningar och tidskrifter som behövs inom utvecklingsarbetet),
- köp eller hyrning av utrustning som är nödvändig med avseende på verksamheten (bl.a. telefoner, datorer, kopieringsmaskin),
- hyres- och städningskostnader för kansliet eller kanslierna,
- kostnader för informationsspridning (bl.a. tidningsannonser och publikationer),
- deltagande i det nationella respektive det europeiska landsbygdsnätverkets verksamhet och i utbildning som de arrangerar,
- förberedelser som avser transnationella projekt och samordningsprojekt,
- anlitande av utomstående sakkunniga (bl.a. bokföring, utvärdering osv.),
- aktiverings-, informations- och utbildningsinsatser,
- ersättningar för deltagande i möten,
- försäkringskostnader, samt
- löner och bikostnader i fråga om personal som är gemensam för flera aktionsgrupper i form av t.ex. köpta tjänster.

Stora investeringar finansieras inte genom åtgärden.

Stödansökningarna ges in till den behöriga TE-centralen. Förfarandena i samband med beviljandet och betalningen av stöd beskrivs i kap. 11.

Stödnivå

Det offentliga stödet utgör högst 100 % av verksamhetspenningen. Verksamhetspenningen utgör högst 20 % av den offentliga finansiering som står till aktionsgruppens förfogande.

Finansiering

Den offentliga finansieringen som beviljas och betalas i form av delfinansierat stöd består av EJFLU:s bidrag och nationell medfinansiering. Den indikativa offentliga finansieringen uppgår till 40,000 miljoner euro. EJFLU:s bidrag utgör 45 % av de stödberättigande offentliga utgifterna. Den nationella medfinansieringen består av finansiering från staten, kommuner och andra offentliga källor.

Övergångsarrangemang

Övergångsarrangemangen beskrivs i avsnitt 5.2.1.

För EU gemensamma och nationella indikatorer

Typ av indikator	Indikator	Mål 2007–2013
Utfall	Antal mottagna ansökningar	200 st.
	Antal godkända ansökningar	200 st.
	Antal insatser som fått stöd	4 000 st.
	Antal deltagare i olika aktiviteter	200 000 personer
	Medlemsantal i de lokala aktionsgrupperna enligt indelning i	Målsatt medlemsantal i ett genomsnittligt område med 41000 invånare är 250 medlemmar som betalar medlemsavgift. Alla kommuner i området är medlemmar.
	- kvinnor	
	- män	
	- organisationer	
Resultat	Antal deltagare som framgångsrikt har fullföljt en utbildningsaktivitet	Åtgärden tar fasta på aktivering och allmän informationsförmedling men inte på utbildning. Utbildning finansieras inom åtgärderna 111 och 331.
Effekt	Ökning av det sociala kapitalet	Det sociala kapitalet stärks genom projektverksamheten, särskilt Leadermetoden.

6 FINANSIERINGSPLAN

6.1 Årliga bidrag från EJFLU

Tabell 6.1 Årliga bidrag från EJFLU (i euro)

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Totalt bidrag från EJFLU	332 305 211	313 486 598	289 928 225	293 876 490	285 371 529	278 150 871	269 334 407

6.2 Finansieringsplan efter axel

Tabell 6.2 Finansieringsplan per axel (i euro)

Axel	Offentlig finansiering totalt, euro	EJFLU:s bidragsnivå, %	EJFLU-belopp, euro
Axel 1	504 204 000	45	226 891 800
Axel 2	5 406 469 754	28	1 513 811 531
Axel 3	433 000 000	45	194 850 000
Axel 4	242 000 000	45	108 900 000
Tekniskt bistånd	40 000 000	45	18 000 000
Totalt	**6 625 673 754**	**31**	**2 062 453 331**

7 PRELIMINÄR FÖRDELNING AV FINANSIERINGEN PER ÅTGÄRD

Tabell 7.1 Preliminär fördelning av finansieringen per åtgärd (i euro)

Åtgärd/Axel	Offentlig finansiering	Privat finansiering	Total kostnad
Åtgärd 111	38 500 000	6 794 000	45 294 000
Åtgärd 112	160 000 000	160 000 000	320 000 000
Åtgärd 113	56 000 000		56 000 000
Åtgärd 121	115 204 000	115 204 000	230 408 000
Åtgärd 123	107 500 000	94 378 000	201 878 000
Åtgärd 124	27 000 000	12 130 000	39 130 000
Axel 1 totalt	**504 204 000**	**388 506 000**	**892 710 000**
Åtgärd 211	1 657 000 000		1 657 000 000
Åtgärd 212	1 302 000 000		1 302 000 000
Åtgärd 214	2 322 469 754		2 322 469 754
Åtgärd 215	105 000 000		105 000 000
Åtgärd 216	10 000 000		10 000 000
Åtgärd 221	10 000 000		10 000 000
Axel 2 totalt	**5 406 469 754**		**5 406 469 754**
Åtgärd 311	170 000 000	133 571 000	303 571 000
Åtgärd 312	158 000 000	119 193 000	277 193 000
Åtgärd 313	26 000 000	2 889 000	28 889 000
Åtgärd 321	38 000 000	4 222 000	42 222 000
Åtgärd 322	20 000 000	2 222 000	22 222 000
Åtgärd 323	6 000 000	667 000	6 667 000
Åtgärd 331	15 000 000	2 647 000	17 647 000
Axel 3 totalt	**433 000 000**	**265 411 000**	**698 411 000**
Lokala utvecklingsstrategier:			
- Åtgärd 411 (axel 1)	10 000 000	8 182 000	18 182 000
- Åtgärd 412 (axel 2)	9 000 000		9 000 000
- Åtgärd 413 (axel 3)	159 000 000	106 000 000	265 000 000
Åtgärd 421	24 000 000	6 000 000	30 000 000
Åtgärd 431	40 000 000	8 193 000	48 193 000
Axel 4 totalt	**242 000 000**	**128 375 000**	**370 375 000**
Axlarna 1, 2, 3 och 4 totalt	**6 585 673 754**	**782 292 000**	**7 367 965 754**
Tekniskt bistånd 511,	40 000 000		40 000 000
varav det nationella landsbygdsnätverket	13 000 000		13 000 000
- kostnader för etableringen (a)	1 000 000		1 000 000
- verksamhetsplan (b)	12 000 000		12 000 000
SLUTSUMMA	**6 625 673 754**	**782 292 000**	**7 407 965 754**

8 YTTERLIGARE NATIONELL FINANSIERING

Tabell 8.1 Ytterligare nationell finansiering per åtgärd (i euro)

Åtgärd/Axel	Ytterligare nationell finansiering
Åtgärd 112	70 000 000
Åtgärd 113	16 900 000
Åtgärd 121	70 000 000
Axel 1 totalt	**156 900 000**
Alla totalt	**156 900 000**

9 KONKURRENSREGLER OCH STATLIGT STÖD

Stöd som är oförenligt med den gemensamma marknaden eller snedvrider konkurrensen är inte tillåtna. Ramarna för EG-reglerna om statligt stöd anges i artiklarna 87–89 i Romfördraget, dvs. EG-fördraget. Reglerna om statligt stöd gäller åtgärder där den offentliga sektorn beviljar företag stöd eller andra förmåner. Stödformen spelar ingen roll. Företag är alla enheter som bedriver ekonomisk verksamhet, oavsett juridisk form. Medlemsstaterna kan inte själva bedöma stödens godtagbarhet, i stället tillämpas ett förhandsanmälningsförfarande. Regeln är att alla stöd som avses i artikel 87 ska godkännas av kommissionen innan de får verkställas.

Rådets förordning (EEG) nr 659/99 innehåller bestämmelser om de förfaranderegler som ska tillämpas inom området för statligt stöd. Medlemsstaten ska se till att planerade stödåtgärder anmäls. Ingen förhandsanmälan behövs dock när det är fråga om stöd av mindre betydelse (de minimis-stöd) eller sådana gruppundantag som kommissionen har fastställt. Ett sammandrag som gäller gruppundantag ska dock lämnas in till kommissionen för publicering i EG:s officiella tidning innan det statliga stödet beviljas.

Strategin för utveckling av landsbygden i Finland stöds av följande stödformer som utgör i programmet avsett ytterligare nationellt stöd eller som finansieras nationellt utanför programmet och anmäls särskilt. När det gäller statliga stöd som omfattas av artikel 36 i EG-fördraget följs reglerna om statligt stöd för jordbruket (punkt A) och när det gäller statliga stöd som faller utanför räckvidden av artikel 36 i fördraget (punkt B) följs de allmänna statsstödsreglerna.

A. Insatser för landsbygdsutveckling som omfattas av artikel 36 i fördraget

Ytterligare nationell finansiering beviljas i fråga om följande åtgärder. Räntestöd eller ränteförmån utgör ytterligare nationell finansiering.

Åtgärdskod	**Stödsystemets namn**	**Lagligheten i systemet**	**Systemets varaktighet**
112	Startstöd för unga jordbrukare	Relevant informationsblankett som finns i bilagan till kommissionens förordning (EG) nr 794/2004	2008–2013
121	Modernisering av jordbruksföretag	Relevant informationsblankett som finns i bilagan till kommissionens förordning (EG) nr 794/2004	2008–2013

Ytterligare nationell finansiering betalas dessutom inom åtgärd 113 (förtidspension för jordbrukare och anställda inom jordbruket). Systemet har godkänts genom kommissionens beslut C(95)622. Övergångsarrangemangen beskrivs i avsnitt 5.2.1.

Utanför programmet finansieras nationellt

- systemet med förtidspensionering (frånsett programperioden 1995–99),
- största delen av investeringarna i jordbruket,
- verksamheten för främjande av kvalitetsstrategin för livsmedelsproduktion, och
- den nationella tilläggsdelen till kompensationsbidraget

B. Insatser för landsbygdsutveckling som faller utanför räckvidden av artikel 36 i fördraget

När stöd i enlighet med programmet beviljas för åtgärderna 123 (i fråga om förädling av skogsbruksprodukter), 124, 311, 312, 321, 322, 323 och 331 iakttas det som bestäms i kommissionens förordning (EG) nr 1998/2006 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i fördraget på stöd av mindre betydelse.

Nationellt finansieras utanför programmet

- studiepenningen för lantbruksföretagare,
- jord- och skogsbrukets rådgivningstjänster,
- investeringarna i skogsbruk,
- miljöstödet för skogsbruk, vilket innefattar stödet till skogsbruksmark i Natura 2000-områden, och projekten för vård av skogsnaturen, samt
- forsknings- och utvecklingsprojekt som hänför sig till den nationella landsbygdspolitiken.

C. Tabell för statligt stöd

I följande tabell anges de stödsystem som kan innefatta stöd som är att betrakta som statligt stöd.

Åtgärdskod	**Stödsystemets namn**	**Systemets laglighet**	**Systemets varaktighet**
123	Högre värde på jord- och skogsbruksprodukter	Allt stöd som beviljas på basis av denna åtgärd är förenligt med kommissionens förordning (EG) nr 1998/2006 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i fördraget på stöd av mindre betydelse (EUT L 379, 28.12.2006, s. 5–10).	2007–2013
124	Samarbete om utveckling av nya produkter, nya processer och ny teknik inom jordbruks- och livsmedelssektorn	Allt stöd som beviljas på basis av denna åtgärd är förenligt med kommissionens förordning (EG) nr 1998/2006 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i fördraget på stöd av mindre betydelse (EUT L 379, 28.12.2006, s. 5–10).	2007–2013
311	Diversifiering till annan verksamhet än jordbruk	Allt stöd som beviljas på basis av denna åtgärd är förenligt med kommissionens förordning (EG) nr 1998/2006 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i fördraget på stöd av mindre betydelse (EUT L 379, 28.12.2006, s. 5–10).	2007–2013
312	Stöd för etablering och utveckling av mikroföretag	Allt stöd som beviljas på basis av denna åtgärd är förenligt med kommissionens förordning (EG) nr 1998/2006 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i fördraget på stöd av mindre betydelse (EUT L 379, 28.12.2006, s. 5–10).	2007–2013
321	Grundläggande tjänster för ekonomin och befolkningen på landsbygden	Allt stöd som beviljas på basis av denna åtgärd är förenligt med kommissionens förordning (EG) nr 1998/2006 om tillämpningen av	2007–2013

		artiklarna 87 och 88 i fördraget på stöd av mindre betydelse (EUT L 379, 28.12.2006, s. 5–10).	
322	Förnyelse och utveckling av byarna	Allt stöd som beviljas på basis av denna åtgärd är förenligt med kommissionens förordning (EG) nr 1998/2006 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i fördraget på stöd av mindre betydelse (EUT L 379, 28.12.2006, s. 5–10).	2007–2013
323	Bevarande och uppgradering av natur- och kulturarvet på landsbygden	Allt stöd som beviljas på basis av denna åtgärd är förenligt med kommissionens förordning (EG) nr 1998/2006 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i fördraget på stöd av mindre betydelse (EUT L 379, 28.12.2006, s. 5–10).	2007–2013
331	Utbildning och information	Allt stöd som beviljas på basis av denna åtgärd är förenligt med kommissionens förordning (EG) nr 1998/2006 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i fördraget på stöd av mindre betydelse (EUT L 379, 28.12.2006, s. 5–10).	2007–2013

Alla ansökningar av de system som räknas upp i punkt B, för vilka det krävs individuella anmälningar enligt bestämmelser för statligt stöd eller enligt villkor och åtaganden i respektive beslut om godkännande av statligt stöd, kommer att anmälas enligt artikel 88.3 i EG-fördraget.

10 KOMPLEMENTARITET MED INSATSER SOM FINANSIERAS AV DE ÖVRIGA INSTRUMENTEN FÖR DEN GEMENSAMMA JORDBRUKSPOLITIKEN, SAMMANHÅLLNINGSPOLITIKEN SAMT EUROPEISKA FISKERIFONDEN

10.1 Godkännande av och medel för komplementaritet med

Den gemensamma jordbrukspolitiken

Genom de åtgärder i programmet som riktas till jordbruket och lantbruksföretagarna befästs den huvudsakliga riktlinjen för reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken, dvs. övergången till större marknadsorientering i produktionen.

Jord- och skogsbruksministeriet svarar för att programmet samordnas med insatserna inom den gemensamma jordbrukspolitiken. Genom administrativa förfaranden säkerställs det att de ur en fond för omstrukturering finansierade diversifieringsinsatserna enligt artikel 6 i rådets förordning (EG) nr 320/2006 om inrättande av en tillfällig ordning för omstrukturering av sockerindustrin i gemenskapen inte kan få överlappande finansiering i programmet. Ansökningarna behandlas av samma behöriga regionala myndighet som behandlar ansökningar inom ramen för axlarna 1 och 3 i detta program. Den regionala myndigheten är skyldig att kontrollera att överlappande finansiering inte uppkommer. Andra motsvarande insatser som är likriktade med gemenskapens gemensamma jordbrukspolitik finansieras inte inom programmet.

Sammanhållningspolitiken och den gemensamma fiskeripolitiken

Gemenskapens politik för landsbygdsutveckling kompletterar gemenskapens sammanhållningspolitik, som tillhandahåller instrument också för utveckling av landsbygden. Genom sammanhållningspolitiken strävar gemenskapen i synnerhet efter att minska skillnaderna i utveckling mellan regionerna och stödja

utvecklingen i regioner som befinner sig i en svagare ställning. Den gemensamma fiskeripolitiken handlar om att fiskerinäringen ska utvecklas på ett hållbart sätt, och de praktiska åtgärder som hör ihop med den finansieras ur Europeiska fiskerifonden. Gemenskapens alla politikområden bygger på slutsatserna från Lissabon och Göteborg. Med avseende på landsbygdens livskraft är det viktigt att samordna de insatser med relevans för landsbygden som genomförs inom de olika politikområdena.

Programprioriteringarna stöder utgående från nationella utgångspunkter de nyckelområden som ger det största mervärdet också när det gäller att uppnå målen för gemenskapens strategi. I synnerhet inom axlarna 1 och 3 genomförs i enlighet med den omstartade Lissabonstrategin och det nationella handlingsprogram som bygger på de åtgärder som stöder tillväxt och sysselsättning i landsbygdsområdena. Den princip om hållbar utveckling som är förenlig med de mål som fastställdes i Göteborg är övergripande när programmet genomförs. I fråga om målen för hållbar utveckling betonas åtgärderna under axel 2, vilka handlar om att förbättra miljön och landsbygden.

Under programperioden 2007–2013 finansieras vart och ett åtgärdsprogram ur en enda fond. Förutom detta program omfattar sex andra program det finländska fastlandet: Den nationella sammanhållningsstrategi som gäller konkurrenskraften och sysselsättningen genomförs genom fyra regionala program (för östra, södra, norra och västra Finland) som finansieras genom Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och ett landsomfattande program som finansieras genom Europeiska socialfonden (ESF) och inbegriper också regionala avsnitt. Den nationella strategin för fiskerinäringen genomförs av Finlands program för fiskerinäringen, vilket finansieras genom Europeiska fiskerifonden (EFF). Ålands landskapsregering svarar i enlighet med landskapets självstyrande ställning för beredningen och samordningen av de program som gäller landskapet Åland för alla fonders vidkommande.

På centralförvaltningsnivå är jord- och skogsbruksministeriet förvaltningsmyndighet för inte bara detta program utan också programmet för fiskerinäringen, vilket finansieras genom EFF. Inrikesministeriet svarar för beredningen av den nationella sammanhållningsstrategin och de regionala programmen för konkurrenskraft och sysselsättning (ERUF). Arbetsministeriet svarar för beredningen av ESF-programmet för Fastlandsfinland. Programsamordningen säkerställdes genom ett vidsträckt samarbete över förvaltningsgränserna på det nationella och det regionala planet redan vid programberedningen.

I syfte att samordna och sammanjämka de regionala insatserna för utveckling av landsbygden och fiskerinäringen och ERUF:s och ESF:s strukturfondsinsatser upprättas effektiva och fungerande samordningsmekanismer på centralförvaltningsnivå, och de tas i bruk regionalt. För samordningen på centralförvaltningsnivå svarar en strukturfondsdelegation som statsrådet tillsätter. Föredragningen av ärenden för den sköts av inrikesministeriet för ERUF:s del och av arbetsministeriet för ESF:s del samt av jord- och skogsbruksministeriet när det gäller de regionala insatserna för utveckling av landsbygden och fiskerinäringen. Vidare tillsätts för samtliga program bredbasiga övervakningskommittéer som likaså behandlar frågor kring situationen för de olika programmens del och samordningen av dem.

På den regionala nivån sammanjämkas de olika fondernas program på strategisk nivå i landskapets samarbetsgrupp, som ansvarar för samordningen av utvecklingsinsatser i regionen. Den regionala TE-centralen är medlem i samarbetsgruppen, och ett sekretariat som företräder samarbetsgruppens olika medlemsorganisationer bereder de ärenden som gruppen tar upp. En regional landsbygdssektion som samarbetsgruppen inrättar eller ett motsvarande organ som tillsätts för hela programperioden är i huvudsak den som fastställer de regionala strategiska målen, urvalskriterierna och prioriteringarna i fråga om de nationella och de av EJFLU delfinansierade insatserna för landsbygdsutveckling och sammanjämkar de regionala och de lokala insatserna. De regionala urvalskriterierna, som ska godkännas av övervakningskommittén för programmet, ska vara i linje med de nationella kriterier som anges i programmet och skrivs in i nationella författningar. I det arbete som organet utför medverkar landskapsförbunden i området, övriga relevanta regionala myndigheter, företrädare för medborgarorganisationer såsom Leaderaktionsgrupperna och miljö- och jämställdhetsorganisationer samt företrädare för företagare, jordbrukare och andra som är involverade i utvecklingsarbetet.

Åtgärderna inom axlarna 3 och 4 samt största delen av åtgärderna inom axel 1 genomförs och följs regionalt. Uppdraget att vara förvaltningsmyndighet och ha hand om den regionala informationen och det regionala beslutsfattandet när det gäller dessa åtgärder och programmet för fiskerinäringen sköts av TE-centralen, vars företags- och arbetskraftsavdelningar på motsvarande sätt sköter största delen av verkställighetsuppgifterna i samband med den företagsfinansiering som gäller ERUF-programmen samt de regionala avsnitten inom ESF-programmet. Myndighetsgrupperna vid TE-centralerna, vilkas sammansättning varierar från region till region, behandlar bl.a. de ansökningar om företagsfinansiering som riktas till dessa myndigheter. Genom dessa förfaranden och gemensamma informationssystem förhindras överlappande projektfinansiering samtidigt som ansökningarna styrs till rätt finansieringskälla.

10.2 Insatser inom ramen för de andra fonderna i förhållande till åtgärder inom axlarna 1, 2 och 3

Finansieringen av de program som anknyter till strukturfonderna (ERUF och ESF) och Europeiska fiskerifonden (EFF) viktas i enlighet med respektive strategi. De strategiska prioriteringar som gäller de regionala ERUF-programmen, vilka genomför den nationella sammanhållningsstrategi som handlar om konkurrenskraft och sysselsättning, är att förbättra verksamhetsbetingelserna för konkurrenskraftiga och innovativa företag, öka företagens internationalisering och skapandet av nätverk, arbeta för en balanserad regional utveckling och främja de faktorer som bidrar till regionernas attraktionskraft. ESF-programmen tar fasta på att förbättra sysselsättningen och kompetensen, utveckla arbetslivet och främja företagandet. Det centrala målet för EFF-programmet, vilket genomför strategin för fiskerinäringen, är att lönsam företagsverksamhet inom fiskerinäringen (yrkesfiske, vattenbruk, fiskförädling och partihandel med fisk) ska utvecklas på basis av ett hållbart nyttjande av fiskeresurserna.

I ERUF-, ESF- och EFF-programmen nämns också sektorer som bör utvecklas gemensamt eller sådana insatser för landsbygdsutveckling där arbetsfördelningen mellan fonderna för finansieringens vidkommande anges i programdokument och nationella författningar. Om ingen arbetsfördelning föreslås t.ex. sektorspecifikt på det sätt som beskrivs ovan nås en överenskommelse om finansieringstyngdpunkterna, urvalskriterierna och arbetsfördelningen på regional nivå i de regionala planerna (bilaga 4). Regionalt fastställs arbetsfördelningen och förfarandena vid överläggningar mellan de behöriga myndigheterna och genom skriftliga avtal mellan olika aktörer för att det ska säkerställas att alla som ansöker om stöd bemöts jämlikt och för att överlappande finansiering ska undvikas.

Geografiskt riktas finansieringen från EJFLU främst till den glest bebyggda och den egentliga landsbygden (se avsnitt 5.2.3). Finansieringen avser gemensamma sektorer såsom utveckling av mikroföretag på landsbygden, turism, produktion av bioenergi och tjänstesektorn samt kultur- och miljöinsatser. De program som gäller de andra fonderna (ERUF, ESF och EFF) bereds samtidigt, så några slutliga beslut om arbetsfördelningen har inte kunnat fattas på centralförvaltningsnivå eller på regional nivå. I tabell 10.1 beskrivs förhållandet mellan tillämpningsområdet för EJFLU-åtgärderna och de insatser som finansieras via de andra fonderna. Den preliminära sektoriella arbetsfördelningen mellan programmen är följande:

Företagsverksamhet som EJFLU finansierar

Sådana investeringar i SME-företag och ännu mindre företag som gäller första gradens förädling av livsmedel (åtgärd 123) finansieras bara ur EJFLU. Ur EJFLU är det möjligt att utan någon sektoriell avgränsning finansiera investeringar i alla mikroföretag med anknytning till gårdar (åtgärd 311). Ur de andra fonderna finansieras i regel inte företag som är verksamma på gårdar. Utanför gårdar omfattar åtgärden för etablering och utveckling av mikroföretag (åtgärd 312) landsbygdsområden så att det på det regionala planet utesluts åtminstone centrumområdena med stadskaraktär i de största kommunerna eller städerna, vilka inte alls blir delaktiga av företagsfinansiering från EJFLU (se avsnitt 5.2.3). Särskilt i Västra och Södra Finlands storområden har EJFLU-insatserna begränsats också på landsbygden i närheten av städer.

Företagsverksamhet som ERUF finansierar

De regionala programmen för konkurrenskraft och sysselsättning (ERUF) inbegriper insatser för företagsutveckling som riktar sig till sådana företag i stadsområden och framför allt landsbygdsområden som är större än mikroföretag, till tillväxtföretag och till företag som sysslar med annat än första gradens förädling av jordbruksprodukter. När det gäller mikroföretag styrs ERUF-finansiering också i landsbygdsområdena till

- företag vilkas potentiella marknader är större än enbart den lokala marknaden (kommunen, den ekonomiska regionen, landskapet),
- företag som har förutsättningar att klara sig på exportmarknaden (egen direktexport eller export t.ex. i egenskap av underentreprenör som en del av ett nätverk) eller redan är exportföretag,
- särskilt kunskapsintensiva produktionsföretag och tjänsteföretag,
- produktionsföretag och tjänsteföretag som utnyttjar och utvecklar innovativ teknik,
- företag som arbetar eller vill arbeta inom ett nätverk av teknik- och/eller exportföretag, samt
- företag som entydigt är stadda i tillväxt eller på realistisk grund eftersträvar tillväxt så att de upphör att vara mikroföretag, dvs. blir företag som sysselsätter minst 10 personer.

Turism

EJFLU finansierar framför allt gårds- och naturturism samt mikroföretag på landsbygden som är i turistbranschen och utvecklingsinsatser som gäller dem, medan ERUF finansierar större företag i turistbranschen och turistcentrum. EFF finansierar fisketurism bara i områden där det finns en lokal fiskerigrupp som definieras i programmet för fiskerinäringen. I sådana områden sköts samordningen mellan fiskerigruppernas och Leaderaktionsgruppernas planer lokalt. Urvalsprocessen och urvalskriterierna, de lokala planerna, kriterierna för val av projekt och bokföringen är inte gemensamma för de olika typerna av grupper, som finansieras från olika håll; fiskerigrupperna finansieras ur EFF och Leaderaktionsgrupperna får sin finansiering från EJFLU.

Produktion av bioenergi

Ökning av användningen av förnybar bioenergi ingår bland målen för alla program. I samband med bioenergiprojekt och andra regionala sektorspecifika projekt kompletterar ERUF-åtgärderna insatserna inom detta program, bl.a. när det gäller inrättandet av energienheter som är större än lokala enheter, omfattande teknikprojekt och beredningen av digra handlingsprogram.

Övriga gemensamma sektorer som stöder EJFLU-insatserna

Insatserna inom ERUF-programmen avser också utveckling av näringarna på landsbygden när det är fråga om omfattande miljö- och infrastrukturinsatser, telematiska förbindelser, vägar och insatser som förbättrar tillgängligheten i övrigt samt basservice såsom avfallshantering och vattentjänster. I ESF-programmet ingår en ansenlig satsning på att finansiera utbildning och i synnerhet också på att bevara arbetsförmågan och förbättra orkandet i arbetet bland företagare på landsbygden (däribland åldrande jordbrukare).

Det nationella målet består i att se till att små företag och mikroföretag inte ramlar mellan två stolar för finansieringens del. De regionala målen och de regionala program som faller inom ramen för de andra fonderna samt avvägningarna för deras del varierar också avsevärt, och därför är det inte skäl att fastställa kategoriska och dogmatiska principer för arbetsfördelningen på landsnivå. De regionala program som har anknytning till de andra fonderna innehåller ingen särskild axel beträffande insatser för landsbygdsutveckling och också i dem konstateras det att en särskild satsning på att samordna finansieringen krävs för att de regionala målen ska kunna nås. Under programperioden ges det akt på arbetsfördelningen, och vid behov den preciseras den.

Tabell 10.1. Avgränsningar mellan programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2007–2013 (EJFLU) och de program som sorterar under övriga fonder (ERUF, ESF och EFF)

EJFLU-åtgärder (Övriga fonder som finansierar motsvarande åtgärder i Fastlandsfinland)	**Avgränsningar**
Åtgärd 111: Yrkesutbildning, informationsinsatser (ESF)	Åtgärden stöder genomförandet av de andra åtgärderna inom axel 1 samt aktörer inom jordbruks-, livsmedels- och skogssektorerna i fråga om att utveckla sektorernas konkurrenskraft. Åtgärden stöder också genomförandet av miljöstödet för jordbruket och stödet för djurens välbefinnande under axel 2. Via ESF är det möjligt att finansiera sådana utbildningsinsatser som är mer generella än de ovan nämnda och har en koppling till sysselsättningspolitiken och EU:s sysselsättningsstrategi. ESF kan också stödja orkandet i arbetet i fråga om små- och mikroföretagare på landsbygden, liksom också utbildning för anställda i livsmedelsföretag.
Åtgärd 121: Modernisering av jordbruksföretag (ERUF, EFF)	Åtgärden har avgränsats så att den avser endast nötboskapsskötsel samt investeringar i produktionen av bioenergi som baserar sig på gårdsproducerade energiråvaror i sådana fall där den producerade energin huvudsakligen används på en eller flera gårdar. Största delen av projekten med anknytning till produktion av bioenergiråvaror för försäljning utanför jordbruket finansieras via åtgärderna 123 och 311. Övriga projekt som handlar om diversifiering till annat än jordbruk finansieras inom åtgärd 311. För bioenergins vidkommande kan ERUF finansiera stora regionala energiprojekt och investeringar. ESF kan stödja främjandet av produktionen av förnybar energi och användningen av naturresurser genom sysselsättnings- och utbildningsåtgärder**.** EFF kan finansiera investeringar i vattenbruk och yrkesfiske.
Åtgärd 123: Högre värde på jord- och skogsbruksprodukter (ERUF, EFF)	Inom åtgärden finansieras första gradens förädling och marknadsföring av jordbruksprodukter i SME-företag och sådan förädling inom skogssektorn som sker i lokala mikroföretag före den industriella produktionen. Åtgärden innefattar också investeringar i anslutning till produktion av sådana jord- eller skogsbruksrelaterade bioenergiråvaror i mikroföretag utan anslutning till gårdar som i huvudsak är avsedda att säljas utanför jordbruket. Investeringar som mikroföretag gör utanför dessa sektorer finansieras med hjälp av åtgärderna 311 och 312 inom axel 3. Mer omfattande projekt som grundar sig på forskningssamarbete finansieras inom åtgärd 124. ERUF kan finansiera SME-företag som ägnar sig åt annat än första gradens förädling och marknadsföring av jordbruksprodukter. För bioenergins del kan ERUF finansiera stora regionala energiprojekt och investeringar. ESF kan stödja främjandet av produktionen av förnybar energi och användningen av naturresurser genom sysselsättnings- och utbildningsåtgärder. Prioriteringarna beträffande den företagsverksamhet som ERUF stöder beskrivs mera ingående i avsnitt 10.2. EFF kan finansiera investeringar som anknyter till fiskförädling och generella PR-insatser som gäller fiskkonsumtionen.
Åtgärd 124: Samarbete om utveckling av nya produkter, nya processer och ny tekniker inom jordbruks- och	Inom åtgärden finansieras bara insatser med anknytning till forskning, utveckling och innovationer som gäller jord- och skogsbrukets produktionskedjor.

livsmedelssektorn (ERUF, EFF)	ERUF kan finansiera projekt som syftar till att utveckla regionala innovationsstrukturer. ESF kan finansiera forsknings-, produktutvecklings- och pilotprojekt med anknytning till fiskerinäringen.
Åtgärderna 121, 123, 124, 311 och 312: Regional och lokal utveckling av produktionen och användningen av förnybar energi (ERUF, EFF, ESF)	Inom axel 1 finansieras projekt som gäller användning av och nya lösningar i fråga om förnybar energi i sådana fall där energiråvaran härrör från jord- eller skogsbruket. Investeringar som är relaterade till sådan produktion av bioenergi utgående från gårdsproducerade energiråvaror som syftar till att den producerade energin i huvudsak ska användas på en eller flera gårdar finansieras genom åtgärd 121, medan projekt som hänför sig till produktion av råvaror för sådan bioenergi som främst är avsedd att säljas utanför jordbruket finansieras genom åtgärd 123. Mikroföretag som producerar energi eller energitjänster finansieras via åtgärderna 311 eller 312 inom axel 3 beroende på om mikroföretaget befinner sig på eller utanför en gård. ERUF kan finansiera stora regionala energiprojekt och investeringar. ESF kan stödja produktionen av förnybar energi och främjandet av användningen av naturresurser genom sysselsättnings- och utbildningsåtgärder.
Åtgärderna 214 och 216: Stöd för miljövänligt jordbruk och icke-produktiva investeringar (EFF)	I programmet finansieras anläggning av mångfunktionell våtmark via stöd för icke-produktiva investeringar, och upprätthållandet och skötseln av sådan finansieras via miljöstödet för att målen för åtgärderna i fråga ska nås. Finansieringen från EFF kan avse dels produktiva investeringar i vattenbruk, dels vattenbruksrelaterade miljöåtgärder.
Åtgärderna 311 och 312: Stöd för etablering och utveckling av mikroföretag på och utanför gårdar (ERUF, EFF, ESF)	I programmet finansieras investeringar i och utveckling av mikroföretag endast i landsbygdsområden på och utanför gårdar. Stödinsatser för företag som är större än mikroföretag ingår i ERUF-programmen. ERUF kan finansiera mikroföretag också i landsbygdsområden. Prioriteringarna i fråga om den företagsverksamhet som ERUF finansierar beskrivs mer ingående i avsnitt 10.2. ESF är också med om att utveckla förutsättningarna för företagsverksamhet och kan stödja företagsetablering. EFF kan finansiera bara investeringar som är relaterade till företagsverksamhet inom fiskerinäringen och sådana allmänna utvecklingsprojekt som förbättrar verksamhetsbetingelserna för näringsverksamhet.
Åtgärd 313: Främjande av turistverksamhet (ERUF, EFF)	Inom åtgärden finansieras i regel övergripande insatser som hänför sig till utveckling av landsbygdsturismen. Stödinsatser som avser enskilda företag ingår i åtgärderna 311 och 312. De ERUF-finansierade insatserna koncentreras till turistprojekt av regional betydelse. De EFF-finansierade insatserna begränsar sig till fisketurism och projekt i anslutning till dem stöds i huvudsak via fiskerigrupperna.
Åtgärderna 321 och 322: Grundläggande tjänster för ekonomin och befolkningen på landsbygden samt förnyelse och utveckling av byarna (ERUF,	De insatser för byautveckling som finansieras inom åtgärderna grundar sig i huvudsak på lokala utvecklingsplaner, men utvecklingen av tjänster finansieras huvudsakligen på delregional nivå.

ESF, EFF)	ERUF kan finansiera sådana till utveckling av näringarna och företagsstöd relaterade insatser för utveckling av tjänsterna som är mer omfattande än de ovan nämnda och allmänna investeringar i infrastruktur för att landsbygden ska bli lättare att nå och för att förbindelserna ska förbättras. Åtgärderna kompletteras också av ESF-insatser som utvecklar och stöder den tredje sektorn. Ur EFF är det möjligt att finansiera allmännyttiga insatser såsom hållbar utveckling av fiskerigrupper.
Åtgärd 323: Bevarande och uppgradering av natur- och kulturarvet på landsbygden (ERUF, ESF)	De insatser som finansieras inom åtgärden och gäller bevarande och uppgradering av natur- och kulturarvet på landsbygden avser landsbygdsområdena och grundar sig främst på lokala utvecklingsplaner. Inom åtgärden är det möjligt att finansiera också upprättandet av skydds- och förvaltningsplaner för Natura 2000-områden. Inom ramen för sådana ERUF-insatser som gäller stadsområden är det möjligt att finansiera miljövård och miljöskydd (liksom också skötsel av Natura 2000-områden), upprätthållande och utveckling av kulturverksamhet samt skydd av kulturarvet. ESF kan stödja bevarande och uppgradering av natur- och kulturarvet på landsbygden genom sysselsättnings- och utbildningsinsatser**.**
Åtgärd 331: Utbildning och information (ESF)	Åtgärden stöder genomförandet av övriga åtgärder inom axel 3. ESF kan finansiera utbildning som utvecklar företagarnas kompetens i fråga om sådana företag som inte finansieras via EJFLU. Å andra sidan är det via ESF möjligt att finansiera utbildningsinsatser som är mer generella än de ovan nämnda och har en koppling till sysselsättningspolitiken och EU:s sysselsättningsstrategi. ESF:s stödinsatser inriktas också på att öka det sociala kapitalet och på att utveckla arbetshälsan och växelverkan mellan städerna och landsbygden.
Axel 4: Leader (ERUF, EFF)	Genom Leaderaxeln finansieras småskaliga projekt som genomförs av lokala aktörer och vars offentliga finansiering uppgår till högst 150 000 euro. Projekt som är gemensamma för flera medlemsstater och finansieras ur mål 3-programmen och det europeiska grannskaps- och partnerskapsinstrumentet (ENPI) är i regel större projekt som genomförs av större organisationer. Urvalsprocessen och urvalskriterierna, de lokala planerna, kriterierna för val av projekt och bokföringen är inte gemensamma för de olika typerna av grupper som finansieras ur olika källor; fiskerigrupperna finansieras ur EFF och Leaderaktionsgrupperna får sin finansiering från EJFLU.

Förutom de ovan refererade sektorspecifika riktlinjerna har man i de olika storområdena (Östra, Norra, Västra och Södra Finland) kommit överens om följande prioriteringar för de andra fondernas del som stöder också EJFLU-insatserna:

I *Östra Finlands* program för konkurrenskraft och sysselsättning riktas ERUF-insatser till landsbygden och företag som är verksamma där via främjande av innovationsverksamhet, nätverksbildning samt innovations- och kompetensstrukturer. Innovationsmiljöerna, företagstjänsteorganisationerna och stödtjänster som gäller internationalisering står till förfogande också för landsbygdsföretagen och införandet av innovationssystem ökar växelverkan mellan landsbygden och städerna. Inom de regionala programmen stöder ERUF sådan forskning, utveckling och innovationsverksamhet som ökar användningen av inhemska energiråvaror,

investeringar i anläggningar för regionvärme och i stora lokala enheter för energiproduktion (i första hand sådana som utnyttjar träenergi). I syfte att främja livskvaliteten och välbefinnandet inriktas ERUF-insatser bl.a. på att förbättra trafikförbindelser och därmed sammanhörande tjänster i området, välmåendetjänster, miljövård och miljöskydd, restaurering av kulturmiljöer, genomförande av vatten- och avloppsprojekt och främjande av informationssamhällsutvecklingen genom bättra informationsinnehåll och dataförbindelser.

ESF-programmets regionala insatser i Östra Finland handlar närmast om att utveckla humankapitalet, stärka den kompetens som företagens personal och ledning har och öka produktiviteten och innovationsförmågan. Också företagande och generationsskiften samt främjande av de anställdas välbefinnande intar en framträdande plats i ESF-programmet. Livskvaliteten och välbefinnandet på landsbygden förbättras bl.a. genom att det ordnas utbildning som anknyter till omorganisering av landsbygdstjänsterna, den tredje sektorns verksamhet utvecklas, sysselsättningsmöjligheterna för unga förbättras, jordbrukarna tränas i att hantera förändringar och specialinsatser riktas till kvinnorna på landsbygden.

I *Norra Finlands* program för konkurrenskraft och sysselsättning riktas ERUF-insatser också särskilt till att lindra problem i glest bebyggda områden och utveckla landsbygden. Diversifieringen av företagsverksamheten på landsbygden handlar främst om tjänstesektorn, sådana verksamheter som är oberoende av placeringsorten och helt nya näringsverksamheter som har framtiden för sig. Företag i turistbranschen finns närmast i landsbygdsområden, men ERUF finansierar i första hand turistcentrum och förbättrar den dragningskraft som deras och tätorternas omgivning uppvisar. För att tillgängligheten ska bli större utvecklas elektroniska tjänster genom ERUF-insatser framför allt för att trygga tjänsterna i perifera områden. Tyngdpunkten i fråga om att öka och utveckla användningen av förnybar energi ligger på att utveckla ny teknik och öka produktionen i industriell skala (varvid främst träenergi utnyttjas).

ESF-finansiering riktas i Norra Finland i synnerhet till att utveckla det sociala kapitalet. ESF är också på landsbygden huvudsaklig aktör när det gäller att trygga främjandet av företagsamhet och sådan företagsrådgivning och företagarutbildning som stöder den samt att trygga sysselsättningsmöjligheterna och tillgången på arbetskraft. ESF främjar uppbyggnaden av insatser och handlingsmallar som skapar växelverkan mellan olika befolkningsgrupper på landsbygden och i städerna och öppnar nya möjligheter. Genom ESF-insatserna är det möjligt att främja bevarandet och uppgraderingen av kulturarvet på landsbygden så att det utvecklas till näringsverksamhet och exportprodukter. Dessutom kan stöd riktas till att främja nya slag av tjänsteföretagande och produktifiera tjänster i avsikt att modernisera servicestrukturen och till att utveckla nya inlärningsstrukturer för att tillgodose särskilt de behov som invånarna i de glest bebyggda områdena har.

I *Västra Finlands* program för konkurrenskraft och sysselsättning finansierar ERUF bara i liten utsträckning infrastrukturprojekt på landsbygden, så Leaderaktionsgrupperna och TE-centralen stöder små infrastrukturprojekt också med finansiering från EJFLU. Inom ramen för det gemensamma sektorprogrammet inom området bioenergi stöder ERUF sådan forskning, utveckling och innovationsverksamhet som ökar användningen av inhemska energiråvaror och investeringar i anläggningar för regionvärme och stora lokala enheter för energiproduktion (biogas och bioetanol). ERUF-företagsfinansieringen riktas i huvudsak till tillväxt-, teknik- och exportföretag i tätorter och på landsbygden i närheten av städer.

De regionala insatserna inom ESF-programmet riktas i Västra Finland närmast till att utveckla humankapitalet. Utbildning riktas också till sådan kortvarig utbildning för landsbygdsföretag och andra landsbygdsaktörer som inte finansieras ur EJFLU, såsom utbildning för företagare och anställda inom bl.a. livsmedelsföretag. Stöd kan dessutom beviljas för att utveckla ett nytt slag av tjänsteföretagande och produktifiera tjänster i syfte att modernisera servicestrukturen.

I *Södra Finlands* program för konkurrenskraft och sysselsättning finansierar ERUF bara i mycket begränsad utsträckning infrastrukturprojekt på landsbygden, så också Leaderaktionsgrupperna har möjligheter att stödja små lokala infrastrukturprojekt inom ramen för sin lokala plan. ERUF stöder sådan forskning, utveckling och innovationsverksamhet som ökar användningen av inhemska energiråvaror och investeringar i anläggningar

för regionvärme och stora lokala enheter för energiproduktion. ERUF-företagsfinansieringen riktas i huvudsak till tillväxt-, teknik- och exportföretag i tätorter och på landsbygden i närheten av städer.

ESF-insatserna är ytterst begränsade i Södra Finland och medel riktas endast i ringa utsträckning till sådan kortvarig utbildning för landsbygdsföretag och andra landsbygdsaktörer som inte finansieras ur EJFLU, såsom utbildning för företagare och anställda inom bl.a. livsmedelsföretag.

10.3 Insatser inom ramen för de övriga fonderna i förhållande till åtgärder inom axel 4

För aktionsgruppernas vidkommande ingås en överenskommelse med EFF i enlighet med vad som anges om arbetsfördelningen i avsnitt 10.2 när det gäller att finansiera de fiskerigrupper som anges i programmet för fiskerinäringen och särskilt fisketurism.

10.4 I förekommande fall komplementaritet med andra finansiella instrument inom gemenskapen

I programmet ingår inte insatser som behöver samordnas med andra finansiella instrument inom gemenskapen än de som anges ovan.

11 BEHÖRIGA MYNDIGHETER OCH ORGAN

Programgenomförandet består av tre uppgiftshelheter: uppgifter som sköts av den myndighet som ansvarar för att programmet förvaltas, dvs. förvaltningsmyndigheten, uppgifter som sköts av den utbetalande myndigheten (utbetalningsstället) och uppgifter som sköts av det attesterande organet. Systemet för förvaltning och kontroll har konstruerats så att uppgiftsfördelningen och åtskillnaden mellan förvaltningsmyndigheten, utbetalningsstället och det attesterande organet realiseras. Också mellan utbetalningsställets huvudsakliga uppgifter, dvs. granskningen och godkännandet av utbetalningar, inkl. administrativa kontroller och kontroller på plats, utbetalningen av EJFLU-bidrag och redovisningen av utbetalningar, råder en tydlig uppdelning på alla nivåer av verksamheten. Inspektionerna på plats som medlemsstaten ansvarar för och inspektionerna av Leaderaktionsgrupperna har organiserats på ett oberoende sätt.

Förvaltningsmyndighet

Jord- och skogsbruksministeriet ansvarar för förvaltningen av programmet och de stödsystem och åtgärder som ingår i det samt för övriga uppgifter som förvaltningsmyndighet i enlighet med artikel 75 i rådets förordning EG) nr 1698/2005. De till förvaltningsmyndigheten hörande uppgifter som delegeras till andra myndigheter fastställs i den nationella lagstiftningen.

Utbetalningsställe

Bestämmelser om det utbetalande organets (den utbetalande myndighetens, utbetalningsställets) uppgifter finns i rådets förordning (EG) nr 1290/2005 om finansieringen av den gemensamma jordbrukspolitiken och i kommissionens med stöd av den antagna förordning (EG) nr 885/2006. Utbetalningsstället svarar för utbetalningen av EJFLU:s finansieringsandel till stödmottagaren, bokföringen i samband med den och rapporteringen till kommissionen samt för bevarandet av handlingarna. Utbetalningsställets uppgifter kan, med undantag för utbetalningen av EJFLU:s finansieringsandel, delegeras till ett organ utanför utbetalningsstället. Utbetalningsstället svarar emellertid för att uppgifterna sköts så att kriterierna för godkännande av utbetalningsstället uppfylls.

Det godkända utbetalningsstället för programmets del är t.o.m. 30.4.2007 en helhet som inbegriper verkställighetslinjen vid jord- och skogsbruksministeriets jordbruksavdelning, en del av enheten för intern revision och en del av jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral, enligt vad som föreskrivits särskilt. Utbetalningsstället leds av en tjänsteman som är chef för verkställighetslinjen vid jord- och skogsbruksministeriets jordbruksavdelning. I Finland inrättas 1.5.2007 ett Landsbygdsverk, som får i uppdrag att sköta de verkställighetsuppgifter som faller inom ramen för Europeiska gemenskapens gemensamma jordbrukspolitik, de av gemenskapen delfinansierade insatserna för landsbygdsutveckling och sådana nationella åtgärder som kompletterar dem. I samband med att Landsbygdsverket inrättas omorganiseras den helhet som utbetalningsstället utgör så att den nationella redovisningen och rapporteringen till kommissionen inte förändras under budgetåret 16.10.2006–15.10.2007 och att Landsbygdsverket svarar för utbetalningsställets redovisning under hela det nämnda budgetåret. Vid Landsbygdsverket har utbetalningsställets uppgifter skilts åt på avdelningsnivå från de uppgifter som förvaltningsmyndigheten sköter. De till utbetalningsstället hörande uppgifter som delegeras till andra myndigheter fastställs i den nationella lagstiftningen eller i skriftliga avtal.

Attesterande organ

Det attesterande organet i enlighet med artikel 7 i rådets förordning (EG) nr 1290/2005 ska vara en offentligrättslig eller privat enhet som utses av medlemsstaten för att attestera det godkända utbetalande organets räkenskaper med avseende på deras sanningsenlighet, fullständighet och exakthet, med beaktande av det system för förvaltning och kontroll som inrättats. Medlemsstaterna ska tillställa kommissionen bl.a. de årliga räkenskaperna tillsammans med de handlingar som är nödvändiga för avslutande av räkenskaperna och ett intyg över att de är fullständiga, exakta och sanningsenliga. Attesteringen sköts av ett särskilt attesterande organ på basis av en revision som detta har utfört. Organet ska vara i funktionellt hänseende oberoende av utbetalningsstället. Det attesterande organet rapporterar sina iakttagelser.

Jord- och skogsbruksministeriet som är behörig myndighet väljer genom konkurrensutsättning en auktoriserad revisionssammanslutning till attesterande organ.

Mellan de olika axlarna finns skillnader som gäller förvaltningsmyndighetens uppgifter i samband med den praktiska verkställigheten, och därför beskrivs förvaltningsmyndighetens och utbetalningsställets uppgifter här nedan axel för axel:

Stödsystemen under axlarna 1, 3 och 4

Verkställigheten av de stödsystem som hör ihop med åtgärderna under axlarna 1, 3 och 4 sköts av TE-centralerna (de regionala myndigheterna). När Leadermetoden tillämpas är också de lokala aktionsgrupperna med om att verkställa stödsystemen. Landsbygdssektionen inom landskapets samarbetsgrupp eller en motsvarande samarbetsgruppering sammanjämkar de regionala åtgärder för landsbygdsutveckling som EJFLU finansierar och övriga regionala åtgärder samt preciserar urvalskriterierna för projekten och de andra regionala begränsningar som anknyter till projekturvalet.

TE-centralen beviljar stödet (en uppgift som förvaltningsmyndigheten delegerat). Ett undantag består i att aktionsgruppen, när Leadermetoden tillämpas i fråga om projekt som inte är aktionsgruppens egna, prövar om det är ändamålsenligt att bevilja stöd. Efter det kontrollerar TE-centralen stödbeviljandets laglighet när den beslutar om beviljandet av stöd. I aktionsgruppernas egna projekt prövar TE-centralen också om det är ändamålsenligt att bevilja stöd på samma sätt som när den allmänt beslutar om beviljande av stöd.

TE-centralen tar också emot sökandens ansökan om utbetalning, kontrollerar förutsättningarna för utbetalning av stödet (inkl. administrativa kontroller) och beslutar om utbetalning av stödet (en uppgift som utbetalningsstället delegerat). Ett undantag består i att aktionsgruppen, när Leadermetoden tillämpas i fråga om projekt som inte är aktionsgruppens egna, tar emot sökandens ansökan om utbetalning och avger utlåtande till TE-centralen om hur projektet framskridit. Efter det kontrollerar TE-centralen förutsättningarna

för utbetalning av stöd och fattar beslut om utbetalningen på samma sätt som när den allmänt beslutar om utbetalning av stöd. I fråga om aktionsgruppernas egna projekt iakttas det allmänna förfarandet för handläggning av ansökningar om utbetalning.

Utbetalningsstället säkerställer att de utgifter som ingår i ansökningarna om utbetalning är stödberättigande och förfarandet för beviljande av stöd samt förenligheten med gemenskapsreglerna samt att de kontroller som krävs i gemenskapslagstiftningen har utförts när det granskar och godkänner utbetalningen till stödmottagaren och för in utbetalningarna i räkenskaperna.

TE-centralen fattar beslut om återkrav i sin egenskap av myndighet som beslutar om stödet och utbetalningen, medan Landsbygdsverket svarar för indrivningen av fordringar som återkraven ger upphov till och för rättegångarna i anslutning till dem. Stödet ska återkrävas bl.a. om förutsättningarna för att bevilja eller betala det inte har motsvarats eller om de har påverkats väsentligt av att stödmottagaren lämnat en felaktig eller bristfällig uppgift eller utan tillstånd av TE-centralen har överlåtit föremålet för stöd (vid investeringar eller annat stödjande av företagsverksamheten) innan fem år har förflutit efter att den sista stödposten betalts eller om Europeiska gemenskapens lagstiftning förutsätter återkrav. Landsbygdsverket svarar också för att oegentligheter motarbetas, rapporterar regelstridigheter och samarbetar med Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (OLAF).

Stödsystemen under axel 2

TE-centralerna och kommunernas landsbygdsnäringsmyndigheter (de lokala myndigheterna) svarar för den praktiska verkställigheten av kompensationsbidraget, miljöstödet för jordbruket, stödet för djurens välbefinnande och stödet för icke-produktiva investeringar.

De regionala miljöcentralerna avger utlåtande om vissa specialstödsavtal i samband med miljöstödet och om icke-produktiva investeringar. De lokala aktionsgrupperna avger för sin del utlåtande om vissa specialstödsavtal och om icke-produktiva investeringar i anslutning till Leadermetoden. Det är möjligt att avvika från aktionsgruppens utlåtande bara när EU-rättsakter, den nationella lagstiftningen eller programmet möjliggör det på laglighetsgrund.

Det första året (det år då stöd söks) fattas två beslut. Den lokala/regionala myndigheten beslutar att godkänna en förbindelse eller ett avtal, och i fråga om icke-produktiva investeringar fattas beslut om att godkänna kostnaderna (en uppgift som förvaltningsmyndigheten delegerat). Genom dessa beslut binds stödmedlen för hela förbindelse-/avtalsperioden. Under året i fråga fattar utbetalningsstället beslut om utbetalning av stöden. Under de följande åren fattar utbetalningsstället årliga beslut om utbetalning av dem.

Den lokala/regionala myndighet som beviljar stödet fattar beslut om eventuellt återkrav av stöd som hänför sig till förbindelsen/avtalet. Stödet ska återkrävas bl.a. om stödvillkoren inte har iakttagits, om stödmottagaren har lämnat en felaktig eller bristfällig uppgift som väsentligt har påverkat beviljandet eller utbetalningen av stöd eller om Europeiska gemenskapens lagstiftning förutsätter återkrav. Utbetalningen av stöd för djurens välbefinnande avbryts, om det i samband med en kontroll konstateras att ett djurskyddsbrott/en djurskyddsförseelse har ägt rum på gården. Landsbygdsverket sköter återkravet och svarar också för att oegentligheter motarbetas, rapporterar regelstridigheter och samarbetar med Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (OLAF).

Tekniskt bistånd

Tekniskt bistånd används både nationellt och regionalt för att genomföra programmet, som förvaltningsmyndigheten ansvarar för. Dessutom avsätts en del av det tekniska biståndet för att användas av det nationella landsbygdsnätverket. Förvaltningen av det tekniska biståndet beskrivs mera ingående i kap. 16.

Bilaga 11 innehåller en beskrivning av förvaltnings- och kontrollstrukturerna inom programmets olika axlar under perioderna 1.1–30.4.2007 respektive fr.o.m. 1.5.2007.

12 BESKRIVNING AV ÖVERVAKNINGS- OCH UTVÄRDERINGSSYSTEMEN SAMT ÖVERVAKNINGSKOMMITTÉN

12.1 Beskrivning av övervaknings- och utvärderingssystemen

Under programperioden 2007–2013 styr i synnerhet landsbygdsförordningen och kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006, nedan genomförandeförordningen, utarbetandet, genomförandet och övervakningen av programmet. Avdelning VII i landsbygdsförordningen gäller övervakning och utvärdering. Artiklarna 77–79 i avdelningen definierar övervakningskommitténs sammansättning och uppgifter, artiklarna 79–81 handlar om utvärderingssystemet och indikatorerna, artiklarna 82 och 83 handlar om rapporteringen av programutfallet och artiklarna 84–87 gäller själva utvärderingen. I genomförandeförordningen definieras de för medlemsstaterna obligatoriska indikatorer med vilkas hjälp landsbygdsutvecklingsprogrammens framsteg, effektivitet och måluppfyllelse mäts. Vidare är det möjligt att definiera nationella indikatorer i programmet. Kommissionen har utarbetat gemensamma utvärderings- och övervakningsanvisningar i samråd med medlemsstaterna.

Indikatorer

Övervakningssystemet innehåller förutom insatsindikatorer som beskriver finansieringen fem olika slag av indikatorer:
- Utgångsindikatorer relaterade till mål
- Utgångsindikatorer relaterade till sammanhang
- Utfallsindikatorer
- Resultatindikatorer
- Indikatorer för måluppfyllelse

Utgångsindikatorerna relaterade till mål har att göra med de övergripande målen för programmet och ligger till grund för mätning av måluppfyllelsen. Utgångsindikatorerna relaterade till sammanhang ger information om sådant som har att göra med programmets innehåll utan att direkt tangera programmet men inverkar på programmets resultat. De är till hjälp när det gäller att identifiera starka och svaga sidor och förklarar de uppnådda effekterna. Utgångsindikatorerna har använts när programstrategin lagts fast och i SWOT-analysen. Indikatorerna för måluppfyllelse har ett samband med programmets effekter och anknyter till dess övergripande mål. De analyseras särskilt i den utvärdering efter halva tiden och i efterhand som en utomstående utvärderare gör. Utfallsindikatorerna beskriver hur de operativa målen utfallit. Förvaltningsmyndigheten svarar för att insamlingen av utfallsindikatorer organiseras. Information samlas ur administrativa register och informationssystem där det ingår detaljerade uppgifter om finansieringen, stödtagarna och åtgärderna. Resultatindikatorerna uttrycker åtgärdernas direkta och omedelbara effekter. Förvaltningsmyndigheten svarar för att resultatindikatorerna rapporteras till kommissionen på så sätt att datainsamlingen sker ur administrativa register och statistik och vid behov också genom separata undersökningar.

I bilaga 8 till programmet återges de med kommissionens övervaknings- och utvärderingssystem förenliga och de nationella indikatorerna samt deras utgångsnivå, informationsinsamlingen och relevanta målnivåer år 2013.

Rapportering till kommissionen

Övervakningen ger information om utvecklingen mot programmets mål särskilt via insats-, utfalls- och resultatindikatorerna. Denna information är grundvalen för den årliga rapporteringen och den mera sällan förekommande s.k. strategiska rapporteringen till kommissionen.

Årsrapporten, som gäller programgenomförandet, sänds första gången till kommissionen år 2008 och därefter årligen före utgången av juni varje år. I årsrapporterna anges utvecklingen av programmet i förhållande till uppsatta mål, på grundval av indikatorer för utfall och resultat. Vid den strategiska rapporteringen sänds åren 2010, 2012 och 2014 till kommissionen en rapport om hur strategin för landsbygdsutveckling utfallit och om hur iakttagandet av gemenskapens strategiska riktlinjer för landsbygdsutveckling har främjats med hjälp av strategin. Rapporten ska innehålla en sammanfattning av de föregående årens programrapporter och en beskrivning av hur strategin har verkställts och utvecklats särskilt i förhållande till de indikatorer som ingår i strategin. Förvaltningsmyndigheten förmedlar rapporterna till kommissionen via informationssystemet SFC2007.

Allmän beskrivning av utvärderingen

Genom utvärderingen riktas målen och åtgärderna i programmet bättre samtidigt som de förändringar som eventuellt behövs när det gäller programgenomförandet och måluppställningen analyseras och information samlas in och analyseras för att myndigheterna och den stora allmänheten ska få veta hur de offentliga medlen använts.

Förhandsbedömningen ligger till grund för hela programarbetet. Finlands förhandsbedömning inleddes genom ett anbudsförfarande i maj 2005. Förhandsbedömningen utfördes av ett oberoende utvärderingskonsortium som inte var involverat i programarbetet,. och slutförde sitt arbete 31.3.2006. Den slutrapport som förhandsbedömningen resulterade i ingår som bilaga 6 till detta program.

Genom utvärderingen efter halva tiden undersöks vilka halvtidsresultat programmet har gett. Vid behov justeras också programmets inriktning. Utvärderingen i efterhand är en mera omfattande helhet som omspänner hela programperiodens resultat och måluppfyllelse. Utvärderingen efter halva tiden företas år 2010 och utvärderingen i efterhand år 2015. Kommissionen förser medlemsstaterna med s.k. allmänna utvärderingsfrågor i anslutning till utvärderingarna efter halva tiden och i efterhand, och dem gäller det att besvara vid utvärderingarna.

Fram till år 2008 beskrivs systemet för den pågående utvärderingen för kommissionen och fr.o.m. år 2008 rapporteras det till kommissionen hur den pågående utvärderingen framskridit. År 2009 koncentreras den pågående utvärderingen till informationsinsamling som är förenlig med utvärderingsbehoven, närmast med avseende på den förestående utvärderingen efter halva tiden. Dessutom tar den pågående utvärderingen år 2009 och åren 2011–2014 fasta på informationsinsamling och rapportering till kommissionen på grundval av utvärderingsindikatorerna. Den pågående utvärderingen omfattar dels myndighetsinformation som fås ur adb-baserade övervakningssystem, dels insamling av statistik- och barometerdata, resultatet av olika undersökningar och vid behov information från separata undersökningar som startas till stöd för utvärderingen.

Adb-baserade övervakningssystem

En del av den pågående utvärderingen och den därtill anknutna insamlingen av information för att användas av förvaltningsmyndigheten och utbetalningsstället, kommissionen, övervakningskommittén och utvärderarna består av myndighetsinformation som fås ur myndigheternas administrativa register. I dem samlas centrala uppgifter om sökandena, dem som genomför åtgärderna och stödvillkoren.

Det integrerade systemet för administration och kontroll

Det integrerade systemet för administration och kontroll är i Finland uppdelat i fyra delar: IACS-informationssystemet, djuridentifikationsregistret, åkerskiftesregistret och stödrättighetsregistret. Med hjälp av IACS-informationssystemet handläggs största delen av EU-stöden och de nationella stöden till jordbrukare i Finland. Via systemet insamlas också en stor del av den grundläggande jordbruksstatistiken. IACS-informationssystemet består av en stödtillämpning, en kalkyltillämpning, ett rapporteringssystem, ett

system för uppsamling av ansökningar för utbetalning och en övervakningstillämpning. Dessa står i förbindelse med den centraliserade databasen, dvs. IACS-centralregistret. Stödtillämpningen används för att lagra ansökningsuppgifter, validera data och besluta om utbetalningar. Kalkyltillämpningen används för att räkna ut stöd, och som biprodukt uppkommer i databasen en stor mängd information som behövs bl.a. vid rapporteringen. Rapporteringssystemet har byggts upp i anslutning till stödtillämpningen. Med hjälp av det sköts den dagliga s.k. operativa rapporteringen. Systemet för uppsamling av ansökningar för utbetalning tillhandahåller de data som det centraliserade systemet för handläggning av stödutbetalningar förutsätter för utbetalning av stöd. Övervakningstillämpningen används för närvarande för att behandla uppgifter om övervakningen av tvärvillkor; den övriga övervakningsinformationen behandlas med hjälp av stödtillämpningen. Också gårdsbruksregistret förs med hjälp av stödtillämpningen.

Informationssystemet för strukturstöd (Rahtu)

Informationssystemet Rahtu används för att handlägga de EU-delfinansierade och de helt och hållet nationellt finansierade investeringsstöden för jordbruket och startstöden för unga jordbrukare. Också de investerings- och startstöd som hör ihop med ren-, skolt- och naturnäringarna är sådana strukturstöd som handläggs inom Rahtu.

Informationssystemet Rahtu används för att handlägga stödansökningar, räkna ut stöd, föra in beslutsuppgifter i systemet och skriva ut beslut, betala ut stöd, registrera övervakningsinformation och följa upp bevillningskvoterna samt för stödrapporteringen. I Rahtu lagras bl.a. uppgifter om sökandena, kostnaderna och finansieringen och det målsatta antalet arbetsplatser. Om en stödansökan gäller ett byggprojekt lagras också byggnadsplanen och de därtill hörande uppgifterna om kapaciteten. Rahtu-systemet använder samma kundinformation, information om gårdsbruksföretagen och kodsystem som IACS och gemensamma skärmbilder. Rahtu är dessutom länkat också till diariet. Med anledning av varje ansökan fattas ett beslut i original genom vilket bidrag, lån eller båda två beviljas, och vid behov ändringsbeslut genom vilka sakinnehållet i besluten ändras.

Informationssystemet Hanke

Informationssystemet Hanke används för att handlägga alla åtgärder som är relaterade till den regionala och den lokala landsbygdsutveckling som sker i projektform. Systemet är ett verktyg för handläggning av projektansökningar, för beslutsfattandet i samband med beviljande och utbetalning av stöd och för övervakning och kontroll av projekt. Systemet inbegriper också information som hänför sig till administration och uppföljning av de i statsbudgeten beviljade bevillningsfullmakterna och de ekonomiska ramarna.

I systemet matas det in uppgifter om sökanden och den som genomför projektet, kostnaderna och finansieringen samt projektets mål och framskridande. Systemet har kopplingar till diariesystemet och IACS-centralregistrets kund- och gårdsinformation samt till andra gemensamma kodsystem. Systemet är också förbundet med jord- och skogsbruksministeriets utbetalnings- och räkenskapsinformation. Data som ingår i systemet överförs till ett datalager för analysering med avseende på programövervakningen och distribueras via olika kanaler till olika användargrupper i enlighet med deras behov.

12.2 Planerad sammansättning av övervakningskommittén och dess uppgifter

Statsrådet tillsätter för programmet en övervakningskommitté enligt artikel 77 i landsbygdsförordningen.

Jord- och skogsbruksministeriet svarar för övervakningskommittén och en företrädare för jord- och skogsbruksministeriet är ordförande för den. Till medlemmar i övervakningskommittén kallas företrädare för följande intressentgrupper: inrikesministeriet, handels- och industriministeriet, arbetsministeriet, miljöministeriet, finansministeriet, Landsbygdsverket, landskapsförbunden, TE-centralerna, miljöcentralerna, producentorganisationerna, miljöorganisationerna, ungdoms- och kvinnoorganisationerna på landsbygden och de lokala aktionsgrupperna samt andra intressentgrupper som är centrala med avseende på programmets

genomförande. Företrädare för kommissionen kan delta i kommitténs arbete i egenskap av rådgivare. Sekretariatet består av företrädare för jord- och skogsbruksministeriet och de centrala parterna i övervakningskommissionen.

De medlemmar av övervakningskommittén som har beslutanderätt handlar under tjänsteansvar enligt 40 kap. 12 § 1 mom. i strafflagen. I övervakningskommitténs arbete tillämpas förvaltningslagen (434/2003), lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och språklagen (423/2003).

I övervakningskommitténs arbetsordning ingår de föreskrifter om möten, beslutsprocessen och kommitténs möjligheter att höra sakkunniga som behövs när kommitténs arbete organiseras. Jord- och skogsbruksministeriet fastställer övervakningskommitténs arbetsordning i sin egenskap av förvaltningsmyndighet för programmet.

Övervakningskommittén ska ge noga akt på programgenomförandet och ta initiativ till att ändra programmet. Övervakningskommittén är inte enbart ett organ som ägnar sig åt programmets resultat och effekter utan deltar på ett framträdande sätt i att styra programgenomförandet innehållsmässigt och behandlar problem som framkommit vid genomförandet.

Övervakningskommittén
- behandlar för programmets del förslagen till ändring av strategin för utveckling av landsbygden i Finland 2007–2013,
- behandlar för programmets del den sammanfattande rapport som ska ges in åren 2010, 2012 och 2014 angående hur genomförandet av strategin för utveckling av landsbygden i Finland 2007–2013 och målen för den har framskridit och inverkat på iakttagandet av gemenskapens strategiska mål för landsbygdsutveckling,
- behandlar sådana förslag till ändring av programmet som förutsätter beslut av kommissionen och ska skickas till kommissionen för godkännande efter behandling i statsrådet; beroende på ändringens innehåll utfärdas på det nationella planet en förordning av jord- och skogsbruksministeriet eller statsrådet efter att kommissionen har gett sitt godkännande,
- behandlar och godkänner den årsrapport som ska lämnas in till kommissionen före utgången av juni och som vartannat år ska innefatta en utvärdering,
- behandlar andra frågor i anslutning till programgenomförandet som det önskas att kommittén ska behandla,
- ger akt på programmets framskridande och måluppfyllelse,
- godkänner en kommunikationsplan, samt
- behandlar urvalskriterierna för de insatser som finansieras.

Övervakningskommitténs mandatperiod upphör när Europeiska gemenskapernas kommission har godkänt den sista i artikel 82.1 i landsbygdsförordningen avsedda årsrapporten om programmets genomförande.

13 INFORMATION OCH PUBLICERINGSINSATSER

För programmet har det genom jord- och skogsbruksministeriets försorg utarbetats en kommunikationsplan som omfattar hela programperioden 2007–2013. Den finns i bilaga 12 till programdokumentet. När kommunikationsplanen utarbetats har regionförvaltningen och andra centrala intressentgrupper hörts. De aktörer som är centrala när programmet genomförs är jord- och skogsbruksministeriet, Landsbygdsverket och landsbygdsnätverket. De myndigheter som deltar i programkommunikationen utarbetar egna årliga kommunikationsplaner utifrån planen.

13.1 Kommunikationsprioriteringar

Målet för kommunikationen under programperioden 2007–2013 är att säkerställa att alla som eventuellt kan ha nytta av programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland är medvetna om programmets

och/eller programåtgärdernas existens och var ytterligare information kan fås. Detta gäller enskilda och medborgarorganisationer lika väl som intressentgrupper och myndigheter.

Ett annat mål består i att de olika målgrupperna för kommunikationen är medvetna om att programmet och programfinansieringen stöds av Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU). Ambitionen är att programmet ska göras mera känt och att EU-finansieringen ska bli mera öppen för insyn.

Målet är att kännedomen om programmet och åtgärderna inom det ska vara följande bland olika målgrupper vid utgången av år 2013:

- de regionala och de lokala landsbygdsmyndigheterna och organisationerna för landsbygdsutveckling 100 %,
- jordbrukarna 100 %,
- övriga landsbygdsföretagare som skulle kunna dra nytta av programmet 80 %.

Kommunikationen under programperioden strävar dessutom efter att åstadkomma och upprätthålla en diskussion på bred front om landsbygdsutvecklingen.

13.2 Informationen till olika målgrupper

13.2.1 Informationen till potentiella stödmottagare

Jord- och skogsbruksministeriet, Landsbygdsverket och landsbygdsnätverket informerar om de stödmöjligheter som ingår i programmet och om ansökningsförfarandena på många olika sätt och på bred front. Programdokumentet publiceras och det säkerställs att publikationen är tillgänglig för alla i antingen tryckt eller elektronisk form. Utgående från programmet utarbetas dessutom broschyrer som är riktade till olika målgrupper och behandlar olika stödformer. De rättsakter och författningar samt de förbindelsevillkor som hänför sig till programmet står till allas förfogande genom de regionala myndigheterna och via internet.

Ansökningsblanketter och information om de administrativa förfarandena, processen för granskning av stödansökningar, utgifternas godtagbarhet och urvalsförfarandena samt om de nationella, regionala och lokala kontaktpersonerna för programmet är tillgängliga utan kostnad via internet, de regionala TE-centralerna, aktionsgrupperna och kommunerna. I de ansökningsguider inom ramen för axel 2 som ges ut årligen ingår också detaljerad information om stödvillkoren. Meddelanden och regelbundet utkommande nätpublikationer innehåller information om programmet och om de möjligheter som står till buds genom det. Jord- och skogsbruksministeriets och Landsbygdsverkets webbplatser, liksom också den portal som förenar dem och upprätthålls av landsbygdsnätverket, är centrala informationskanaler. Dessutom tas de möjligheter som står till buds genom programmet upp vid olika kurser och informationsmöten.

Företrädare för de lokala aktionsgrupperna, TE-centralerna och kommunernas landsbygdsnäringsmyndigheter är kontaktpersoner för potentiella stödmottagare i angelägenheter som rör ansökan om stöd. De är med om att sprida information till potentiella stödmottagare och intressentgrupper. Tillsammans med företrädare för jord- och skogsbrukministeriet, Landsbygdsverket och landsbygdsnätverket bildar de också ett kommunikationsnätverk som sköter informationen till stödtagarna.

Potentiella stödmottagare informeras om att en förteckning över stödmottagare, insatser och beloppen av offentlig finansiering kommer att offentliggöras årligen.

13.2.2 Informationen till stödmottagare

Ett skriftligt beslut om stödet skickas till dem som ansökt om stöd. I det skriftliga beslut som skickas till stödtagarna blir dessa upplysta om att det beviljade stödet finansieras av ett program som delvis är finansierat av EJFLU och om den prioriterade axeln för det berörda landsbygdsutvecklingsprogrammet.

TE-centralerna svarar för informationen om beslut om stöd under axlarna 1 och 3. För informationen om beslut om stöd under axel 2 svarar TE-centralerna och kommunernas landsbygdsnäringsmyndigheter. I det praktiska genomförandet av systemet med stöd för djurens välbefinnande och informationen om detta stödsystem deltar, utöver de ovan nämnda, de veterinära myndigheterna och andra som har med djurhälsovården och djurens välbefinnande att göra.

Beträffande axel 4 -projekten (Leader) prövar de lokala aktionsgrupper som godkänts som Leader-grupper ändamålsenligheten i att bevilja stöd. De slutliga besluten om stöd för projekten fattas vid TE-centralerna, därifrån besluten skickas i skriftlig form till stödtagarna och dessutom till de lokala aktionsgrupperna för kännedom.

13.2.3 Informationen till allmänheten

Jord- och skogsbruksministeriet, Landsbygdsverket, landsbygdsnätverket och de andra som genomför programmet informerar om programmet samt dess resultat och effekter. Den webbplats som upprättats för programmet är en central informationskanal. Meddelande och olika broschyrer samt regelbundet utkommande nätpublikationer innehåller information om sådant som hänför sig till programmet. Dessutom berättas det vid olika kurser och informationsmöten om vilka resultat som har nåtts genom programmet. Information bjuds aktivt ut till landsomfattande och regionala massmedier.

13.3 Ansvarsfrågor som gäller informationen

13.3.1 Ansvariga parter

De flesta informationsuppgifter som hänför sig till programmet är uppgifter som förvaltningsmyndigheten ska sköta. Förvaltningsmyndighet för programmet är jord- och skogsbruksministeriet, men förvaltningsmyndighetsuppgifter som anknyter till informationen sköts också av Landsbygdsverket samt TE-centralerna. Sådana helheter som det bör informeras om och som förvaltningsmyndigheterna ansvarar för är bl.a. beredningen av lagar och andra författningar, budgeten, ansökan om stöd samt programövervakningen och resultaten av programmet.

De myndigheter inom centralförvaltningen som ansvarar för informationen är jord- och skogsbruksministeriet och Landsbygdsverket.

De myndigheter inom den regionala och den lokala förvaltningen som ansvarar för informationen är TE-centralernas landsbygdsavdelningar, kommunernas landsbygdsnäringsmyndigheter, de regionala miljöcentralerna och länsveterinärerna.

Landsbygdsnätverksenheten upprätthåller webbplatsen landsbygd.fi och samarbetar i informationsfrågor med myndigheterna inom central-, regional- och lokalförvaltningen.

13.3.2 Förvaltningsmyndighetens ansvar

Jord- och skogsbruksministeriet svarar för den information som gäller programmet, rättsakterna och författningarna samt finansieringsformerna. Landsbygdsverket informerar om stödvillkoren och beviljandet av stöd samt om sådant som tangerar programmets genomförande. TE-centralerna svarar inom sitt område för att det informeras om programmet och programgenomförandet. Landsbygdsnätverket informerar om bra lösningar i anslutning till programinsatserna, förmedlar information mellan aktörerna inom nätverket och betjänar den stora allmänheten.

Förvaltningsmyndigheten offentliggör fr.o.m. år 2008 årligen en förteckning över stödtagarna, insatserna och beloppen av offentlig finansiering. Landsbygdsverket svarar för informationssystemen, säkrar informationsinnehållet i de delar av dem som är offentliga och producerar den information som ska ingå t.ex. i projektregistret på internet. Landsbygdsverket är med om att informera om de offentliga delarna.

13.3.3 Stödtagarnas ansvar

Det förutsätts att landsbygdsutvecklingsprojekten aktivt informerar på olika sätt om sin verksamhet, sina resultat och finansieringen från EJFLU.

Om den totala kostnaden för en investering som görs med hjälp av stöd överskrider 50 000 euro, ska det i anslutning till föremålet för investeringen sättas upp en upplysningstavla där det anges att EJFLU har deltagit i finansieringen. En affischtavla som berättar om finansieringen ska sättas upp också på platser där den totala kostnaden för ett byggprojekt som genomförts med hjälp av stöd överstiger 500 000 euro.

Dessutom ska en upplysningstavla sättas upp i de lokaler som används av de lokala aktionsgrupper som finansieras genom axel 4. När stödet finansieras via Leaderdimensionen ska Leaderfinansieringen nämnas.

Affisch- och upplysningstavlorna ska innehålla en beskrivning av projektet eller insatsen och de element som nämns i bilaga VI till kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006. Sloganen och logotypen eller logotyperna ska uppta åtminstone 25 % av utrymmet på affisch- eller upplysningstavlan. Förvaltningsmyndigheten informerar stödtagarna om deras informationsansvar och meddelar närmare anvisningar om affisch- och upplysningstavlorna.

13.4 Tekniska kännetecken för informations- och publiceringsinsatser

13.4.1 Slogan och logotyp

Europeiska unionens flagga ska användas inom varje insats avseende information och offentliggörande. Normer för användningen av EU-flaggan finns i bilaga VI (Information om och offentliggörande av stöd från EJFLU) till kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006. I samband med flaggan ska sloganen "Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden" användas.

Om stödet finansieras via Leaderaxeln ska förutom EU-flaggan också Leader-logotypen användas i allt informationsmaterial. Normer för användningen av Leader-logotypen finns i bilaga VI (Information om och offentliggörande av stöd från EJFLU) till kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006.

Förvaltningsmyndigheten utarbetar en informationsanvisning som stödtagarna ska följa när de informerar om projekt som beviljats stöd via programmet. Anvisningen och närmare upplysningar finns på webbplatsen för programmet.

13.4.2 Informations- och kommunikationsmaterial

Allt material som används för information och kommunikation som gäller programmet, t.ex. meddelanden, publikationer och tidningsannonser, ska innehålla en tydlig anvisning om EJFLU-medfinansieringen och EU-flaggan i enlighet med bilaga VI till kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006. Publikationer ska innehålla uppgifter om det organ som ansvarar för innehållet i informationen och den myndighet som ansvarar för att insatsen genomförs samt den myndighet som ansvarar för publikationen.

Också i den elektroniska kommunikationen, t.ex. på webbsidor, i databanker och i det audiovisuella materialet ska det ingå en tydlig anvisning om EJFLU-finansieringen och en EU-flagga, och de myndigheter

som ansvarar för sakinnehållet och för stödinsatsen ska anges jämte kontaktinformation. Bidraget från EJFLU ska nämnas på den webbplats som berättar om programmet, och webbplatsen ska omfatta en hyperlänk till kommissionens webbplats som presenterar EJFLU.

13.5 Principiellt tidsschema för kommunikationen

I början av programperioden informeras stödmottagare och potentiella stödmottagare aktivt om de möjligheter som programmet erbjuder. Åren 2007 och 2008 satsas det dessutom särskilt på förvaltningens interna informationsutbyte och på att producera innehållet för de nya webbplatserna.

I mitten av programperioden betonas i synnerhet bra lösningar och informationen till intressentgrupperna inom kommunikationen. En publikation som handlar om bra lösningar ges ut regelbundet. År 2010 är det dags att utvärdera programmet efter halva tiden, och rikligt med information om utvärderingen kommer att spridas.

Under programperiodens senare hälft kommer tyngdpunkten inom kommunikationen att ligga på att informera om programmets effekter och resultat. Målgruppen är i synnerhet den stora allmänheten.

14 SAMRÅD OCH RESULTATET AV DET

14.1 Intressentgrupper med vilka samråd har skett

De stödsystem som ingår i programmet bereddes i bredbasiga arbetsgrupper som ministeriet tillsatt och där intressentgrupperna och regionförvaltningen var företrädda.

Kompensationsbidragssystemen bereddes i en arbetsgrupp som jord- och skogsbruksministeriet tillsatt. I den ingick företrädare för jord- och skogsbruksministeriet, finansministeriet och miljöministeriet, producentorganisationerna och forskningsinstitut.

Miljöstödssystemet bereddes i en arbetsgrupp som jord- och skogsbruksministeriet tillsatt. I den ingick företrädare för jord- och skogsbruksministeriet, finansministeriet och miljöministeriet, Finlands miljöcentral, TE-centralerna, de regionala miljöcentralerna, forskningsinstituten samt producent-, rådgivnings- och miljöorganisationerna. Åtgärderna inom ramen för miljöstödet bereddes i 21 separata grupper som sorterade under den ovan nämnda miljöstödsarbetsgruppen; alla intresserade beredningsparter fick utse företrädare i dem. Sammanlagt deltog ca 250 personer via dem i miljöstödsberedningen. Bland dem ingick företrädare för jordbruks- och miljöförvaltningen, forskningsinstitut, rådgivnings-, producent- och miljöorganisationerna samt andra medborgarorganisationer. Ett öppet informations- och diskussionsmöte kring förslaget till miljöstöd arrangerades 11.11.2005. Jordbrukarnas åsikter om förslaget till miljöstöd kartlades genom en förfrågan som Suomen Gallup Elintarviketieto Oy genomförde i mars-april 2006.

Systemet med stöd för djurens välbefinnande bereddes i en av jord- och skogsbruksministeriet tillsatt arbetsgrupp där det ingick företrädare för jord- och skogsbruksministeriet, producentorganisationerna, Helsingfors universitet, Föreningen för bekämpning av djursjukdomar, forskningsinstitut, rådgivningsorganisationer och djurskyddsorganisationer. Genomförandet har dessutom behandlats i separata grupper där det ingått producenter och veterinärer och företrädare för kommunerna, TE-centralerna och jord- och skogsbruksministeriet samt experter på informationssystem. Jordbrukarnas åsikter om förslaget och villighet att delta i systemet kartlades genom en förfrågan som Suomen Gallup Elintarviketieto Oy genomförde i mars-april 2006.

De regionala och de lokala insatserna under axlarna 1, 3 och 4 bereddes i en arbetsgrupp där olika avdelningar och enheter vid jord- och skogsbruksministeriet var företrädda liksom också arbetsministeriet, handels- och industriministeriet, inrikesministeriet, producentorganisationerna, TE-centralernas

landsbygdsavdelningar och de lokala aktionsgrupperna. Arbetsgruppen för aktionsgrupper beredde de insatser som är relaterade till Leaderdimensionen. I arbetsgruppen för aktionsgrupper finns företrädare för olika avdelningar och enheter vid jord- och skogsbruksministeriet samt för arbetsministeriet, handels- och industriministeriet, inrikesministeriet, miljöministeriet, undervisningsministeriet, TE-centralernas landsbygdsavdelningar, de lokala aktionsgrupperna, aktionsgruppernas nätverksenhet, Finlands kommunförbund, producentorganisationen och landskapsförbunden. Under åren 2005–2006 ordnades tre seminarier för TE-centralernas landsbygdsavdelningar och de lokala aktionsgrupperna. Vid seminarierna informerades det om förberedelserna för programperioden 2007–2013, och diskussioner om programförberedelserna fördes.

De som deltagit i programberedningen uppräknas i bilaga 13.

14.2 Resultatet av samrådet

Mot slutet av år 2005 sändes beredningsgruppernas utkast ut för yttrande till ett stort antal mottagare. Utkasten var dessutom tillgängliga på ministeriets webbplats.

Sommaren 2005 kom man inom EU:s råd för jordbruk och fiske överens om att revideringen av LFA-områdesindelningen inte skulle träda i kraft genast vid ingången av programperioden 2007–2013 utan senare, eftersom reformen kräver en längre förberedelsetid. Kommissionen lägger fram LFA-reformen år 2008 och den träder i kraft år 2010; fram till dess gäller det nuvarande LFA-systemet och de nuvarande områdesindelningarna. På grund av detta innehåller det förslag som utarbetats för att fogas till programmet endast några få ändringar av det nuvarande systemet med kompensationsbidrag. Områdesindelningen och stödnivåerna förblir oförändrade. Vissa kommuners LFA-status förändras dock till följd av företagna kommunsammanslagningar så att hela kommunen hör till ett och samma LFA-område. Den respons som erhölls vid beredningen och den oro som uttrycktes i det sammanhanget gällde främst den förestående LFA-reformen och avtog när det stod klart att LFA-områdesindelningen inte skulle ändras ännu.

Nästan hundra utlåtanden om det preliminära miljöstödsförslaget skickades in. I utlåtandena togs det allsidigt ställning till stödsystemets betydelse, effekter och uppbyggnad och till åtgärderna i stödsystemet, inriktningen av dem och deras viktighetsordning samt till administrationen av dem. Likaså föreslogs nya åtgärder i programmet. Alla utlåtanden behandlades vid arbetsgruppens möten, och sådana ändringar av programtexten som ansågs vara relevanta gjordes.

I utlåtandena om det preliminära förslaget till stöd för djurens välbefinnande ansågs det att den hälsovårdsplan som föreslagits vara ett grundvillkor för åtgärden är en bra modell som ger god effekt på gårdsnivå. I utlåtandena ingick också goda tips om hur utkastet kunde utvecklas. De myndigheter som svarar för verkställigheten var oroliga för att systemet skulle medföra ytterligare byråkrati. På grund av anslagssituationen och för att det nya systemet skulle kunna verkställas smidigare bantades det preliminärt uppskisserade förslaget.

Jord- och skogsbruksministeriet beredde de lokala och de regionala åtgärderna under axlarna 1, 3 och 4 genom en interaktiv process i samarbete med TE-centralerna och de lokala aktionsgrupperna, som gav in sina regionala respektive lokala planer till jord- och skogsbruksministeriet 15.12.2005. På basis av planerna har beskrivningarna av och prioriteringarna för de lokala och de regionala åtgärderna under axlarna 1, 3 och 4 skrivits. Under förvåren 2006 skickades texten om regionala och lokala åtgärder inom programmet ut för kommentarer. I maj 2006 gav jord- och skogsbruksministeriet respons till TE-centralerna beträffande de regionala planerna och till aktionsgrupperna beträffande de lokala planerna. Planerna preciserades utifrån responsen och de reviderade versionerna lämnades in till jord- och skogsbruksministeriet 29.9.2006. Dessutom har jord- och skogsbruksministeriet diskuterat programmålen och programmets innehåll med TE-centralerna, de lokala aktionsgrupperna och andra regionala parter vid flera omfattande utbildnings- och diskussionstillfällen under åren 2005 och 2006.

Ett hörande i enlighet med lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (SMB-lagen) ordnades 17.3.2006.

Programutkastet samt förhandsbedömningen och den miljörapport som ingår i den offentliggjordes och lades i enlighet med SMB-lagens 9 § ut på jord- och skogsbruksministeriets webbplats, där allmänheten kunde läsa dem under tiden 14.6–14.7.2006 och kommentera dem. I samband med att texterna offentliggjordes på webben informerades olika parter i stor utsträckning bl.a. via e-postlistor om möjligheten att avge utlåtande. I samband med det begärde jord- och skogsbruksministeriet också officiellt utlåtanden av myndigheter som är centrala från programsynpunkt. Mer än 100 utlåtanden om programutkastet inkom. Utlåtanden gavs såväl av olika myndigheter som av organisationer och enskilda människor. Alla utlåtanden som kom in inom utsatt tid och de ändringsbehov som de föranledde behandlades i ministeriets strategigrupp. Också de utlåtanden som kommit in efter utsatt tid har beaktats och behandlats för sig på interna möten vid jord- och skogsbruksministeriet. Ändringsförslagen i utlåtandena har beaktats såvitt möjligt när programdokumentet finslipats.

15 JÄMSTÄLLDHET MELLAN KVINNOR OCH MÄN SAMT ICKE-DISKRIMINERING

15.1 Jämställdhet mellan kvinnor och män

Det har skrivits in i Finlands grundlag att främjandet av jämställdhet mellan könen är en samhällelig uppgift. I Finland regleras beaktandet av jämställdhet mellan könen i olika angelägenheter som rör arbets- och familjelivet samt fritiden genom lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986), som trädde i kraft år 1987. Också många internationella avtal och EU-lagstiftningen förpliktar Finland att främja jämställdheten. Syftet med Finlands jämställdhetslag är att främja jämställdheten mellan kvinnor och män och hindra direkt och indirekt diskriminering på grund av kön inom alla sektorer av samhällslivet. Genom jämställdhetslagen har man i synnerhet haft för avsikt att förbättra kvinnornas ställning i arbetslivet. Jämställdhetsombudsmannen och jämställdhetsnämnden, av vilka den senare har arbetat sedan år 1972, ska se till att jämställdhetslagen följs.

Regeringen i Finland har godkänt ett eget jämställdhetsprogram för åren 2004–2007. Det genomförs aktivt och följs på olika förvaltningsnivåer och i samarbete med olika aktörer. I regeringens jämställdhetsprogram förutsätts det att ett jämställdhetsperspektiv integreras inom hela statsförvaltningen. Integreringen av ett jämställdhetsperspektiv bör ses som något som omfattar mer än baran förvaltningen, dvs. som utveckling av all verksamhet såsom utbildningen, arbetslivet och förvaltningen så att kvinno- och mansperspektivet beaktas i lika stor utsträckning.

Jämställdhetslagen reglerar också all myndighetsverksamhet och de program och projekt som myndigheterna utarbetar. Det innebär att också utarbetandet och genomförandet av detta program i sina olika faser omfattas av jämställdhetslagens syften och krav.

Programutarbetandet

När programmet utarbetats har hänsyn tagits till beaktandet av jämställdheten genom att det säkerställts att kvinnor och män har lika möjligheter att vara med om att utarbeta programmet. Enligt jämställdhetslagen ska kvinnor och män vara representerade i de officiella programberedningsorganen till minst 40 procent vardera, vilket har varit fallet beträffande medlemmarna i de grupper som berett detta program. Också uppdragen som ordförande och sekreterare för beredningsgrupperna har varit jämnt fördelade mellan könen. I inofficiella arbetsgrupper och andra beredningsåtgärder som hänfört sig till utarbetandet av programmet och den övriga beredningen har det likaså deltagit lika många kvinnor som män.

Vid programberedningen har jämställdhetsfrågor diskuterats i större utsträckning särskilt i samband med beredningen av axlarna 3 och 4. När programmet bereddes konstruerades separata SWOT-analyser för

kvinnor och män på landsbygden liksom också för ungdomar. Detta SWOT-arbete ägde rum närmast vid en idésmedja, och olika målgrupper beaktades i stor utsträckning genom e-postdiskussioner. I SWOT-analyserna undersöktes det utgående från kön och åldersgrupp de styrkor, svagheter, möjligheter och hot beträffande varje gruppering som existerar i fråga om kvinnor, män och unga på landsbygden och som det gäller att uppmärksamma i detta program, både i strategihänseende och på åtgärdsnivå.

Förhandsbedömningen

I förhandsbedömningen av programmet ingår en särskild bedömning av jämställdhetskonsekvenserna där uppmärksamhet ägnas dels åt jämställdheten mellan kvinnor och män, dels åt likabehandlingen av olika åldersgrupper. Den bedömning av jämställdhetskonsekvenserna som anknyter till förhandsbedömningen ingår i förhandsbedömningen, som utgör en bilaga till programmet (bilaga 6), och rekommendationerna i den har beaktats i relevanta sammanhang i programtexterna.

Programgenomförandet

Jämställdhetslagen ska följas när de arbetsgrupper som förenar lokala, regionala och landsomfattande myndigheter och intressentgrupperna inrättas vid programgenomförandet. Jämställdheten beaktas i ett integrationsperspektiv, men jämställdhetsaspekterna avvägs inte alla på samma sätt inom de olika axlarna. Inom axlarna 1 och 2 handlar jämställdheten främst om att kvinnor och män ska ha lika möjligheter att delta i åtgärderna och stödsystemen inom de olika axlarna. Också inom axlarna 3 och 4 beaktas lika möjligheter för könen, varvid lika möjligheter för dem och för olika befolkningskategorier att delta och utöva näringar främjas jämlikt när åtgärderna genomförs. Utöver detta bör det särskilt i projektverksamheten när projekt planeras och genomförs i praktiken tas hänsyn till möjligheten att bygga upp projekt utifrån målgruppens mål genom att också könsspecifika projekt genomförs. Härigenom kan respektive köns särfrågor beaktas och utvecklingsåtgärderna riktas regionalt och lokalt efter behov. De landsbygdspolitiska motiveringarna är starka särskilt i fråga om projekt som riktas till kvinnor, eftersom en av landsbygdsområdenas svagheter är att kvinnorna flyttar bort därifrån när näringsmöjligheterna blir snävare, t.ex. när den offentliga sektorn gallrar bort arbetsplatser som av hävd har sysselsatt landsbygdskvinnor. Å andra sidan finns det på landsbygden i Finland också områden där speciellt männen löper risk att marginaliseras. Projektverksamhet av detta slag som tar hänsyn till de olika könens olika behov när den stöder utvecklingen av närings- och hobbyverksamhet kan bestå t.ex. i att främja sysselsättningen bland kvinnor och kvinnoföretagande bl.a. genom rådgivning och annan stödverksamhet, utbilda skogsägande kvinnor, leta fram nya utkomstmöjligheter för dem som lägger ned jordbruket eller förebygga ensamhet och marginalisering bland män på landsbygden samt överhuvudtaget genomföra sådana utvecklingsåtgärder som anknyter till hur vardagen kan bemästras. Särskilt när marginalisering motarbetas regionalt och lokalt gäller det emellertid att kontrollera projektens gränsytor i synnerhet med ESF-verksamheten.

Programövervakningen och programutvärderingen

I programmet ges det via olika indikatorer akt på och rapporteras hur jämställdheten utfaller. Indikatorerna är förenliga med kommissionens förordning (1974/2006) och den övervaknings- och utvärderingshandbok som kommissionen har sammanställt. Vid behov undersöks det separat hur jämställdheten har utfallit i programmet.

15.2 Icke-diskriminering i fråga om olika befolkningsgrupper

I Finland finns det en särskild lag som gäller tryggande av likabehandlingen av olika befolkningsgrupper (lagen om lika behandling 21/2004). Enligt den får ingen diskrimineras på grund av ålder, etniskt eller nationellt ursprung, nationalitet, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd, funktionshinder, sexuell läggning eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Bestämmelser om förbud mot

diskriminering på grund av kön finns i lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män. Enligt lagen om lika behandling ska myndigheterna i all sin verksamhet målmedvetet och systematiskt främja likabehandling samt etablera sådan förvaltningssed och sådana verksamhetssätt som säkerställer att likabehandling främjas när ärenden bereds och beslut fattas. Myndigheterna ska särskilt ändra de omständigheter som förhindrar uppnående av likabehandling. I programmet iakttas lagen om lika behandling i alla faser. Anvisningar om hur detta ska genomföras ges vid olika slag av utbildning för myndigheterna och i samband med den normala övervakningen av programmet.

15.3 Programmets vidare jämlikhetsprincip

I jämlikhet och jämlikhetsfrämjande kan det anses ingå också andra aspekter än enbart jämställdhet mellan könen och icke-diskriminering av olika befolkningsgrupper. Jämlikheten omspänner också regional jämlikhet, något som målen för och verksamheterna i detta program tar fasta på. Målet om regional jämlikhet och verksamheten för att nå detsyftar till att jämna ut sådana skillnader mellan olika regioner som relaterar till bl.a. perifert läge, svåra naturbetingelser, en snedvriden åldersstruktur, strukturell arbetslöshet, marknadens begränsade storlek och fåtaliga näringsmöjligheter. Genomförandet av regional jämlikhet i programmet följs via de mål och indikatorer som används i utvecklingsstrategin för landsbygden.

I jämlikheten ingår också jämlikhet mellan olika åldersgrupper. I programmet, särskilt i axel 3, uppmärksammas ställningen för en viss befolkningsgrupp, nämligen de unga på landsbygden. Antalet unga har minskat brant speciellt i landsbygdsområdena i östra och norra Finland, och dessa regioner kommer inte heller i framtiden att bli avgjort mera lockande för unga, eftersom arbetslösheten där är hög och servicen försvagas. Det görs ansträngningar för att få med unga i projektverksamheten; via den öppnas likaså nya hobby- och näringsmöjligheter.

16 TEKNISKT BISTÅND

16.1 Användning av tekniskt bistånd vid beredning, administration, övervakning, utvärdering, information och kontroller avseende programmet

För det tekniska biståndets del är den indikativa offentliga finansieringen 40 miljoner euro, av vilket 13 miljoner euro anvisas för det nationella landsbygdsnätverket. Den offentliga finansieringen består av EJFLU:s bidrag och nationell medfinansiering. EJFLU:s bidrag utgör 45 % av de stödberättigande offentliga utgifterna. Den nationella medfinansieringen består av statlig finansiering.

En finansieringsplan som omfattar hela programperioden utarbetas beträffande användningen av tekniskt bistånd, och den preciseras genom årliga dispositionsplaner och och finansieringsbeslut. Landsbygdsverket bereder årligen en dispositionsplan för det tekniska biståndet, övervakar den totala användningen och gör upp utredningar om det tekniska biståndet. Jord- och skogsbruksministeriet fastställer dispositionsplanen.

Tekniskt bistånd används av jord- och skogsbruksministeriet, Landsbygdsverket, det nationella landsbygdsnätverket och TE-centralerna. Jord- och skogsbruksministeriet anvisar årligen medel för var och en aktör i enlighet med dispositionsplanen för det tekniska biståndet. Anvisningar om användningen av det tekniska biståndet utarbetas av förvaltningsmyndigheten och utgifterna granskas och godkänns av utbetalningsstället. Användningen av det tekniska biståndet övervakas av en oberoende part som förvaltningsmyndigheten har anvisat.

Det tekniska biståndet används till att informera om programmet och genomföra utbildning i enlighet med de informations- och utbildningsplaner som förvaltningsmyndigheten har utarbetat. Kostnaderna för programövervakning inkl. kostnaderna för utredningar och undersökningar samt övervakningskommitténs kostnader finansieras med tekniskt bistånd. Det tekniska biståndet används också till att finansiera programrelaterade utvärderingar och, vid behov, utvärderingarna i efterhand av de delfinansierade program

som hör ihop med programperioden 2000–2006. Tekniskt bistånd används till löner för personalen både på nationell nivå (jord- och skogsbruksministeriet och Landsbygdsverket) och på regional nivå (TE-centralerna). Dessutom avsätts tekniskt bistånd för att användas av förvaltningsmyndigheten till annat än de ovan nämnda viktigaste användningsändamålen.

16.2 Det nationella landsbygdsnätverket

Landsbygdsnätverket sammanför de aktörer inom både förvaltningen och på medborgarhåll som är centrala för programmets genomförande. Landsbygdsnätverket omfattar de myndigheter som deltar i genomförandet av programmen, dvs. jord- och skogsbruksministeriet och Landsbygdsverket samt för regionalförvaltningens del Ålands landskapsregering, TE-centralerna, miljöcentralerna och kommunernas landsbygdsnäringsmyndigheter. De myndigheter som sköter verkställigheten av strukturfonderna och Europeiska fiskerifonden samt företrädare för de forskningsinstitut som bedriver landsbygds- och jordbruksforskning inbjuds att delta i nätverket.

Ett stort antal medborgarorganisationer inbjuds att delta. Det är önskvärt att alla rådgivnings- och producentorganisationer och de centrala organisationerna och föreningarna inom miljöområdet, djurskyddet, landsbygdsutvecklingen och byautvecklingen deltar i nätverket. Dessutom inbjuds kvinno- och ungdomsorganisationer som verkar på landsbygden samt organisationer som utför kulturarbete på landsbygden. Av de lokala aktörerna är de lokala aktionsgrupperna, byaföreningarna och andra föreningar som ägnar sig åt lokal landsbygdsutveckling viktiga för nätverket.

Landsbygdsnätverket betjänar hela det område där programmet genomförs, de centrala aktörerna och deras intressentgrupper samt stöder bildandet av regionala nätverk. Målet för verksamheten är att öka vetskapen om de möjligheter som programmet medför och om dess resultat bland aktörer, potentiella stödmottagare och allmänheten och att förbättra informationsutbytet mellan de myndigheter som genomför programmet och intressentgrupperna. Kompetensen stärks genom erfarenhetsutbyte. Landsbygdsnätverket inleder sin verksamhet år 2007 och drivs under hela programperioden 2007–2013.

För att samordna landsbygdsnätverket inrättas en landsbygdsnätverksenhet som kommer att ha 5–8 anställda. Bestämmelser om vem som är ansvarig för landsbygdsnätverkets verksamhet samt om nätverkets handlingsplan och godkännandet av den finns i lagen om förvaltning av program som hänför sig till utveckling av landsbygden (532/2006) och den förordning av statsrådet som ges med stöd av den. Landsbygdsnätverksenheten är en enhet i jord- och skogsbruksministeriet och arbetar i nära anslutning till jord- och skogsbruksministeriet och Landsbygdsverket. Enhetens verksamhetsställe finns i Seinäjoki. Landsbygdsnätverksenheten fullgör uppgifter som ålagts landsbygdsnätverket och gör det på olika sätt: själv, med hjälp av konkurrensutsatta köpta tjänster eller i samarbete med andra aktörer och myndigheter. Jord- och skogsbruksministeriet resultatstyr landsbygdsnätverksenheten.

För styrningen av landsbygdsnätverksenhetens arbete inrättas en styrgrupp med företrädare för jord- och skogsbruksministeriet, Landsbygdsverket och landsbygdsnätverket. Med tanke på landsbygdsnätverkets verksamhet utarbetas en handlingsplan som en samordningsgrupp behandlar. Handlingsplanen preciseras genom årliga planer som behandlas i styrgruppen och övervakningskommittén. Landsbygdsnätverkets verksamhet rapporteras i samband med programrapporteringen och nätverkets verksamhet presenteras för den övervakningskommitté som utses för programmet.

Alla som är med om att genomföra programmet och deltar i programverksamheten kan höra till landsbygdsnätverket. I maj 2006 arrangerades ett diskussionstillfälle kring landsbygdsnätverket dit parter som är potentiella aktörer inom landsbygdsnätverket inbjöds. År 2007 hörs ett stort antal intressentgrupper innan landsbygdsnätverkets handlingsplan godkänns, och ett öppet diskussionstillfälle som handlar om landsbygdsnätverket kommer också att ordnas.

Landsbygdsnätverket ska

- informera om programåtgärderna, stödsystemen och till dem anslutande aktuella frågor t.ex. via internet och publikationer,
- ordna träffar och kurser kring landsbygdsutvecklingsteman, t.ex. i form av landsomfattande seminarier,
- samla och förmedla information om kurser och evenemang som anknyter till landsbygdsutvecklingen och programgenomförandet, t.ex. genom en gemensam evenemangskalender på en webbplats,
- i samarbete med förvaltningsmyndigheten och aktionsgrupperna utarbeta en utbildningsplan för aktionsgrupperna och deras intressentgrupper,
- vid behov bistå myndigheterna vid planeringen av och arrangemangen kring kurser, seminarier och evenemang och vid produktionen av utbildningsmaterial,
- samla, analysera och sprida information om landsbygdsutveckling och om god praxis beträffande de till landsbygdsutvecklingen anknutna stödsystemen,
- främja bildandet och upprätthållandet av nätverk mellan landsbygdsaktörerna, t.ex. enligt målgrupp eller sektor,
- främja samarbetet och informationsspridningen mellan projekt som överskrider riksgränser eller regionala gränser, och
- håla kontakt med och förmedla information till EU:s landsbygdsnätverk och andra medlemsstaters landsbygdsnätverk.

Landsbygdsnätverkets finansiering är uppdelad i kostnader för upprättandet och kostnader som gäller handlingsplanen. Kostnader för upprättandet är kostnaderna för att upprätthålla nätverksenhetens verksamhet såsom kostnader för personalledning, utarbetande av avtal om köp av tjänster och förberedelser för samordningsgruppens möten. Till kostnaderna för upprättande av nätverksenheten räknas högst två personers årliga arbetsinsats. Den indikativa offentliga finansieringen är 1,000 miljoner euro för kostnaderna för upprättandet och 12,000 miljoner euro för handlingsplanen. Beloppet av kostnader för upprättandet motsvarar kraven i artikel 41.2 i genomförandeförordningen.

Källor

Arbetsministeriet 2005a. Sysselsättningsberättelsen för år 2004.

Arbetsministeriet 2005b. Työpoliittinen aikakauskirja 2/2005.

Börjesson 1999. Environmental effects of energy crop cultivation in Sweden. Identification and quantification. Biomass and Bioenergy 16

Dagligvaruhandeln rf 2005. Statistik. Finns tillgänglig på internet: http://www.pty.fi

Eurostat 2006. Statistik. Finns tillgänglig på internet: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/

Finlands miljöcentral 2006. Finns tillgänglig på internet:http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=113937&lan=sv

Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi 2006. Statistik. Finns tillgänglig på internet: www.mtt.fi

Hilden M., Auvinen A-P. och Primmer E. (red.) 2005. Suomen biodiversiteettiohjelman arviointi (Utvärdering av Finlands handlingsprogram för biodiversitet). Miljön i Finland 770. Finlands miljöcentral.

Inrikesministeriet 2005. Maakuntien suhdannekehitys 2001-2005. Inrikesministeriets publikationer 28/2005.

Inrikesministeriet 1999. Alueiden työllisyys, työvoima 2017 alueraportti. Helsingfors 1999.

Karppinen H., Hänninen H. och Ripatti P. 2002. Suomalainen metsänomistaja 2000. Skogsforskningsinstitutets meddelanden 852.

Kommunförbundet 2004. Strukturomvandlingsöversikt.

Kontrollcentralen för växtproduktion 2005. Ekologiskt jordbruk, statistik 2005

Kulturprogram 2005. Publikation 2/2005 från Landsbygdspolitikens samarbetsgrupp.

Lantbruksregister 2003. Jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral. Helsingfors 2005.

Lantbruksregister 2004. Jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral. Finns tillgänglig på internet: http://www.matilda.fi/servlet/page?_pageid=115,193&_dad=portal30&_schema=PORTAL30

Lantbruksstatistisk årsbok 2002. Jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral. Helsingfors 2002.

Lantbruksstatistisk årsbok 2004. Jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral. Helsingfors 2004.

Lantbruksstatistisk årsbok 2005. Jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral. Helsingfors 2005.

Livsmedelsindustriförbundet 2005. Produktionens bruttovärde och förädlingsvärdet för produktionen i olika industrisektorer 2004. Referens 6.10.2005. Finns tillgänglig på internet http://www.etl.fi

Malinen P., Kytölä, L. Keränen M. och Keränen R. Suomen maaseututyypit 2006.

Markkarteringstjänst 2004. Referens 6.10.2005. Finns tillgänglig på internet: http://www.viljavuuspalvelu.fi/index.php?id=131

Metla 2005. Statistik från Skogsforskningsinstitutet.

Miljöministeriet 2002. Natura 2000 -alueiden hoito ja käyttö (Skötsel och användning av Natura 2000-områden). Arbetsgruppsbetänkande. Miljön i Finland 597. Helsingfors 2002.

Niemi, J. och Ahlstedt, J. red.) 2005. Suomen maatalous ja maaseutuelinkeinot 2005 - Kymmenen vuotta Euroopan unionissa. Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi, Ekonomisk forskning. Taloustutkimuksen julkaisuja 105.

Peltola 1999. Päätoimisuuskriteerit suomalaisilla maatiloilla. Lantbruksekonomiska forskningsanstalten, utredning 14/1999. MTTL Helsingfors 1999.

Peltola 2000. Viljelijäperheiden monitoimisuus suomalaisilla maatiloilla. Lantbruksekonomiska forskningsanstalten, publikation 96/2000. MTTL Helsingfors 2000.

Perälä, P., Regina, K., och Esala, M. Maatalouden kasvihuonekaasupäästöt. Maataloustieteen Päivät 2004. www.agronet.fi/maataloustieteellinenseura.

Rantamäki-Lahtinen, L. 2004. Maaseudun pienyritysrekisteri. Undersökning från Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi.

Rekilä, R., Vertanen, P. och Rekilä, T. 2005. Turkistilan ympäristökäsikirja. Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi 2005.

Statistikcentralen 2002. Registret över företag och arbetsställen 2002.

Statistikcentralen 2005a. Statistik på webben. Finns tillgänglig på internet: http://www.tilastokeskus.fi

Statistikcentralen 2005b. Arbetskraftsundersökning. Sysselsättning och arbetslöshet i de olika landskapen 2005.

TIKE 2005. Diverse statistikuppgifter från jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral.

TIKE 2006. Jordbruksstatistisk rapport, gårdarnas arbetskraft 2005.

Utbildningsstyrelsen 2005. Luonnonvara- ja ympäristöalan ammatillisen peruskoulutuksen kehittämisohjelma. Duplikat 14/2005. Helsingfors 2005.

Bilagor

Bilaga 1. Sammanfattning av tredelningen av landsbygden i Finland 2006, kommunspecifik förteckning över landsbygdstyperna 2006 och förteckningar över de städer och kommuner på det finländska fastlandet där det finns mer än 23 000 invånare respektive 20 000–23 000 invånare.

Bilaga 2.

a) Vegetationsperiodens längd (dygn) i Europa

b) Den effektiva värmesumman under vegetationsperioden i Europa

Bilaga 3.

a) Bestående särskilda problem och nackdelar för jordbruket i Finland

b) Året på en typisk växtodlingsgård i södra Finland.

c) Året på en typisk gård med mjölkkor i mellersta Finland.

Bilaga 4. Regionernas särdrag, prioriteringarna i de regionala planerna och samordningen på regionnivå

Bilaga 5. Ansökningsförfarandet för Leaderaktionsgrupper och uppgörande av utvecklingsplaner på lokal nivå

Bilaga 6. Förhandsbedömningen, slutrapport

Bilaga 7.

a) Programmets åtgärder och stödsystem som tillämpas inom dem.

b) Karta över stödområden i samband med investeringsstöd för företag och stödområdena i Fastlandsfinland, kommunförteckningar (31.12.2006).

Bilaga 8. Indikatortabeller

Bilaga 9. Nationella stödregioner

Bilaga 10. Kommuner där kompensationsbidrag betalas (situationen 15.5.2006)

Bilaga 11. Beskrivning i enlighet med rådets förordning (EG) nr 1698/2005 av förvaltnings- och kontrollstrukturen för programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland

Bilaga 12. Kommunikationsplan för programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland

Bilaga 13. Parter som varit med om att bereda programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland (arbetsgrupper, utlåtanden).

Bilaga 1

Sammanfattning av tredelningen av landsbygden i Finland 2006, kommunspecifik förteckning över landsbygdstyperna 2006 och förteckningar över de städer och kommuner på det finländska fastlandet där det finns mer än 23 000 invånare respektive 20 000–23 000 invånare.

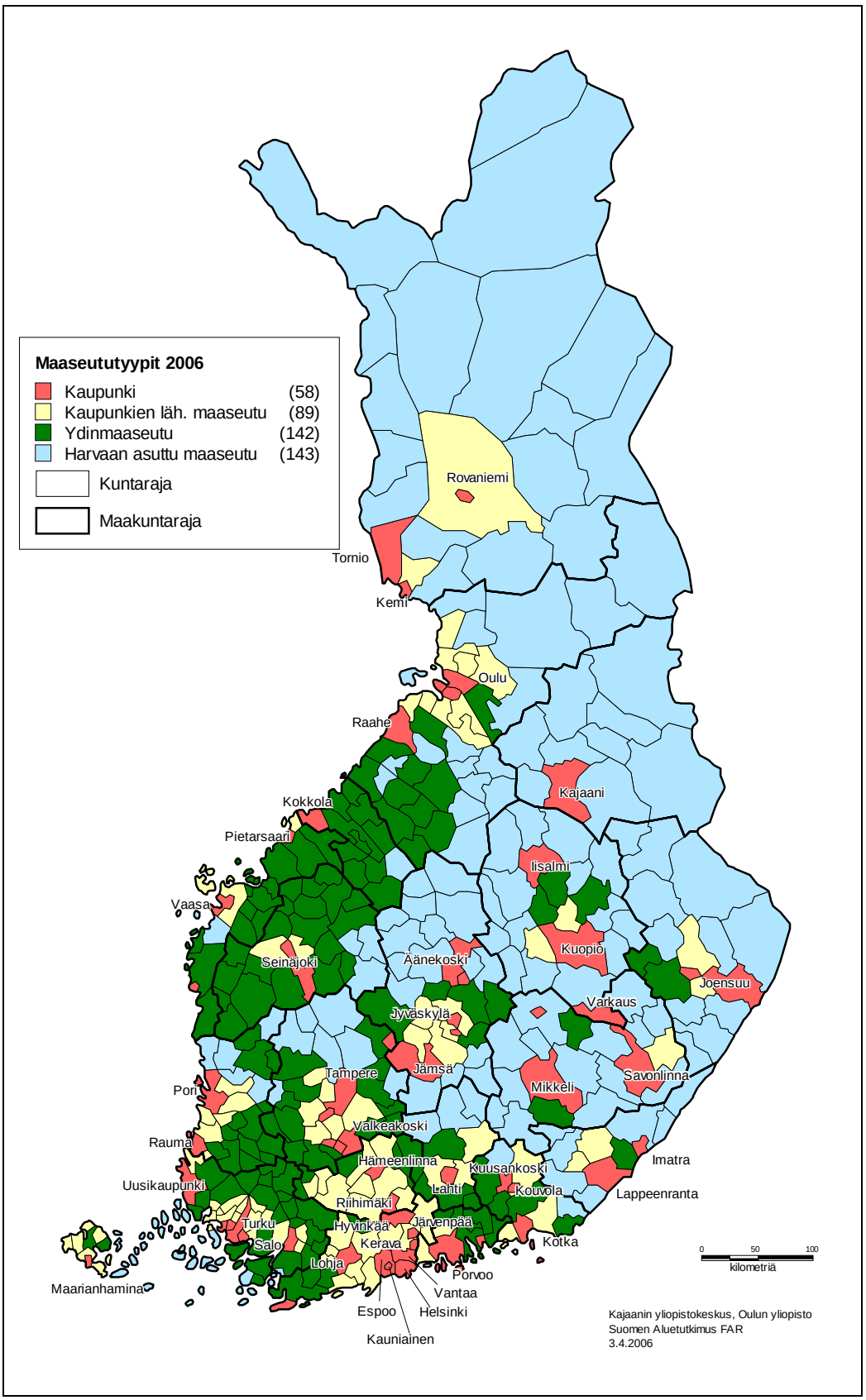

Bild 1. Landsbygdstyperna i Finland 2006
(röd=Stad; gul=Landsbygd i närheten av städer; grön=Egentlig landsbygd; blå=Glest bebyggd landsbygd)

Landsbygdstyperna 2006 kommun för kommun

FPA	Kommun	Landskap	Ekonomisk region
Städer (58 kommuner)			
049	Esbo	Nyland	Helsingfors
078	Hangö	Nyland	Ekenäs
091	Helsingfors	Nyland	Helsingfors
106	Hyvinge	Nyland	Helsingfors
109	Tavastehus	Egentliga Tavastland	Tavastehus
140	Idensalmi	Norra Savolax	Norra Savolax
153	Imatra	Södra Karelen	Imatra
167	Joensuu	Norra Karelen	Joensuu
179	Jyväskylä	Mellersta Finland	Jyväskylä
182	Jämsä	Mellersta Finland	Jämsä
186	Träskända	Nyland	Helsingfors
202	S:t Karins	Egentliga Finland	Åbo
205	Kajana	Kajanaland	Kajana
231	Kaskö	Österbotten	Sydösterbottens kustregion
235	Grankulla	Nyland	Helsingfors
240	Kemi	Lappland	Kemi-Torneå
244	Kempele	Norra Österbotten	Uleåborg
245	Kervo	Nyland	Helsingfors
272	Karleby	Mellersta Österbotten	Karleby
285	Kotka	Kymmenedalen	Kotka-Fredrikshamn
286	Kouvola	Kymmenedalen	Kouvola
297	Kuopio	Norra Savolax	Kuopio
306	Kuusankoski	Kymmenedalen	Kouvola
398	Lahtis	Päijänne-Tavastland	Lahtis
405	Villmanstrand	Södra Karelen	Villmanstrand
444	Lojo	Nyland	Lojo
434	Lovisa	Östra Nyland	Lovisa
478	Mariehamn	Åland	Mariehamns stad
491	S:t Michel	Södra Savolax	S:t Michel
506	Mänttä	Birkaland	Övre Birkaland
529	Nådendal	Egentliga Finland	Åbo
564	Uleåborg	Norra Österbotten	Uleåborg
567	Oulunsalo	Norra Österbotten	Uleåborg
593	Pieksämäki	Södra Savolax	Pieksämäki
598	Jakobstad	Österbotten	Jakobstadsregionen
604	Birkala	Birkaland	Tammerfors
609	Björneborg	Satakunta	Björneborg
638	Borgå	Östra Nyland	Borgå
678	Brahestad	Norra Österbotten	Brahestad
680	Reso	Egentliga Finland	Åbo
684	Raumo	Satakunta	Raumo
694	Riihimäki	Egentliga Tavastland	Riihimäki
698	Rovaniemi	Lappland	Rovaniemi
734	Salo	Egentliga Finland	Salo
740	Nyslott	Södra Savolax	Nyslott
743	Seinäjoki	Södra Österbotten	Seinäjoki
774	Suolahti	Mellersta Finland	Äänekoski
837	Tammerfors	Birkaland	Tammerfors
864	Toijala	Birkaland	Södra Birkaland
851	Torneå	Lappland	Kemi-Torneå
853	Åbo	Egentliga Finland	Åbo
895	Nystad	Egentliga Finland	Nystadsregionen
905	Vasa	Österbotten	Vasa
908	Valkeakoski	Birkaland	Södra Birkaland
092	Vanda	Nyland	Helsingfors
915	Varkaus	Norra Savolax	Varkaus
928	Viiala	Birkaland	Södra Birkaland
992	Äänekoski	Mellersta Finland	Äänekoski
Landsbygd i närheten av städer (89 kommuner)			
017	Villnäs	Egentliga Finland	Åbo
018	Askola	Östra Nyland	Borgå
019	Aura	Egentliga Finland	Loimaa
043	Eckerö	Åland	Ålands landsbygd
051	Euraåminne	Satakunta	Raumo

061	Forssa	Egentliga Tavastland	Forssa
065	Geta	Åland	Ålands landsbygd
073	Halikko	Egentliga Finland	Salo
075	Fredrikshamn	Kymmenedalen	Kotka-Fredrikshamn
076	Hammarland	Åland	Ålands landsbygd
082	Hattula	Egentliga Tavastland	Tavastehus
083	Hauho	Egentliga Tavastland	Tavastehus
084	Haukipudas	Norra Österbotten	Uleåborg
086	Hausjärvi	Egentliga Tavastland	Riihimäki
111	Heinola	Päijänne-Tavastland	Heinola
098	Hollola	Päijänne-Tavastland	Lahtis
139	Ii	Norra Österbotten	Oulunkaari
145	Ilmajoki	Södra Österbotten	Seinäjoki
149	Ingå	Nyland	Ekenäs
165	Janakkala	Egentliga Tavastland	Tavastehus
169	Jockis	Egentliga Tavastland	Forssa
170	Jomala	Åland	Ålands landsbygd
180	Jyväskylä lk	Mellersta Finland	Jyväskylä
183	Jämsänkoski	Mellersta Finland	Jämsä
211	Kangasala	Birkaland	Tammerfors
223	Karislojo	Nyland	Lojo
227	Karttula	Norra Savolax	Kuopio
241	Keminmaa	Lappland	Kemi-Torneå
246	Kerimäki	Södra Savolax	Nyslott
255	Kiiminki	Norra Österbotten	Uleåborg
257	Kyrkslätt	Nyland	Helsingfors
266	Kodisjoki	Satakunta	Raumo
276	Kontiolahti	Norra Karelen	Joensuu
277	Korpilahti	Mellersta Finland	Jyväskylä
416	Lemi	Södra Karelen	Västra Saimen
417	Lemland	Åland	Ålands landsbygd
418	Lempäälä	Birkaland	Tammerfors
419	Lemu	Egentliga Finland	Åbo
423	Lundo	Egentliga Finland	Åbo
425	Limingo	Norra Österbotten	Uleåborg
433	Loppi	Egentliga Tavastland	Riihimäki
436	Lumijoki	Norra Österbotten	Uleåborg
438	Lumparland	Åland	Ålands landsbygd
440	Larsmo	Österbotten	Jakobstadsregionen
442	Luvia	Satakunta	Björneborg
481	Masku	Egentliga Finland	Åbo
485	Merimasku	Egentliga Finland	Åbo
490	Mietoinen	Egentliga Finland	Nystadsregionen
499	Korsholm	Österbotten	Vasa
500	Muurame	Mellersta Finland	Jyväskylä
501	Muurla	Egentliga Finland	Salo
505	Mäntsälä	Nyland	Helsingfors
531	Nakkila	Satakunta	Björneborg
532	Nastola	Päijänne-Tavastland	Lahtis
536	Nokia	Birkaland	Tammerfors
537	Norrmark	Satakunta	Björneborg
538	Nousis	Egentliga Finland	Åbo
540	Nummi-Pusula	Nyland	Lojo
543	Nurmijärvi	Nyland	Helsingfors
544	Nurmo	Södra Österbotten	Seinäjoki
587	Pertteli	Egentliga Finland	Salo
592	Petäjävesi	Mellersta Finland	Jyväskylä
602	Pikis	Egentliga Finland	Åbo
611	Borgnäs	Nyland	Helsingfors
624	Pyttis	Kymmenedalen	Kotka-Fredrikshamn
631	Pyhäranta	Egentliga Finland	Nystadsregionen
632	Pyhäselkä	Norra Karelen	Joensuu
692	Renko	Egentliga Tavastland	Tavastehus
699	Rovaniemi lk	Lappland	Rovaniemi
704	Rusko	Egentliga Finland	Åbo
736	Saltvik	Åland	Ålands landsbygd
737	Sammatti	Nyland	Lojo
748	Siikajoki	Norra Österbotten	Brahestad
749	Siilinjärvi	Norra Savolax	Kuopio
753	Sibbo	Östra Nyland	Borgå

755	Sjundeå	Nyland	Helsingfors
831	Taipalsaari	Södra Karelen	Västra Saimen
834	Tammela	Egentliga Tavastland	Forssa
838	Tarvasjoki	Egentliga Finland	Loimaa
858	Tusby	Nyland	Helsingfors
859	Tyrnävä	Norra Österbotten	Uleåborg
886	Ulvsby	Satakunta	Björneborg
906	Vahto	Egentliga Finland	Åbo
909	Valkeala	Kymmenedalen	Kouvola
922	Vesilahti	Birkaland	Tammerfors
927	Vichtis	Nyland	Lojo
932	Viljakkala	Birkaland	Nordvästra Birkaland
973	Ylikiiminki	Norra Österbotten	Oulunkaari
980	Ylöjärvi	Birkaland	Tammerfors

Egentlig landsbygd (142 kommuner)

004	Alahärmä	Södra Österbotten	Härmänmaa
005	Alajärvi	Södra Österbotten	Järviseutu
006	Alastaro	Egentliga Finland	Loimaa
010	Alavus	Södra Österbotten	Kuusiokunnat
754	Anjalankoski	Kymmenedalen	Kouvola
015	Artsjö	Päijänne-Tavastland	Lahtis
016	Asikkala	Päijänne-Tavastland	Lahtis
044	Elimäki	Kymmenedalen	Kouvola
050	Eura	Satakunta	Raumo
052	Evijärvi	Södra Österbotten	Järviseutu
060	Finström	Åland	Ålands landsbygd
069	Haapajärvi	Norra Österbotten	Nivala-Haapajärvi
071	Haapavesi	Norra Österbotten	Siikalatva
074	Halsua	Mellersta Österbotten	Kaustby
077	Hankasalmi	Mellersta Finland	Jyväskylä
079	Harjavalta	Satakunta	Björneborg
095	Himanka	Mellersta Österbotten	Karleby
099	Honkajoki	Satakunta	Norra Satakunta
102	Huittinen	Satakunta	Björneborg
103	Humppila	Egentliga Tavastland	Forssa
283	Hämeenkoski	Päijänne-Tavastland	Lahtis
108	Tavastkyro	Birkaland	Nordvästra Birkaland
142	Iitti	Kymmenedalen	Kouvola
143	Ikalis	Birkaland	Nordvästra Birkaland
151	Storå	Södra Österbotten	Sydösterbotten
152	Storkyro	Österbotten	Kyrönmaa
164	Jalasjärvi	Södra Österbotten	Eteläiset seinänaapurit
171	Jorois	Södra Savolax	Juva
173	Joutseno	Södra Karelen	Villmanstrand
175	Jurva	Södra Österbotten	Sydösterbotten
177	Juupajoki	Birkaland	Övre Birkaland
181	Jämijärvi	Satakunta	Norra Satakunta
208	Kalajoki	Norra Österbotten	Ylivieska
210	Kalvola	Egentliga Tavastland	Tavastehus
214	Kankaanpää	Satakunta	Norra Satakunta
217	Kannus	Mellersta Österbotten	Karleby
218	Bötom	Södra Österbotten	Sydösterbotten
220	Karis	Nyland	Ekenäs
224	Högfors	Nyland	Lojo
232	Kauhajoki	Södra Österbotten	Sydösterbotten
233	Kauhava	Södra Österbotten	Härmänmaa
236	Kaustby	Mellersta Österbotten	Kaustby
243	Kimito	Egentliga Finland	Åboland-Turunmaa
249	Keuruu	Mellersta Finland	Keuruu
252	Kiikala	Egentliga Finland	Salo
254	Kiikoinen	Satakunta	Norra Satakunta
259	Kisko	Egentliga Finland	Salo
262	Kiukainen	Satakunta	Raumo
271	Kumo	Satakunta	Björneborg
280	Korsnäs	Österbotten	Vasa
281	Kortesjärvi	Södra Österbotten	Järviseutu
284	Koski	Egentliga Finland	Loimaa
287	Kristinestad	Österbotten	Sydösterbottens kustregion
288	Kronoby	Österbotten	Jakobstadsregionen

289	Kuhmalahti	Birkaland	Sydöstra Birkaland
300	Kuortane	Södra Österbotten	Kuusiokunnat
301	Kurikka	Södra Österbotten	Eteläiset seinänaapurit
308	Kuusjoki	Egentliga Finland	Salo
310	Kylmäkoski	Birkaland	Södra Birkaland
315	Kelviå	Mellersta Österbotten	Karleby
316	Kärkölä	Päijänne-Tavastland	Lahtis
319	Kjulo	Satakunta	Raumo
399	Laihela	Österbotten	Kyrönmaa
400	Laitila	Egentliga Finland	Nystadsregionen
401	Lammi	Egentliga Tavastland	Tavastehus
407	Lappträsk	Östra Nyland	Lovisa
402	Lapinlahti	Norra Savolax	Norra Savolax
403	Lappajärvi	Södra Österbotten	Järviseutu
406	Lappi	Satakunta	Raumo
408	Lappo	Södra Österbotten	Härmänmaa
410	Laukaa	Mellersta Finland	Jyväskylä
424	Liljendal	Östra Nyland	Lovisa
426	Liperi	Norra Karelen	Joensuu
429	Lochteå	Mellersta Österbotten	Karleby
430	Loimaa	Egentliga Finland	Loimaa
439	Luopioinen	Birkaland	Sydöstra Birkaland
476	Maaninka	Norra Savolax	Kuopio
479	Maxmo	Österbotten	Vasa
480	Marttila	Egentliga Finland	Loimaa
482	Mellilä	Egentliga Finland	Loimaa
493	Mouhijärvi	Birkaland	Sydvästra Birkaland
494	Muhos	Norra Österbotten	Uleåborg
503	Mynämäki	Egentliga Finland	Åbo
504	Mörskom	Östra Nyland	Borgå
534	Nilsiä	Norra Savolax	Nordöstra Savolax
535	Nivala	Norra Österbotten	Nivala-Haapajärvi
545	Närpes	Österbotten	Sydösterbottens kustregion
559	Oravais	Österbotten	Vasa
560	Orimattila	Päijänne-Tavastland	Lahtis
561	Oripää	Egentliga Finland	Loimaa
562	Orivesi	Birkaland	Övre Birkaland
563	Oulainen	Norra Österbotten	Ylivieska
309	Outokumpu	Norra Karelen	Joensuu
577	Pemar	Egentliga Finland	Åbo
573	Pargas	Egentliga Finland	Åboland-Turunmaa
599	Pedersöre	Österbotten	Jakobstadsregionen
584	Perho	Mellersta Österbotten	Kaustby
585	Pernå	Östra Nyland	Lovisa
586	Bjärnå	Egentliga Finland	Salo
606	Pojo	Nyland	Ekenäs
616	Pukkila	Östra Nyland	Borgå
619	Punkalaidun	Birkaland	Sydvästra Birkaland
625	Pyhäjoki	Norra Österbotten	Brahestad
635	Pälkäne	Birkaland	Sydöstra Birkaland
636	Pöytyä	Egentliga Finland	Loimaa
691	Reisjärvi	Norra Österbotten	Nivala-Haapajärvi
696	Ristiina	Södra Savolax	S:t Michel
701	Strömfors	Östra Nyland	Lovisa
708	Ruukki	Norra Österbotten	Brahestad
738	Sagu	Egentliga Finland	Åbo
746	Sievi	Norra Österbotten	Ylivieska
761	Somero	Egentliga Finland	Salo
771	Sund	Åland	Ålands landsbygd
776	Suomusjärvi	Egentliga Finland	Salo
783	Säkylä	Satakunta	Raumo
833	Tövsala	Egentliga Finland	Nystadsregionen
835	Ekenäs	Nyland	Ekenäs
846	Östermark	Södra Österbotten	Sydösterbotten
849	Toholampi	Mellersta Österbotten	Kaustby
850	Toivakka	Mellersta Finland	Jyväskylä
855	Tuulos	Egentliga Tavastland	Tavastehus
863	Töysä	Södra Österbotten	Kuusiokunnat
885	Ullava	Mellersta Österbotten	Kaustby
887	Urjala	Birkaland	Södra Birkaland

892	Uurainen	Mellersta Finland	Jyväskylä
893	Nykarleby	Österbotten	Jakobstadsregionen
912	Vammala	Birkaland	Sydvästra Birkaland
913	Vampula	Satakunta	Björneborg
918	Vehmaa	Egentliga Finland	Nystadsregionen
924	Vetil	Mellersta Österbotten	Kaustby
933	Vilppula	Birkaland	Övre Birkaland
934	Vimpeli	Södra Österbotten	Järviseutu
935	Virolahti	Kymmenedalen	Kotka-Fredrikshamn
942	Lillkyro	Österbotten	Kyrönmaa
923	Västanfjärd	Egentliga Finland	Åboland-Turunmaa
944	Vörå	Österbotten	Vasa
971	Ylihärmä	Södra Österbotten	Härmänmaa
975	Ylistaro	Södra Österbotten	Seinäjoki
977	Ylivieska	Norra Österbotten	Ylivieska
979	Yläne	Egentliga Finland	Loimaa
981	Ypäjä	Egentliga Tavastland	Forssa
988	Äetsä	Birkaland	Sydvästra Birkaland

Glest bebyggd landsbygd (143 kommuner)

009	Alavieska	Norra Österbotten	Ylivieska
035	Brändö	Åland	Ålands skärgård
040	Dragsfjärd	Egentliga Finland	Åboland-Turunmaa
045	Eno	Norra Karelen	Joensuu
046	Enonkoski	Södra Savolax	Nyslott
047	Enontekis	Lappland	Fjäll-Lappland
062	Föglö	Åland	Ålands skärgård
072	Karlö	Norra Österbotten	Uleåborg
081	Hartola	Päijänne-Tavastland	Heinola
085	Haukivuori	Södra Savolax	S:t Michel
090	Heinävesi	Södra Savolax	Nyslott
097	Hirvensalmi	Södra Savolax	S:t Michel
101	Houtskär	Egentliga Finland	Åboland-Turunmaa
105	Hyrynsalmi	Kajanaland	Kehys-Kainuu
146	Ilomants	Norra Karelen	Joensuu
148	Enare	Lappland	Norra Lappland
150	Iniö	Egentliga Finland	Åboland-Turunmaa
163	Jaala	Kymmenedalen	Kouvola
172	Joutsa	Mellersta Finland	Joutsa
174	Juankoski	Norra Savolax	Nordöstra Savolax
176	Juuka	Norra Karelen	Pielisen Karjala
178	Juva	Södra Savolax	Juva
204	Kaavi	Norra Savolax	Nordöstra Savolax
213	Kangasniemi	Södra Savolax	S:t Michel
216	Kannonkoski	Mellersta Finland	Saarijärvi-Viitasaari
226	Karstula	Mellersta Finland	Saarijärvi-Viitasaari
230	Karvia	Satakunta	Norra Satakunta
239	Keitele	Norra Savolax	Norra Savolax
320	Kemijärvi	Lappland	Östra Lappland
247	Kestilä	Norra Österbotten	Siikalatva
248	Kesälahti	Norra Karelen	Mellersta Karelen
250	Kihniö	Birkaland	Nordvästra Birkaland
256	Kinnula	Mellersta Finland	Saarijärvi-Viitasaari
260	Kitee	Norra Karelen	Mellersta Karelen
261	Kittilä	Lappland	Fjäll-Lappland
263	Kiuruvesi	Norra Savolax	Norra Savolax
265	Kivijärvi	Mellersta Finland	Saarijärvi-Viitasaari
273	Kolari	Lappland	Fjäll-Lappland
275	Konnevesi	Mellersta Finland	Äänekoski
279	Korpo	Egentliga Finland	Åboland-Turunmaa
290	Kuhmo	Kajanaland	Kehys-Kainuu
291	Kuhmoinen	Mellersta Finland	Jämsä
292	Kuivaniemi	Norra Österbotten	Oulunkaari
295	Kumlinge	Åland	Ålands skärgård
303	Kuru	Birkaland	Övre Birkaland
304	Gustavs	Egentliga Finland	Nystadsregionen
305	Kuusamo	Norra Österbotten	Koillismaa
312	Kyyjärvi	Mellersta Finland	Saarijärvi-Viitasaari
317	Kärsämäki	Norra Österbotten	Nivala-Haapajärvi
318	Kökar	Åland	Ålands skärgård

413	Lavia	Satakunta	Norra Satakunta
414	Lehtimäki	Södra Österbotten	Kuusiokunnat
415	Leivonmäki	Mellersta Finland	Joutsa
420	Leppävirta	Norra Savolax	Varkaus
421	Lestijärvi	Mellersta Österbotten	Kaustby
422	Lieksa	Norra Karelen	Pielisen Karjala
435	Luhanka	Mellersta Finland	Joutsa
441	Luumäki	Södra Karelen	Västra Saimen
443	Längelmäki	Birkaland	Övre Birkaland
475	Malax	Österbotten	Vasa
483	Merijärvi	Norra Österbotten	Ylivieska
484	Sastmola	Satakunta	Björneborg
489	Miehikkälä	Kymmenedalen	Kotka-Fredrikshamn
495	Multia	Mellersta Finland	Keuruu
498	Muonio	Lappland	Fjäll-Lappland
507	Mäntyharju	Södra Savolax	S:t Michel
533	Nagu	Egentliga Finland	Åboland-Turunmaa
541	Nurmes	Norra Karelen	Pielisen Karjala
576	Padasjoki	Päijänne-Tavastland	Lahtis
578	Paltamo	Kajanaland	Kajana
580	Parikkala	Södra Karelen	Imatra
581	Parkano	Birkaland	Nordvästra Birkaland
583	Pelkosenniemi	Lappland	Östra Lappland
854	Pello	Lappland	Tornedalen
588	Pertunmaa	Södra Savolax	S:t Michel
640	Pieksänmaa	Södra Savolax	Pieksämäki
595	Pielavesi	Norra Savolax	Norra Savolax
601	Pihtipudas	Mellersta Finland	Saarijärvi-Viitasaari
603	Piippola	Norra Österbotten	Siikalatva
607	Polvijärvi	Norra Karelen	Joensuu
608	Påmark	Satakunta	Björneborg
614	Posio	Lappland	Östra Lappland
615	Pudasjärvi	Norra Österbotten	Oulunkaari
617	Pulkkila	Norra Österbotten	Siikalatva
618	Punkaharju	Södra Savolax	Nyslott
620	Puolanka	Kajanaland	Kehys-Kainuu
623	Puumala	Södra Savolax	Juva
626	Pyhäjärvi	Norra Österbotten	Nivala-Haapajärvi
630	Pyhäntä	Norra Österbotten	Siikalatva
633	Pylkönmäki	Mellersta Finland	Saarijärvi-Viitasaari
681	Rantasalmi	Södra Savolax	Juva
682	Rantsila	Norra Österbotten	Siikalatva
683	Ranua	Lappland	Rovaniemi
686	Rautalampi	Norra Savolax	Inre Savolax
687	Rautavaara	Norra Savolax	Nordöstra Savolax
689	Rautjärvi	Södra Karelen	Imatra
697	Ristijärvi	Kajanaland	Kajana
700	Ruokolahti	Södra Karelen	Imatra
702	Ruovesi	Birkaland	Övre Birkaland
705	Rimito	Egentliga Finland	Åbo
707	Rääkkylä	Norra Karelen	Mellersta Karelen
729	Saarijärvi	Mellersta Finland	Saarijärvi-Viitasaari
732	Salla	Lappland	Östra Lappland
739	Savitaipale	Södra Karelen	Västra Saimen
741	Savonranta	Södra Savolax	Nyslott
742	Savukoski	Lappland	Östra Lappland
747	Siikainen	Satakunta	Norra Satakunta
751	Simo	Lappland	Kemi-Torneå
758	Sodankylä	Lappland	Norra Lappland
759	Soini	Södra Österbotten	Kuusiokunnat
762	Sonkajärvi	Norra Savolax	Norra Savolax
765	Sotkamo	Kajanaland	Kajana
766	Sottunga	Åland	Ålands skärgård
768	Sulkava	Södra Savolax	Nyslott
770	Sumiainen	Mellersta Finland	Äänekoski
772	Suodenniemi	Birkaland	Sydvästra Birkaland
775	Suomenniemi	Södra Karelen	Västra Saimen
777	Suomussalmi	Kajanaland	Kehys-Kainuu
778	Suonenjoki	Norra Savolax	Inre Savolax
781	Sysmä	Päijänne-Tavastland	Heinola

784	Finby	Egentliga Finland	Salo
832	Taivalkoski	Norra Österbotten	Koillismaa
844	Tervo	Norra Savolax	Inre Savolax
845	Tervola	Lappland	Kemi-Torneå
848	Tohmajärvi	Norra Karelen	Mellersta Karelen
857	Tuusniemi	Norra Savolax	Nordöstra Savolax
889	Utajärvi	Norra Österbotten	Oulunkaari
890	Utsjoki	Lappland	Norra Lappland
785	Vaala	Kajanaland	Kajana
911	Valtimo	Norra Karelen	Pielisen Karjala
916	Varpaisjärvi	Norra Savolax	Norra Savolax
920	Velkua	Egentliga Finland	Åbo
921	Vesanto	Norra Savolax	Inre Savolax
925	Vieremä	Norra Savolax	Norra Savolax
926	Vihanti	Norra Österbotten	Brahestad
931	Viitasaari	Mellersta Finland	Saarijärvi-Viitasaari
936	Virdois	Birkaland	Övre Birkaland
940	Vuolijoki	Kajanaland	Kajana
941	Vårdö	Åland	Ålands skärgård
972	Yli-Ii	Norra Österbotten	Oulunkaari
976	Övertorneå	Lappland	Tornedalen
978	Ylämaa	Södra Karelen	Västra Saimen
989	Etseri	Södra Österbotten	Kuusiokunnat

Tredelningen av landsbygden – ett sammandrag

Sammanställare: Uleåborgs universitet, Kajaanin yliopistokeskus/Lönnrot-Institutet och Suomen Aluetutkimus FAR
Beställare: Jord- och skogsbruksministeriet

Bakgrund
Landsbygdspolitiken och indelningen av landsbygden i olika typer som ett hjälpmedel för landsbygdspolitiken har en 15-årig historia i Finland. Landsbygdspolitiken utvecklades till en egentlig politisk sektor i Finland i början av 1990-talet i och med det första nationella landsbygdsprogrammet. Programmet lanserade tanken på att regionalisera landsbygdspolitiken genom de tre begreppen landsbygd i närheten av städer, egentlig landsbygd och perifer/glest bebyggd landsbygd. Det uppdateringsarbete som nu har utförts har beställts av jord- och skogsbruksministeriet, som har för avsikt att dra nytta av rapporten när både nationella landsbygdsprogram och EU-landsbygdsprogram bereds.

Denna uppdatering är en fortsättning på de tidigare typindelningarna av landsbygden, vilka företogs 1993 och 2000, för både metodikens och forskargruppens del. Tre av de fyra forskare som sammanställt rapporten har varit med om att företa typindelningen också de föregående gångerna. Typindelningen av landsbygden som politiskt instrument har genomgått förändringar under denna tid och särskilt mycket har landsbygdspolitikens omvärld förändrats: förra gången var medlemskapet i EU den viktigaste förändringsfaktorn, nu förstärkningen av stadspolitiken. Den landsbygdsinterna differentieringen och de statistiska mätarna har också förändrats och utvecklats. Det har varje gång funnits ett uppenbart behov av att uppdatera landsbygdstypologin.

Landsbygden i närheten av städer, den egentliga landsbygden och den glest bebyggda landsbygden kan karakteriseras på följande sätt:

Landsbygden i närheten av städer har de bästa förutsättningarna att utvecklas. Invånarna har chansen att pendla till arbetsplatser i de näraliggande städerna. Företagarna, bland dem lantbruksföretagarna, har en mångsidig närmarknad. Landsbygden i närheten av städer ligger i södra och västra Finland, där betingelserna för bedrivande av jordbruk och diversifiering av näringsstrukturen på landsbygden är gynnsammast. Många av kommunerna i området är inflyttningskommuner. I synnerhet barnfamiljer gynnar området. Tack vare inflyttningsöverskottet kan många kommuner i närheten av städer, bland dem också små städer, bredda sina tjänster och göra investeringar men ändå bibehålla sitt ekonomiska svängrum. Välståndet ligger på landets högsta nivå.

Den egentliga landsbygden är ett starkt primärproduktionsområde. Ställvis finns där också industrikluster och områden där specialiserad primärproduktion har koncentrerats, t.ex. svin-, fjäderfä- och pälsdjursskötsel samt växthusproduktion. I närheten av den egentliga landsbygden finns det flera medelstora centrum. Kommuncentrumen i området erbjuder mångsidiga funktioner och de flesta byar är livskraftiga. Kommunerna på den egentliga landsbygden ligger i södra och västra Finland.

Den glest bebyggda landsbygden befinner sig i en ond cirkel: de unga flyttar bort, tjänsterna försvinner, jordbruket avtar, de nya arbetsplatserna är inte tillräckligt många för att ersätta bortfallet av traditionella arbetsplatser, de äldre blir allt fler och kommunernas ekonomiska bärkraft klarar inte av förändringen. Det faktum att vegetationsperioden är kort och naturbetingelserna medför ytterligare restriktioner begränsar primärproduktionens utvecklingsmöjligheter. Största delen av kommunerna på den glest bebyggda landsbygden ligger i östra och norra Finland. Största delen av den glest bebyggda landsbygden har under Finlands hela EU-medlemskap omfattats av antingen mål 6 eller mål 1.

Hur typindelningen av landsbygden genomfördes

Landsbygdstypologin genomfördes så, att den **stegvisa process för regionklassificering** som användes år 2000 tillämpades. Man började med att utesluta städerna, dvs. de centrum i stadsregioner och de andra städer som är funktionellt betydande enligt undersökningen Kaupunkiverkko ja kaupunkiseudut 2006. När de definierades användes landsbygdsbefolkningens andel i kommunen som ett grundläggande kriterium. Efter det avgränsades landsbygden i närheten av städer; det skedde utgående från en betraktelse av pendlingen från kommunens landsbygdsdelar till måltätorterna. Avgränsningen kompletterades och justerades i fråga om

kommuner där indelningen i delområden var problematisk, skärgårdskommuner och starkt landsbygdspräglade kommuner. I det sista steget genomgick de återstående kommunerna en multivariabelanalys (huvudkomponentanalys) som omfattade tio variabler. När den egentliga landsbygden och den glest bebyggda landsbygden avgränsades från varandra användes dessutom en s.k. övergångszon som hjälpmedel. Landsbygdstypen för kommunerna i den avgjordes efter en mer ingående prövning.

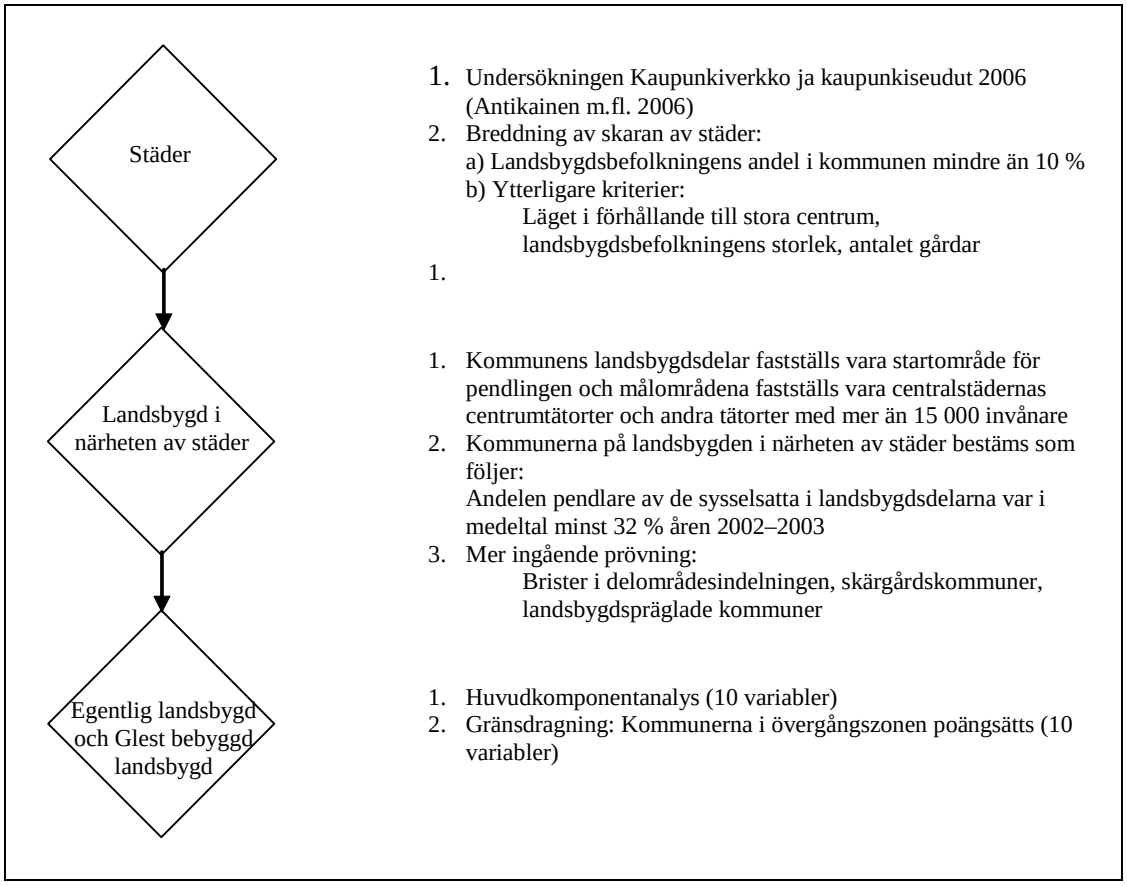

När städerna klassificeras ur landsbygdspolitiskt perspektiv är det fråga om att välja sådana kommuner där den centrala egenskapen är stadsmässighet, den stadspolitiska utvecklingens primära ställning och beroendet av en från städerna utgående utveckling i de kommunområden som inte är tätorter. Landsbygdsbefolkning, landsbygdsföretag och gårdar förekommer också i stadskommunerna, men deras relativa andel är liten med avseende på den lokalekonomiska utvecklingen.

Kommunerna i stadstypen valdes utifrån två kriterier:

1. centrumen i de viktigaste stadsregionerna samt
2. övriga städer som till sina egenskaper kan jämställas med dem.

Sådana kommuner som uppfyller det första kriteriet ansågs de kommuner vara som fastställts som centralkommuner i funktionellt betydande stadsregioner i Antikainens m.fl. (2006) undersökning om städer och stadsregioner. Dessutom finns det kommuner som i Antikainens m.fl. undersökning inte uppfyllde kriteriet för stadsmässighet men där det finns ytterst litet landsbygdsområden, landsbygdsbefolkning eller andra kännetecken på landsbygdsmässighet. När skaran av städer breddades användes landsbygdsbefolkningens andel i kommunen som baskriterium och dessutom tillämpades ytterligare två kriterier utgående från kommunens läge.

Efter att städerna hade avgränsats ingick 374 kommuner i analysen och i följande steg avgränsades bland dem de kommuner som utgör landsbygd i närheten av städer. I detta skede av klassificeringen är det fråga om att välja sådana kommuner där den regionalekonomiska utvecklingen är nära kopplad till ett starkt centrum (en tätortshelhet) som ligger relativt nära. Definitionen på landsbygd i närheten av städer lyder som följer: *”Invånarna har möjlighet att arbeta i närliggande städer. Lantbruksföretagarna och andra företagare har en mångsidig närmarknad. Landsbygden i närheten av städer ligger i södra och västra Finland. I dessa*

delar av landet finns de bästa förutsättningarna för jordbruk och för diversifiering av näringsstrukturen på landsbygden." Det främsta klassificeringskriteriet är pendlingen mellan kommunens landsbygdsdelar och stora tätorter. Eftersom pendlingen är beroende av avståndet och trafikförbindelserna avspeglar den indirekt också förekomsten av en närmarknad för landsbygdsföretagen.

Som särfall behandlades i detta skede av klassificeringen några skärgårdskommuner, kommuner där materialet (indelningen i delområden) var bristfälligt och kommuner som är starka i fråga om både landsbygdsnäringarna och pendlingen till tätorter på en och samma gång.

I etapp tre av typindelningen återstod 285 kommuner. Denna skara som bestod av de allra mest landsbygdspräglade kommunerna analyserades med hjälp av en statistisk multivariabelmetod, dvs. huvudkomponentanalys. De 10 huvudkomponenterna var följande: 1) invånarantal på landsbygden/bebodda km^2-rutor 2004, inv./km^2, 2) medelavståndet från de bebodda km^2-rutorna på landsbygden till närmaste tätort med mer än 500 invånare 2004, km, 3) de allmänna vägarnas längd i proportion till landsbygdsbefolkningen 2004, m/invånare på landsbygden, 4) arbetsplatserna inom skogsbruk samt malm- och mineralutvinning 2003, %, 5) näringarnas mångsidighet på landsbygden 2002, 6) de genomsnittliga statsskattepliktiga inkomsterna/gård 2001–2003 i genomsnitt, euro, 7) summavariabel för gårdarnas produktionsinriktning, genomsnitt för åren 2003–2005, 8) nettoflyttning i förhållande till kommunens befolkningsmängd 2002–2004 i genomsnitt, %, 9) 20–39-åringarnas andel av landsbygdsbefolkningen 2004, %, samt 10) ekonomisk försörjningskvot 2003. Analysen gjordes med SPSS-programmet och faktoranalysmetoden Principal Component, med vars hjälp de kommuner som analysen gällde placerades in på axeln egentlig landsbygd – glest bebyggd landsbygd. Den grundläggande klassificeringen skedde genom att kommunpopulationen delades in enligt den s.k. brytpunkten utifrån 2000 års typindelning. Klassificeringen av de kommuner som placerade sig i en övergångszon på vardera sidan om denna brytpunkt granskades kommun för kommun på så sätt att värdena för de variabler som använts i analysen studerades. Dessutom behandlades skärgårdskommunerna som specialfall, i likhet med de tidigare typindelningarna.

Till följd av indelningen av landsbygden i olika typer fördelades de 432 kommunerna i Finland (år 2005) som följer:

• stadskommuner	58 st.
• kommuner på landsbygden i närheten av städer	89 st.
• kommuner på den egentliga landsbygden	142 st.
• kommuner på den glest bebyggda landsbygden	143 st.

Förteckning över städer och kommuner på det finländska fastlandet med mer än 23 000 invånare

FPA	Kommun	Invånarantal
091	Helsingfors	560 905
049	Esbo	231 704
837	Tammerfors	204 337
092	Vanda	187 281
853	Åbo	174 868
564	Uleåborg	128 962
398	Lahtis	98 413
297	Kuopio	90 726
179	Jyväskylä	84 434
609	Björneborg	76 144
405	Villmanstrand	59 073
167	Joensuu	57 858
698	Rovaniemi	57 835
905	Vasa	57 241
285	Kotka	54 838
109	Tavastehus	47 335
638	Borgå	46 982
491	S:t Michel	46 514
106	Hyvinge	43 848
186	Träskända	37 505
543	Nurmijärvi	37 391
684	Raumo	36 589
444	Lojo	36 585
743	Seinäjoki	36 409
272	Karleby	36 267
205	Kajana	35 562
858	Tusby	34 890
180	Jyväskylä lk	34 774
257	Kyrkslätt	33 581
245	Kervo	31 544
286	Kouvola	31 054
153	Imatra	29 529
536	Nokia	29 147
740	Nyslott	27 239
694	Riihimäki	27 069
211	Kangasala	26 807
927	Vichtis	25 935
734	Salo	25 201
915	Varkaus	23 946
680	Reso	23 799
980	Ylöjärvi	23 035

Förteckning över städer och kommuner på det finländska fastlandet med 20 000–23 000 invånare

FPA	Kommun	Invånarantal
240	Kemi	22 831
140	Idensalmi	22 482
678	Brahestad	22 408
851	Torneå	22 297
075	Fredrikshamn	21 957
202	S:t Karins	21 943
098	Hollola	21 199
111	Heinola	20 729
908	Valkeakoski	20 408
749	Siilinjärvi	20 271
306	Kuusankoski	20 247

Statistikcentralen 31.12.2005

Bilaga 2 a
Vegetationsperiodens genomsnittliga längd (dygn) i Europa (Meteorologiska institutet 2005).

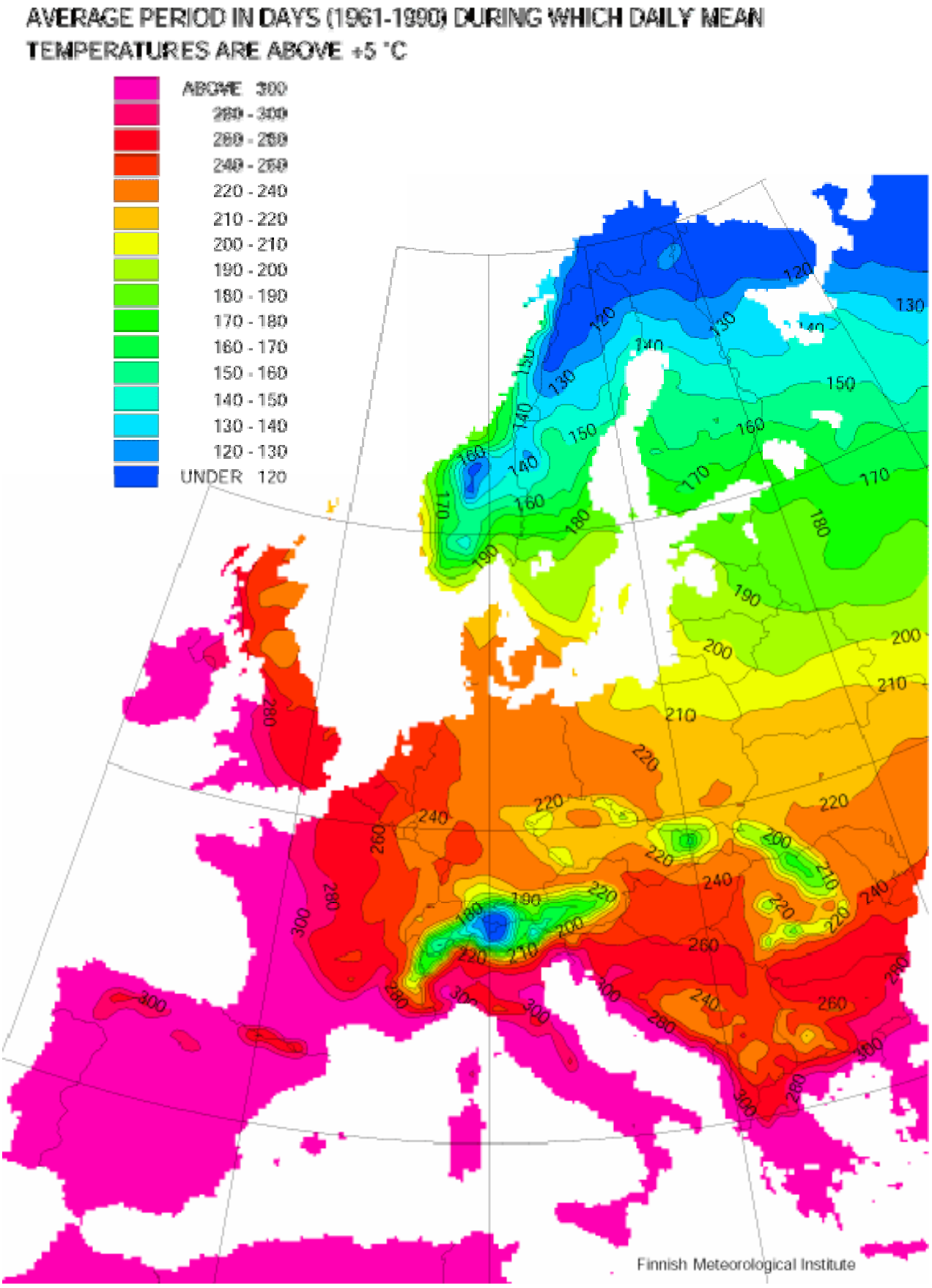

Bilaga 2 b Den effektiva värmesumman under vegetationsperioden i Europa (Meteorologiska institutet 2005).

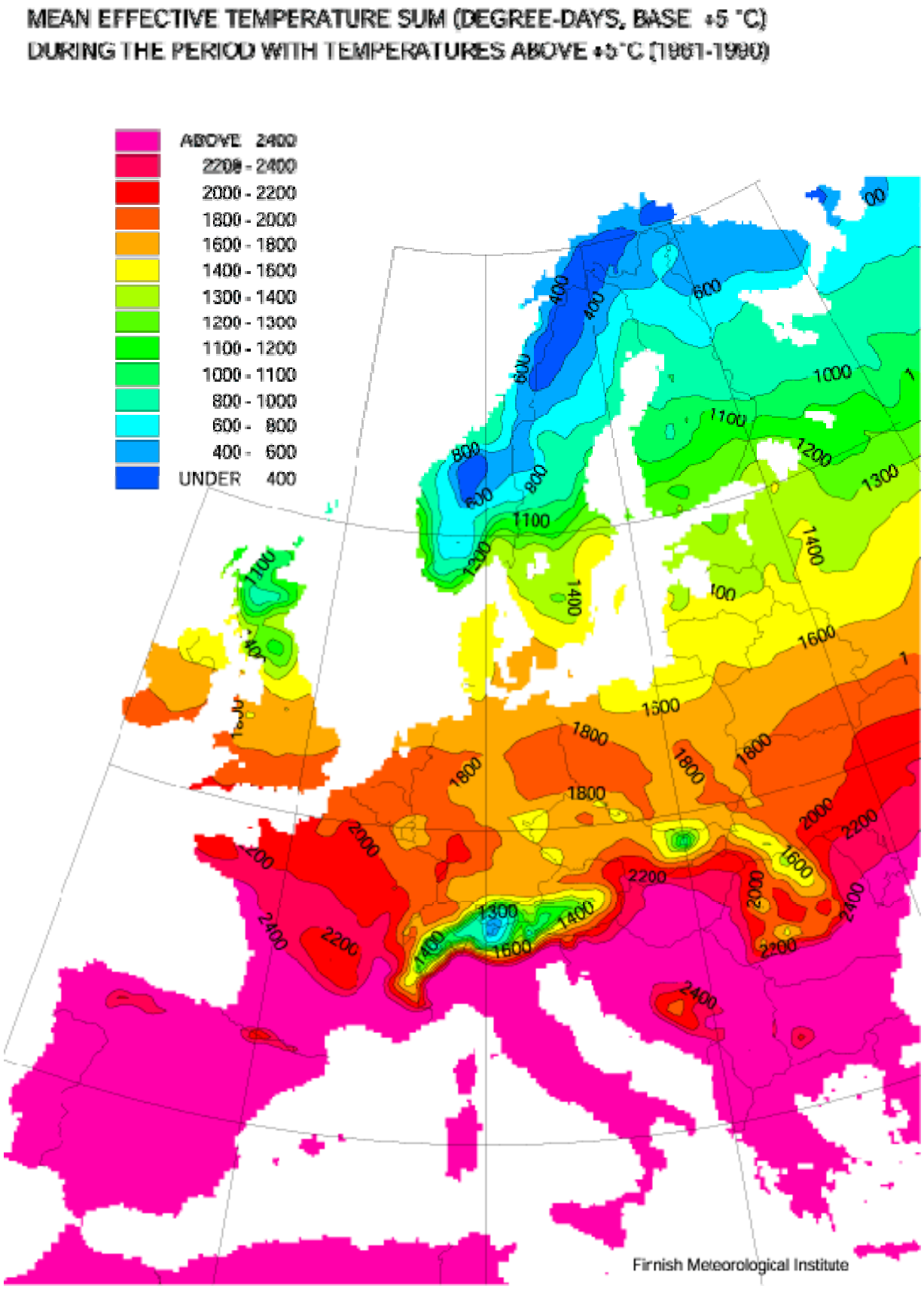

Bilaga 3 a
Bestående särskilda problem och nackdelar för jordbruket i Finland

Särskilda förhållanden	Nackdelar/problem
En låg effektiv värmesumma:	
- kort vegetationsperiod:	1. Låga skördenivåer 2. Höga produktionskostnader 3. Lågavkastande sorter 4. Ett begränsat art- och sorturval (t.ex. majs kan inte odlas) 5. Kort betesperiod 6. Behov av att bereda foder för vinterns behov (vallodling) 7. Frost 8. Behov av effektiv mekanisering 9. Arbetstoppar 10. Torkningsbehov (stråsäd, åkrar)
- lång och kall vintersäsong:	11. Höga bygg- och maskinkostnader 12. Stort behov av förrådskapacitet 13. Stallutfodring (ej möjlighet att gå på bete) 14. Behov av att tina upp fodret 15. Transportkostnader för foder 16. Tjälskador 17. Snöskador
- nederbörden större än avdunstningen, nederbörden faller tidsmässigt ogynnsamt:	18. Avrinningsproblem (vattenskydd) 19. Dikningsbehov 20. Dåliga skördeförhållanden, ökade bärgningskostnader
Gles bosättning/ långa avstånd/ rikligt med vattendrag/ splittrad och ogynnsam gårdsstruktur:	21. Höga transport- och resekostnader 22. Tjänsterna på landsbygden koncentreras och tunnas ut 23. Lokalmarknader saknas 24. De alternativa försörjningskällorna är begränsade

Bilaga 3 b
Året på en typisk växtodlingsgård i södra Finland

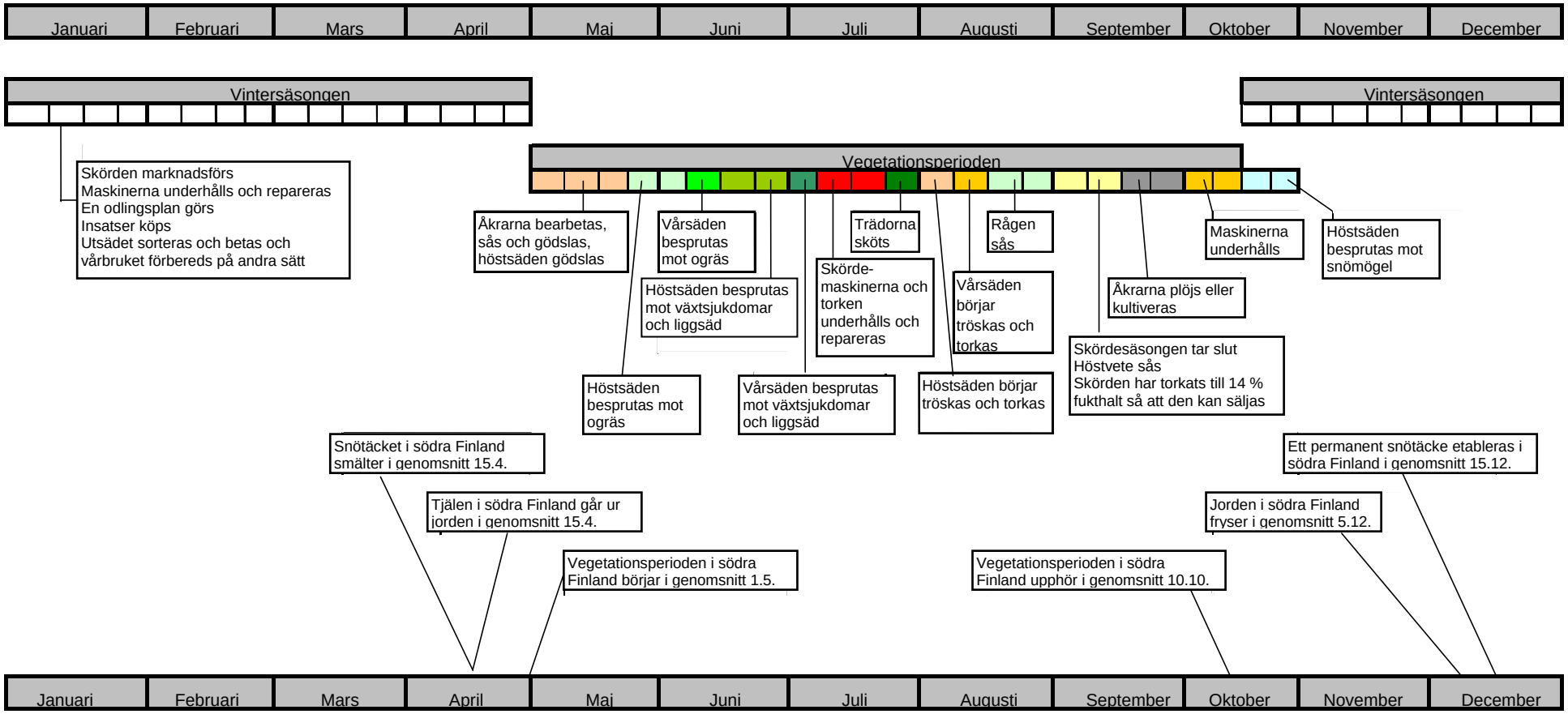

Mellaneuropa:

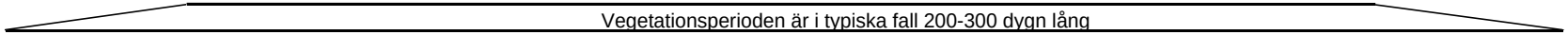

Bilaga 3 c

Året på en typisk gård med mjölkkor i mellersta Finland

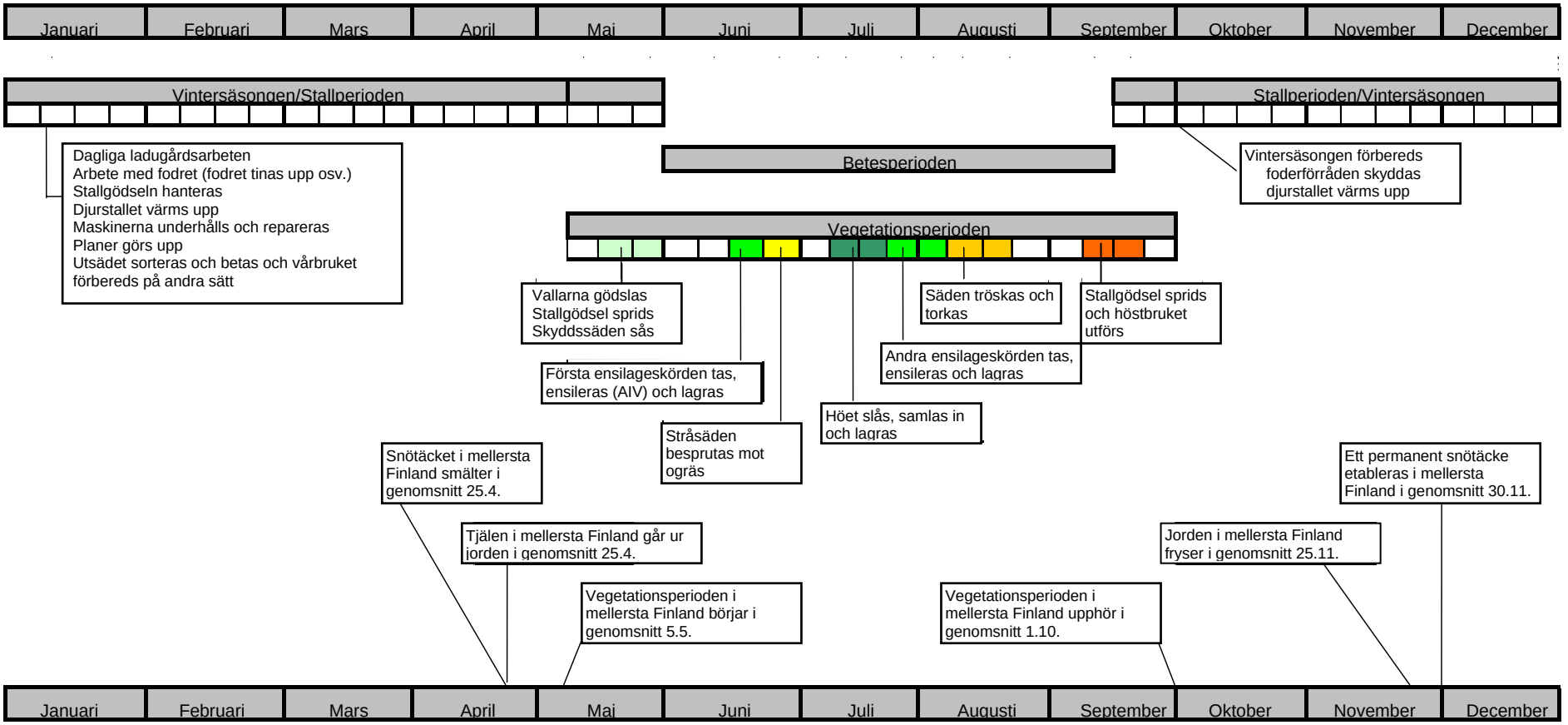

Mellaneuropa:

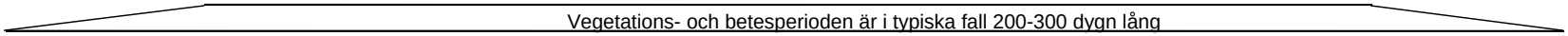

Bilaga 4: Regionernas särdrag, prioriteringarna i de regionala planerna och samordningen på regionnivå

1. Nyland

http://www.te-keskus.fi/Public/?nodeid=10661&area=7651

Regionens särdrag

Landsbygden inom Nylands TE-central präglas av närheten till städer och särskilt till huvudstadsregionen, som utgör ett stort marknadsområde för landsbygdsföretagarna. Särdragen för jordbruket i regionen är växtodlingens dominerande ställning, en tjänsteinriktad hästföretagsamhet och den stora relativa andelen biförtjänster. Jordbrukets andel av arbetskraften i Nyland och Östra Nyland är bara ca 1 %, men situationen varierar en hel del i de olika kommunerna. Många möjligheter för ett deltidsjordbruk som antar allt mångsidigare former innebär den omständigheten att nästan en tredjedel av finländarna bor i Nyland och Östra Nyland. Det finns behov av t.ex. tjänsteföretag, maskinentreprenader, underentreprenader och produktion av närmat. Det gäller att målmedvetet fortsätta att främja företagsamheten på landsbygden. Ett särdrag för den nyländska landsbygden består också i dess tvåspråkighet och skärgård.

Arbetslöshetsgraden i landskapet Nyland är 8,2 % och självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser är 105,6 %. I landskapet Östra Nyland är arbetslöshetsgraden 7,8 % och självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser 79,3 %.

Mål för den regionala planen

- Det uppstår fler nätverk av underleverantörer på landsbygden.
- Finansieringsunderlaget för de lokala aktionsgrupperna blir mångsidigare.
- De lokala aktionsgruppernas roll vid utvecklandet av landsbygdsnäringarna stärks i och med förändringar i aktionsgruppernas verksamhetsområden.
- Landsbygdssektionerna utvecklas till samarbetsorgan som reagerar snabbt på landsbygdens utvecklingsbehov, behandlar landsbygdsutvecklingen som en helhet och vid behov också kan besluta om besvärliga riktlinjer och fastställa begränsningar.
- Såväl arbetsfördelningen mellan de organisationer som finansierar landsbygdsutvecklingen som helhetsstrategin för utveckling av landsbygden blir tydligare.

För att målen ska nås finansieras sådana företags- och utvecklingsprojekt som uppfyller de kriterier för stödberättigande och urval som landsbygdssektionerna har fastställt. För gårdar som utvecklar sin verksamhet så att den blir mera mångsidig finns det förutom företagsstöd ett överskådligt och heltäckande urval av rådgivnings- och utbildningstjänster. För att landsbygden ska utvecklas helhetsinriktat är det synnerligen viktigt att också sådana småföretag på landsbygden som inte har en anknytning till gårdar kan få företagsstöd.

För att de särskilda målen ska nås vidtas bl.a. följande åtgärder:

- Omfattande projekthelheter med anknytning till näringsverksamhet finansieras. I dem deltar flera genomförare som har kommit överens om en klar arbetsfördelning och tydliga ansvarsområden beträffande projekten.
- Ett gott samarbete mellan projekten säkerställs på så sätt att projekten har en gemensam informationsresurs och gemensamma styrgrupper.
- Det fastställs som mål att finansieringsunderlaget för de lokala aktionsgrupperna ska bli mångsidigare och att också andra regionala finansiärer ska stödja och dra nytta av Leaderdimensionen i sin egen verksamhet.

Beredningen av den regionala planen

Kärngruppen för beredningen av den regionala planen bestod av landsbygdssektionerna inom landskapen Östra Nyland och Nyland, de lokala aktionsgrupperna och TE-centralens landsbygdsavdelning. Via landsbygdssektionerna och anhållandena om utlåtande deltog olika intressentgrupper i beredningsarbetet (bl.a. producent- och rådgivningsorganisationerna, regiomyndigheterna, läroanstalterna, företagarorganisationerna). Planeutkastet har också varit framlagt på Nylands TE-centrals webbplats, där det har kunnat läsas av alla.

Samordningen av den regionala planen

På landskapsnivå sker samordningen i landsbygdssektionerna, där finansieringen från EJFLU och finansieringen av andra regionala åtgärder samordnas liksom också de strategiskt viktigaste delarna av planegenomförandet såsom styrning av finansieringen och urvalskriterierna. Samtidigt arbetar man för att alla regionala organisationer (t.ex. landskapsförbunden och miljöcentralen) i sina egna planer ska beakta landsbygdsutvecklingen tillräckligt mycket och delta i den också i praktiken för egen del. Dessutom besluts det i en projektberedningsgrupp som landskapets samarbetsgrupp har tillsatt om de principiella riktlinjerna för utvecklingsprojekt som finansieras från EJFLU.

En överenskommelse om arbetsfördelningen har ingåtts inom Nylands TE-central mellan landsbygds-, arbetskrafts- och företagsavdelningen. Det har föreslagits att en projektgrupp ska inrättas vid TE-centralen. Meningen är att den ska handlägga och samordna de utvecklings- och företagsprojekt som finansieras via TE-centralen (EJFLU, ERUF, ESF och EFF). TE-centralen kommer att utnyttja kunddatasystemet för företagstjänster (ASKO) vid samordningen mellan avdelningarna.

TE-centralens landsbygdsavdelning och de regionella aktionsgrupperna har upprättat en gemensam promemoria där de har kommit överens om arbetsfördelningen i samband med företagsstöd som beviljas mikroföretag och företag med anknytning till gårdar. Verksamhetsområdena för aktionsgrupperna i regionen sträcker sig delvis över landskapsgränserna och TE-centralernas gränser. Mellan TE-centralerna ingås en överenskommelse om förvaltningen av gränsöverskridande aktionsgrupper och samordnas grunderna för TE-centralernas beviljande av företagsstöd.

I övrigt iakttas riktlinjerna i kap. 10 i programdokumentet när den regionala planen samordnas med de lokala planerna.

2. Egentliga Finland
http://www.te-keskus.fi/Public/?nodeid=10661&area=7652

Regionens särdrag

I Egentliga Finland råder det en relativt intensiv växelverkan mellan stads- och landsbygdsområdena på grund av att avstånden är korta. Trots att området är litet geografiskt sett rymmer det både perifer landsbygd och städer. I kilometer räknat är avståndet mellan de längre bort belägna bebodda skärgårdsområdena och den tättbebyggda stadsnära landsbygden i Åbotrakten inte särskilt långt, men levnadsförhållandena skiljer sig åt kraftigt.

I Egentliga Finland sysselsätter handeln, tjänsterna och byggandet allra mest. Jordbruksproduktionen i regionen är intensiv, men gårds- och skogsbrukets samhällsekonomiska betydelse på landsbygden har avtagit kraftigt och arbetsplatserna inom sektorerna har blivit färre. Ersättande arbetsplatser har dock uppkommit inom andra branscher. Också på landsbygden kommer tjänstesektorns betydelse att bli allt större. Bedrivandet av traditionellt jord- och skogsbruk kommer att minska ytterligare i Egentliga Finland kvantitativt sett, och det i stor utsträckning. Antalet flerbranschgårdar och företag av annat slag kommer att stiga på landsbygden. Det kommer i allt större utsträckning vara så att verksamhet inom flera sektorer ger gårdarna inkomster. Arbetslöshetsgraden i Egentliga Finland är 10,8 % och självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser är 98,3 %.

Mål för den regionala planen

Det måste vara lönsamt och meningsfullt att bedriva jord- och skogsbruk. Spektret av landsbygdsnäringar breddas och servicen förbättras genom att företagsamheten främjas. Företagens konkurrenskraft förbättras genom satsningar på företagarnas kompetens. Den sociala gemenskapen och boendetrivseln på landsbygden stärks genom samverkan. Var och en ansvarar för att kulturlandskapet och naturen i Egentliga Finland bevaras.

De genomgripande temana för den regionala planen är följande:

- innovationsförmåga,
- kompetens, utbildning och rådgivning,
- nätverkande och växelverkan,
- miljön,
- jämställdhet och jämlikhet.

Beredningen av den regionala planen

I landskapet styrdes beredningen av landsbygdssektionen inom landskapets samarbetsgrupp, vilken biträddes av arbetsgrupper som klarlade de centrala målen och åtgärderna och deras rangordning. Samtidigt pågick vid Egentliga Finlands förbund arbete med att bereda en landsbygdsutredning som användes som underlag för den nya regionala utvecklingsplanen. Både en utomstående part och TE-centralen användes som hjälp när planen sammanställdes och skrevs ihop.

Regional samordning

I finslipningen av landsbygdsplanen för Egentliga Finland ingick att linjerna och åtgärderna i den samordnades utgående från förslaget till program för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2007–2013, planen samordnades med andra program, den regionala finansieringen allokerades samt kvantitativa och kvalitativa mål ställdes upp. Dessutom skickades den reviderade planen på nytt ut till alla som hade varit med om att bereda den och till intressentgrupperna i landsbygdsutvecklingsarbetet för att läsas och godkännas.

Regional samordning har skett i landskapets samarbetsgrupp och dess sekretariat och landsbygdssektion samt vid många enskilda möten mellan företrädare för TE-centralens landsbygdsavdelning, arbetskraftsavdelning och företagsavdelning, landskapsförbundet, aktionsgrupperna och utvecklingscentralerna för de ekonomiska regionerna. Landsbygdssektionen ger akt på hur den regionala planen utfaller. Landsbygdssektionen behandlar också eventuella ändringsbehov, drar upp viktiga riktlinjer och fastställer begränsningar som gäller beviljandet av stöd.

I övrigt iakttas riktlinjerna i kap. 10 i programdokumentet när den regionala planen samordnas med de lokala planerna.

3. Satakunta

Regionens särdrag

Satakunta är det mest industripräglade landskapet i Finland då man ser till andelen industriarbetsplatser, 27 %. Industrins starka ställning i landskapets näringsstruktur befästes ytterligare under hela 1990-talet. Högteknologibaserad metall-, maskin- och skogsindustriproduktion har fortfarande goda förutsättningar att utvecklas. I Satakunta har livsmedelsekonomin en stor betydelse för hela regionekonomin och landsbygden. När det gäller jordbruk och livsmedel är produktionens och förädlingens värde högre än genomsnittligt. Arbetsplatserna inom jordbruket är ca 4 500 och arbetsplatserna inom livsmedelsförädlingen ca 2 300 stycken. Förädlingens andel är större i Satakunta än i resten av landet. I Satakunta finns 33 % av alla arbetsplatser

inom förädlingen (2002). Arbetslöshetsgraden i Satakunta är 15,0 % och självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser är 98,6 %.

Strategiska prioriteringar för åren 2007–2013

De strategiska prioriteringarna i Satakunta är följande:
- jordbruksproduktionens konkurrenskraft,
- skog och trä,
- livsmedelssektorn,
- bioenergi,
- landsbygdens livskraft,
- trivsamhet och tjänster, samt
- aktionsgruppsarbetets roll inom landsbygdsutvecklingen.

I landsbygdsutvecklingsplanen för Satakunta beaktas de tilltagande krav som hör ihop i synnerhet med driften på stora enheter för jordbruksproduktion, och en oavbruten utveckling av deras konkurrenskraft främjas. I planen betonas också främjandet av flerbranschgårdarnas utveckling. Landsbygdsföretagen bör erbjudas konkret hjälp i fråga om att leta upp utvecklingsalternativ, det gäller såväl utveckling av jordbruket och övrigt företagande på landsbygden som sänkning av kostnaderna. Kännedom om marknaden, utveckling av produkter och produktionsmetoder, samarbets- och interaktionsfärdigheter samt förmågan att hantera risker kommer att spela en avgörande roll för landsbygdsföretagens framgång. Via de tjänster och den utbildning som landsbygdsrådgivningen erbjuder gäller det att kunna förmedla de allra färskaste rönen inom branschen och dagsaktuell kompetens till företagen och att öka samarbets- och informationshanteringsfärdigheterna inom företagen.

Lokala kompetenskluster utvecklas inom t.ex. växthusodling, odling av specialväxter, bioenergiföretagande och sektorn för träprodukter. Innovationsverksamhet och kompetensökning stöds också genom att företagen uppmuntras att delta i nätverk och genom att kompetensöverföring och erfarenhetsutbyte i små grupper stöds. Det satsas också på samarbette mellan företag, utbildning och forskning.

Införandet av metoder som minskar belastningen på miljön, miljöförbättringar samt bevarandet av natur- och kulturmiljövärden främjas genom samarbete mellan myndigheter och andra sammanslutningar och ökat miljömedvetande. Bevarandet av den biologiska mångfalden och skötseln av natur- och kulturmiljöer utvecklas till nya utkomstmöjligheter för befolkningen på landsbygden. Sådana insatser som stöder boendet på landet och dess dragningskraft utökas.

Beredningen av den lokala planen

Landsbygdsavdelningen vid Satakunta TE-central har varit huvudansvarig för att utarbeta den regionala planen. Landsbygdssektionen inom landskapets samarbetsgrupp var styrgrupp för den regionala planen. För att den sektor/temaspecifika utvecklingen i landskapet, utvecklingsbehoven och målen skulle lyftas fram inrättades sju expertgrupper. I expertgrupperna fanns företrädare för bl.a. producentorganisationerna, regionmyndigheterna, läroanstalterna och företagarorganisationerna. Avsikten var att så många olika parter, intressentgrupper, sammanslutningar och framför allt landsbygdsföretagare som möjligt skulle få tillfälle att lägga fram sin syn på prioriteringarna och innehållet i programmet. Planeutkastet skickades också för utlåtande till landskapets alla kommuner, de centrala intressentgrupperna och samarbetspartnerna inom regionutvecklingsarbetet. Planen har dessutom hela tiden kunnat läsas på TE-centralens webbplats.

Landsbygdsutvecklingsplanen för Satakunta har behandlats vid möten som landskapets samarbetsgrupp har hållit. I planeberedningen ingick en utvärdering av hur det regionala landsbygdsprogrammet för perioden 2000-2006 hade utfallit och vilka effekter det hade haft. Resultaten av utvärderingen utnyttjades i arbetet med den nya utvecklingsplanen och förvaltningsmodellen för den.

Samordningen av den regionala planen

Den landsbygdssektion som landskapets samarbetsgrupp har tillsatt ska ge akt på hur den regionala landsbygdsplanen utfaller, säkerställa att de andra nationella och EU-finansierade programmen samordnas på ett sätt som är ändamålsenligt för landsbygden och rapportera om detta till landskapets samarbetsgrupp. Medan den regionala landsbygdsplanen beretts har samordningen skett så, att gemensamma förhandlingar har förts med aktionsgrupperna och andra finansiärer. Ett gemensamt mål för strukturfonderna, fiskerifonden och EJFLU består i att skapa nya arbetsplatser och bevara de gamla. Införandet av nya tekniska innovationer förutsätter både att sådana utvecklas och att utbildning och kompetensutveckling som gäller tillvaratagandet av innovationer och forskningsresultat sker i såväl stads- som landsbygdsområden.

Europeiska regionala utvecklingsfondens (ERUF) finansiering riktas i Satakunta främst till investeringar som hänför sig till företagsinternationalisering, trafikförbindelser och avfallshantering. ERUF-programmet och landsbygdsutvecklingsprogrammet har gemensamma mål som gäller projekt för förbättrande av regionernas tillgänglighet och dragningskraft. Med hjälp av innovationer i anslutning till detta är det möjligt att påverka bl.a. tillgången på basservice i glesbebyggda områden. När det gäller att stödja innovationsverksamhet riktas ERUF-finansieringen till att stödja uppkomsten och utvecklingen av innovationer, medan ESF-finansieringen styrs till att öka de mänskliga resurserna och kompetensresurserna. Finansieringen från EJFLU styrs i huvudsak till pilotprojekt med lokal verkan och till innovationer inom sådana sektorer som inte kan finansieras via ERUF- och ESF-programmen.

Samordning mellan EJFLU-insatserna och ESF-programmet sker framför allt på utbildningens område. Åtgärderna för landsbygdsutveckling inom ESF-programmet styrs framför allt till att anordna kortvarig utbildning som direkt betjänar företagsverksamheten. Ur landsbygdsperspektiv är det angeläget att utbildningen motsvarar arbetslivets behov och att de skräddarsydda kurserna ökas samt att den yrkesinriktade fortbildningen och påbyggnadsutbildningen för invandrare utvecklas så att den motsvarar också arbetskraftsbehovet på landsbygden. Centrala insatsområden för utvecklingsarbetet i Satakunta består dels i att utveckla kompetens- och servicesystem som främjar arbetsmarknadens funktion, dels i utvecklingsåtgärder som hänför sig till tryggandet av tillgången på arbetskraft. Finansiering från socialfonden kan riktas till att främja företagsamhet via utveckling av företagsrådgivningen och företagarutbildning. Dessutom kan stöd riktas till att utveckla nya slag av serviceföretagande och produktifiera tjänster i syfte att modernisera servicestrukturen.

Finansieringen från Europeiska fiskerifonden koncentreras till investeringar i yrkesfiske, vattenbruk, utveckling av insjöfisket, fiskförädling och främjande av fiskkonsumtionen. För fisketurismens del sker samordning i samarbete mellan landsbygds- och fiskerienheten vid TE-centralen samt de lokala aktionsgrupperna på landsbygden och fiskerigrupperna.

I övrigt iakttas riktlinjerna i kap. 10 i programdokumentet när den regionala planen samordnas med de lokala planerna.

4. Tavastland
http://www.te-keskus.fi/Public/?nodeid=10661&area=7641

Regionens särdrag

Tavastlands TE-centrals verksamhetsområde består av två landskap, Egentliga Tavastland och Päijänne-Tavastland. Området ligger i huvudstadsregionens omedelbara närhet. I trafikhänseende är läget ypperligt, eftersom lands- och järnvägstrafikens huvudleder löper igenom Tavastland. Landsbygdsområdena i Tavastland är till största delen landsbygd i närheten av städer eller egentlig landsbygd, enligt den landsomfattande landsbygdstypologin. Kommunerna Hartola, Padasjoki och Sysmä utgör glest bebyggd landsbygd.

Jämfört med resten av landet har de starka produktionsgrenarna i det tavastländska jordbruket varit griskött-sproduktion, spannmålsodling och annan växtodling, särskilt sockerbetsproduktion. De har förblivit starka även om Tavastlands försprång gentemot de andra regionerna har knappats in. Inom mjölkproduktionen har

regionens andel minskat litet. Antalet flerbranschgårdar har ökat klart i Tavastland. Tillväxten i småföretagen på landsbygden har varit svagare än i de finländska företagen i genomsnitt.

Arbetslöshetsgraden i Egentliga Tavastland är ca 11,0 % och självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser är 92,2 %. Arbetslöshetsgraden i Päijänne-Tavastland är ca 14,1 % och självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser är 98,1 %.

Strategi

Planen för utveckling av landsbygden i Tavastland baserar sig på landskapens tre styrkefaktorer, nämligen näringarna, boendet och miljön. När näringarna diversifieras skapas arbetsplatser och utkomst för landsbygdsbefolkningen. Utveckling av boendet tryggar ett tillräckligt befolkningsunderlag som säkerställer tillgången på privata och offentliga tjänster. Miljön utnyttjas som resurs för näringarna och för den stimulans som en trivsam boendemiljö ger. Resurserna i planen tar främst fasta på att främja mångsidig näringsverksamhet.

Mångsidig näringsverksamhet
- Företagsverksamheten utvecklas så att den närliggande marknaden, naturresurserna och invånarnas kompetens utnyttjas.
- En kontrollerad omstrukturering inom gårdsbruket fortgår och företagens konkurrenskraft förbättras.
- Innovationer och investeringar som förbättrar landsbygdsföretagens konkurrenskraft främjas.
- Satsningar på företagarnas kompetens görs och teknikutnyttjandet främjas.

Boende
- Närheten till de livskraftiga tätorterna i regionen utnyttjas när utflyttningen till landet främjas.
- När boendeservicen på landsbygden utvecklas stöds en stärkt byastruktur genom att samarbetet med kommunerna intensifieras och sådana vattentjänster som existerar nu eller kommer att genomföras inom kort av kommuner eller vattenandelslag utnyttjas, liksom regionala utvecklingsplaner för telekommunikationer.
- Verksamhet som främjar den sociala gemenskapen stöds i dess egenskap av ett sätt att gemensamt, utifrån invånarnas initiativ och med lokal förankring stärka det egna boendeområdets livsduglighet, trivsamhet och identitet.

Miljö
- Det värdefulla kulturlandskapet bevaras genom att byarna förblir bebodda och åkrarna förblir odlade.
- Det trivsamma kulturlandskapet tas till vara när boendet främjas och företagsverksamheten utvecklas.
- Den diffusa belastningen minskas och vattentillgångarna i landskapet tas till vara.
- Skogarna utnyttjas i näringsverksamheten och för rekreation.
- Produktionen av bioenergi främjas.

Beredningen av den regionala planen

Landsbygdssektionerna inom landskapen Egentliga Tavastland och Päijänne-Tavastland kompletterade med regionala experter utgjorde styrgruppen när den regionala planen bereddes. Deltagandet i beredningen säkerställdes genom sammanlagt 24 seminarier i kommunerna. Information om kommunevenemangen gavs på webben och där publicerades också statistik med anknytning till beredningen och utvecklingsförslag som hade lämnats in vid kommunevenemangen.

För att samordna landsbygdsprogrammet för Tavastland med de lokala aktionsgruppernas program fördes förhandlingar och utgående från dem drogs det upp riktlinjer för hur programmen skulle genomföras på axel- och åtgärdsnivå. Samordningen av ERUF- och ESF-programmen med landsbygdsplanen beaktades när programmen bereddes.

Samordningen av den regionala planen

Landskapens samarbetsgrupper och deras sekretariat samordnar åtgärderna i landsbygdsplanen samt ERUF- och ESF-programåtgärderna i det skede då alla program som ska genomföras i regionen verkställs. TE-centralen tillsätter en expertgrupp som får i uppdrag att bereda frågor kring verkställigheten och samordningen av landsbygdsutvecklingsprogrammet, däribland de uppgifter som anvisats landsbygdssektionen. TE-centralen svarar för sin del för att projekt som finansieras ur olika fonder samordnas. Aktionsgruppernas utvecklingsprojekt samordnas med TE-centralens landsbygdsfinansiering i den gemensamma arbetsgruppen för aktionsgrupper.

Vad projektverksamheten beträffar beaktas arbetsfördelningen mellan ESF, ERUF och EJFLU i landskapsprogrammen och planerna för genomförande av dem. Finansieringen från EJFLU tar fasta på att mångsidigt utveckla landsbygdsnäringarna samt på att utveckla jord- och skogsbruket och byarna. ERUF-finansieringen tar fasta på att bl.a. utveckla kluster, bidra till företagens internationalisering samt utveckla innovationssystem. ESF-finansieringen riktas bl.a. till utbildning av personalen inom SME-företag i fråga om annat än landsbygd och till projekt som främjar sysselsättningen.

I övrigt iakttas riktlinjerna i kap. 10 i programdokumentet när den regionala planen samordnas med de lokala planerna.

5. Birkaland
http://www.te-keskus.fi/Public/download.aspx?ID=3268&GUID={B5C766F2-C255-4AA8-B0E6-FCD0A1269C77}

Regionens särdrag

Birkalands särdrag i fråga om landsbygdsutvecklingsarbetet hänför sig till externa och interna lägesfaktorer och möjligheterna att utveckla både boendet och företagandet. När det gäller att främja växelverkan mellan landsbygden och städerna är särskilt Tammerfors med omgivande landsbygd ett område med stora möjligheter.

Birkaland var det snabbast växande området i inrikesministeriets senaste rapport om konjunkturutvecklingen i regionerna. Birkalands ekonomi har ökat med både omsättningen och lönesumman mätt. Arbetslöshetsgraden i Birkaland är 13,0 % och självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser är 98,7 %. Den ekonomiska tillväxten i landskapet har varit snabb och sysselsättningen har förbättrats. Så har landskapet också klarat sig bäst under det senaste året när man ser till de centrala utvecklingsparametrarna (företagens omsättning och sysselsättningen). Också exporten har utvecklats gynnsamt, även om den globala konkurrensen inom exportindustrisektorn leder till att en del av produktionen, och därmed också arbetsplatserna, övertas av marknadsområden där arbetskraften är billig.

Strategiska utvecklingsprioriteringar

Företagsamhet
Målet är att det ska finnas företag av många olika slag på landsbygden också i fortsättningen.

Arbetskraft och kompetens
Den förestående bristen på arbetskraft går att hindra genom att utbildningsutbudet riktas så att det stöder landskapets kompetenskluster och näringsverksamhet. Tjänsterna på landsbygden kan marknadsföras till olika kundgrupper bl.a. genom att kedjorna av underleveranser effektiviseras och genom intensiv produktifiering. En påfallande stor betydelse när det gäller att utveckla de lokala verksamheterna på landsbygden har olika rådgivningsorganisationer inom den offentliga, den privata och den tredje sektorn, och deras nätverks- och samordningsnytta ökas genom att samarbetet mellan rådgivningsorganisationerna och läroanstalterna ökas. Utbildnings- och utvecklingsorganisationerna samt forskningsinstituten är till hjälp för en internationalisering av hela landskapet.

Regionstruktur, förbindelser och energi

Det måste bli attraktivt att bygga på landsbygden för att invånarna där ska bli fler. Byggandet måste styras så att det stärker de befintliga byarna och tätorterna i områden som är gynnsamma i trafikavseende samt med avseende på miljön och den övriga samhällsstrukturen.

Dragningskraft, image och identitet
Birkaland är ett landskap med stor dragningskraft och en stark image, och landsbygden där drar nytta av att Tammerfors är välkänt. Landsbygdstraditionerna bör värnas samtidigt som man är öppen för nyheter och accepterar att områdena är olika.

Prioriterade områden i landsbygdsplanen för Birkaland

- jordbruk,
- skogsbruk,
- landsbygdsturism,
- företagande på landsbygden och vidareförädling av livsmedel,
- bioenergi,
- miljövänligt boende,
- landskaps- och miljövård,
- utveckling av byaverksamheten,
- kulturarvet.

Beredningen av den regionala planen

Birkalands förbund utarbetade år 2005 en landsbygdsstrategi för Birkaland för åren 2005-2015. När den utarbetades hördes invånarna samt experter (bl.a. kommunerna, företagare och lantbruksproducenter). Hörandet skedde främst i form av publik- och sakkunnigevenemang samt via en enkät. Denna landsbygdsstrategi som Birkalands förbund utarbetat har använts som underlag för den regionala planen. Planen har bearbetats i samarbete med sakkunniga och landsbygdssektionen.

Samordningen av den regionala planen

Samarbetsorgan bestående av myndigheter och sakkunniga är med om att genomföra olika program (bl.a. ERUF, ESF) och planer. Projekt- och företagsstödsgrupperna inom Birkalands TE-central är samarbetsorgan på projektnivå mellan regionmyndigheterna och sammanträder regelbundet. Vid Birkalands TE-central har det dessutom inrättats sektorspecifika sakkunniggrupper. När programmen genomförs och beslut om projektfinansieringen fattas säkerställs det att överlappande finansiering inte förekommer.

I övrigt iakttas riktlinjerna i kap. 10 i programdokumentet när den regionala planen samordnas med de lokala planerna.

6. Sydöstra Finland
http://www.te-keskus.fi/Public/?nodeid=12375&area=7642

Regionens särdrag

Regionen Sydöstra Finland omfattar två landskap, Södra Karelen och Kymmenedalen. Till sin regionstruktur är landskapen flerdimensionella och uppvisar tydliga centrum. Växelverkan mellan en betydande del av landsbygdsområdena och centrumen är intensiv, men i regionen finns det också perifer landsbygd som på grund av sitt läge har svårt att dra nytta av centrumens dragningskraft. Båda landskapen gränsar till Ryssland.

Inom Sydöstra Finlands TE-centrals verksamhetsområde finns det 321 000 invånare och invånartätheten är 30 personer per kvadratkilometer. Arbetslöshetsgraden i Kymmenedalen är 13,6 % och självförsörjnings-

graden i fråga om arbetsplatser är 97,7 %. Arbetslöshetsgraden i Södra Karelen är 15,2 % och självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser är 97,8 %.

Vision för Södra Karelen och Kymmenedalen

Landsbygden i regionen uppskattas av dem som bor där, har stor dragningskraft vad beträffar natur- och kulturvärdena och med avseende på betjäningskapaciteten och trafikförbindelserna är det bra att bo och arbeta där. Den hälsosamma och trygga omgivningen erbjuder goda tillfällen till stimulans och social gemenskap. Den gedigna kompetensen och genuina växelverkan främjar bedrivandet av konkurrenskraftigt jordbruk, skogligt mångbruk samt mångsidig och yrkesmässig företagsverksamhet i området.

Mål och prioriteringar

Målen för utvecklandet av landsbygden i Södra Karelen är följande: Utkomstmöjligheterna i regionen breddas och stärks, välstånd och trivsel är områdets centrala attraktionsfaktorer, utvecklingen av humankapitalet stöder försörjningen, välbefinnandet och trivseln.

Målen för utvecklandet av landsbygden i Kymmenedalen är följande: Företagsamheten i regionen stärks och breddas, landsbygdsboendets konkurrenskraft tryggas och utvecklingsmöjligheterna för de viktigaste näringsgrenarna på landsbygden utnyttjas fullt ut.

I utvecklingsmålen beaktas dessutom kopplingen till ett helhetsbetonat utvecklande av landskapen.

I båda landskapen prioriteras utvecklandet av företagsamheten på landsbygden allra högst. Det sker med hjälp av de prioriterade sektorerna jordbruk och vidareförädling av livsmedel, skogsbruk och vidareförädling av trä, bioenergi, turism och välmåendetjänster.

Landsbygdsföretagandet främjas dessutom genom prioriteringar som stöder det indirekt, dvs. genom att boendet på landsbygden görs attraktivare, det säkerställs att infrastrukturen på landsbygden fungerar, landsbygdsmiljöns kvalitet bibehålls, landsbygdskulturen utnyttjas, jämställdhets- och jämlikhetsaspekten beaktas, kompetensen inom företagsledarskap stärks, forsknings- och utvecklingsarbetet effektivt tas till vara, det strävas efter att den allmänna förädlingsgraden i regionen ska stiga, samarbetet utökas, beröringspunkterna mellan olika sektorer skärskådas och internationalisering främjas, särskilt internationalisering i riktning mot Ryssland.

Beredningen av den regionala planen

Beredningen av planen behandlades i vartdera landskapets landsbygdssektion, och efter det började planen beredas under ledning av Sydöstra Finlands TE-central. En regional arbetsgrupp för beredningen ansvarade för sammanställningen och för innehållet. I arbetsgruppen ingick företrädare för bl.a. producentorganisationerna, regionmyndigheterna, läroanstalterna, företagarorganisationerna och olika föreningar. Som hjälp anlitade beredningsarbetsgruppen tema- och delregiongrupper som bestod av jordbruks- och landsbygdsföretagare samt landsbygdsinvånare. I grupperna deltog dessutom experter inom olika sektorer som arbetade i utvecklingsorganisationer, och i delregiongrupperna också beslutsfattare på kommun- och landskapsnivå. Planeutkastet skickades ytterligare på remiss.

Samordningen av den regionala planen

Den regionala planen är i linje med andra program och planer. Ett nära samarbete mellan de myndigheter som beviljar stöd gör det möjligt att använda de olika fondernas resurser ändamålsenligt när det gäller att främja företagsverksamheten på landsbygden i fråga om både utvecklingsstöd och direkt stöd till företagen. Ur EFF är det möjligt att endast i begränsad utsträckning finansiera insatser för restaurering av vattendrag, och också de insatserna kommer att avse arbeten i sådana strömmande vatten där restaureringen främjar fiskerinäringen. För restaurering av sjöar behövs därmed finansiering via landsbygdsprogrammet.

I övrigt iakttas riktlinjerna i kap. 10 i programdokumentet när den regionala planen samordnas med de lokala planerna.

7. Södra Savolax
http://www2.te-keskus.fi/new/esa/Palvelut/Maaseutupalvelut/ohjelmaversio.pdf

Regionens särdrag

Landskapet Södra Savolax domineras av skogar och sjöar, och fritidsbosättningen där är stor. Bosättningen är gles och jordbruket bedrivs för det mesta på små gårdar. Medelåldern i landskapet stiger snabbare än i det övriga Finland. Regionstrukturen är splittrad och landskapet stöder sig på tre stadscentrum och landsbygdstätorter. Vattendragen samt åsarna som löper i sydvästlig-nordostlig riktning skär sönder området och förlänger vägförbindelserna samtidigt som de gör dem besvärligare. I det natursköna landskapet finns mer än 43 000 fritidsbostäder och antalet stiger fortfarande kraftigt.

Ser man till andelen företagare placerar sig Södra Savolax högt upp på skalan. Företagen är emellertid små och opererar inom traditionella branscher. Jord- och skogsbrukets andel inom näringsstrukturen är högre än på andra håll. Produktionen av mjölk och kött är själva grundvalen för jordbruket i Södra Savolax. I landskapet odlas dessutom mycket bär och frilandsgrönsaker. Landsbygdsföretagsamheten i Södra Savolax är riklig och mångsidig. Södra Savolax är det landskap där det finns mest företag som sysslar med landsbygdsturism, och största delen av dem bedriver inkvarteringsverksamhet. I Södra Savolax är skogsmarkens andel av landarealen relativt sett större än någon annanstans i Finland och virkesproduktionsförmågan är i genomsnitt bättre än på andra håll i Finland. Det skogrika landskapets svaghet är att den egna förädlingsverksamheten är ringa och förädlingsvärdet är lågt.

I Södra Savolax bor 161 000 personer, med befolkningstätheten mätt är regionen den mest glesbefolkade i Finland näst efter norra Finland och Norra Karelen. Bosättningen är dock förhållandevis jämnt fördelad. Arbetslöshetsgraden i Södra Savolax är 11,6 % och självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser är 97,4 %.

Vision

Landsbygden i Södra Savolax har en företagsam och kompetent befolkning med mångsidig struktur som aktivt utvecklar sina näringar och levnadsförhållanden.

Prioriteringar och mål

- Basjordbruk: Förutsättningarna för att bedriva lönsamt jordbruk stärks och den odlade åkerarealen bevaras.
- Trädgårdsodling: Södra Savolax ställning som en region där odlingen och vidareförädlingen av trädgårdsväxter intar en stark ställning bibehålls.
- Skogsbruk: I Södra Savolax är det lönsamt att bedriva skogsbruk. Bevarandet av en mångformig skogsnatur beaktas när skogarna utnyttjas fullt ut.
- Turism: Landsbygdsturismens lönsamhet i Södra Savolax utvecklas så att regionens ställning som det ledande landskapet inom landsbygdsturismen stärks.
- Småföretagsverksamhet på landsbygden: Småföretagen på landsbygden utvecklar sin verksamhet och det skapas förutsättningar för en lönsam ökning av deras affärsverksamhet.
- Byarnas livskraft och livsmiljön: Byarna och organisationerna på landsbygden fungerar självständigt och aktivt. Landsbygdslandskapet samt infrastrukturen och servicestrukturen på landsbygden är i sådant skick att landsbygden är attraktiv med avseende på företagsamhet och boende.

Beredningen av den regionala planen

Södra Savolax TE-central började bereda den regionala planen våren 2005 genom att be att intressentgrupperna inom regionen skulle namnge sina företrädare i den arbetsgrupp som skulle bereda programmet. Utöver beredningsgruppen inrättades fyra sektor/blockspecifika underarbetsgrupper (jordbruk och livsmedelsekonomi, skogsbruk, diversifiering av näringsverksamheten och byautveckling/livskvalitet). Företrädda i arbetsgrupperna var bl.a. regionmyndigheterna, producentorganisationerna, rådgivningsorganisationerna, kommunerna, aktionsgrupperna, byaföreningarna, 4H-föreningarna, läroanstalterna och företagarorganisationerna. Dessutom arrangerades i landskapet ett landsbygdsseminarium där det var möjligt att kommentera utkastet. Utkastet var till påseende för kommentarer på Södra Savolax TE-centrals webbplats.

Samordningen av den regionala planen

Landskapets samarbetsgrupp och dess sekretariat är ett organ där man jämkar samman projektverksamheten inom ramen för strukturfondsprogrammen och landsbygdsutvecklingsplanen för Södra Savolax med landskapsprogrammet. Landsbygdsavdelningen vid Södra Savolax TE-central bereder årligen en rapport om hur programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland har utfallit och ett åtgärdsförslag om samordningen med strukturfondsprogrammen. Rapporten och åtgärdsförslaget behandlas i landskapets samarbetsgrupp, som godkänner dem.

Vid Södra Savolax TE-central finns det en projektgrupp som bistår myndighetsberedningen av programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland och strukturfondsprogrammen samt programmet för fiskerinäringen och samordnar dem. Projektgruppen behandlar också rapporten om hur programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland har utfallit och förslaget till samordning av programmen innan de skickas till landskapets samarbetsgrupp för behandling. I projektgruppen ingår företrädare för alla avdelningar vid TE-centralen.

Samordningen av företagsprojekt sker i en företagsstödsgrupp som har inrättats vid TE-centralen. I gruppen deltar företrädare för företagsavdelningen, avdelningen för teknologisk utveckling, landsbygdsavdelningen och fiskerienheten samt en anställd från varje aktionsgrupp i regionen. Preliminärt har man kommit överens om att landsbygdsavdelningen vid Södra Savolax TE-central ska behandla de företagsprojekt som genomförs i anknytning till jordbruket och de lokala aktionsgrupperna i huvudsak ska behandla projekt som gäller nyetablerade företag. Projekt som gäller mikroföretag i stadstätorter behandlas av TE-centralens företagsavdelning eller avdelning för teknologisk utveckling. Behandlingen av övriga företagsprojekt (övriga företag med färre än 10 arbetstagare) samordnas i företagsstödsgruppen.

I övrigt iakttas riktlinjerna i kap. 10 i programdokumentet när den regionala planen samordnas med de lokala planerna.

8. Norra Savolax
http://www2.te-keskus.fi/new/pos/Maaseutupalvelut/Maaseutuohjelma%202007-2013.pdf

Regionens särdrag

Utvecklingen av landsbygden baserar sig på landskapets starka jordbruk (produktion av mjölk och nötkött samt bär och grönsaker) och skogsbruk (råvaru- och träenergitillgångar). När näringarna på landsbygden diversifieras stöder man sig särskilt på turismen som utvecklas intensivt och på produktionen av olika tjänster. Detta stöder också företagsamheten bland kvinnor, som redan nu är högre i Norra Savolax än i Finland i genomsnitt.

Arbetslöshetsgraden i Norra Savolax är 14,4 % och självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser är 98,4 %. Norra Savolax genomlever just nu ett skede där den s.k. naturliga befolkningsförändringen har blivit negativ.

Vision och prioriteringar

Landsbygden i Norra Savolax är en miljö som gynnar och utvecklar företagsamhet och där landsbygdsnäringarnas mångsidighet, lönsamhet och konkurrenskraft växer. Tjänster som ökar landsbygdens dragningskraft finns att tillgå och organiseras på många olika sätt.

När landsbygdsplanen för Norra Savolax genomförs prioriteras på lokala resurser baserat landsbygdsföretagande som indelas i fyra delar:
- värdekedjan för jordbruk
- värdekedjan för skogsbruk
- värdekedjan för hållbar användning och produktifiering av naturresurser
- värdekedjan för tjänsteföretagande

Beredningen av den regionala planen för utveckling av landsbygden

Beredningen av den regionala planen för utveckling av landsbygden startade i Norra Savolax våren 2005, då det hölls seminariedagar som var gemensamma för Norra Savolax förbund och TE-centralens landsbygdsavdelning. Alla aktörer som ägnar sig åt landsbygdsutveckling hade inbjudits. Samtidigt offentliggjordes en planeringsgrupp som samma parter hade tillsatt gemensamt och som skulle bereda landskapets plan. Medlemmarna i planeringsgruppen företrädde via sina egna nätverk de starka näringsgrenarna på landsbygden, utvecklingsmöjligheterna för dem och en stor skara kunnigt folk. Enligt en beräkning ingick nästan 400 personer som är experter inom sitt eget område i detta nätverk.

Den första versionen av den regionala planen för utveckling av landsbygden i Norra Savolax som planeringsgruppen hade utarbetat lades fram vid ett programseminarium i november 2005. Planen vidareutvecklades i augusti-september 2006.

Genomförandet och samordningen av den regionala planen

I Norra Savolax svarar TE-centralens landsbygdsavdelning för att landsbygdsprogrammet genomförs. För uppföljning och kontroll av genomförandet och för samordning av programmet med de andra programmen i regionen inrättar TE-centralen en landsbygdsprogramgrupp. Företrädare för de centrala aktörerna på landsbygden kallas till medlemmar i gruppen. Gruppen ska ge akt på hur programstrategin och målen utfaller. Vid behov kan gruppen ändra prioriteringarna och de strategiska valen i den regionala planen. Enskilda stödbeslut behandlar gruppen inte. Landsbygdsavdelningen har kommit överens om förfarandena beträffande företagsstöd också med aktionsgrupperna i landskapet. De viktigaste punkterna i överenskommelsen anges i den regionala planen i samband med respektive åtgärd.

Strategin i landskapsprogrammet och målen beträffande företagsamheten och näringarna på landsbygden är i linje med den regionala planen, i landskapsprogrammet finns det inget separat landsbygdsavsnitt.

Under programperioden 2007–2013 hör Norra Savolax till det åtgärdsprogram för Östra Finland som gäller Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och till Östra Finlands storområde vad beträffar ESF-åtgärdsprogrammet. Båda programmen har gjorts upp så att de är i linje med de strategier och mål som har utarbetats i EU och nationellt. I den regionala planen ingår vissa åtgärder som är centrala för landsbygdsutvecklingen och som i första hand önskas bli finansierade via strukturfondsprogrammen. Sådana teman är bl.a. utbildning som gäller upprätthållande av jord- och skogsbruksföretagarnas och de andra landsbygdsföretagarnas arbetsförmåga (ESF-programmet) och olika infrastrukturprojekt på landsbygden såsom telekommunikationsförbindelser, vattentjänster och vägar (ERUF-programmet).

Handeln med fisk, fiskförädlingen, fiskodlingen och yrkesfisket kommer alltjämt att omfattas av programmet för fiskerinäringen (EFF). Den regionala landsbygdsplanen beaktar fiskerinäringen närmast i samband med utvecklingen av turismen eftersom just fisketurism är en av de sektorer som utvecklas.

I övrigt iakttas riktlinjerna i kap. 10 i programdokumentet när den regionala planen samordnas med de lokala planerna.

9. Norra Karelen
http://www.te-keskus.fi/Public/download.aspx?ID=4009&GUID={B040E38B-88FA-4290-9030-68B0E2FBA8A5}

Regionens särdrag

Norra Karelen gränsar till Republiken Karelen på en sträcka av 291 kilometer. Landskapet har 168 000 invånare och 7 000 företagsarbetsställen, av vilka ungefär hälften är landsbygdsföretag. Det finns 2 800 aktiva gårdar av vilka knappt 1 000 är gårdar med nötkreatur. Arbetslöshetsgraden i Norra Karelen är 17,9 % och självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser är 98,5 %. Befolkningstätheten i Norra Karelen är 7,8 invånare/km^2 (eller 9,5 invånare/km^2 landareal). Enligt den indelning i fyra typer som tillämpas i samband med landsbygden bor 44 % av befolkningen i städer (Joensuu) och på landsbygden i närheten av städer, medan 18 % bor på den egentliga landsbygden och 38 % på den glest bebyggda landsbygden.

Mål och strategiska prioriteringar för den regionala planen

Planen syftar till att stärka livskraften och företagsamheten på landsbygden. För att målet ska nås har fyra strategiska prioriteringar fastställts:

- En hållbar användning av naturresurserna främjas: målet är att gårdsbrukets kontinuitet och konkurrenskraft ska förbättras, skogsbruket ska utvecklas och skogstillgångarna ska utnyttjas fullt ut samt att användningen och förädlingen av fisk och andra naturtillgångar ska ökas.
- Kompetensen stärks: målet är att humankapitalet ska utökas och att företagsamheten ska stödjas samt att näringsverksamheten ska breddas genom stärkt kompetens.
- Innovationsverksamheten stärks: målet är att utveckla innovationsverksamheten som en inlärningsprocess där de aktörer som bidrar till uppkomsten av innovationer bildar ett innovationsnätverk på landsbygden.
- De starka sidorna hos regionen och företagen renodlas: målet är att känna igen regionens och företagens egna kärnkompetensområden och konkurrenskraftsfaktorer och att rikta utvecklingsinsatserna så att dessa starka sidor tas till vara. Också mikroföretagen på landsbygden har möjligheter att med hjälp av specialisering och strategiska partnerskap (bl.a. då det gäller underleveranser) samt nätverk få tillträde också till marknader som sträcker sig utöver den lokala marknaden. Mikrokluster och utvecklat samarbete på landsbygden ger synergifördelar och ökar företagens konkurrenskraft.

Beredningen av den regionala planen

Landsbygdsplanen bereddes av tre arbetsgrupper som Norra Karelens TE-central hade tillsatt och där ett stort antal organisationer för landsbygdsutveckling deltog, bland dem regionmyndigheter, kommuner, TE-centralens övriga avdelningar, företagar- och producentorganisationer, läroanstalter, byaaktörer, aktionsgrupper och företagare. Beredningen skedde i samarbete med de parter som beredde andra program i regionen (landskapsförbundet, aktionsgrupper, skogscentralen). Dessutom arrangerades både öppna seminarier och seminarier för inbjudna deltagare samt beredningsevenemang. Expertintervjuer användes också när de olika temana bereddes. Planen har behandlats bl.a. i TE-centralens landsbygdssektion och i delegationen samt i landskapets samarbetsgrupp. Landsbygdsplanen har lagts fram på webbplatsen för påseende och kommentarer och dessutom varit på remiss.

Samordningen av den regionala planen med andra program och aktörer i genomförandefasen

De olika programmen och planerna i regionen har samordnats redan i beredningsfasen. De urvalskriterier som gäller planen har behandlats också i landskapets samarbetsgrupp och styr för sin del den samordning som sker vid överläggningar mellan myndigheterna inom såväl landskapets samarbetsgrupp som dess sekretariat vid verkställandet. Prioriteringarna preciseras årligen ytterligare i samband med att samarbetsdokumentet och landskapets genomförandeplan godkänns. För att landskapsplanen för Norra Karelen ska genomföras

och följas upp effektivt inrättas på landskapsbasis ett styrorgan vars stomme består av den styrgrupp som utsetts för beredningen av planen.

Finansieringen av mikroföretag på landsbygden samordnas i regionen bl.a. i TE-centralens projektgrupp och i Leader-myndighetsgruppen. Inom finansieringen av företagsprojekt tar ERUF-programmet fasta på tillväxtorienterade och kunskapsintensiva företag som tar ny teknik i bruk och har siktet inställt på en marknad som är större än den lokala och på den internationella marknaden. Ur de åtgärdsprogram för östra Finland som handlar om den regionala konkurrenskraften och sysselsättningsmålet finansieras i första hand projekt för landsbygdsutveckling som handlar om att utveckla infrastrukturen och rådgivningstjänsterna för företagare samt till att orka i arbetet och bl.a. till att öka beredskapen för förändringar och utbildning som relaterar till motsvarande projekt.

Finansieringen av den regionala planen är mera inriktad på att främja utnyttjandet av naturtillgångar och höja deras förädlingsvärde, diversifiera näringsverksamheten på gårdar, utveckla produktionen av bioenergi, främja privata tjänster (inkl. landsbygdsturism) samt utveckla mikroföretag inom växande produktionssektorer. Inom Leaderdimensionen betonas särskilt främjandet av småskaliga företag som håller på att etableras och verkar på lokala marknader.

I övrigt iakttas riktlinjerna i kap. 10 i programdokumentet när den regionala planen samordnas med de lokala planerna.

10. Mellersta Finland

Regionens särdrag

Landskapet Mellersta Finland liknar Finland i miniatyr: befolkningen, tjänsterna och förädlingen koncentreras till centralorterna. På andra håll blir glesbebyggelsen allt glesare, byarna töms. Aktiviteterna blir färre samtidigt som de koncentreras till de ekonomiska regionernas och kommunernas centrumområden. Typiskt för landsbygden i Mellersta Finland är att gårdarna sysslar med många saker parallellt och att den övriga företagsverksamheten är av stor betydelse för gårdarnas ekonomi, eftersom gårdarnas strukturutvecklingsmöjligheter är begränsade i regionen.

Skogstillgångarna i landskapet är stora och både massa- och pappersindustrin samt trävaruindustrin utnyttjar dem. Av betydelse är också metallindustrin; byggandet av bl.a. maskiner och anordningar som behövs inom träförädlingen är på internationell toppnivå i landskapet. Sektorer som är på väg uppåt är den kemiska industrin och elektronikindustrin samt energi- och miljötekniken. Utmärkande för industriproduktionen i Mellersta Finland är de långt förädlade produkterna och den höga andelen exportproduktion. Arbetslöshetsgraden i Mellersta Finland är 14,8 % och självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser är 97,9 %.

Strategiska mål

- Jord- och skogsbrukets, industrins och den övriga företagsverksamhetens effektivitet och konkurrenskraft stiger snabbare än i hela landet i genomsnitt.
- Omorganiseringen av tjänster och andra aktiviteter på landsbygden är resultatrik med avseende på människornas välbefinnande och förutsättningarna för företagsverksamhet.
- Landsbygden i Mellersta Finland erbjuder mångsidiga och konkurrenskraftiga möjligheter till boende.
- Centrumregionen i landskapet har en stark ställning nationellt sett och samtidigt gagnar den landsbygden.

Prioriteringar för utvecklingen

Utvecklingsprioriteringarna är att de näringar som är viktiga för landsbygden i Mellersta Finland utvecklas, kompetensen och nätverkandet ökas samt livskvaliteten och boendetrivseln på landsbygden främjas genom att lokal och självständig verksamhet stöds:

- Jord- och skogsbrukets verksamhetsbetingelser tryggas och konkurrenskraften förbättras. Speciellt viktigt är det att trygga de förutsättningar att utvecklas som mjölkproduktionen har och att trygga industrins virkesbehov.
- Näringarna på landsbygden diversifieras, effektiviteten och konkurrenskraften förbättras genom att i synnerhet bioenergisektorn, landsbygdsturismen och vidareförädlingen av livsmedel stöds. Sektorer som har framtiden för sig är också tjänste-, häst- och miljöföretagandet, träproduktsektorn och metallbranschen.
- Landsbygdssamhällenas aktivitet och verksamhet stärks och livskraften och livskvaliteten på landsbygden ökas. Målet är att det ska bli trivsammare och attraktivare att bo på landsbygden och att utbudet av tjänster på landsbygden ska bevaras och utvecklas.

Beredningen av den lokala planen

Ett stort antal företrädare för intressentgrupper och företagare var med om att bereda den regionala planen för Mellersta Finland, Programmet bereddes i sex arbetsgrupper som arbetade öppet och där alla intresserade i princip kunde delta. Bland annat producentorganisationerna, regionmyndigheterna, läroanstalterna, företagarorganisationerna, aktionsgrupperna och byaaktörerna var företrädda.

För att utvecklare som representerade kommun- och delregionnivån skulle fås med i beredningen besöktes alla de sex ekonomiska regionerna. Planeutkastet skickades till kommunerna, utvecklingsbolagen, företagarorganisationerna och andra centrala intressentgrupper för kommentarer. Dessutom arrangerades ett seminarium för allmänheten. Den regionala planen skickades för kommentarer också till Mellersta Finlands grupp för utvärdering av konsekvenserna ur miljö- och jämlikhetssynpunkt.

Samordningen av den regionala planen

Den regionala samordningen har skett genom diskussioner och överläggningar med aktionsgrupperna och andra finansiärer. Landsbygdsperspektivet och samordningen har behandlats när andra program har beretts och vid möten som landskapets samarbetsgrupp har hållit. Den centrala uppgiften för landsbygdssektionen under programperioden 2007–2013 är att sköta den strategiska styrningen av landsbygdsutvecklingen och att samordna den regionala landsbygdsplanen med andra program som ska genomföras i regionen.

Avsikten är att landskapsprogrammet för Mellersta Finland ska genomföras genom ett framgångsavtal där de olika parterna åtar sig att genomföra programmet inom ramen för de program som verkställs i regionen. I fortsättningen finansieras t.ex. större infrastrukturprojekt endast i mycket liten utsträckning ur ERUF-programmet och främst nationell finansiering tillgrips. Ur programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland är det möjligt att finansiera bara småskaliga infrastrukturprojekt. Utbildning för landsbygdsföretag och landsbygdsaktörer finansieras också i fortsättningen via ESF-programmet. Utvecklingsområden som är gemensamma för de olika fonderna finns bl.a. inom bioenergisektorn. Kontaktytor som är gemensamma med Europeiska fiskerifondens operativa program gäller bl.a. utvecklingen av fisketurism. Samordningen av utvecklings- och utbildningsprojekt sker i TE-centralens projektarbetsgrupp, där också andra finansiärer är företrädda.

I övrigt iakttas riktlinjerna i kap. 10 i programdokumentet när den regionala planen samordnas med de lokala planerna.

11. Södra Österbotten
http://www.te-keskus.fi/Public/?nodeid=12630&area=7555

Regionens särdrag

I proportion till befolkningsmängden har Södra Österbotten det största antalet företagsarbetsställen näst efter Åland. Mätt med antalet sådana var parti- och minuthandeln den största enskilda näringsgrenen år 2003. Arbetsställena inom branschen var ca 2 400 stycken. Ser man till personalstyrkan var industrin den största branschen. År 2003 var antalet anställda inom den sammanlagt 14 800 personer och omsättningen 2,57 miljarder euro. Arbetsställena fördelades mellan olika branscher som följer: tjänstesektorn 62 %, förädlingen 32 % och primärproduktionen 6 %. Arbetslöshetsgraden i Södra Österbotten är 10,7 % och självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser är 97,6 %.

I Södra Österbotten är primärproduktionens andel större än på andra håll i landet och livsmedelsekonomin spelar en synnerligen betydande roll i hela landskapets näringsstruktur. Livsmedelsförädlingen sysselsätter 28 % av befolkningen. Andelen tjänster är däremot klart lägre än i hela landet i genomsnitt. Utmärkande för näringsverksamheten i Södra Österbotten är det stora antalet småföretag och de regionala sektorkluster som de bildar inom t.ex. trä-, metall- och textilindustrin.

Strategiska riktlinjer och prioriteringar

Landsbygdsstrategin för Södra Österbotten planerades i samråd med arbetet för en landskapsplan, och därför är avvägningarna i landsbygdsstrategin desamma som i landskapsplanen.

Landsbygdsplanens huvudsakliga mål är följande:
- företagens konkurrenskraft och tillväxt, ett ökat antal arbetsplatser,
- sammanslutningar och nätverk på nationell och internationell nivå för lärande och forskning,
- landskapets nationella och internationella dragningskraft, fungerande kontaktnätverk samt region- och samhällsstrukturen,
- en ökning av befolkningsmängden till 200 000 personer.

De strategiska prioriteringar som har härletts från målen är följande:
- kompetensen och innovationssystemet stärks,
- konkurrenskraftig och tillväxtorienterad företagsamhet utvecklas,
- välståndet och välfärdstjänsterna utvecklas,
- tillgängligheten, internationaliseringen och en fungerande region- och samhällsstruktur utvecklas.

De viktigaste riktlinjerna för utvecklingsarbetet, utvecklingsmålen och utvecklingsåtgärderna i landskapsprogrammet för Södra Österbotten särskilt inom axlarna 1 (att främja företagsverksamheten) och 3 (att utveckla boendemiljön och välbefinnandet) stöder också målen och utvecklingsriktlinjerna för den regionala landsbygdsplanen.

Beredningen av den regionala planen

Planen har beretts i nära samarbete med sekretariatet för landsbygdssektionen och aktionsgruppssektionen inom landskapets samarbetsgrupp. I landsbygdssektionens sekretariat deltog företrädare för de med avseende på planens genomförande viktigaste utvecklarparterna, intresseorganisationer, myndigheter samt ekonomiska regioner och aktionsgrupper.

Den regionala planen har behandlats i landskapets samarbetsgrupp och dess landsbygdssektion. De viktigaste landsbygdsutvecklarna och intressentgrupperna har informerats per e-post om utarbetandet av planen. Utvecklingsidéer efterlystes och aktionsgrupperna organiserade tiotals arbetsgrupper som behandlade olika ämnesområden. Landsbygdsutvecklarna och de finansierande myndigheterna ombads avge utlåtande om planeutkastet.

Samordningen av den regionala planen

Landskapets samarbetsgrupp inrättar en landsbygdssektion som ska ge akt på programgenomförandet, behandla programändringar, jämka samman de regionala åtgärderna, precisera och godkänna urvalskriterierna för företags- och utvecklingsprojekt och andra regionala begränsningar som hänför sig till valet av projekt samt behandla planer och rapporter innan de läggs fram för landskapets samarbetsgrupp.

Landskapets samarbetsgrupp tillsätter en projektsektion för samordning av utvecklingsprojekten. De finansierande myndigheterna ser till att sektionen i ett tidigt skede behandlar alla ansökningar beträffande utvecklingsprojekt som lämnas in till dem och är förenliga med ERUF-åtgärdsprogrammet, det regionala ESF-åtgärdsprogrammet och den regionala landsbygdsplanen. Undantag utgör de utvecklingsprojekt som finansieras via aktionsgruppernas program; de behandlas och samordnas i en arbetsgrupp som landsbygdssektionen fastställer. Aktionsgruppernas samordningsprojekt samordnas i projektsektionen. Projektsektionen säkerställer att ansökningarna snabbt dirigeras till rätt myndighet. Den ska också bidra till att informationsutbytet mellan de olika organisationerna löper smidigt och hindra överlappningar. Sekretariatet vid landskapets samarbetsgrupp får del av de projektlistor som behandlats via landsbygdsplanen.

När det gäller samordningen av företagsstöd (ERUF, EJFLU, aktionsgrupperna) har en överenskommelse om arbetsfördelningen ingåtts mellan Södra Österbottens TE-central och aktionsgrupperna i fråga om behandlingen av sådana ansökningar om finansiering som gäller mikroföretag på landsbygden (”bord y”). Samordningsgruppen för bord y upprättar mer detaljerade förfaranden och urvalskriterier för finansieringen och behandlar alla ansökningar om företagsfinansiering.

I övrigt iakttas riktlinjerna i kap. 10 i programdokumentet när den regionala planen samordnas med de lokala planerna.

12. Österbotten
http://www.te-keskus.fi/Public/?nodeid=10616&area=7646

Regionens särdrag

Österbottens TE-central omfattar landskapen Österbotten och Mellersta Österbotten, där det bor sammanlagt 244 000 invånare i 30 kommuner. Arbetslöshetsgraden i landskapet Österbotten är 8,3 % och självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser är 100,7 %. Arbetslöshetsgraden i landskapet Mellersta Österbotten är 11,6 % och självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser är 97,9 %. Regionen är tvåspråkig; 58,6 % av befolkningen har finska och 39,7 % har svenska som modersmål. Dessutom har 1,7 % av befolkningen något annat modersmål än finska eller svenska.

TE-centralens område var klart mest specialiserat på jord- och skogsbruk år 2003; i näringen arbetade då över två gånger fler än i hela landet. Förutom primärjordbruket är pälsdjursuppfödningen i regionen stark, liksom också växthusproduktionen. I regionen finns det också livskraftig och mångsidig industri.

Planen och de mål som valts inom landskapet Mellersta Österbotten

- att utveckla landsbygdens konkurrenskraft (t.ex. byautveckling, utbildning och kompetens),
- att utveckla basjordbruket (t.ex. djur- och miljövänlighet, produktivitetsökning),
- att utveckla det övriga naturbruket (t.ex. biogas, biodiesel, gruvprojekt).

Planen och de mål som valts inom landskapet Österbotten

- att utveckla den österbottniska landsbygden (t.ex. små gårdar med mångsidig verksamhet, närmatsverksamhet, fiskerihushållning),
- näringslivet (t.ex. innovativa småföretag, internationalisering),
- samhällslivet (t.ex. ett flexibelt levnadssätt, tvåspråkighet, konkurrenskraft).

Beredningen av den regionala planen

Beredningen av den regionala planen började genom diskussioner med båda landskapsförbunden och de landsbygdssektioner som landskapens samarbetsgrupper hade tillsatt. För kommunerna, de regionala myndigheterna, producent- och rådgivningsorganisationerna, aktionsgrupperna, näringsbolagen, företagarorganisationerna, läroanstalterna och kulturinrättningarna i regionen, företagarorganisationerna, föreningarna, företagen och övriga intressentgrupper utarbetades ett brev om hörande, och information om planeberedningen spreds bl.a. i TE-centralens landsbygdsavdelnings informationsblad och på TE-centralens webbplats. Informationsbladet når inte bara de ovan nämnda utan också hundratals företagare och jordbrukare. Medan beredningen pågick arrangerades flera seminarier för intressentgrupperna och kommunerna och planen presenterades vid olika evenemang. Dessutom skickades planeutkastet för utlåtande. De svar som kom in både vid hörandet och genom remissförfarandet gicks igenom i landskapens landsbygdssektioner och planen kompletterades.

Samordningen av den regionala planen

I vartdera landskapet drar landskapets samarbetsgrupp, om vilken det bestäms i lag, upp riktlinjer för den regionala utvecklingen. Under samarbetsgruppen sorterar en landsbygdssektion som ger akt på hur det regionala landsbygdsprogrammet utfaller och säkerställer att de andra nationella och EU-finansierade programmen samordnas på ett sätt som är ändamålsenligt från landsbygdens synpunkt. Landsbygdssektionen preciserar också t.ex. urvalskriterierna för projekten.

I landskapet Österbotten samordnar landsbygdssektionen landsbygdsprogrammet, ERUF- och ESF-programmen samt övriga program som är i bruk inom regionen, t.ex. landskapsprogrammet. Vid Österbottens TE-central sker åtgärdssamordningen mellan landsbygdsavdelningen, fiskerienheten, företagsavdelningen, arbetskraftsavdelningen och avdelningen för teknologisk utveckling i TE-centralens projektgrupp som sammanträder regelbundet. Överenskommelser om samarbetsformerna, arbetsfördelningen och samordningen har ingåtts genom separata samarbetsavtal också med aktionsgrupperna i regionen. Österbottens TE-central finansierar i regel sina egna prioriterade områden i fråga om företagsstöden samt sådana stora branschutvecklingsprojekt som omfattar hela landskap, projekt som sträcker sig över landskapsgränserna och stora byautvecklingsprojekt. Aktionsgrupperna finansierar huvudsakligen projekt som omfattar byar, kommuner och delregioner samt mindre byautvecklingsprojekt. Aktionsgrupperna begränsar inte sin företagsstödjande verksamhet på basis av bransch eller företagsstorlek.

Genom landsbygdsprogrammet finansieras närmast utbildning för jordbrukare och skogsägare samt utbildning för landsbygdsutvecklare, medan utbildning för företagare och företagsanställda finansieras genom ESF. Bland klusterna finansieras särskilt bioenergisektorn och utvecklingen av den.

Det officiella samordningsorganet i landskapet Mellersta Österbotten för landsbygdsprogrammet, ERUF- och ESF-programmet samt övriga program som tillämpas i regionen är enligt planen sekretariatet inom landskapets samarbetsgrupp. I praktiken eftersträvas samordning med hjälp av temaansökningar och programavtal. EJFLU deltar vid sidan av jordbruket närmast i sådana temaansökningar som gäller skog, trä, livsmedel och energi, t.ex. bioenergi. Den landsbygdspolitiska strategin och de landsbygdspolitiska målen för regionen, avvägningarna i landsbygdsprogrammet samt samordningen och beredningen av olika program visavi landskapets samarbetsgrupp gås igenom och följs upp i en landsbygdsarbetsgrupp i anslutning till genomförandet av landskapsprogrammet som fortsätter det arbete som den tidigare landsbygdssektionen utförde.

I övrigt iakttas riktlinjerna i kap. 10 i programdokumentet när den regionala planen samordnas med de lokala planerna.

13. Norra Österbotten
http://www.te-keskus.fi/Public/?contentid=6033&nodeid=10745&area=7648

Regionens särdrag

Norra Österbotten är ett mycket vidsträckt landskap; det omspänner områden som skiljer sig kraftigt från varandra. I öster gränsar landskapet till Ryssland och i väster till Bottniska vikens kust. När man rör sig från norr till söder förändras landskapet: först ser man skogarna i nordöstra Österbotten, sedan kommer potatisodlingarna i trakten av Uleåborg och sist de stora jordbruksslätterna söder om Uleåborg. Kommunerna i regionen (40 stycken år 2006) har organiserat sig i sju aktiva ekonomiska regioner. Uleåborg är landskapets centralort.

Norra Österbotten hade 378 000 invånare år 2005, vilket är 7,2 % av hela befolkningen i Finland. Bosättningen är gles och befolkningstätheten ca 10 invånare per kvadratkilometer. Befolkningens åldersstruktur är ändå den mest välbalanserade i Finland. Den stora andelen unga är landskapets styrka. Hela 21 % av befolkningen är yngre än 15 år.

Det finns mer än 150 900 arbetsplatser i Norra Österbotten. Uleåborgstraktens andel av arbetsplatserna överstiger 59 %. I december 2006 utgjorde de arbetslösa 11,3 % av arbetskraften, och landskapets självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser var 98,9 %. Den regionala ojämlikheten och koncentreringen på arbetsmarknaden har blivit större i landskapet, ett särproblem för de sydliga delarna av regionen är arbetslösheten bland personer som fyllt 50 år och bl.a. i Uleåborgstrakten är arbetslösheten bland unga ett problem.

Av företagen i Norra Österbotten (ca 15 300 stycken) är nästan 90 % mikroföretag som huvudsakligen siktar in sig på hemmamarknaden. I Norra Österbotten är naturtillgångarna i förhållande till befolkningen allsidiga och stora med avseende på förädling, energiekonomi och rekreation/skydd. Inom de branscher som ingår i naturbruksklustret arbetar 20 000 personer. I Norra Österbotten är jordbrukets betydelse bland näringarna större än i Finland i genomsnitt. Gårdarna i Norra Österbotten är större än i hela landet i genomsnitt och jordbrukarna relativt unga. Inom jordbruket är produktionen av mjölk och kött allra starkast. Tyrnävä och Limingo är ett High grade–område inom produktionen av utsädespotatis och där produceras en ansenlig del av all utsädespotatis i Finland.

Vision

Norra Österbotten är ett landskap där människorna hyser tillit till sin egen framtid och den gemensamma framtiden. Det är ett landskap som präglas av välstånd, en högklassig livsmiljö och mångformig natur. Samtidigt är det ett landskap med intensiv företagsamhet och livskraftiga regioner där städerna och landsbygden lever i nära växelverkan.

Strategiska mål

- Levnadsförhållandena förbättras för dem som bor på och flyttar till landsbygden.
- Verksamhetsbetingelserna för företag på landsbygden tryggas och förbättras, liksom deras konkurrenskraft.
- Landsbygdsmiljön blir trivsammare och attraktivare.

Beredningen av den regionala planen

Landsbygdsavdelningen vid Norra Österbottens TE-central svarade för att landskapets regionala landsbygdsplan sammanställdes. Norra Österbottens TE-central, övriga finansiärer och aktionsgrupperna i regionen har berett planen i nära samråd. Samtidigt har en för landskapet gemensam mer omfattande landsbygdsplan beretts. Den kommer att genomföras av flera olika finansiärer under ledning av landskapets samarbetsgrupp. Planen sammanför de insatser för landsbygdsutveckling i Norra Österbotten som finansieras

inte bara genom EJFLU utan också genom strukturfonderna ERUF och ESF samt genom Europeiska fiskerifonden och nationellt.

Våren 2005 arrangerades sex öppna evenemang för allmänheten i olika delar av landskapet tillsammans med de lokala aktionsgrupperna. Vid evenemangen var det möjligt att anmäla sig till sammanlagt tio expertgrupper som bedömde möjligheterna och utvecklingsutmaningarna inom olika branscher. För att ungdomen skulle höras skickades en separat enkät ut till studerandena vid yrkeshögskolan Oulun seudun ammattikorkeakoulu och till ungdomsfullmäktige i Kajanaland och Norra Österbotten. Skriftliga utlåtanden om den regionala landsbygdsplanen begärdes också hos övriga finansiärer och hos intressentgrupperna. Vid beredningen användes också Norra Österbottens TE-centrals webbplats aktivt. Landsbygdssektionen inom landskapets samarbetsgrupp godkände planen i december 2006.

Samordningen av den regionala planen

ERUF-insatserna styrs på landsbygden till att diversifiera företagsverksamheten, varvid det särskilt tas fasta på tjänster och sådana funktioner som är oberoende av placeringsorten samt på nya slag av insatser för utvecklande av näringarna. ERUF-medel riktas till sådana företag på landsbygden som inte har anknytning till gårdar och inte utgör ett led i produktionskedjorna för jord- och skogsbruk. Inom turismsektorn handlar ERUF-insatserna närmast om att utveckla turistcentrum. När det gäller att förbättra landsbygdsmiljön riktas ERUF-insatserna främst till att öka den dragningskraft som omgivningen kring tätorter och turistcentrum har. För att tillgängligheten ska förbättras utvecklas elektroniska tjänster med hjälp av ERUF-insatserna, särskilt i syfte att trygga servicen i avsides belägna trakter. När det gäller att öka och utveckla användningen av förnybar energi riktas ERUF-insatserna framför allt till att utveckla ny teknik och öka industriproduktionen.

ESF-programmet gäller framför allt utveckling av det sociala kapitalet. För landsbygdsutvecklingens del är socialfonden den huvudsakliga aktören när det gäller att trygga utbildningen, arbetshälsan, den allmänna kompetensen i fråga om företagande, främjandet av sysselsättningen och tillgången på arbetskraft. Socialfonden främjar uppbyggnaden av verksamhetsmodeller för växelverkan mellan olika befolkningsgrupper i städerna och på landsbygden. Genom ESF-insatserna är det möjligt att främja bevarandet och uppgraderingen av kulturarvet på landsbygden och att utveckla det till näringsverksamhet. ESF-programmet möjliggör samarbete med övriga medlemsländer inom socialfondens verksamhetsområde. Med socialfondens hjälp är det möjligt att utveckla nya inlärningsstrukturer för invånarna på landsbygden och särskilt i perifera områden.

TE-centralens landsbygdsavdelning och aktionsgrupperna i regionen har jämkat samman den regionala planen med de lokala planerna. Inom den företagsfinansiering som TE-centralens landsbygdsavdelning har hand om ligger huvudvikten på mikroföretag med anknytning till gårdsbruket och mikroföretag nära jordbrukssektorn som utgör ett led i produktionskedjan för jordbruket. Aktionsgrupperna finansierar i huvudsak projekt inom små företag (1–2 årsverken) och företag som håller på att etableras. Aktionsgruppernas utvecklingsprojekt är kreativa, experimentella och lokala. Dessutom svarar aktionsgrupperna framför allt för de lokala bya- och miljöprojekt samt projekt för förbättrad livskvalitet som ingår i programmet och för det internationella inslaget i enlighet med riktlinjerna i de lokala planerna.

Programmen och planerna samordnas och följs i TE-centralens projekt- och finansieringsgrupper, regionens landsbygdssektion och sekretariatet för landskapets samarbetsgrupp. För samordningen av företagsstöd inrättas inom TE-centralen en arbetsgrupp bestående av företagsforskare vid landsbygds- och företagsavdelningen.

I övrigt iakttas riktlinjerna i kap. 10 i programdokumentet när den regionala planen samordnas med de lokala planerna.

14. Kajanaland

Regionens särdrag

På landsbygden i Kajanaland bor det ca 28 000 människor, dvs. en tredjedel av de 86 000 invånarna i Kajanaland. Landsbygdsområdena är synnerligen glesbefolkade, den genomsnittliga invånartätheten är 1,2 personer per kvadratkilometer (3,9 invånare per kvadratkilometer). Landsbygdsbefolkningens andel i kommunerna varierar mellan 13 och 56 % (Kajana-Vaala) och landsbygdsbefolkningens andel överstiger 40 % i sammanlagt 7 kommuner. Ett annat särdrag som anknyter till landsbygden i Kajanaland är de långa avstånden. Ekoproduktionen intar en stark ställning när det gäller åkerbruket i Kajanaland; den relativa andelen åker som är i ekologisk odling är högre i Kajanaland än någon annanstans i landet (16 % år 2004). Arbetslösheten i Kajanaland hör till de högsta i Finland (20 %), men självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser är 97 %.

I landskapet Kajanaland inleddes ett förvaltningsförsök 1.1.2005. Enligt den lag som ligger till grund för försöket sköter landskapet största delen av de uppgifter inom hälso- och sjukvården samt socialvården som kommunerna tidigare ansvarade för, och delvis också uppgifter inom undervisningsväsendet. Landskapet sköter också landskapets allmänna näringspolitik samt landskapets planering och utvecklingen av Kajanalandsområdet.

Vision och prioriteringar

Landsbygden i Kajanaland är en trygg, trivsam och stimulerande miljö med avseende på boende, arbete och företagsamhet. På landsbygden i Kajanaland finns det allsidig och livskraftig företagsverksamhet som utgår från människornas behov och stöder sig på de möjligheter som naturen – jord, skog, vatten och luft – och den starka kompetensstrukturen medför. Målen är livskraftig och mångsidig näringsverksamhet, höjning av livskvaliteten och välståndet samt ett mångsidigt nät av utvecklare och en fungerande kompetensstruktur på landsbygden.

Genomförandet av landsbygdsplanen för Kajanaland förutsätter samarbete på bred front mellan olika aktörer. Förvaltningsförsöket i Kajanaland 2005–2012 innebär goda förutsättningar för ett lyckat samarbete.

Beredningen av det regionala programmet

Landskapsstyrelsen i Kajanaland beslöt 21.3.2005 på förslag av TE-centralen att tillsätta en landsbygdsgrupp som sorterar under strategiarbetsgruppen och ska bereda en strategi och plan för utveckling av landsbygden i Kajanaland, samordna dem med landskapsplanen och landskapsprogrammet för Kajanaland samt ge akt på utvecklingen på landsbygden.

I Kajanalands landsbygdsgrupp ingår alla centrala regionförvaltningsmyndigheter som inverkar på landsbygden, de ekonomiska regionerna, de instanser som är med om att utveckla näringarna på landsbygden såsom företrädare för miljöcentralen och naturskyddsdistriktet samt producentorganisationen och näringslivet samt företrädare för företagarna i regionen, de lokala sammanslutningarna och aktionsgrupperna.

Samordningen av den regionala planen

Genomförandet av landsbygdsplanen för Kajanaland bygger på bredbasigt samarbete och projektspecifik samordning av åtgärderna. De gemensamma över- och underordnade målen uppfylls genom att resurserna i programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland, Europeiska regionala utvecklingsprogrammets (ERUF) åtgärdsprogram för Östra Finland och den del av ESF-åtgärdsprogrammet som gäller Östra Finlands storområde samordnas.

De företagsstöd som är förenliga med ERUF-programmet riktas till att stödja livskraftig och allsidig närings- och företagsverksamhet inom de sektorer som prioriteras i landskapsprogrammet för Kajanaland. Bidrag riktas dock inte till investeringar inom socialvård samt hälso- och sjukvård, privata tjänstenäringar, fisker-

inäring och skogsbruk. Genom ERUF-åtgärderna främjas användningen av inhemska energiråvaror i landskapet samt investeringar i regionvärmeverk och stora lokala enheter för energiproduktion. ERUF-programmet stöder för sin del också kompetensstrukturen på landsbygden genom att stärka läroanstalternas, forskningsinstitutens och kompetenscentrumens förutsättningar att förmedla och tillämpa kunskaper samt genom att utveckla de offentliga organisationerna för företagstjänster. När innovationsverksamheten och nätverkandet främjas samt innovations- och kompetensstrukturerna utvecklas kan landsbygdsföretagen få stöd för att utveckla samarbetet mellan företagen och få stödtjänster som behövs vid internationalisering. ERUF-programmet stöder livskvaliteten och välståndet genom att utveckla trafikförbindelserna och tjänster som är relaterade till dem samt välfärdstjänster, genom att främja jämställdheten, miljövården och miljöskyddet, genom att utveckla och restaurera kulturmiljöer i området, genom att genomföra projekt för vattentjänster och genom att stödja informationssamhällsutvecklingen i regionen. Stöd i form av lån kan riktas till att genomföra landsbygdstjänster i form av företagsverksamhet.

Utvecklingsåtgärder som är i linje med den del av ESF-programmet som gäller Östra Finlands storområde riktas till att stärka företagspersonalens och företagsledningens kompetens och till att utveckla företagens produktivitet och innovationsförmåga. Åtgärderna för att utveckla kompetensen och utbildningsåtgärderna stöder företagarna och personalen genom utbildning kring generationsskiften och funktionsspecifik utbildning samt främjar arbetshälsan i företag. Programmet stöder också utvecklingen av arbetslivsorienterade tjänste- och utbildningssystem samt skapandet av innovationsmiljöer och nätverk. En av prioriteringarna för ESF-åtgärderna består i att främja företagsamhet, stödja företag som håller på att etableras och stödja företagsamheten bland specialgrupper. Åtgärderna för stödjande av företagsamhet som är på väg att inledas, utbildningen för företagare och experimenten i anslutning till dem stöder målen för landsbygdsplanen. Genom ESF-åtgärder stöds bl.a. en omorganisering av landsbygdstjänsterna. Insatserna riktas till aktörerna inom tredje sektorn, sysselsättningsmöjligheterna för ungdomar och kvinnorna på landsbygden.

Programmen samordnas i landskapets samarbetsgrupp och dess sekretariat. Landsbygdsgruppen ger akt på, riktar och samordnar genomförandet av insatserna för landsbygdsutveckling. Myndighetsgrupper vid TE-centralen samordnar företagsinsatserna och utvecklingsprojekten.

I övrigt iakttas riktlinjerna i kap. 10 i programdokumentet när den regionala planen samordnas med de lokala planerna.

15. Lappland

Regionens särdrag

Lappland är det nordligaste landskapet i EU. Den ytterst fåtaliga landsbygdsbefolkningen är bosatt invid vägar och vattendrag. De vidsträckta ödemarkerna är ställvis t.o.m. helt obebodda. Bosättningen koncentreras kraftigt till kommuncentrumen och de största städerna i regionen. Egentlig landsbygd finns det inte alls i Lappland. Sammanlagt 110 000 personer av de ca 184 000 som bor i regionen bor i områden som klassas som landsbygdspräglade. I regionen bor också samer, ett ursprungsfolk. Till följd av att servicen har koncentrerats försvagas den glest bebyggda landsbygdens tillgång till tjänster som betingar ett rimligt pris. Naturförhållandena i regionen varierar avsevärt när man rör sig från den bördiga låglänta kusten i sydvästra Lappland till de delvis trädlösa fjällområdena i norra Lappland och därvid passerar mosaiken av aapakomplex och tallskogar på höglandet i de mellersta delarna av Lappland.

Jordbruket i regionen baserar sig på husdjursskötsel och utnyttjande av det grovfoder som bärgas på åkrarna. Naturnäringarnas betydelse blir allt större ju längre norrut man beger sig och är störst längst i norr. Turistcentrumens, landsbygdsturismens och kringtjänsternas betydelse är stor för såväl region- som lokalekonomin och ökar med och mer. Naturproduktbranschen är stadd i tillväxt.

Atbetslöshetsgraden i Lappland är 17,8 % och självförsörjningsgraden i fråga om arbetsplatser är 99,3 %.

Strategiska mål

- Flerbranschföretagandet på landsbygden i Lappland främjas.
- Kundorienterade tjänstehelheter byggs upp på landsbygden i Lappland.
- Den grundläggande strukturen och det trivsamma boendet på den lappländska landsbygden utvecklas.
- Verksamheten är aktiv och samarbetsinriktad.
- Den lappländska landsbygdens särställning i Finlands och Europeiska unionens landsbygdspolitik stärks.

För att målen ska nås utvecklas de aktiva gårdarna så att näringsverksamheten på dem diversifieras. Den regionalekonomiska företagsekonomin i regionen/den ekonomiska regionen måste kunna ökas. Basnäringarnas lönsamhet och kontinuitet måste tryggas. Landsbygdsbefolkningens numerär måste kunna bibehållas och samtidigt gäller det att förbättra dess åldersstruktur. Tillgången till tjänster måste bevaras.

Beredningen av den regionala planen

Den regionala utvecklingsplanen för landsbygden i Lappland baserar sig på det landsbygdsprogram för Lappland som blivit färdigt i november 2005 och utarbetats utgående från omfattande förberedelser. Den regionala utvecklingsplanen för landsbygden i Lappland utarbetades bl.a. genom diskussionstillfällen i de ekonomiska regionerna, och dessutom ombads de ekonomiska regionerna lägga fram förslag beträffande innehållet i den regionala utvecklingsplanen för landsbygden samt prioriteringarna i dem och viktiga projekt. Planeutkastet skickades också ut för utlåtande till ett stort antal instanser. I augusti-september 2006 fördes preciserande överläggningar med centrala genomförare och intressentgrupper.

Samordningen av den regionala planen

ERUF-insatserna styrs på landsbygden till diversifiering av företagsverksamheten, och i synnerhet beaktas tjänstesektorn och sådana funktioner som är oberoende av placeringsorten samt helt nya näringsverksamheter. Inom turismen koncentreras insatserna till att utveckla turistcentrum. När det gäller att förbättra landsbygdsmiljön riktas insatserna i huvudsak till att göra tätorternas och turistcentrumens omgivning attraktivare. Tillgängligheten förbättras genom att elektroniska tjänster utvecklas, särskilt för att tjänsterna på den glest bebyggda landsbygden ska tryggas. När det gäller att öka användningen av förnybara energikällor riktas insatserna till att utveckla ny teknik och till industriell produktion. Genom insatser som fonden finansierar stärks knutpunkterna för utvecklingen och en ökad växelverkan mellan dem och den omgivande landsbygden. Genom ERUF-åtgärderna utvecklas och befästs nya instrument som intensifierar växelverkan mellan landsbygden och städerna samtidigt som mer omfattande programavtals- och projekthelheter bildas. De starka centrumens dragningskraft och snabba tillväxt breddar interaktionsområdet och bidrar till att olika verksamheter flyttar längre bort från centrumen. Genom ERUF-åtgärderna är det möjligt att i första hand dra försorg om infraprojekt för landsbygden såsom vatten- och avloppsprojekt samt projekt som gäller det lokala vägnätet och omfattande byggprojekt inom fiskerinäringen.

I enlighet med riktlinjerna i programdokumentet riktas TE-centralens ERUF-finansiering i Lappland i första hand till stödberättigande företag

- där det totala antalet årsverken är större än 10, eller
- som ligger i detaljplaneområden inom städerna Kemi, Rovaniemi och Torneå samt inom fjällcentrumen eller i närheten av deras kärna och där antalet årsverken är större än 2 eller till företagsprojekt vilkas kostnader överstiger 80 000 euro och som inte finansieras genom programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland.

Åtgärderna inom ESF–programmets landsbygdsfinansiering riktas i första hand till att anordna kortvarig utbildning som direkt gagnar företagsverksamheten. Genom företagsrådgivning och företagarutbildning styrs finansieringen till att främja företagsamhet. Stöd kan dessutom riktas till att utveckla tjänsteföretagande och produktifiera tjänster i syfte att modernisera tjänsternas struktur.

För att den regionala utvecklingsplanen för landsbygden i Lappland ska samordnas inrättas i anslutning till Lapplands förbund en landsbygdsgrupp som vid sina möten behandlar, koordinerar och ger akt på de olika

finansiärernas åtgärder för landsbygdsutveckling (ERUF, ESF, EJFLU, Europeiska fiskerifonden och nationell finansiering) samt de allmänna målen på strateginivå för utveckling av landsbygdsområdena i Lappland, de regionala urvalskriterierna och de årliga prioriteringarna.

I Lappland behandlar landskapets samarbetsgrupp och dess sekretariat sådana projekthelheter som är av stor betydelse för utvecklingen av regionen och planen för hur den årliga finansieringen ska riktas. Enskilda utvecklings- eller företagsprojekt behandlas inte av sekretariatet eller av landskapets samarbetsgrupp. TE–centralens landsbygdsavdelning skickar halvårsvis listor över sina beslut till sekretariatet för kännedom.

Enskilda utvecklingsprojekt och företagsstöd behandlas i landsbygdsavdelningens egen projektgrupp och i TE-centralens (landsbygds-, företags- och arbetskraftsavdelningens) interna projektgrupp.

I övrigt iakttas riktlinjerna i kap. 10 i programdokumentet när den regionala planen samordnas med de lokala planerna.

Bilaga 5

ANSÖKNINGSFÖRFARANDET FÖR LEADER-AKTIONSGRUPPER OCH UPPGÖRANDE AV UTVECKLINGSPLANER PÅ LOKAL NIVÅ

Jord- och skogsbruksministeriet startade beredningen inför programperioden 2007–2013 på det nationella, regionala och lokala planet år 2005. Ministeriet har informerat TE-centralerna och aktionsgrupperna om förberedelserna för programperioden genom brev och utbildningsdagar. Utbildningsdagar som gällt förberedelserna för programperioden har ordnats för TE-centralerna och aktionsgrupperna i februari och oktober 2005 samt i maj och november 2006.

Efter att rådets förordning (EG) nr 1698/2005 hade godkänts utlyste jord- och skogsbruksministeriet 4.11.2005 (Dnr 4856/544/2005) en ansökningsomgång för aktionsgrupper som ville bli Leader-aktionsgrupper. En annons publicerades i flera tidningar och fanns till allmänt påseende på webben. Samtidigt offentliggjordes en ansökningsanvisning där det berättades vilka kriterier som gäller aktionsgrupperna och de lokala planerna för utveckling av landsbygden. Ansökningstiden gick ut 15.12.2005. Ansökningarna skulle innehålla både beskrivningar av aktionsgrupperna och de lokala landsbygdsutvecklingsplanerna. Sammanlagt lämnades 58 ansökningar in inom utsatt tid. Alla grupper som verkar inom de nuvarande LEADER+-, ALMA-, mål 1- och POMO+-programmen lämnade in ansökningar. Den arbetsgrupp för aktionsgrupper som jord- och skogsbruksministeriet har tillsatt behandlade och bedömde alla ansökningar. Jord- och skogsbruksministeriet kommenterade de lokala planerna i maj 2006, och utgående från responsen reviderade grupperna sina Leader-ansökningar och sina planer för landsbygdsutvecklingen. De kompletterade planerna var jord- och skogsbruksministeriet till handa senast 29.9.2006. Jord- och skogsbruksministeriet rekommenderade i ett brev som det skickade 1.11.2006 att några aktionsgrupper skulle precisera sina verksamhetsområden. Vid ingången av år 2007 bad jord- och skogsbruksministeriet att aktionsgrupperna skulle komplettera sina ansökningar. Kompletteringarna var ministeriet till handa senast 1.3.2007, och vid samma tidpunkt meddelade sex aktionsgrupper att de hade beslutat att gå samman med en angränsande aktionsgrupp. Till följd av detta har 55 föreningar lämnat in ansökan om att godkännas som Leader-aktionsgrupp. Arbetsgruppen för aktionsgrupper behandlar gruppernas ansökningar och utvecklingsplaner och lägger fram ett förslag för jord- och skogsbruksministeriet om valet av grupper. Jord- och skogsbruksministeriet fattar beslut om Leader-grupperna när en förordning av statsrådet som ges med stöd av den s.k. programförvaltningslagen (532/2006) har utfärdats och när kommissionen har godkänt programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland.

Aktionsgrupperna beredde de lokala utvecklingsplanerna öppet och utgående från invånarnas synpunkter. I genomsnitt deltog några hundra personer inom varje grupp aktivt i beredningen av gruppens utvecklingsplan. Företrädda var bl.a. byaföreningarna, kommunerna, regionala företagsservicekontor, producentorganisationerna, kulturföreningar, idrottsföreningar, läroanstalter, forskningsinstitut, de regionala miljöcentralerna, landskapsmuseerna och landskapsförbunden. Grupperna arrangerade idésmedjor, planeringsmöten och andra publikevenemang i sitt område och där grunnades det på situationen och utvecklingsmöjligheterna i det egna området under olika teman. Flera grupper tillsatte tema- och arbetsgrupper som fick i uppdrag att fundera på viktiga utvecklingsteman för området. En del av grupperna samlade material för sina utvecklingsplaner också vid evenemang som ordnades av andra, t.ex. på mässor, och via webben. I många fall var medlemmarna i aktionsgruppernas styrelser eller direktioner mycket aktivt med om att utarbeta den nya utvecklingsplanen. Det vanligaste var att aktionsgruppens kanslipersonal ansvarade för att utforma och sammanställa planen. Ett centralt inslag i aktionsgruppernas förberedelser för den nya programperioden bestod i alla områden av förhandlingar med kommunerna och andra samarbetspartner. I de urvalskriterier för aktionsgrupperna som jord- och skogsbruksministeriet hade fastställt krävs det skriftliga beslut om att kommunerna förbinder sig vid kommunfinansieringen. Fram till utgången av år 2006 hade över 400 kommuner beslutat att åta sig att sköta kommunfinansieringen beträffande aktionsgruppen för deras område. Aktionsgrupperna har samordnat de lokala planerna för landsbygdsutveckling med TE-centralernas regionala planer för utveckling av landsbygden och kommit överens om arbetsfördelningen i området.

De lokala planerna för utveckling av landsbygden utnyttjades när Leader-avsnittet i programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland skrevs. Enligt de lokala planerna kommer nästan 2,5 miljoner personer i Fastlandsfinland att omfattas av aktionsgruppsarbetet under programperioden 2007–2013. I genomsnitt bor det ca 45 000 personer i varje aktionsgrupps verksamhetsområde. Som minst bor det ca 15 000 personer i en aktionsgrupps område och som mest något över 100 000 personer. Aktionsgruppernas storlek påverkas bl.a. av befolkningstätheten och av de områden som avgränsas av vattendrag.

De lokala planer som aktionsgrupperna har sammanställt inbegriper helt nya modeller för utveckling av det egna området. Särskilt satsas det på att utveckla tjänstelösningar av ett helt nytt slag. Det är meningen att nya verksamhetsmodeller och verksamhetssätt ska utvecklas också tillsammans med andra aktionsgrupper.

Regionala, delregionala och lokala särdrag framgår av de lokala planerna. Planerna och avvägningarna är mycket olikartade i olika delar av landet. Planer som omfattar delar av ett och samma storområde upptar gemensamma teman: så betonas t.ex. turism i planer som gäller norra Finland, medan man i östra Finland betonar utvecklingen av byarna och näringarna och i södra Finland framhåller landsbygdsboendet och miljöfrågor. Internationella aspekter ingår i planerna på många sätt.

I programmet beskrivs målen på programnivå för åtgärderna under axel 4 och sättet för genomförande av dem på ett allmänt plan. Genomförandet av axel 4 och urvalet av axel 4-projekt sker dock lokalt. Aktionsgruppen definierar i sin egen lokala landsbygdsutvecklingsplan målen för sitt eget område liksom också prioriteringarna, urvalskriterierna för projekt och förfarandena. Aktionsgrupperna prövar projektens ändamålsenlighet och den regionala TE-centralen sköter laglighetsprövningen och fattar de officiella besluten.

Nedan uppräknas aktionsgrupperna och kommunerna i deras verksamhetsområden på basis av de ansökningskompletteringar som lämnats in senast 1.3.2007. Kommunförteckningarna upptar de kommuner som existerade 31.12.2005.

1. Silmu ry rf
Artsjö, Askola, Borgnäs, Borgå, Lappträsk, Liljendal, Lovisa, Mäntsälä, Mörskom, Pernå, Pukkila, Sibbo, Strömfors

2. Pomoväst rf
Ekenäs, Hangö, Ingå, Karis, Kyrkslätt, Pojo, Sjundeå

3. Ykkösakseli ry
Bjärnå, Halikko, Högfors, Karislojo, Kiikala, Kisko, Lojo, Muurla, Nummi-Pusula, Pertteli, Salo, Sammatti, Suomusjärvi, Vichtis

4. I Samma Båt - Samassa venessä rf ry
Dragsfjärd, Finby, Gustavs, Houtskär, Iniö, Kimito, Korpo, Merimasku, Nagu, Pargas, Rimito, Tövsala, Velkua, Västanfjärd

5. Varsin Hyvä ry
Lemu, Lundo, Masku, Nousis, Nådendal, Pemar, Pikis, Rusko, Sagu, S:t Karins, Vahto, Villnäs, Yläne, Åbo

6. Varsinais-Suomen jokivarsikumppanit ry
Alastaro, Aura, Koski TL, Kuusjoki, Loimaa, Marttila, Mellilä, Oripää, Pöytyä, Somero, Tarvasjoki

7. Maaseudun kehittämisyhdistys Ravakka ry
Euraåminne, Kodisjoki, Laitila, Lappi, Mietoinen, Mynämäki, Nystad, Pyhäranta, Raumo, Vehmaa

8. Pyhäjärviseudun Kehittämisyhdistys ry
Eura, Kiukainen, Kjulo, Säkylä

9. Karhuseutu ry
Björneborg, Harjavalta, Kumo, Luvia, Nakkila, Norrmark, Ulvsby

10. Aktiivinen Pohjois-Satakunta ry
Honkajoki, Ikalis, Jämijärvi, Kankaanpää, Karvia, Kihniö, Kiikoinen, Lavia, Parkano, Påmark, Sastmola, Siikainen, Suodenniemi

11. EMO ry
Hausjärvi, Hyvinge, Kervo, Loppi, Nurmijärvi, Riihimäki, Träskända, Tusby, Vanda

12. LounaPlussa ry
Forssa, Humppila, Jockis, Tammela, Ypäjä

13. Linnaseutu ry
Hattula, Hauho, Janakkala, Kalvola, Lammi, Renko, Tavastehus, Tuulos

14. Eteläisen Päijät-Hämeen toimintaryhmä ETPÄHÄ ry
Hollola, Hämeenkoski, Kärkölä, Nastola, Orimattila

15. Päijänne-Leader ry
Asikkala, Hartola, Heinola, Padasjoki, Pertunmaa, Sysmä

16. Pomoottori ry
Juupajoki, Kuhmalahti, Luopioinen, Längelmäki (delvis), Orivesi, Pälkäne

17. Pirkan Helmi ry
Kylmäkoski, Toijala, Urjala, Valkeakoski, Viiala

18. Kantri ry
Birkala, Kangasala, Lempäälä, Nokia, Tammerfors, Vesilahti, Viljakkala, Ylöjärvi

19. Joutsenten reitti ry
Huittinen, Mouhijärvi, Punkalaidun, Tavastkyro, Vammala, Vampula, Äetsä

20. PoKo ry
Kuru, Mänttä, Ruovesi, Vilppula, Virdois

21. Pohjois-Kymen Kasvu ry
Elimäki, Iitti, Jaala, Kouvola, Kuusankoski, Valkeala

22. Kehittämisyhdistys SEPRA ry
Anjalankoski, Fredrikshamn, Kotka, Miehikkälä, Pyttis, Strömfors (delvis), Virolahti

23. Länsi-Saimaan kehittämisyhdistys ry
Joutseno, Lemi, Luumäki, Savitaipale, Suomenniemi, Taipalsaari, Villmanstrand, Ylämaa

24. Etelä-Karjalan Kärki-LEADER ry
Imatra, Parikkala, Rautjärvi, Ruokolahti

25. Veej'jakaja ry
Haukivuori, Hirvensalmi, Kangasniemi, Mäntyharju, Pieksämäki, Pieksänmaa, Puumala, Ristiina, S:t Michel

26. RAJUPUSU LEADER ry
Jorois, Juva, Rantasalmi, Sulkava

27. Piällysmies ry
Enonkoski, Heinävesi, Kerimäki, Nyslott, Punkaharju, Savonranta

28. Maaseudun kehittämisyhdistys Mansikka ry
Karttula, Leppävirta, Rautalampi, Suonenjoki, Tervo, Varkaus, Vesanto

29. Kehittämisyhdistys Kalakukko ry
Juankoski, Kaavi, Kuopio, Nilsiä, Rautavaara, Siilinjärvi, Tuusniemi

30. Ylä-Savon Veturi ry
Idensalmi, Keitele, Kiuruvesi, Lapinlahti, Maaninka, Pielavesi, Sonkajärvi, Varpaisjärvi, Vieremä

31. Maaseudun kehittämisyhdistys Keski-Karjalan Jetina ry
Kesälahti, Kitee, Rääkkylä, Tohmajärvi

32. Joensuun seudun LEADER ry
Eno, Joensuu, Kontiolahti, Liperi, Outokumpu, Polvijärvi, Pyhäselkä

33. Vaara-Karjalan LEADER ry
Ilomants, Juuka, Lieksa, Nurmes, Valtimo

34. Vesuri-ryhmä ry
Jämsä, Jämsänkoski, Keuruu, Korpilahti, Kuhmoinen, Länegelmäki (delvis), Multia, Petäjävesi

35. Maaseutukehitys ry
Hankasalmi, Joutsa, Konnevesi, Leivonmäki, Luhanka, Toivakka

36. JyväsRiihi ry
Jyväskylä, Jyväskylä lk., Laukaa, Muurame, Uurainen

37. Maaseudun Kehittämisyhdistys Viisari ry
Kannonkoski, Karstula, Kinnula, Kivijärvi, Kyyjärvi, Pihtipudas, Pylkönmäki, Saarijärvi, Viitasaari, Äänekoski

38. Kuusiokuntien kehittämisyhdistys ry
Alavus, Etseri, Kuortane, Lehtimäki, Soini, Töysä

39. Seinäjoen Seudun Kehittämisyhdistys LIIVERI ry
Ilmajoki, Jalasjärvi, Kurikka, Nurmo, Seinäjoki, Ylistaro

40. Suupohjan Kehittämisyhdistys ry
Bötom, Jurva, Kauhajoki, Storå, Östermark

41. AISAPARI –Härmänmaan ja Järviseudun kehittämisyhdistys ry
Alahärmä, Alajärvi, Evijärvi, Kauhava, Kortesjärvi, Lappajärvi, Lappo, Vimpeli, Ylihärmä

42. Studiefrämjandet i Österbotten r.f.
Jakobstad, Karleby, Kaskö, Korsholm, Korsnäs, Kristinestad, Kronoby, Larsmo, Malax, Maxmo, Nykarleby, Närpes, Oravais, Pedersöre, Vasa, Vörå

43. YHYRES - Kyrönmaan kehittämisyhdistys ry
Laihela, Lillkyro, Storkyro

44. Pirityiset ry
Halsua, Kaustby, Lestijärvi, Perho, Toholampi, Ullava, Vetil

45. Rieska-LEADER ry
Alavieska, Himanka, Kalajoki, Kannus, Kelviå, Lochteå, Merijärvi, Oulainen, Sievi, Ylivieska

46. Keskipiste-Leader ry
Haapajärvi, Haapavesi, Kestilä, Kärsämäki, Nivala, Piippola, Pulkkila, Pyhäjärvi, Pyhäntä, Reisjärvi

47. Nouseva Rannikkoseutu ry
Brahestad, Karlö, Limingo, Lumijoki, Pyhäjoki, Rantsila, Ruukki, Siikajoki, Tyrnävä, Vihanti

48. Jokivarsien Moderni Maaseutuyhdistys JoMMa ry
Haukipudas, Ii, Kempele, Kiiminki, Kuivaniemi, Muhos, Pudasjärvi, Uleåborg, Utajärvi, Yli-Ii, Ylikiiminki

49. Myötäle ry
Kuusamo, Posio, Taivalkoski

50. Oulujärvi LEADER ry
Kajana, Paltamo, Puolanka, Vaala, Vuolijoki

51. Kainuun Naisyrittäjyys LEADER ry
Hyrynsalmi, Kuhmo, Ristijärvi, Sotkamo, Suomussalmi

52. Peräpohjolan kehitys ry
Kemi, Keminmaa, Ranua, Rovaniemi, Rovaniemi lk., Simo, Tervola

53. Outokaira Tuottamhan ry
Pello, Torneå, Övertorneå

54. Kyläkulttuuria Tuntureitten Maassa ry
Enontekis, Kittilä, Kolari, Muonio

55. Pohjoisimman Lapin LEADER ry
Enare, Kemijärvi, Pelkosenniemi, Salla, Savukoski, Sodankylä, Utsjoki

Bilaga 6

Förhandsbedömningen, slutrapport

Slutrapporten av förhandsbedömningen av programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland finns (på finska) på jord- och skogsbruksministeriets webbplats på adressen http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/maaseutu_rakentaminen/ohjelmakausi20072013/mannersuomi.html

Bilaga 7 a
Programmets åtgärder och stödsystem som tillämpas inom dem

Programåtgärderna efter axel	Leader		Stödsystem											
	I bruk inom Leader-dimensionen	I bruk ENDAST inom Leaderdimensionen	Investeringsstöd för företag, mikroföretag	Investeringsstöd för Annex I- företag, mikroföretag och SME-företag	Stöd för utveckling av företag/företagsgrupper	Stöd för utveckling av Annex I-företag/företagsgrupper	Startstöd för företags-verksamhet, mikroföretag	Projekt för utveckling av näringarna	Allmännyttigt utvecklingsprojekt	Utbildningsprojekt	Innovationsstöd	Allmännyttigt investeringsprojekt	Samordningsprojekt	Verksamhetspenning
Axel 1														
- Yrkesutbildning och information (111)	X									X				
- Startstöd för unga jordbrukare (112)			se åtgärdsbeskrivningen											
- Förtidspension (åtaganden ingångna under perioden 1995–99) (113)			se åtgärdsbeskrivningen											
- Modernisering av jordbruksföretag (121)			se åtgärdsbeskrivningen											
- Högre värde på jord- och skogsbruksprodukter (123)	X		X	X										
- Samarbete om utveckling av nya produkter, nya processer och ny tekniker inom jordbruks- och livsmedelssektorn (124)	X				X	X		X			X			
Axel 2														
- Ersättning för naturbetingade svårigheter i bergsområden och ersättningar i områden med andra svårigheter (211 och 212)			se åtgärdsbeskrivningen											
- Stöd för miljövänligt jordbruk ((214)	X		se åtgärdsbeskrivningen											
- Stöd för djurens välbefinnande (215)			se åtgärdsbeskrivningen											
- Icke-produktiva investeringar (216)	X		se åtgärdsbeskrivningen											
Axel 3														
- Diversifiering till annan verksamhet än jordbruk (311)	X		X		X		X	X						
- Stöd för etablering och utveckling av mikroföretag (312)	X		X		X		X	X						
- Främjande av turistverksamhet (313)	X							X				X	X	
- Grundläggande tjänster för ekonomin och befolkningen på landsbygden (321)	X							X	X			X	X	
- Förnyelse och utveckling av byarna (322)	X								X			X	X	
- Bevarande och uppgradering av natur- och kulturarvet på landsbygden (323)	X								X			X	X	
- Utbildning och information (331)	X									X				
Axel 4														
- Leaderdimensionen under axel 1 (411 -> åtgärderna 111, 123 och 124)	X													
- Leadedimensionen under axel 2 (412 -> åtgärderna 214 och 216)	X													
- Leaderdimensionen under axel 3 (413 -> alla åtgärder under axel 3)	X													
- Interterritoriellt och gränsöverskridande samarbete (421)	X	X			X[1)]			X	X	X		X	X	
- Driva den lokala aktionsgruppen, satsa på kompetensutvecklings- och informationsinsatser (431)	X	X												X

[1)] endast i form av stöd för utveckling av företagsgrupper

Situationen 31.12.2006

Bilaga 7 b
Karta över stödområden i samband med investeringsstöd för företag

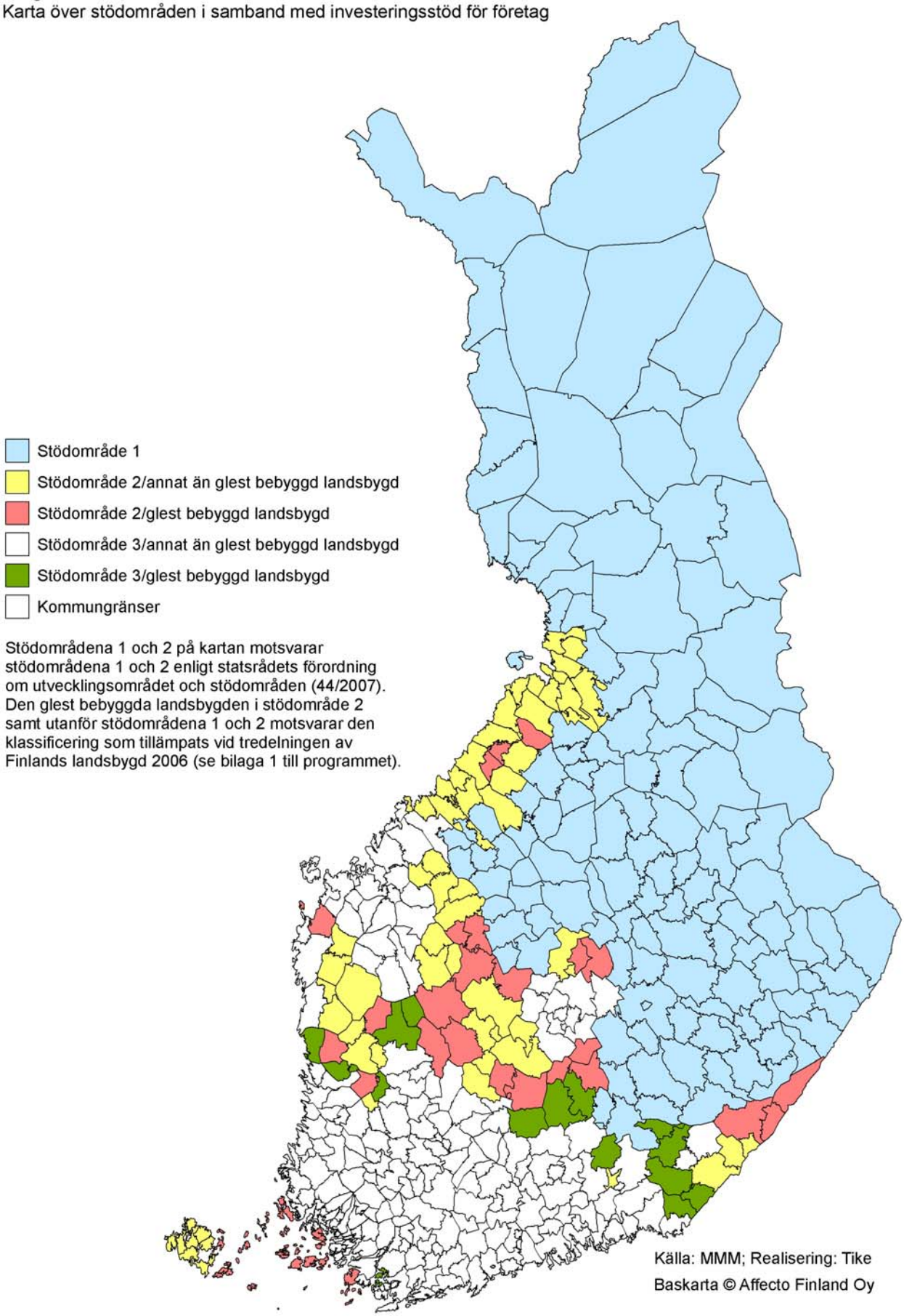

Stödområdena i Fastlandsfinland; kommunförteckningar (31.12.2006)

Stödområde 1
Enare, Eno, Enonkoski, Enontekis, Haapajärvi, Haapavesi, Halsua, Haukivuori, Heinävesi, Hirvensalmi, Hyrynsalmi, Ii, Idensalmi, Ilomants, Joensuu, Jorois, Juankoski, Juuka, Juva, Kaavi, Kajana, Kangasniemi, Kannonkoski, Karlö, Karstula, Karttula, Kaustby, Keitele, Kemi, Kemijärvi, Keminmaa, Kerimäki, Kestilä, Kesälahti, Kinnula, Kitee, Kittilä, Kiuruvesi, Kivijärvi, Kolari, Kontiolahti, Kuhmo, Kuivaniemi, Kuopio, Kuusamo, Kyyjärvi, Kärsämäki, Lapinlahti, Leppävirta, Lestijärvi, Lieksa, Liperi, Maaninka, Muonio, Mäntyharju, Nilsiä, Nivala, Nurmes, Nyslott, Outokumpu, Paltamo, Pelkosenniemi, Pello, Perho, Pertunmaa, Pieksämäki, Pieksänmaa, Pielavesi, Pihtipudas, Piippola, Polvijärvi, Posio, Pudasjärvi, Pulkkila, Punkaharju, Puolanka, Puumala, Pyhäjärvi, Pyhäntä, Pyhäselkä, Pylkönmäki, Rantasalmi, Rantsila, Ranua, Rautalampi, Rautavaara, Reisjärvi, Ristiina, Ristijärvi, Rovaniemi, Rääkkylä, S:t Michel, Saarijärvi, Salla, Savonranta, Savukoski, Siilinjärvi, Simo, Sodankylä, Sonkajärvi, Sotkamo, Sulkava, Suomussalmi, Suonenjoki, Taivalkoski, Tervo, Tervola, Tohmajärvi, Toholampi, Torneå, Tuusniemi, Ullava, Utajärvi, Utsjoki, Vaala, Valtimo, Varkaus, Varpaisjärvi, Vesanto, Vetil, Vieremä, Viitasaari, Vuolijoki, Yli-Ii, Ylikiiminki och Övertorneå.

Dessutom de områden i Parikkala och Ruokolahti kommuner som fastställs i statsrådets förordning om utvecklingsområdet och stödområden (44/2007).

Stödområde 2, glest bebyggd landsbygd
Alavieska, Dragsfjärd, Etseri, Gustavs, Houtskär, Iniö, Joutsa, Karvia, Konnevesi, Korpo, Kuhmoinen, Kuru, Lavia, Lehtimäki, Leivonmäki, Luhanka, Längelmäki, Malax, Merijärvi, Multia, Nagu, Parikkala, Rautjärvi, Rimito, Ruokolahti, Ruovesi, Siikainen, Soini, Sumiainen, Velkua, Vihanti och Virdois.

Dessutom de områden i Finby kommun som fastställs i statsrådets förordning om utvecklingsområdet och stödområden (44/2007).

Stödområde 2, annat än glest bebyggd landsbygd
Alajärvi, Alavus, Brahestad, Bötom, Evijärvi, Haukipudas, Himanka, Honkajoki, Imatra, Joutseno, Jurva, Juupajoki, Jämijärvi, Jämsä, Jämsänkoski, Kalajoki, Kankaanpää, Kannus, Karleby, Kauhajoki, Kelviå, Kempele, Keuruu, Kiikoinen, Kiiminki, Kortesjärvi, Kuortane, Kuusankoski, Lappajärvi, Limingo, Lochteå, Lumijoki, Muhos, Mänttä, Orivesi, Oulainen, Oulunsalo, Pyhäjoki, Ruukki, Sievi, Siikajoki, Storå, Suolahti, Tyrnävä, Töysä, Uleåborg, Villmanstrand, Vilppula, Vimpeli, Ylivieska, Äänekoski och Östermark.

Dessutom de i statsrådets förordning om utvecklingsområdet och stödområden (44/2007) fastställda områdena i följande kommuner: Larsmo, Vörå-Maxmo, Korsholm, Närpes, Oravais, Taipalsaari, Kotka, Pyttis, Asikkala, Villnäs, Halikko, Kimito, Merimasku, Pargas, Pikis, Tövsala, Västanfjärd, Nystad, Pernå, Borgå, Strömfors, Sibbo, Helsingfors, Ingå och Ekenäs.

Stödområde 3, glest bebyggd landsbygd
Finby, Hartola, Jaala, Kihniö, Luumäki, Miehikkälä, Padasjoki, Parkano, Påmark, Sastmola, Savitaipale, Suodenniemi, Suomenniemi, Sysmä och Ylämaa.

Stödområde 3, annat än glest bebyggd landsbygd
Alahärmä, Alastaro, Anjalankoski, Artsjö, Asikkala, Askola, Aura, Birkala, Bjärnå, Björneborg, Borgnäs, Borgå, Ekenäs, Elimäki, Esbo, Eura, Euraåminne, Forssa, Fredrikshamn, Grankulla, Halikko, Hangö, Hankasalmi, Harjavalta, Hattula, Hauho, Hausjärvi, Heinola, Helsingfors, Hollola, Huittinen, Humppila, Hyvinge, Hämeenkoski, Högfors, Iitti, Ikalis, Ilmajoki, Ingå, Jakobstad, Jalasjärvi, Janakkala, Jockis, Jyväskylä, Jyväskylä lk, Kalvola, Kangasala, Karis, Karislojo, Kaskö, Kauhava, Kervo, Kiikala, Kimito, Kisko, Kiukainen, Kjulo, Kodisjoki, Korpilahti, Korsholm, Korsnäs, Koski, Kotka, Kouvola, Kristinestad, Kronoby, Kuhmalahti, Kumo, Kurikka, Kuusjoki, Kylmäkoski, Kyrkslätt, Kärkölä, Lahtis, Laihela, Laitila, Lammi, Lappträsk, Lappi, Lappo, Larsmo, Laukaa, Lemi, Lempäälä, Lemu, Liljendal, Lillkyro, Loimaa, Lojo, Loppi, Lovisa, Lundo, Luopioinen, Luvia, Maxmo, Marttila, Masku, Mellilä, Merimasku, Mietoinen, Mouhijärvi, Muurame, Muurla, Mynämäki, Mäntsälä, Mörskom, Nakkila, Nastola, Nokia, Norrmark, Nousis, Nummi-Pusula, Nurmijärvi, Nurmo, Nykarleby, Nystad, Nådendal, Närpes, Oravais, Orimattila, Oripää, Pargas, Pedersöre, Pemar, Pernå, Pertteli, Petäjävesi, Pikis, Pojo, Pukkila, Punkalaidun, Pyhäranta, Pyttis, Pälkäne, Pöytyä, Raumo, Renko, Reso, Riihimäki, Rusko, S:t Karins, Sagu, Salo, Sammatti, Seinäjoki, Sibbo, Sjundeå, Somero, Storkyro, Strömfors, Suomusjärvi, Säkylä, Taipalsaari, Tammela, Tammerfors, Tarvasjoki, Tavastehus, Tavastkyro, Toijala, Toivakka, Träskända, Tusby, Tuulos, Tövsala, Ulvsby, Urjala, Uurainen, Vahto, Valkeakoski, Valkeala, Vammala, Vampula, Vanda, Vasa, Vehmaa, Vesilahti, Vichtis, Viiala, Viljakkala, Villnäs, Virolahti, Västanfjärd, Vörå, Ylihärmä, Ylistaro, Yläne, Ylöjärvi, Ypäjä, Åbo och Äetsä.

Bilaga 8. INDIKATORTABELLER

- Gemensamma utgångsindikatorer; utgångsindikatorer relaterade till mål
- Gemensamma utgångsindikatorer: utgångsindikatorer relaterade till sammanhang
- Utfallsindikatorer
- Resultatindikatorer
- Effektindikatorer (indikatorer för måluppfyllelse)

GEMENSAMMA UTGÅNGSINDIKATORER: UTGÅNGSINDIKATORER RELATERADE TILL MÅL

Axel	Nr	Indikator	EU-data finns? ja/nej	Datakällor	Kommentarer	Indikatorförklaring (referensår)	Finland; utgångsnivå	EU-medeltal 10.3.2006	Finlands kvantitativa och kvalitativa mål vid utgången av programperioden 2007–2013	Rapportering till kommissionen
Övergripande	1	Ekonomisk utveckling*	Ja	Eurostat; Statistik-centralen		BNP per capita uttryckt i köpkraftsstandard (PPS), 3-årsmedeltal (∅ 2000-2002) (% när EU-25=100)	114	EU-25 = 100 (=20 478 PPS)	114-120 %	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
	2	Sysselsättningsnivå*	Ja	Eurostat; Statistik-centralen		Andelen sysselsatta i åldern 15–64 år (%) av alla personer i åldersgruppen (2004)	67,60	EU-25 = 63,1 %	68-72 %	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
	3	Arbetslöshet*	Ja	Eurostat; Statistik-centralen		Andelen arbetslösa (%) av den ekonomiskt aktiva befolkningen (2004)	8,80	EU-25 = 9,2 %	7-9%	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
Axel 1: att förbättra jord- och skogsbrukets konkurrenskraft	4	Utbildning och undervisning inom jordbruket	Ja	Tike-undersökning 2006 om arbetskraften på gårdarna	En nationell datakälla används.	Utbildade jordbrukare (grundutbildning/utbildning på högre nivå) (%) (2000)	34,2	EU-14 (ej Sverige) = 17,5 %	Andelen utbildade jordbrukare stiger till 50 %.	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
	5	Åldersstruktur inom jordbruket	Ja	Eurostat		Andelen jordbrukare under 35 år i förhållande till antalet jordbrukare som är 55 år eller äldre (%) (2000)	31	18	Kvoten stiger till 35 %.	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
	6	Arbetsproduktivitet inom jordbruket*	Ja	Eurostat; Statistik-centralen		Bruttoförädlingsvärde per årlig stödenhet (€/AWU) och index (EU-25 = 100) (Ø 2002-2004)	index = 79, vilket är 13 545 €/AWU	EU-25 = 17 145€ =100	Arbetsproduktiviteten stiger med ca 1,0-1,5 %/år.	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.

Axel	Nr	Indikator	EU-data finns? ja/nej	Datakällor	Kommentarer	Indikatorförklaring (referensår)	Finland; utgångsnivå	EU-medeltal 10.3.2006	Finlands kvantitativa och kvalitativa mål vid utgången av programperioden 2007–2013	Rapportering till kommissionen
Axel 1: att förbättra jord- och skogsbrukets konkurrenskraft	6B	Jordbrukets lönsamhet; lönsamhetskvot	FADN	FADN/MTT (årligen)	Nationell indikator	Lönsamhetskvoten för jordbruk (2004)	0,47		0,49-0,55	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
						- gårdar med mjölkkor	0,52		0,52-0,55	
						- övriga gårdar med nötboskap	0,51		0,55-0,58	
						- gårdar med svin	0,51		0,62-0,65	
						- spannmålsgårdar	0,3		0,33-0,34	
						- övriga växtodlingsgårdar	0,52		0,49-0,51	
						- trädgårdslägenheter	0,49		0,50-0,52	
	6C	Jordbrukets lönsamhet; lantbruksinkomst	FADN	FADN/MTT (årligen)	Nationell indikator	Lantbruksinkomst (€ per gård)	19 800		ca 20 500 €/gård	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
						a) efter produktionsinriktning (2004)				
						- gårdar med mjölkkor	32 000		32 000-33 500 €/gård	
						- övriga gårdar med nötboskap	20 800		22 500-23 500 €/gård	
						- gårdar med svin	28 200		33 900-35 500 €/gård	
						- spannmålsgårdar	6 820		7 400-7 700 €/gård	
						- övriga växtodlingsgårdar	14 000		13 600-14 300 €/gård	
						- trädgårdslägenheter	22 900		23 100-24 200 €/gård	
						b) efter FADN-region (2004)				
						- södra Finland	16 900		17 000- 17 800 €/gård	
						- inlandet	23 500		22 700-23 800 €/gård	
						- Österbotten	20 400		22 200-23 200 €/gård	
						- norra Finland	31 800		34 000-35 500 €/gård	
	7	Fastställd bruttokapitalbildning inom jordbruket	Ja	Eurostat		Mängden fast kapital inom jordbruket, miljoner euro (2003)	959,3	44 012,4 (EU-22)	Mängden fast kapital inom jordbruket stiger i medeltal med 0,1 %/år.	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
	8	Utveckling av sysselsättningen inom bassektorn	Ja	Eurostat		Antalet sysselsatta inom primärproduktionen, 1000 pers. (2002)	123,9	9 757,10	Antalet sysselsatta inom primär-produktionen sjunker med 3 %/år.	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.

Axel	Nr	Indikator	EU-data finns? ja/nej	Datakällor	Kommentarer	Indikatorförklaring (referensår)	Finland; utgångsnivå	EU-medeltal 10.3.2006	Finlands kvantitativa och kvalitativa mål vid utgången av programperioden 2007–2013	Rapportering till kommissionen
Axel 1: att förbättra jord- och skogsbrukets konkurrenskraft	9	Ekonomisk utveckling inom bassektorn	Ja	Eurostat		Bruttoförädlingsvärde inom primärproduktionen, miljoner euro (2002)	4 448,20	184 681,40	Bruttoförädlingsvärdet inom primär-produktionen stiger med i medeltal 1,0 %/år.	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
	10	Arbetsproduktivitet inom livsmedelsindustrin*	Ja	Eurostat; Statistik-centralen		Bruttoförädlingsvärde per anställd inom livsmedelsindustrin (1000 €/pers.) (2003)	50,2	EU-19 = 46,7	Arbetsproduktiviteten inom livsmedels-industrin stiger med ca 1,0-1,5 %/år.	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
	11	Fastställd bruttokapitalbildning inom livsmedelsindustrin	Ja	Eurostat		Mängden fast kapital inom livsmedelsindustrin, miljoner euro (2003)	391	n.a.	Mängden fast kapital inom livsmedels-industrin stiger i medeltal med 2,0 %/år.	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
	12	Utveckling av sysselsättningen inom livsmedelsindustrin	Ja	Eurostat		Antal sysselsatta inom livsmedelsindustrin, 1000 pers. (2003)	42	4 639	Livsmedelsindustrin sysselsätter 42 000 personer.	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
	13	Ekonomisk utveckling inom livsmedelsindustrin	Ja	Eurostat		Bruttoförädlingsvärde inom livsmedelsindustrin, miljoner euro (2003)	2 109	194 840	Bruttoförädlingsvärdet inom livsmedels-industrin stiger med i medeltal 2,7 %/år.	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
	14	Arbetsproduktivitet inom skogsbruket*	Ja	Eurostat; Statistik-centralen		Bruttoförädlingsvärde per anställd inom skogsbruket (1000 €/pers.) (2002)	119,3	38,3	Arbetsproduktiviteten inom skogsbruket stiger med ca 1,0-1,5 %/år.	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.

Axel	Nr	Indikator	EU-data finns? ja/nej	Datakällor	Kommentarer	Indikatorförklaring (referensår)	Finland; utgångsnivå	EU-medeltal 10.3.2006	Finlands kvantitativa och kvalitativa mål vid utgången av programperioden 2007–2013	Rapportering till kommissionen
	15	Fastställd bruttokapitalbildning inom skogsbruket	Ja	Eurostat		Mängden fast kapital inom skogsbruket, miljoner euro (2003)	344	n.a.	Mängden fast kapital inom skogsbruket stiger i medeltal med 1,0 %/år.	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
	16	Betydelse av delvis självförsörjande jordbruk inom nya medlemsländer			Gäller inte Finland.					
Axel 2: att förbättra miljön och landsbygden genom markförvaltning	17	Biologisk mångfald: Fågelpopulation på landsbygden**	Ja	Eurostat		Index för fågelpopulationerna på landsbygden (2000=100) (2003)	100,7	EU-15=96,2	103	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
	17 B	Biologisk mångfald: Fågelindikator som bygger på ekologisk indelning av arter som häckar på landsbygden	Nej	Mytvas-studien	Nationell indikator	Indexmedeltal för egentliga åkerarter, kantarter, åkrarnas skogsarter och jordbrukslandskapets gårdsarter (2000=100)				
						- egentliga åkerarter	100		98	
						- kantarter	99		97	
						- åkrarnas skogsarter	101		103	
						- jordbrukslandskapets gårdsarter	100		98	
	18	Biologisk mångfald: Jordbruk och skogsbruk med höga naturvärden*	Nej	Eurostat, annan datainsamling	HNV-begreppet definieras som bäst i EU. Ett eget forskningsprojekt där Finlands HNV-områden fastställs startas.	HNV-områdenas andel av den tillgängliga jordbruksmarken (ha) (1999 eller 2000)	Utgångsnivån anges efter att HNV har definierats	EU-25 (utom CY, MT) = 30,8 milj. ha	Målnivån anges efter att HNV har definierats.	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.

Axel	Nr	Indikator	EU-data finns? ja/nej	Datakällor	Kommentarer	Indikatorförklaring (referensår)	Finland; utgångsnivå	EU-medeltal 10.3.2006	Finlands kvantitativa och kvalitativa mål vid utgången av programperioden 2007–2013	Rapportering till kommissionen
Axel 2: att förbättra miljön och landsbygden genom markförvaltning	18B	Ett öppet jordbrukslandskap	Nej	Tike	Nationell indikator	Odlad åker samt ängar och naturbeten (miljoner ha) (2002) uppdelade i:	2,214	n.a.	Förändringen jämfört med nivån år 2002 är högst +/- 1 %.	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
						- den glest bebyggda landsbygden	0,402			
						- den egentliga landsbygden	1,226			
						- landsbygden i närheten av städer	0,42			
						städer	0,166			
	19	Biologisk mångfald: Sammansättning av trädslag	Ja	MCPFE2003	Indikatorn hänför sig inte till program-åtgärderna.	Av skogar och övriga skogbeklädda områden, %			Indikatorn hänför sig inte till program-åtgärderna.	-
						- främst barrträd	79,8	51		
						- främst lövträd	8,3	34		
						- blandbestånd	12	15		
	20	Vattenkvalitet: Bruttonäringsbalans*	Ja	IRENA, MTT						Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
		a) Kvävebalans		MTT		Kvävebalans; kg/ha (2004)	52	EU 15 = 55 kg/ha	46 kg/ha	
		b) Fosforbalans		MTT		Fosforbalans; kg/ha (2004)	10,5		8 kg/ha	
	21	Vattenkvalitet:	Ja	EEA, Finlands miljöcentral		De årliga nitrathalterna (index 1992-1994 = 100)			Ambition: under det gränsvärde (50 mg/l) som anges i grundvattendirektivet och dricksvatten-direktivet	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
		a) förorening av nitrater				– i ytvattnet	87,7	n.a.		
						– i grundvattnet				
		b) förorening av bekämpningsmedel	Nej		Indikatorn tas inte i bruk ännu.	De årliga pesticidhalterna			Målnivåerna anges senare när indikatorn tas i bruk.	
						- i ytvattnet				
						- i grundvattnet				

Axel	Nr	Indikator	EU-data finns? ja/nej	Datakällor	Kommentarer	Indikatorförklaring (referensår)	Finland; utgångsnivå	EU-medeltal 10.3.2006	Finlands kvantitativa och kvalitativa mål vid utgången av programperioden 2007–2013	Rapportering till kommissionen
Axel 2: att förbättra miljön och landsbygden genom markförvaltning	22	Jord: områden som riskerar att drabbas av erosion	Ja	JRC, MTT	EU-data har byggt på projektet Pesera, ingen regelbunden datainsamling sker ännu. Indikatorn utvecklas utifrån nationella utgångs-punkter och tas i bruk under program-perioden.	Erosion (ton/ha/år), (uppsk. 2004)	n.a.	1,64	Målnivåerna anges senare när indikatorn tas i bruk.	
	23	Jord: ekologiskt jordbruk	Ja	Institute of Rural Sciences, Wales; landsnivån, Eurostat; regionnivån, Evira		Utnyttjad jordbruksareal som används till ekologiskt jordbruk (1 000 ha) (2003)	160	5 863,60	200 000 ha	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
	24	Klimatförändringar: Produktion av förnybar energi från jord- och skogsbruket*	Ei		Datainsamlingen förbereds.	Mängden förnybar energi (ktoe) (2004/2003)	6 903	56 080	ca 8 000 ktoe	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
						- förnybar energi från skogsbruket (ktoe)	6 903	53 996	7895 ktoe	
						- förnybar energi från jordbruket (ktoe)	0	2 084	108 ktoe	
	25	Klimatförändringar: utnyttjad jordbruksareal (UJA) använd till förnybar energi	Ja	DG AGRI	DG Agri-data för Finland 4,5; talet baserar sig på statistik över stödet för energigrödor -05	Den utnyttjade jordbruksareal där det produceras förnybar energi (1000 ha)	8,7	1 383	ca 200 000 ha, varav 50 000-100 000 ha rörflen	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.

Axel	Nr	Indikator	EU-data finns? ja/nej	Datakällor	Kommentarer	Indikatorförklaring (referensår)	Finland; utgångsnivå	EU-medeltal 10.3.2006	Finlands kvantitativa och kvalitativa mål vid utgången av programperioden 2007–2013	Rapportering till kommissionen
	26	Klimatförändringar/ luftkvalitet: utsläpp av växthusgaser från jordbruket	Ja	Eurostat		Utsläppen av växthusgaser från jordbruk, ton koldioxidekvivalenter	7 475	470 873	Beräknas fram till år 2010 stabilisera sig på nivån 7 000 ton koldioxidekvivalenter.	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
Axel 3: att förbättra livskvaliteten på landsbygden och främja diversifieringen av den ekonomiska aktiviteten	27	Jordbrukare med annan vinstgivande sysselsättning*	Nej	Eurostat; Tike-undersökning 2006 om arbetskraften på gårdarna; framtida register	En nationell datakälla används	Andelen jordbrukare (%) som bedriver verksamhet utanför jordbruket	35	EU-25 = 31,2%	35-40 %	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
	28	Utveckling av sysselsättningen på annan mark än jordbruksmark*	Ja	Eurostat; Statistik-centralen		Utveckling av sysselsättningen inom förädlings- och tjänstesektorn (1000 sysselsatta personer) (2002)	2 234	EU-25 = 188 153	Antalet sysselsatta inom förädlings- och tjänstesektorn stiger i genomsnitt med 2,0 %/år.	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
	29	Ekonomisk utveckling på annan mark än jordbruksmark*	Ja	Eurostat; Statistik-centralen		Bruttoförädlingsvärde inom förädlings- och tjänstesektorn (miljoner €) (2002)	119 900	8 601 115	Bruttoförädlingsvärdet inom förädlings- och tjänstesektorn stiger i genomsnitt med 5,0 %/år.	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
	30	Utveckling av egenföretagande	Ja	Eurostat; Statistik-centralen		Personer som är egenföretagare (1000 personer) (2004)	290,8	29 301	Företagarna är 320 000 till antalet.	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.

Axel	Nr	Indikator	EU-data finns? ja/nej	Datakällor	Kommentarer	Indikatorförklaring (referensår)	Finland; utgångsnivå	EU-medeltal 10.3.2006	Finlands kvantitativa och kvalitativa mål vid utgången av programperioden 2007–2013	Rapportering till kommissionen
Axel 3: att förbättra livskvaliteten på landsbygden och främja diversifieringen av den ekonomiska aktiviteten	31	Infrastruktur för turism på landsbygden [2]	Ja	Ja	Den officiella statistiken omfattar inte alla data om företag som ägnar sig åt landsbygdsturism.	Antal bäddplatser, st. (2004)	232 175	24 435 884	Antalet förblir oförändrat.	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
	32	Internet-användning på landsbygden *	Ja	DG INFSO Idate; KM/Kommunikationsverket (2006P= prognos)	Jämförs också med nyare nationella forskningsdata.	Andel av befolkningen (%) som hemma har bredbandsuppkoppling via det fasta nätet (2004)[1]	12,7% (Idate) 21,2% (KM, 2006P)	EU 15 = 7,9%	Alla hushåll som har en dator antas skaffa sig en bredbandsuppkoppling under de närmaste åren. Bredbandsuppkopplingarna i hushållen stiger till 70 %.	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
						– urbana områden	15,3% (Idate) 28% (KM, 2006P)	9,9		
						– urbaniserade områden	14% (Idate) 23 % (KM, 2006P)	6,6		
						- landsbygdsområden	9,1% (Idate) 18 % (KM, 2006P)	3,2		
	32B	Datoranvändning på gårdarna	Nej	Tike-undersökning 2006 om arbetskraften på gårdarna	Nationell indikator	Gårdar (%) med dator (2005), av dessa gårdar enligt användning (%)	78	n.a.	85 %	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
						– för jordbruksändamål	76	n.a.	80 %	
						– för privata ändamål	94	n.a.	98 %	

Axel	Nr	Indikator	EU-data finns? ja/nej	Datakällor	Kommentarer	Indikatorförklaring (referensår)	Finland; utgångsnivå	EU-medeltal 10.3.2006	Finlands kvantitativa och kvalitativa mål vid utgången av programperioden 2007–2013	Rapportering till kommissionen
	33	Utveckling av tjänstesektorn*	Ja			Bruttoförädlingsvärde inom tjänstesektorn i % av hela bruttoförädlingsvärdet (2002)	65,40	70,90	Tjänstesektorns andel av hela bruttoförädlingsvärdet är 70 %.	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
	34	Nettomigration [2]	Ja	Eurostat		Nettomigrationsgrad/1000 invånare (2003)	1,1	4,3	1,1	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
	35	Livslångt lärande på landsbygden* [2]	Ja	Eurostat; Statistik-centralen		Andel av de vuxna (25-64 år) (%) som deltar i utbildning (2004)	22,80	9	30 % av de vuxna deltar i utbildning.	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
Axel 4: Leader	36	Utveckling av lokala aktionsgrupper*	Nej	Statistik-centralen		Andel av befolkningen (%) som omfattas av de lokala aktionsgruppernas arbete (2004)	47	n.a.	60 %	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
						- omfattas av programmet Leader	20,40	EU-15=14,3 %		

[1] urbana områden: befolkningstätheten över 500 inv./km²; urbaniserade områden: befolkningstätheten 100-500 inv./km²; landsbygdsområden: befolkningstätheten under 100 inv./km²
[2] definitionen av landsbygdsområden baserar sig på OECD:s landsbygdsklassificering, enligt vilken hela Finland klassas som landsbygd.

* avser LEAD-indikatorerna inom ramen för den nationella strategin och den strategiska övervakning som avses i artiklarna 11.3 c och 13.2 a i förordning (EG) nr 1698/2005.

GEMENSAMMA UTGÅNGSINDIKATORER: UTGÅNGSINDIKATORER RELATERADE TILL SAMMANHANG

Axel	Nr	Indikator	Underindelning av indikatorn	Definiering av landsbygdsområden enligt OECD*							Finlands kvantitativa och kvalitativa mål vid utgången av programperioden 2007–2013	Rapportering till kommissionen
Övergripande	1	Val av landsbygds-områden	-	Enligt OECD:s landsbygdsdefinition			Enligt den nationella tredelningen av landsbygden				Det är inte ändamålsenligt att ange mål för region-bestämningarna.	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014
				Huvudsakligen landsbygdsregioner	Mellanregioner	Huvudsakligen stadsregioner	Landsbygd i närheten av städer	Egentlig landsbygd	Glest bebyggd landsbygd	Städer		
				Södra Savolax	Nyland	-	NUTS3 ej tillgänglig, kommunbaserade data, se bilaga 1					
				Norra Savolax	Egentliga Finland							
				Norra Karelen	Kymmenedalen							
				Kajanaland								
				Östra Nyland								
				Egentliga Tavastland								
				Päijänne-Tavastland								
				Södra Karelen								
				Satakunta								
				Birkaland								
				Mellersta Finland								
				Södra Österbotten								
				Österbotten								
				Mellersta Österbotten								
				Norra Österbotten								
				Lappland								
				Åland								
		Regionnivå		NUTS3=landskap			LAU2=kommuner					
		NUTS3/LAU2 totalt, st.		17	3	0	89	142	143	58		
		Referensår		2003			2005					
		Insamlings/ datakälla		Eurostat			Undersökning om tredelningen av landsbygden; datauppdatering Statistikcentralen					

Övergripande	2	Landsbygds-områdenas betydelse		**Beskrivning av landsbygdsområdena samt befolkningen, bruttoförädlingsvärdet och sysselsättningen**								Det totala förädlingsvärdet stiger, primär-produktionens andel sjunker inte okontrollerat. Målet är sysselsättnings-tillväxt och en kontrollerad nedgång i antalet sysselsatta inom primär-produktionen.	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014
				Enligt OECD:s landsbygdsdefinition				**Enligt den nationella tredelningen av landsbygden**					
			a) % av områdena	93,1	6,9	0		11,8	20	62,4	6,3		
			EU-25	56,2	35,9	7,9		n.a.	n.a.	n.a.	n.a.		
			Referensår	2003				2005					
			Insamlings/ datakälla	Eurostat				Undersökning om tredelningen av landsbygden; datauppdatering Statistikcentralen					
			b) % av befolkningen	62,2	37,8	0		15,8	15,2	10,7	58,3		
			EU-25	18,6	37,7	43,7		n.a.	n.a.	n.a.	n.a.		
			Referensår	2003				2004					
			Insamlings/ datakälla	Eurostat				Undersökning om tredelningen av landsbygden; datauppdatering Statistikcentralen					
			c) % av det totala förädlingsvärdet	52	48	0		9,66	11,13	6,39	72,04		
			EU-25	13,1	31,7	55,3		n.a.	n.a.	n.a.	n.a.		
			Referensår	2002				2001**					
			Insamlings/ datakälla	Eurostat				Undersökning om tredelningen av landsbygden; datauppdatering Statistikcentralen					
			d) % av de sysselsatta	56,6	43,4	0		16,1	14,3	8,8	60,8		
			EU-25	16,3	34,9	48,9		n.a.	n.a.	n.a.	n.a.		
			Referensår	2002				2003					
			Insamlings/ datakälla	Eurostat				Undersökning om tredelningen av landsbygden; datauppdatering Statistikcentralen					

*) OECD:s landsbygdstypologi lämpar sig inte särskilt väl för att beskriva förhållandena i Finland. I Finland ger man vid behov akt på skillnaderna i utveckling mellan regionerna genom en nationell tredelning av landsbygden.

**) Uppgiften = förädlingsvärdet till löpande priser; hela landet=100; den gamla tredelningen

Axel	Nr	Indikator	EU-data finns? ja/nej	Datakällor	Kommentarer	Indikatorförklaring (referensår)	Finland; utgångsnivå	EU-medeltal 10.3.2006	Finlands kvantitativa och kvalitativa mål vid utgången av programperioden 2007–2013	Rapportering till kommissionen
Axel 1: Att förbättra jord- och skogsbrukets konkurrenskraft	3	Användning av jordbruksmark	Ja	Eurostat		Andelen jordbruksmark som odlas, är permanent vall eller täcks av permanenta grödor (%) av den utnyttjade jordbruksarealen (2003)				Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
						– odlas	98,6	59,8	99 %	
						– permanent vall	1,2	33,1	0,8 %	
						– täckt av permanenta grödor	0,2	6,9	0,2 %	
	4	Struktur för jordbruket	Ja	Eurostat		Beskrivning av gårdarnas struktur och sysselsättande verkan (2003)				Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
						– gårdar (st.)	74 950	9 870 590	53000 gårdar	
						– utnyttjad jordbruksareal (ha)	2 244 700	156 032 740	2 200 000 - 2 300 000 ha	
						– genomsnittlig gårdsstorlek (ha)	29,9	15,8	35-50 ha	
						– gårdarna indelade i storleksklasser enligt UJA (st.)				
						- under 5 ha	9,9	61,9	-	
						- 5-49,9 ha	73,5	31,3	45 ha	
						- 50- ha	16,5	6,8	55 ha	
						Gårdarnas ekonomiska medelstorlek (ESU)	22,2	14,4	33 ESU	
						Gårdarnas ekonomiska storleksfördelning (%)				
						- under 2 ESU	8,1	47,8	-	
						- 2-99,9 ESU	90	49,4	90 %	
						- 100- ESU	1,9	2,8	10 %	
						Arbetskraft på gårdarna (AWU)	97 540	9 861 020	Sjunker i medeltal med 3 %/år.	
						Gårdarnas mjölkproduktion (milj. l) (2006)	2 279,20		2 200 - 2 300 milj. l.	

Axel	Nr	Indikator	EU-data finns? ja/nej	Datakällor	Kommentarer	Indikatorförklaring (referensår)	Finland; utgångsnivå	EU-medeltal 10.3.2006	Finlands kvantitativa och kvalitativa mål vid utgången av programperioden 2007–2013	Rapportering till kommissionen
Axel 1: Att förbättra jord- och skogsbrukets konkurrenskraft	5	Struktur för skogsbruket	Ja	Eurostat		Område där virke kan bjudas ut (1000 ha) (2000)	20 675	116 901	Arealen oförändrad.	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
						Skogsägande (%) (2000)			Inga förändringar i ägandeförhållandena	
						- offentligt (andra än staten)	3,5	9,6		
						- enskilt	75	64,8		
						De enskilda skogarnas och andra skogsbeklädda områdens medelstorlek (ha) (2000)	36,7	11,7	Skogsbruksenheternas genomsnittsstorlek förblir oförändrad.	
	6	Skogsproduktivitet	Ja	Eurostat		Skogarnas årliga tillväxt; virke med bark 1000 m3/år/ha (2003); %	3,5	4,9	Skogstillväxten är större än nu.	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014
Axel 2	7	Område som ingår	Ja	Eurostat		Klassificering av arealen (%) (2000)			Andelarna förblir oförändrade.	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
						- jordbruksareal	8,9	46,7		
						- skogsområden	59,2	31		
						- naturområden (natural area)	23,1	16		
						- bebyggt område	1,4	4		

Axel	Nr	Indikator	EU-data finns? ja/nej	Datakällor	Kommentarer	Indikatorförklaring (referensår)	Finland; utgångsnivå	EU-medeltal 10.3.2006	Finlands kvantitativa och kvalitativa mål vid utgången av programperioden 2007–2013	Rapportering till kommissionen
Axel 2: Att förbättra miljön och landsbygden genmo markförvaltning	8	Mindre gynnade områden	Ja	Eurostat		Utnyttjad jordbruksareal (UJA) enligt LFA-område (%) (2000)			Andelarna förblir oförändrade.	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
						– ej LFA	0	44,6		
						– LFA-bergsområde	52,2	16,3		
						– LFA-övriga	21,4	35,6		
						– LFA-särskilda naturbetingade nackdelar	26,5	3,2		
	9	Områden med extensivt jordbruk	Ja	Eurostat		Av den utnyttjade jordbruksarealen (%) (2003)			Andelarna förblir oförändrade.	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
						– i extensiv odling	0	10,1		
						– extensiv vall	7,1	21,2		
	10	Natura 2000-områden	Ja	DG ENV		Natura 2000-områden (%) (2005)			Andelarna förblir oförändrade.	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
						– av den totala arealen	13,9	13,2		
						–av den utnyttjade jordbruksarealen	0,35	n.a.		
						– av skogarna	5,9	n.a.		
	11	Biologisk mångfald: Skyddad skog	Ja	MCPFE2003	Ej relevant för program-åtgärderna. Indikatorn har inte harmoni-serats inom EU.	Skyddad areal i skogsområdena (%) (2003)			I Finland besluts det sannolikt om andelen skyddsområden och dess utveckling före utgången av år 2007.	-
						– MCPFE klass 1.1	0	1,7		
						– MCPFE klass 1.2.	6,2	1,7		
						– MCPFE klass 1.3.	1,7	3,7		
						– MCPFE klass 2.	0,9	10,6		

Axel	Nr	Indikator	EU-data finns? ja/nej	Datakällor	Kommentarer	Indikatorförklaring (referensår)	Finland; utgångsnivå	EU-medeltal 10.3.2006	Finlands kvantitativa och kvalitativa mål vid utgången av programperioden 2007–2013	Rapportering till kommissionen
Axel 2: Att förbättra miljön och landsbygden genom markförvaltning	12	Utveckling av skogsområden	Ja	FRA 2005	Ej relevant för program-åtgärderna.	Genomsnittlig årlig ökning av skogarna och de andra skogbeklädda områdena (1000 ha/år) (2005)	-0,6	454	Minskningen tilltar inte.	-
	13	Skydd för skogsekosystem	Ja	ICP 2005	Ej relevant för program-åtgärderna.	Löv/barrförlusten i klasserna 2–4 enligt trädklass (%) (2005)			Tilltar inte.	-
						– alla träd	9,8	24,1		
						– barrträd	10,1	21,8		
						– lövträd	8,4	28,1		
	14	Vattenkvalitet	Ja	DG ENV		Nitratkänsliga områden (%) av totalarealen (2005)	100	40,9	100 %	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
	15	Vattenanvändning	Ja	Eurostat		Den andel av den utnyttjade jordbruksarealen som bevattnas (%) (2003)	0	7,16	I Finland bevattnas endast en liten andel av jordbruksarealen.	-
	16	Skyddsskogar avseende i första hand jord och vatten	Ja	MCPFE2003	Ej relevant för program-åtgärderna.	Areal av skogarna och de andra skogbeklädda områdena som är avsedd för skydd av mark, vatten och andra ekosystem (%) (2000/2002)	0	6,8	I Finland finns inte behov av särskilda skyddande skogszoner.	-

Axel	Nr	Indikator	EU-data finns? ja/nej	Datakällor	Kommentarer	Indikatorförklaring (referensår)	Finland; utgångsnivå	EU-medeltal 10.3.2006	Finlands kvantitativa och kvalitativa mål vid utgången av programperioden 2007–2013	Rapportering till kommissionen
Axel 3: Att förbättra livskvaliteten på landsbygden och främja diversifieringen av den ekonomiska aktiviteten.	17	Befolkningstäthet	Ja	Eurostat		Befolkningstäthet (pers./km^2) (2003)	17,1	117,5	Förblir oförändrad.	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
	18	Åldersstruktur	Ja	Eurostat		Befolkningens fördelning efter åldersklass (%) (2001)			Andelen personer över 65 år stiger till ca 20 %.	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
						– 0–14 år	18,1	16,9		
						– 15–64 år	66,9	67,2		
						– 65- år	15	16		
	19	Ekonomisk struktur	Ja	Eurostat		Bruttoförädlingsvärde sektorvis (%) (2002)			Tjänstesektorns andel stiger, primär-produktionens och förädlingens andel förblir oförändrad eller sjunker något.	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
						- primärproduktion	3,5	2,1		
						– förädling	30,9	26,6		
						– tjänster	65,6	71,2		

Axel	Nr	Indikator	EU-data finns? ja/nej	Datakällor	Kommentarer	Indikatorförklaring (referensår)	Finland; utgångsnivå	EU-medeltal 10.3.2006	Finlands kvantitativa och kvalitativa mål vid utgången av programperioden 2007–2013	Rapportering till kommissionen
Axel 3: Att förbättra livskvaliteten på landsbygden och främja diversifieringen av den ekonomiska aktiviteten.	19B	Ekonomisk struktur-försörjningskvot		Statistik-centralen	Nationell	Ekonomisk försörjningskvot (2001):			Landsbygdens situation försämras inte avsevärt i förhållande till hela landet.	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
						- hela Fastlandsfinland	1,33			
						- landsbygden	1,63			
						- tätbebyggelsen	1,26			
	20	Sysselsättnings-struktur	Ja	Eurostat		Sysselsättning sektorvis (%) (2002)				Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
						- primärproduktion	5,34	5,05	3 %	
						- förädling	26,7	26,18	22 %	
						- tjänster	67,96	68,77	75 %	
	21	Långtids-arbetslöshet	Ja	Eurostat		De långtidsarbetslösas andel av arbetskraften (%) (2003)	2,28	4,14	Minskar till 1,0-1,5 %.	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.
	22	Deltagande i utbildning	Ja	Eurostat		Andelen 25–64-åringar med utbildning på mellanstadiet och högre nivå (%) av alla vuxna (2004)	77,6	69,8	Förblir oförändrad eller stiger.	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.

Axel	Nr	Indikator	EU-data finns? ja/nej	Datakällor	Kommentarer	Indikatorförklaring (referensår)	Finland; utgångsnivå	EU-medeltal 10.3.2006	Finlands kvantitativa och kvalitativa mål vid utgången av programperioden 2007–2013	Rapportering till kommissionen
Axel 3	23	Infrastruktur för internet	Ja	Eurostat/KM	Viktigare än det fasta nätet är att trådlöst bredband är tillgängligt i Finland. Målet är att trådlösa förbindelser skall vara tillgängliga i hela landet.	Andel av befolkningen med tillgång till bredband via det fasta nätet (%) (2004)	92	n.a.	96-97 %.	Uppdatering vid behov i de strategiska rapporteringarna åren 2010, 2012, 2014.

UTFALLSINDIKATORER

AXEL 1 ATT FÖRBÄTTRA JORD- OCH SKOGSBRUKETS KONKURRENSKRAFT						
Kod	**Åtgärd**	**Indikatorförklaring (referensår)**	**Kommentarer**	**Datakällor**	**Mål *inkl. Leaderdimensionen**	**Rapportering till kommissionen**
111	Yrkesutbildning och information	Antal mottagna ansökningar	Data om alla indikatorer också indelade efter Leaderdimensionen/ annat samt stödformen)	Hanke-registret	100-150 st.	Förvaltningsmyndigheten rapporterar i årsrapporterna, uppdatering i den strategiska rapporteringen åren 2010, 2012, 2014
		Antal godkända ansökningar			70-100 st.	
		Antal deltagande i utbildning (personer)			115 000 personer	
		Antal utbildningsdagar			170 000 dagar	
112	Startstöd för unga jordbrukare	Antal mottagna ansökningar		Rahtu-registret	5 250 st.	Förvaltningsmyndigheten rapporterar i årsrapporterna, uppdatering i den strategiska rapporteringen åren 2010, 2012, 2014
		Antal godkända ansökningar			4 620 st.	
		Antal unga jordbrukare som fått stöd (personer)			5 500 personer	
		Total investeringsvolym (euro)			938 miljoner euro	
		Genomsnittlig ålder då de unga jordbrukare som fått stöd har etablerat sig som jordbruksföretagare med ansvar för gårdsbruket	Nationell	Rahtu-registret	Sjunker med ett år under programperioden, vilket bidrar till att förbättra jordbrukets strukturutveckling.	

AXEL 1 ATT FÖRBÄTTRA JORD- OCH SKOGSBRUKETS KONKURRENSKRAFT						
Kod	**Åtgärd**	**Indikatorförklaring (referensår)**	**Kommentarer**	**Datakällor**	**Mål *inkl. Leaderdimensionen**	**Rapportering till kommissionen**
113	Förtidspension	-	Ur åtgärden finansieras i programmet endast utbetalningar beträffande åtaganden som ingåtts under programperioden 1995–1999.			-
121	Modernisering av jordbruksföretag	Antal mottagna ansökningar		Rahtu-registret	1 500 st.	Förvaltningsmyndigheten rapporterar i årsrapporterna, uppdatering i den strategiska rapporteringen åren 2010, 2012, 2014
		Antal godkända ansökningar			1 000 st.	
		Antal gårdar som fått investeringsstöd			1 100 st.	
		Total investeringsvolym			230 miljoner euro	
123	Högre värde på jord- och skogsbruksprodukter	Antal mottagna ansökningar	Data om alla indikatorer också indelade efter Leaderdimensionen/ annat samt stödformen	Hanke-registret	1200 st.	Förvaltningsmyndigheten rapporterar i årsrapporterna, uppdatering i den strategiska rapporteringen åren 2010, 2012, 2014
		Antal godkända ansökningar			1060 st.	
		Antal företag som fått stöd			1150 st.	
		Total investeringsvolym			160 miljoner euro	
124	Samarbete om utveckling av nya produkter, processer och tekniker inom jordbruks- och livsmedelssektorn samt inom skogsbrukssektorn	Antal mottagna ansökningar	Data om alla indikatorer också indelade efter Leaderdimensionen/ annat samt stödformen	Hanke-registret	150 st.	Förvaltningsmyndigheten rapporterar i årsrapporterna, uppdatering i den strategiska rapporteringen åren 2010, 2012, 2014
		Antal godkända ansökningar			120 st.	
		Antal samarbetsinitiativ som fått stöd			100 st.	

AXEL 2 ATT FÖRBÄTTRA MILJÖN OCH LANDSBYGDEN						
Kod	**Åtgärd**	**Indikatorförklaring (referensår)**	**Kommentarer**	**Insamlingssätt och utgångsnivå**	**Mål**	**Rapportering till kommissionen**
211	Ersättning för naturbetingade svårigheter i bergsområden (kompensationsbidrag)	Areal för vilken kompensationsbidrag betalats i Fastlandsfinland	EU	Tike (IACS) (2005) 1 143 566 ha	Andelarna förblir desamma.	Förvaltningsmyndigheten rapporterar i årsrapporterna, uppdatering i den strategiska rapporteringen åren 2010, 2012, 2014
		Beloppen av kompensationsbidrag i Fastlandsfinland (€)	Nationell	Tike (IACS) (2005) 235 427 388 €	Andelarna förblir desamma.	
		Antal gårdar i Fastlandsfinland som fått kompensationsbidrag	EU	Tike (IACS) (2005) 38 471	Gårdarna blir färre men andelarna förblir desamma.	
		Kompensationsbidragets andel av lantbruksinkomsten på gården	Nationell	MTT (2006 p) 8987€/26 193€=34%	Stiger en aning (lantbruksinkomsten minskar).	
		Areal för vilken kompensationsbidrag betalas, efter odlingsväxt	Nationell	Tike (IACS)	Andelarna förblir desamma.	
		- brödsäd				
		- fodersäd				
		- specialväxter				
		- energigrödor				
		- ensilage				
		- övriga vallväxter				
		- träda				
		- annan LFA-åker				
		- icke odlad åker				
212	Ersättningar i områden som inte är bergsområden men där det finns andra svårigheter	Areal för vilken kompensationsbidrag betalats i Fastlandsfinland	EU	Tike (IACS) (2005) 1 017 845 ha	Andelarna förblir desamma.	Förvaltningsmyndigheten rapporterar i årsrapporterna, uppdatering i den strategiska rapporteringen åren 2010, 2012, 2014
		Beloppen av kompensationsbidrag i Fastlandsfinland (€)	Nationell	Tike (IACS) (2005) 185 237 883 €	Andelarna förblir desamma.	
		Antal gårdar i Fastlandsfinland som fått kompensationsbidrag	EU	Tike (IACS) 27 450	Gårdarna blir färre men andelarna förblir desamma.	
		Kompensationsbidragets andel av lantbruksinkomsten på gården	Nationell	MTT (2006 p) 9468€/15785€=60%	Stiger en aning (lantbruksinkomsten minskar).	
		Areal för vilken kompensationsbidrag betalas, efter odlingsväxt	Nationell	Tike (IACS)	Andelarna förblir desamma.	
		- brödsäd				
		- fodersäd				
		- specialväxter				
		- energigrödor				
		- ensilage				

AXEL 2 ATT FÖRBÄTTRA MILJÖN OCH LANDSBYGDEN						
Kod	**Åtgärd**	**Indikatorförklaring (referensår)**	**Kommentarer**	**Insamlingssätt och utgångsnivå**	**Mål**	**Rapportering till kommissionen**
		- övriga vallväxter				
		- träda				
		- annan LFA-åker				
		- icke odlad åker				
213	Natura 2000-stöd och stöd som är kopplat till direktiv 2000/60/EG	Antal gårdar som fått stöd i Natura 2000-områden/ inom ramen för ramdirektivet för vatten	åtgärden tas inte i bruk	-	-	-
		Jordbruksmarksområden som fått stöd inom ramen för Natura 2000/ramdirektivet för vatten		-	-	-
214	Stöd för miljövänligt jordbruk (Miljöstöd för jordbruket)	Antal gårdar och andra markförvaltare som fått stöd	EU	Tike (IACS) (2005) 64 148 gårdar	Antalet gårdar minskar.	Förvaltningsmyndigheten rapporterar i årsrapporterna, uppdatering i den strategiska rapporteringen åren 2010, 2012, 2014
		Totalt område med miljöstöd för jordbruket	EU	Tike (IACS) (2005) 2 260 000 ha	Arealen förblir densamma.	
		Fysiskt område med miljöstöd för jordbruket inom ramen för denna åtgärd	EU	Tike (IACS) (2005) 1 910 000 ha	Arealen förblir densamma.	
		Totalt antal förbindelser och avtal	EU	Tike (IACS) (2005) 81935	Antalet förbindelser och avtal minskar (arealen förblir densamma).	
		Beloppen av miljöstöd för jordbruket i Fastlandsfinland	Nationell	Tike (IACS) (2005) 289,4 miljoner €	Andelarna förblir desamma.	
215	Stöd för djurens välbefinnande	Antal gårdar som fått stöd	EU	Tike	10400 gårdar med nöt, 1900 gårdar med svin	Förvaltningsmyndigheten rapporterar i årsrapporterna, uppdatering i den strategiska rapporteringen åren 2010, 2012, 2014
		Antal förbindelser som gäller djurens välbefinnande	EU	Tike	12300 förbindelser	
		Totalt belopp av stödet för djurens välbefinnande i Fastlandsfinland	Nationell	Tike	105 miljoner euro	
		Antal djurenheter för vilka stöd betalts på gårdar med nöt	Nationell	Tike	440 000 de	
		Antal djurenheter för vilka stöd betalts på gårdar med svin	Nationell	Tike	230 000 de	
		Antal stödtagargårdar per tilläggsvillkor och totalt antal tilläggsvillkor	Nationell	Tike	Målet kommer att ställas upp när åtgärden införs.	
		Antal djurenheter inom de valda tilläggsvillkoren	Nationell	Tike		
		Uppgifter om utbetalning i fråga om gårdar som åtagit sig att följa grundvillkoren och per tilläggsvillkor	Nationell	Tike		

AXEL 2 ATT FÖRBÄTTRA MILJÖN OCH LANDSBYGDEN						
Kod	**Åtgärd**	**Indikatorförklaring (referensår)**	**Kommentarer**	**Insamlingssätt och utgångsnivå**	**Mål**	**Rapportering till kommissionen**
216	Icke-produktiva investeringar	Antal gårdar och andra markförvaltare som fått stöd	EU	Tike	2 200 st.	Förvaltningsmyndigheten rapporterar i årsrapporterna, uppdatering i den strategiska rapporteringen åren 2010, 2012, 2014
		Totalt belopp av stöd för icke-produktiva investeringar	EU		14,600 miljoner euro	
221	En första beskogning av jordbruksmark		Ur åtgärden finansieras i programmet bara utbetalningar beträffande åtaganden som ingåtts under programperioden 1995-1999.			

AXEL 3: ATT FÖRBÄTTRA LIVSKVALITETEN PÅ LANDSBYGDEN OCH FRÄMJA DIVERSIFIERING AV EKONOMISK VERKSAMHET						
Kod	**Åtgärd**	**Indikatorförklaring (referensår)**	**Kommentarer**	**Datakällor**	**Mål *inkl. Leaderdimensionen**	**Rapportering till kommissionen**
311	Diversifiering till annan verksamhet än jordbruk	Antal mottagna ansökningar	Data om indikatorerna också indelade efter Leaderdimensionen/ annat samt stödformen	Hanke-registret	8 000 st.	Förvaltningsmyndigheten rapporterar i årsrapporterna, uppdatering i den strategiska rapporteringen åren 2010, 2012, 2014
		Antal godkända ansökningar			7 500 st.	
		Antal stödtagare			5 000 st.	
		Total investeringsvolym			100 miljoner euro	
312	Stöd för etablering och utveckling av företag	Antal mottagna ansökningar	Data om alla indikatorer också indelade efter Leaderdimensionen/ annat samt stödformen	Hanke-registret	10 000 st.	Förvaltningsmyndigheten rapporterar i årsrapporterna, uppdatering i den strategiska rapporteringen åren 2010, 2012, 2014
		Antal godkända ansökningar			8 500 st.	
		Antal mikroföretag som fått stöd/har etablerats			4 000 st. nya företag	
313	Främjande av turistverksamhet	Antal mottagna ansökningar	Data om alla indikatorer också indelade efter Leaderdimensionen/ annat samt stödformen	Hanke-registret	1 200 st.	Förvaltningsmyndigheten rapporterar i årsrapporterna, uppdatering i den strategiska rapporteringen åren 2010, 2012, 2014
		Antal godkända ansökningar			1 000 st.	
		Antal nya turistverksamheter som fått stöd			600 st.	
		Total investeringsvolym			15 miljoner euro	
		Nya turistprodukter	Nationell	Hanke-registret	Målet är utveckling i synnerhet av produkter för den internationella marknaden.	
321	Grundläggande tjänster för ekonomin och befolkningen på landsbygden	Antal mottagna ansökningar	Data om alla indikatorer också indelade efter Leaderdimensionen/ annat samt stödformen	Hanke-registret	1 400 st.	Förvaltningsmyndigheten rapporterar i årsrapporterna, uppdatering i den strategiska rapporteringen åren 2010, 2012, 2014
		Antal godkända ansökningar			1 200 st.	
		Antal insatser (investeringar) som fått stöd			400 st.	
		Total investeringsvolym			20 miljoner euro	
322	Förnyelse och utveckling av byarna	Antal mottagna ansökningar	Data om alla indikatorer också indelade efter Leaderdimensionen/ annat samt stödformen	Hanke-registret	2 000 st.	Förvaltningsmyndigheten rapporterar i årsrapporterna, uppdatering i den strategiska rapporteringen åren 2010, 2012, 2014
		Antal godkända ansökningar			1 700 st.	
		Antal byar där verksamhet (investeringar) ägt rum			1 000 st.	
		Total investeringsvolym			30 miljoner euro	

AXEL 3: ATT FÖRBÄTTRA LIVSKVALITETEN PÅ LANDSBYGDEN OCH FRÄMJA DIVERSIFIERING AV EKONOMISK VERKSAMHET						
Kod	**Åtgärd**	**Indikatorförklaring (referensår)**	**Kommentarer**	**Datakällor**	**Mål *inkl. Leaderdimensionen**	**Rapportering till kommissionen**
323	Bevarande och uppgradering av natur- och kulturarvet på landsbygden	Antal mottagna ansökningar	Data om alla indikatorer också indelade efter Leaderdimensionen/ annat samt stödformen	Hanke-registret	800 st.	Förvaltningsmyndigheten rapporterar i årsrapporterna, uppdatering i den strategiska rapporteringen åren 2010, 2012, 2014
		Antal godkända ansökningar			700 st.	
		Antal landsbygdsinsatser (investeringar) som fått stöd			200 st.	
		Total investeringsvolym			8 miljoner euro	
		Planer för landskapsvård/landskapsskydd/ landskapsplaner som uppkommit/uppdaterats i projekten	Nationell	Hanke-registret	800 st.	
331	Utbildning och information	Antal mottagna ansökningar	Data om alla indikatorer också indelade efter Leaderdimensionen/ annat samt stödformen	Hanke-registret	400 st.	Förvaltningsmyndigheten rapporterar i årsrapporterna, uppdatering i den strategiska rapporteringen åren 2010, 2012, 2014
		Antal godkända ansökningar			300 st.	
		Antal deltagande ekonomiska aktörer i aktiviteter som fått stöd			50 000 personer	
		Antal utbildningsdagar			75 000 st.	

AXEL 4: LEADER						
Kod	**Åtgärd**	**Indikatorförklaring (referensår)**	**Kommentarer**	**Datakällor**	**Mål**	**Rapportering till kommissionen**
41	Genomförande av de lokala strategierna	Antal lokala aktionsgrupper (LAG)		Förvaltnings-myndigheten	50-58 st.	Förvaltningsmyndigheten rapporterar i årsrapporterna, uppdatering i den strategiska rapporteringen åren 2010, 2012, 2014
411	- Under axel 1	Storlek på LAG-området (km^2)		LAG/statistik.	300 000-350 000 km2	
412	- Under axel 2	Total befolkning i LAG-området			ca 4 miljoner invånare	
413	- Under axel 3	Antal mottagna ansökningar		LAG/Hanke-registret	9 000 st.	
		Antal godkända ansökningar		Hanke-registret	7 000 st.	
		Antal projekt som finansierats av LAG			7 000 st.	
		Antal stödtagare			5 000 st.	
421	Gränsöverskridande och interregionalt samarbete	Antal mottagna ansökningar		Hanke-registret	900 st.	Förvaltningsmyndigheten rapporterar i årsrapporterna, uppdatering i den strategiska rapporteringen åren 2010, 2012, 2014
		Antal godkända ansökningar			600 st.	
		Antal samarbetsprojekt			600 st., där 300 st. är gränsöverskridande	
		Antal lokala aktionsgrupper som deltar i de samarbetsprojekt som fått stöd			50-58 st.	

AXEL 4: LEADER						
Kod	**Åtgärd**	**Indikatorförklaring (referensår)**	**Kommentarer**	**Datakällor**	**Mål**	**Rapportering till kommissionen**
431	Driva den lokala aktionsgruppen, satsa på kompetensutvecklings- och informationsinsatser	Antal mottagna ansökningar		Hanke-registret	200 st.	Förvaltningsmyndigheten rapporterar i årsrapporterna, uppdatering i den strategiska rapporteringen åren 2010, 2012, 2014
		Antal godkända ansökningar			200 st.	
		Antal insatser som fått stöd			4 000 st.	
		Antal deltagare i olika aktiviteter		LAG/Hanke-registret	200 000 personer	
		Medlemsantal i de lokala aktionsgrupperna enligt indelning i	Nationell	LAG	Målsatt medlemsantal i ett genomsnittligt område med 41000 invånare är 250 medlemmar som betalar medlemsavgift. Alla kommuner i området är medlemmar.	
		- kvinnor				
		- män				
		- organisationer				

RESULTATINDIKATORER

Axel 1: Att förbättra jord- och skogsbrukets konkurrenskraft						
Nr	**Åtgärder till vilka indikatorn hänför sig**	**Indikatorförklaring**	**Kommentarer**	**Datakällor**	**Mål *inkl. Leaderdimensionen**	**Rapportering till kommissionen**
(1)	111	Antal deltagare som framgångsrikt har fullföljt en utbildningsaktivitet relaterad till jordbruk och/eller skogsbruk		Hanke-registret	100 000	Förvaltningsmyndigheten rapporterar i årsrapporterna, uppdatering i den strategiska rapporteringen åren 2010, 2012, 2014
(2)	112, 121,123,124	Ökning av bruttovärde som tillförts gårdar/företag som fått stöd		Hanke-och Rahtu-registren, företagsdatabaser	Bruttoförädlingsvärdet stiger på de gårdar som fått stöd	Förvaltningsmyndigheten rapporterar i årsrapporterna, uppdatering i den strategiska rapporteringen åren 2010, 2012, 2014
(3)	121, 123, 124	Antal gårdar/företag som introducerat nya produkter och/eller nya tekniker		Rahtu-och Hanke-registren	950 gårdar/företag	Förvaltningsmyndigheten rapporterar i årsrapporterna, uppdatering i den strategiska rapporteringen åren 2010, 2012, 2014
(4)	(131, 132, 133)	Värde av jordbruksproduktion inom ramen för godkända kvalitetsmärken/-normer	åtgärderna ingår inte i programmet		-	-
(5)	(141, 142)	Antal jordbrukare som kommit in på marknaden	Gäller endast nya medlemsländer		-	-
	123, 124	Ökning av omsättningen	Nationell	företagsdatabaser	Bestående arbetsplatser uppkommer via ökad omsättning.	Förvaltningsmyndigheten rapporterar i årsrapporterna, uppdatering i den strategiska rapporteringen åren 2010, 2012, 2014
	123, 124	Antal tillskapade arbetsplatser, brutto	Nationell i detta sammanhang	Hanke-registret	1700 arbetsplatser	Förvaltningsmyndigheten rapporterar i årsrapporterna, uppdatering i den strategiska rapporteringen åren 2010, 2012, 2014

Axel 2: Att förbättra miljön och landsbygden genom markförvaltning						
Nr	**Åtgärder till vilka indikatorn hänför sig**	**Indikatorförklaring**	**Kommentarer**	**Datakällor**	**Mål *inkl. Leaderdimensionen**	**Rapportering till kommissionen**
(6)	211, 212, 214, 215, 216	Område för framgångsrik markförvaltning som har haft betydelse för		Tike (IACS)	Totalarealen förblir densamma som under programperioden 2000–2006.	Förvaltningsmyndigheten rapporterar i årsrapporterna, uppdatering i den strategiska rapporteringen åren 2010, 2012, 2014
		a) biologisk mångfald och jordbruk/skogsbruk med högt naturvärde				
		b) vattenkvalitet				
		c) klimatförändringar				
		d) jordkvalitet				
		e) undvikande av marginalisering och övergivande av mark				

Axel 3: Att förbättra livskvaliteten på landsbygden och främja diversifiering av ekonomisk verksamhet						
Nr	**Åtgärd till vilken indikatorn hänför sig**	**Indikatorförklaring**	**Kommentarer**	**Datakällor**	**Mål *inkl. Leaderdimensionen**	**Rapportering till kommissionen**
(7)	311,312, 313	Ökning av bruttovärdet för annan mark än jordbruksmark som tillförts företag som fått stöd		Hanke-registret, företagsdatabaser	Bruttoförädlingsvärdet i de företag som fått stöd stiger.	Förvaltningsmyndigheten rapporterar i årsrapporterna, uppdatering i den strategiska rapporteringen åren 2010, 2012, 2014
(8)	311, 312, 313	Bruttoantalet tillskapade arbetstillfällen		Hanke-registret	8 200 arbetsplatser	Förvaltningsmyndigheten rapporterar i årsrapporterna, uppdatering i den strategiska rapporteringen åren 2010, 2012, 2014
(8B)	311, 312, 313	Ökning av omsättningen	Nationell	Hanke-registret, företagsdatabaser	Bestående arbetsplatser uppkommer via ökad omsättning	
(9)	313	Ökning av antalet turister	Förändring till följd av de investeringar som fått stöd. Inom åtgärden stöds bara investeringar som är relaterade till turiststråk.	Hanke-registret	Antalet turister stiger på de orter där investeringar genomförts.	Förvaltningsmyndigheten rapporterar i årsrapporterna, uppdatering i den strategiska rapporteringen åren 2010, 2012, 2014
(10)	321, 322, 323	Befolkning i landsbygdsområden som fått förbättrad service		Hanke-registret	I genomsnitt 40–90 personer per projekt	Förvaltningsmyndigheten rapporterar i årsrapporterna, uppdatering i den strategiska rapporteringen åren 2010, 2012, 2014
(11)	321	Ökning av internet-förekomst i landsbygdsområden	Upprättande av internet förbindelser stöds inte i programmet.	Statistik	I hela Finland bör det vid utgången av år 2013 vara möjligt att använda trådlöst internet.	Förvaltningsmyndigheten rapporterar i årsrapporterna, uppdatering i den strategiska rapporteringen åren 2010, 2012, 2014

Axel 3: Att förbättra livskvaliteten på landsbygden och främja diversifiering av ekonomisk verksamhet						
Nr	**Åtgärd till vilken indikatorn hänför sig**	**Indikatorförklaring**	**Kommentarer**	**Datakällor**	**Mål *inkl. Leaderdimensionen**	**Rapportering till kommissionen**
(12)	331	Antal deltagare som framgångsrikt har slutfört en utbildningsaktivitet		Hanke-registret; den instans som ansvarar för projektet	45 000	Förvaltningsmyndigheten rapporterar i årsrapporterna, uppdatering i den strategiska rapporteringen åren 2010, 2012, 2014
	321	Antal tjänster	Nationell	Hanke-registret; den instans som ansvarar för projektet		Förvaltningsmyndigheten rapporterar i årsrapporterna, uppdatering i den strategiska rapporteringen åren 2010, 2012, 2014
		- bevarade			500	
		- nya			1 000	
	322	Nya invånare	Nationell	Hanke-registret; den instans som ansvarar för projektet	1 000 personer	Förvaltningsmyndigheten rapporterar i årsrapporterna, uppdatering i den strategiska rapporteringen åren 2010, 2012, 2014
	322	Uppgjorda/uppdaterade planer för utveckling av byarna	Nationell	Hanke-registret; den instans som ansvarar för projektet	1 200 st.	Förvaltningsmyndigheten rapporterar i årsrapporterna, uppdatering i den strategiska rapporteringen åren 2010, 2012, 2014

EFFEKTINDIKATORER (INDIKATORER FÖR MÅLUPPFYLLELSE)

Nr	Indikator	EU-data finns? ja/nej	Datakällor	Kommentarer	Indikatorförklaring (referensår)	Finland; utgångsnivå	EU-medeltal (EU 25)	Finlands kvantitativa och kvalitativa mål vid utgången av programperioden 2007–2013	Rapportering till kommissionen
1	Ekonomisk tillväxt	Ja	Utfalls- och resultatdata, allmänna statistikdata, tidigare erfarenheter och utvärderingar	Utgångsnivå: bruttoförädlingsvärde / FTE (euro)	Bruttoförädlingsvärdets nettoökning uttryckt i köpkraftsstandard (PPS); euro			De åtgärder som fått stöd ger alla branscher som följs ett högre nettoförädlingsvärde.	I samband med utvärderingarna
					- inom jordbruket	13 545	17 145		
					- inom skogsbruket	119 300	30 300		
					- utanför primärproduktionen	n.a.	n.a.		
2	Ökning av sysselsättningen		Utfalls- och resultatdata, allmänna statistikdata, tidigare erfarenheter och utvärderingar		Heltidsarbetsplatser som skapats (st.)	Åren 2000–2006 ca 12 000 arbetsplatser per 13.12.05 via projekt för landsbygds-utveckling	n.a.	10 000 arbetsplatser, av vilka ca 6 500 heltidsarbetsplatser.	I samband med utvärderingarna
					- inom jordbruket				
					- inom skogsbruket				
					- utanför primärproduktionen				
3	Arbetsproduktivitet	Ja	Utfalls- och resultatdata, allmänna statistikdata, tidigare erfarenheter och utvärderingar	Utgångsnivå: bruttoförädlingsvärde / FTE (euro)	Bruttoförädlingsvärdets förändring/heltidsarbetsplats (FTE) (euro)			Arbetsproduktiviteten stiger med ca 1-1,5 % /år.	I samband med utvärderingarna
					- inom jordbruket	13 545	17 145		
					- inom skogsbruket	119 300	38 300		
					- inom livsmedelssektorn	50 200	46 700		
4	Vända den negativa utvecklingen beträffande biologisk mångfald	Ja	Utfalls- och resultatdata, allmänna statistikdata, tidigare erfarenheter och utvärderingar		Förändring (%) inom fågelpopulationerna kompletterad med en kvalitativ beskrivning	100,7	100 (index)	103	I samband med utvärderingarna

Nr	Indikator	EU-data finns? ja/nej	Datakällor	Kommentarer	Indikatorförklaring (referensår)	Finland; utgångsnivå	EU-medeltal (EU 25)	Finlands kvantitativa och kvalitativa mål vid utgången av programperioden 2007–2013	Rapportering till kommissionen
5	Underhåll av jordbruksmark och skogsmark med höga naturvärden	Nej	Utfalls- och resultatdata, allmänna statistikdata, tidigare erfarenheter och utvärderingar	Utveckling av indikator på EU-nivå pågår	Förändringen i fråga om HNV-områden (%) kompletterad med en kvalitativ beskrivning	Utveckling av en indikator på EU-nivån pågår och kommissionen är i färd med att inleda en egen undersökning. Utgångs- och målnivåerna anges efter detta			I samband med utvärderingarna
					- inom jordbruksområdena				
					- inom skogsområdena				
6	Förbättring av vattenkvaliteten	Ja	Utfalls- och resultatdata, allmänna statistikdata, tidigare erfarenheter och utvärderingar		Förändringar i de totala näringsbalanserna; värden och trender				I samband med utvärderingarna
					Kvävebalans (kg/ha)	58	51	46	
7	Medverkan till att bekämpa klimatförändringarna	Ja	Utfalls- och resultatdata, allmänna statistikdata, tidigare erfarenheter och utvärderingar		Uppgång i produktionen av förnybar energi (Ktoes / Kt)				I samband med utvärderingarna
					- inom jordbruket	0	2 084	108	
					- inom skogsbruket	6 903	53 996	7 895	
					- övrigt	-		-	
					Odlingsarealen för åkerbioenergi (ha energigrödor)	ca 9 000		ca 200 000 ha, varav 50 000–100 000 ha rörflen	
8	Bevarande av ett öppet jordbrukslandskap		Utfalls- och resultatdata, allmänna statistkdata, tidigare erfarenheter och utvärderingar	Nationell; data för utgångsläget inbegriper data för Åland	Odlad åker samt ängar och naturbeten (miljoner ha) (2002)	2,245		2,223-2,267 miljoner ha	I samband med utvärderingarna

Nr	Indikator	EU-data finns? ja/nej	Datakällor	Kommentarer	Indikatorförklaring (referensår)	Finland; utgångsnivå	EU-medeltal (EU 25)	Finlands kvantitativa och kvalitativa mål vid utgången av programperioden 2007–2013	Rapportering till kommissionen
9	Socialt kapital	Nej	Utfalls- och resultatdata, allmänna statistikdata, tidigare erfarenheter och utvärderingar, förfrågningar i ansl. till aktions-gruppernas självvärdering, barometrar	Nationell	Ökning av det sociala kapitalet - samarbete, mängd och smidighet, förtroende - samhörighet mellan invånarna i området - aktivering av människorna så att de deltar i utvecklingsarbetet; större utvecklingsfärdigheter - minskad marginalisering	Olika undersök-ningar, utvärderinga r efter halva tiden av Leader+	n.a.	Det sociala kapitalet stärks via projekten, särskilt genom Leaderdimensionen	I samband med utvärderingarna

Bilaga 9. Nationella stödregioner

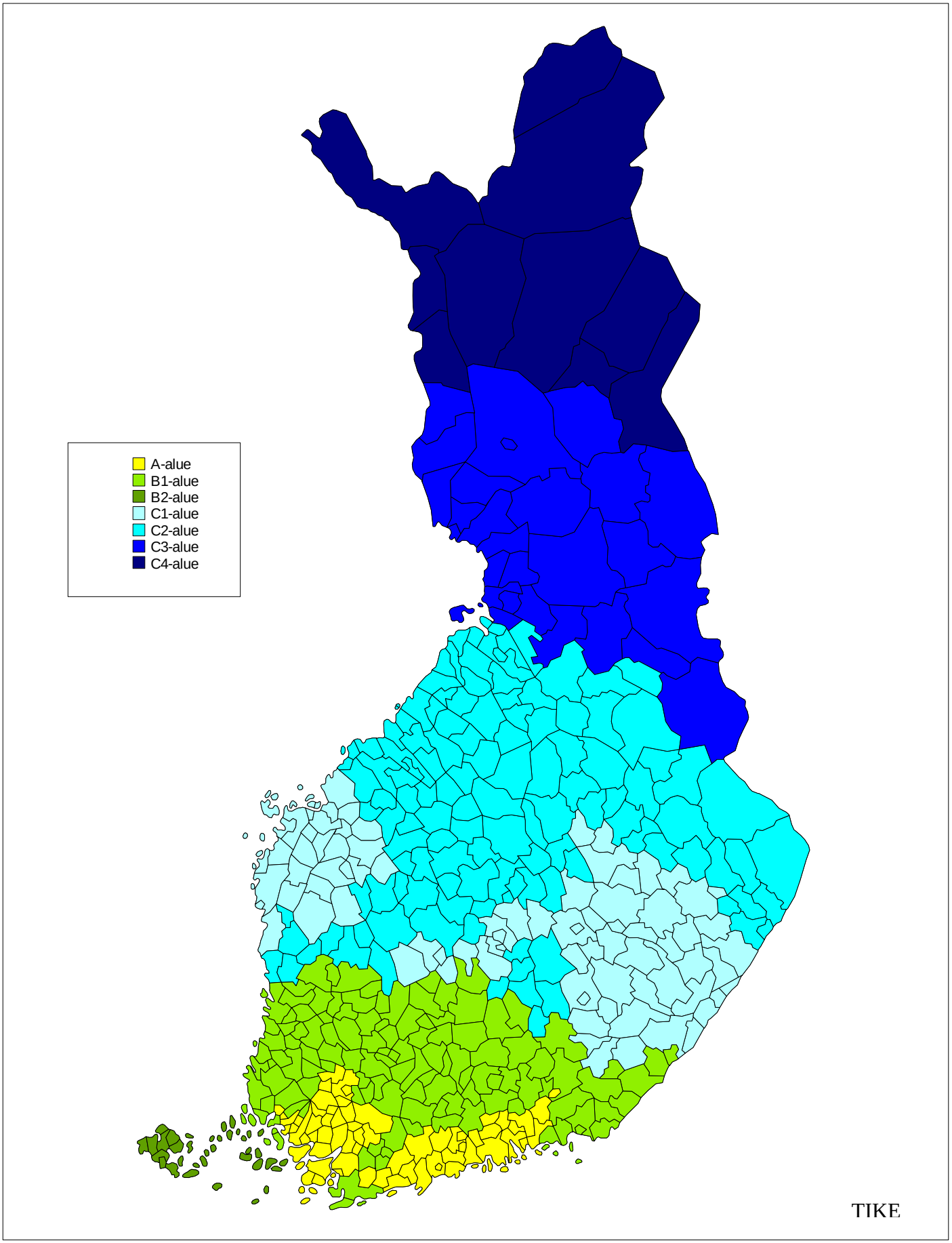

alue=region

Region A
Alastaro, Askola, Aura, Bjärnå, Borgnäs, Elimäki, Esbo, Grankulla, Helsingfors, Karis, Kervo, Kiikala, Kimito, Koski, Kouvola, Kuusjoki, Kyrkslätt, Lappträsk, Liljendal, Loimaa, Lojo, Lovisa, Lundo, Marttila, Masku, Mellilä, Muurla, i Mynämäki kommun före detta Mietoinen kommun, Mörskom, Nurmijärvi, Oripää, Pemar, Pertteli, Pojo, Pukkila, Pöytyä, Reso, Rusko, Salo, Sibbo, Sjundeå, Somero, Strömfors, Tarvasjoki, Träskända, Tusby, Vanda, Vichtis och Västanfjärd samt, frånsett skärgårdsdelarna, Borgå, Dragsfjärd, Finby, Halikko, Ingå, Lemu, Nådendal, Pargas, Pernå, Pikis, Sagu, S:t Karins och Åbo.

Region B
Akaa, Anjalankoski, Artsjö, Asikkala, Birkala, Björneborg, Brändö, Eckerö, Ekenäs, Eura, Euraåminne, Finström, Forssa, Fredrikshamn, Föglö, Geta, Gustavs, Hammarland, Hangö, Harjavalta, Hartola, Hattula, Hauho, Hausjärvi, Heinola, Hollola, Houtskär, Huittinen, Humppila, Hyvinge, Hämeenkoski, Högfors, Iitti, Ikalis, Imatra, Iniö, Jaala, Janakkala, Jockis, Jomala, Joutseno, Juupajoki, Jämijärvi, Jämsä frånsett de delar som hör till region C1, Kalvola, Kangasala, Kankaanpää, Karislojo, Kiikoinen, Kisko, Kiukainen, Kjulo, Korpo, Kotka, Kuhmalahti, Kuhmoinen, Kumlinge, Kumo, Kuusankoski, Kylmäkoski, Kärkölä, Kökar, Lahtis, Laitila, Lammi, Lappi, Lavia, Lemi, Lemland, Lempäälä, Loppi, Lumparland, Luumäki, Luvia, Mariehamn, Merimasku, Miehikkälä, Mouhijärvi, Mynämäki med undantag av de områden som hör till region A, Mäntsälä, Mäntyharju, Nagu, Nakkila, Nastola, Nokia, Norrmark, Nousis, Nummi-Pusula, Nystad, Orimattila, Orivesi, Padasjoki, Punkalaidun, Pyttis, Pyhäranta, Påmark, Pälkäne, Raumo, Renko, Riihimäki, Rimito, Saltvik, Sammatti, Sottunga, Sund, Suomusjärvi, Sysmä, Säkylä, Tammela, Tammerfors, Tavastehus, Tavastkyro, Tuulos, Tövsala, Ulvsby, Urjala, Vahto, Valkeakoski, Valkeala, Vammala, Vampula, Vehmaa, Velkua, Vesilahti, Villmanstrand, Villnäs, Virolahti, Vårdö, Ylämaa, Yläne, Ylöjärvi, Ypäjä och Äetsä samt skärgårdsdelarna av Borgå, Dragsfjärd, Finby, Halikko, Ingå, Lemu, Nådendal, Pargas, Pernå, Pikis, Sagu, S:t Karins och Åbo.

Skärgårdsområden

Yttre skärgården
Brändö, Föglö, Houtskär, Iniö, Korpo, Kumlinge, Kökar, Nagu, Sottunga, Velkua och Vårdö samt dessutom de genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet särskilt angivna delområdena i följande kommuner: Borgå, Dragsfjärd, Ekenäs, Finby, Gustavs, Halikko, Hammarland, Ingå, Lemland, Lemu, Merimasku, Nystad, Nådendal, Pargas, Pernå, Pikis, Rimito, Sagu, S:t Karins, Tövsala och Åbo.

Inre skärgården
De genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet särskilt angivna delområden i följande kommuner: Hartola, Hauho, Joutseno, Jämijärvi, Jämsä, Kangasala, Kuhmoinen, Kuusankoski, Orivesi, Padasjoki, Pälkäne, Sysmä och Valkeala.

Fasta Åland
Eckerö, Finström, Geta, Jomala, Lumparland, Mariehamn, Saltvik och Sund samt dessutom de genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet särskilt angivna delområdena i kommunerna Hammarland och Lemland.

Region C1
Alahärmä, Enonkoski, Hankasalmi, Heinävesi, Ilmajoki, Jalasjärvi, Joensuu med undantag av de områden som hör till region C2 norra, Jorois, Jurva, Juva, Jyväskylä, Jyväskylä lk, i Jämsä kommun före detta Kuorevesi kommun, Jämsänkoski, Kaskö, Kauhajoki, Kauhava, Kerimäki, Kesälahti, Kitee, Korpilahti, Korsholm med undantag av de områden som hör till region C2 norra, Korsnäs, Kristinestad, Kuopio, Kuortane, Kurikka, Laihela, Lappo, Laukaa, Leppävirta, Liperi, Lillkyro, Malax, Maaninka, Muurame, Mänttä, Nurmo, Nykarleby, Nyslott, Närpes, Oravais, Outokumpu, Parikkala, Pieksämäki, Punkaharju, Puumala, Rantasalmi, Rautjärvi, Ristiina, Ruokolahti, Ruovesi, Rääkkylä, Savitaipale, Savonranta, Seinäjoki med undantag av de områden som hör till region C2 norra, Siilinjärvi, S:t Michel, Storkyro, Sulkava, Suomenniemi, Suonenjoki, Taipalsaari, Tuusniemi, Varkaus, Vasa, Vilppula, Vörå-Maxmo med undantag av de områden som hör till region C2 norra, Ylihärmä, Ylistaro och Östermark.

Region C2
Alajärvi, Alavieska, Alavus, Brahestad, Bötom, Etseri, Evijärvi, Haapajärvi, Haapavesi, Halsua, Himanka, Hirvensalmi, Honkajoki, Idensalmi, Jakobstad, Joutsa, Juankoski, Kaavi, Kalajoki, Kangasniemi, Kannonkoski, Kannus, Karleby, Karstula, Karttula, Karvia, Kaustby, Keitele, Kelviå, Kempele, Kestilä, Keuruu, Kihniö, Kinnula, Kiuruvesi, Kivijärvi, Konnevesi, Kontiolahti, Kortesjärvi, Kronoby, Kuru, Kyyjärvi, Kärsämäki, Lapinlahti, Lappajärvi, Larsmo, Lehtimäki, Leivonmäki, Lestijärvi, Limingo, Lochteå, Luhanka, Lumijoki, Merijärvi, Muhos, Multia, Nilsiä, Nivala, Oulainen, Oulunsalo med undantag av de områden som hör till region C3, Parkano, Pedersöre, Perho, Pertunmaa, Petäjävesi, Pielavesi, Pihtipudas, Piippola, Polvijärvi, Pulkkila, Pyhäjoki, Pyhäjärvi, Pyhäntä, Pyhäselkä, Pylkönmäki, Rantsila, Rautalampi, Reisjärvi, Saarijärvi, Sastmola, i Seinäjoki stad före detta Peräseinäjoki kommun, Sievi, Siikainen, Siikajoki, Soini, Sonkajärvi, Storå, Tervo, Tohmajärvi, Toholampi, Toivakka, Tyrnävä, Töysä, Ullava, Uurainen, Varpasjärvi, Vesanto, Vetil, Vieremä, Vihanti, Viitasaari, Vimpeli, Virdois, Ylivieska och Äänekoski.

Region C2 norra
Eno, Ilomants, i Joensuu stad före detta Kiihtelysvaara kommun och före detta Tuupovaara kommun, Juuka, Kajana, Lieksa, Nurmes, Paltamo, Rautavaara, Ristijärvi, Sotkamo, Vaala och Valtimo samt i Korsholms kommun Björköby och Replot och i Vörå-Maxmo kommun områdena utanför fastlandet.

Region C3

P1
Haukipudas, Kiiminki, Uleåborg, Utajärvi, Ylikiiminki och de delar av Oulunsalo kommun som ligger inom Ylikiiminki kommuns gränser.

P2
Hyrynsalmi, Ii, Karlö, Kemi, Keminmaa, Kuhmo, Simo, Tervola, Torneå och Yli-Ii.

P3
Kemijärvi, Pello, Pudasjärvi, Puolanka, Ranua, Rovaniemi, Suomussalmi, Taivalkoski och Övertorneå.

P4
Kuusamo och Posio.

Region C4

P4
Kolari, Pelkosenniemi, Salla och Savukoski samt Kittilä och Sodankylä med undantag av de områden som hör till P5.

P5
Enare, Enontekis, Muonio och Utsjoki samt i Kittilä och Sodankylä kommuner de områden som i fråga om Kittilä i jord- och skogsbruksministeriets beslut nr 3733/514/96 av den 10 juli 1996 och i fråga om Sodankylä kommun i jord- och skogsbruksministeriets beslut nr 3039/514/95 av den 9 augusti 1995 har godkänts höra till området P5.

Skärgården i region C1 och C2

De delområden i följande kommuner i region C1 och C2 som bestäms särskilt genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet:

Region C1
Enonkoski, Hankasalmi, Heinävesi, Jorois, Kerimäki, Kesälahti, Korpilahti, Kuopio, Leppävirta, Liperi, Malax, Nyslott, Punkaharju, Puumala, Rantasalmi, Ristiina, Ruovesi, S:t Michel, Sulkava, Suomenniemi, Suonenjoki, Taipalsaari, Varkaus och Vilppula.

Region C2
Hirvensalmi, Joutsa, Juankoski, Kangasniemi, Kannonkoski, Karttula, Keuruu, Kiuruvesi, Kivijärvi, Kontiolahti, Lapinlahti, Luhanka, Nilsiä, Pertunmaa, Pielavesi, Polvijärvi, Rautalampi, Saarijärvi, Tervo, Vesanto, Vieremä, Virdois och Äänekoski

Bilaga 10. Kommuner där kompensationsbidrag betalas (situationen 15.5.2006).

Tabell 1. Kommunerna i det bergsområde som avses i artikel 18 i rådets förordning (EG) nr 1257/1999 och den utnyttjade jordbruksarealen år 2005 (Lantbruksregister 2005).

Kommun	Utnyttjad jordbruksareal (ha)	Kommun	Utnyttjad jordbruksareal (ha)
Alahärmä	10786	Multia	1595
Alajärvi	9653	Muonio	353
Alavieska	5398	Korsholm	14959
Alavus	11007	Muurame	917
Eno	1597	Mänttä	55
Enonkoski	1419	Nilsiä	8562
Enontekis	186	Nivala	17489
Evijärvi	4744	Nurmes	5935
Haapajärvi	8326	Nurmo	5598
Haapavesi	10268	Närpes	19649
Karlö	1792	Oravais	4756
Halsua	3094	Oulainen	6343
Hankasalmi	6492	Uleåborg	1942
Haukipudas	1082	Oulunsalo	1212
Haukivuori	2535	Outokumpu	3727
Heinävesi	1494	Padasjoki	2815
Himanka	3017	Paltamo	1925
Hirvensalmi	2136	Parkano	4924
Honkajoki	6238	Pedersöre	13845
Hyrynsalmi	1242	Pelkosenniemi	375
Ii	986	Pello	1238
Idensalmi	12020	Perho	5053
Ikalis	9276	Petäjävesi	2452
Ilmajoki	18345	Pieksämäki	33
Ilomants	2303	Pieksänmaa	7320
Enare	509	Pielavesi	7695
Storå	5690	Jakobstad	536
Storkyro	12613	Pihtipudas	6959
Jalasjärvi	18186	Piippola	1969
Joensuu	3086	Polvijärvi	8398
Jorois	6770	Påmark	2362
Juankoski	6703	Posio	3460
Jurva	6408	Pudasjärvi	3556
Juuka	4789	Pulkkila	3140
Juupajoki	2862	Puolanka	1690
Juva	8212	Pyhäjoki	4454
Jyväskylä	62	Pyhäjärvi *(l)*	6332
Jyväskylä lk	3027	Pyhäntä	1585
Jämijärvi	5533	Pyhäselkä	6184
Jämsä	7391	Pylkönmäki	1176
Jämsänkoski	1385	Brahestad	3820
Kaavi	1972	Rantasalmi	6629
Kajana	1982	Rantsila	6166
Kalajoki	11555	Ranua	4022
Kangasniemi	4101	Rautalampi	4212
Kankaanpää	9155	Rautavaara	1648
Kannonkoski	2032	Reisjärvi	7024
Kannus	5971	Ristijärvi	1580
Bötom	4156	Rovaniemi	4717
Karstula	5492	Ruovesi	5696
Karttula	1583	Ruukki	12150
Karvia	7518	Rääkkylä	4599
Kaskö	1	Saarijärvi	7229
Kauhajoki	21097	Salla	1695
Kauhava	12869	Nyslott	3835
Kaustby	5447	Savonranta	535
Keitele	2720	Savukoski	736

Kemi	30
Kemijärvi	1454
Keminmaa	1415
Kempele	2148
Kerimäki	3411
Kestilä	4419
Kesälahti	2378
Keuruu	4691
Kihniö	2487
Kiiminki	829
Kinnula	2593
Kitee	7995
Kittilä	1575
Kiuruvesi	19185
Kivijärvi	1145
Karleby	4183
Kolari	1102
Konnevesi	2823
Kontiolahti	2944
Korpilahti	3948
Korsnäs	1701
Kortesjärvi	6633
Kristinestad	8941
Kronoby	10323
Kuhmo	3895
Kuhmoinen	1899
Kuivaniemi	1445
Kuopio	8550
Kuortane	7518
Kurikka	11963
Kuru	2002
Kuusamo	5323
Kyyjärvi	2549
Kelviå	4572
Kärsämäki	6115
Laihela	10265
Lapinlahti	8953
Lappajärvi	5591
Lappo	20580
Laukaa	7820
Lehtimäki	3066
Leivonmäki	745
Leppävirta	5512
Lestijärvi	1772
Lieksa	7195
Limingo	8456
Liperi	11964
Lochteå	5944
Lumijoki	5013
Larsmo	941
Malax	7653
Maaninka	8018
Maxmo	528
Merijärvi	2735
Sastmola	3329
Muhos	7361
Seinäjoki	10557
Sievi	9338
Siikainen	3443
Siikajoki	4244
Siilinjärvi	7512
Simo	2303
Sodankylä	2801
Soini	2953
Sonkajärvi	7929
Sotkamo	7208
Sumiainen	1113
Suolahti	279
Suomussalmi	2840
Suonenjoki	3850
Taivalkoski	1489
Tervo	1834
Tervola	4385
Östermark	10141
Tohmajärvi	8244
Toholampi	7986
Toivakka	1628
Torneå	6854
Tuusniemi	3071
Tyrnävä	11793
Töysä	4339
Ullava	2810
Utajärvi	4172
Utsjoki	325
Uurainen	2282
Nykarleby	12270
Vaala	5606
Vasa	1373
Valtimo	5105
Varkaus	1270
Varpaisjärvi	5366
Vesanto	3674
Vetil	5987
Vieremä	10749
Vihanti	4558
Viitasaari	5479
Viljakkala	2267
Vilppula	3597
Vimpeli	3771
Virdois	7664
Vuolijoki	2038
Lillkyro	7233
Vörå	9542
Ylihärmä	5880
Yli-Ii	2355
Ylikiiminki	2204
Ylistaro	14425
Övertorneå	3563
Ylivieska	7502
Etseri	4251
Äänekoski *(l)*	3667
S:t Michel	7421
Totalt (ha)	**1 169 339**

Bilaga 10. Kommuner där kompensationsbidrag betalas (situationen 15.5.2006).

Tabell 2. Kommunerna i det område som avses i artikel 19 i rådets förordning (EG) nr 1257/1999 och den utnyttjade jordbruksarealen år 2005 (Lantbruksregister 2005).

Kommun	Utnyttjad jordbruksareal (ha)	Kommun	Utnyttjad jordbruksareal (ha)
Asikkala	7762	Mouhijärvi	5053
Eura	7356	Mynämäki	8377
Euraåminne	6556	Mäntyharju	3802
Forssa	6827	Nastola	5491
Hangö	173	Norrmark	2075
Hartola	4080	Nousis	6253
Hattula	6441	Nummi-Pusula	9917
Hauho	6660	Orivesi	6826
Hausjärvi	12263	Parikkala	10532
Heinola *(l)*	2296	Pertunmaa	2329
Hollola	11163	Punkaharju	2760
Huittinen	12995	Punkalaidun	12578
Humppila	6103	Puumala	2125
Hämeenkoski	5169	Pyhäranta	1871
Tavastkyro	9613	Pälkane	4677
Tavastehus	1825	Raumo	2528
Iitti	13248	Rautjärvi	2142
Jaala	2852	Renko	4410
Janakkala	13233	Ristiina	3210
Jockis	7999	Ruokolahti	2965
Joutsa	3296	Sammatti	1145
Kalvola	3016	Savitaipale	4389
Kangasala	7421	Sulkava	3254
Karislojo	2178	Suodenniemi	3602
Högfors	3235	Suomenniemi	733
Kiikoinen	2896	Suomusjärvi	2367
Kodisjoki	889	Sysmä	7817
Kumo	11134	Säkylä	3336
Kuhmalahti	1654	Tammela	8397
Kuusankoski	1762	Ekenäs *(l)*	9248
Kärkölä	8721	Tuulos	1934
Laitila	11570	Urjala	10462
Lammi	8375	Nystad *(l)*	8194
Lappi	4311	Vahto	2146
Lavia	3990	Valkeala	10812
Lemi	3023	Vammala	11925
Lempäälä	4419	Vampula	6384
Loppi	7179	Vehmaa	6041
Luhanka	1069	Vesilahti	5697
Luopioinen	2701	Yläne	5079
Luumäki	6176	Ypäjä	8371
Luvia	2405	Äetsä	5385
Längelmäki	2997	Taipalsaari	2346
Merimasku	1128	Tövsala	3291
		Totalt (ha)	**482 435**

Bilaga 10. Kommuner där kompensationsbidrag betalas (situationen 15.5.2006).

Tabell 3. Kommunerna i det område som avses i artikel 20 i rådets förordning (EG) nr 1257/1999 och den utnyttjade jordbruksarealen år 2005 (Lantbruksregister 2005).

Kommun	Utnyttjad jordbruksareal (ha)	Kommun	Utnyttjad jordbruksareal (ha)
Alastaro	10265	Muurla	2393
Anjalankoski	14839	Mörskom	5977
Artsjö	6417	Mäntsälä	15609
Villnäs	1639	Nådendal	610
Askola	7421	Nakkila	6163
Aura	4447	Nagu	2455
Dragsfjärd	1534	Nokia	4182
Elimäki	15736	Nurmijärvi	11719
Esbo	2031	Orimattila	19592
Halikko	11330	Pemar	8259
Fredrikshamn	7285	Pargas	4929
Harjavalta	2825	Pernå	7418
Helsingfors	787	Bjärnå	10739
Houtskär	794	Pertteli	6887
Hyvinge	5955	Pikis	2634
Imatra	2196	Birkala	856
Iniö	173	Pojo	2627
Ingå	7480	Björneborg	10492
Joutseno	6162	Borgnäs	4267
Träskända	272	Borgå	13553
S:t Karins	1194	Pukkila	5901
Karis	4781	Pyttis	3655
Grankulla	0	Pöytyä	15099
Kimito	7365	Reso	629
Kervo	271	Riihimäki	2541
Kiikala	6486	Strömfors	4689
Kyrkslätt	5047	Rusko	2209
Kisko	4614	Rimito	2450
Kiukainen	6500	Salo	3250
Korpo	1006	Sagu	8696
Koski	9627	Sibbo	7668
Kotka	2675	Sjundeå	6632
Kouvola	626	Somero	25854
Gustavs	1470	Finby	1136
Kuusjoki	6694	Tammerfors	3991
Kylmäkoski	6211	Tarvasjoki	4335
Kjulo	5921	Toijala	1399
Lahtis	1710	Åbo	4802
Lappträsk	10266	Tusby	6609
Villmanstrand	12379	Valkeakoski	5848
Lemu	2014	Vanda	3626
Lundo	8245	Velkua	260
Liljendal	3922	Vichtis	11267
Lojo	5243	Viiala	1303
Loimaa	25357	Virolahti	6023
Lovisa	146	Västanfjärd	1209
Marttila	7914	Ylämaa	2706
Masku	2622	Ylöjärvi	2425
Mellilä	5861	Oripää	4628
Miehikkälä	5232	Ulvsby	6734
Mietoinen	3924	**Totalt (ha)**	**573 846**

Bilaga 11(1a)

Beskrivning i enlighet med rådets förordning (EG) nr 1698/2005 av förvaltnings- och kontrollstrukturen för programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland: axlarna 1, 3 och 4
(gäller 1.1-30.4.2007)

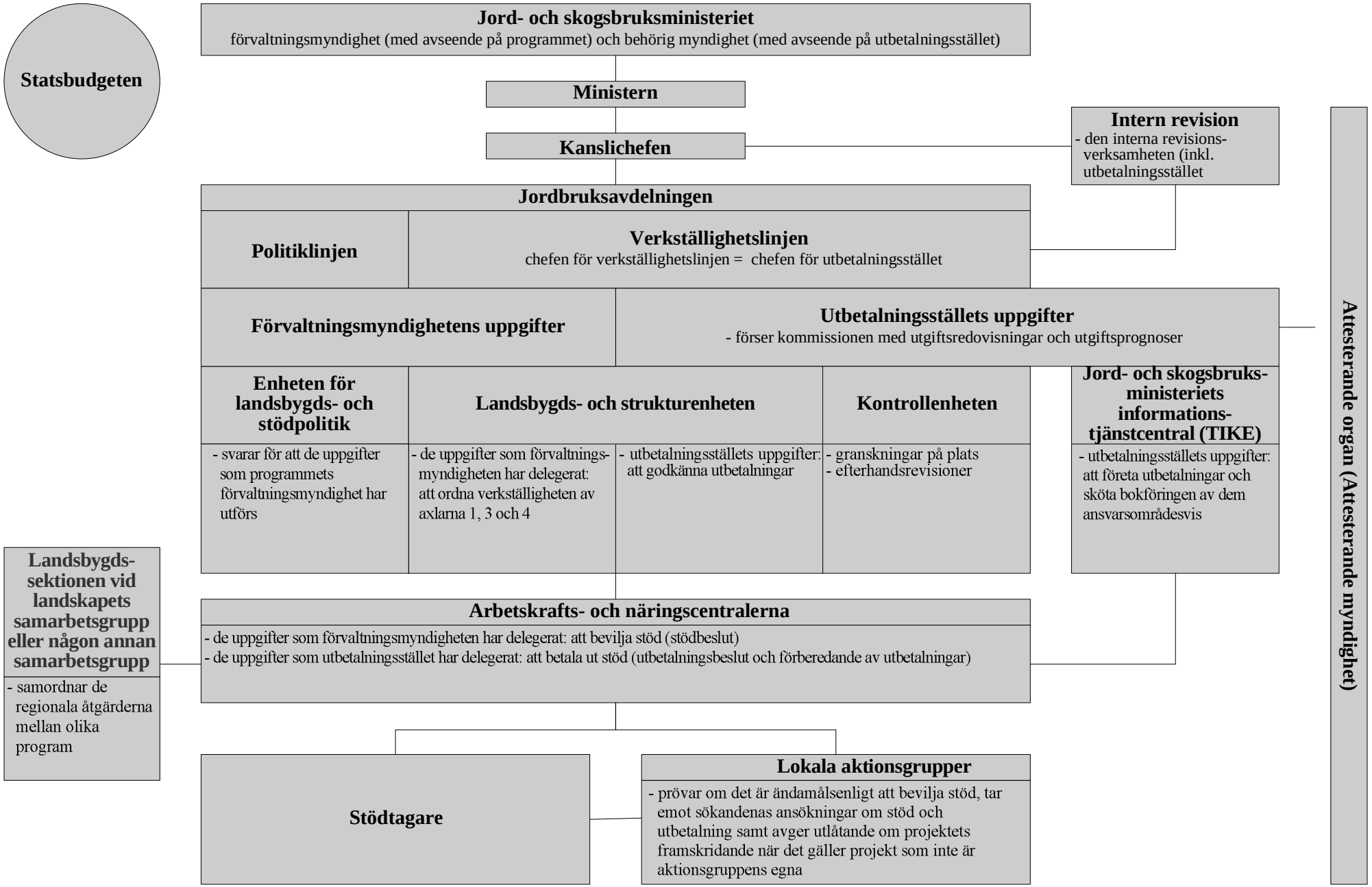

Bilaga 11(1b)

Beskrivning i enlighet med rådets förordning (EG) nr 1698/2005 av förvaltnings- och kontrollstrukturen för programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland: axlarna 1, 3 och 4

(gäller fr.o.m. 1.5.2007, inkl. åtgärder som införs år 2008)

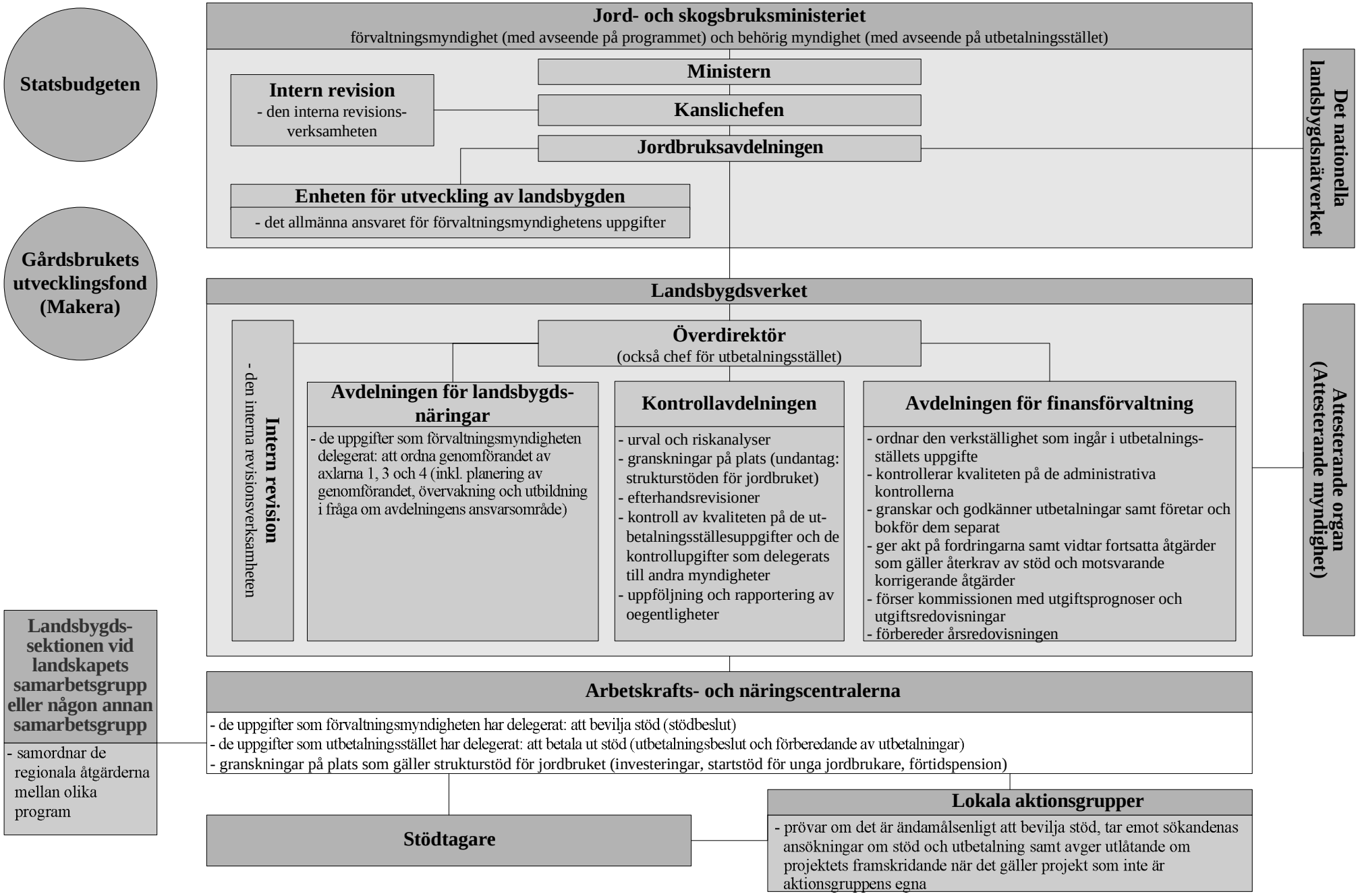

Bilaga 11(2a)

Beskrivning i enlighet med rådets förordning (EG) nr 1698/2005 av förvaltnings- och kontrollstrukturen för programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland: axel 2

(gäller 1.1-30.4.2007)

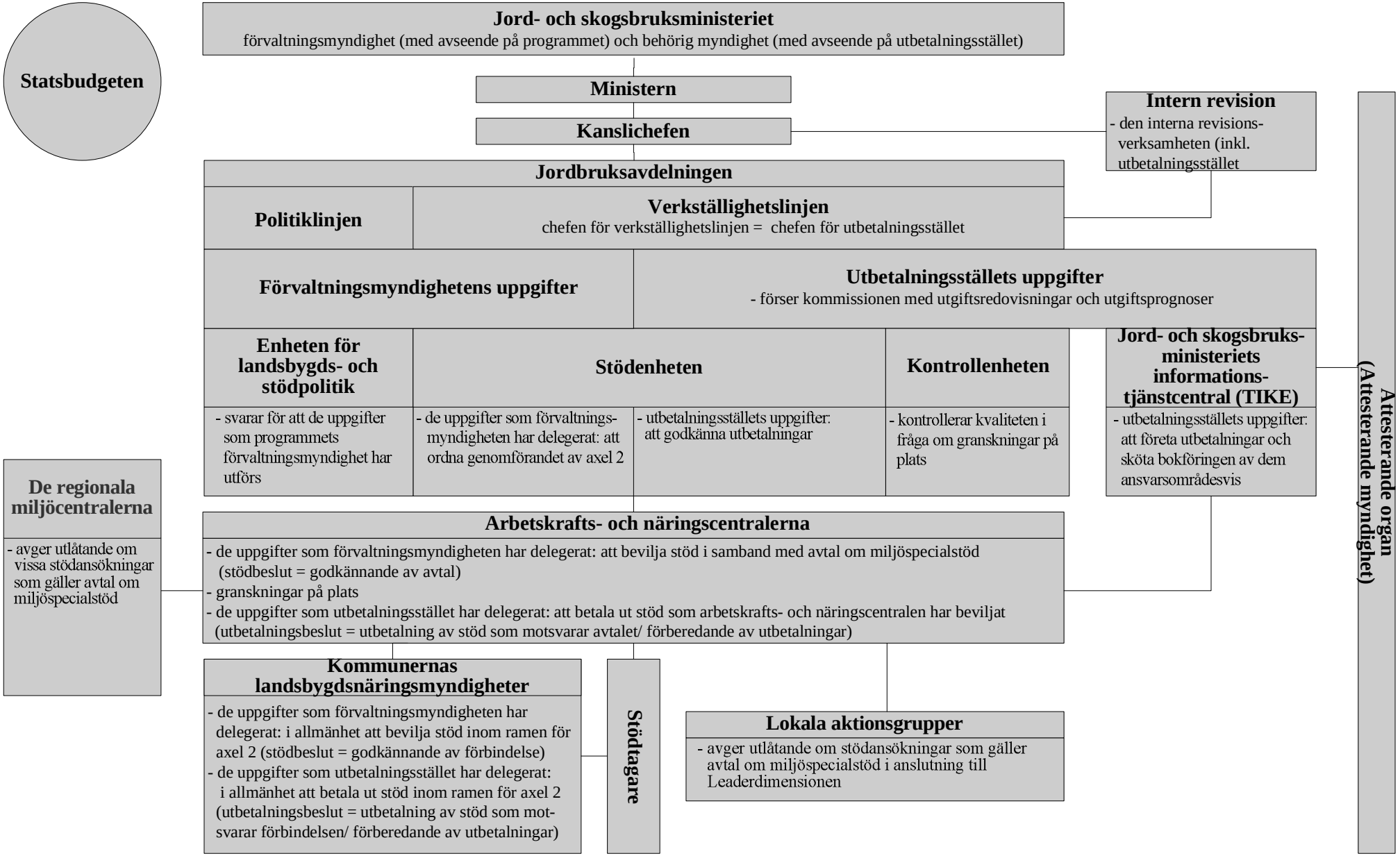

Bilaga 11(2b)

Beskrivning i enlighet med rådets förordning (EG) nr 1698/2005 av förvaltnings- och kontrollstrukturen för programmet för utveckling av landsbygden för Fastlandsfinland: axel 2

(gäller fr.o.m. 1.5.2007, inkl. åtgärder som införs år 2008)

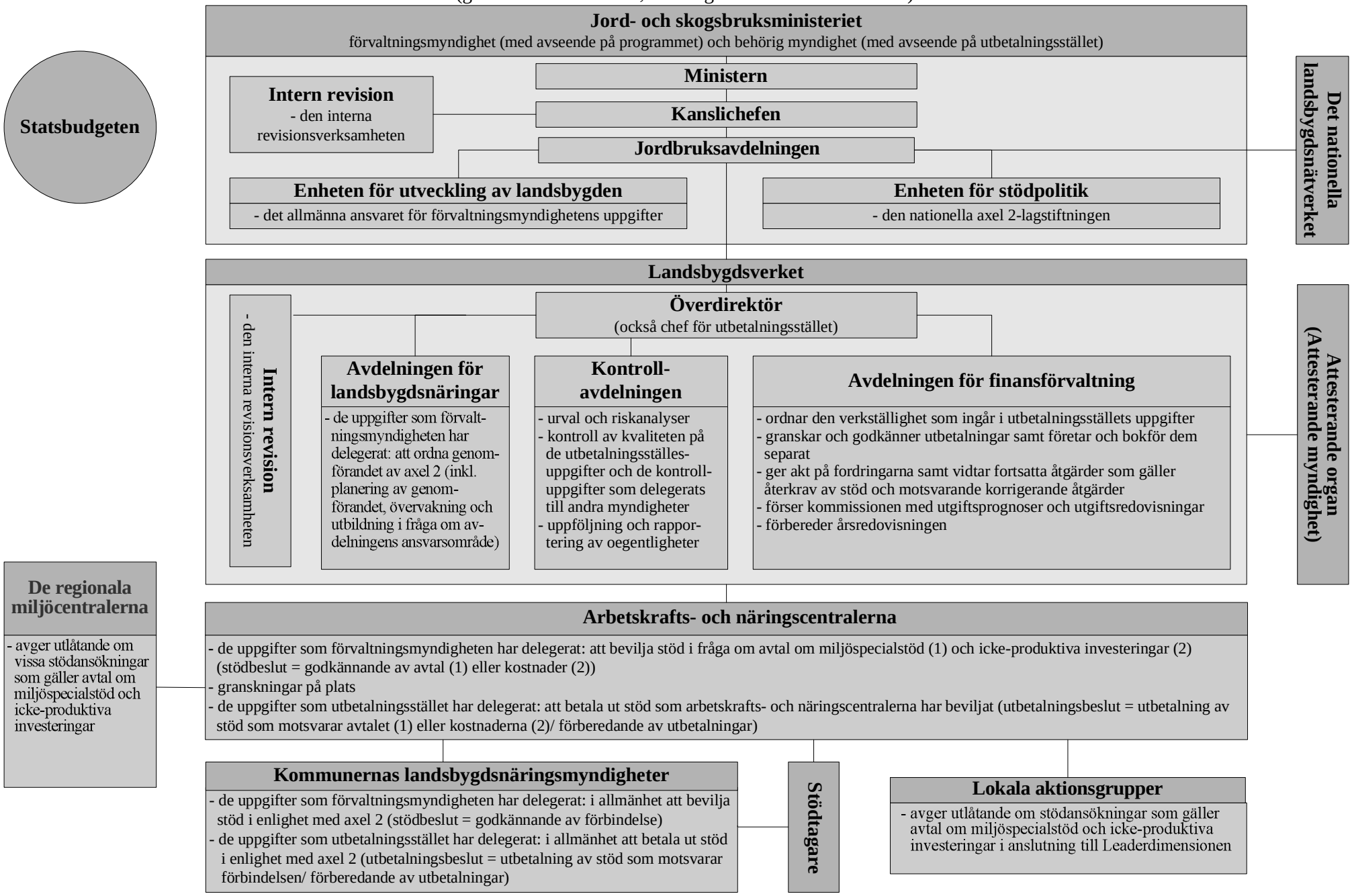

Bilaga 12
KOMMUNIKATIONSPLAN FÖR PROGRAMMET FÖR UTVECKLING AV LANDSBYGDEN I FASTLANDSFINLAND 2007–2013

Utgångspunkter

Europeiska unionens gemensamma landsbygdspolitik genomförs genom program som medlemsstaterna ansvarar för. Insatserna för landsbygdsutveckling i Finland baserar sig på en nationell strategi och har sammanförts till två helheter inför programperioden 2007–2013, dvs. ett landsbygdsutvecklingsprogram för det finländska fastlandet och ett för Åland.

Under den nya programperioden finansieras landsbygdsutvecklingen ur Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU). Utvecklingsprogrammen delfinansieras av EU: en del av medlen för landsbygdsutveckling kommer från Europeiska unionen, medan en annan del av finansieringen är nationell. Den nationella finansieringen kan vara offentlig (statlig finansiering och kommunfinansiering) eller privat (finansiering som företag och föreningar står för).

Utgångsläget för kommunikationen i samband med landsbygdsutvecklingsprogrammet för Fastlandsfinland är enklare än under den föregående programperioden: nu finns det ett enda program som omspänner hela det finländska fastlandet, en enda fond och ett enda finansierings- och kontrollsystem. Den landsbygdspolitiska förvaltningen i Finland är emellertid omfattande och uppdelad i många steg, och framgångsrik kommunikation kräver att alla aktörer gör en aktiv insats och samarbetar. Kommunikationen planeras och genomförs tillsammans med ett nätverk av kontaktpersoner som sysslar med kommunikation och företräder regionerna.

Rådets landsbygdsförordning (EG) nr 1698/2005 fastställer de övergripande reglerna för landsbygdsutvecklingen. Bestämmelser om kommunikationsplanen finns åter i artikel 58 i kommissionens genomförandeförordning (EG) nr 1974/2006. Principen på unionsnivå beträffande programkommunikationen är att kommunikationen förbättrar EU:s synlighet. Det centrala är därför att unionens medverkan i landsbygdsutvecklingen poängteras. Den kommunikation som handlar om programmet jämkas samman med informationen om EU-frågor i Finland och den landsbygdskommunikation som sker inom ramen för den.

Denna kommunikationsplan har utarbetats av en grupp vid jord- och skogsbruksministeriet.

Målgrupper

Målgrupperna för centralförvaltningsmyndigheternas informationsspridning och kommunikation är de potentiella stödtagarna, stödtagarna, TE-centralernas landsbygdsavdelningar, kommunernas landsbygdsnäringsmyndigheter, aktionsgrupperna, landskapsförbunden, miljöcentralerna, Europeiska kommissionen, Europeiska unionens nätverksenhet, övriga EU-länders nätverksenheter, de nationella myndigheterna, övriga ministerier, intressentgrupperna, massmedierna och den stora allmänheten.

Målgrupperna för regional- och lokalförvaltningsmyndigheternas informationsspridning och kommunikation är förmedlarorganisationerna (de lokala aktionsgrupperna, landskapsförbunden, rådgivnings- och producentorganisationerna, organisationerna och föreningarna på landsbygden), stödtagarna, de potentiella stödtagarna och massmedierna.

Målgrupperna för den information och kommunikation som förmedlarorganisationerna inom regional- och lokalförvaltningen har hand om är landsbygdsföretagarna, jordbrukarna, de enskilda stödtagarna, samfunden och sammanslutningarna, massmedierna och förmedlarorganisationerna (i egenskap av stödtagare).

Strategiska riktlinjer och sätten att fullfölja dem

Öppenhet och insyn

Kommunikationen under programperioden är öppen i förhållande till kunderna, intressentgrupperna och den s.k. stora allmänheten. Information ges i så stor utsträckning som möjligt och informationen är så tillförlitlig och snabb som möjligt.

Det finns hela tiden tillgång till aktuell och tillförlitlig information i lättillgänglig form om programmet och programgenomförandet. Överskådliga rapporter om temana i programmet och om olika projekt utarbetas. Kraven i språklagen följs i programkommunikationen. Språket är klart och begripligt.

Olika målgrupper beaktas när kommunikationen planeras och genomförs: målgrupperna erbjuds sådan information som gagnar dem allra mest vid respektive tillfälle. Det är en kommunikationsresurs att landsbygdsutvecklingsaktörerna är många och att de olika parterna känner till målgruppernas behov och vanor i kommunikationshänseende.

Programkommunikationen grundar sig på oavbruten växelverkan så att komnetarer som handlar om hur resultatrik kommunikationen är samlas in hela tiden. Både programmet och programkommunikationen kan kommenteras t.ex. via den webbplats som upprättats för programmet. Problem och brister i kommunikationen avhjälps så fort som möjligt.

Framförhållning
Informationen existerar redan när det frågas efter den.

Programkommunikationen bygger på aktuell information om programåtgärderna och om resultaten i olika regioner. God kommunikation baserar sig på ett välfungerande uppföljningssystem ur vilket man lätt kan plocka ut information för olika ändamål.

Avsikten är att framtida kommunikationsbehov ska förutses. Målet är att den information som behövs redan ska ha sammanställts i rätt form och finnas i rätt forum när det frågas efter den.

Information om kommande evenemang ges i förväg, t.ex. genom olika händelsekalendrar.

De som ansvarar för programkommunikationen har ambitionen att under hela programperioden samla exempel på goda projekt för att redaktörerna ska få uppslag och material till artiklar och andra inslag. Här behövs framför allt hjälp från fältet.

Entydig ansvarsfördelning, gott samarbete
Kommunikationen sker i enlighet med de gemensamma målen. Ansvarsfördelningen är tydlig.

Helhetsansvaret för programkommunikationen bärs av programmets förvaltningsmyndighet (jord- och skogsbruksministeriet), som delegerar förvaltningsmyndighetsuppgifter till Landsbygdsverket, landsbygdsnätverket, aktionsgrupperna och TE-centralerna. Kommunikationen sköts till en del också av Livsmedelssäkerhetsverket, kommunerna, de regionala och lokala miljö- och veterinärmyndigheterna, andra myndigheter, de lokala Leader-grupperna och dem som genomför projekt.

Under programperioden omorganiseras förvaltningen, så det är av allra största vikt att ansvarsfördelningen i fråga om kommunikationen är tydlig och samordnad. Det drar både de som sköter kommunikationen och de som behöver information nytta av.

För att målen för programkommunikationen ska nås måste kommunikationsplanen följas och samarbetet kring kommunikationen vara friktionsfritt. Samarbetet säkerställs genom gemensamma förberedelser och samarbetsforum som hela tiden är verksamma.

Åtgärder

Programdokumentet publiceras och det säkerställs att publikationen är tillgänglig för alla i antingen tryckt eller elektronisk form. Informationssökningen via internet underlättas genom att det på adressen

www.landsbygd.fi öppnas en portal som är gemensam för de myndigheter som sprider information om programmet. Den webbplats som handlar om programmet kommer att innehålla en hyperlänk till Europeiska kommissionens webbsidor om landsbygdsutvecklingspolitiken och EJFLU. De rättsakter och författningar som gäller landsbygdsutvecklingen under den nya programperioden 2007–2013 kommer att finnas på myndigheternas webbsidor.

Broschyrer om programmet utarbetas för olika stödformers och målgruppers del. Egentliga stödguider med detaljerad information om stödvillkoren sammanställs, och vid behov uppdateras de. Elektroniska nyhetsbrev och regelbundet utkommande nätpublikationer innehåller information om programmet och om de möjligheter som står till buds genom det.

Programresultaten och programmets effekter presenteras framför allt via bra lösningar. Sådana samlas in inom varje axel, åtgärd och region. Alla som ansvarar för kommunikationen är med om att samla in exempel på bra lösningar. Alla informerar också om bra lösningar på var sitt håll t.ex. via webben, elektroniska nyhetsbrev eller andra publikationer. Bra lösningar tas upp också vid kurser och evenemang, och företrädare för massmedierna tipsas om dem.

Genom undersökningar och utvärderingar ges det akt på hur programmet utfaller. Information om undersökningarna och utvärderingarna sprids via bl.a. internet, publikationer och kurser. Information som erhållits på så sätt sprids också till olika målgrupper.

De konkreta kommunikationsåtgärderna fastställs i kommunikationsplaner som görs upp årligen.

Indikativ finansiering

Kommunikationen kring programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland finansieras via tekniskt bistånd. I planerna för det tekniska biståndet har sammanlagt 5 400 000 euro reserverats för kommunikation under åren 2007–2013. Av denna summa går sammanlagt 2 400 000 euro till jord- och skogsbruksministeriet och Landsbygdsverket och 3 000 000 euro till landsbygdsnätverket. Landsbygdsnätverkets finansiering och medelsanvändning definieras i Finlands landsbygdsstrategi, programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland och de författningar som reglerar landsbygdsnätverket.

De medel för tekniskt bistånd som står till förvaltningsmyndighetens förfogande för kommunikation fördelas på basis av de årliga kommunikationsplanerna. Dispositionsplanen för tekniskt bistånd görs upp i slutet av det föregående året.

Övervakning och utvärderingar

Det ges regelbundet akt på hur kommunikationen fungerar, så att det är möjligt att förvissa sig om att resurserna utnyttjas effektivt på ett sätt som stöder genomförandet av kommunikationsstrategin. I utredningar som görs med några års mellanrum undersöks det hur välkänt programmet är och vilken image det har dels bland de mål- och intressentgrupper som är viktigast för kommunikationen, dels bland medierna. Särskild uppmärksamhet ägnas åt hur de bra lösningarna och Europeiska gemenskapens roll syns i massmedierna. Som hjälpmedel används medieuppföljning och barometrar.

Läsar- och användarundersökningar utförs regelbundet för att ta reda på hur pass bra de viktigaste kommunikationsmedierna fungerar. Frågan om hur väl webbkommunikationen når mottagarna utreds genom räknare som registrerar hur många som anlitat webbtjänsterna. Responsinnehållet och responssystemets funktionsduglighet utvärderas regelbundet. Hur eventuella enskilda kommunikationsprojekt har lyckats utvärderas efter att de har avslutats. Antalet deltagare i evenemang registreras och kommentarerna om evenemangen gås noga igenom. Genom enkäter utvärderas det också vad de som deltar i programkommunikationen anser om kommunikationen och samordningen av den.

Utfallet i fråga om de strategiska riktlinjerna för programkommunikationen utvärderas och uppmärksamhet ägnas bl.a. åt kommunikationens tajming, detaljernas tillräcklighet och begripligheten. I samband med ut-

värderingen efter halva tiden och slututvärderingen kartläggs också programkommunikationen, och det undersöks hur välkänt programmet är bland olika målgrupper. Vid övervakningen skärskådas kommunikationsåtgärdernas antal och innehåll. I årsrapporterna anges det hur de årliga kommunikationsplanerna har utfallit.

Bilaga 13
Parter som varit med om att bereda programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland (arbetsgrupper, utlåtanden)

REGIONALA SKOGSCENTRALER

Lappland

Norra Savolax

REGIONALA MILJÖCENTRALER

Birkalands miljöcentral
Kajanalands miljöcentral
Lapplands miljöcentral
Mellersta Finlands miljöcentral
Norra Karelens miljöcentral
Norra Savolax miljöcentral
Norra Österbottens miljöcentral
Nylands miljöcentral
Sydvästra Finlands miljöcentral
Sydöstra Finlands miljöcentral
Södra Savolax miljöcentral

Tavastlands miljöcentral

Västra Finlands miljöcentral

LIVSMEDELSINDUSTRIN

Alueosuuskunta Promilk
Finska Biodieselföreningen rf

Finska Köttbranschens Förbund rf

Härmän Seudun Osuusmeijeri

Kainuun Osuusmeijeri
Kemira GrowHow Oyj
Köttindustrins Forskningscentral
Laaksojen Maitokunta
Livsmedelsindustiförbundet

Osuuskunta Maitokolmio

Osuuskunta Pohjolan Maito

Tärkkelysteollisuusyhdistys ry

LANDSKAPSFÖRBUND

Birkalands förbund
Egentliga Finlands förbund
Kymmenedalens förbund
Lapplands förbund
Mellersta Finlands förbund
Mellersta Österbottens förbund
Norra Karelens förbund
Norra Savolax förbund
Norra Österbottens förbund
Nylands förbund
Päijät-Häme förbund
Samkommunen för landskapet Kajanaland
Satakunta förbund
Sydkarelens förbund
Södra Savolax landskapsförbund
Södra Österbottens förbund

Tavastlands förbund
Österbottens förbund
Östra Nylands förbund

MINISTERIER OCH CENTRALA ÄMBETSVERK

Anstalten för veterinärmedicin och livsmedel EELA
Arbetsministeriet
Finansministeriet

Handels- och industriministeriet
Inrikesministeriet
Jord- och skogsbruksministeriet,

avdelningen för livsmedel och hälsa, fiske- och viltavdelningen, avdelningen för landsbygd och naturtillgångar, skogsavdelningen, vid jordbruksavdelningen enheten för landsbygds- och stödpolitik, marknadspolitiska enheten, stödenheten, enheten för forskning och rådgivning samt kontrollenheten

Jord- och skogsbruksministeriet,

informationstjänstcentralen (TIKE), informationstjänstcentralen (TIKE)/stödtillämpning

Kontrollcentralen för växtproduktion (KTTK)
Kyrkostyrelsen
Livsmedelssäkerhetsverket (EVIRA)
Livsmedelsverket (EVI)
Miljöministeriet
Museiverket,

samt Museiverkets arkeologiska avdelning

Social- och hälsovårdsministeriet
Statistikcentralen
Undervisningsministeriet

DELEGATIONER, KOMMITTÉER OCH SAMARBETSGRUPPER
Arbetsgruppen för aktionsgrupper
Landsbygdspolitikens samarbetsgrupp
Rådet för naturtillgångarna
Skärgårdsdelegationen

TE-CENTRALER (LANDSBYGDS-, ARBETSKRAFTS- OCH FÖRETAGSAVDELNINGARNA)
Birkaland
Egentliga Finland
Kajanaland
Lappland
Mellersta Finland
Norra Karelen
Norra Savolax
Norra Österbotten
Nyland
Satakunta
Sydöstra Finland
Södra Savolax
Södra Österbotten
Tavastland
Österbotten

AKTIONSGRUPPER
Aisapari ry
Aktiivinen Pohjois-Satakunta ry
Eteläisen Päijät-Hämeen toimintaryhmä ETPÄHÄ ry
Etelä-Karjalan Kärki-LEADER ry
Hyvinkään-Riihimäen Seudun yhteistoimintayhdistys Yliset ry
I Samma Båt - Samassa venessä rf ry
Idässä Itää - Gro i öst ry rf
Joensuun seudun LEADER ry
Jokivarsien Moderni Maaseutuyhdistys JoMMa ry
Joutsenten reitti ry
JyväsRiihi ry
Kainuun Naisyrittäjyys LEADER ry
Kantri ry
Karhuseutu ry
Kehittämisyhdistys Kalakukko ry
Kehittämisyhdistys SEPRA ry
Keskisen-Uudenmaan kehittämisyhdistys KEHU ry

Kuusiokuntien kehittämisyhdistys ry
Kyläkulttuuria Tuntureitten Maassa ry
Linnaseutu ry
Lounais-Suomen maaseudun kehittämisyhdistys ry
LounaPlussa ry
LUKE ry
Länsi-Saimaan kehittämisyhdistys ry
Maaseudun kehittämisyhdistys Keski-Karjalan Jetina ry
Maaseudun kehittämisyhdistys Mansikka ry
Maaseudun kehittämisyhdistys Ravakka ry
Maaseudun Kehittämisyhdistys Viisari ry
Maaseutukehitys ry
Myötäle ry
Nouseva Rannikkoseutu ry
Oulujärvi LEADER ry
Outokaira Tuottamhan ry
Peräpohjolan kehitys ry
Pirityiset ry
Pirkan Helmi ry
Piällysmies ry
Pohjanmaan Jokilatvat ry
Pohjoisimman Lapin LEADER ry
Pohjois-Kymen Kasvu ry
PoKo ry
Pomoottori ry
Pomoväst rf
Pyhäjärviseudun Kehittämisyhdistys ry
Päijät-Hämeen maaseudun kehittämisyhdistys ry
RAJUPUSU LEADER ry
Rieska-LEADER ry
SAMPo ry
Seinäjoen Seudun Kehittämisyhdistys LIIVERI ry
Studiefrämjandet i Österbotten r.f.
Suupohjan Kehittämisyhdistys ry
Vaara-Karjalan LEADER ry
Varsin Hyvä ry
Varsinais-Suomen jokivarsikumppanit ry
Veej'jakaja ry
Vesuri-ryhmä ry
YHYRES - Kyrönmaan kehittämisyhdistys ry
Ylä-Savon Veturi ry

FORSKNINGSINSTITUT
Arbetseffektivitetsföreningen
lantbruksavdelningen
Centralen för Sockerbetsforskning
Finlands miljöcentral
Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi,
Forskning om husdjursproduktion, Ekonomisk forskning
Helsingfors universitet,
veterinärmedicinska fakulteten, agrikultur-forstvetenskapliga fakulteten, institutionen för tillämpad biologi, Ruralia-institutet, landsbygdens forsknings- och utbildningscentral i S:t Michel
Kuopio universitet,
institutet för tillämpad bioteknik
Pellervo ekonomiska forskningsinstitut PTT
Skogsforskningsinstitutet

Suomen Aluetutkimus FAR
Uleåborgs universitet
Lönnrot-Institutet, Kajaanin yliopistokeskus
Viikki Food Centre
Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet

LANDSOMFATTANDE ORGANISATIONER OCH LIKNANDE

Agrologien liitto ry
Agronomförbundet
Aktionsgrupperna i Norra Savolax
Andelsbankscentralen
Biogasarbetsgruppen
Byaverksamhet i Finland rf (SYTY)
Djurskyddsförbundet Animalia
Finfood
Finlands broilerförening
Finlands Djurskyddsförening SEY
Finlands Fjäderfäförbund
Finlands Fårförening rf
Finlands Hippos
Finlands Kommunförbund
Finlands Konsumentförbund rf
Finlands naturskyddsförbund
Finlands Pälsdjursuppfödares Förbund rf
Finlands Veterinärförbund rf
Finska Hushållningssällskapet
Fjäderfäförbundet/Broilerföreningen
Förbundet för Ekologisk Odling
Föreningen för bekämpning av djursjukdomar ETT
Humuspehtoori Oy
Iisalmen reitin kunnostushanke/Lapinlahti kommun
Jägarnas Centralorganisation
Jämyrä, miljöorganisationernas samarbetsgrupp för jordbruksfrågor (BirdLife Finland, WWF, Finlands naturskyddsförbund, Jägarnas Centralorganisation, Maa- ja kotitalousnaisten Keskus)
Kokkolanseudun Kehitys Oy
Kvinnoorganisationer i Samarbete NYTKIS
Kvinnoorganisationernas Centralförbund
Lantbruksavbytarna rf
Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt LPA
Livsmedelsindustriförbundet rf
Lomalaidun ry
Maa- ja kotitalousnaisten keskus
Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
samt MTK Etelä-Pohjanmaa, MTK Etelä-Savo ry, MTK Etelä-Savon liitto, MTK Keski-Suomi, MTK Pohjois-Karjalan Liitto, MTK-Pohjois-Karjala ry, MTK Keski-Pohjanmaa ry, MTK Lappi, MTK Pohjois-Pohjanmaa, MTK Pohjois-Savo ry, MTK Pohjois-Savon liitto, MTK Uusimaa, MTK Varsinais-Suomi och MTK:s mjölkdelegation och MTK:s mjölkutskott, Maataloustuottajain Pulkkilan yhdistys, Turun seudun maataloustuottajayhdistys
Maaseudun kehittäjät ry samt enskilda landsbygdsnäringsmyndigheter
Munakunta
Natur och miljö
Potatisforskningsanstalten
Potatisstärkelseindustrin
ProAgria Maaseutukeskusten liitto,
samt ProAgria Etelä-Savo, Farma, Keski-Suomi, Oulu, Uusimaa ry
Ravintoraisio Oy
Renbeteslagens förbund
Samarbetsgruppen för miljöfrågor inom det nyländska jordbruket
Sametinget
Skogsbrukets utvecklingscentral Tapio
samt Tapios miljöteam
Suomen 4H-liitto ry

Suomen Ca-viljelyn yhdistys

Suomen vuohiyhdistys ry

Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC

Nylands svenska producentförbund - NSP

Svenska Lantbrukssällskapens Förbund SLF

Trädgårdsförbundet, Frukt- och Bärodlarnas Förbund och Plantskoleodlarna

Vattenskyddsföreningar, Lounais-Suomen vesiensuojeluyhdistys samt Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys

Vieskan Metalli Oy

Yksityiset maaseutuneuvojat ry

Yrkesinstitutet Sydväst

Östra Finlands energibyrå

ENSKILDA PERSONER

Ett stort antal enskilda personer har också avgett utlåtande